
TÜRKİYE GAZETESİ
Türkiye
YAYINLARI

PEYGAMBERLER TARİHİ ANSİKLOPEDİSİ
1

ÂDEM, ŞİT, İDRİS, NUH, HÛD, SALİH, ZÜLKARNEYN, İBRAHİM, LUT, İSMAİL, İSHAK, YAKUP, YUSUF
(Aleyhimüsselâm)

TÜRKİYE GAZETESİ YAYINLARI

PEYGAMBERLER TARİHİ ANSİKLOPEDİSİ-1

Tertip Heyeti
Türkiye Gazetesi Yayınları
Ansiklopedi Grubu

Baskı Öncesi Hazırlık
Türkiye Gazetesi Teknik Servis

ISBN- 975-8818-12-0 (Tk. No.)
975- 8818-13-9 (1.Cild)

Baskı
İhlas Gazetecilik A.Ş.
29 Ekim Caddesi No: 23 Yenibosna / İstanbul 34197
Tel: (0212) 454 30 00 Faks: (0212) 454 31 00
www.turkiyegazetesi.com
İstanbul-2004

Takdim

*Anadolumuzun manevi koruyucuları olan Allah dostlarının hayatlarının konu edildiği " **Anadolu Evliyaları**" serisinden sonra şimdi de peygamberlerin ibretli hayatlarını anlatan iki cild halinde "**Peygamberler Tarihi Ansiklopedisi**" ile siz değerli okuyucularımızın karşısına çıkmış bulunuyoruz.*

Bugüne kadar verdiğimiz öz kültürümüze mahsus eserlerin, her biri tek başına bir müessesenin yüzünü ağartacak evsaftadır. Böyle olmakla beraber, daha şimdiden kütüphanenizi doldurmaya başladığımız bu temel eserlerin neşri durmayacak ve mazi ile istikbal arasında altın köprüler kurmaya devam edeceğiz.

Avrupalı münevverlerin, İslamiyet'e koştuğu bir zamanda her yavrumuz, her delikanlımız ve her yetişkinimiz kâinatın baş tacı Peygamber Efendimizi ve diğer peygamberlerin hayatını iyi öğrenmelidir. Böylece bilenlerle bilmeyenler bir olmayacak ve ilim, cehaleti mağlup edecektir.

Elinizdeki bu eser ile ilk insan ve ilk peygamber Âdem Aleyhisselâmdan son Peygamber Muhammed aleyhisselâma kadar, peygamberlerin ibretlerle dolu ve insanların ebedi cehennemde yanmaması için çektikleri çileli hayatlarını öğreneceksiniz.

Daha sonra da, onun hürmetine bütün kâinatın yaratılmış olduğu, sevgili Peygamberimiz Muhammed aleyhisselâmın hayatını iki cild halinde sizlere sunmak istiyoruz.

Bütün peygamberler, insanların azgınlaştığı her türlü vahşetin sergilendiği karanlık devirlerde gelerek, Cenab-ı Hak'tan getirdikleri din ile insanların yolunu aydınlatmışlar dünya ve âhıret saadetine kavuşturmuşlardır.

Bu eserin meydana gelmesinde emeği geçen tüm ilim adamlarımıza ve arkadaşlarımıza teşekkür ediyoruz.

Hayırlı olsun.

Selam ve saygılarımızla

Türkiye Gazetesi Yayınları
Ansiklopedi Grubu

GİRİŞ

Peygamberler, Allahü teâlâ tarafından insanlar arasından seçilmiş ve görevlendirilmiş, her bakımdan güvenilen, kusursuz, günâhsız kimseler olup insanlara, dînin hükümlerini tebliğ eden, duyuran, öğreten elçilerdir, habercilerdir.

Peygamber, Farsça bir kelimedir. Lügatta, gönderilmiş zât ve haberci mânâsına gelir. Nebî ve Resûl ise Arapçadır. Türkçede her üçü de kullanılmaktadır. Resûl kelimesinin çoğulu Rusül, Nebi'nin çoğulu ise Enbiyâ'dır.

Dinde inanılacak altı şeyden dördüncüsü, Allahü teâlânın Peygamberlerine inanmaktır. İnsanları, Allahü teâlânın beğendiği yola kavuşturmak, doğru yolu göstermek için gönderilmişlerdir. İslâmiyette peygamber demek, yaratılışı, huyu, ilmi, aklı zamânında bulunan bütün insanlardan üstün, kıymetli, muhterem bir adam demektir. Hiçbir kötü huyu, beğenilmeyecek hâli yoktur. Peygamber olduğu bildirilmeden önce ve bildirildikten sonra, küçük ve büyük hiçbir günâh işlemezler. Peygamber olduğu bildirildikten sonra, peygamber olduğu yayılıncaya, anlaşılıncaya kadar, körlük, sağırlık ve benzeri ayıp ve kusurları da olmaz. Peygamberler de, diğer insanlar gibi doğarlar, yerler, içerler, hasta olurlar ve vefât ederler. Dünyâya bağlılıkları görünüştedir, muhabbet üzere değildir. İnsanlıkları icâbıdır. Hakîkatte meleklerden de üstündürler.

Din, insanları saâdet-i ebediyyeye götürmek için Allahü teâlâ tarafından peygamberler vasıtası ile gösterilen yol demektir.

peygamber ve peygamberlik

*Din ismi altında insanların uydurduğu eğri yollara din denmez, dinsizlik denir. Allahü teâlâ Âdem aleyhisselâmdan beri, her bin senede bir peygamber vâsıtasıyla, insanlara bir din göndermiştir. Her asırda, en temiz bir insanı peygamber yaparak, bunlarla, dinleri kuvvetlendirmiştir. Yeni bir din getiren peygamberlere "**Resûl**" denir. Yeni din getirmeyip, insanları, önceki dîne dâvet eden peygamberlere "**Nebî**" denir. Emirleri tebliğ etmekte ve insanları, Allah'ın dînine çağırmakta, Resûl ile Nebî arasında bir ayrılık yoktur.*

Peygamberlere îmân etmek, aralarında hiçbir fark görmeyerek, hepsinin sâdık, doğru sözlü olduğuna inanmak demektir. Onlardan birine inanmayan kimse, hiçbirine inanmamış olur. Bütün peygamberler, hep aynı îmânı söylemiş, hepsi ümmetlerinden aynı şeylere îmân etmeyi istemişlerdir. Fakat ibâdet ve amelleri, yâni kalple, bedenle yapılması ve sakınılması lâzım olan şeyleri başka başka olduğundan, İslâmlıkları, Müslümanlıkları da ayrıdır.

Peygamberlerin her söylediği doğrudur. Peygamberlik; çalışmakla, açlık, sıkıntı çekmekle ve çok ibâdet yapmakla ele geçmez. Yalnız Allahü teâlânın ihsânı, seçmesiyle olur. İnsanların dünyâdaki ve âhiretteki işlerinin düzgün ve faydalı olması için ve onları yanlış, zararlı işlerden koruyup, selâmete, hidâyete, rahata ve saâdete kavuşturmak için, peygamberlerle, dinler gönderilmiştir. Düşmanları çok olduğu ve alay ettikleri, üzdükleri hâlde, Allahü teâlânın, inanmak için ve yapmak için olan emirlerini insanlara tebliğ etmekte, bildirmekte, düşmanlardan korkmamış, göz kırpmamışlardır. Allahü teâlâ, peygamberlerin sıdk sâhibi olduklarını, doğru söylediklerini göstermek için, onları mûcizelerle kuvvetlendirdi. Hiç kimse bu mûcizelere karşı gelemedi. Peygamberi kabul edip inanan kimseye, o peygamberin ümmeti denir. Kıyâmet gününde, ümmetlerinden, günâhı çok olanlara şefâat etmeleri için izin verilecek ve şefâatları kabul

olacaktır. Ümmetlerinden, âlim, sâlih, velî olanlarına da, şefaat etmeleri için Allahü teâlâ izin verecek ve şefâatlerini kabûl buyuracaktır.

Peygamberler, mezarlarında, bizim bilmediğimiz bir hayat ile diridir. Mübârek vücutlarını toprak çürütmez. Bunun içindir ki, hadîs-i şerîfte; ***"Peygamberler, mezarlarında, namaz kılarlar."*** *buyuruldu.*

Peygamberlik vazifelerini görmekte, peygamberlik üstünlüklerini taşımakta, bütün peygamberler müsâvidir, eşittir. Aşağıda bildirilen yedi sıfat hepsinde vardır. Peygamberler, peygamberlikten atılmaz. Velîler ise, evliyâlık derecesinden düşebilirler. Peygamberler insandan olur, cinden, melekten insanlara peygamber olmaz. Cin ve melek, peygamberlerin derecelerine yükselemez.

Peygamberlerin Sıfatları

*1**. Emânet**: Peygamberler emindirler. Bir kimsenin ırzına, malına veya canına hıyânet etmekten münezzeh, uzak oldukları gibi Allahü teâlânın vahyine karşı da hâinlik etmeleri düşünülemez. Allahü teâlâ onları vahy'e ve peygamberliğe emin etmiştir.*

*2**. Sıdk**: Din ve dünyâ işlerinde sâdık olduklarında icmâ yâni söz birliği vardır. Doğrudurlar, doğru söyleyicidirler. Aslâ onlardan yalan duyulmamıştır.*

*3. **Tebliğ**: Allahü teâlanın vahy ettiği hükümleri tebliğ ederler, bildirirler. Aslâ bir şeyi söylememezlik etmezler, saklamazlar. Doğruyu söylerler. Bir kimsenin hâtırı için müdâhene etmezler. Allahü teâlânın emrini yerine getirirler.*

*4. **Adâlet**: Peygamberler âdildirler. Hak üzere gönderilmişlerdir. Onlarda aslâ zulüm yoktur.*

*5**. İsmet**: Peygamberden küfür, yalan, fısk, zinâ gibi şeyler peygamberlikten önce ve sonra meydana gelmez. Bu icmâ-ı ümmettir. Böyle inanmamak küfürdür. Beğenilmeyen ve çirkin şeylerden ve insanların nefret ettikleri şeylerden münezzehtirler. Adâlete uymayan işlerden mâsumdurlar, hepsi âlim, âmil ve kâmildirler.*

*6. **Emnü'l-Azl**: Peygamberler peygamberlik makamından, dünyâ ve âhirette azl olmazlar. Peygamberlik sıfatı onların zâtlarından dünyâda ve âhirette ayrılmaz. Önce gelen peygamberlerin dinleri nesh olmakla peygamberlikten azl lâzım gelmez. Zîrâ peygamberlik onların sıfatlarıdır. Allahü teâlânın ihsânıdır. Çalışmakla elde edilmez. Evliyâlık ise cenab-ı Hak'kın ihsanı ile çalışmakla kazanılır. Her peygamberde zaten evliyâlık vardır. Peygamberlikleri evliyâlıklarından üstündür. Çünkü peygamberlikle vahye kavuşmuş, melekleri görmüş ve diğer üstünlüklere sâhip olmuşlardır.*

*7. **Fetânet**: Peygamberlerin akılları kâmildir. Akılsızlıktan ve aklı az olmaktan münezzehtirler, uzaktırlar. Köleden ve soyu asil olmayan âileden peygamber gelmemiştir. İnsanlar arasında aşağı olanlardan peygamber gelmemiştir. Kusurlu kimselerden, kör, çolak, topal, sağır, diğer ayıp ve noksanları bulunan insanlardan da peygamber gelmemiştir.*

***Peygamberlerin dereceleri:** Peygamberlerin, birbirleri üzerinde, şerefleri, üstünlükleri vardır. Meselâ, ümmetlerinin çok olması, gönderildikleri memleketlerin büyük olması, ilim ve mârifetlerinin çok yerlere yayılması, mûcizelerinin daha çok ve devamlı olması ve kendileri için ayrı kıymetler ve ihsânlar bulunması gibi üstünlükler bakımından, âhir zaman peygamberi Muhammed aleyhisselâm, bütün peygamberlerden daha üstündür. **"Ülül'azm"** olan peygamberler, böyle olmayanlardan ve resûller, nebîlerden daha üstündürler.*

Peygamberler, üstünlük sırasına göre dört makamda (derecede) bulunurlar:

*1) **Nebîler**. 2) **Resûller**. 3) **Ulül'azm** peygamberler; bunlar altı tâne olup gönderiliş sırasına göre Âdem, Nûh, İbrâhim, Mûsâ, Îsâ ve Muhammed aleyhimüsselâmdır. 4) **Hâtemül-enbiyâ**; Peygamberlerin en üstünü ve en sonuncusu olan Muhammed aleyhisselâmdır.*

İbrâhim aleyhisselâm, Halîlullahtır. Çünkü, bunun kalbinde, Allah sevgisinden başka, hiçbir mahlûkun sevgisi yoktu. Mûsâ aleyhisselâm, Kelîmullahtır. Çünkü, Allahü teâlâ ile konuştu. Îsâ aleyhisselâm Rûhullah ve Kelime-tullahtır. Çünkü babası yoktur. Yalnız ***"Ol!"*** *kelime-i ilahiyyesiyle anasından dünyâya geldi. Bundan başka, Allahü teâlânın hikmet dolu âyetlerini, vaaz vererek, insanların kulaklarına ulaştırırdı.*

Mahlûkların yaratılmasına sebep olan ve Âdemoğullarının en üstünü, en şereflisi, en kıymetlisi bulunan Muhammed aleyhisselâm, Habîbullahtır. Onun Habîbullah olduğunu ve büyüklüğünü, üstünlüğünü gösteren şeyler pek çoktur. Bunun için, O'na, mağlup olmak, bozguna uğramak gibi sözler söylenemez. Kıyâmette, herkesten önce kabirden kalkacaktır. Mahşer yerine önce gidecektir. Cennete herkesten önce girecektir. Güzel ahlâkı, sayılmakla bitmez ve insan gücü yetişmez. Bu konuda ciltler dolusu kitaplar yazılmıştır.

Peygamberlerin sayıları*: Peygamberlerin sayısı tam belli değildir. 124.000'den çok oldukları meşhurdur. Bunlardan 313 veya 315 adedi Resûldür.*

Bunlardan, yalnız yirmi sekizinin isimleri Kur'ân-ı kerîmde bildirilmiştir. Bu yirmi sekizden Zülkarneyn, Lokmân ve Uzeyr'in peygamber olup olmadıkları kesin belli değildir.

Allahü teâlâ, yarattığı bu âlemle varlığını belli ettiği gibi, kullarına çok acıyarak, var olduğunu ayrıca da bildirmiştir. Âdem aleyhisselâmdan başlayarak, her asırda, dünyânın her tarafındaki insanlar arasından en iyi, en üstün olarak yarattığı birisine melekle haber göndererek, kendi isimlerini bildirmiş ve insanların dünyâda ve âhirette rahat etmeleri, iyi yaşamaları için, ne yapmaları ve nelerden sakınmaları lâzım olduğunu açıklamıştır. İnsanlar eski şeyleri unuttukları için ve her zaman bulunan kötü kimseler, peygamberlerin kitaplarını ve sözlerini değiştirdiklerinden, eski dinler unutulmuş, bilinenleri de bozulmuştur. Her şeyi yaratan yüce Allah, insanlara acıdığı için, kulları-

na son bir peygamber ve yeni bir din göndermiştir. Bu dîni kıyâmete kadar koruyacağını, kötü insanlar saldıracaklar, değiştirmeye, bozmaya kalkışacaklarsa da kendisi bunu, bozulmamış olarak her yere yayacağını müjdelemiştir.

Allahü teâlâ, insanları olgunlaştırmak ve kalplerindeki hastalıklarını tedâvi etmek için, ezelde merhamet ederek, peygamberler göndermeyi dilemiştir. Peygamberlerin, bu vazifelerini yapabilmeleri için, itâat etmeyenleri korkutmaları, itâat edenleri müjdelemleri lâzımdır. Âhirette, birinciler için azap, ikinciler için sevap bulunduğunu haber vermeleri lâzımdır. İnsan, kendine tatlı gelen şeylere kavuşmak ister. Bunlara kavuşabilmek için doğru yoldan sapar, günah işler. Başkalarına kötülük yapar. İnsanları kötülük yapmaktan korumak, dünyâda ve âhirette rahat ve huzur içinde yaşamalarını sağlamak için peygamberlerin gönderilmesi lâzımdır. Dünyâ hayâtı kısadır. Âhiret hayâtı sonsuzdur. Bunun için, âhiret hayâtındaki saâdeti sağlamak önce gelmektedir.

Peygamberler Allahü teâlâ tarafından seçilmiş, gönderilmiş insanlardır. Ümmetlerini Allahü teâlâya çağırmak, azgın, yanlış yoldan, doğru yola, saâdet yoluna çekmek için gönderilmişlerdir. Dâvetlerini kabûl edenlere, Cenneti müjdelemişler, inanmayanları Cehennem azâbı ile korkutmuşlardır. Onların Allahü teâlâdan getirdikleri her haber doğrudur, yanlışlık yoktur. Peygamberlerin sonuncusu, Muhammed aleyhisselâmdır. O'nun dîni bütün dinleri nesh etmiş, yürürlükten kaldırmıştır. O'nun kitabı, geçmiş kitapların en iyisidir. O'nun getirdiği din kıyâmete kadar bâkîdir. Kimse tarafından değiştirilemeyecektir. Îsâ aleyhisselâm gökten inecek ise de, O'nun dîniyle amel edecek, yâni O'nun ümmeti olacaktır.

*Büyük İslâm âlimleri İmâm-ı Gazâlî ve İmâm-ı Rabbânî'nin de ifâde ettikleri gibi, peygamberlerin gönderilmesi kahırdır, cebirdir. İnsanları cebir zinciriyle Cennete çekmek içindir. Nitekim hadîs-i şerîfte; "**Zincirlerle Cennete çekilen insanlara hayret mi ediyorsun?**" buyuruldu. Din, Cehenneme gitmemeleri için,*

*insanları bağlayan bir kemenddir. Nitekim hadîs-i şerîfte; "***Siz pervâne gibi, kendinizi ateşe atıyorsunuz. Ben kemerinizden tutup geriye çekiyorum"*** buyuruldu. Allahü teâlânın insanlara doğru yolu gösterdiği vâsıtalardan biri de peygamberlerin sözleridir. (Her istediğini yapmak) zincirinin halkalarından biri de, peygamberlerin sözleridir. İnsanlar, doğru yolu, eğri yollardan, bu sözlerle ayırabilir. Onların gösterdiği tehlikeden, insanda korku hâsıl olur. Bu ayırış bilgisiyle korku, akıl aynası üzerindeki tozları temizler. Akıl cilâlanıp, âhiret yolunu tutmanın, dünyâ zevklerine kapılmaktan daha iyi olacağını anlar. Bu anlayış, âhiret için çalışmak irâdesini hâsıl eder. İnsanın uzuvları, irâdesine tâbi olduğundan, Uzuvlar âhiret için çalışmaya başlar. Allahü teâlâ, bu zincirle insanı zorla Cehennemden uzaklaştırmış, Cennete sürüklemiş olur. Peygamberler koyun sürüsünün çobanına benzer. Sürünün sağ tarafında çayır olsa, sol tarafında mağara bulunsa, mağarada kurtlar olsa, çoban, mağara tarafında durup, sopa sallayıp, koyunları korkutarak, çayır tarafına kovalar. İşte peygamberlerin gönderilmesi de, buna benzer.*

İnsanların doğruyu, iyiyi, güzel olanı bulabilmeleri tek başına akılla mümkün değildir. Akıl, göz gibidir. Peygamber vâsıtası ile gönderilen din ise ışık gibidir. Yâni, insanın aklı, gözü gibi zayıf yaratılmıştır. Göz, maddeleri, cisimleri karanlıkta göremiyor. Allahü teâlâ, görme âletinden (gözden) faydalanmak için güneşi, ışığı yaratmıştır. Güneşin ve çeşitli ışık kaynaklarının nûru olmasaydı, göz işe yaramazdı. Tehlikeli cisimlerden, yerlerden kaçamaz, faydalı şeyleri bulamazdı.

Akıl da, yalnız başına mâneviyatı, faydalı, zararlı şeyleri anlamıyor. Allahü teâlâ, akıldan faydalanmak için, Peygamberleri, din ışığını yarattı. Peygamberler, dünyâda ve âhirette rahat etmek yolunu bildirmeseydi, akıl bulamaz, işe yaramazdı. Tehlikelerden, zararlardan kurtulamazdı. İslâmiyete uymayan veya aklı az olan kimseler ve milletler, peygamberlerden faydalanamaz. Dünyâda ve âhirette tehlikelerden, zararlardan kurtulamaz.

peygamber ve peygamberlik

Peygamberler hakkında Kur'ân-ı kerîm'de meâlen buyuruluyor ki:

Peygamberlerin üzerinizdeki *(vazifesi)* ***ancak ilâhî emirleri tebliğdir. Allah, açıkladığınız ve gizlediğiniz sözlerle hareketlerinizin hepsini bilir.*** *(Mâide sûresi: 99)*

Kâfirler, Allahü teâlânın emirleriyle Peygamberlerinin emirlerini birbirinden ayırmak istiyorlar. Bir kısmına inanırız; bir kısmına inanmayız diyorlar. Îmân ile küfür arasında bir yol açmak istiyorlar. Onların hepsi kâfirdir. Kâfirlerin hepsine Cehennem azâbını, çok acı azâbları hazırladık *(Nisâ sûresi: 150-151)*

Peygamberler göndermedikçe azap yapmayız. *(İsrâ sûresi:15)*

Peygamberleri, müjde vermek ve korkutmak için gönderdim. Böylece, insanların Allahü teâlâya özür, bahâne yapmaları önlendi. *(Nisâ sûresi:165)*

vahiy ve vahiy şekilleri

Vahiy, Allahü teâlânın dilediği şeyleri, emir ve yasaklarını vasıtalı veya vasıtasız olarak peygamberlerine bildirmesine denir.

Allahü teâlâ, insanlar arasından seçtiği peygamber denilen kullarını vahiy ile şereflendirmiştir. Bu sûretle, insanlara, dünyâda ve âhirette rahat ve huzûra kavuşacakları esasları bildirmiştir. Vahiy, ilk peygamber Âdem aleyhisselâmdan son peygamber Muhammed aleyhisselâma kadar devâm etmiş ve onda son bulmuştur.

Peygamberimizin sallallahü aleyhi ve sellem mübârek yüzünde, vahiy esnâsında soğuk kış günlerinde bile yağmur tânecikleri gibi ter belirirdi. O sırada yanında bulunanlar vahiy geldiğini anlarlardı. Hattâ vahyin ağırlığını hissederler, o esnâda ellerini ve kollarını kaldıracak güçleri kalmazdı. Bir defâsında Peygamber efendimiz sallallahü aleyhi ve sellem deve üzerinde iken, vahiy gelmiş, deve vahyin ağırlığına dayanamayarak arka ayakları üzerine çöküvermiştir.

***Vahyin geliş usûlleri**:*

Muteber hadîs ve tefsîr usûlü kitaplarında bildirildiğine göre vahiy şu şekillerde gelirdi.

1. Cebrâil aleyhisselâmın insan şekline girerek getirdiği vahiylerdir. Vahyin en kolay şekli de budur. Cebrâil çoğunlukla Peygamberimize Dıhye isimli sahâbînin şeklinde gelirdi. Cibrîl hadîsinde bildirilenler böyledir.

2. Peygamberimizin uyanıkken Cebrâil aleyhisselâm tarafından vahyin Peygamberimizin kalbine bırakılmasıdır.

3. Doğru rüyâlar. Bu, vahyin ilk şeklidir. Peygamberlerin bilhassa Peygamberimizin gördüğü rüyâlar, daha sonra uyanınca

gerçek hayatta aynen meydana gelirdi. Hazret-i Âişe şöyle buyurur: "Peygamberimizin gördüğü rüyâlar aynen çıkardı. Bu rüyâlar sabah aydınlığı kadar açıktı."

4. Buhârî ve Müslim'de bildirildiğine göre Cebrâilin görülmeden, şiddetli bir sesle vahyi bildirmesidir. İşitilen bu ses, ya vahiy meleğinin kendi sesi veya kanatlarının uğultusu idi. Kendisinde; korkutma ve azap bulunan âyetler bu şekilde gelirdi. Peygamberimiz, vahyin bu çeşidi gelirken, titrer ve terlerdi. Hattâ heyecanlanırdı.

5. Cebrâil'in Peygamberimize uyku hâlindeyken gelmesidir.

6. Cebrâil'in bizzat kendi şekliyle getirdiği vahiydir. Peygamberimize Hira Dağında gelen ilk vahiy bu şekilde olmuştur. Aynı durum Mîrâc hâdisesinde de meydana gelmiştir.

7. Peygamber efendimiz uyanıkken, arada perde olmaksızın doğrudun Allahü teâlâ ile konuşması şeklindeki vahiydir. Mîrâc gecesi meydana gelmiştir.

8. Mîrâc gecesi beş vakit namazın farz olmasına dâir arada perde olmadan vukû bulan vahiy.

ÂDEM ALEYHİSSELÂM

ÂDEM ALEYHİSSELÂM;

Âdem aleyhisselâmın yaratılışı

Herşeyi yoktan yaratan, yokluktan varlık âlemine getiren Allahü teâlâdır. Allahü teâlânın ilk yarattığı şey, Peygamberimiz Muhammed aleyhisselâmın nurudur. Herşey Muhammed aleyhisselâmın hürmetine yaratılmıştır. Allahü teâlâ bir hadis-i kudside Muhammed aleyhisselâm için buyurdu ki:

- Sen olmasaydın, sen olmasaydın, hiçbir şeyi yaratmazdım.

Eshab-ı kiramdan Câbir bin Abdullah sordu:

- Ya Resulallah! Allahü teâlânın herşeyden önce, ilk yarattığı şey nedir?

Peygamberimiz şöyle buyurdu:

- Her şeyden önce, benim nurumu kendi nurundan yarattı. O zaman ne levh, ne kalem, ne cennet, ne cehennem, ne melek, ne gökler, ne yeryüzü, ne güneş, ne ay, ne insan, ne de cin vardı.

Allahü teâlâ, sevgili Peygamberimiz Muhammed aleyhisselâmın nurunu yarattıktan sonra, bu nurdan âlemleri ve içinde olanları, sonra da Âdem aleyhisselâmı yarattı.

Allahü teâlâ, Âdem aleyhisselâmı yaratmayı dileyince, meleklere, yeryüzünde bir halife yaratacağını bildirdi. Melekler; "Ya Rabbî! Yeryüzünde fesat çıkaracak ve kan dökecek olan insanları niçin yaratıyorsun" dediklerinde, Allahü teâlâ, "Onlar fesat çıkarmazlar" demedi. Allahü teâlâ şöyle buyurdu:

- Sizin bilmediklerinizi ben bilirim, layık olmayanları layık yaparım! Uzak kalanları yaklaştırır, zelil olanları aziz ederim. Siz onların işlerine bakarsınız, ben kalblerine bakarım. Siz, günahsız olduğunuza bakıyorsunuz. Onlar,

benim rahmetime sığınırlar. Sizin günahsız olduğunuzu beğendiğim gibi, onların günahlarını affetmeyi de severim. Benim bildiğimi sizler bilemezsiniz. Onları, ezelî olan lütfuma kavuşturur, ebedî olan lütfum ile hepsini okşarım.

Meleklerin, "Niçin yaratacaksın" diye sormaları, yaratmasındaki hikmeti öğrenmek istediklerinden idi.

Allahü teâlânın emriyle, melekler, yeryüzünün değişik yerlerinden, kırmızı, beyaz, siyah, değişik renkte topraklar aldı. İnsanların değişik renkten olması bundandır.

Hadis-i şerifte şöyle buyuruldu:

- Allahü teâlâ Âdem aleyhisselâmı, yeryüzünün her tarafından aldırdığı topraktan yarattı. Bu sebeple zürriyetinden siyah, beyaz, esmer, kırmızı renkte olanlar olduğu gibi, bazıları da bu renklerin arasındadır. Bazısı yumuşak, bazısı sert, bazısı hâlis ve temiz oldu.

Âdem aleyhisselâmın yaratılacağı toprak, yeryüzünün çeşitli yerlerinden alınıp, bir araya toplandıktan sonra, melekler, su ile çamur yapıp, insan şekline koydular. Allahü teâlâ, bu toprağı çeşitli safhalardan ve şekillerden geçirdi. Önce çamur hâline getirilip, bir müddet öylece kaldı ve balçık çamuru oldu. Bu çamur, şekil verilecek bir hâl alınca; insan suretine sokuldu.

Hazreti Âdem'e secde edilmesi

Âdem aleyhisselâm ruh verilmeden önce, bir müddet de insan sureti verilmiş bir hâlde bekletildi. Mekke ile Taif arasında kırk yıl yatıp, pişmiş gibi kurudu. Önce Muhammed aleyhisselâmın nuru alnına kondu ve Muharrem ayının onunda cuma günü ruh verildi.

Âdem aleyhisselâmın bedenine ruh verilmeden önce, melekler, Âdem aleyhisselâmın bedenini görüp, ondaki uygunluğa, ahenge ve yaratılışın güzelliğine, mükemmelliğine hayran kaldılar. "Allahü teâlâ bundan güzel bir şey halk etti mi acaba" dediler.

İblis, Âdem aleyhisselâmın ruh verilmemiş hâlindeki bedenini görünce, meleklere dedi ki:

- Eğer o sizden üstün, faziletli kılınırsa ve ona hürmet etmeniz emredilirse ne yaparsınız?

Melekler, **"Biz Rabbimizin emrine uyarız"** dediler. İblis ise kendi kendine dedi ki:

- Eğer ona hürmet etmem emir olunursa isyan ederim. Çünkü, o topraktan, ben ise ateşten yaratıldım, ben ondan üstünüm.

Allahü teâlâ, Âdem aleyhisselâmın bedenine ruh verince, ruhun cesede sirayet ettiği yerler canlanıp, ete dönüştü. Önce başına sirayet etti ve Âdem aleyhisselâm aksırdı. Allahü teâlâ ona, **Elhamdülillah;** yani âlemlerin Rabbine hamdolsun demesini ilham etti ve aksırdıkça böyle dedi.

Ruh, Âdem aleyhisselâmın gözlerine sirayet edince, cennetin meyvelerini gördü. Midesine yürüyünce, o meyvelerden yemeyi arzu edip, ruh henüz ayaklarına gelmediği hâlde, doğrulup kalkmak istedi. Bu sebeple Allahü

teâlâ; **(İnsan aceleci bir tabiatta yaratılmıştır)** buyurdu. (Enbiya: 37)

Allahü teâlâ Âdem aleyhisselâmın bedenine ruh vermeden önce, meleklere, **(Ona ruh verdiğim zaman, hepiniz ona karşı secde edin)** buyurdu. Bu husus Kur'an-ı kerimde bildirilmiş olup, mealen şöyledir: **(Rabbin o vakit meleklere şöyle demişti: "Ben çamurdan bir insan yaratacağım. Onun yaratılışını tamamlayıp da tarafımdan ona ruh verdiğim zaman, hemen ona secdeye kapanın." Bunun üzerine melekler hep birden secde ettiler.)** (Sâd 71- 73)

Âdem aleyhisselâma ruh verilip, canlanıp ayağa kalkınca, Allahü teâlânın emri üzerine melekler, ona

Âdem Aleyhisselamın yeryüzüne indirildiği rivayet edilen Serendip adası

karşı secde ettiler. Meleklerin Âdem aleyhisselâma karşı olan bu secdesi, namazda Allahü teâlânın emriyle Kâbe'ye yönelip secde etmek gibidir. Yani Kâbe istikametinde Allahü teâlâya secdedir.

İblis bu inceliği anlayamadı, kibirlenip, Âdem aleyhisselâma karşı secde etmedi. "O çamurdan yaratıldı. Ben ise ateşten yaratıldım. Ondan üstünüm" diye iddiada bulundu. Bundan dolayı, huzur-ı ilâhiden kovuldu. İsmi de kovulmuş, uzaklaştırılmış manasında, "Şeytan" kaldı.

Allahü teâlâ Âdem aleyhisselâmı en güzel bir surette yaratıp, ona ruh verdikten sonra, ona, her şeyin ismini ve faydasını öğretti. Allahü teâlâ yeryüzünde insanların bildiği bütün eşyanın isimlerini Âdem aleyhisselâma öğretmiştir. Mesela, insan, hayvan, vâdi, dağ, ova, tepe ve buna benzer isimleri, hatta karanlık ve uzunluğu da öğretti.

Bu hususlar Kur'an-ı kerimde şöyle bildirilmiştir: **(Allahü teâlâ, Âdem'e bütün isimleri öğretti. Sonra eşyayı meleklere gösterip;** "Eğer sadıklarsanız, bunların isimlerini bana haber verin" **buyurdu. Melekler;** "Biz seni tenzih ederiz, senin bize öğrettiğinden başka, hiçbir ilmimiz yok. Muhakkak sen herşeyi hakkıyla bilensin, üstün hikmet sahibisin" **dediler.**

Allahü teâla, Âdem'e; "Ey Âdem! Eşyanın ismini meleklere haber ver" **buyurdu. Âdem aleyhisselâm da meleklere, o isimleri haber verince, Allahü teâlâ;** "Ben size demedim mi ki, göklerin ve yerin gayblerini ben bilirim. Açıkladığınızı da, gizlediğinizi de elbet ben bilirim" **buyurdu.)** (Bekara 30-33.)

Şeytan'ın isyanı

Allahü teâlâ Âdem aleyhisselâmın bedenine rûh verdikten sonra melekleri ve cinleri haberdâr edip; "Âdem'e secde ediniz!" emrini verince, önce Cebrâil aleyhisselâm secde etti. Sonra sırayla; Mikâil, İsrâfil, Azrâil ve diğer bütün melekler secde ettiler. Secde eden meleklerin her biri, Allahü teâlâ tarafından çeşitli hizmetleri görmekle şereflendirildi. İblis, kibir ve gurûrundan secde etmedi.

Allahü teâlâ iblise meâlen; **"Ey mel'ûn! Âdem'e niçin secde etmedin?"** buyurunca, İblis dedi ki: "Ben ondan daha hayırlıyım. Beni ateşten onu ise topraktan yarattın. Ateş; latîf, saf ve ışıktır. Elbette topraktan üstündür." diyerek bu bozuk kıyasını ileri sürdü. Böylece Allahü teâlânın emrine isyân etti. Ebedî olarak Cehennemlik oldu.

İblis, Âdem aleyhisselâma secde ediniz emrine uymayınca, Allahü teâlâ, **"Hemen Cennet'ten çık! Cennet'ten çık! Artık sen hor, alçak ve bayağı kimselerdensin."** buyurdu. İblis Cennet'ten koğulunca ölüm acısını tatmak istemediğinden veya sonsuz bir hayat yaşamak istediğinden dolayı Allahü teâlâya; "Bana halkın dirilip kaldırılacakları mahşer gününe kadar mühlet ver." diyerek dünyâda ve âhirette ölümsüz olmayı istedi. Allahü teâlâ da ona ölümden ve Cehennem azâbından kurtuluş olmadığını bildirip, birinci sûr üflenip bütün canlıların öleceği vakte kadar mühlet verdi. Böylece kıyâmet gününe kadar ömür verilip serbest bırakıldı.

İblis bunun üzerine "Öyle ise beni azdırmana yemin ederim ki, insanoğullarını saptırmak için muhakkak senin doğru yoluna oturacağım! Ves-

vese verip, pusu kuracağım. Sonra da onlara; önlerinden, arkalarından, sağlarından ve sollarından sokulacağım, musallat olacağım. Sen de onların çoğunu şükredici kul olarak bulamayacaksın." dedi.

Allahü teâlâ buyurdu ki: "**Yemin ederim ki onlardan kim sana uyarsa, Cehennem'i hep sizden dolduracağım. Benim muhlas yani ihlaslı kullarım üzerinde senin bir hakimiyetin olamaz.**"

İblis, kendisine kıyâmete kadar ömür verilip, serbest bırakıldı. Âdem aleyhisselâmın evlâtları olan insanlara, dünyâda imtihan edilmek, denenmek için üç din düşmanı yaratıldı. Bunlar; **İblis** yâni **Şeytan**, insanın kendisi, yâni **nefsi** ve kötü arkadaştır. Allahü teâlânın râzı olduğu hak yoldan insanları saptırmak için uğraşacağına söz alan ve kıyâmete kadar da kendisine mühlet verilen şeytan, herkese zarar yapmaya çalışır. İnsanın, besmelesiz ve haramdan yediği yiyeceklerle ve içeceklerle damarlarında dolaşmakta, mîdesine yerleşmekte ve kalbine vesvese vermektedir. Bu hâliyle insanlarda çeşitli maddî ve mânevî hastalıklara sebep olmaktadır. İnsanları aldatmak için en çok yalan, gıybet, koğuculuk, namazı terk ve tehir ettirmek, fâiz, kumar vs. gibi günâhlara alıştırmaktadır. İçki, fuhuş, zinâ ve kumar onun büyük yardımcısıdır. Bunları yaptırmak için kendisine, çocukları, insanlardan ve cinlerden kötü yolda olanlar yardımcı olur.

Şeytanın, insana bütün kötülükleri yaptırmak için bir gücü, kuvveti yoktur. O sâdece kalbe vesvese verir, bir şeyi güzel gösterir. Nefsine ve kötü arkadaşlarına aldanıp mağlup olan insan, onun

vesvesesine kanıp kötü işleri yapmaya başlar. Allahü teâlâyı unutmayanlara, dâimâ O'nun zikriyle meşgul olanlara, her işinde İslâmiyetin emir ve yasaklarına uygun davrananlara, haram ve şüphelilerden sakınanlara, zararı dokunamaz. Allahü teâlânın hâlis, seçilmiş kulları, şeytanın şerrinden muhâfaza altına alınmıştır. Şeytan, insanoğlu son nefesini teslim edinceye kadar onunla uğraşır ve son nefeste îmânsız gitmesi için elinden geleni yapmaya çalışır. Son nefeste îmânsız ölmemek için şeytanın sevdiği kötü işlerden uzak durmak gerekir.

Hazreti Havva'nın yaratılması

Âdem aleyhisselâm kırk yaşında iken, Firdevs adındaki cennete götürüldü. Cennete girince, peygamberler sayısınca kürsîler konulmuş gördü. Her birinde ayrı ayrı oturdu ve her kürsîde oturdukça, o peygamberin nuru alnında parlıyordu.

En son Muhammed aleyhisselâmın kürsîsinde oturdu. Melekler yetmiş bin adet nurdan meşaleyi başı üzerinde tuttular. O kadar aydınlık oldu ki, evvelki nurların hiçbirisi kalmadı. Her biri görünmez olup, güneş çıkınca yıldızların kaybolması gibi oldu. Bu hâl Âdem aleyhisselâmın Muhammed aleyhisselâma muhabbetini artırdı.

Âdem aleyhisselâm cennete girince, cennet yemeklerine ve meyvelerine rağbet eyledi. Cennet bağlarını, bahçelerini ve cennet köşklerini dolaşmaya başladı. Canı her ne isterse, hemen hazır olurdu. Lâkin yaratılışı îcabı olarak, kendi cinsinden arkadaş bulup, onunla yakınlık kurmak istedi. Bu düşüncede iken uyuyu-

verdi. O esnada Allahü teâlâ Âdem aleyhisselâmın sol kaburga kemiğinden Hazreti Havva'yı yarattı. Âdem aleyhisselâm uykudan uyanınca, başucunda, ayakta duran bir kadın gördü ve ona dedi ki:

- Sen kimsin? Niçin yaratıldın?

O da; "Ben sana zevce, eş olarak yaratıldım" diye cevap verdi.

Hazreti Havva validemizin yaratılmasından, Âdem aleyhisselâmın hiç haberi olmadı. Hazreti Havva, Âdem aleyhisselâm suretinde, onun boyunda, onun şeklinde ve renginde idi.

Kur'an-ı kerimde şöyle buyuruldu:

(Ey insanlar, sizleri bir tek şahıstan yaratan, o şahıstan da zevcesini vücuda getiren, ikisinden de birçok erkeklerle kadınlar halkeden Rabbinizden korkun ve günah işlemekten sakının...) (Nisâ: 1)

Allahü teâlâ Âdem aleyhisselâma Hazreti Havva ile birlikte cennette yerleşmelerini ve cennetin meyvelerinden diledikleri kadar yemelerini bildirdi. Fakat cennette bir ağaç için, **"Bu ağaca yaklaşmayın, bundan yemeyin"** buyurdu. Onu yasakladı ve, **"Bundan yerseniz zahmete düşer, üzülürsünüz"** buyurdu.

Yeryüzüne indirilmeleri

Âdem aleyhisselâm, Hazreti Havva ile cennette iken, şeytan, onlara düşmanlık besleyip, aldatmak ve öc almak için harekete geçti. Bu hususta Kur'an-ı kerimde mealen şöyle buyurulmaktadır:

(Ve biz demiştik ki; ey Âdem, sen zevcenle cennette kal. Cennetin nimetlerinden ikiniz de bol bol yiyin. Fakat şu ağaca yaklaşmayın, yoksa nefslerine zulmedenlerden olursunuz.) [Bekara 35]

Şeytan, Âdem aleyhisselâma ve Hazreti Havva'ya düşmanlık besleyip, onları, içinde bulundukları nimetten mahrum etmek istiyordu. Bunun için hile düşünüyor, onları yanıltma yolları arıyordu. Onlara, kendilerine yasak edilen ağacın meyvesinden yedirmeyi ve böylece cennetten çıkarılmalarını istiyordu.

İblis, yasak ağaçtan yedirmek için, Hazreti Âdem ile Hazreti Havva'yı cennetin dışından gözetleyerek fırsat kolluyordu. Bir defasında Âdem aleyhisselâm ile Hazreti Havva, cennetin kapısının yakınında dolaşırken, şeytan onların dikkatini çekmek istedi. Bunun için karşılarında ağlayıp sızlayarak feryat etti. İblis'e sordular:

- Neden böyle feryat ediyorsun?

İblis de, "Ben, sizin öleceğinize ve bu sebepten de içinde bulunduğunuz nimetlerden ayrılacağınıza ağlamaktayım" diye cevap verdi. Sonra sözüne devam edip dedi ki:

- Size ebedîlik ağacını göstereyim mi? Eğer o ağaçtan yerseniz, iki melek olursunuz ve cennette devamlı kalırsınız, sona ermeyen bir devlete kavuşursunuz.

Ayrıca, konuşmalarının sonunda, "Ben, muhakkak sizin iyiliğinizi istiyorum" diyerek de yemin etti.

İblisin bu sözleri ve yemini üzerine, Hazreti Havva ile Âdem aleyhisselâm, onun, kendilerine düşman olduğunu unuttular. Önce Hazreti Havva, sonra da onun teşviki ile Âdem aleyhisselâm, unutarak, kendilerine yasak edilen ağacın meyvesinden tattılar.

Âdem aleyhisselâmın bu yasak edilen ağaçtan yemesi **zelle** idi. Yani doğrular arasında, en doğruyu seçememekti. Günah

değildi. Kur'an-ı kerimde bu hususta şöyle buyuruldu: **(Doğrusu bundan önce, Âdem'e, bu ağaçtan yeme diye emrettik de unuttu.)** [Tâhâ 115]

Allahü teâlâ, Âdem aleyhisselâma buyurdu ki:

- Sana cennette pek çok şeyi mubah ettiğim hâlde, niçin yasak ettiğim ağacın meyvesinden yedin?

Âdem aleyhisselâm şeytanın yemin ettiğini söyleyip, dedi ki:

- Ya Rabbi! Ben bir kimsenin senin adına yalan yere yemin edeceğini zannetmiyordum! Allahü teâlâ, Âdem aleyhisselâma tekrar buyurdu:

- Seni yasak ettiğim ağacın meyvesinden yemeye teşvik eden sebep nedir?

- Ya Rabbi! Bu işe beni Havva teşvik etti.

Âdem aleyhisselâm ile Hazreti Havva, cennette iken, kendilerine yasak edilen ağacın meyvesin-

den, unutarak yemelerinden dolayı yeryüzüne indirildiler.

Âdem aleyhisselâm, cennetten, cuma günü ikindi ve akşam arasında çıkarılarak, Hindistan'da **Seylan** (Serendib) adasına, Hazreti Havva da **Cidde**'ye indirildi. Şeytan ise çok hakîr ve perişan bir hâlde, cennetin civarından, taşlık bir yere indirildi. Bu hususta Kur'an-ı kerimde mealen şöyle buyuruldu:

(Nihayet şeytan, onların, [Âdem ve Havva'nın], **cennetten çıkarılmalarına ve içinde bulundukları nimetten uzaklaştırılmalarına sebep oldu.)** [Bekara 36]

Hazreti Âdem'in Havva ile buluşması

Âdem aleyhisselâm cennetten yeryüzüne indirilince, gözünün yaşı dinmedi. Hadis-i şerifte şöyle buyuruldu: **(Âdem aleyhisselâmın gözünün yaşları, zürriyetinin gözyaşlarıyla tartılsa, Âdem'in gözyaşları bütün evladının gözyaşlarından ağır gelirdi.)**

Âdem aleyhisselâm ve Hazreti Havva, cennetten yeryüzüne ayrı yerlere indirildikten sonra, senelerce ayrı kaldılar. Âdem aleyhisselâm Hindistan'da, Hazreti Havva validemiz de Arabistan'da kaldı. Dünyanın dert ve sıkıntılarına katlandılar. Cennetten ayrı kalmanın üzüntüsü ile uzun yıllar ağlayıp gözyaşı döktüler.

Resulullah efendimiz buyurdu ki:

(Âdem aleyhisselâm, zellesi sebebiyle cennetten çıkarılınca dedi ki:

- Ya Rabbi! Beni, Muhammed'in hürmetine affet.

Allahü teâlâ buyurdu ki:

- Ya Âdem! Sen Muhammed'i nasıl bildin? Daha ben Onu yaratmadım?

Âdem aleyhisselâm şöyle cevap verdi:

- Ya Rabbi! Beni yaratıp, bana ruh verdiğin zaman, gözümü açıp baktığımda, Arş'ın kenarında **"Lâ ilâhe illallah Muhammedün resulullah"** yazılı gördüm. İsmini isminle yazdığından, yarattıklarından en çok sevdiğin Odur.

Allahü teâlâ buyurdu ki:

- Doğru söyledin ey Âdem. Mahlûkatımdan en çok sevdiğim Odur. Onun hürmetine af dilediğin için, seni affettim.)

Daha sonra, Allahü teâlâ buyurdu ki:

- Ya Âdem, sen dünyada meşakkat ve tevbeye zürriyetini vâris kıldın. Onlardan biri bana duâ edip, tazarruda bulunduğu zaman, senin tevbeni ve duânı kabul ettiğim gibi, onun da tevbesini ve duâsını kabul ederim. Onlardan biri, benden af ve magfiret dileyip, bana sığınırsa, tevbesini kabul ederim. Çünkü ben tevbeleri kabul ediciyim.

Ey Âdem, ben, günahtan tevbe edenleri, cennette haşrederim. Onları mezarlarından neşeli ve güler yüzlü oldukları hâlde, duâları kabûl edilmiş olarak kaldırırım.

Allahü teâlâ, Âdem aleyhisselâmın tevbesini kabul ettikten sonra, Kâbe-i şerifi inşa etmesini emretti.

Allahü teâlânın tevbesini kabul edip, Kâbe'yi inşa etmesini emrettikten sonra, Âdem aleyhisselâm, Hindistan'dan Arabistan'a gitti. Arabistan'a varınca, Arafat'ta Hazreti Havva validemiz ile buluştu.

Bu sırada Hazreti Havva da Âdem aleyhisselâmı aramak için Cidde'den Arafat'a gelmişti. Arafat ovasında Müzdelife'de buluştular. Hazreti Havva

onu tanıyamadı. Cebrail aleyhisselâm tanıştırdı. Nice seneler ayrı kalmanın üzüntüsü gidip, sevinç ve ferahlığa kavuştular. Beraberce Mina'ya gittiler.

Ahd ü mîsak

Âdem aleyhisselâmın kıyamete kadar gelecek olan çocukları, Arafat meydanında, belinden zerreler hâlinde çıktı. Allahü teâlâ onlara buyurdu ki:

- Ben sizin Rabbiniz değil miyim?

Hepsi, **"Evet, sen bizim Rabbimizsin"** dediler. Sonra hepsi zerreler hâlinde, Âdem aleyhisselâmın beline girdi. Buna **ahd ü mîsak, söz verme** denir. Ayrıca **Kâlû Belâ** diye de meşhur olmuştur.

Ahd ü mîsak, Kur'an-ı kerim ve hadis şerif ile sabittir. Nitekim ayet-i kerimede mealen şöyle buyurulmaktadır: **(Hani, Rabbin, Âdemoğullarından, onların sulblerinden zürriyetlerini çıkarıp, kendilerini, nefslerine şahit tutmuş;** "Ben sizin Rabbiniz değil miyim?" **buyurmuştu. Onlar da;** "Evet, Rabbimizsin, şahit olduk" **demişlerdi.**

İşte bu şahit tutma kıyamet günü; "Bizim bundan haberimiz yoktu" **dememeniz içindi. Yahut,** "Daha evvel atalarımız Allaha şirk koşmuştu. Biz de onlardan sonra gelen bir nesiliz. Şimdi o bâtıl yolda olanların işlediği günahlar yüzünden bizi helak mı edeceksin" **dememeniz içindi...)** [A'raf 172]

İnsanların çoğalması

Hazreti Havva validemiz Âdem aleyhisselâm ile buluştuktan sonra, biri kız, biri erkek olmak üzere yirmi defa ikiz; tek olarak da Şît aleyhisselâmı dünyaya getirdi.

Âdem Aleyhisselam ile Hazreti Havvâ'nın Cennet'ten çıkarıldıktan sonra yeryüzünde buluştukları ilk yer olan Arafat Ovası ve Müzdelife

Cebrail aleyhisselâm Âdem aleyhisselâma rençberlik işlerini, ekip biçmeyi öğretti. Rençberlik ve diğer pek çok işle meşgul oldu.

İlk insanlar, bazı tarihçilerin zannettiği ve İslâm dinine inanmayanların uydurduğu, bazı filmlerde gösterildiği gibi, ilimsiz, fensiz, görgüsüz, çıplak, vahşî kimseler değildi. Evet bugün, Asya, Afrika çöllerinde ve Amerika ormanlarında tunç devrindekilere benzeyen vahşîler yaşadığı gibi, ilk insanlarda da bilgisiz, basit yaşayanlar vardı.

Fakat, bundan dolayı, ne bugünkü, ne de ilk insanların hepsi için, vahşîdir denilemez. Âdem aleyhisselâm ve ona iman edenler, şehirlerde

yaşardı. Okumak, yazmak bilirdi. Demircilik, iplik yapmak, kumaş dokumak, çiftçilik, ekmek yapmak gibi sanatları vardı.

Nitekim Hâkim'in bildirdiği hadis-i şerifte buyuruldu ki:

(Allahü teâlâ, Âdem'e, sanatlardan bin türlü sanat öğretti ve ona şöyle buyurdu: "Evlatlarına ve zürriyetine rızık hususunda sabredemezlerse, bu sanatlardan biri ile rızık talep etmelerini" **söyle.)**

Kâbe'nin inşa edilmesi

Âdem aleyhisselâm, yeryüzüne indirilmesi sebebiyle çok üzülüyor ve günlerini ağlamakla geçiriyordu. Onun üzüntüsüne melekler de ortak oluyorlardı. Bir defasında Âdem aleyhisselâm secdedeyken şöyle arzetti:

- Ya Rabbî! Bana ne oldu ki, artık meleklerin seslerini, senin zatını tesbih ve takdis etmelerini duyamıyorum. Onları göremiyorum Cenab-ı Hak buyurdu ki:

- Ey Âdem! Senden sâdır olan zelle, meleklerin tesbihini işitmene mânidir. Ancak benim yeryüzünde bir beytim vardır. Sen onun temelini bulup, üzerine bir beyt bina et. Beni takdis ve beytin etrafını tavaf et!

Ey Âdem! O beyti Mekke'de kıldım. Evladından her kim beytime gelip, sadece benim rızamı isterse, bizzat beni ziyaret eden misafirim gibidir. Bunları şanıma layık bir şekilde ağırlarım ve bütün ihtiyaçlarını gideririm.

Ey Âdem! Sen sağ oldukça Beytullah'ı tamir et! Senden sonra gelecek peygamberler ve ümmetler de zaman zaman onu tamir edecekler ve en son peygambere kadar bu böyle sürüp gidecektir.

Âdem aleyhisselâm, Allahü teâlânın bu emri ile **Serendip** adasından Mekke'ye doğru yürümeye başladı. Bir melek kendisine yol gösteriyordu. Mekke-i mükerremenin bulunduğu yere gelince, Allahü teâlâ ona yardımcı melekler gönderdi.

Melekler, Beyt-i Mâmur'un tam hizasına gelecek şekilde, yedi kat yere kadar varan bir temel kazdılar. Kazılan bu temele, toprak seviyesine kadar, otuz kişinin ancak kaldırabileceği büyüklükte taşlar yerleştirdiler.

Böylece Kâbe inşa edildi. Allahü teâlâ cennetten **Hacer-ül esved** taşını indirdi. Hacer-ül esved o zamanlar beyaz idi. Sonra günahkârların el sürmesiyle karardı.

Âdem aleyhisselâm, Kâbe'yi inşa ettikten sonra, Allahü teâlâya sordu:

- Ey Rabbim! Şüphesiz ki, her çalışanın bir mükâfatı vardır. Acaba benim mükâfatım nedir?

Cenab-ı Hak buyurdu ki:

- Ey Âdem! Benden ne istersen iste!

Âdem aleyhisselâm, "Ya Rabbî! Beni tekrar cennete gönder" diye yalvardı. Allahü teâlâ da; **"Bu senin için hakikat olacaktır"** buyurdu. Bunun üzerine Âdem aleyhisselâm dedi ki:

- Ey günahları bağışlayan Rabbim! Kendi günahlarımı itiraf ettiğim gibi, zürriyetimden de, işledikleri günahlarını ikrar edip, sana yalvararak, bu beytin çevresinde tavaf yapanları da affetmen için yalvarırım.

Allahü teâlâ yine buyurdu:

- Ey Âdem! Ben seni affettim. Senin zürriyetinden bu beyti ziyaret edip de, günahlarından tevbe edenleri de affettim.

Allahü teâlâ Hazreti Âdem'e şöyle vahyetti:

“Ey Âdem, başına bir iş gelmeden önce şu beyti haccet.” Âdem “Ya Rabbi, başıma gelecek iş nedir?” dedi. Buyurdu ki: “**sorduğun o şey ölümdür.**”Âdem “Ölüm nedir?” dedi. Buyurdu ki; “**sen onu tadacaksın.**”

Âdem aleyhisselâm, Allahü tealanın emri ile, Kabe-i şerifi inşa edip, ilk tavafını yaptıktan sonra, melekler kendisine dediler ki:

- Ey Âdem! Haccın mübarek olsun.

Âdem aleyhisselâm onlara; **“Siz tavaf esnasında neler söylüyorsunuz”** diye sordu. Melekler de şöyle cevap verdiler:

- “Sübhânallahi velhamdülillahi velâ ilâhe illallahü vallahü ekber” diyoruz.

Âdem aleyhisselâm onlara buyurdu ki:

- “Velâ havle velâ kuvvete illâ billah” cümlesini de buna ilâve ediniz.

Âdem aleyhisselâm tavaftan sonra, kapı önünde iki rekât namaz kıldı ve Mültezem’e gelip şu duâyı yaptı:

“Yâ Rabbî! Senden kalbime nüfuz edecek şüphesiz ve dosdoğru bir iman ve benim hakkımda senin hükmettiklerine razı olma kudreti vermen için yalvarıyorum.”

Allahü teâlâ şöyle buyurdu:

“Ey Âdem! Benden bazı dileklerde bulundun. Ben bu dileklerini senin için kabul ettim. Senin zürriyetinden bu şekilde duâda bulunanların da duâlarını kabul edip, düşünce ve sıkıntılarını yok edeceğim. Kederlerini dağıtıp, mallarını koruyacağım...”

Âdem aleyhisselâmın yaptığı bu duâyı okumak, o zamandan bu güne kadar devam etmiş, tavafın bir sünneti hâline gelmiştir.

Kâbe daha sonra Nuh tufanında yıkılmış ve temelleri kalmıştı. Kâbe'nin, Nuh tufanından sonra İbrahim aleyhisselâma kadar yeri belirsiz olup, yalnız bulunduğu saha bilinmekteydi. Bu bölge kırmızı topraklı ve sel sularının yükselemeyeceği kadar tümsek bir tepe durumunda idi. İbrahim aleyhisselâm yeniden inşa edinceye kadar böyle kaldı.

Resullerin ilki

Âdem aleyhisselâm ve Hazreti Havva, daha sonra Şam'a geldiler. Burada evlatları çoğaldı. Neslinden kırk bin kişiyi gördü. Oğullarına ve torunlarına peygamber olarak gönderildi. Kendisi aynı zamanda ilk din getiren, yani resul peygamberdi. **"Ülül'azm"** denilen altı büyük peygamberden ilkidir. Bazı sapıklar Hazreti Âdem'in resul olduğuna inanmamaktadırlar. Hazreti Âdem'in peygamber olduğuna inanmayan dinden çıkar, kâfir olur.

Hadis-i şerifte buyuruldu ki: **Resullerin ilki Âdem'dir....**

Cebrail aleyhisselâm kendisine on iki defa geldi. Kendisine on suhuf (forma) kitap verildi. Bu kitapta; iman edilecek hususlar, çeşitli diller ve lügatler, her gün bir vakit namaz kılmak, gusül [Boy abdesti] almak, oruç tutmak, leş, kan, domuz eti yememek, ilaçlar, hesap, geometri gibi şeyler bildirildi.

Ayrıca fizik, kimya, tıp, eczacılık, matematik bilgileri öğretildi. Hazreti Âdem ve çocukları şehirlerde yaşarlardı. Okuma-yazma bilirlerdi. Demircilik, dokumacılık, çiftçilik gibi sanatları vardı. Otla değil, buğdaydan ekmek yapıp, onunla beslenirlerdi. Altın üzerine para dahî basılmış, maden ocakları işletilip, çeşitli aletler yapılmıştı.

Hâbil ve Kâbil

Hâbil ve Kâbil, Âdem aleyhisselâmın oğullarından ikisiydi. Peş peşe birer kız kardeşle ikiz olarak doğmuşlardı. Beraber yaşayıp, beraber büyüdüler. Âdem aleyhisselâmın ilk çocuğu Kâbil ve ikincisi onun ikiz kız kardeşi Aklimâ idi. Bunlardan sonra Hâbil ve sonra ikizi olan Lebûdâ doğdu.

Büyüdükleri zaman, Allahü teâlâ, Hazreti Âdem'e, Kâbil'i, Hâbil'in; Hâbil'i de Kâbil'in ikiz kız kardeşi ile evlendirmesini emretti. Âdem aleyhisselâm zamanında, insanların çoğalması lazımdı. Bunun için, bir erkeğin kendi kız kardeşi ile evlenmesi helal idi, caiz idi. İnsanlar çoğalınca, buna lüzum kalmadı. Allahü teâlâ haram kıldı.

Kâbil'in ikiz kızkardeşi, Hâbil'inkinden daha güzel idi. Bu sebeple Kâbil, Hâbil'in kendi ikiz kız kardeşi ile evlendirilmesine razı olmadı. Hatta dedi ki:

- Ben, kardeşim ile evlenmeye daha lâyıkım.

Bunun üzerine Hazreti Âdem, Kâbil'e, **"Kızkardeşin sana helal değildir"** dedi.

Fakat Kâbil, babası Hazreti Âdem'in sözünü kabul etmedi ve düşüncesinde ısrar etti. Kâbil, Allahü teâlânın, babasına böyle bir evlendirmeyi emrettiğine inanmadı. Âdem aleyhisselâm, Allahü teâlânın emrinin böyle olduğunu, buna uymak gerektiğini, Kâbil'e îzah etti. Fakat Kâbil bunu kabul etmedi.

Bu durum karşısında Âdem aleyhisselâm, Kâbil ile Hâbil arasındaki ihtilafı hâlletmek için buyurdu ki:

- Allahü teâlâ her şeyi bilendir. Bu işi hâlletmek için bir şey adayınız!

Hâbil çobanlık, Kâbil de rençberlik yapardı.

Hâbil koyunları arasından en güzel bir koç seçip getirdi. Kâbil ise buğdayları arasından en kötü kısımları toplayarak bir bağ buğday getirdi. Bu hususta da çok hasis davranmıştı.

Hâbil ve Kâbil, Âdem aleyhisselâmın tavsiyesi üzerine, adaklarını getirip, bir dağ üzerine koydular. Hâbil'in koçu üzerine gökten beyaz bir ateş inip, yaktı. Böylece Hâbil'in adağının kabul edildiği ve Kâbil'in haksız olduğu anlaşıldı.

O zamanlar, Allahü teâlâ, ilâhi bir hikmetle, kabul buyurduğu adak üzerine bir ateş gönderir, ateş onu yakıp, yok ederdi. Kabul olunmayan adak ise, olduğu gibi kalırdı. Bu durum İsrailoğulları zamanına kadar böyle devam etti. Bundan sonra Allahü teâlâ, kimin adağını kabul edip etmediğini kıyamete kadar gizledi.

Kâbil kendi adağının kabul edilmediğini ve haksız olduğunu anladığı hâlde, ilâhi hükme karşı gelip, haksızlığa dalıyor, nefsine zulmediyordu. Kardeşi Hâbil'e karşı, duyduğu derin bir kıskançlık ve nefret ile düşmanlık besliyordu. Hatta ona diyordu ki:

- Yemin ederim ki, seni öldüreceğim!

Hâbil ise gayet yumuşak davranıyor, karşılık vermiyor ve Kâbil'e nasihat ederek diyordu ki:

- Eğer sen, öldürmek için bana el uzatırsan, ben seni öldürmek için el kaldırmam. Çünkü ben, âlemlerin Rabbi olan Allahtan korkarım.

Kâbil, Hâbil'in yumuşak davranmasını anlayacak ve onun doğru sözlerini kabul edecek hâlden uzak olduğu için, Hâbil'e karşı olan tutumunu değiştirmedi. Onu öldürmeye kararlı idi. Âdem aley-

hisselâmın hacca gittiği bir sırada, Kâbil ıssız bir yerde, elinde bir taşla Hâbil'in yanına gitti. Hâbil, o sırada sürülerinin başında bulunuyordu. Kâbil, Hâbil'e dedi ki:

- Seni mutlaka öldüreceğim!

- Niçin?

- Sen, benim güzel kızkardeşimle evleniyorsun, ben ise senin güzel olmayan kızkardeşin ile evleniyorum. Hem ebeveynim, senin benden daha üstün olduğunu konuşuyorlar.

Bunun üzerine Hâbil şöyle cevap verdi:

- Eğer böyle bir şey yaparsan, büyük suç ve günah işlemiş olursun. Yerin de cehennemdir ve zâlimlerin cezası budur.

Hâbil, böyle söylemekle kardeşine nasihat etti. Onu uyandırmak, kardeşini öldürme işini yapmaktan sakındırmak istedi. Böylece, hem kendisi öldürülmekten ve hem de kardeşi böyle bir günahı işleyip, günahkâr olmaktan kurtulacaktı. Zira o, Allahü teâlânın emrine muhalefet edenlerin, Allahü teâlânın huzurunda mahcup olacaklarını biliyordu.

Kâbil, Hâbil'in sözlerini ve nasihatlarını dinlemedi. Şeytanın vesvesesine uyarak Hâbil'i öldürmek için kararlı ve ısrarlı davranıyordu. Nihayet onu öldürmek için harekete geçti.

Kâbil, ıssız bir yerde, kardeşi Hâbil'i öldürmeye teşebbüs ettiğinde, nasıl öldüreceğini bilemiyordu. Bu sırada şeytan, insan kılığına girerek karşısına çıktı. Bir kuş tutup, kuşun başını taş üzerine koydu. Başka bir taş daha alıp kuşun başına vurarak, başını ezmek suretiyle öldürdü. Böylece Kâbil'e, kardeşi Hâbil'i nasıl öldüreceğini gösterdi.

Kâbil bu hâli görüp, kardeşini aynı şekilde öldürmek üzere harekete geçti. Hâbil'i uyurken, başına bir taş ile de vurarak şehit etti. Yeryüzünde dökülen ilk kan budur. İlk şehit Hâbil, ilk katil de Kâbil oldu. Böylece Kâbil ilk kötü çığırı açan kimse oldu. Bu sebeple kıyamete kadar, haksız yere insan öldüren herkesin günahına Kâbil ortak oldu. Bunun gibi, kim kötü bir çığır açarsa, o çığır devam ettiği müddetçe, ona da günah yazılır. Nitekim hadis-i şerifte buyuruldu ki:

(Zulüm ile öldürülen her insanın kanından, günahından, Âdem'in birinci oğlu Kâbil'e bir pay ay-

rılır. Çünkü cinayeti âdet edenlerin önderi odur.)

Kâbil'in kardeşini öldürmesi hususunda Kur'an-ı kerimde de şöyle buyuruldu:

(Nihayet Kâbil, nefsine uyarak kardeşi Hâbil'i öldürmeye kalkışmış ve sonra onu öldürmüştü. Böylece ziyana uğrayanlardan olmuştu.) [Maide 30]

Kâbil, kardeşi Hâbil'i öldürünce, cesedini ne yapacağını bilemedi. Önce onu bir sahraya bıraktı. Yırtıcı kuşlar Hâbil'in cesedi üzerine hücum etti. Bunun üzerine Kâbil, Hâbil'in cesedini bir torbaya koyup, sırtına aldı ve taşımaya başladı. Ceset sırtında, ne yapacağını bilmez bir hâlde iken, yırtıcı kuşlar da cesedi yere bırakmasını bekleyerek, üzerinde dolaşıyordu.

Kâbil böyle şaşkın bir hâlde iken, Allahü teâlâ iki karga gönderdi. Bu iki karga birbirine hücum edip, dövüştüler ve neticede karganın biri, diğerini öldürdü. Sonra da öldüren karga, ayakları ve gagasıyla yeri kazıp, öldürdüğü kargayı yere gömdü.

Kâbil, bu hâdiseyi görerek, Hâbil'in cesedini ne yapacağını öğrendi. Kâbil kendi kendine; "Bana yazıklar olsun. Karga kadar olmaktan âciz kaldım" dedi. Hâbil'in cesedini yere gömdü.

Bu husus Kur'an-ı kerimde mealen şöyle bildirilmiştir:

(Allahü teâlâ, kardeşinin ölüsünü nasıl gömeceğini göstermek üzere, ona, yeri eşeleyen bir karga gönderdi. "Bana yazıklar olsun! Kardeşimin ölüsünü örtmek için, bu karga kadar olmaktan âciz kaldım" **dedi de, yaptığına pişman oldu.)** [Mâide 31]

Kâbil'in bu pişmanlığı tevbe değildi. Karga kadar akıl edemediği için idi. Yoksa tevbesi kabul olurdu.

Âdem aleyhisselâm bu hâdiseye pek ziyade üzüldü. Bunun üzerine Cebrail aleyhisselâm, onu teselli için geldi ve; **"Allahü teâlâ yakında sana bir evlat verecek ve ahir zaman peygamberi Muhammed aleyhisselâm onun neslinden gelecek"** müjdesini getirdi. Bu Şît aleyhisselâm idi. Bu sebeple ismi **Şît,** yani Allahü teâlânın ihsanı, hediyesi manasınadır. Âdem aleyhisselâmın bütün çocukları ikiz doğduğu hâlde, Şît aleyhisselâm tek doğdu.

Kâbil, kardeşi Hâbil'i öldürdükten sonra perişan, uykusu ve huzuru kaçmış bir hâlde idi. Büyük bir günah işlediğinden ve çok kötü bir iş yapmış olduğundan dolayı, çok bedbaht idi. Babasına karşı mahcuptu. Cezadan korkuyordu.

Ateşperestlik ortaya çıktı

Kâbil, evlenmek istediği ve bu sebeple kâtil olduğu kızkardeşini de alıp, uzaklara kaçtı. Yıllarca avâre ve başıboş dolaştı. Rivayet edildiğine göre, şeytan, Kâbil'in karşısına çıkıp dedi ki:

- Kardeşin Hâbil ile adak takdim ettiğinizde, Hâbil'inkine ateş isabet edip yakması ve onun adağının kabul olunması, Hâbil'in ateşe tapması sebebiyledir. Sen de kendin için ve senden sonra gelecek neslin için bir ateş yak, ona tap!

Şeytan böyle söyleyerek Kâbil'i aldattı. Kâbil de bir yer yapıp, orada ateş yakarak tapmaya başladı ve böylece ateşperestlik ortaya çıktı.

Kâbil'in çocukları ve nesli azgın bir topluluk hâlini alıp, kendilerine, çeşitli çalgı aletleri yaptılar. Oyun, eğlenceye dal-

dılar. İçki içtiler, ateşe taptılar, fuhuş ve zina yaptılar. Nihayet Allahü teâlâ, onları, Nuh aleyhisselâm zamanında, tufanda suda boğup helak etti.

Hâbil ve Kâbil kıssası hakkında Resulullah efendimiz buyurdu ki:

(Ey insanlar! Âdem'in iki oğlu sizin için nümunedir. Siz, o ikisinden hayırlı, iyi olanına, Hâbil'e benzeyiniz! Şerli, kötü olanına, Kâbil'e benzemeyiniz!)

Âdem aleyhisselâmın mucizeleri

Âdem aleyhisselâm, yırtıcı hayvanlar ile konuşurdu. Bu mucizesinin sebebi şöyledir: Âdem aleyhisselâm, evladından bir kabileye uğrayıp, onlarla görüşmüştü. Bu kabile, dağda yaşayan vahşî hayvanların, kendilerine musallat olduğunu bildirip, şikayet etmişlerdi.

Âdem aleyhisselâm, o civarda bulunan yırtıcı hayvanları çağırdı. Hepsi toplandı. Bu vahşî hayvanları, **"Evladıma niçin eziyet verip, rahatsız ediyorsunuz"** diyerek azarladı.

Toplanan vahşî hayvanlar dile gelip, dediler ki:

- Bunlar arasında gıybet, nemîme [koğuculuk, söz taşımak] gibi kötü huylar yayıldığı için, biz onlara eziyet ediyoruz, sıkıntı veriyoruz.

Bunun üzerine Âdem aleyhisselâm, evlatlarına, iyi geçinmelerini, birbirleriyle çekişmemelerini emretti. O kabile de gıybet, dedikodu gibi kötü huyları terkedip, iyi geçindiler. Bundan sonra hayvanlar onlara zarar vermedi.

Âdem aleyhisselâm uzak bir yere gitmek isteyince, mesafeler kısalır ve oraya kısa zamanda ulaşırdı. Âdem aleyhisselâm

Hazreti Havva ile cennetten yeryüzüne indirildiğinde, kendisi Seylân (Serendip) adasına, Hazreti Havva da Cidde'ye indirilmişti. Aralarındaki mesafe çok uzaktı.

Âdem aleyhisselâm yasak edilen ağaçtan yemesi sebebiyle, cennetten çıkarıldığı için, hem de Hazreti Havva'dan ayrı kalmanın acısıyla tevbe edip, Allahü teâlâdan af diledi. Tevbesi kabul olduktan sonra, Hazreti Havva ile buluşmak için Allahü teâlâya duâ etti. Allahü teâlâ duâsını kabul edip, ona uzun mesafeleri kısa zamanda alma mucizesini verdi.

Böylece uzaklıklar yakın kılındı. Kısa zamanda Hindistan'dan Mekke'ye vardı ve Arafat ovasında Hazreti Havva ile buluştu. Kavuştukları bu ovaya, orada buluşmalarından dolayı Arafat denilmiştir.

Âdem aleyhisselâm, Kâbe-i muazzamayı yaptıktan sonra, Hindistan'a gidip orada dünya işlerinden ziraat, ticaret yapıp, evlatlarını yetiştirmekle meşgul oldu. Peygamber olduğu bildirilince, Allahü teâlânın emirlerini tebliğ etti.

Bu sıralarda evladı ve torunları çoğalmıştı. Bunlar, birbirleriyle gayet iyi geçiniyorlar ve mesut bir hayat yaşıyorlardı. Âdem aleyhisselâmın evladından Kâbil, Hâbil'i şehit edince, aralarında bir karışıklık çıktı. Kâbil oradan kaçıp gitti. Aradan kırk sene geçmişti. Kâbil'in evlatları haramlara dalıp, kötü işlerle meşgul oluyordu.

Allahü teâlâ Âdem aleyhisselâma Kâbil'in evlatlarını dine davet etmesini emretti. Âdem aleyhisselâm, onları dine davet edince, mucize istediler. Bunun üzerine Âdem aleyhisselâm mübarek elini büyük bir ka-

yaya dokundurdu. Dokunur dokunmaz kayadan birdenbire hâlis bir su fışkırmaya başladı. Bu mucize üzerine çoğu iman etti. Sonra o suyun çevresinde ziraat ve sanatla meşgul oldular.

Hazreti Âdem'in vasiyeti

Âdem aleyhisselâmın yaşı, boyu kesin olarak bildirilmedi. Âdem aleyhisselâm, bir cuma günü vefat etti. Âdem aleyhisselâm vefatına kadar evlatları arasında kaldı. Onlara Allahü teâlânın emrettiği şeyleri bildirdi. Kırkbin evladını gördü.

Vefat etmeden önce, onbir gün hasta yattı. Bu sırada evlatlarını toplayıp, onlara nasihatlar yaptı. Allahü teâlânın emirlerine uymalarını tembih etti.

Oğulları arasından Şît aleyhisselâmı yanına çağırıp, ona vasiyetlerini bildirdi.

Şît aleyhisselâm ikiz olmayıp, tek doğan oğlu idi. Âdem aleyhisselâmın oğullarından Kâbil haset ve kıskançlığı sebebiyle kardeşi Hâbil'i öldürünce, Allahü teâlâ, Âdem aleyhisselâma bir evlat daha vererek teselli etti. Bu evladının ismi, Allahü teâlânın ihsanı manasına gelen, Şît aleyhisselâm idi.

Muhammed aleyhisselâmın nuru, Âdem aleyhisselâmdan Şît aleyhisselâma intikal ederek, alnında parlıyordu. Âdem aleyhisselâm vefat etmeden önce, Cebrail aleyhisselâm gelip, oğlu Şît'e vasiyette bulunmasını ve onu, yerine halef kılmasını söyledi.

Âdem aleyhisselâm, oğlu Şît aleyhisselâmı yanına çağırıp, gece ve gündüzdeki kıymetli vakitleri ve bu vakitlerde yapılması gereken ibadetleri öğretti. Nuh aleyhisselâm zamanında vuku bulacak tufanı önceden ona bildir-

di. Tufandan sonraki vuku bulacak hadiseleri de haber verdi. Vasiyetini yazıp Şît aleyhisselâma verdi. Sonra da dedi ki:

- Bu bilgileri Kâbil evlatlarından gizli tut, onlara bildirme! Çünkü Kâbil, hasedi sebebiyle kardeşi Hâbil'i katletti. Onun evlatları da sana haset edip, seni öldürmeye kalkışırlar!

Bu emir üzerine Şît aleyhisselâm, babası Âdem aleyhisselâmın kendisine bildirdiği bu hususları gizli tutup, açıklamadı. Âdem aleyhisselâmın, vefat etmeden önce oğlu Şît aleyhisselâma yaptığı en önemli vasiyetlerden biri şöyle idi:

"Yavrum! Bu alnında parlayan nur, son peygamber olan Muhammed aleyhisselâmın nurudur. Bu nuru, mümin, temiz ve afif hanımlara teslim et ve oğluna da böyle vasiyette bulun!

Ey oğlum! Benden sonra halifemsin. Allahü teâlâyı ne zaman anarsan, Onunla beraber Muhammed aleyhisselâmın ismini de söyle! Çünkü Onun ismini, ben ruh ve beden arasında iken, Arş'ın altında gördüm. Sonra semaları dolaştım. Semanın her tarafında Onun isminin yazılı olduğunu gördüm.

Rabbim beni cennette bulundurdu. Cennette gördüğüm her saray ve her odada Muhammed aleyhisselâmın ismi yazılı idi. Yine Onun ismini, hûrîlerin boyunlarında, cennet kalelerinde, Tûba ağacı ile Sidret-ül-müntehâ yapraklarında, meleklerin gözleri arasında yazılı olarak gördüm.

Onun için Muhammed aleyhisselâmın ismini çok an! Çünkü melekler Ondan her an bahsederler."

Âdem aleyhisselâm son tenbihlerini yapıp, bu vasiyeti, onun da çocuklarına yapmasını bildirdi.

Hazreti Âdem'in vefatı

Âdem aleyhisselâmın hastalığı ilerleyince, Cebrail aleyhisselâm gelerek, Hazreti Âdem'in hâlini sordu. İkisi konuşurlarken, Azrail aleyhisselâm edeple içeri girip, selam verdi ve dedi ki:

- Hak teâlâ selam eder ve evladına senden ötürü baş sağlığı diler.

Hazreti Havva bir köşede oturmuş ağlıyordu. Âdem aleyhisselâm dedi ki:

- Ey Havva, buradan git! Beni, Rabbimin melekleriyle başbaşa bırak!

Sonra yüzünü Cebrail aleyhisselâma çevirdi ve, "Ya Cebrail, ben ölüm şerbetini içer, Rabbime kavuşurum" deyince, Âdem aleyhisselâmın bu hâline Cebrail aleyhisselâm da ağladı.

Âdem aleyhisselâm üzüldü. Bütün melekler ağlaştılar. O anda; **"Ey Âdem, yukarıya bak"** diye bir ses işitti. Yukarıya baktı ve cenneti gördü. Hak teâlâ hazretleri, Onun için hazırladığı nimetleri gösterdi. Âdem aleyhisselâm, Hazreti Azrail'e dedi ki:

- Ey Azrail, çabuk gel ve canımı almada acele et! Zira canım cananı çok istiyor ve ruh kuşum, ten kafesinden vatanına uçmak diliyor.

Azrail aleyhisselâm yaklaştı. Cebrail aleyhisselâm dedi ki:

- Ey Azrail! Âdem aleyhisselâmın ne kadar aziz, büyük olduğunu bilirsin. Bu hususta çok yumuşak hareket etmen lazımdır.

Azrail aleyhisselâm hiç incitmeden Âdem aleyhisselâmın ruhunu aldı. Böylece canı canana kavuşturdu. Cebrail aleyhisselâm, Âdem aleyhisselâma bir gömlek giydirdi. Şît aleyhisselâma yıkamayı öğretti. Yıkayıp kefenlediler. Cebrail aleyhisselâm, Şît aleyhisselâmı

imam yapıp, dört tekbir ile bugünkü gibi cenaze namazını kıldılar ve defnettiler. Hadis-i şerifte buyuruldu ki:

(Âdem aleyhisselâm vefat edince, melekler su ile üç defa yıkadılar. Onu defnettiler. Sonra çocuklarına dönerek; "Ey Âdemoğulları! Ölülerinize böyle yapınız" **dediler.)**

Peygamber efendimiz, Mirac gecesi, birinci kat semada, Âdem aleyhisselâmın ruhaniyeti ile görüşmüştür.

Yeryüzünde ilk tevbe eden ve ilk tevbesi kabul olunan Hazreti Âdem'dir. Allahü teâlâ, Hazreti Âdem'in tevbesini kabul ettiği zaman, melekler onu tebrik ettiler. Cebrail ve Mikail aleyhimesselam yanına inip dediler ki:

- Ey Âdem! Gözün aydın, Allahü teâlâ tevbeni kabul etti.

Bunun üzerine, “Ya Cebrail! Bu tevbemden sonra ben tekrar hesaba çekilirsem hâlim ne olur” deyince, Allahü teâlâ Hazreti Âdem’e şöyle vahyetti:

- Ey Âdem! Senin zürriyetine, tevbeyi miras bıraktım. Onlardan bana, kim senin gibi duâ ederse, senin yalvarmanı kabul ettiğim gibi, onlarınkini de kabul ederim. Kim benden isterse, ona veririm. Çünkü ben, kullarıma yakınım ve onların isteklerini geri çevirmem.

Hazreti Âdem’in hususiyetleri

Âdem aleyhisselâmın bazı hususiyetleri vardır:

1- Allahü teâlâ, Âdem aleyhisselâmı kudretiyle topraktan, babasız yarattı.

2- Allahü teâlâ, bütün mahlûkat içinde en son insan nevini, insanlardan da ilk olarak Âdem aleyhisselâmı yarattı.

3- Âdem aleyhisselâm en güzel surette yaratıldı.

4- Allahü teâlâ, Âdem aleyhisselâma, aksırınca; "Yerhamüke Rabbüke" (Rabbin sana merhamet etsin) buyurarak, Âdem aleyhisselâma hamdetmeyi telkin etti.

Bu durum hadis-i şeriflerde bildirilmiştir

5- Âdem aleyhisselâm ve bütün nesli için, Allahü teâlânın rahmeti gadabını aştı.

6- Allahü teâlâ, Âdem aleyhisselâmı yarattıktan sonra, hiç ameli olmadığı hâlde onu cennete koydu.

7- Allahü teâlâ cennette bir ağacın meyvesi hariç, her şeyi ona mübah kıldı.

8- Allahü teâlâ, her şeyin ismini ve faydasını ona öğretti.

9- Onu insanlığın babası kıldı. İsmi dünyada Ebü'l-Beşer, cennette Ebu Muhammed'dir.

10- Allahü teâlâ, meleklere, ona doğru secde etmelerini emretti. Bu secde, Âdem aleyhisselâma değildir. Allah için Kâbe'ye doğru secde yapıldığı gibi, Allah için, Âdem aleyhisselâma doğru yapılmıştır.

11- Allahü teâlâ, Onu yeryüzünde kendine halife kıldı.

12- Âdem aleyhisselâmın meleklerden üstün olduğunu, meleklere bildirdi.

13- Şeytan çok ibadet ve taat etmiş olmasına rağmen, Allahü teâlâ şeytanı, Âdem aleyhisselâma secde etmediği için ebediyen tard etti, kovdu.

14- İlk hamd eden Âdem aleyhisselâmdır.

15- İlk tevbe eden Âdem aleyhisselâmdır.

16- İlk seçilen ve yeryüzünde Allahü teâlânın ilk peygamberidir.

17- Zürriyetinden cennetlik ve cehennemlik

olanları ayırarak, cehennemlikleri kıyamet günü o cehenneme gönderecektir.

Resulullah efendimiz buyurdu ki:

(Allahü teâlâ kıyamet gününde şöyle buyurur: "Ey Âdem kalk! Zürriyetinden binde dokuz yüz doksandokuzunu cehenneme, birini de cennete ayır.")

Eshab-ı kiram bunu işitince, yere kapanıp ağlamaya başladı. Resulullah buyurdu ki:

(Başınızı kaldırın, nefsim yed-i kudretinde olan Allaha yemin ederim ki, ümmetim, ümmetler içinde siyah öküzün cildindeki beyaz tüy gibi azdır.)

Peygamber efendimiz böyle buyurarak, ümmetinin diğer ümmetlerden daha üstün olduğunu, ibadet yapılırsa, kurtulma ümidinin fazla olduğunu bildirdi.

18- Yusuf aleyhisselâma, Âdem aleyhisselâmın güzelliğinden yarısı verilmiştir. Hazret-i Âdem, çok güzeldi. Siyah saçlı ve buğday renkliydi. Hazreti Havva da böyle idi. Hazreti Âdem'in hiç sakalı yoktu. İnsanlarda ilk sakalı çıkan Şît aleyhisselâmdır.

19- Bir gün Cebrail aleyhisselâm Âdem aleyhisselâma gelip, ben sana üç şey getirdim. Birini seç al, dedi. Âdem aleyhisselâm, onlar nedir ey Cebrail? Diye sordu. Cebrail aleyhisselâm, akıl, hayâ ve din, dedi. Âdem aleyhisselâm, aklı seçtim, dedi. Bunun üzerine Cebrail aleyhisselâm, hayâ ile dine, "aklı seçti. Siz dönüp gidin" dedi. Onlar, biz her nerede olursa olsun, akıl ile birlikte bulunmakla emr olunduk, dediler ve aklın yanından ayrılmadılar. Âdem aleyhisselâm aklı seçmekle üçüne de sahip oldu.

ŞİT ALEYHİSSELÂM

ŞİT ALEYHİSSELÂM; Şît aleyhisselâm Kâbil'in Hâbil'i şehit etmesinden sonra doğmuştur. Şîs de denilir. O doğduğu zaman, son peygamber olan ahir zaman peygamberi Muhammed aleyhisselâmın nuru, Âdem aleyhisselâmdan oğlu Şît aleyhisselâma intikal etti ve onun alnında parladı. Bu sebeple Âdem aleyhisselâm, onu pek ziyade severdi. Bütün evladı üzerine onu reis yaptığı gibi, vefat edeceği sırada da bütün yeryüzünün halifeliğine onu tayin etti ve bu hususta vasiyette bulundu. Ayrıca bütün ilimleri öğretti.

Şît aleyhisselâm, Âdem aleyhisselâmın öteki çocuklarının hepsinden güzel, faziletli ve üstün idi. Hâl ve tavırda tıpkı babasına benzediğinden, Âdem aleyhisselâmın ona karşı muhabbeti çoktu.

Şît aleyhisselâma peygamber olduğu bildirilip, vahiy geldi. Allahü teâlâ Şît aleyhisselâma elli suhuf (forma) gönderdi. Ona nâzil olan bu elli suhufda hikmet ve riyaziye (matematik) ilimleri, kimya, çeşitli sanatlar ve daha pek çok şey bildirilmiştir.

Ebu Zer-i Gıfarî, Resulullah efendimize sordu:

- Ya Resulallah! Allahü teâlâ kaç kitap gönderdi?

Resulullah efendimiz de buyurdu ki:

- Yüzdört kitap gönderdi. Şît'e elli sahife indirdi...

Şît aleyhisselâmın dininin esasları, Âdem aleyhisselâmın bildirdiği dinin esaslarına uygun idi. Ekseriya Şam civarında ikamet edip; insanlara, Allahü teâlâya iman etmeyi ve emirlerine uymayı bildirerek, tebliğ vazifesini yaptı ve bin şehir kurup, hudutlarını tayin etti. Her şehrin kapısında **"Lâ ilâhe illallah Âdem Safiyyullah Muhammed Habibullah"** yazılı idi.

ŞİT ALEYHİSSELÂM

Şît aleyhisselâm, çocukları ve torunları, imar ettikleri şehirlerde yaşayıp, Allahü teâlâya ibâdet ve taat ile meşgul olurlardı. Gayet saadetli bir hayat sürerlerdi. Aralarında düşmanlık, buğz ve haset yoktu. Kötülüklerden, haramlardan ve isyandan uzak dururlardı.

Hazreti Şît ve ona iman edenler, daima **emr-i mâruf** ve **nehy-i münker** yaparlardı. Yani insanları Allahü teâlânın razı olduğu, emrettiği yola davet ederler ve kötülüklerden, Allahü teâlânın razı olmadığı, yasak ettiği şeylerden sakındırırlardı. Bu sebeple şeytan, Şît aleyhisselâma ve ona tâbi olanlara karşı haset ediyor, onları saptırmak için uğraşıyordu. Fakat ne kadar uğraştı ise de, buna muvaffak olamadı.

Hâbil'i şehit ettikten sonra, Yemen'e giden Kâbil'in çocukları çoğalmıştı. Bunlar iman etmemiş ve azgın bir hâlde sapıklık içinde yaşıyorlardı. Şît aleyhisselâm Şam'dan Yemen'e gidip, Allahü teâlânın emri üzere onları imana ve ibadet etmeye davet etti. Fakat bu kavim onun dinini kabul etmeyip, sapıklıklarında ısrar ettiler. Şît aleyhisselâm onlar ile savaştı. Bu savaşta kılıç kullandı. İlk kılıç kullanan odur. Yemen'deki bu azgın kavmin bir kısmını kılıçtan geçirdi, bir kısmını da esir aldı.

Şît aleyhisselâm Kâbe'yi taştan yeniden inşa etti. Her yıl hac yaptı.

Muhammed aleyhisselâmın nuru

Âdem aleyhisselâm vefat edeceği zaman, oğlu Şît aleyhisselâma buyurdu ki:

- Yavrum! Bu alnında parlayan nur, son peygamber olan Muhammed aleyhisselâmın nurudur. Bu nuru, mümin, temiz ve afif hanımlara teslim et ve oğluna da böyle vasiyette bulun!

Muhammed aleyhisselâmın nuru Şît aleyhisselâmdan sonra, oğlu Enûş'a geçmiş ve onun alnında sabah yıldızı gibi parlamıştı. Şît aleyhisselâm da babası Âdem aleyhisselâm gibi aynı vasiyeti oğlu Enûş'a yaptı.

Muhammed aleyhisselâma gelinceye kadar, bütün babalar, oğullarına böyle vasiyet ettiler. Hepsi, bu vasiyeti yerine getirip, en asil, en afif kız ile evlendi. Nur, temiz alınlardan, temiz hanımlardan geçerek, evlattan evlada intikal edip, asıl sahibi olan Hatem-ül-enbiya hazretlerine gelmiştir.

Böylece, Âdemoğulları içinde, Muhammed aleyhisselâmın nurunu taşıyan, seçilmiş bir soy vardı ki, her asırda, bu soydan olan zatın yüzü çok güzel ve parlak olurdu. Bu nur ile, kardeşleri ve diğer insanlar arasında tanınır, içinde bulunduğu kabile, başka kabilelerden daha üstün, daha şerefli olurdu. Şît alayhisselam vefat ettikten sonra Âdem aleyhisselâmın yanına defnedildi. Kendisinden sonra yerine oğlu Enûş'u halife tayin etti.

Şît aleyhisselâm zamanında, Kâbil'in soyundan gelen kabile, zenginlik ve servete kavuştukça, azgınlıklarını ve isyanlarını artırdıkları gibi, Şît aleyhisselâmın kavmi ile savaştılar. Şît aleyhisselâma, babası Âdem aleyhisselâm, bazı sırları bil-

dirmişti. Bunlardan biri de, ilerde, Nuh aleyhisselâmın geleceği, ona iman etmeyen insanların suda boğulacağı ve onlar üzerine bir tufan gönderileceği idi.

Şît aleyhisselâm, bu hususu önceden bildiği için, iman etmeyip, dalalet, sapıklık içinde bulunan insanlara iman etmelerini söyleyip, nasihat ve irşadda bulundu. Kâbil'in soyundan gelen kabileler iman etmemekte ısrar edip, saptıkları bozuk yolda sürüklenip gittiler. Nuh aleyhisselâm zamanında tufanda boğulup, helak oldular.

Şît aleyhisselâmın oğlu Enûş, son derece güzel yüzlü üstün bir evlat idi. Şît aleyhisselâm onu çok severdi. Ona bütün ilimleri öğretmişti. Babasından sonra yeryüzünün halifesi, müminlerin reisi oldu. Enûş da, Kâbil'in soyundan gelen azgın kabilelerle savaş edip, onlara karşı mücadele vermiştir. **Enûş,** Süryanice'de **sadık** manasınadır.

Enûş, vefat etmeden önce, yerine oğlu Kinân'ı halife bıraktı ve vasiyette bulundu. Kinân uzun seneler yaşamış olup, bu müddet içerisinde insanların idaresi ile meşgul olmuştur. Kinân da kendisinden sonra yerine, oğlu Mehlâîl'i halife bırakmıştır. Bunun zamanında Babil ve Sûs şehirleri kurulmuş, insanlar iyice çoğalarak dünya üzerine yayılmışlardır.

Mehlâîl'in soyundan gelen Yerd zamanında, insanlar doğru yoldan iyice uzaklaşıp, çok azmıştır. Putperestliğin o zaman ortaya çıktığı da rivayet edilmektedir. Yerd hayatta iken, oğlu İdris aleyhisselâm, o zamanki kavme peygamber olarak gönderilmiştir.

İDRİS ALEYHİSSELÂM

İDRİS ALEYHİSSELÂM; İdris aleyhisselâm Şît aleyhisselâmın torunlarındandır. İbranice olan Tevrat'ta ismi Hanûh diye geçer. Bu, Arapça'ya Ahnûh diye tercüme edilmiştir. Kur'an-ı kerimde ismi İdris diye bildirildi. Kendisine peygamberlik, hikmet ve sultanlık verildiğinden, **müselles bin ni'me,** yani kendisine üç nimet verilen de denilmiştir. Babil'de veya Mısır'da Münif denilen yerde doğduğu rivayet edilmiştir. İdris aleyhisselâmın babasının adı Yerd, annesinin ismi, Berre veya Eşvet'tir.

İdris aleyhisselâmın içerisinde büyüdüğü cemiyet, madden ve manen bozulmuştu. Onlar, Kâbil'in evladından bir cemaat idi. Hazreti Âdem'in ve Hazreti Şît'in gösterdikleri doğru yoldan ayrılmışlardı. Allahü teâlâya ibadeti ve kulluk vazifesini yerine getirmeyi terketmişlerdi. Her türlü kötülüğü işliyorlar, haramları helal sayıyorlardı. Hazreti Âdem ve Şît aleyhisselâmın bildirdikleri meşru nikâha rağbet etmiyorlar, zina yapıyorlardı. Günahlara, oyun ve eğlenceye dalmışlardı.

Bütün bunlara rağmen, çok sabırlı ve kullarına pek merhametli olan Allahü teâlâ, dünyada ve ahirette mesut ve huzurlu olacakları yolu göstermesi için, onlara Hazreti İdris'i peygamber olarak gönderdi. İdris aleyhisselâma 30 sahife (forma) verdi. Cebrail aleyhisselâm dört defa geldi ve Hazreti İdris'e Allahü teâlânın emir ve yasaklarını bildirdi.

Hazreti İdris de bunları insanlara tebliğ etti ve, **"Allahtan başka ilâh yoktur. Yalnız Ona ibadet idiniz! Allahü teâlânın emirlerine itaat edip, yasaklarından sakınmak suretiyle kendinizi cehennem aza-**

bından koruyunuz. Dünyaya rağbet etmeyiniz, ona gönül bağlamayınız! Dünya sevgisini içinizden atınız! Işlerinizde ve insanlara olan muamelenizde adaletten ayrılmayınız! Size bildirdiğim şekilde ve vakitlerde namaz kılınız, oruç tutunuz, mallarınızın zekâtını veriniz! Cünüp olduğunuzda, ondan temizlenmek için yıkanınız! Domuz, eşek ve köpek eti yemeyiniz! Sarhoş eden ve aklı gideren içki ve maddelerden sakınınız" buyurarak, Allahü teâlânın emir ve yasaklarını bildirdi.

İdris aleyhisselâm bizzat kendisi, Allahü teâlânın emir ve yasaklarını büyük bir dikkatle yerine getirirdi. Hergün çok ibadet ve taat ederdi. Melekler cemaatler hâlinde onu ziyarete gelirler, ona görünürler ve onunla sohbet ederlerdi.

İdris aleyhisselâm, onların her birinin ismini, yaptığı işi, okuduğu tesbîhi bilir; onları tek tek görürdü. Allahü teâlânın kendisine ihsan ettiği bir mucize olarak, ağaçlarda ne kadar yaprak olduğunu bilirdi. Daima; "Ağaçların yaprakları kadar" diyerek tesbih okumaktan hoşlanırdı. İdris aleyhisselâm hilâl görüldüğü zamanı ve daha başka vakitleri ümmeti için bayram yaptı.

Yine Allahü teâlânın verdiği bir mucize olarak, İdris aleyhisselâm havadaki bulutlara dağılmaları için emir verebilirdi. O emir verdiği zaman, bulutlar derhal dağılırlardı. Hatta bulutlar, onun emrine itaatlarını sözle de ifade ederlerdi.

İdris aleyhisselâm, kavmine, kendisinden sonra gelecek peygamberleri haber verdi. Onlara Resulullahın vasıflarını da bildirdi. Peygamber efendimizin mübarek vasıflarını şöyle anlattı:

"O ahir zaman nebîsi, bütün kötülüklerden korunmuştur. Yüksek bir ahlâk üzere yaratılmıştır. Göklere ve yere dair her meseleyi, her acı ve elemin şifa ve devasını Allahü teâlânın izni ile bilir ve duâsı kabul olur. Âlem Onun dini ve daveti ile ıslah olur, düzelir."

İdris aleyhisselâm, kendisinden sonra meydana gelecek olan Nuh tufanını da bütün tafsilatı ile anlatmıştır.

İdris aleyhisselâmın peygamberliğine delalet eden bu kadar açık mucizeleri görmelerine rağmen, kavminden pek az kimse ona itaat etti. Bir rivayete göre, kavminden ona bin kişi iman etti, pek çoğu karşı geldi. Bunun üzerine İdris aleyhisselâm o memleketten başka bir yere hicret etmeye karar verdi. Kendisine iman edenlere de, böyle yapmalarını emretti.

Fakat müminlere memleketlerinden ayrılmak zor geldi. Hazreti İdris'e dediler ki:

- Biz Babil'den ayrılırsak, böyle bir yeri nasıl buluruz?

İdris aleyhisselâm onlara buyurdu ki:

- Biz buradan Allah için hicret ettiğimizden, inşaallah Allahü teâlâ bize Babil gibi bir yer nasip eder.

Nihayet, İdris aleyhisselâm ve ona iman edenler, mallarını ve mülklerini bırakarak, birlikte Babil'den ayrıldılar. Uzun bir yolculuktan sonra Babilyun denilen bir yere geldiler. Burada geniş bir vâdiyi ve Nil nehrini gördüler. İdris aleyhisselâm, Nil nehrinin kenarında durup, Allahü teâlâyı tesbîh eyledi. Sonra yanındakilere buyurdu ki:

- İşte, sizin terkedip geldiğiniz yerdeki gibi bir nehir!

Bu mıntıkaya, Araplardan başka bütün eski milletler **Babilyun;** Araplar ise **Mısır** derler. Mısır ismi; Nuh tufanından sonra buraya gelip yerleşen Mısır bin Hâm ismindeki bir şahsa nisbeten verilmiştir.

Böylece, İdris aleyhisselâm kendisine iman edenlerle beraber burada yerleşti. İnsanları Allahü teâlânın emirlerini yapmaya çağırıp, iyilikle emredip, kötülükten nehyetmeye devam etti. Harp aletleri yapıp, kâfirlerle cihad yaptı. Onlardan pek çok esir aldı. 100 şehir kurdu. Bunların en küçü-

ğü Diyarbakır yakınında bulunan Reha şehridir. Her millet, öğrendikleri bu kaidelere göre, kendi bölgelerinde pek çok şehirler kurdu.

İdris aleyhisselâm bunlardan başka, insanlara muhtelif ilimleri de öğretti. Pek çok kimseye hikmet ve matematik dersleri verdi. Fen ilimleri, tıp ve yıldızlarla alâkalı ince ve derin meselelerden bahsetti. Allahü teâlâ ona, semaların esrarını, terkiplerini, neden meydana geldiklerini, yıldızlarla alakalı derin bilgileri, senelerin sayısını ve hesap ilmini öğretti.

İdris aleyhisselâm, bunların yanında kavmine kalem ile yazı yazmasını, elbise dikip giymeyi de öğretti. Bundan önce insanlar, hayvan derisi giyerlerdi. Bu ilimler, Allahü teâlânın bildirmesi ile oldu. Yoksa insanoğlunun aklı ve zekâsı, sadece araştırma yolu ile bu bilgilere ulaşamazdı.

Hazreti İdris'in hikmetli sözleri

İdris aleyhisselâm, insanlara hikmetli sözler ile pek çok nasihatta bulundu. Onun bu kıymetli sözlerinden bazıları şunlardır:

Akıllı kimse, sultanlara, âlimlere ve dostlarına hakaret gözü ile bakmasın! Yoksa sıkıntıya düşer, dinine zarar gelir, mürüvvetini yok eder.

Akıllı kimse, hikmeti arar. Umumî bela ve musibetten dolayı boşuna ızdırap gösterip, kendisine zarar vermez.

Akıllı kimsenin mertebesi yükseldikçe, tevazuu artar.

Akıllı kimse başkalarının aybına bakmaz. Kişinin aybını yüzüne vurmaz. Malı çoğaldıkça, mağrur olup ahlâkını bozmaz.

Cahil, mertebesi yüksek olsa da, basiret ehlini hakîr ve aşağı görür.

Akıllı kimsenin dünyadaki mertebesi ne kadar aşağı olsa da, basîret ehli yanında yüksektir.

Bir kimse; adaletli devlet reisi, hükmü geçerli hâkim, tabib-i hâzık ve akarsu bulunmayan bir yerde yerleşse, canını ve malını zâyi etmeye çalışmış olur.

İlim ve salih amele kavuşmak isteyen, cehaleti ve kötü işleri bıraksın. Nitekim her sanattan anlayan kimse, terzilik yapmak istediği zaman, onunla alâkalı aletleri alır, diğerlerine ait olanları bırakır.

Âhiret ile dünya sevgisi bir arada bulunmaz.

Duâ ettiğiniz zaman niyetiniz halis olsun, namaz ve oruçlarınızda da böyle yapınız!

Yalan yere yemin etmeyiniz! Âdi ve düşük kazançlardan sakınınız!

Âmirlerinize itaat ediniz! Büyüklerinize tevâzu gösterip, dillerinizden Allahü teâlâya hamdi düşürmeyiniz!

Hikmet, insan için hayattır. Kavuştukları nimetlerden dolayı insanları haset etmeyiniz! Çünkü, insanlar bu nimetlerden az faydalanırlar.

Kendisine yetecek miktardan fazlasını elde etmeye çalışanı hiçbir şey doyuramaz.

Dostlar arasındaki hakiki sevgi, içinde bir menfaat temin etme ve kendisinden bir zararı def etme düşüncesi olmayan sevgidir.

İnsanda bulunan en faziletli cevher, akıldır. Sahibini pişman ettirmeyen en kıymetli şey, salih ameldir.

İşleri tedbir ve tanzimde en mühim şey, çalışmaktır.

En koyu karanlık, cehalettir.

İyi hasletlerin en üstünü, kızgınlık hâlinde doğru-

luk, sıkıntı hâlinde cömertlik, ceza vermeye gücü yettiği hâlde affetmektir.

Akıllı ile cahili birbirinden ayıran şey, akıllının konuştuğu lehine, câhilinki ise aleyhinedir.

Ölüme hazırlıklı olmak sebebiyle ölümden korkmamak, kişinin faziletindendir.

İnsanlar için en faydalı şey, kanaat ve kadere rıza göstermektir. En zararlısı ise, aç gözlülük ve kızmaktır. Çünkü, kanaat ve kadere rıza gösteren huzurlu olur. Aç gözlü ve hırslı olan ve kızan kimse, daima gamlı ve kederli olur.

İdris aleyhisselâm hikmetli nasihatlarında, yine şunları buyurmuştur:

Hiçbir kimse, Allahü teâlânın mahluklarına iyilikte bulunması ile yaptığı şükür gibi, hiçbir şeyle nimetlerine şükür yapamaz.

Dalalet ve helakın temeli; kişinin, hayır işleri, Allahü teâlânın lütfu ve ihsanı sayıp, kötülükleri, fitne ve fesadı, şeytanın işleri ve tuzaklarından saymamasıdır.

Bir arkadaşına, dostuna iftira eden kimse, mutlaka onun cezasını çeker.

İnsanlar için durum böyle olursa, hep kötülüklerin sebebi Allahü teâlâdır diye, Allahü teâlâya iftira eden kimse, bunun mesuliyetinden nasıl kurtulur?

İyilik de, kötülük de mutlaka sahibine ulaşır. Kendisine hayır ulaşan ve hayra vesile olan kimseye ne mutlu. Kendisine kötülük ulaşan ve kötülüğe sebep olan kimseye ise hakikaten çok yazık.

Her şeyi değiştirmek mümkün, fakat, bir şeyin tabiatını, aslını değiştirmek imkânsızdır. Kötü ahlâktan başka her şeyi değiştirmek mümkündür. Her şeyi defetmek mümkün, fakat kaza bundan müstesnadır.

Senin ve yer ehlinin yanında en beğenilen şey, insanlar arasında adalet, hikmet ve hak ile konuşan doğru dildir.

Yolu; selamet, rahmet, başkalarına eziyetten vazgeçmek olanın yolu, Allahü teâlânın yoludur. Yolu; helak etmek, kötü huylu olmak ve başkasına eziyet vermek olanın yolu ise şeytanın yoludur.

Ey insan, acıktığın zaman çocuk gibi, doyduğun zaman azgın köle gibi, mülk sahibi olduğun zaman haddi aşan cahil gibi olma.

Dosta, düşmana herkese nasihat et. Böylece dostuna karşı yapman îcabeden bir vazifeyi yapmış olursun.

Düşmanın ise, senin nasihatını öğrenince, senden korkar ve seni kıskanır. Eğer o akıllı olsa idi, senden utanır ve işlerinde sana müracaat ederdi.

Sıkışık ve darlık zamanında, kişinin cömertlikte bulunması, onun cömertliğine; mala ve dünyaya düşkün olduğu hâlde, şüphelilerden bile sakınması, kişinin doğruluğuna; kızgınlık sırasında, affetmek ise hilmine, yumuşaklığına delalet eder.

İnsanların kendisini sevmesini, yardım etmelerini, onların kendisinden güzel ve iyi yönleri ile bahsetmelerini isteyen kimsenin, onlara aynı şekilde davranması gerekir.

Kişinin hayır ve hikmeti elde etmesi ve kendisini ayıplardan muhafazası üç şeye sahip olmak ile mümkündür: **1-** Vezir. **2-** Velî. **3-** Arkadaş. Kişinin veziri; aklı, velîsi; iffeti, arkadaşı; salih amelidir.

İdris aleyhisselâmın hem sözleri, hem de işleri hikmetli idi. İdris aleyhisselâma, "Hüsn-i zan nasıl elde edilir" diye sordular. Buyurdu ki:

- İnsanları güzel bir şekilde karşılamak, onlara güler yüz göstermek, onlara iyi muamele etmek suretiyle.

Hazreti İdris'in göğe çıkarılması

İdris aleyhisselâm insanları üç tabakaya ayırdı. Zâhidler, sultanlar ve tebaa, yani halk. Yalnız Allahü teâlâdan istedikleri ve Ondan hiçbir zaman gafil olmadıkları için, zâhidleri, diğer iki sınıftan üstün tuttu.

İdris aleyhisselâm, gerek sözleri ve gerekse işleri ile insanlara günlük hayatlarında lazım olan pek çok şeyi öğretti. Zamanla, insanlar çoğaldı. İdris aleyhisselâm, emri altındaki yerleri dört bölgeye ayırdı ve oralara, kendi adına idare edecek kimseler tayin etti. Tayin ettiği bu vekiller, onun gibi, insanlara Allahü teâlânın emir ve yasaklarını anlattılar.

İdris aleyhisselâm, yeryüzünün meskûn yerlerini dört bölgeye ayırıp, herbirine bir vekil tayin edince, Mısır'dan ayrıldı. Yeryüzünü dolaşarak tekrar oraya döndü. Bir müddet sonra **Aşûre** gününde göğe kaldırıldı. Nitekim, Kur'an-ı kerimde Meryem suresi 57. ayet-i kerimesinde mealen şöyle buyurulur: **"Biz onu yüksek bir mekana kaldırdık."**

Resulullah efendimiz de şöyle buyurdu:

(Ben Mirac gecesi dördüncü kat semaya (göğe) **vardığımda, İdris** (peygamber) **ile karşılaştım. Cibril bana; "Bu gördüğün İdris'tir. Ona selam ver"** dedi. Ben de ona selam verdim. O da benim selamıma cevap verdi. Sonra (bana); "Merhaba salih kardeş, salih peygamber!" dedi.)

İdris aleyhisselâm göğe çıkarılınca, onu çok se-

venler, ayrılık acısına dayanamadı. Resmini yapıp seyreyledi. Daha sonra gelenler, bu resimleri "tanrı" sandı. Çeşitli heykeller de yapılıp tapıldı. Böylece putperestlik meydana çıktı.

Peygamberimizden bin sene önce, Hicaz'daki Huzaa hükümetinin reisi olan Amr bin Luhay, Putperestliği Şam'dan Mekke'ye getirdi. Putlara tapanlar, putlardan ses işitirdi. Cin, putun, yani heykelin içine girip söylerdi. Peygamberimizin dünyayı teşrif ettiği, İslâmiyetin başladığı, birçok putlardan işitilmişti. Bu sözlerle, çok kimselerin müslüman olduğu, Mir'ât-ı Mekke adlı tarih kitabında uzun yazılıdır.

Putperestliğin Hazreti Âdem'in vefatından sonra, Hazreti İdris'in peygamber olarak gönderilmesinden önce çıktığı da rivayet edilir. İdris aleyhisselâm peygamber olarak gönderilmeden önce, duâları makbul bazı salih kimseler vardı. Bunların isimleri, Ved, Süvâ, Yeğûs, Yeûk ve Nesr idiler.

Bunlar vefat edince, onları sevenler, teselli bulmak için, onların suretlerini yapıp, evlerinde sakladılar. Zamanla bu suretlerin yapılış maksadı unutuldu. Onlara tapmaya başladılar. Bu suretlere tazim ve hürmette çok ileri gittiler. Bu sırada şeytan onlara, "Bu suretler, yeryüzünün tanrılarıdır. Ecdadınız onlara ibadet ederlerdi" diye vesvese verip, insanları doğru yoldan saptırdı. Böylece putperestlik ortaya çıktı ve İslâmın zuhuruna kadar devam etti. İslâmiyet gelince, putperestliğin kökünü kazıdı. İslâmiyet, zatında ve sıfatlarında hiçbir zaman Allahü teâlâya şerik, ortak kabul etmez.

NUH
ALEYHİSSELÂM

NUH ALEYHİSSELÂM; İdris aleyhisselâmın Metûşâlih isminde bir oğlu vardı. Metûşâlih, babasının bildirdiklerine tamamen uyan kâmil bir mümindi. Meysâha adlı saliha bir hanımla evlendi. Bu evlilikten, ismi, Yemlek ve Lemk şeklinde de bildirilen Lâmek dünyaya geldi.

Lâmek; doğumu, çocukluğu, yetişmesi ve gençliğinde, herkesin imrendiği bir hâle sahip ve pek güzel, güçlü, kuvvetli idi. Muhammed aleyhisselâmın mübarek nuru, Âdem aleyhisselâmdan beri temiz ana-babalardan geçerek ona ulaşmış, şimdi de onun yüzünde parlıyordu.

Lâmek, Kaynûş isminde saliha bir hanımla evlendi. Bu evlilikten de Hazreti Nuh dünyaya geldi. Hazreti Nuh, çocukluğunda ve gençliğinde, zâhirde ve bâtında [görünüşte ve iç âleminde] çok güzel, pek mükemmel idi. Bütün güzel sıfatları kendinde toplamıştı. Şekl ü şemâil, yani vücut görünüşü ile huy ve yaradılış bakımından Hazreti Âdem'e çok benzerdi.

İdris aleyhisselâm, insanlara peygamber olarak gönderilip, onlara doğru yolu gösterdikten sonra, diri olarak göğe kaldırıldı. Bundan sonra ona tâbi olup, yolunda bulunan ve Hazreti Âdem ile Hazreti Nuh arasında, çeşitli zamanlarda geldikleri de bildirilen Ved, Süvâ, Yegûs, Yeûk ve Nesr isimlerindeki kıymetli âlim zatlar Arap Yarımadası'nın çeşitli yerlerine dağılarak, Hazreti İdris'in dinini yaymaya çalıştılar.

Bu âlimler, çeşitli yerlerde dağınık vaziyette yaşayan insanların yanlarına, ayaklarına kadar giderek, onlara; doğru olan hidayet yolunu anlatıyorlardı. Bunun için bütün gayretlerini sarfediyorlar

ve hiçbir fedakârlıktan kaçmıyorlardı.

Bu âlimler, ahlâk ve edeplerinin fevkalâde olması, hep Allahü teâlâdan, kıyâmetten, ahiretten anlatmaları ve dinleyenleri çeken tatlı sohbetleri ile gittikleri her yerde sevilip sayıldılar. Herkes bunları pek çok sevip, anlattıklarına inanıyor, onlara tâbi oluyordu. Nihayet onlar da, birer birer vefat edip, ahirete göçtüler. Sevenleri kedere boğuldu ve kimse onları unutamadı.

Putperestliğin yayılması

Kavmin içinde bulunan bazı münafıklar, doğru iman sahiplerinin, vefat eden âlimlere olan muhabbet ve bağlılıklarını istismar ettiler. Temiz iman sahibi insanları kandırabilmek için, sanki müminlerden imiş gibi göründüler. Onlara yaklaşarak dediler ki:

- Bizler, bu kıymetli büyüklerimizin, âlim zatların, vefatlarından bir müddet sonra unutulacağından ve nasihatlerinin tesirinin kaybolacağından ve dolayısıyla, insanların doğru yoldan ayrılacaklarından endişe ediyoruz. En iyisi, biz, bu âlimlerin bulundukları yerlere birer alamet koyup, nişan diksek, hatta, bu âlimlerimizin küçük birer timsallerini yapıp, evlerimizde bulundursak ne kadar güzel olur. Böyle yapınca, hem devamlı hatırlayarak onları unutmamış, hem de nasihatlerine uymuş oluruz. Hep birlik olalım ve bu hususu ihmal etmiyelim.

Münafıkların, kıymetli âlimler hakkında gönül alıcı sözlerle müminlere yaklaşmaları, şeytanca maksatlarının o an için anlaşılmasına mâni oluyordu. Onların bu düşüncelerinin arkasında putperestlik illetinin yayılması fikri yatıyordu. Yani

münafıklar, insanlığı ebedî felakete, sonsuz azaplara sürükleyecek olan putperestlik, müşriklik zehirini şekerle kaplayıp, yaldızla süsleyerek, tatlı sözlerle insanlara vermek istiyorlardı.

Müminlerin ileri gelenleri, böyle bir durumun, ileride ne gibi neticeler hâsıl edeceğini düşünemediklerinden ve işin garibi, bu fikri telkin edenler, müminlerden imiş gibi göründüklerinden, bu işi makul karşıladılar. Zâhirî sebeplere göre, bu hâlin, maksada uygun olduğunu zannettiler. Hatta, şeytanın, insan şekline girerek onlara bu fikri verdiği de rivayet edilmiştir.

Şayet bu fikir, İdris aleyhisselâma iman etmeyenlerden gelmiş olsaydı, iman sahibi olanlar, durup düşünürler, böyle bir durumun, ilk bakışta faydalı görünse bile, mahzurlarının da bulunabileceğini tahminde geç kalmaz ve buna göre hareket ederlerdi.

Lâkin bu fikir, mümin görünen münafıklar tarafından ortaya atıldığı için, hemen hiç kimse karşı çıkmadı. Üstelik herkes tarafından da kabule şayan görüldü. Böylece münafıkların sinsi plânları tuttu ve ilk başta maksatlarına uygun bir şekilde işlemeye başladı.

Nihayet insanlar, kendilerine doğru yolu gösteren ve nasihatlerde bulunan **Ved, Süvâ, Yegûs, Yeûk** ve **Nesr** isimlerindeki o âlim zatların birer suretlerini yaparak, onların daha ziyade bulundukları yerlere diktiler. Bunu, güyâ o âlimlerin feyzlerinden istifade etmeyi kolaylaştırmak, onları unutmamak için yapmışlardı.

Zaman akıp giderken, insanlar, bu suretlerin, daha küçüklerini yapıp evlerinde bulundurmaya başladılar. Böylece, onla-

rın feyzlerinden daha çok istifade edeceklerine, nasihat ve vasiyetlerini unutmayıp, onlara tam uyacaklarına inanıyorlardı. Münafıkların, hak dine düşman olanların sinsi plânları, maksatlarına uygun bir şekil almıştı.

Nesiller değişip, bunların dikiliş maksatları unutulunca, insanlar zamanla bunlara daha çok tâzim etmeye başladılar. Bu husus, münafıklarca, dine daha çok sarılmaya ve bağlanmaya sebep şeklinde gösteriliyor ve büsbütün yoldan çıkarabilmek için, tahrifleri olanca hızı ile devam ediyordu. Öyle bir hâle geldi ki, insanlar, farz ibadetlerini yaptıktan başka, muayyen zamanlarda o suretlerin etrafında toplanırlar, ziyaret ederler, onlara saygı ve hürmet gösterirlerdi.

Mümin olanlar, geçmiş âlimlerin yolunda olmak, nasihatlerini hatırlamak perdesi altında, putperestliğe doğru adım adım yaklaştırıldıklarının farkında bile değillerdi. Münafıklar sinsi ve şeytanca hareket ediyorlardı. İnsanlar, bunların evlerde bulunan küçük suretlerine de tâzim etmeye, onları, geçmiş âlimlerin sohbet ve nasihatlerini hatırlatıcı ve kendilerini kötülüklerden men eden, uyarıcı olarak kabul etmeye başladılar.

Uzun yıllar geçip, nesiller değiştikçe, suretlere olan muamele, onların ibadete karıştırılması, önceki müminlerin itikadlarının ve yaptıklarının aksine olarak çok değişti. Bu durum şeytanın ve dine düşmanlıkta ona iş bırakmayan münafıkların çok hoşuna gidiyordu. Çünkü onlar, gitgide maksatlarına ve hedeflerine yaklaşıyorlardı.

Zaman ilerledikçe, yeni yetişen nesiller, bu suretlerin yapılış gayesini

unuttular. Şeytanın, münafıkların vesvese ve aldatmaları ile, inanç ve ibadetlerinde değişiklikler meydana geldi. İnsanlar, bu dikili taşlarda üstün vasıflar bulunduğunu zannetmeye, diğer yapılan ibadetlerden ziyade, bunlara hürmet göstermeye başladılar. Böylece, daha çok sevap kazanacaklarına, Allahü teâlâ katında bunların kendilerine şefaatçi olacağına, dolayısıyla bunlara daha çok hürmet ve tâzim etmenin lazım geldiğine inanmaya başladılar.

Daha sonra insanlar, bunlarda, ilâhi kudret bulunduğuna inanmaya, bunları, mânevî olarak gözlerinde daha çok büyütmeye başladılar. Nihayet, onların ilâh olduğunu zannedip, kendilerine put edindiler ve tapınmaya başladılar. Böylece insanlar putlara tapmaya yönelmiş, hakiki ve yegâne mâbud olan Allahü teâlâya ibadetten yüz çevirir olmuşlardı. Artık, insanlar putlara ibadet ediyorlardı. Böylece yeryüzünde ilk defa putperestlik, putlara ibadet etme başlamış, şeytan ve onun avenesi olan münafıklar, maksatlarına kavuşmuşlardı.

İnsanlar puta tapmaya başlayıp, Allahü teâlâya ibadet ve taatten yüz çevirince, tabiî olarak, gitgide aralarında, zulüm, ahlâksızlık, fitne, fesat ve zorbalık gibi kötülükler arttı ve yayıldı. Kâinatta bulunan her şey, insan aklının idrak edemeyip aciz kaldığı, fevkalâde, akıl almaz bir ahenk ve nizam içinde cereyan ederken ve her şey bütün teferruatıyla insanoğlunun hizmetine sunulmuşken, insanlar bunu anlayamıyorlardı.

Bütün bu nimetlerden ve her nimetin sahibi olan Allahü teâlâdan gafil idiler. Üstelik Ondan başkasına, putlara ibadet edi-

yorlar, bu hâlin Allahü teâlâyı gadaba getireceğini, kendilerine azap edeceğini bir türlü akıl edemiyorlardı.

Kâinattaki birçok mahlûk, kendilerinde hiç şuur olmadığı hâlde, insanlara hizmet ederken, bu insanlar, ihsan edilmiş olan akıl ve şuurlarını kullanmayarak, Allahü teâlâdan başkasına ibadet ediyorlardı.

Hiç kimseye fayda ve zararı olmayan taş parçalarına tapan insanlar, hakiki ve yegâne mâbud olan Allahü teâlâdan yüz çevirip, Ona kulluk etmekten uzaklaştıkça, daha çok bozuldular. Zaten, Onu unutup, başka şeylere ibadet etmeleri, her fenalık ve alçaklığın habercisi olup, en büyük kötülük ve çirkinlikti.

Nitekim insanlar günden güne daha da bozularak her türlü fenalık ve ahlâksızlığı işler oldular. Güçlü, kuvvetli olanlar, zayıf ve âciz kimselere zulmederlerdi. Fakirler, garipler, zavallılar, güç ve kuvvet bakımından zayıf olanlar, kötülerin şerlerinden korunabilmek için kaçacak yer ararlardı.

Hazreti Nuh'un yetişmesi

Zulüm ve haksızlıkların gün geçtikçe biraz daha çirkinleşerek , her gün biraz daha kök saldığı bu kavmin içinde, bunlara hiç benzemeyen birtakım kimseler vardı. Bunlar hiçbir zaman Allahü teâlâdan başkasına ibadet etmeyen ve tevhid dininden ayrılmayan insanlar olup, kavmin azgınlık ve taşkınlıklarına kapılmamış, hakiki iman sahibi temiz müminler idi.

Hazreti Nuh'un ailesi de, bunlar arasında idi. Bu müminlerin istisnasız hepsi, Hazreti İdris'in bildirdiği dinin esaslarına inanarak, uygun amel eden, takva

sahibi salih kimselerdi. Fakat zâlim hükümdarlarından korktukları için, imanlarını gizlerlerdi. Zaten sayıları pek az olup, üçü beşi geçmezdi.

Nuh aleyhisselâm, gençliğinde bir müddet çobanlık yaparak, kavminin sürülerini otlattı. Zaman zaman ticaretle meşgul oldu. Her ne kadar, bu vesilelerle, kavminden, inanmayanlar ile teması olduysa da, onları putlara taptıkları için sevmedi. Kavminin başında, Kâbil'in soyundan gelme, Dermesîl veya Dernesîl isminde çok zâlim bir hükümdar vardı.

Dermesîl, içki içer, kumar oynar, zamanını oyun ve eğlence ile geçirirdi. Onun zamanında, demir, bakır ve kurşundan muhtelif eşyalar yapılırdı. Dermesîl ve kavmi, baba ve dedelerinin putları olan Ved, Süvâ, Yegûs, Yeûk ve Nesr isimlerindeki putlara ibadet ederlerdi. Demir, bakır ve kurşunu rahat işleyebildikleri için, kendilerine göre muhtelif suretlerde şekiller yaparlar, sonra bu şekil ve heykelleri put kabul edip, onlara ibadet ederlerdi. Böylece muhtelif şekillerde binlerce putları oldu. Her kabilenin ayrı bir putu vardı.

Daha sonra Dermesîl, putlar için büyük bir puthane yapılmasını emretti. Her put, pek güzel, kıymetli örtülerle döşenmiş masalara kondu. Ayrıca putlar için, nöbetle vazife yapan hizmetçiler vardı. Hazreti Nuh, onların bu gülünç durumlarını hiç tasvip etmez ve onlardan uzak kalırdı. Aralarına karışmadığı gibi, bayramlarına da iştirak etmezdi.

Bu kadar azgın, haddi aşmış, her türlü ahlâksızlık ve kötülüğün yayılıp, yerleşmiş olduğu bu kavme, Allahü teâlâ, Hazreti Nuh'u elli yaşında peygamber olarak gönderdi.

Peygamber olduğunu haber vermek ve kendisini müjdelemek üzere, Allahü teâlâ Cebrail aleyhisselâmı Hazreti Nuh'a gönderdi. Cebrail aleyhisselâm, Hazreti Nuh'un yanına gelerek dedi ki:

- Esselamü aleyke ey Nuh!

- Ve aleykesselam. Kimsiniz?

- Ben Cebrail'im. Allahü teâlâ tarafından, peygamberliğini bildirmek için geldim. Allahü teâlâ sana selam ediyor. Seni kavmine peygamber yaptı. Dermesîl ve kavmine git! Onları, Allahü teâlâya iman etmeye, yalnız Ona ibadet ve kullukta bulunmaya davet et!

Böylece o zamanda, o beldede yaşayan bütün insanlara peygamber olarak gönderilen Nuh aleyhisselâm, dokuzyüz elli sene, insanları imana çağırıp, Allahü teâlânın emirlerine uymaya davet etti.

Hazreti Nuh, peygamber olduğu kendisine bildirildikten sonra, kavmine

nasihat etmeye, onları imana davet etmeye başladı. Muhammed aleyhisselâm gibi, Hazreti Nuh da peygamberliğinin ilk zamanlarında, gizliden gizliye insanları hak dine davet ediyordu. Yılmadan, gece-gündüz, gayret ederek çalıştı. Bir zaman sonra açıktan açığa insanları dine davet etmeye başladı. Kavminin ismi Benî Rasim idi. Onlara dedi ki:

- Ey kavmim! Allahü teâlâya ibadet ediniz! İbadet edilecek Ondan başkası yoktur. Eğer Ona iman etmezseniz, kıyamet gününde size büyük bir azabın isabet etmesinden korkuyorum.

Ben size Allahü teâlânın azabını haber veriyor ve azaptan kurtuluşun çaresini açıklıyorum. Allahü teâlâdan başkasına ibadet etmeyin! Bana muhalefet etmeniz hâlinde, bir gün, dünyada suda boğulmakla, ahirette ise ateş ile, üzerinize elem verici çok şiddetli bir azabın gelmesinden korkuyorum.

Nuh aleyhisselâm, insanları bu şekilde Allahü teâlâya iman ve ibadete çağırırken, kavmi, tam bir sefahet içinde idi. İçki, kumar, zina, zulüm, haksızlık gibi her türlü ahlâksızlık ve kötülük almış yürümüştü.

Hazreti Nuh da, diğer bütün peygamberler gibi, çocukluğunda da, kavminin azgınlık ve taşkınlıklarına, bozuk işlerine kapılmamıştı. Çocukluk ve gençliğinden itibaren salih bir zat ve emin bir kimse olarak tanınmış ve hiç kimse, ondan bir sıkıntı ve rahatsızlık görmemişti.

Böyle olunca, onun, tevhid dinine davetinin çok tesirli olması, hemen herkesin onun davetini kolayca ve hemen kabul etmesi îcap ediyordu. Ama böyle olmadı. Bilhassa kavminin ileri gelenleri ona karşı çıktı.

Çünkü onun söyledikleri, bu haddi aşmış kimselerin, habis zevklerine gem vuruyor ve bu kötü işlerden vazgeçmelerini emrediyordu. Bunun için Hazreti Nuh'un davetine çok az kimse icabet etmişti.

Nuh aleyhisselâm bir bayram gününde kavminin yanına gitti. O günü bayram olarak, babaları, yani o azgın kavimde bulunanların bir kısmının ataları, dedeleri olan Kâbil koymuştu. Onlar kendilerine göre bayram günü geldiğinde, bir yere toplanırlar, putlarını masaların üzerine dikerek, onlara kurban keserlerdi. Putların önünde secdeye kapanarak ibadet ederlerdi. Ayrıca içki içerler ve çalgı çalıp oynarlardı. Kadın erkek karışırlar, hatta hepsi çıplak olarak bir arada bulunur, zina yaparlar, her türlü ahlâksızlık ve rezaleti işlerlerdi.

İşte böyle bir günde Hazreti Nuh, onların bulunduğu yere vardı. Giderken de; "Allahım! Onlara karşı bana yardım eyle" diye duâ etti. Kendilerine yaklaştığında, yüksek sesle şöyle seslendi:

- Ey kavmim! Allahü teâlâ tarafından, size nasihatçi olarak geldim. Sizi, Allahü teâlâya iman ve yalnız Ona ibadet etmeye davet ediyorum. İbadet edilecek Ondan başkası yoktur. Sizi, putlara ibadet etmekten men ediyorum. Allahü teâlâdan korkun, bana itaat edin!

Hazreti Nuh böyle söylerken, masaların üzerlerinde bulunan putların hepsi yere devrildi.

Hazreti Nuh'un daveti

Nuh aleyhisselâmın, kavmini putlara tapmaktan vazgeçmeye çağırması üzerine, kavmin meliki olan Dermesîl, yanında bulunanlara, **"Bu da kim"** diyerek, alay edici bir tavırla Hazreti Nuh'u sordu.

Onlar da dediler ki:

- Ey Melik! O, bizim kavmimizden olduğu hâlde, hâli bize uymayan birisidir. İsmi Nuh bin Lâmek'tir. Önceleri akıllı idi. Sonra aklını kaybedip peygamber olduğunu, Allahü teâlâdan kendisine vahiy geldiğini iddia etmeye başladı. O, mecnun, yani delidir. Şu anda cinneti, deliliği fazlalaşmış olduğundan böyle şeyler söylüyor.

- Peki neler söylüyor?

- O, insanları, bir olan Allahü teâlâya iman etmeye, Ondan başkasına ibadet etmemeye davet ediyor. "İbadet edilecek Ondan başkası yoktur" diyor. Bizi, putlarımıza ibadet etmekten men ediyor.

Bu söylenenlere çok kızan Dermesîl, derhal onu, huzuruna getirmelerini emretti. Dermesîl'in adamları, hemen Hazreti Nuh'u yakalayıp, döverek, onun yanına getirdiler. Dermesîl, Hazreti Nuh'a dedi ki:

- Yazık sana, demek sen bizim ilâhlarımızı inkâr ediyorsun ha!.. Söyle bakalım sen kimsin?

Hazreti Nuh, büyük bir sabır ve tevâzu ile, fakat vekar ve heybet içerisinde buyurdu ki:

- Ben Nuh bin Lâmek'im. Âlemlerin Rabbi olan Allahü teâlânın peygamberiyim. Sizleri, Allahü teâlâya imana davet ediyorum. Onun peygamberi olduğumu tasdik etmeniz ve putlara ibadeti terketmeniz için, nasihat vermek üzere, peygamber olarak gönderildim.

Bunun üzerine Dermesîl, Hazreti Nuh'a dedi ki:

- Ey Nuh! Sen bize, bizim bilmediğimiz şeyleri anlatıyorsun. Böyle olunca, biz senin saçmaladığını zannediyoruz. Eğer mecnun isen, seni tedavi

edelim. Fakir olduğun için böyle yapıyorsan, sana yardım edelim.

Bunun üzerine Hazreti Nuh şöyle cevap verdi:

- Ey kavmim! Ben deli değilim ki, siz beni tedavi edesiniz. Ben sizin elinizde bulunanlara muhtaç değilim ki, bana yardım edesiniz. Mülk, kendisinden başka ilâh bulunmayan, her şeye galip ve hâkim olan Allahü teâlânındır. Ben sizden böyle şeyler istemiyorum. Benim sizden istediğim tek şey, Lâ ilâhe illallah (Allahü teâlâdan başka ilâh yoktur) demeniz ve benim, Onun resulü, peygamberi olduğumu tasdik etmenizdir.

Hazreti Nuh'un bu sözlerini dinleyen Dermesîl, fena hâlde kızdı ve "Ey Nuh! Bizim âdetlerimize göre bugün bayram olup, adam öldürmek caiz değildir. Şayet böyle olmasaydı, seni, pek şiddetli bir şekilde öldürürdük" diyerek kin ve düşmanlığını bildirdi.

Nuh aleyhisselâma ilk iman eden, Amûre isminde bir hanımdır. Hazreti Nuh bu hanımla evlendi. Bundan Sâm, Hâm ve Yâfes adında üç oğlu ile Hadûre, Nesûre ve Mahbûre isimlerinde üç kızı oldu. Daha sonra evlendiği bir kadından da Kenân isimli bir oğlu oldu. Fakat bu kadın daha sonra, Hazreti Nuh'un dîninden dönüp, mürted oldu. Yani mümin iken, imandan ayrılıp, imansızlığı seçti ve putperestliğe döndü.

Hazreti Nuh, devamlı olarak kavmine, kendilerine peygamber olarak gönderildiğini bildirdi. Onlara; putlara tapmaktan, haksızlıktan, zulüm ve işkenceden, aşağılıktan vazgeçmelerini ve içinde bulundukları ahlâksızlıklara son vermelerini söyledi.

NUH ALEYHİSSELÂM

Allahü teâlâya iman etmelerini ve Onun emirlerine tâbi olmalarını, bunlara riayet etmezlerse, Allahü teâlânın azabının pek şiddetli ve çok çetin olduğunu her defasında tekrar tekrar haber verdi.

Fakat zulüm ve zorbalığa alışmış olan bu gaddar insanlar, buna inanmadılar, kabul etmeyip, karşı geldiler. Nitekim Şuarâ suresinin 105. ayet-i kerimesinde mealen buyuruldu ki:

"Nuh kavmi, peygamberleri tekzip etti, yalanladı."

Hazreti Nuh, inanmayanları, Allahü tealânın azabı ile korkutunca, bu hâlden en çok, kavmin ileri gelen yönetici durumundaki kimseler rahatsız oluyordu. Çünkü, diğer insanların, kendilerine; "Bu peygamber olduğunu söyleyen zat, bizi şiddetli azap ile korkutuyor. Söyledikleri doğru ise hâlimiz ne olur" demelerinden çekiniyorlardı.

Onlara göre bunun çaresi, azap ile korkutandan kurtulmak, onu susturmak, en azından sindirmekti. Bu sebeple Hazreti Nuh'a, en çok kavmin ileri gelenleri karşı çıkıyorlar, pek katı ve sert cevaplar verdikleri gibi, sataşarak eziyet ediyorlardı. Kavmin ileri gelenleri Nuh'a dediler ki:

- Biz seni ancak, bizim gibi bir insan olarak görüyoruz. Böyle olunca, senin, ne üstünlüğün ve ne meziyetin var ki, peygamberlik vazifesi ve kendisine tâbi olunması îcap ettiği gibi bir hususiyet sana has kılınmış olsun. Biz, sana uymuş, iman etmiş olanların da, aşağılarımız olduklarını görüyoruz. Senin ve sana tâbi olanların, bizim üzerimize bir faziletiniz, üstünlüğünüz olduğunu görmüyoruz ki, sen peygamber olmaya ehil ve kendisine tâbi olunmaya lâyık ve müstehak olasın. Bilâkis biz, se-

ni, peygamberlik davasında; sana tâbi olanları da, senin sadık olduğunu bilmeleri hususunda yalancılardan zannediyoruz.

Aslında, kendileri pek aşağı ve rezil kimseler olan o kâfirlerin; Hazreti Nuh'a iman etmiş olan müminleri aşağı görmelerine sebep, iman nimetinden mahrum olmaları, her şeyin, dünyanın zâhirinden, görünüşünden ibaret olduğunu zannetmeleridir. Çünkü onlar, dünya hayatından sonra gelen ahiret hayatını, sonsuz yaşamayı bilmezler ve inanmazlardı.

Onlara göre lezzet ve zevk veren şeyi daha çok olan, en şerefli ve çok üstün idi. Bundan mahrum olanlar da rezil kimseler idi. Onlar, hakiki kıymet ve üstünlüğün, iman etmekte olduğunu, iman nimeti ile şereflenmiş sıradan bir insanın, imandan mahrum olan bir sultandan çok daha kıymetli ve üstün olduğunu anlayamıyorlardı.

Nuh aleyhisselâmın kavmi, peygamber olacak zatın, melek veya melik, yani hükümdar olması îcabettiğini düşünüyorlar, bunun aksini kabul etmiyorlardı. Ayrıca, iman eden zayıf kimselerle birlikte olmak istemediklerini bahane ederek, Hazreti Nuh'a dediler ki:

- Etrafındaki o aşağı, mal, mevki sahibi olmayan kimseleri kov! O zaman belki biz de sana inanırız. Yoksa onlarla beraber olmayı kendimiz için aşağılık sayarız.

Nuh aleyhisselâm, kavminin bu karşı çıkmalarına ve bozuk isteklerine şöyle cevap verdi:

- Ey kavmim! Bana haber verin! Eğer ben, Rabbim tarafından, davamın doğru olduğuna açık hüccet ve delil üzere gelmiş isem; O, kendi katından bana nübüvvet, peygam-

berlik vermiş ise ve bütün bunlar da size gizlenmiş, sizde bunları görecek göz yok ise, istemediğiniz hâlde onu size zorla mı kabul ettireceğim?

Ey kavmim! Risaletimi tebliğ ettiğim için, ben sizden mal istemiyorum. Bu yaptığım tebliğ işine karşılık, benim ecrim Allahü teâlâya aittir. Sizin talebinizle müminleri yanımdan kovacak, tard edecek değilim. Zira onlar, kıyamet günü, Rablerine kavuşup mükâfatlarını alacaklar. Allahü teâlâ, onlara mükâfat verdiği gibi, onlara zulmedenlere ve onları terkedenlere, kovanlara da cezalarını elbette verir.

Lâkin ben sizi; kıyamet günü Allahü teâlânın huzurunda mertebeleri çok yüksek olan, Allahü teâlâya iman etmiş müminlere, rezillerin de rezilleri demekle küstahlıkta bulunan, böylece cahillik eden bir kavim olarak görüyorum.

Ey kavmim! İman edip, bana tâbi olan müminler, bu durumda iken, ben sizin arzunuza uyarak onları yanımdan kovsam, o takdirde, Allahü teâlânın azabından beni kim kurtarır? Benim onları kovmamın, yanımdan uzaklaştırmamın doğru olmadığını düşünmez misiniz?

Kavmin ileri gelenleri, Hazreti Nuh'a akıllarına gelen her sözü çekinmeden söylüyor, her hakareti yapıyorlardı. Bunun için, devamlı hücum ediyorlar, kendi kısır akıllarına ve bozuk mantıklarına göre susturmaya, davasından caydırmaya çalışıyorlardı.

Onlara göre Nuh aleyhisselâm yanlış yolda idi. Hazreti Nuh'u, anlamak istememelerinin sebebi; gerçekte, kendilerinin bozuk olmalarından ve Hazreti Nuh'un, kendi istekleri doğrultusunda hareket etmeyip, onlara hakiki saadet yolunu göstermesindendi.

Kavminin ileri gelenleri Hazreti Nuh'a dediler ki:

- Biz, senin, apaçık bir dalalet içinde bulunduğunu görüyoruz.

Hazreti Nuh da onlara cevaben şöyle dedi:

- Ey kavmim bende dalalet yoktur. Ben, ancak, âlemlerin Rabbi olan Allahü teâlâ tarafından size gönderilmiş bir peygamberim. Rabbimin risalâtını, bana vahyettiklerini, çeşitli vakitlerde size tebliğ ediyorum. Doğruluk ve iyiliğiniz için size nasihat ediyorum. Kendim için dilediğim hayrı, sizin için de dilerim. Allahü teâlâdan bana vahiy geldiği için, sizin bilmediğiniz şeyleri; bana vahyedilen, bildirilen kadar bilirim.

Nuh aleyhisselâmın kavminden kâfirlerin ileri gelenleri, diğer insanlara dediler ki:

- Bu Nuh, ancak sizin gibi bir insandır. Sizin gibi yiyor, içiyor, uyuyor. Böy-

le birisi, Allahü teâlâ tarafından gönderilmiş bir peygamber nasıl olabilir? Sizi tevhide davet etmekle, size reis olmak istiyor. Onun maksadı budur. Eğer hakikaten, Allahü teâlâ, kendisinden başkasına ibadet olunmamasını veya bize peygamber göndermeyi dileseydi, meleklerden peygamberler gönderirdi. Biz bunun; tevhid, peygamberlik ve öldükten sonra dirilmeye ait olarak, bizi davet ettiklerinin hiçbirini atalarımızdan duymadık. Bu Nuh ancak deli bir kimsedir. Onun için böyle şeyler söylüyor. Bu sebeple bir zaman onu bekleyin. Ona nezaret edin. Belki ayılır da böyle sözleri söylemeye devam etmez.

Hazreti Nuh, kavminden iman etmeyenlerin bu sözlerine dedi ki:

- Sizi Allahü teâlânın yasak ettiği küfür ve günahlardan sakındırmak ve cehennem azabıyla korkutmak için, Rabbiniz tarafından, içinizden biri vasıtasıyla, size vahiy ve haber gelmesine taaccüp mü ediyorsunuz? Şayet Allahü teâlânın emirlerine itaat ederseniz, ahirette ebedî azaptan kurtulursunuz.

Hazreti Nuh, onların bu kadar itiraz etmelerine ve kendini yalanlamalarına karşı, sabrediyor, tebliğ vazifesine devam ediyordu. Onlar istemeseler de, yine gidip, adeta yalvarırcasına nasihat ediyor, dünya ve ahirette felâkete girmemeleri için çok gayret sarfediyordu. Üstelik kavminin kendisine sataşmalarına, "Sadece bizim gibi bir insandır, bizden üstünlüğü yoktur" gibi sözlerine yumuşaklıkla cevap veriyordu.

Nuh aleyhisselâm onlara diyordu ki:

"- İstediğiniz, itiraz ettiğiniz şeylerin hepsinin doğru olmadığını, yanlış

olduğunu bildiğiniz hâlde, ısrar eder, hâllerinizin ve sözlerinizin yanlış olduğunu düşünmez, tefekkür etmez misiniz? Ben size, benim yanımda Allahü teâlânın hazineleri vardır demiyorum ki, istediklerinizi vereyim.

Ben gaybı bilirim demiyorum ki, size maksadınızı haber vereyim. Size, ben meleğim de demiyorum ki, sizin bana ancak bizim gibi bir insansın diyerek itirazda bulunmanızın bir manası olsun.

Sizin hor ve hakîr gördüğünüz fakir müminler hakkında da, Allahü teâlâ, onlara hayır ve mükâfat vermez de demiyorum. Bilâkis Allahü teâlânın onlara dünyada iken verdiği iman ve hidayet nimeti ve ahirette vereceği cennet ve yüksek dereceler; size dünyalık olarak çok mal vermesinden elbette daha hayırlıdır. Onların kalblerinde Allah sevgisinden, güzel ahlâktan ve temiz itikaddan, sıdk ve ihlastan ne bulunduğunu en iyi bilen Allahü teâlâdır.

O hâlde ben, Allahü teâlânın hazineleri benim yanımdadır, ben gaybı bilirim ve ben meleğim desem ve sizin arzunuza uyarak, onların bana iman etmelerini kabul etmezsem, onları yanımdan kovarsam ve kendilerine, Allahü teâlâ size, hayır, mükâfat vermez desem, muhakkak ki zâlimlerden olurum."

Nuh kavmi hiç yola gelebilecek gibi değildi. O ne söylese, kavmi inkâr ederdi. Zaman ilerledikçe, onun sözlerine, Allahü teâlâdan bildirdiklerine inanmamaları bir tarafa; karşı çıkmaları, öfke ve kinleri devamlı olarak artıyordu. İnkâr ve itirazları, zamanla hakarete ve üzerine hücum etme derecesine geldi.

Nuh aleyhisselâm, kavminin yaptıklarına sabredi-

yor, belki iman ederler ümidiyle, tebliğine devam ediyordu. Gece, onların kapılarını çalıp; "Ey kavmim! **Lâ ilâhe illallah** deyin" diye yalvarıyordu. Buna karşılık insanlar, Hazreti Nuh'un, Allahü teâlâya iman ve yalnız Ona ibadet etmeye davetine hep karşı çıktılar. Fakat o, yine devam etti. Mecnun, yani deli dediler, o yine devam etti. Hakaret ettiler, yine devam etti. Üzerine hücum ettiler, yine devam etti. Onlara dedi ki:

- Siz Allahü teâlâdan korkmaz mısınız da, Ondan başkasına ibadet edersiniz? Muhakkak ki ben, Allahü teâlâ tarafından emin olarak size gönderilmiş bir peygamberim. O hâlde Allahü teâlânın azabından korkun, ve O'na ibadet ve size emrettiklerimde bana itaat edin!

Sizi Allahü teâlaya davet ettiğim ve nasihatlerde bulunduğum için, sizden bir ücret istemiyorum. Bilâkis benim ecrim Rabbül-âlemîn'in katındadır. O hâlde Allahü teâlâdan korkup, emrini size tebliğimde bana itaat edin!

Nuh kavmi, iman etmemeye, Hazreti Nuh'a tâbi olmamaya kesin ve kat'î karar vermiş gibi bir hâlde idi. Hazreti Nuh'un anlattıklarını, haber verdiklerini, nasihatlerini hiç kabul etmiyorlar, kendi noksan akıllarına ve bozuk mantıklarına göre ileri sürdükleri sözlerle karşı çıkıyorlardı.

Bir defasında, Hazreti Nuh'a o zamana kadar iman etmiş olanları işaret ederek dediler ki:

- Sana tâbi olup, iman edenler, mal ve mevki bakımından, aşağı, düşük kimseler iken, biz sana iman eder miyiz?

Bu kibirli, kendini beğenmiş kimselerin hepsi; iman eden fakir ve garip kimselerle bir olmaktan

kaçınarak, bunu, kendileri için aşağılık saydılar. Hâlbuki, bu düşünce ve hareketlerinden daha büyük alçaklık ve aşağılık olamazdı. Bunu anlayamadıkları için, bir türlü uyanamıyorlardı.

Hazreti Nuh onlara şöyle cevap verdi:

- Ben onların ihlas ile mi, yoksa dünyadaki rütbelerini yükseltmek, dünya menfaatine kavuşmak için mi bana tâbi olduklarını bilmem. Ben, görünüşe itibar ederim. Onların içlerini Allahü teâlâ bilir. Şayet şuur sahibi olsaydınız, bunun böyle olduğunu bilirdiniz. Fakat Allahü teâlâ, size, anlayacak şuur vermediğinden ve gözleriniz kör olduğundan, bunu anlayamıyorsunuz. Ben, sizin arzu ve isteklerinize uyarak, bana tâbi olmuş müminleri tardedecek, yanımdan kovacak değilim. Ben; fakir olsun, zengin olsun, mükellef olan insanları, küfür ve günahlardan sakındırmak için gönderilmiş bir peygamberim. Allahü teâlânın azabı ile korkutucuyum. Yoksa sizi razı edebilmek için, bana tâbi olmuş müminleri yanımdan kovucu değilim.

Hazreti Nuh'un tehdit edilmesi

Hazreti Nuh'un bu kadar nasihat ve yalvarmaları, onların insafa gelip, ona tâbi olmalarına sebep olacağı yerde, bilâkis onların kin ve düşmanlıklarını artırıyordu. Devamlı yalanladıkları, karşı çıktıkları gibi, büsbütün ileri giderek, onu tehdit edip dediler ki:

- Ey Nuh! Eğer bu sözünden vazgeçmezsen, davet işinden ve bizi azap ile korkutmaktan geri durmazsan, muhakkak ki, taşla öldürülenlerden olursun.

Böyle sözler söylemek ve ölümle tehdit etmekle, onu, bu ulvî davadan, yani peygamberliğini tebliğ

vazifesinden caydırmak, vazgeçirmek istiyorlardı. Nuh aleyhisselâm, bu gibi tehdit ve sataşmalarla davasından elbette vazgeçecek, hatta, yavaşlayacak, gerileyecek değildi. O, yine vazifesine devam etti.

Zaman akıp giderken, Hazreti Nuh büyük bir sabırla, belki akıllarını kullanırlar, belki uyanırlar da küfür ve isyandan, putlara ibadet etmekten vazgeçerler ümidiyle, hiçbir şeyden çekinmeden gayret ediyor; “Ey kavmim! Lâ ilâhe illallah deyin” diye yalvarıyordu. O, buna devam ettikçe, kavminin hakaretleri de gitgide artıyordu. Onu susturmak, üzmek ve insanlara bir şeyler anlatmasına mâni olmak için, ellerinden geleni yapıyorlardı.

Hazreti Nuh, kavminin yanına gelip, onlara bir şeyler söylemek istese, insanlar onu görmemek için, elbiseleriyle yüzlerini, parmaklarıyla da kulaklarını kapatırlar, hakaretlerini bu şekilde gösterirler, bazen daha da ileri giderek, sille tokat üzerine hücum edip, kıyasıya döverlerdi.

Kavmin ileri gelenleri, bir taraftan Hazreti Nuh’a hakaret ve hücum ederek, bir taraftan da, iman etmeye meyilli kimselerin arasında dolaşarak, onları tehditten geri kalmazlardı.

Kavmin ileri gelenleri, diğerlerine, asıl mâbudlarının, atalarının ibadet edegeldikleri bu putlar olduğunu söylüyorlar; “Şayet bunlar yanlış olsaydı, atalarımız hiç ibadet ederler miydi? Eğer biz bunları terkedersek, atalarımızın yapmış olduklarına karşı çıkmış, onlara hakaret etmiş olmaz mıyız” diyerek, insanların bu hislerini okşayıp, onları tahrik edici sözler sarfediyorlardı.

Bu husus Kur’an-ı kerimde Nuh suresinin 23. ayet-i kerimesinde me-

alen şöyle bildirilmektedir: **"Kavmin ileri gelenleri, hakimiyetleri altındaki kimselere; ilâhlarınıza ibadeti terketmeyin. Hassaten, Ved, Süvâ, Yegûs, Yeûk ve Nesr isimlerindeki ilâhlarınıza ibadeti terketmeyin, dediler."**

Müşrikler, Hazreti Nuh'un tebliğ ettiği ve bildirdiği şeyleri kabul etmeyip karşı çıktıkları gibi, Hazreti Nuh'a iman edenlere de zulüm ve eziyette ileri gitmeye başladılar. Muhammed aleyhisselâmın ümmetinden, zayıf ve güçsüz olanlara, müşriklerin, ilk zamanlarda reva gördükleri zulüm ve haksızlık gibi, Nuh kavminin ileri gelen müşrikleri de, mümінlere aynı şekilde davranıyorlardı. Fakat onların bu hareketleri, iman etmiş olan herhangi bir mümini imanından döndürmediği gibi, bilâkis, imanlarının ve Hazreti Nuh'a bağlılıklarının daha da artmasına sebep oluyordu.

Hazreti Nuh, her gün kavminin toplu bulundukları, hep birlikte oturdukları yerlere gider, onları, Allahü teâlâya ibadet etmeye davet eder, putlara tapmaktan, günah işlemekten uzak durmalarını söylerdi. Her defasında, kavmi ona hücum eder, bayıltıncaya kadar dövüp, ayaklarından çekerek, mezbelelik yerlere atarlardı.

O insanlara nasihat verdikçe, insanlar ona daha çok saldırır, hatta kadınlar ve çocuklar da taş atarlardı. Bazen geçeceği yolların etrafına taş yığarlar, yoldan geçerken onu taşa tutarlardı. Azgınlık ve taşkınlıklarında o kadar ileri giderlerdi ki, taşlarlar ve döverler, artık mutlaka ölmüştür diye bırakırlar, mübarek vücudunu eski bir hasır parçasına sarıp, evine atıverirlerdi.

Bundan sonra Cebrail aleyhisselâm gelerek, yaralarını temizler, tedavi eder, Allahü teâlânın izni

ile tekrar sıhhate kavuşurdu. İyileşince Allahü teâlâya hamd ve şükreder, iki rekât namaz kılardı. Namazdan sonra; **"Ya Rabbî! İzzetine yemin ederim ki, onlardan bana gelen bela ve musibetler, benim sabrımı artırmaktan başka bir şey yapmıyor"** diye duâ ederdi. Kalkıp, tekrar kavmine varır, nasihat ederdi.

Böylece seneler, hatta asırlar geçmesine rağmen, ilk zamanlardaki iman edenlerden başka kimse iman etmiyordu. Bilâkis Hazreti Nuh'a ve ona iman edenlere karşı zulüm ve eziyetleri de gittikçe artıyordu.

Bu arada kavmin reisi olan Dermesîl öldü ve yerine oğlu Nevlîn geçti. Nevlîn, babasından daha inançsız, ondan daha azgın ve zâlim idi. Hazreti Nuh, peygamberliğini tebliğe başlayalı dörtyüz sene gibi çok uzun bir zaman geçmişti. Bu zaman zarfında Hazreti Nuh'un kavmini imana daveti ve kavminin karşı çıkması, hep artarak devam etmişti. Her defasında, kavmine; **"Allahü teâlâdan başka ilâh yoktur. Nuh aleyhisselâm Onun resulüdür"** demelerini söylüyordu. Fakat kavmi, bu sözüne karşılık, Hazreti Nuh'un yanına varıp, tokatlıyorlar, dövüyorlar, yüzüne toprak atıyorlardı. Kötü muamelelerine bu şekilde devam ediyorladı.

Hazreti Nuh, kavmine nasihat vermek üzere yanlarına gidip geldikçe, onlara, güneşin, ayın ve diğer yıldızların, belirli bir nizam ve istikamet içinde gökyüzünde hareket etmelerini, yerin ve göğün tabakalarını anlatır, bunların yaratılışlarındaki hikmetlerden ve faydalardan bahsederdi. Bütün bunların, insanların istifadeleri için yaratıldığını, onların hizmetine sunulduğunu, insanların da Allahü teâlâyı tanımak,

Ona ibadet etmek ve ahirette sonsuz yaşamak için yaratıldığını haber verirdi.

Fakat bütün bu anlatılanlardan hisse alıp uyanacakları yerde, bu kavmin azgınlığı ve taşkınlığı gittikçe artıyordu. Nuh aleyhisselâm nasihat ettikçe, onların müşriklikte inat ve ısrarları çoğalıyordu. Her defasında eziyet ve cefa ederlerdi.

Nuh aleyhisselâm ne zaman kavmini davet etse, kavmi onu yine öldü diye kanaat getirinceye kadar döverlerdi. Daha sonra Cebrail aleyhisselâm yine gelerek, yaralarını temizleyip tedavi edince, o tekrar nasihat vermek üzere kavminin yanına giderdi. Onlar derlerdi ki:

- Yazık sana ey Nuh! Bizim seni o kadar dövmemiz, tahkir etmemiz, aşağılamamız, seni bu davadan vazgeçirmeye yetmedi mi? Sen, Allahü teâlânın peygamberi olduğunu söylüyorsun. Şayet bu sözünde sadık olsa idin, "Her şeyin Rabbidir" dediğin o Allah, seni, bizim eziyet, cefa ve kötülüklerimizden korurdu. Fakat sen mecnun, deli birisi olduğun için, böyle işlere kalkışıyorsun.

Hazreti Nuh, onların bu sözlerine şöyle cevap verirdi:

- Ey kavmim! Ben mecnun değilim. Ancak siz, bilmiyorsunuz. Babalarınız, dedeleriniz ölüp gittiler. Şimdi onlar yaptıklarına pişman bir vaziyette bulunuyor ve azap çekiyorlar. Siz, ibret alıp aklınızı başınıza toplayarak, putlara tapmaktan vazgeçin! Yalnız Allahü teâlâya iman ve sırf Ona ibadet edin! İbadet edilecek Ondan başkası yoktur. Siz dediklerime tâbi olursanız, baba ve dedelerinizin âkıbetine düşmekten kurtulur, dünya ve ahirette saadete erer, rahat ve huzura kavuşursunuz.

Bütün bunlara rağmen bu kavmin insanları, şirk ve isyanda o kadar ileri gidiyorlardı ki, Hazreti Nuh'un davetini kabul etmek şöyle dursun, hiç dikkate bile almıyorlardı. Buna rağmen Nuh aleyhisselâm bıkmadan, usanmadan, kavminin bulunduğu yere tekrar tekrar gider, buyururdu ki:

- Ey kavmim! **Lâ ilâhe illallah. Nuh nebiyyullahi ve resulihî** deyiniz! Putlara tapmayı terkediniz!

O böyle söylerken, bütün putların hep birlikte yüzüstü yere düştüğünü gördükleri hâlde, yine inanmaz, şirk ve isyanda ısrar ederlerdi. Bununla da kalmayıp, hemen, hep birden üzerine hücum ederek, şiddetli bir şekilde onu döverlerdi. O mübareğin vücudu yara bere içinde kalır, mübarek ağzından ve burnundan kan gelirdi.

Merhamet hisleri körleşmiş olan bu alçak kimseler, üstelik yaptıkları bu çirkin hareketlerden zevk duyarlardı. Hatta, Hazreti Nuh'un mübarek karnına basarak, "Ey Nuh! İşte senin cezan budur" diyerek, bayağılık ve aşağılıklarını göstermekten geri kalmazlardı. Bütün bu eziyet ve sıkıntılara rağmen, Nuh aleyhisselâm kavminin yaptıklarına sabrederdi. Kendisini her dövdüklerinde ve işkence ettiklerinde onlara lânet etmez ve, **"Allahım! Kavmimi affet; çünkü onlar bilmiyorlar"** derdi.

Bu hâl üzere seneler geçip gitti ve kavmin reisi olan Nevlîn de öldü. Yerine kendi ve babası gibi zâlim ve putperest biri olan oğlu Tafredûş geçti. Kavmin ise, imansızlık ve putlara tapmak hususunda, reislerine tam bir bağlılıkları vardı.

Hatta rivayet edilir ki, o kavimden bazı müşrikler

ölümlerine yakın, mallarının yarısını, putların hizmetinde kullanılmak üzere ayrılmasını, yarısının da çoluk-çocukları ile hizmetçilerine verilmesini vasiyet ederlerdi. Bundan başka olarak, Hazreti Nuh'a iman etmemek ve ona tâbi olmamak hususunda çoluk çocuklarından, hizmetçi ve yakınlarından da söz alırlardı.

Kavmi, Nuh aleyhisselâma düşmanlıkta o kadar ileri giderlerdi ki, babalar çocuklarına şöyle derlerdi:

- Bana bak! Babam beni bundan sakındırdı. Ben de seni sakındırıyorum. Onun, seni babalarımızın dininden, putlarımıza ibadetten caydırmasından, çevirmesinden korkuyorum. Sakın ha sakın, onun söylediklerine kanmayasın! Çünkü o, sihir yapan yalancının biridir.

Birgün, kavmin ileri gelen reislerinden birisi, yanında oğlu ile birlikte giderken Hazreti Nuh'a rastladılar. O şahıs oğluna dedi ki:

- Oğlum! Bu adama dikkat et! Sözlerine inanma! Bu bir delidir.

Bunun üzerine oğlu yerden bir avuç toprak alıp, Hazreti Nuh'un yüzüne attı. Hazreti Nuh'un mübarek yüzü toprak olduğu gibi, mübarek gözleri de toprak ile doldu. Bu hâlden dolayı çok mahzun oldu.

Kendilerine iki cihan saadetini bildirmek üzere gönderilen bir büyük peygambere, kavminin bu kadar düşman kesilmesine, ona eziyet ve işkence etmelerine çok üzülen melekler, Allahü teâlaya münacat edip, yalvararak dediler ki:

- Ya Rabbi! Sen bunlara karşı ne kadar halimsin. Onlar senin peygamberine karşı bu kadar kötü muamelede bulundukları hâlde, sen onlara, yine de yu-

muşaklıkla muamele ediyor, azap etmiyorsun. Onlar senin mülkün olan yeryüzünde yürüyorlar, senin verdiğin rızkı yiyorlar. Fakat, senden başkasına, sana ortak koştukları putlarına ibadet ediyorlar. Senin, kendilerine rahmet olarak gönderdiğin peygamberine ise isyan ediyor, üstelik bununla da kalmayıp, ona eza ve cefada ileri gidiyor, çok sıkıntı verdikleri gibi, her zulüm ve işkenceyi de reva görüyorlar.

Hazreti Nuh, dörtyüz elli sene kadar uzun bir müddet kavmini imana davet etti ise de, ilk zamanda iman edenlerden başka kimse iman etmedi. Böyle bir kavmin insanlarının, bu daveti kabul edeceklerine artık imkân ve ihtimal yoktu.

Nitekim, kavminden birçokları dediler ki:

- Ey Nuh! Sen bizimle çok mücadele ettin ve bu mücadelende de çok ileri gittin. Senin bu mücadelen çok uzadı. Eğer sen sö-

zünde, vâdinde sadıklardan isen, bize vâdeylediğin azabı getir de görelim. Zira senin mücadele etmenin, nasihat verip durmanın bize bir tesiri yoktur.

Onların bu sözleri üzerine, Nuh aleyhisselâm onlara buyurdu ki:

- Allahü teâlâ dilerse, hemen veya takdir ettiği daha sonraki bir zamanda azabı size getirir. Ama siz, azaptan kaçmakla Onun azabından kurtulamazsınız. Ben size nasihat etmek istesem bile, cenab-ı Hak dalalette kalmanızı dilemiş ise, nasihatim size fayda vermez. Allahü teâlâ sizin Rabbinizdir, sizi yaratan Odur ve siz Ona döndürüleceksiniz. Dönüşünüz Onadır. O, size amelinizin karşılığını verir.

Hazreti Nuh'un kavminden ümit kesmesi

Nuh aleyhisselâm senelerce kavmini davet etmesine rağmen, kavminin iman etmemesi üzerine, yavaş yavaş ümidini kaybetmeye başladı. Sonunda, Allahü teâlâya şöyle münacatta bulundu:

- Ya Rabbi! Ben gece-gündüz devamlı olarak, kavmimi, taat ve ibadete davet ettim. Benim davetim, ancak onların, iman ve taattan uzaklaşmalarını artırdı. Senin, iman etmeleri sebebiyle onları magfiret etmen için, her ne zaman kendilerini imana davet ettimse, davetimi duymamak için parmaklarıyla kulaklarını tıkadılar.

Yüzümü dahî görmemek için, elbiselerini başlarına örttüler. Küfür ve isyanlarında ısrar edip, bana tâbi olmaktan kaçındılar, kibirlendiler. Sonra onları, aşikâre olarak imana davet ettim. Daha sonra da, hem yüksek sesle, hem de her birini ayrı ayrı çağırarak, gizliden gizliye davetime devam ettim.

NUH ALEYHİSSELÂM

Nuh aleyhisselâm, davetini üç şekilde yürüttü. Önce gizli olarak davete başladı. Bu hâl kavmine pek tesir etmedi. Bundan sonra açıktan açığa davetini sürdürdü. Bu da tesirli olmayınca, davetini her iki şekilde de devam ettirdi. Yani hem gizli, hem de aşikâre olarak insanları imana davet etti.

Hazreti Nuh'un, bu münacatı üzerine, Allahü teâlâ, Nuh kavmine kırk sene müddetle yağmur vermedi. Ayrıca, bu müddet içinde, hiçbir kadının çocuğu olmadı. Üstelik bu asi kavmin çocukları, malları ve davarları da helâk olmaya başladı. Nasipleri kesilip, bağ-bahçe namına ne varsa, hepsi kurudu. Şiddetli bir sıkıntıya ve geçim darlığına düştüler. Ne yapacaklarını bilemediklerinden, çok şaşırmışlardı. Sonunda Hazreti Nuh'a müracaat ettiler. O da kavmine buyurdu ki:

- Küfürden, şirkten tevbe edip, Rabbinizden magfiretinizi isteyiniz! Zira, O, şirk ve isyandan tevbe edeni çok magfiret edicidir. Bunu yaparsanız, Allahü teâlâ, ihtiyacınız kadar yağmur yağdırır, çok mal ve evlat ile size imdat eder, size meyveli bostanlar, bağlar, bahçeler verir ve o bostanlarda nehirler akıtır.

Size ne oluyor ki, Allahü teâlânın azametine, büyüklüğüne inanmıyorsunuz. İhsanlarını ümit etmiyorsunuz ve Onun azabından korkmuyorsunuz. Hâlbuki, O sizi yaratmıştır.

Hem siz, Allahü teâlânın yedi kat gökleri, tabaka tabaka nasıl yarattığını, dünyada ve diğer göklerde Ay'ı nur kıldığını, Güneş'i, yeryüzünde, gecenin karanlığını giderici ışık kaynağı kıldığını görmez misiniz? Allahü teâlâ, sizin aslınız olan Âdem'i topraktan yarattı.

Sonra ölümünüzle yine toprağa iade eder ve kıyamet günü tekrar diriltip yine yerden çıkarır. Allahü teâlâ yeryüzünü, sizin için yatak gibi döşenmiş kıldı. Tâ ki, onda geniş yollar açıp, ihtiyacınıza gidersiniz.

Nuh aleyhisselâm, kıtlığa uğrayan kavmine, önce ibadet, takva ve taati emrettikten sonra, istigfârı emretti. Nuh aleyhisselâmın bu sözlerine rağmen, kavmi, helâk olmayı seçerek, yine küfürlerinde ısrar ettiler. Hatta Nuh aleyhisselâmı tehdit ettiler.

Nuh aleyhisselâm onlara dedi ki:

- Ey kavmim! Eğer benim, sizin aranızda bulunmam ve Allahü teâlânın ayetlerini hatırlatarak sizi Hakka davet edip nasihat vermem size ağır geliyorsa, biliniz ki, ben sizin hilenizden Allahü teâlâya tevekkül ettim. Ona güvendim. Artık siz ve ortaklarınız toplanıp ne yapacağınızı kararlaştırın!

Sonra benim helâkime kasdetmeniz gizli olmasın! Yapacağınızı aşikâre olarak yapın! İçinizdekileri gizlemeyin! Sizin bana yapacağınız şeylere aldırış etmem. Daha sonra da bana herhangi bir mühlet de vermeden istediğiniz kötülüğü yapın.

Hazreti Nuh, Allahü teâlânın muhafaza ve himayesinde olduğunu bildiğinden, düşmanlarına hiç ehemmiyet vermediğini göstermek ve onların acizliğini, bir şey yapamayacaklarını meydana çıkarmak için şöyle bir teklifte bulundu:

- Siz, tedbir sahiplerinizi, tedbirlerinizi, ortaklarınızı, yani bu hususta her neyiniz varsa, hepsini bir araya getirin ve bütün imkânlarınızı beni öldürmekte kullanın. Hem hiçbir tedbirinizi de noksan

bırakmayın ki, sonunda, bu işi başaramadığınızda da, şu tedbiri de alsaydık demeyesiniz!

Hazreti Nuh, onların daveti kabul etmeyip, yüz çevirmelerinin kendisine bir zarar veremeyeceğini de bildirerek buyurdu ki:

- Eğer davetimden yüz çevirirseniz, bunun bana bir zararı yoktur. Zira insan iki şeyden korkar. Birincisi, başkalarının zararından, ikincisi de, menfatinin kesilmesi endişesinden. Ben sizin şerrinizden, zarar vermenizden korkmadığımı, Allahü teâlâya tevekkül ettiğimi önceki sözümde de söyledim. Şimdi de, şunu söylüyorum:

Sözümü dinlememenizden dolayı bana bir zarar gelmez. Çünkü sizden korkum yok. Bir ücret istemiyorum ki, onu da elden kaçırma endişem olsun. Bunda benim bir telâşım yoktur. Benim ücretim Allahü teâlâya aittir. Siz kabul etseniz de, etmeseniz de, vazifemi yapmış oluyorum ve Allahü teâlâ bana bunu verecek.

Şu hâlde siz iman etmezseniz, zarara uğrarsınız. Yani iman edip etmemeniz hâlinde, bana bir fayda ve zarar yoktur. Hakikat apaçık meydanda iken, Allahü teâlânın emirlerini hatırlatmamdan, sözlerimi ve nasihatlerimi kabulden yüz çevirmeye devam ederseniz, muhakkak helâk olursunuz.

Kabulüne mâni olacak hiçbir sebep yokken, haktan yüz çevirirseniz, Allahü teâlâ size azap eder. Çünkü yüz çevirmenizde haklı olduğunuzu iddia edebilmeniz için; sizden, buna sebep olacak, hakkı kabulünüzü gerektirecek ve size ağır gelecek herhangi bir ücret istemedim.

Hazreti Nuh'un duâsı

Hazreti Nuh'un davet ve nasihatı, kavminin

nefslerine ağır geldiği için, ona akıl almaz hakaretler ve işkenceler yapmışlardı. Hazreti Nuh onlara buyurmuştu ki:

- Bana olan buğzunuz, sizi, eziyet etmeye sevketti. Hâlbuki, ben size, sizin bana yaptığınız kötülükle değil, Allahü teâlâya tevekkül etmekle, yalnız Ona itimat edip güvenmekle karşılık veririm. Sakın ola ki, eziyet vermenizin ve ölümle tehdit etmenizin, beni, insanları Hakka, Allahü teâlâya imana davetten alıkoyacağını zannetmeyiniz!

Hazreti Nuh, onların kötü niyetlerinin bulunduğunu haber verip, meydan okudu ve şöyle dedi:

- Maksadınızın meydana gelmesini temin edecek, ne kadar çare, yol varsa hepsini toplayın. Kendilerine yakın olmakla, durumunuzun kuvvetli olacağını zannettiğiniz ortaklarınızı kendinize katın. Bu işiniz size tasa olmasın, faaliyetinizi gizli olarak devam ettirip sıkılmayın. Ne yapacaksanız, aşikâre olarak yapın! Bütün bu hazırlıklardan sonra, yapacağınız kötülüğü bana yöneltin. Bu kötülüğünüzü icra edeceğinizde, bana mühlet vermeyin ve bütün gücünüzle acele edin.

Hazreti Nuh'un bu sözleri, onun, Allahü teâlâya ne derece tevekkül sahibi olduğunu, kavminin hile ve kötü plânlarının kendisine aslâ zarar veremeyeceğini kat'î olarak, açık bir şekilde göstermektedir.

Hazreti Nuh, kavminin kendisine yaptığı eziyetlere katlanıyor, iman etmemelerine üzülüyordu. Nihayet Allahü teâlâya şöyle yalvardı:

- Ya Rabbî! Kullarının bana yaptığını görüyorsun. Kulların hakkında hayr dilemişsen, onları

hidayete erdir. Yoksa sen onlar hakkında hükmedinceye kadar, bana sabır ver. Çünkü sen, hükmedenlerin en hayırlısısın.

Bunun üzerine, Hud suresinin 36. ayet-i kerimesinde mealen şöyle bildirildi:

"Nuh'a vahyolundu ki, kavminden daha evvel iman etmiş olanların dışında hiç kimse iman etmeyecek. O hâlde sen, kavmin seni yalanladıkları için ve sana eza verdikleri için mahzun olma, kederlenme ki, onlardan intikam alma vakti gelmiştir."

Allahü teâlâdan gelen vahiy ile de sabit olmuş, iyice anlaşılmıştı ki, bu kavim ıslah olmayacak ve başka iman eden bulunmayacaktı. Artık ümit de kalmamıştı. Bundan sonra Hazreti Nuh, kavminin helâkı için şöyle duâ etti:

- Ya Rabbî! Bu zâlimleri helâk ve azabını ziyade eyle! Ey beni hidayet ve doğru yol üzere gitmek yaratılışı ile terbiye eden Rabbim! Yeryüzünde hareket eden hiçbir kâfiri bırakma! Eğer sen, onları bırakırsan, kullarını dalalete sürüklerler. Senin vahdaniyetini, bir olduğunu tasdik etmiş olan kullarını doğru yoldan ayırır, tevhîdden küfre döndürmek isterler. Hem bundan sonra onların çoluk-çocuğu olmaz. Olsa bile çocukları facir ve küfürde pek ileri giden kimseler olurlar.

Ey Rabbim! Beni, anamı, babamı mümin olarak evime girenleri, erkek, kadın, bütün müminleri magfiret eyle! Zâlimlerin, kâfirlerin ise ancak helâk ve hüsranlarını arttır.

Gemi yapması vahyediliyor

Nuh aleyhisselâmın anne ve babası, onun dinine girmiş mümin kimselerdi. Nuh aleyhisselâ-

mın duâsı Kur'an-ı kerimde çeşitli ayetlerde bildirilmiştir.

Müminun suresinin 26. ayet-i kerimesinde, Hazreti Nuh'un, kavminin iman etmesinden ümit kesince, Allahü teâlâya yönelerek şöyle duâ ettiği bildirilmektedir:

"Ey Rabbim! Kavmimden olanlar beni yalanladıkları için vâdettiğin azabı göndermek, onlardan intikamımı almak suretiyle onlara karşı bana yardım et!"

Şuara suresinin 117 ve 118. ayet-i kerimelerinde mealen buyuruldu ki:

"Nuh (aleyhisselâm) **duâ edip dedi ki: Ya Rabbî! Gerçekten kavmim beni tekzip etti. Beni yalanladılar. Artık benimle onların arasındaki hükmü sen ver. Beni kurtar."**

Hazreti Nuh'un yaptığı bu duâlara melekler, amin dediler. Allahü teâlâ onun duâsını kabul etti. Ona kavminin helâk olma zamanının geldiğini vahyetti ve buyurdu ki:

- Nezaretimiz altında ve vahyimiz ile bir gemi yap! Zâlimler hakkında azabın defi için bana duâ eyleme ki, onlar, gark olunmakla, suda boğulmakla hüküm olunmuşlardır.

Rivayet olundu ki; Cebrail aleyhisselâm Nuh aleyhisselâma gelerek dedi ki:

- Allahü teâlâ sana bir gemi yapmanı emrediyor.

- Ben onu nasıl yapabilirim ki?

- Allahü teâlâ sana, onu yapmayı kolaylaştırır ve nasıl yapılacağı hususunda yol gösterir.

Allahü teâlânın bu emri üzerine Nuh aleyhisselâm, evladı ve kavminden iman edenlerle beraber gemiyi yapmaya başladı. Gemi yapmak için çok ağaca ihtiyaç vardı. Bulundukları yer ise ağaçsız-

dı. Bu yüzden ağacın bol olduğu bir yerde gemiyi yapmaları icap etti. Bulundukları yerin dışına çıkıp, ağacı çok olan bir mahalli seçtiler ve çalışmaya başladılar.

Kavmin ileri gelenleri, oraya gelip, Hazreti Nuh'u bu işle meşgul görünce, alaya başladılar:

- Neler yapıyorsun ey Nuh, bakıyoruz meslek değiştirdin...

- Senin marangozluktan anladığını bilmiyorduk...

- Keşke bu işe daha önce başlasaydın. Bu işte peygamberlikten daha başarılısın...

- Biz kıtlıktan, kuraklıktan kırılıyoruz. Sen de tutmuş, boğulmamak için gemi yapıyorsun...

Bu ve benzeri sözlerle alaylarını sürdürüyorlardı. Onların bu alaylarına karşı Nuh aleyhisselâm diyordu ki:

- Gerçi şimdi siz bizimle alay ediyorsunuz, ama Allahü teâlânın azabı size geldiği zaman çok perişan olacaksınız. Kendisini perişan ve rüsvay edecek azabın kime geleceğini ve ahirette daimî azabın kimin başına geleceğini yakında bileceksiniz.

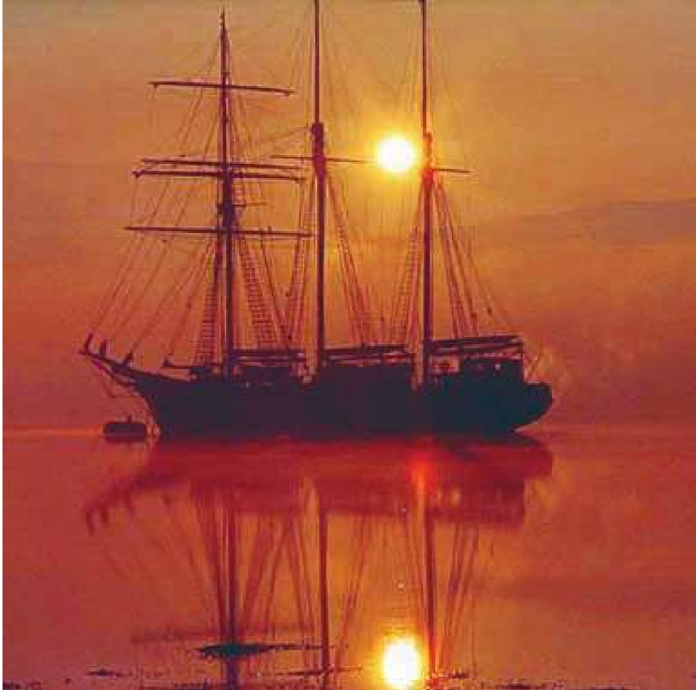
Nuh aleyhisselâmın kavmi, gece olunca, Hazreti Nuh'un yaptığı geminin yanına gelip, yakmak isterler, lâkin hiçbir zarar veremeden geri dönerlerdi. Nuh aleyhisselâma da; "Ey Nuh! Bu da senin sihirlerindendir" diyorlar, iman etmeyi akıllarına bile getirmiyorlardı. Bu kadar açık mucizeleri gördükleri hâlde, küfürlerinde ısrar ediyorlardı.

Nuh aleyhisselâm, bir müddet geminin yapımına devam etti.

Kur'an-ı kerimde, **fülk, fülk-i meşhûn, zât-i elvâh ve desir** gibi kelimelerle işaret buyurulan, Hazreti Nuh'un gemisinin mahiyeti, eni, boyu, yüksekliği, na-

sıl yapıldığı, yapılırken hangi malzemenin kullanıldığı hakkında çeşitli rivayetler vardır. Abanoz ağacından yapıldığı söylenen geminin, iki veya dört senede tamamlandığı, üç katlı olduğu rivayeti meşhurdur. Ateş yanarak, kazanı kaynayarak hareket ettiği, yani buharla çalıştığı Kur'an-ı kerimde açık olarak bildirilmiştir.

Nuh aleyhisselâm, yüzyıllar boyunca, kavmini iman ve hidayete davet ettiği hâlde, onların, inanmamakta ısrar etmeleri sebebiyle helâk olmalarının yaklaştığı sırada, son olarak kavmine şöyle söyledi:

- Ey insanlar! Ben size doğru yolu göstermek için Allahü teâlâ tarafından görevlendirildim. Bir ömür boyu size nasihat ettim. Dinlemediniz, benimle alay ettiniz, buna rağmen sabır ve tahammül gösterdim. Bana ve bana inananlara eziyet edip, incittiniz. Allahü teâlâ, yeryüzünü zulüm ve küfürden temizleyecek. Geliniz, davetimi kabul ediniz. Cahillik etmeyiniz. Allahü teâlâya itaat ediniz.

Ben sizin hayır ve iyiliğinizi istiyorum. Siz bilmiyorsunuz ama, Allahü teâlânın azabı en kısa zamanda büyük bir tufan şeklinde gelecek. Bildirdiklerime inanmayan herkes helâk olacaktır. Şu yaptığım gemi, iman edenlerin binip, kurtuluşa ereceği gemidir. Allahü teâlâya iman etmeyen âsiler suda boğulacaktır. Kurtulmayı isteyen iman etsin ve benimle gelsin. Bu, benim, herkesin duymasını istediğim son sözümdür.

Hazreti Nuh'un son olarak söylediği bu sözlerine de uymayan insanlar, dediler ki:

- Ey Nuh! Uzun yıllardan beri, bu sözleri söylüyorsun. Şimdi de kuru bir çöl ortasında büyük bir gemi yaptın. Bizi tufanla korkutuyorsun. Biz sana da, söylediklerine de inanmıyoruz.

Tufanın başlaması ve buharlı gemi

Nuh aleyhisselâm gemiyi bitirdiğinde, vâdolunan azabın vakti gelmişti. Tufanın alametleri görülüp, sular yavaş yavaş yükselmeye başladı.

Allahü teâlâ, Hazreti Nuh'a vahyedip, her hayvan ve kuştan birer çifti ve kavminden iman edenleri gemiye almasını emretti. Gemiye alınan müminlerin sayısı hakkında değişik rivayetler vardır. İbni Abbas'dan rivayet edildiğine göre; Nuh

aleyhisselâm da dahil, gemide 80 kişi bulunuyordu.

Nuh aleyhisselâmın son davetini de kavmi kabul etmeyince, sular yükselmeye başladı. Bu hususta Kur'an-ı kerimde, Hud suresinin 40. ayet-i kerimesinde mealen buyuruldu ki:

(Nihayet helâk etme emrimizin, azabımızın vakti geldiği, gemi kazanı [Tennûr] **kaynadığı zaman, biz Nuh'a emreyledik ki, kendisinden faydalanılan hayvanların her cinsinden erkek ve dişi birer çift hayvanı gemiye koy. Üzerlerine boğulma emri takdir olunanlar hariç âile efradını ve sana iman etmiş olanları gemiye koy. Zaten Nuh'a iman edenler pek az idi.)**

Âlimler, ayet-i kerimede geçen tennûru, gemide suyun toplandığı yer olarak bildirmişler, yani tennûrun geminin kazanı olduğunu haber vermişler; "Nuh'un gemisinin, ateş yanarak, kazanı kaynayarak hareket ettiğini, Kur'an-ı kerim açıkça bildiriyor" buyurmuşlardır.

Tufan alametleri başlayınca, Hazreti Nuh, müminlerden birini, kavmin meliki olan Safredûs'a gönderdi. Gönderilen mümin, tufanın başladığını haber verip, meliki imana davet etti.

Kral derhal atına atlayıp geminin yanına geldi. Hazreti Nuh'a bu olanları sordu. O da buyurdu ki:

- Ey Melik! Bu, daima size söylediğim, sizi korkuttuğum gadab-ı İlâhidir. Allahü teâlânın azabıdır. İşte zâhir oldu.

Kral ve diğer müşrikler, hâlâ bu hâli, diğer zamanlarda yağan, şiddetli yağmur olarak zannettiler ve en son daveti de kabul etmediler.

Gemiye binecekler hazır olunca, Hazreti Nuh

onlara, Besmele ile gemiye binmelerini söyledi. Bütün müminler, o azgın kâfirlerin gözleri önünde, Hazreti Nuh'la beraber gemiye bindiler. Nitekim bu hâl, Hud suresinin 41. ayet-i kerimesinde mealen şöyle bildirildi:

(Nuh, gemiye binecek-lere; "Allahü teâlânın ismiyle girin ki, geminin yürümesi ve durması Allahü teâlânın iradesiyledir. Benim Rabbim, müminleri magfiret edici ve merhametiyle tufan belasından kurtarıcıdır" **dedi.)**

Nihayet gemiye binecekler bindi. Tufan başlamıştı. Sular yükseliyordu. Hazreti Nuh, geminin gitmesini isteyince, **"Bismillah"** der, gemi giderdi. Durmasını isteyince de, yine **"Bismillah"** der ve gemi dururdu.

Hazreti Nuh ilk önce, iman etmiş olan Amûre ismindeki bir hanımla evlenmişti. Bundan olan oğulları ve bunların hanımları, yani Hazreti Nuh'un gelinleri de mümin idi. Bunların hepsi gemiye binmişlerdi. İkinci olarak iman etmiş olan Vâile ise, daha sonra, imandan ayrılmış, mürted olmuştu. Hazreti Nuh'un bu kadından doğan oğlu Kenan da babasına iman etmemişti.

Bu Vâile, iman gibi büyük bir devlete, sonra da yüce bir peygambere zevce olmak gibi çok üstün bir şerefe ve saadete kavuşmuş iken, imandan ayrılmış ve nasipsizin biri olmuştu. Mürted olduktan sonra ise, aşağılık ve alçaklığına bir yenisini daha ekleyerek, Hazreti Nuh'a hakaret ve hainlik yapmaya başladı. Hazreti Nuh'a mecnun, deli diyerek, küstahlıkta bulunduğu gibi, onun gizli sırlarını, kavmin müşrik olan reislerine vermekten de geri kalmıyordu. Tabiî ki, bu kadın gemiye binemedi.

Nuh aleyhisselâm sular yükselmeye başladığında, oğlu Kenan'ı bir köşede gördü. Babalık ve peygamberlik şefkati ile son bir defa daha, bu asi evlada nasihat etti. İman etmesini söyleyerek buyurdu ki:

- Ey oğulcuğum! Bizimle beraber gemiye bin ki, inananlarla beraber selamete eresin. Kâfirlerle beraber olma! Eğer kâfirlerle beraber olursan helâk olursun.

- Ne iman ederim, ne de gemiye binerim. Bir büyük dağa sığınırım. O dağ beni, suda boğulmaktan korur.

- Allahü teâlânın iman nasip etmekle rahmet buyurdukları hariç, bugün Allahü teâlânın azabı olan boğulmaktan koruyucu, kurtarıcı yoktur.

Nuh aleyhisselâm bundan sonra, Allahü teâlâya nidâ edip dedi ki:

- Ya Rabbî! Oğlum Kenan benim ehlimdendir ve senin vâdin elbette haktır. Senin vâdinde değişiklik olmaz. Sen beni ve ehlimi suda boğmayacağını vâdetmişsin.

Allahü teâlâ buyurdu ki:

- Ey Nuh, o senin ehlinden, dininden değildir. Zira o salih olmayan bir amel sahibidir. O hâlde ilmine vâkıf olmadığın bir şeyi benden isteme! Şüphesiz ben, seni, cahillerden olmaktan men ederim.

Bunun üzerine Nuh aleyhisselâm derhal şöyle dedi:

- Ya Rabbî! İlmim olmayan şeyi senden istemekten, sana sığınırım. Eğer beni magfiret ve bana affınla rahmet etmezsen, ben ziyana düşenlerden olurum.

Tefsir âlimlerinin bildirdiklerine göre, Kenan, iman etmiş görünen bir münafık idi. Hazreti Nuh da bunu bilmediğinden,

görünüşe göre hüküm verip, onun için niyazda bulundu. Kenan, babasının ısrarına rağmen, gemiye binmeyerek, o güne kadar gizli tuttuğu küfrünü açığa vurmuş oldu. Bu sırada bir dalga gelip, Kenan da diğer kâfirlerle beraber boğulanlardan oldu.

Tufan başlamıştı. Gökten âdetâ sel akıyor, yerden de su fışkırıyordu. Hem bu su, başka zamanlarda yağan yağmur suları gibi, tatlı değildi. Tadı acı olup, içenin midesini harap ederdi. Bunun normal bir yağmur değil, azap suyu olduğu, gayet açık ve aşikâr idi. Bu sular her tarafı kapladı. Gemide bulunanların haricinde hiçbir canlı mahluk kalmamak üzere hepsi boğuldu. Suların yükselmesinden, en yüksek dağlar bile su altında kaldı. Bu kadar büyük ve geniş bir su deryasında, dalgaların büyüklüğünü tarif etmek mümkün değildir.

Bu tufan esnasında, Hazreti Nuh'un gemisi emniyet ve selamet içinde, rahatça yol alıyordu. Nitekim Hud suresinin 42. ayet-i kerimesinde mealen buyuruldu ki:

(O gemi, dağlar gibi dalgalar içinde yüzüp onları götürüyordu...)

Gemi dağlar gibi dalgalar arasında, bütün dünyayı dolaştı. Her uğradığı yerde, yani şehirler üzerinden geçerken; "Bu şehir filan şehirdir. Tufandan sonra da burada filan şehir kurulacaktır" diye bir ses gelirdi. Mekke-i mükerremeye vardıklarında, gemi, Kâbe-i muazzamanın bulunduğu yerin etrafında, su üzerinde, yedi defa döndü. Böylece Kâbe-i muazzamayı tavaf etmiş oldular.

Tufan sona eriyor

Rivayet edildiğine göre tufan, altı ay devam etti. Nihayet Allahü teâlâ yere ve göğe emredip buyurdu ki:

- Ey yer! Suyunu yut ve ey sema suyunu tut, yağdırma!

Bu İlâhi emir karşısında su çekildi ve gemi Cudi Dağı üzerinde karar kıldı. Bundan sonra Allahü teâlâ tarafından Hazreti Nuh'a denildi ki:

- Ya Nuh! Bizden, selamet ile ve seninle beraber bulunanlardan doğup, yetişecek mümin ümmetler üzerine birçok bereketler ile gemiden in! Beraberinde bulunanlardan gelecek kâfir ümmetler de vardır ki, biz onları da dünyada bol rızıklarla faydalandıracağız. Sonra ise ahirette onlara, bizden elem verici bir azap verilecektir.

Tufan sona erince gemide bulunanlar, emniyet ve selamet içinde gemiden indiler. Yeryüzünde, kendilerinden başka hiçbir canlı sağ kalmadı. Bu dehşetli ve korkunç tufanda, onlar, imanlarının bereketiyle hiçbir sıkıntı ve elem görmediler.

Dağlar gibi dalgaların meydana geldiği o korkunç su deryası, Allahü te-

âlânın emri ile yine çok kısa bir zamanda kuruyup, yeryüzü yaşamaya müsait hâle geldi. Tufandan evvel 40 veya 90 sene süren kıtlık müddetince, müşriklerin çocukları da olmamıştı. Yani tufanda, yeryüzünde hep, âkıl bâliğ olan kimseler vardı. Bunlardan mümin olanlar kurtulup, kâfirler ise, tamamen helâk oldu. Yani tufanda müşriklerin çocukları olmadığından günahsız kimseler helâk olmamıştır.

Nuh ve beraberindekiler, Muharrem ayının onuncu (Aşûre) gününde gemiden indiler. Tufandan sağ ve selametle kurtulmalarına, karaya inmelerine şükür olarak, o gün oruç tuttular. Azıklarından ellerinde kalanları topladılar. Hazreti Nuh, buğday, mercimek, nohut gibi hububattan tatlı pişirdi. Bu tatlıya aşûre tatlısı demek âdet olmuştur.

Nuh aleyhisselâmın o gün aşûre tatlısı pişirdiği için, müslümanların, Muharrem ayının onuncu gününde aşûre pişirmesi ibadet olmaz. Muhammed aleyhisselâm ve eshab-ı kiram böyle yapmadı. Aşûre günü, aşûre pişirmeyi ibadet sanmak bid'attir, günahtır. Muhammed aleyhisselâmın yaptığı veya emrettiği şeyleri yapmak ibadet olur. Din kitaplarının yazmadığı, ehl-i sünnet âlimlerinin bildirmediği şeyleri yapmak, bunları ibadet sanmak sevap olmaz, günah olur. O gün, herhangi bir tatlı yapmak, tanıdıklara ziyafet, fakirlere sadaka vermek sünnettir, ibadettir.

Nuh aleyhisselâmın peygamberliği 950 sene sürdü. Yaşı kesin bildirilmedi. Kabr-i şerifinin nerede olduğu ve tufandan sonra ne kadar yaşadığı hakkında muhtelif rivayetler vardır. İnsanlar, Nuh aleyhisselâmın gemiye binen oğulları ve inananlardan çoğaldılar.

Zamanla diğer inananlar unutularak Hazreti Nuh'a ikinci Âdem denildi.

Hazreti Nuh'un vefatı

Hazreti Nuh, tufan son bulduktan, yeryüzünde hayat yeniden başladıktan ve evladı etrafa dağıldıktan sonra vefat etti. Tufandan sonra daha uzun seneler yaşadığı da bildirilmiştir.

Nuh aleyhisselâm vefatı yaklaştığı sırada yerine büyük oğlu Sâm'ı vekil bıraktı ve yanına toplanan oğullarına birtakım tavsiyelerde bulundu. Allahü tealaya ibadete devam etmelerini onlara emretti. Ayrıca oğlu Sam'a:

- Yavrum, kalbinde zerre miktarı şirk olduğu halde kabre girme! Çünkü Allahü tealanın katında müşrik olarak gelen kimse için bir mazeret, özür yoktur. Yavrum, kalbinde zerre miktarı kibir bulunduğu halde kabre girme! Çünkü kibriya, büyüklük Allahü tealaya mahsustur. Büyüklük taslayan kimseye azab eder. Yavrum, kalbinde zerre miktarı rahmetten ümit kesmiş olarak kabre girme! Çünkü dalalete, küfre düşmüş kimseden başkası Allahü tealanın rahmetinden ümid kesmez. Sana vasiyetimi söylüyorum. Sana iki şeyi emrediyor, iki şeyden nehy ediyorum. Sana Kelime-i tevhidi emrediyorum. Çünkü yedi kat sema ve yedi kat yer terazinin bir kefesine ve La ilahe illallah kelimesi de diğer kefeye konsa bu kelime onlardan ağır gelir. Eğer yedi kat sema ve yedi kat yer uçsuz bucaksız bir çenber olsalar La ilahe illallah ve Sübhanallahi ve bihamdihi kelimeleri onları kırar. Çünkü bunlar her şeyin düasıdır ve halk bunlarla rızıklanır. Seni şirkten ve kibirden nehy ediyorum. Gü-

cün yeterse kalbinde şirkten ve kibirden bir şey bulundurmamaya çalış.

Hazreti Nuh'un vefatı yaklaştığında, Cebrail ve Azrail aleyhimesselam birlikte geldiler. Azrail aleyhisselâm buyurdu ki:

- Ey uzun ömürlü peygamber! Ömür olarak bu kadar hayat sürdün. Çok günler geçirdin. Sıkıntı ve meşakkat diyarı olan bu fâni âlemi nasıl buldun?

Hazreti Nuh da şöyle cevap verdi:

- İki kapısı olan bir kervansaray gibi buldum. Bu kapının birinden içeri girdim. Diğerinden çıkıp gidiyorum. Ancak içeride az bir miktar kaldım.

Bundan sonra vefat edip, Kudüs'te Beyt-i Makdis civarına defnedildi. Bu hususta başka rivayetler de vardır.

Rivayete göre Havariler, İsa aleyhisselâma dediler ki:

- Ey Allahın peygamberi! Allahü teâlâ sana, ölüleri diriltmek mucizesini verdi. Nuh aleyhisselâmın gemisini görmüş, bize ondan bahsedecek birisini diriltseydin ne iyi olurdu.

Bunun üzerine İsa aleyhisselâm, onları, bir kum tepeciğinin yanına götürdü. Oradan bir avuç toprak alıp, havarilerine sordu:

- Buranın ne olduğunu bilir misiniz?

Onlar da dediler ki:

- Allahü teâlâ ve peygamberi daha iyi bilir.

O zaman İsa aleyhisselâm, **"Burada Hazreti Nuh'un oğlu Sam vardır"** deyip, elindeki asası ile toprağa vurdu ve buyurdu ki:

- Allahü teâlânın izni ile kalk!

O böyle söyler söylemez, orası açıldı ve Sam, mezardan çıktı. Hazreti İsa ona buyurdu ki:

- Nuh aleyhisselâmın gemisinden bahset, haber ver!

Sam da şöyle anlattı:

- Gemi üç katlı idi. Birinci katta evcil ve vahşî hayvanlar, ikinci katta kuşlar, üçüncü katta da müminler vardı...

Allahü teâlâ, birbirine hasım olan hayvanlara dostluk verdi. Böylece birbirlerine zararları dokunmadı.

Bu şekilde suâl ve cevaplardan sonra, Hazreti İsa buyurdu ki:

- Allahü teâlânın izniyle geri dön!

Bunun üzerine Sam da tekrar vefat edip, toprağa girdi.

Allahü teâlâ katında Hazreti Nuh'un derecesi o kadar yüksek idi ki, onun gadaplanması ile; gökler, yer ve hava gadaba geldi.

Bu, öyle bir gadablanma idi ki, yeryüzünde değişikliğe uğraması icabeden ne kadar yer varsa, değişikliğe uğrayıncaya ve yeryüzünde kâfirler kalmayıncaya kadar dinmedi. Hazreti Nuh'un yüksekliği, üstünlüğü buradan da anlaşılmaktadır.

Medeniyetin yeniden kurulması

Tufan bitip, Nuh gemisindeki seksen kişi dışarı çıkınca, bir kasaba kurup, (**Medinetüs-Semanin = Seksenler şehri**) ismini verdiler. Sonra çoğalınca, Babil diyarına varıp, orada da şehir kurdular. Nüfusları zamanla artıp, yüzbini buldu. Hepsi müslüman idiler.

Nitekim Yunus suresinin 73. ayet-i kerimesinde mealen buyuruldu ki: **"Biz Nuh'a ve gemide onunla birlikte bulunan kimselere, selamet, kurtuluş verdik ve onları yeryüzünde halifeler kıldık. Onları suların içinde boğulup gidenlerin yerleri-**

ne kaim eyledik. Bizim ayetlerimizi yalanlayanları da tufanla suda boğduk. Şu hâlde ey Habibim! Bir bak ki, kendilerine gönderdiğimiz peygamberler, Allahü teâlânın azabıyla korkuttuğu hâlde, iman etmeyenlerin hâli nice oldu."

Hazreti Nuh'un evladı zamanla daha da çoğalarak yeryüzünün her tarafına dağıldı. Diğer insanlar bunlardan çoğaldı. Bunun için Hazreti Nuh'a, **insanoğlunun ikinci babası** ve **ikinci Âdem** de denilmiştir. Hazreti Nuh'un üç evladı vardı.

Sâm, Hazreti Nuh'un büyük oğlu olup, akıl ve fazilette, salih bir zat olmakla, kardeşlerinden üstündü. Yüksek babasındaki nurlardan, gizli marifetlerden pek çok istifade etmiş, çok şeylere kavuşmuş idi. Babasından sonra bütün müslümanlara halife oldu. Hazreti Nuh'un hayır duâlarına mazhar olmuştu. Bu fazileti sebebiyle, birçok peygamber ve başka üstünlük, şeref sahibi pek çok kimse, onun temiz neslinden gelmiştir.

Keldanîler, Asurîler, Süryanîler, Finikeliler, İbranîler ve Araplar onun soyundandır.

Hazreti Nuh, vefatı yaklaştığında, oğlu Sâm'ı yanına çağırıp şöyle söyledi:

- Oğlum, sana iki şeyi tavsiye ediyor ve seni iki şeyden de men ediyorum. Sana yasak ettiğim iki şey; Allahü teâlâya şirk koşmak ve kibirdir. Kalbinde zerre kadar kibir bulunan kimse cennete giremez. Sana tavsiye edeceğim iki şey de şudur ki, bunlar; Allahü teâlâya yönelmeyi arttırır. Bunlardan birisi, **Lâ ilâhe illallah** diğeri ise **Sübhânallah**dır. Çünkü **Sübhânallah,** mahlûkâtın duâsıdır. Onlar bununla rızıklanırlar.

Hâm, Hazreti Nuh'un diğer oğlu olup, Hindistan, Habeş ve Afrika halkı, soy itibariyle buna bağlıdır.

Yâfes de Hazreti Nuh'un oğullarındandır. Çin, Rus, Slav ve Türkler bunun soyundandır. Yâfes beşyüz yaşında iken suda boğuldu. Neslinden gelenler Asya'nın ortalarında yerleşti. Doğu Asya'ya ve o zaman mevcut olan karayolları ile Okyanus adalarına yayıldılar.

Aradan uzun yıllar geçtikten sonra, insanlar, Hazreti Nuh'un dinini ve nasihatlerini unutarak, yıldızlara, güneşe, heykellere tapınmaya başladılar. Nitekim Yunus suresinin 74. ayet-i kerimesinde mealen buyuruldu ki:

"Nuh'dan sonra kavimlere peygamberler gönderdik. O peygamberler kavimlerine, peygamberlikleri ispat eden açık mucizeler getirdiler. Fakat, o kavimler evvelce yalanlamış oldukları şeylere, yine, iman etmediler. İşte bunlar gibi haktan bâtıla koşan, haddi aşmış olanların kalbleri üzerine böylece mühür basarız."

Nuh aleyhisselâm dokuzyüzelli sene peygamberlik yapmıştır. Nitekim Ankebût suresinin 14 ve 15. ayet-i kerimelerinde mealen buyuruldu ki:

"Biz Nuh'u, onları imana davet etsin diye kavmine peygamber olarak gönderdik. O, kavminin arasında dokuzyüzelli sene kaldı.

Nihayet davetinin tesiri olmayınca, onlar zulümde devam edip dururlarken, kendilerini tufan yakalayıverdi.

Nuh'a ve gemide onunla beraber olan müminlere tufandan kurtuluş verdik ve onu, gemiyi ve tufan hadisesini âlemlere ibret kıldık."

Âlimlerimiz Nuh aleyhisselâmın ümmeti arasında dokuzyüzelli sene kaldığının bildirilmesindeki hikmet ve faydayı şöyle anlatıyorlar:

"Kureyş kâfirlerinin İslâma girmemesi ve müşriklikte ısrar etmeleri sebebiyle, Resulullah efendimiz çok üzülüyordu. Bu sebeple Allahü teâlâ sevgili Habibini teselli buyurarak, Nuh aleyhisselâmın kavmi arasında 950 sene kaldığını, onları hak dine davet ettiği hâlde, pek az kimsenin ona inandığını, buna rağmen onun sabrettiğini bildirdi.

Muhammed aleyhisselâmın ise, Hazreti Nuh'a göre kavmi arasında daha az kaldığını; iman edenlerin ise daha çok olduğunu, bu bakımdan Onun sabretmeye daha layık olduğunu bildirerek teselli buyurdu.

Yine bu ayet-i kerimede; **"... onlar zulme devam edip dururlarken, kendilerini tufan yakalayıverdi"** buyurdu.

Burada bir incelik vardır. Allahü teâlâ sadece zulümden dolayı azap etmez. Böyle olsa idi, önceleri zulmedip, sonra tevbe edene de azap ederdi. Fakat durum böyle değildir. Allahü teâlâ, ancak, zülümde ısrar edildiği zaman azap eder.

Nitekim Allahü teâlâ, onları, zulme devam ettikleri için helak etti. Yoksa zulmü terketselerdi, Allahü teâlâ onları helak etmezdi.

Şüphesiz ki her peygamber, ümmetine, Allahü teâlânın bir nimeti ve rahmetidir. Bu nimetin şükrünü, iman ederek yerine getirmeyenler, küfrân-ı nimette bulunanlar helak olmuşlardır. Zira kavuştuğu nimetin kıymetini bilmeyenler, daima felakete mâruz kalmışlardır."

Kur'an-ı kerimin bu beyanatı, Peygamber efendimize bir teselli ve inkârcılar için de küfürden sakındırma ve bir tehdittir.

Nuh kavminin, inananlara yaptıkları işkenceler, tarih boyunca, bütün inananlara uygulanmıştır.

Nitekim şiddetli rüzgâr ile helak edilen Âd kavmi, sayha, şiddetli ses ve gürültü ile helak edilen Semûd kavmi, Hazreti İbrahim'in kavmi olan Keldanîler, Lût kavmi, eshab-ı Ress, eshab-ı Medyen, eshab-ı Eyke ve Kavm-i Tübba gibi nice kavimlere peygamberleri hüccet ve apaçık mucizelerle geldiler. Fakat bunlar inanmadılar, alay ettiler ve inananlara da işkence ettiler.

Hazreti Nuh'un hilyesi, görünüşü

Hazreti Nuh, Allahü teâlânın korkusuyla çok ağlayıp, gözyaşı döktüğü için Nuh denilmiştir. Nuh aleyhisselâm Hazreti Âdem'e çok benzerdi. Buğday tenli, iri yapılı, iri

gözlü, uzunca boylu, geniş omuzlu olup, kolları ve baldırları ince ve kalın değildi. Her şeyin yaratıcısı olan yüce Rabbimiz, onun mübarek teninin rengini, hâlis gümüş misali, beyaz halketmişti. Mübarek başı büyükçe ve pek güzel idi. Sakalları uzunca idi.

Gayet şiddetli ve gadablı idi. Bununla beraber çok kerîm, sabırlı ve yumuşak huylu olup, çok şükredici idi. Nitekim İsra suresi 3. ayetinde mealen buyuruldu ki:

"Ey Nuh ile beraber gemiye yüklediğimiz kimselerin zürriyeti! Doğrusu Nuh, çok şükredici bir kul idi."

Hazreti Nuh'a inanmayıp ahirette sonsuz azaba duçar olan; dünyada ise suda boğularak helâk edilen kavmin, bu duruma gelmesine sebep olan hâlleri, kısaca şöyledir:

Her müminin bundan ibret alıp sakınması ve onların âkıbetine düşmekten korkup, titremesi lazımdır.

O kavimde, Hazreti Nuh'a tâbi olanların dışındaki herkes, imansız olup, Allahü teâlâya ve gönderdiği Nuh aleyhisselâma inanmıyordu. Onların kâfir oldukları, Kur'an-ı kerimde zikrolunmaktadır. Bunlar putlara tapıyor, başkalarını da putlara tapmaya teşvik ediyorlardı. Putlara tapmak, müşriklik olup, bu da küfrün bir çeşididir.

Yine iman edenlerden başka, herkes zındık idi.

Onlar ahiret gününü, öldükten sonra tekrar dirilmeyi, haşrı ve neşri inkâr ederlerdi.

Bu azgın kavim Hazreti Nuh'un bildirdiği tevhid itikadına, dalalet dediler. Kıyamet günü ile korkutmasına ise, apaçık bir sapıklık, dediler. Onların bu sözleri, kıyamet gününü

yalanladıklarını göstermektedir. Hâlbuki, Allahü teâlânın bütün peygamberleri, başta, Allahü teâlâya ve ahiret gününe iman etmeyi bildirmişlerdir. Ümmetlerinden ilk olarak bunu tasdik etmelerini istemişlerdir.

Allahü teâlâ tarafından kendilerine peygamber olarak gönderilen Hazreti Nuh'a tâbi olmayıp, bunu kendileri için aşağılık saydılar. O yüce peygamberi, kendileri gibi alelâde bir insan olarak gördüler. Peygamber olarak gönderilen zatın, kendilerinden apayrı cinsten biri olması, mesela bir melek olması lazım geldiğini zannettiler.

Ebu Hüreyre'nin rivayet ettiği bir hadis-i kudside; Allahü teâlâ buyurdu ki:

"Âdemoğlu yalanlamaması lazım geldiği hâlde, beni yalanladı. Şetmetmemesi lazım geldiği hâlde beni şetmetti. Onun beni yalanlaması, benim kendisini ilk yarattığım gibi (tekrar) **onu diriltemeyeceğimi söylemesidir. Onun beni şetmetmesi; "Allah çocuk edindi" demesidir. Hâlbuki ben ehad, var ve bir, eşi, ortağı olmayan ve samedim. Üstünlüğüm nihayet derecesinde, sonsuz olup, mahlûkların hiçbirisine muhtaç olmayan ebedî ve ezelî mâlik ve hâkimim. Doğmadım, doğurulmadım. Bana hiç kimse denk değildir."**

Nuh aleyhisselâmın kavminin helâkine sebep olan diğer hâllerden bazıları da şunlardır:

Bu azgın kavim, Nuh aleyhisselâma tâbi olmadıkları gibi, bir de onu yalanladılar. Hazreti Nuh'a âsi oldular, karşı geldiler. Nitekim Nuh suresinin 21. ayet-i kerimesinde mealen; (**Nuh dedi ki: "Ey Rabbim! Bu kadar uzun davet ve nasihatime rağmen, kendilerine emretti-**

ğim şeylerde, onlar bana âsi oldular...") buyurulmaktadır.

Hazreti Nuh'un kavminden olup, iman etmeyenler, Allahü teâlânın kendilerine ihsan ettiği nimetlere şükretmiyorlar, ondan hayâ etmiyorlar ve azabından korkmuyorlardı. Allahü teâlânın yüceliğine, rahmetinin genişliğine, azabının çetinliğine hiç aldırış etmiyorlardı.

Onların kadınları da, edep ve hayâsını kaybetmiş, çok ahlâksız bir hâl üzere idiler. Zînetlerini, edep yerlerini yabancı erkeklere gösterirlerdi. Giydikleri elbiseleri, incilerle süsleyip, yol ortasında çalım satarak ve salınarak yürürlerdi. Bu ise haramdır. Nitekim Ahzâb suresinin 33. ayet-i kerimesinde mealen buyuruldu ki:

(Eski cahiliyye zamanındaki kadınlar gibi; kendinizi süsleyip sokakta salınarak yürümeyin...)

Zina, bütün dinlerde haram kılınmış, en çirkin günahlardan olduğu hâlde, onlar, bu fiili işlerlerdi.

Hazreti Nuh'un kavmi, zevk ve lezzetlere düşkün olan reislerine uyarlar, onların peşinden giderlerdi. Hatta bunu da kendileri için bir kıymet sayarlar, başkalarının sevgi ve muhabbetlerine, bunları tercih ederlerdi. Mal ve evlat sahibi olup, hâlleriyle övünen, gururlanan reislerine uyarlardı. Nitekim, Nuh suresinin 21. ayet-i kerimesinde mealen buyuruldu ki:

(**Nuh şöyle dedi: Rabbim, onlar kendilerine emrettiğim şeylerde bana isyan ettiler. Kavmimin fakirleri de şu kimselere tâbi oldular ki, onların mal ve evlatları, ancak ahirette hüsranlarını arttırır. Onlar, zenginler ve kavmin reisleridir.**)

Mekr, hîle yapmak büyük günahtır. Allahü te-

âlâ, Nuh aleyhisselâmın kavmi için, Nuh suresinin 22. ayet-i kerimesinde mealen; "**Ve çok büyük bir mekr, hîle yaptılar**" buyurdu.

İnsanları aldatıp, doğru yoldan saptırmak, onları, Allahü teâlâya imandan, Ona taatten menetmek, günahlara ve kötülüklere davet etmek, kötü kimselere tâbi olmak, onların peşinden gitmek, çok yanlış ve çirkin bir iştir. Hazreti Nuh'un kavmi, bu yanlış hâlde bulunuyordu. Hadis-i şerifte buyuruldu ki:

"Ümmetim hakkında en korktuğum; reis, rehber durumunda olup da, insanları doğru yoldan saptıranlardır."

Nasihat dinlemekten yüz çevirdiler. Nasihat dinlememek, insanı, kibre ve Allahü teâlâdan yüz çevirmeye götürür. Nuh kavmi, yüz çevirdikleri gibi, nasihat edenlere buğzettiler. Hazreti Nuh, kavmine nasihat ederken, onların, elbiseleriyle yüzlerini kapatmaları; nasihat edenlere kızıp hakaret ettiklerini gösteriyor.

Nuh aleyhisselâmın kavminin helâkine sebep olan diğer hâllerden bazıları şunlardır:

Nuh kavmi, günah işlemekte ısrar ettiler. Bu da çok hatalı bir davranıştır. Günah işlemekte ısrar eden kimse, müptelâ olduğu günahı devamlı yapar. Bir defa yapınca, diğer bir defa daha yapmaya azmeder. Günahı tekrar işlemekte sürat gösterir, yani beklemeden tekrar tekrar yapar. Hâl böyle olunca, iyilik yapamaz olur. Bu sebeple hayırdan uzaklaşır. Böyle bir kimsenin yaptığı günahtan pişman olması, günahtan yüz çevirmesi lazımdır. İstigfâr, günahtan ayrılmak, onu terketmektir. Hazreti Nuh da kavmine, iman etmelerini, işledikleri günahlarından dolayı istigfâr etmelerini emretmiştir.

NUH ALEYHİSSELÂM

Nuh kavmi çok kibirli kimselerdi. Kibirlendikleri için, imandan mahrum kaldılar. Kibirlenmeleri, bu büyük nimet ve şerefe kavuşmalarına mâni oldu. Şeytanın da ebedî melûn olmasına sebep kibirlenmesidir.

Nuh aleyhisselâm, kavmine nasihat eyledi. Kavmini, ibadet edilmeye tek lâyık olan Allahü teâlâya iman etmeye ve yalnız Ona ibadet etmeye davet etti. Onlara karşı pek şefkatli davrandı. Çünkü onlara azap gelmesinden korkuyordu. Buna rağmen, kavmi, iyiliğe kötülükle karşılık verdikleri gibi, ona yalancı ve deli de dediler. Böylece, Hazreti Nuh'un ve ona iman etmiş olanların fazilet ve üstünlüklerini inkâr ettiler. Bununla da kalmayıp, taşkınlıkta bulundular. Hakaret ve alay ederek, aşağıladılar. Hatta olmadık işkenceyi reva görüp, acımasızca, bayılıncaya kadar dövdüler. O ise kendine geldiği zaman derdi ki:

- Allahım! Kavmimi hidayete erdir! Çünkü onlar bilmiyorlar.

Kavmi, Hazreti Nuh'u ve ona iman edenleri, aşağılamaya ve onlara kötülük etmeye devam edince, Allahü teâlâ onları helâk etti. Hatta, Hazreti Nuh'u onlara şefkat etmekten, onlara gelecek azabın olmaması için duâ etmekten bile men etti.

Azgınlık ve taşkınlıkta bulundular. Büyüklere karşı hayasızca davranmak, kötülük yapmaya yeltenmek ve saygısızlık etmek, küçük çocukları onlara kötülük yapmak için göndermek de, Hazreti Nuh'un kavminin azgın ve taşkın hâllerinden idi.

Allahü teâlânın bazı kullarına, ilim, hikmet ve benzerlerini vererek, onları kıymetli kılmasını kabul etmemek de, o kav-

min kötü ahlâkından idi. Hazreti Nuh'a iman eden müminler için; "Kavmimizin en aşağı, rezil kimseleri" dediler. İnsan olmak bakımından eşit bulunmayı, içlerinden bazı kullara ilim, hikmet gibi faziletlerin verilmesine mâni olarak gördüler.

Yine onlar, böyle faziletlerin, makam, mevki, zenginlik, soy, akrabalarının çokluğu gibi sebeplerle, kendilerinde bulunması icabettiğini zannettiler. Hâlbuki, kendilerine peygamber olarak gönderilen zatlar, içlerinden en güzel soydan, en asil aileden gelirdi. Buna rağmen inatla direnirler ve hakikati kabul etmezlerdi.

Hazreti Nuh'un kavminden olanlar, Hazreti Nuh'un ve ona iman edenlerin faziletlerini, üstünlüklerini inkâr ettiler. Bu, onların fazilet ehli olmadıklarını göstermektedir. Zira hadis-i şerifte buyuruldu ki:

(Fazilet ehlinin, faziletini, üstünlüğünü ancak fazilet ehli bilir.)

Hazreti Nuh'un mucizeleri

Her peygamber gibi Nuh aleyhisselâmın da mucizeleri vardır. Bunlardan bazıları şunlardır:

Hazreti Nuh'a, kavminden bir kısım kimseler gelip, köylerindeki büyük taşların toprak olmasını teklif etmişlerdi. Hazreti Nuh bunun için duâ edince, cenab-ı Hak, Cebrail aleyhisselâmı gönderip; "Eliyle taşlara işaret etsin" buyurdu. Hazreti Nuh eliyle taşlara işaret edince, bütün taşlar, istisnasız toprak kesildi. Onun bu mucizesi ile oniki kişi imana geldi.

Hazreti Nuh, Allahü teâlânın izni ile, çok uzak olan, gözlerin göremeyeceği şeyleri görerek, haber verirdi. Bu mucizesine sebep şu idi: Bir defa-

sında, çocuklarını kaybeden iki kimse gelerek dediler ki:

- Hak peygamber isen, çocuklarımızın nerede olduklarını haber ver, biz de iman edelim.

Cenab-ı Hak, Cebrail aleyhisselâmı gönderip, ona, uzak yerdeki şeyleri görecek göz verdiğini bildirdi. Hazreti Nuh, doğu istikametine bakıp, pek uzak bir yerde, çocukların koyun gütmekte olduklarını görüp, haber verdi. Hazreti Nuh'un haber verdiği yer çok uzak olduğundan, o kimseler, orayı kolay bulabilmeleri için alamet istediler. Hazreti Nuh, filân tepe diye tarif etti. O iki kimse, tarif edilen yere gidip, çocuklarını buldular. Bu mucizeyi görmekle, Hazreti Nuh'un hak peygamber olduğunu anlayan o iki kişi, imanla şereflendiler.

Hazreti Nuh, mucize olarak, susuz yerlerden su çıkarırdı. Bir defasında kavminden birtakım kimseler, susuz bir yerde yerleşmişlerdi. Bunlar, ziraatçi olduklarından, suya ihtiyaçları

vardı. Birgün Hazreti Nuh'a gelerek dediler ki:

- Bizim yerleştiğimiz yerde su akıtırsan iman ederiz.

Hazreti Nuh duâ edince; "Orada bulunan bir dağa gidip, eliyle işaret edersen, su akacaktır" diye vahiy geldi. Nuh aleyhisselâm, bildirilen dağa eliyle işaret edince, dağın eteklerinden billur gibi berrak sular akmaya başladı.

Hazreti Nuh'un emir ve işaretiyle, ağaçlar kökleriyle birlikte yerinden kalkıp, başka bir yerde dururdu. Bir defasında, Hazreti Nuh, kavminden bazı kimselerle sefere çıkmıştı. Bir yerde konakladıklarında, güneşin sıcaklığı kendilerine çok tesir etti. Yanındakiler, Hazreti Nuh'a dediler ki:

- Hak peygamber isen, şu karşıda bulunan ağaca emret de, yerinden kalkıp yanımıza gelip, bize gölgelik etsin!

Hazreti Nuh buyurdu ki:

- Allahü teâlânın izni ile bunu yaparsam, hakikaten iman eder misiniz?

Bunun üzerine hepsi de; "Evet, iman ederiz" dediler.

Hazreti Nuh, bunun için duâ edince, ağaç yerinden ayrılıp, yanlarına geldi. O toplulukta bulunanların hepsi, bunu gördü ve hayretle seyrettiler. Bu mucize ile, o topluluktan sekiz kişi imanla şereflendi. Diğerleri ise; "Bu sihirdir" diyerek küfür ve dalalette ısrar ettiler.

Hazreti Nuh'un diğer mucizeleri de şunlardır:

Hazreti Nuh bulutsuz olarak yağmur yağdırdı. Rivayet edildiğine göre, kavminden bazı kimseler, Hazreti Nuh'a gelerek dediler ki:

- Bir mucize gösterirsen, iman ederiz.

Hazreti Nuh da buyurdu ki:

- Nasıl mucize istersiniz?

- Bulut olmadığı hâlde yağmur yağdır.

Hazreti Nuh, bunun için duâ edince, Allahü teâlâ; **"Ellerini semaya kaldır"** buyurdu. Hazreti Nuh emir icabı, ellerini semaya kaldırdı. Kaldırmasıyla birlikte yağmur yağmaya başladı. Aslında, onların böyle mucize istemekten maksatları, mucizeyi görünce iman etmek değildi. Kendi bozuk düşüncelerine göre, Hazreti Nuh'tan yapamayacağı, gücünün yetmeyeceği bir şey isteyip, yapamayınca da, güya, birbirlerine; "Bakın! Bu peygamber filan değildir. Hakikaten peygamber olsa mucizeler gösterirdi" diyeceklerdi. Fakat, hakikat, onların kısa görüşleriyle zannettikleri gibi olmuyordu.

Hazreti Nuh, kuru bir ağacın meyve vermesi için duâ edince, ağaç hemen yeşillenir, meyve verirdi. Bir defasında, kavmini imana davet ederken, onlar, mucize olmak üzere, daha önce kurumuş olan ağaçları göstererek; "Bunlar meyve versin" dediler. Hazreti Nuh, bunun için duâ edince, ne kadar kuru ağaç varsa, hepsi meyve verdi.

Hazreti Nuh kum, toprak, kül gibi şeylere duâ edince, Allahü teâlânın izniyle o şeylerin hepsi yiyecek yemek hâline gelirdi. Hazreti Nuh, gemiyi tamamladığında, müşrikler gemiyi yakmak istedikleri hâlde yakamadılar. Cenab-ı Hakkın kudretiyle, Hazreti Nuh'un bir mucizesi olarak gemi konuştu. Bu sırada gemiden; **"Lâ ilâhe illallah. Ben o gemiyim ki, bana giren kurtulur. Girmeyen helâk olur. Bana ancak ihlas sahibi olanlar biner"** diye ses geldi.

Bunun üzerine Nuh aleyhisselâm müşriklere buyurdu ki:

- Ne dersiniz? Şimdi bana iman eder misiniz?

Onlar ise; etrafında çok büyük ateşler yaktıkları hâlde, gemiye bir şey olmamıştı. Bu durum karşısında, Hazreti Nuh'a iman edecekleri yerde, kızıp hakarete devam ettiler.

Hazreti Nuh'un duâsı bereketiyle, gemide bulunan müminler karaya çıktıktan sonra, kısa zamanda çoğaldılar. Hazreti Nuh, selametle gemiden indiğinde, mübarek eliyle bir ağaç fidanı dikmişti. Onun bir mucizesi olarak, o fidan biraz sonra, rengi birkaç nevî olan çeşit çeşit meyveler verdi.

Önceden gemiye koymuş oldukları fidanları da dikti. Onlar da kısa zamanda yeşerip meyve verdi. Bunlardan ilkinin zeytin olduğu, **"Mektubât-ı İmam-ı Rabbanî"**de yazılıdır.

Hazreti Nuh'un bazı hususiyetleri

Hazreti Nuh çok ibadet ederdi. Vakitleri sıkıntılı ve meşakkatli geçerdi. Buna rağmen her gün ve gecede yedi yüz rekât namaz kılardı.

Dünya hayatının kısalığını ve dolayısıyla ömrü, faydasız, boş şeylere harcetmenin çok yanlış olduğunu bildirirdi. Her ânının, Allahü teâlânın emri üzere geçmesine çok dikkat ederdi. Hatta vefatında, Azrail aleyhisselâm ona dedi ki:

- Ey Allahü teâlânın peygamberi! Dünyayı nasıl buldun?

O da buyurdu ki:

- Kendisine bir ev yapılan ve bir kapısından girip, diğer kapısından çıkan bir kimsenin hâli gibi gördüm. Nuh aleyhisselâm, kamıştan bir ev yapıyordu. Kendisine denildi ki:

- Keşke bundan değil de, daha sağlam bir şeyden yapsaydınız.

Buyurdu ki:

- Ölecek olan kimseye, bu kadarı bile çoktur.

Nuh aleyhisselâm, peygamberler silsilesinin en üstünlerindendir. Kalbi pâk, hâli dürüst olanların önderi, hidayet ve kurtuluş gemisinin kaptanı, tevhid denizinin yüzücüsü idi. Âlemin düzelmesinin sebebi, Hazreti Âdem'in neslinin devamının vasıtasıdır. Peygamberlerin dördüncüsü, peygamberlerden ülül'azm denilen en yüksek altı peygamberin ikincisidir. Cebrail aleyhisselâm, Allahü teâlânın vahyi için, Hazreti Nuh'a elli defa geldi.

Nuh aleyhisselâm, kendinden önceki dini neshedip, yeni bir din getiren resullerdendir. Hazreti Âdem de resul idi. Fakat kendinden evvel herhangi bir din, hatta insan olmadığı için, onun dini herhangi bir dini neshetmiş değildir.

Ömrü çok uzun idi. O kadar yaşına ve pek çok eziyet ve cefa görmüş olmasına rağmen, kuvvetinden bir şey kaybetmemiş, dişi dökülmemiş ve saçları ağarmamış idi.

O zamanda, yeryüzünde bulunan bütün kâfirler, onun duâsı sebebiyle helâk oldu. Kavmini hak dine davet için, 950 sene çok ısrarlı bir şekilde, gizli ve âşikâre olarak, gece-gündüz çalıştı, gayret etti. Kavmi ise, ona devamlı eziyet ettiler.

Mîsak ve vahiyde, Peygamber efendimizden sonra ikinci derecede kılındı. Nitekim, Ahzâb suresinin 7. ayet-i kerimesinde mealen buyuruldu ki:

"... Hususen bu ahd aldıklarımız içinde, meşhur ve ülül'azm olanları sen, Nuh, İbrahim, Musa ve İsa bin Meryem. Biz bunlardan sağlam yeminli, te'kidli bir ahd, söz aldık."

Allahü teâlâ Nuh aleyhisselâma gemi yapma ilmini ve sanatını verdi. Gemiyi suda yürütme imkânı verdi.

Kıyamet gününde Peygamber efendimizden sonra, kabrinden ilk kalkacak olan Nuh aleyhisselâmdır.

Devamlı olarak kavmini imana davet ederdi. Bununla beraber ibadetten hiç geri durmaz, her gün yediyüz rekât namaz kılardı.

Nuh aleyhisselâm, bir şey yiyip içtiği veya bir elbise giydiğinde, hep Allahü teâlâya hamdederdi. Bunun için; **"Çok şükredici bir kul"** olarak zikredilmiştir.

Ayet-i kerimede, Allahü teâlâya şükretmeye teşvik vardır. Yani, siz, Hazreti Nuh'a inanan kimselersiniz. Onun ve gemide onunla beraber taşınanların zürriyetisiniz. O hâlde, siz de onlar gibi olunuz, demektir.

Nuh aleyhisselâm, bir elbise giyse **"Bismillah"**, onu çıkardığında ise **"Elhamdülillah"** derdi.

Hadis-i şerifte, Peygamber efendimiz buyurdu ki:

(Nuh (aleyhisselâm), **"Bismillah" ve "Elhamdülillah" demeden, büyük olsun, küçük olsun herhangi bir iş yapmazdı. Bu sebeple Allahü tealâ, onu; "Çok şükredici bir kul" olarak isimlendirdi.)**

O yemek yiyince; "Beni doyuran Allahü teâlâya hamdolsun. Dileseydi beni aç bırakırdı" derdi. Bir şey içtiğinde; "Bana su veren Allahü teâlâya hamdolsun. Dileseydi beni susuz bırakırdı" derdi.

Bir şey giydiğinde; "Beni giydiren Allahü teâlâya hamdolsun. Dileseydi beni çıplak bırakırdı" derdi.

Ayakkabısını giydiğinde; "Bana ayakkabıyı giydiren Allahü teâlâya ham-

dolsun. Dileseydi beni yalın ayak bırakırdı" derdi.

Büyük abdest bozduğunda; "Bana eziyet veren şeyi benden çıkaran Allahü teâlâya hamdederim. O, çıkmamasını dileseydi, eziyet veren şey benden çıkmazdı" derdi.

İftar edeceği zaman, elinde bulunan yiyeceği, müminlerden ihtiyacı olan varsa ona verir, kendisi açlığa sabrederdi.

Nuh aleyhisselâm kavmine şu üç şeyi emretti:

1) Allahü teâlâya ibadet etmek.

2) Allahü teâlâdan korkmak.

3) Kendisine itaat.

Hazreti Nuh, bu emrettiği hususlarla ilgili olarak, kavmine dedi ki:

"- Allahü teâlâ beni size, tebliğ vazifesini yerine getirmem için gönderdi. Size, Onun tarafından bildireceğim hükümler şunlardır:

Allahü teâlâya ibadet etmeniz, Onun haram kıldığı şeylerden kaçınmak suretiyle Ondan korkmanız ve emredilen ve nehyedilen hususlarda, benim emirlerim ve yasaklarımda, bana itaat etmenizdir.

Eğer bu üç şeye riayet ederseniz; büyük menfaatlere, faydalara kavuşursunuz. Bunlara riayet edin ki, Allahü teâlâ sizi magfiret buyursun."

İbadeti emretmek, kalb ve bedene ait olan işlerden, yapılması istenenleri; Allahü teâlâdan korkmayı emretmek de, haram ve mekruhlardan sakınmayı gerektirir.

Hazreti Nuh'a itaati emretmeye, her ne kadar, Allahü teâlâya ibadet ve Ondan korkmak dahil ise de, bunun ayrıca zikredilmesi, teklifte te'kid, yani pekiştirmek içindir.

Nuh aleyhisselâmın davetini kabul edenlere şu iki şey vâdedilmişti:

1) Bu emirlere riayet ederlerse, günahlarını magfiret etmekle, ahiret sıkıntılarından ve azaplardan kurtulacaklardır.

2) Dünyada karşılaşacakları zararlar giderilecektir.

Hazreti Nuh, magfiret olunmaları için, kavmini, ibadete, takvaya ve taate davet ettikçe, söylediklerine karşı çıktılar. Kabul etmeyip yalanladılar. Hatta onu, yalancı ve deli olmakla itham ettiler.

Hazreti Nuh'un sabırlı ve şefkatli muamelesi, davetten vazgeçmemesi, uzun seneler devam etti. Zaman içinde onların karşı çıkmaları daha da arttı. Baba ve dedelerinden gördükleri kötülüklere o kadar dalmışlar ve bağlanmışlardı ki, Hazreti Nuh'un hak dine olan davetini kabul etmedikleri gibi, sözlerini dinlemeye bile dayanamıyorlardı. Nuh suresinin 7. ayet-i kerimesinde bildirildiğine göre, Hazreti Nuh'un nasihatlerini duymamak için, parmaklarıyla kulaklarını tıkıyorlardı.

Tarifi mümkün olmayan bir azgınlıkla, Hazreti Nuh'un sözlerini dinlemiyorlar, yanlarına geldiği zaman yüzünü görmek istemediklerinden, Nuh suresinin 7. ayet-i kerimesinde bildirildiği gibi, elbiselerini başlarına çekiyorlardı. Onun, kendilerini cehennem ateşinden korumaya çalışan ve hayırlarını isteyen büyük bir zat olduğunu farkedemiyorlardı.

Nuh suresinin 22. ayet-i kerimesinde, kavmin ileri gelenlerinin, Hazreti Nuh'a çok büyük bir mekr (hîle) yaptıkları bildirilmektedir. Çünkü onlar, kendilerine tâbi olanlara, vedd, süvâ, yegûs, yeûk ve nesr ismindeki putları terketmemelerini söylediler. Onları tevhid itikadından, Allahü

teâlânın birliğine inanmaktan men ettiler. Müşrikliği emrettiler.

Tevhidi emretmek, bunu insanlara öğretmek, dinde ne kadar yüksek bir derece ve ne büyük bir hayır ise, buna mâni olmak ve şirki emretmek de, o derece aşağı ve o derece büyük bir musibettir. Bu sebeple Allahü teâlâ, onların mekrini çok büyük bir hîle olarak bildirmiştir.

Onların, insanları, tevhid itikadından men etmelerine, ayet-i kerimedeki mekr (hîle) buyurulmasının iki sebebi vardır:

1- Onların, putlara ilâhlık isnad etmeleri ve putlara ibadete devam etmeleridir. Onlar, kendilerine tâbi olanlara; "Bu putlar sizin ilâhlarınızdır. Baba ve dedelerinizin de ilâhları bunlar idi. Siz Hazreti Nuh'un sözünü, davetini kabul ederseniz, kendi aleyhinizde bulunmuş; kâfir olduğunuzu, dalalet ve cehalette bulunduğunuzu itiraf etmiş olacaksınız. Hem bu itirafınız, babalarınızın da aleyhinde bulunmanız demektir..." gibi sözler söylediler.

İnsanın, gerek kendisi ve gerekse baba ve dedelerinin kusur, noksanlık ve cehalette bulunduğunu itiraf etmesi çok zor olduğundan, onların bu duygularını istismar edip kullanmaları gizli bir hîle idi. Bu sebeple, onların böyle söylemelerine ayet-i kerimede mekr (hîle) buyurulmuştur.

2- Ayet-i kerimelerde, bu büyük hîleyi yapanların, yani kavmin ileri gelenlerinin, mal ve evlat sahibi oldukları bildirilmektedir. Onlar cahil halka, mal ve çok evlada, putlara ibadet etmeleri sebebiyle kavuştuklarını; Hazreti Nuh'un bildirdiği ilâhın ise, hâşâ, mal ve evlat veremediğini söylediler. Böyle bir hîle ile onları kandırmaya çalıştılar.

HÛD ALEYHİSSELÂM

HÛD ALEYHİSSELÂM; Hûd aleyhisselâm, Âd kavminin yaşadıkları yer olan Ahkâf diyarında doğup yetişti. Ahkâf, Yemen'de Aden ile Umman arasındadır. Hazreti Hûd'un babası Abdullah, annesi Mercane ismindeki saliha hanımdır.

Hazreti Hûd'un annesi, ona hamile kaldığı gecenin sabahında, kalkıp baktıklarında, etrafta bulunan ağaçların yeşillendiğini, çiçeklerinin açtığını ve hiç mevsimi olmadığı hâlde çeşit çeşit meyvelerin bulunduğunu gördüler. Aynı zamanda; "Hûd aleyhisselâmın gelmesi yaklaştı; ona itaat etmezseniz helâk olursunuz" diye sesler duydular.

Bir cuma gecesi Hazreti Hûd doğdu. Doğumuyla beraber, o beldede yaşayan bütün insanlarda, sebebini ve hikmetini anlayamadıkları korkuyla karışık bir titreme, kalb çarpıntısı meydana geldi. Mercane'nin bir çocuğu olduğu öğrenilince, önceden gördükleri hâlin hikmetini anladılar.

Ana rahmine düşmesinden itibaren, her zaman fevkalâde hâlleri görülen Hazreti Hûd'un, bebeklik ve çocukluğu da başkalarından çok farklı idi. Soy bakımından baba ve dedeleri de kendi zamanlarının en seçkini idiler.

Büyüyüp yetiştiğinde, çehre itibariyle zamanındaki insanların en güzeli, akıl bakımından da onların en mükemmeli idi. Bir gün namaz kılıyordu. Namazdan sonra annesi merakla dedi ki:

- Yavrucuğum! Bu ibadet kimin içindir? Kime ibadet ediyorsun?

- Beni ve her mahlûku yaratan Allahü teâlâya ibadet ediyorum.

- Yani herkesin ibadet ettiği putlara ibadet etmiyorsun, öyle mi?

- Anneciğim! O putlar, hiç kimseye zarar ve faydası dokunmayan taş parçalarından başka bir şey değildir. Şeytan, müşriklere; yaptıkları kötü amellerini iyi; putlara tapmayı da süslü gösterdiği için, onlar putlara tapıyorlar. Hâlbuki kendisinden başka ibadet olunmaya layık, hiçbir İlâh bulunmayan, hak ve yegâne mâbud, yalnız Allahü teâlâdır.

Oğlunun bu sözlerini, dikkatle ve heyecanla dinleyen annesi, Hazreti Hûd'a sarılarak, " Yavrucuğum! Sen bildiğin, bildirdiğin şekilde ibadetine devam et. Muhakkak ki, ben sana hamile iken, doğumun esnasında çok acayip hâller gördüm ve görüyorum" dedi ve gördüğü garip hâllerden bazılarını şöyle anlattı:

"Doğumun yaklaştığında, pek çok vâdiyi dolaştım. Bu esnada, sana bir zarar gelmesinden ziyadesiyle endişe ediyordum. Bir cuma gecesi, sen doğunca, endişelerimin yersiz ve lüzumsuzluğunu, senin hususî olarak muhafaza edildiğini anladım. Çünkü doğduğun gecenin sabahında, o siyah vâdinin beyazlaşıp, kardan ak olduğunu gördüm. Kupkuru ağaçlar bir gecede yeşerip, taptaze olmuşlar ve meyve vermişlerdi.

Evladım! Seninle beraber giderken, yoluma çok heybetli birisi çıktı. Seni benden alıp, daha önce kendilerini hiç görmediğim, beyaz yüzlü, nurânî kimselere teslim etti. Bir müddet sonra bana geri verdiler ve seni getirdiklerinde; başının üzerinde bir nur hâlesi, pazularında ise yeşil renkli yakutlar vardı. O topluluktan birinin, sana hitaben; "Allahü teâlâ seni peygamber kıldı. Müjdeler olsun" dediğini işittim. "

Pek tatlı ve sevimli olan Hazreti Hûd, sima olarak, Hazreti Âdem'e çok benzerdi. Dünya ve dünyalık ile alâkası yoktu ve çok ibadet ederdi. Kendini; Allahü teâlâya ibadet ve taate vermiş idi. Gayet şefkatli, çok cömert bir zat olan Hûd aleyhisselâm, ara sıra ticaretle meşgul olurdu.

Âd kavmi

Nuh tufanından sonra, gemide bulunarak kurtulanlar, çoğalıp, zamanla Arabistan Yarımadası ve başka yerlere dağılarak yerleştiler. Hazreti Nuh'un torunlarından olan Âd; Yemen'de, Hadramut bölgesinde, Umman ile Aden arasında Ahkâf denilen yeri yurt edindi. Âd'ın evladı burada çoğalarak büyük bir kabile oldu. Bu kabile, Âd'ın soyundan geldiği için, bu kavme Âd kavmi denildi. Âd, kendi arasında yirmiüç kabileden meydana gelen büyük bir Arap kavmi idi.

Âd kavminin insanları, gayet uzun boylu, iri cüsseli, tuttuğunu koparan cinsten, çok kuvvetli kimselerdi. Aynı zamanda uzun ömürlü idiler. Bedenî olan kuvvetleri yanında, Allahü teâlânın ayrıca bir ihsanı olarak, bulundukları belde de, gayet bereketli idi.

Yaşadıkları yerin toprağı çok verimli, yağmurları da bol idi. Her taraf yemyeşil olup, her yanda, bağlar, bahçeler, etrafta rengârenk çiçekler, göz görebildiğince çeşit çeşit meyve ağaçları vardı. Adım başı pınarlar, akarsular bulunurdu. Hatta bu Ahkâf diyarının İrem diye tanındığı, **İrem bağları** tabirinin oradan geldiği de rivayet edilmiştir.

Âd kavmi insanları, büyük kaya parçalarını yontarak sütun, direk şekline getirirler, bu direkler

üzerine muazzam, gösterişli binalar yaparlardı. O muazzam binalarının içinde, ayrıca bağlar, bahçeler, güzel havuzlar bulunurdu. Her yer akıl almaz süslere ve göz kamaştırıcı güzelliklere sahipti.

Hazreti Nuh'tan sonra uzun bir zamanın geçmesiyle, Âd kavmi bozulmaya başladı. Önceleri doğruluk, hak ve adalet üzere rahat yaşarlarken, zamanla fitne ve fesada başladılar. Dinlerine ait ilimleri, büsbütün unutarak doğru yoldan ayrıldılar.

Nuh tufanını görenler, çoktan vefat etmiş olduklarından ve tufanın tesiri yavaş yavaş insanların hafıza ve gönüllerinden silindiği için, azmaya başladılar. Şeytan da zaten bütün gayretiyle, insanları hidayet yolundan ayırmak için, devamlı hîle ve tuzaklar hazırlıyordu.

Boy ve kuvvetlerine, ellerindeki nimetlerin çokluğuna bakarak aldanan bu kavim; kibre kapıldı. Bu durum Kur'an-ı kerimde Fussilet suresinin 15. ayetinde mealen şöyle bildirilmektedir: **(Yeryüzünde haksız yere büyüklük tasladılar ve; "Bizden daha kuvvetli kim var ki" dediler.)**

Bütün nimetleri veren Allahü teâlâyı da çoktan unutmuşlardı. Kendilerinin ve bütün âlemin bir yaratıcısı olduğu, akıllarına bile gelmiyordu. Her geçen gün kibir ve büyüklenmeleri, cehalet ve taşkınlıkları artıyordu.

Nihayet Âd kavmi; **samed, samûd, sadâ** ve **hebâ** adlı putlara tapmaya, etrafta bulunan kabilelere zulüm ve işkence etmeye başladı.

Âd kavmi öyle zâlim ve gaddar idiler ki, zayıf ve güçsüzler, onların yanında eğlence vasıtası idi. Bunlar üzerinde âdetâ kuvvet denemesi yapar-

lar, beğenmedikleri zavallı bir kimseyi çok yüksek binalardan aşağıya atıverirler, merhamet nedir bilmezlerdi. Âdetâ zorbalık ve şiddet ile muamele etmeyi, kendilerine şiar edinmişlerdi. Kuvvet, şiddet sahibi olanlar, diğerlerini ezer, inletir, hatta işkence ile öldürürlerdi. Güçsüz ve korunmasız olanların hamisi ve sığınağı yoktu.

Zulüm ve aşağılıkta akıl almaz derecede ileri gitmişlerdi. Herkesin gelip geçmekte olduğu çöl yollarına, güya kolay, kısa ve emin olan istikameti göstermek için çeşitli yanlış işaretler koyarlardı. Yolu bilmeyen garip, zavallı yolcular, bu yanlış işaretlere aldanarak, farkında bile olmadan, kızgın çöllerin içlerine kadar giderlerdi.

Âd kavminin zâlimleri de, bu biçarelerin sıcak çöllerde, açlık ve susuzluktan, perişan bir vaziyete düşmelerini; kurda, kuşa yem olmalarını seyrederler ve habis ruhları bu alçaklık ve vahşetten zevk alırdı.

Bazan uzak olsun, yakın olsun civarlarında bulunan kabilelere baskın yaparlar, her tarafı yakıp yıkarlardı. Ele geçirdikleri malları yağma ederler, yakaladıkları insanları da köle olarak çalıştırır, yahut da satarlardı. Merhamet duyguları tamamen kaybolmuş, yerini, cânilik ve zulüm duygusu almıştı. Güç ve kuvvetlerini zulüm ve haksızlıkta kullanıyorlardı.

Allah korkusu ve insanlık düşünceleri dumura uğrayan, şefkat ve merhametten tamamen mahrum kalan bu kavim, elindeki maddî imkân ve zenginlikleri, sadece zulüm vasıtası olarak kullanıyordu. Garip ve kimsesizleri, zayıfları, haklı, haksız ayırmadan, akıl almaz işkencelerle inletiyorlar,

onları köle gibi çalıştırıyorlardı. Komşu kabileler de bunların zulüm ve işkencelerinden yaka silker hâle gelmişlerdi. Çünkü aynı şekilde onlara da, zulüm ve haksızlık ediyor, rahat bırakmıyorlardı.

Maddî imkân ve nimetleri arttıkça, Âd kavminin şımarıklığı, haddi aşması da artıyor, Allahü teâlânın sonsuz nimet ve ihsanlarına karşı, şükür yerine nankörlükte ileri gidiyorlardı. Bağ, bahçe, tarla, hayvan, mahsul ve hatta nesillerinde şaşılacak bir bereket bulunması, dünya nimetleri bakımından, ulaşılması arzu edilen bütün her şeye kavuşmuş olmaları, onların gittikçe azıtıp sapıtmalarına, zulüm ve haksızlıkta daha da ileri gitmelerine sebep oluyordu.

Bu hesapsız nimetlere şükredecekleri yerde, şükrü terkedip şirke, müşrikliğe devam ediyorlar, içinde bulundukları bolluk sebebiyle gurur ve kibre kapılıp, insanî duygu ve meziyetlerden ayrılarak, eğlence ve sefahet yolunda ilerliyorlardı.

Herkesin gelip geçmekte olduğu işlek yolların kenarlarında yaptıkları gayet muazzam binalarda, benzeri görülmemiş bir ihtişam içinde yaşıyorlardı. Bu umumî yerlerde, ayrıca yüksek tepelerde, yaptıkları sağlam bina ve köşklerde vakitlerini oyun ve eğlence ile geçiriyorlardı.

Hûd aleyhisselâmın peygamberliği

Ahlâkî ve insanî değerlerini kaybetmiş, maneviyattan tamamen mahrum kalmış kimselerin, ellerine geçirdikleri kuvveti ve maddî imkânları, başkalarına zulüm ve işkence aleti olarak kullanacakları gayet açıktır. İşte Âd kavmi de böyle olup, ellerindeki kuvvet ve imkânları ile et-

rafa dehşet saçıyorlar, bundan da zevk duyuyorlardı. Bu zamanda Âd kavminin meliki, Halcân bin Vehm isminde, vicdansız, zâlim bir kimse idi.

İşte böyle bir zamanda, edep ve hayâ bakımından her türlü azgınlık ve taşkınlığa sahip olan, hak hukuk tanımayan Âd kavmi içinde, bir zat yetişiyordu. Bu seçilmiş zat, Hûd aleyhisselâm idi. Hûd aleyhisselâmın Âd kavmi ile olan münasebeti, sadece nesep bakımından onlarla aynı olması ve aralarında yetişmesi idi. Başka hiçbir yönden onlara benzemiyordu.

Allahü teâlânın bir ihsanı olarak, yaratılıştan, fevkalâde bir güzelliğe sahip olan Hazreti Hûd, kavminin en güzeli ve ahlâkça en üstünü olup, dedesi Âdem aleyhisselâma çok benziyordu. Muhammed aleyhisselâmın nuru, Hazreti Hûd'un mübarek alnında ay gibi parlıyordu.

Daha küçüklüğünden itibaren, kendisine; "Muhammed aleyhisselâmın nuru senin alnındadır. Putları kırmak, küffârı öldürmek ve küfür ateşini söndürmek, Ona nasip olacak" diye nida edildiğini duyardı.

Allahü teâlâ onu muhafaza etti. Kavminin taşkınlıklarına kapılmadı. Nuh aleyhisselâmın dininde olup, o din üzere ibadet ederdi. Kavmi arasında, sevilen, sayılan, hürmet edilen bir kimse idi. Gayet halim, selim, yumuşak huylu ve şefkatli olan Hûd aleyhisselâm temiz, itibar sahibi ve soylu bir aileye mensup idi. Doğruluk ve dürüstlüğü ile başkalarından tamamen farklı bir hâlde olduğu, herkes tarafından bilinirdi. Cesareti ve zekâsı ise, fevkalâde idi. Kavminin itibar ve itimadını kazanmış olduğundan, herkes arasında Emin lakabı ile tanınmış idi.

HÛD ALEYHİSSELÂM

Hûd aleyhisselâm, kavminin bu azgın hâline baktıkça çok üzülüyor, müdahale edemiyor ve karşı gelemiyordu. Gayet sakin olan, hiç kimseye bir şey söylemeyen, bununla beraber vekar ve heybet sahibi olan Hazreti Hûd'a, Âd kavmine peygamber olduğu bildirildi. Allahü teâlâ, Cebrail aleyhisselâm vasıtasıyla Hazreti Hûd'a şöyle vahyetti:

- Ey Hûd! Kavmin arasından seni seçtim ve seni Âd kavmine peygamber kıldım. Onlara git! Kendilerinden korkma! Ben onlara, senin için, mucize olacak şeyler gösteririm.

Ya Hûd! Ben onlara, altından tahtlar, çok mal ve servet yanında, kendilerinden evvel hiçbir kavme nasip olmayan uzun ömür ve çok kuvvet verdim. Onlara gökten bol yağmur yağdırdım. Yerden çeşit çeşit otlar bitirdim. Rızkımı yiyip, benden başkasına ibadet ediyorlar.

Ey Hûd! Sen, benim kulum ve peygamberimsin. Onlara git! Kendilerini tevhide çağır ve benden başka ilâh olmadığını, bir olduğumu, ortağımın bulunmadığını söyle ve inanmaya davet et!

Hazreti Hûd'un, kavmini imana daveti

Hazreti Hûd, peygamber olduğunu bildiren vahyi aldıktan sonra, doğruca kavminin toplandığı yere gitti. O gün, onların bayramları olduğundan, hepsi bir yerde toplanmışlardı. Başta melikleri Halcân ve kavmin ileri gelenleri, hususî olarak hazırlanmış altın tahtlar üzerinde oturuyorlardı. Reislerinin başında çeşitli mücevherat ile süslenmiş bir taç vardı. O sırada Hazreti Hûd'un gür sesi duyuldu:

- Ey kavmim! Benim ve sizin Rabbimiz olan Al-

lahü teâlâya ibadet ediniz! İbadet edilecek Ondan başkası yoktur. Allahü teâlâyı bırakıp da, kendilerine ibadet ettiğiniz şu putlar, sizden önceki Nuh kavminin suda boğularak helâk olmasına sebep oldu. Yani Nuh kavmi, putlara ibadet ettiler, helâk oldular.

Onun bu sözlerini duyan Halcân dedi ki:

- Ey Hûd! Yazık sana. Biz bu kadar kalabalık iken, bu kadar güçlü iken, sen bize bu sözlerle galip geleceğini mi zannediyorsun? Sen bilmez misin ki, her gün ve gecede bizim bin çocuğumuz doğar.

Böyle sözlerle, kavminin, davetini kabul etmeyip dinlememelerine üzülen Hazreti Hud, Allahü teâlâya duâ edip, bu kavmin kadınlarının kısır olmalarını diledi. Allahü teâlâ kabul edip, o sene bütün kadınlar kısır kaldı ve hiç birinin çocuğu olmadı.

Hud aleyhisselâm davetine devam ettikçe, kavminden, kâfir olanların ileri gelenleri dediler ki:

- Ey Hud! Biz seni, kavminin dinini terk ettiğin için akılsız, peygamberlik davasında da yalancılardan zannediyoruz.

Hud aleyhisselâm bunlara cevaben şöyle dedi:

- Ey kavmim! Bende akıl azlığı ve cahillik yoktur. Ben, âlemlerin Rabbi tarafından size gönderilmiş bir peygamberim. Ben, Rabbimin emirlerini, bana vahyettiklerini size tebliğ ediyorum. Size nasihatta bulunuyor ve sizi tevbe etmeye davet ediyorum. Ben sizin için, güvenilir, emin bir nasihatçiyim. Peygamberliğimde sâdık ve eminim. Allahü teâlânın vahyi ve Allahü teâlânın bana emaneti olan peygamberlik hususunda eminim. Bir deği-

şiklik yapmam. Bilakis, bana emrolunan şeyi, aynen emrolunduğum şekilde tebliğ ederim.

Sizi Allahü teâlânın azabından korkutmak için, Rabbiniz tarafından, içinizden biri vasıtasıyla vahiy ve haber gelmesine hayret mi ediyorsunuz? Allahü teâlânın sizi, Nuh kavminin helâkinden sonra, onların yerine getirdiğini, yaratılışta size onlardan kat kat ziyade boy, cüsse ve kuvvet verdiğini ve Allahü teâlânın daha nice nimetleri ihsan ettiğini düşünün, hatırlayın.

İhlas ile Allahü teâlâya ibadet ederek ve Ona şirk koşmayı bırakarak, Onun bu nimetlerine şükredin ki, felâh bulasınız, kurtulasınız.

Âd kavminin ileri gelenleri Hûd aleyhisselâma inanmadıkları gibi, bir de alay ediyorlar ve diyorlardı ki:

- Sen bize, babalarımızın ibadet ettiği putlarımızı bırakıp, Allahü teâlâya ibadet, kulluk etmemizi emretmeye mi geldin? Eğer peygamber olduğunu bildirmek hususunda sadık isen, haydi, "Hâlâ Onun azabından korkmayacak mısınız" diye bizi korkuttuğun azabı getir de görelim.

Kavminin bu inkârcı ve alaycı sözlerine karşı, Hûd aleyhisselâm onlara dedi ki:

- Muhakkak ki, size, Rabbiniz tarafından bir azap ve gadap vacip ve hak oldu. Sizin ve babalarınızın ilâh diye isimlendirdiğiniz putlarınızla, benimle mücadele mi ediyorsunuz? Öyleyse şimdi azabın gelmesini bekleyin! Ben de sizinle beraber bekleyenlerdenim.

Hud aleyhisselâm, uzun müddet kavmini Allahü teâlâya iman ve ibadet etmeye davet etti ise

de, pek az kimse iman etti. İman edenler de, diğer müşriklerin, zulüm ve işkencelerinden çekinerek imanlarını gizliyorlar, açıktan açığa söyleyemiyorlardı.

Kavmin ekserîsi ise, iman etmedikleri gibi, inkâr ve inatta pek ileri gidiyorlar, yola gelmiyorlardı. Şirk ve sapıklıkta kaldıkları gibi, üstelik Hûd aleyhisselâma karşı çıkıyorlar ve onu çok üzüyorlardı. Her defasında; "Eğer doğru söylüyorsan, haydi, bizi korkuttuğun azabı getir de görelim" dediler. Hûd aleyhisselâm da onlara dedi ki:

- O azabın geleceği vaktin ilmi Allah katındadır. Onu sadece Allahü teâlâ bilir. Ben size vahyolunduğum şeyi bildiriyorum. Peygamberin vazifesi haber vermektir. Lâkin görüyorum ki, siz cahillik ediyorsunuz. Peygamberlerin, tebliğ ve Allahü teâlânın azabı ile korkutmak için gönderildiğini bilmiyorsunuz. Sizin bu sözleriniz azabın gelmesini süratlendirir.

Hûd aleyhisselâm, yalvarırcasına kavmine nasihate devam ediyor, onları, Allahü teâlâya imana ve yalnız Ona ibadet etmeye, acizlere zulmetmemeye, başkalarına karşı

merhametli olmaya, Allahü teâlânın ihsan etmiş olduğu nimetlere nankörlük etmemeye davet ediyordu. Dağ başlarında, çöllerde, ıssız yerlerde, korumasız zavallı kimselere saldırmamalarını, haksız yere başkalarının mallarını almamalarını söylüyor, Allahü teâlâya karşı gelmenin çok büyük felâket olduğunu anlatıyordu.

Hûd aleyhisselâm, nesep olarak Âd kavminden olup, onların arasında yetiştiğinden, onların hâllerini çok iyi biliyor, hangi hususlarda çok hassas olduklarını pek iyi anladığı için, bütün bunları dikkate alarak konuşuyor, nasihat ediyordu. Fakat Âd kavmi pek azmış, müşriklik ve putperestliğe iyice dalmış olduğundan, nasihatleri kabul etmiyor ve inkârda ısrar ediyordu.

Âd kavmi, daha düne kadar, aklı, zekası, cesaret ve doğruluğu ile çok yakından tanıdıkları, hatta kendisine, **"Emin"** lakabını verdikleri Hûd aleyhisselâmı, bugün yalancı ve akılsız olmakla itham ediyorlardı. Allahü tealânın emirlerini kabul edip, iman etmek, Onun peygamberine tâbi olmak, bu haddi aşmış, canavarlaşmış kavme pek zor geliyordu.

Hûd aleyhisselâm onlara dedi ki:

- Allahü teâlâya ibadet ediniz! İbadet edilecek, Ondan başkası yoktur. Onun azabından korkunuz!

Onlar ise dediler ki:

- Bu peygamber, bizim gibi yiyip içiyor. Kendimiz gibi birçok şeye muhtaç olan birine inanırsak, aldanmış ve ziyan etmiş oluruz.

Hûd aleyhisselâmın, **"Ölüp, kemikleriniz çürüyüp, toz toprak olduktan sonra, tekrar dirilerek kabirden kalkacaksınız"** demesi üzerine, kavmi şöyle cevap verdiler:

- Hiç böyle şey olur mu? Ne varsa, ancak bu dünyadadır. Cennet, cehennem, hep buradadır. Bu dünya böyle gelmiş, böyle gider. Öldükten sonra, bir daha dirilmek yoktur. Hûd, risalet davasında ve öldükten sonra tekrar diriltileceğimizi söylemek hususunda, Allahü teâlâya iftira ediyor. Biz, ona inanıcı ve onu tasdik edici değiliz.

Onların bu sözlerine karşı, Hûd aleyhisselâm Allahü teâlâya duâ edip dedi ki:

- Ya Rabbi! Onların beni yalanlamalarına karşı, bana yardım et! Beni yalanladıkları için, intikamımı onlardan al!

Allahü teâlâ buyurdu ki:

- Az zamanda azap geldiğini görüp, seni yalanladıklarına pişman olurlar.

Hûd aleyhisselâm; "**Ey kavmim! Allahü teâlâya ibadet ediniz"** dedikçe, onlar; "Hayır, biz Allaha ibadet etmeyiz. Ancak şu putlarımıza ibadet ederiz" diyerek, putlarını gösterirlerdi. Böylece Hûd aleyhisselema karşı kaba ve inkârcı davranmaya devam ederlerdi.

Hûd aleyhisselâm buna karşılık, onlara, bu itikadlarının yanlışlığını, Allahü teâlâdan başka ibadete layık bir ilâh bulunmadığını bildiriyor, müşriklikte inat ve ısrar etmemelerini söylüyordu. Buna rağmen Âd kavminin insanları, Hazreti Hûd'un vaaz ve nasihatlerine kulak vermiyor ve bildiklerinden şaşmıyorlardı.

Devamlı olarak, yüksek binalar yapmakta, garip, güçsüz, zavallı ve kimsesizlere zulmetmekte âdeta birbirleriyle yarış ediyorlardı. Herkesin gelip geçtiği yolların kenarlarına kurdukları ihtişamlı binalardan, gelip geçenlerle eğlenirler, bilhassa Hûd aleyhisselâmın evine

giden misafirlerle alay ederler ve insanların onun yanına gidip, konuşup görüşmelerine mâni olmak isterlerdi.

Hud aleyhisselâm, çok güç şartlar altında kalmış olmasına, pek çok mânilerle karşılaşmış bulunmasına rağmen, sabır ve tahammül gösteriyor, bıkmadan, usanmadan ve yorulmadan, onları imana davete devam ediyordu. Onlar ise, ters, sert, kırıcı ve kaba cevaplarına ve kibirli sözlerine devam ediyorlardı.

Kavminin Hazreti Hûd'a eziyeti

Hazreti Hûd'a ilk iman eden, Cünade bin Esam isminde bir zattır. Bu zat, Hazreti Hûd'un amcasının oğlu idi. Cünade bir gün, akrabalarından kırk kadar kişiyle otururken, onlara dedi ki:

- Ey kavmim! Defalarca size, doğru olan saadet yolu teklif edildiği hâlde, sizi bundan men eden nedir? Niçin kabul etmiyorsunuz? Bâtılda bir tatlılık yoktur, niçin onu terketmiyorsunuz?

Bu Hûd aleyhisselâm sizin yakın akrabanızdır, amcanızın oğludur. Şüphesiz siz, onu, önce ve sonra, doğru, sadık olarak tanırsınız. O size Allahü teâlâ tarafından vaiz ve peygamber olarak geldi.

Şimdi niçin onu yalanlayıp, hakaret ediyorsunuz? Allahü teâlâdan korkunuz ve ona itaat ediniz!

Siz böyle inkâr ve inatta ısrar ederseniz, Nûh kavminin başına gelen felaketin, sizin başınıza da gelmesinden korkuyorum.

Âdlılar, Cünade'nin bu sözlerine fena hâlde kızdılar. Üzerine hücum edip, hakarete başladılar. Cünade, ellerinden kurtulup Hazreti Hûd'un yanına dönerek, olanları anlatınca, Hazreti Hûd onu teselli ederek buyurdu ki:

- Üzülme! Ahirette senin için hüzün yoktur. Mükâfatını Allahü teâlâ verir.

Hûd aleyhisselâm bir gün yolda giderken, Mersed isminde bir zat ile karşılaştı. Mersed dedi ki:

- Ya Hûd! Ben de sana bir iş için geliyordum. Eğer ben, sana o işimi haber vermeden önce, sen bana haber verirsen, sen gerçekten peygambersin.

Hazreti Hûd ona tebessüm edip, şöyle buyurdu:

- Dün gece yatarken, hanımınla aranızda şöyle bir konuşma geçti. Sen hanımına; "Yarın Hûd'a gideceğim. Bu konuşmalarımızı bana haber verirse, o peygamberdir. O zaman, kendisine iman edeceğim" **dedin.**

Mersed bunları duyunca, Kelime-i şehadeti söyleyip; "Ben şehadet ederim ki, hak mâbud olarak, Allahtan başka ilâh yoktur. O Allah ki, seni peygamber olarak gönderdi. Seni tasdik eden kimseye ne mutlu. Seni yalanlayan kimseye de yazıklar olsun" dedi. Sonra da şöyle sordu:

- Ey Allahın peygamberi! Acaba benim çocuğum olacak mı?

Hazreti Hud buna cevaben buyurdu ki:

- Hanımın şimdi hamiledir. Bu hamilelikten iki erkek çocuğun olur. Ayrıca hanımının, senden daha çok çocuğu olacaktır. On batında ikiz doğum yapar. Hepsi de erkek olur. Ayrıca çocuklarının hepsi de benim ümmetimden olur.

Hazreti Hud'dan bunları dinleyen Mersed, sevincinden Hazreti Hud'a sarılıp, alnından öptü. Allahü teâlâya hamd ve sena ederek oradan ayrılıp, hanımının yanına döndü. Olanları hanımına haber verdi. O da çok sevinip, hemen iman etti.

Mersed, imanını gizlerdi. Kavminin ileri gelenlerinden olduğu için, onların arasında oturur, Hazreti Hûd hakkında ne konuştuklarını, ne yapacaklarını dinlerdi. Ona bir zarar vermeyi konuşurlarsa; **"Ey akrabalarım! Ona mühlet tanıyın. Hemen öldürmeye kalkmayın. Çünkü o, kardeşimizdir ve amcamızın oğludur"** diyerek, onları caydırırdı.

Hûd aleyhisselâm zamanında, iman etmiş olan Nüheyl isminde bir zat vardı. Bu zat, o rezil kavmin ileri gelenleri ile beraber bulunur, onların iman etmeleri için devamlı nasihat ederdi. Uzun müddet böyle devam ettiği hâlde, kavminde hiçbir değişiklik olmadığını görüp, bu işten vazgeçti. Kendisi gibi iman edenlerle birlikte bir köşede ibadet ve taat ile meşgul olmaya başladı. Bir gece uykuda bir ses duydu. Rahmanî olan bu ses şöyle diyordu:

- Ey Nüheyl! Başını kaldır, semaya doğru bak! Kavminin üzerine gölge veren ve onların üstüne kadar gelen azap bulutunu seyredip, ibret al!

Hakikaten, Âd kavminin üzerinde, zulmetten yaratılmış siyah bir bulutun, büyük bir dağ gibi durmakta olduğunu gördü.

Korkuyla uyanan Nüheyl, doğruca Amr ismindeki amcasının oğlunun yanına gitti. Korku ve dehşet içerisinde, gördüğü hâli ona anlattı. Daha önce kendisinin, çok uğraştığı hâlde, bu azgın kavme söz geçiremediğini söyleyip, gidip bu hâli Âd kavmine haber vermesini talep etti. Bunun için dedi ki:

- Git, Âdoğullarına benim gördüğüm bu hâli anlat! Hidayete kavuşmalarına çalış! İman etmeleri için gayret göster!

Amr gidip, kavmine bunları anlattı. Hûd aley-

hisselâmın anlattıklarını kabul etmeyen, apaçık mucizelerini gördükleri hâlde yine inkâr eden Âd kavmi, Amr'ın sözlerine aldırmadılar ve onu reddettiler. Hatta öldürmeye kalktılar, fakat buna güçleri yetmedi. Amr, ellerinden kurtulup Nüheyl'in yanına geldi ve olanları haber verdi.

Nüheyl de, bu durumu Hûd aleyhisselâma bildirdi. Bu hâli, kavmine bizzat kendisi anlatabilmek için ondan izin alıp, Gays vadisine gelerek, Âd kavmini yanına topladı. Nüheyl, Âd kavminin arasında, sözü dinlenir bir zat idi. Uykuda gördüğü hâli onlara uzun uzun anlattı. Yumuşaklıkla, tatlılıkla, onların iman etmelerine gayret etti. Fakat, bu Âd kavmi idi ve hakkı, hakikati kabul etmemek hususunda sanki ahdleri vardı. Ne anlatılsa, ne gösterilse kâr etmiyor, inanmıyorlardı. Nüheyl'in sözlerine, anlattıklarına da kulak asmadılar. Alay ederek dediler ki:

- Ey Nüheyl! Zamanımızda peygamberlik işi size mi kaldı? Demek ki, peygamberlik size geldi. Siz bu işinize devam edin. Fakat devamlı olarak bizi azapla korkutuyorsunuz. Ama hâlâ biz, o dediğiniz azaplardan, sıkıntılardan, güç hâllerden hiçbir şey görmedik. Eğer siz, bizleri azap ile korkuttuğunuz bu sözlerinizde sadık iseniz, dediğiniz azapları bize de gösterin!

Hazreti Hûd, bütün bunları gördükçe, devamlı sabrediyor; **"Bekleyelim. Belki iman edip, Allahü teâlânın emirlerine itaatkâr olurlar da, azap ve cezaları, cennet nimetlerine ve sevaba dönüşür"** diyordu.

Zaman ilerleyip, günler, aylar birbirini takip ederek, seneler geçiyor ve Hazreti Hûd da kavmini imana davete devam

ediyordu. İnsanların, itiraz ve muhalefetlerine, inanmamalarına, kendisini yalanlayıp iftira etmelerine rağmen, o, bu kudsî vazifesini hiç aksatmadan sürdürüyordu. Kavmini doğru yola kavuşturmak için tebliğ vazifesine devam ediyor; onları putlara tapmaktan, zulüm ve haksızlık yapmaktan vazgeçmeye, günahlardan tevbe etmeye, yalnız Allahü teâlâya ibadet ve şükretmeye davet ediyordu.

Âd kavmi, her defasında, onun söylediklerine itiraz ve onu tekzip ediyorlardı. Zaman ilerledikçe, bu itiraz ve yalanlamaları alay ve hakarete dönüştü. Hatta, daha ileri giderek, onu taşa tutmaya, dövmeye başladılar. Bu hâl o dereceye geldi ki, Hazreti Hûd'u döverler, kendinden geçip bayıldığı zaman, ayakları altında çiğnerlerdi ve artık öldü diye iyice kanaat getirmedikçe bırakmazlardı. Bundan sonra da, sanki mühim bir iş yapmış gibi, alçak tabiatleri ve aşağılık zevkleri icabı, sevinç kahkahaları atarlardı.

Hazreti Hûd, bunların akıllanmayıp yola gelmeyeceklerini anlayınca, Vadi-i Nuh denilen yere geldi. Orası, suyu tatlı olan bir yer idi. O sudan abdest alıp, yirmi rekât namaz kıldı. Sonra ellerini kaldırıp, Allahü teâlâya şöyle duâ etti:

- Ya Rabbi, sen her şeyi biliyorsun. Ben onlara, senin emirlerini tebliğ ettim. Kendilerini açlık ve kıtlık azabıyla korkuttum, fakat iman etmiyorlar.

Ey Rabbim! Onlara, ders almalarına ve akıllarını başlarına toplamalarına vesile olacak bir musibet ver. Ümit olunur ki, iman ederler. Şayet yine iman etmezlerse, onları öyle bir azap ile helâk eyle ki, daha önce ve daha sonra hiçbir kavim öyle bir azap ile helâk edilmiş olmasın.

Allahü teâlâ, onun bu duâsını kabul etti. Azgın ve taşkın Âd kavminin sonu yaklaşmıştı. Âd kavminin, nasihat dinlememesi ve Hûd aleyhisselâmın bildirdiklerini kabul etmemekte ısrarları üzerine; onlara, Allahü teâlâ tarafından gönderilecek azabın işaretleri görülmeye başladı. Üç sene müddetle Âd kavminin bulunduğu yere hiç yağmur yağmadı. Akan pınarlar kuruyup, ağaçlar, meyveler sararıp soldu ve meşhur İrem Bağları yok oldu.

Yağmurların yağmaması sebebiyle meydana gelen kuraklık, ortalığı kasıp kavuruyor, hayvanlar susuzluktan telef oluyordu. İnsanlar da bir yudum suya ve bir lokma ekmeğe muhtaç hâle gelmişlerdi. Devamlı olarak bunaltıcı kuru bir rüzgâr esiyor, tozdan göz gözü görmüyor, Âd kavminin insanları, ağızlarını güçlükle açıyor ve zor nefes alıyorlardı. Hepsi perişan bir vaziyette bulunuyordu.

Âd kavmine gelen müthiş kuraklık ortalığı kavururken, Hûd aleyhisselâm, hiç durmadan sabır ve merhametle onları dine davet ederek, sıkıntıların, bu zor şartların, daha büyük bir azabın habercisi olduğunu söylüyor, bütün bela ve musi-

betlerin, kendini dinlemeyip, karşı çıkmaları sebebiyle geldiğini bildiriyordu. Böylece, onların küfür ve inattan vazgeçmelerine çalışıyordu. İşin şaşılacak tarafı, bu hâlde bile onlar, Hûd aleyhisselâmın söylediklerini kabul etmedikleri gibi, işkence etmeye, hatta onu öldürmeye kalkışıyorlardı.

Meydana gelen bu müthiş kuraklık sebebiyle, Âd kavminin hepsi perişan oldu. Sonunda Hazreti Hûd'a gelerek yalvardılar:

- Sen doğru sözlü, duâsı makbul, yardımsever, iyilik sahibi, emin bir zatsın. Duâ et de, bundan sonra davarlarımız kırılmasın. Yağmurlar yağsın. Bolluk meydana gelsin.

Hazreti Hûd, onlara cevaben dedi ki:

- Ben duâ edip de yağmur yağarsa, siz benim bildirdiğim şekilde iman edip, günahlarınıza tevbe eder misiniz?

Bu durum karşısında, hemen geri dönüp, bu teklifi kabul etmediler.

Âd kavmi üç seneden beri devam eden kuraklık sebebiyle perişan olup, mecalsiz kaldı. Hûd aleyhisselâm, bu hâlin bir fırsat olmasını diliyor, böylece artık yola gelebileceklerini tahmin ediyordu. Fakat, durum tam tersine cereyan etti. Hûd aleyhisselâmın daveti devam ettikçe, Âdlılar, yumuşayacakları yerde, aksine diş biliyorlar ve inkâr, yalanlama, kaba ve sert cevap vermede pek aşırı gidiyorlardı. Hatta, kuraklık ve kıtlık sebebiyle, bu hâle düşmelerine Hazreti Hûd'un sebep olduğunu ileri sürerek, ona daha çok düşman oluyorlar, kinleri de gittikçe artıyordu.

Kendilerinin çok zâlim ve âsi olmaları sebebiyle, başlarına gelen bu belayı Hazreti Hûd'a yükleyerek, nihayet onu tuzağa düşürmeye ve öldürmeye karar verdiler. Kendi ara-

larında aldıkları bu kararı uygulayabilmek için, bir de tuzak hazırladılar. Bu çirkin plânlarına göre, Hazreti Hûd'a güya, cevap veremeyeceği sorular soracaklar, ondan gücünün yetmeyeceği bazı şeyler isteyecekler, cevap veremeyince de, etrafta bulunanlara; "Gördünüz mü? İşte bakın, bu yalancının biridir. Söyledikleri, eskilerin yalanlarından ibaret uydurma ve düzme şeylerdir" diyeceklerdi. Böylece, diğer insanları da tahrik edip, Hûd aleyhisselâma saldıracaklar, öldüreceklerdi.

Âdlılar bu bozuk niyetlerini tatbik etmek üzere yola çıktılar. Hûd aleyhisselâmın yanına geldiler. O, kavmini yine Allahü teâlâya iman etmeye, yalnız Ona ibadet etmeye davet etti. Onlar dediler ki:

- Ey Hûd! Sen bize, senin davanın doğru olduğunu gösteren deliller getirmedin ki!

Aslında Hûd aleyhisselâm mucizeler göstermişti. Fakat onlar kibir ve gururları sebebiyle kabul etmemişlerdi. Şimdi de, asıl maksatları mucize istemek ve mucize gösterilirse iman etmek değil, Hazreti Hûd'u zor durumda bırakmaktı.

Hûd aleyhisselâm, kendinden birçok mucize gördükleri hâlde, yine mucize isteyenlere sordu:

- Ne mucize istersiniz?

Âd kavmi, mucize olarak, büyük kayaların toprak olmasını istediler. Hûd aleyhisselâmın duâsı ile bu kayalar toprak oldu. Bu ve başka mucizeleri gördükleri hâlde inanmayıp, hırçınlık ve kabalıklarına devam ettiler.

Açıkça birçok mucize görünce, Âdlıların çirkin plânları suya düştü. Üstelik birbirlerine karşı mahcup oldular. Bundan doğan şaşkınlıkla, mağlubiyetlerini telafi etmek için dediler ki:

- Ey Hûd! Sen bize nasihat ederek; **“Ey kavmim! Rabbinize iman edip istigfarda bulunun! Sonra Ona tevbe edin ki, gökten üzerinize bol bol bereket ve yağmur indirsin ve kuvvetinize kuvvet katarak sizi çoğaltsın. Günahlarınızda ısrar ederek imandan yüz çevirmeyin”** diyorsun. Sana bir şey demiyoruz. Sen bizim aramızda yetiştin. Seni çok iyi tanıyoruz. Doğru, emin bir kimsesin. Fakat sen putlarımıza hakaret ediyorsun. Hatta daha da ileri giderek, bizleri, putlara ibadet etmekten alıkoymak istiyorsun. Ey Hûd! Biz, senin bu sözünle putlarımıza ibadeti terkedecek değiliz. Ve sana iman da etmeyeceğiz. Biz sana ancak şunu söyleyebiliriz ki, sen, bizim putlarımıza dil uzattığın, onlara ibadeti terketmemizi istediğin için, putlarımızdan birisi seni fena hâlde çarpmış. Aklımızın almadığı hayale gelmez bir davada bulunduğuna göre, sana putlarımızdan delilik ârız olmuş.

Onların bu sözlerini dinleyen Hûd aleyhisselâm, böyle sözlerle halka kendisini deli gibi göstermeye kalkışmalarına üzülerek, onlara şöyle cevap verdi:

- Ben kendime, şu kâinâtı yaratan, her nimetin sahibi olan ve sizin gibi zâlim kavimleri de yerle bir edip, geriye ibret için sadece harabelerini bırakan Allahü teâlâyı şahit tutarım ve siz de şahit olun ki, ben, Allahü teâlâya ortak koştuğunuz putlardan uzağım.

Şayet o putlarınızda başkalarına tesir edecek, sizin dediğiniz gibi başkalarını çarpacak, delilik yükleyecek, zarar verecek bir kuvvet varsa, putlarınız da dahil olmak üzere, hepiniz toplanın. Beni helâk etmek için istediğiniz

tuzağı kurun. Beni yok etmek için elinizden geleni yapın. Hem bana mühlet de vermeyin. Ben, Allahü teâlâya güvendim ve Ona tevekkül ettim. Bütün kuvvetinizi seferber etseniz, bana zarar veremezsiniz. Buna gücünüz yetmez. Allahü teâlâ bütün mahlûkat üzerine tasarruf edici, onları dilediği şekilde kullanıcıdır. Benim Rabbim hak ve adalet üzeredir.

Eğer iman etmezseniz, siz bilirsiniz. Ben, peygamberlik vazifemi size tebliğ ettim. Eğer iman etmezseniz, Rabbim sizi helâk eder ve yerinize başka bir kavim getirir de, hiçbir şeyle Ona zarar veremezsiniz. Rabbim her şeyi hakkıyla görüp gözetendir.

Hûd aleyhisselâmın, son derece cesaret ve şecaat timsali olarak, gayet vakur bir şekilde cevap vermesi, orada bulunanlara çok tesir etti. Hiçbiri, değil ona saldırmak, herhangi bir söz ile cevap bile veremedi. Hepsi donup kaldılar. Ne yapacaklarını şaşırmışlardı. Çünkü, onun, kendilerinden korkmadan, çekinmeden böyle sözler söyleyebileceğini, kendilerine meydan okuyabileceğini hiç tahmin etmiyorlardı.

Hûd aleyhisselâm ise, onların şaşkınlıklarını daha da artıracak şekilde sözlerine şöyle devam etti:

- Hani ne oldu sizlere? Olduğunuz yerde kalakaldınız. Siz kalabalık bir grupsunuz. Ben ise yalnız başımayım. Hep birden üzerime saldırsanıza. Benim gibi yalnız bir kimsenin, sizin gibi kalabalık topluluğa meydan okumasına şaşırmadınız mı?

Hûd aleyhisselâm, Âd kavmine bazı mucizeler göstermiş olmakla beraber, onlara böyle söyleyerek meydan okuması da

bir mucizedir. Çünkü, Âd kavminin insanları, bedenen güçlü, kuvvetli, bununla beraber çok kibirli ve pek zâlim kimselerdi. Bu hadisede olduğu gibi, bir kimsenin kendilerine meydan okuması şöyle dursun, karşılarında durup herhangi bir şey söylemesine bile tahammül edemezlerdi. Devamlı cebr ile hareket eder, sırf eğlenmek, gülmek için adam öldürürler, kızdıkları birini, yapmış oldukları çok yüksek binaların tepesinden aşağıya atıverirlerdi. Bu kadar acımasız olan bu kimselere, biri çıkıp da ters bir şey söyleyecek olsa, onu linç edip hemen oracıkta öldürürlerdi. İşte Hazreti Hûd'un yukardaki sözlerine hiç cevap verememeleri, susup kalmaları onun bir mucizesidir.

Hûd aleyhisselâm tebliğ vazifesine devam ederek birgün kavmine buyurmuştu ki:

- Ey kavmim! Şu putlara ibadet etmekten vazgeçip, Allahü teâlâya iman edin ve Ondan magfiret dileyin. Bana tâbi olur, dediklerimi yaparsanız, Allahü teâlâ sizi affeder ve bol bol yağmur verir. Çok rahmet edip, kıtlığı giderir. Mallarınıza ve kendinize bereket ihsan eder.

O sıralarda, Âdlıların memleketlerini kasıp kavuran müthiş bir kıtlık ve kadınlarında da kısırlık vardı. Ziraatçi bir kavim olduklarından bol yağmura ve kendilerini muhafaza için çok nüfusa ihtiyaçları vardı.

O böyle nasihat ederken, kavmin meliki olan Halcan ismindeki zâlim de orada idi. Hûd aleyhisselâm bu sözleri, Allahü teâlâdan gelen bir ihsan ve ince bir duygu ile coşarak söyleyince, ta uzaklarda bulunan kuşlar ve vahşî hayvanlar bile huzuruna gelip dediler ki:

- Buyur, biz emrinize hazırız ya Hûd aleyhisselâm! Sen vazifeni tebliğ et! Bunu yaparken, Allahü teâlânın mahlûklarından hiç korkma!

Bu hâli büyük-küçük herkes gördüğü hâlde yine inanmadılar. Bu sırada, kavmin ileri gelenlerinden olan bir şahıs itiraz edip, cevap verecek oldu ise de, o anda dili tutuldu, konuşamadı. Âd kavminin insanları, bu apaçık mucizeleri gördükleri hâlde yine inat ediyor ve karşı çıkıyorlardı. Hûd aleyhisselâm ise büyük bir sabır ve metanetle, belki akıllanırlar ve uyanırlar diye hiç durmadan sabırla nasihat ediyordu.

Kendi anlayışlarına göre, kim kuvvetli ise haklı odur diyen, maddî ve dünyevî zevk ve menfaat nerede ise orada bulunarak hak, hukuk, adalet ve mâneviyattan tamamen uzaklaşan Âd kavmi, Hûd aleyhisselâmın peygamberliğinde de, maddî bir menfaat aradı. Çünkü maksatları ve ölçüleri bu idi.

Azgın ve taşkın Âdlıların aralarında yetişip, peygamber olarak gönderilen Hûd aleyhisselâm, her türlü inkâr, yalanlama, kaba ve sert cevaplara, sıkıntı ve azarlamalara rağmen, anlaşılması mümkün olmayan bir sabır, tatlı dil ve yumuşaklık gösteriyor; yılmak bilmeyen kuvvetli bir azimle davasına devam ediyordu. Bütün kavim karşı çıktığı hâlde, o, davasından vazgeçmediği gibi, yaymak hususunda da en küçük bir gerilemede bile bulunmuyordu.

O hâlde, Âdlıların ölçülerine göre, bu mücadelenin altında mutlaka çok yüksek bir ücret, maddî bir menfaat bulunması icabederdi. Bu gibi bozuk düşüncelerini kendi aralarında konuştukları gibi, nihayet birgün Hûd aley-

hisselâma da söylediler. Nitekim, kendisinden evvel peygamber olan Nuh aleyhisselâma da, kavmi, böyle bir isnadda bulunmuşlardı. Hazreti Hûd; kavminin, bu mesnetsiz iddia ve ithamlarını kesinlikle reddedip, böyle bir maksadının bulunmadığını, ücretini âlemlerin Rabbi olan Allahü teâlâdan beklediğini bildirdi.

Onun bu hâli, Kur'an-ı kerimin Şuara suresinin 123. ve daha sonraki ayet-i kerimelerinde şöyle bildirilmektedir:

"Âd kavmi de peygamberleri olan Hûd (aleyhisselâmı) **ve diğer peygamberleri tekzip ettiler, yalanladılar. Nesep bakımından kardeşleri olan Hûd** (aleyhisselâm) **onlara şöyle dedi**: Allahü teâlâdan korkmaz mısınız da, Ondan başka şeylere, putlara ibadet edersiniz? Ben size Allahü teâlâ tarafından gönderilmiş emin bir peygamberim. O hâlde, Allahü teâlâdan korkun ve bana itaat edin!

Sizi Allahü teâlâya iman etmeye davet ve sizlere çok nasihat ettiğim için, sizden herhangi bir ücret istemiyorum. Benim ecrim ve mükâfatım, ancak, alemlerin Rabbi olan Allahü teâlâya mahsustur. Siz her yüksek yerde bir köşk bina eder, geçenlerle alay mı edersiniz? Ve içlerinde ebedî kalacakmış gibi muazzam kaleler ve havuzlar ediniyorsunuz. Bir kimseyi yakaladığınız zaman zorbaca, merhametsizce yakalıyorsunuz. Artık Allahü teâlâdan korkun ve bana itaat edin!

Size bildiğiniz nimetlerle yardım eden ve size davarlar, oğullar, cennet misali çok güzel bahçeler, pınarlar ihsan eden Allahü teâlâdan korkun! Ona şirk koşmaktan, karşı gelmekten sakının! Gerçekten ben, üzerinize büyük bir günün azabının erişmesinden korkuyorum.

(Âdlılar karşılık olarak) **dediler ki:** Sen bize nasihat etsen de, etmesen de birdir. Biz bu hâlimizden vazgeçecek, eski hâlimizi değiştirecek değiliz. Senin bu söylediğin şeyler, eskilerin yalanlarından başka bir şey değildir. Biz, azaba uğratılacak da değiliz."

Âd kavminin kuraklığa mâruz kalması

Hûd aleyhisselâm, bir defasında, kavminin toplu bulunduğu bir sırada yanlarına gitmiş ve onları imana davet etmişti. Kavmin reisi olan Halcan da, Hazreti Hûd'a karşı demişti ki:

- Sen bize gâlip geleceğini mi zannediyorsun. Günde bizim bin çocuğumuz oluyor!

Onun bu sözü gayret-i ilâhiyeye dokunup, Allahü teâlâ o günden sonra, onlara evlat vermedi. Çocukları olmadı. Ne yaptılarsa, bir çaresini bulamadılar. Ne yapacaklarını şaşırmışlardı. Bu hâllerin, Hazreti Hûd'un sözlerine itiraz etmeleri sebebiyle başlarına geldiğini tahmin edip, durumu Halcan'a bildirdiler. O ise, ihtimalden ziyade, apaçık bir hakikat olan bu durumu hemen kapatmak istedi. Kuru kuruya bir inat ile, ne pahasına olursa olsun inanmamak, kabul etmemek istiyordu. Yanına gelenlere dedi ki:

- Hayır, durum sizin bildiğiniz gibi değildir. Ben rüyada bir şey gördüm. Eğer onu yaparsanız çocuklarınız olur.

Sonra da şöyle devam etti:

- Putlarınızı çıkartıp, onları vesile ederek çocuk isteyeceksiniz. Hem ihtiyaçlarınız giderilecek, hem de Hûd'a karşı böylece zafer kazanmış olacaksınız.

Halcan'ın, samimî olmayan bu uydurma sözlerini dinleyen Âdlılar, yine de onun söylediği şekilde davrandılar, buna rağmen çocukları olmadı.

Hazreti Hûd da bir taraftan onlara diyordu ki:

- Ey kavmim! Sizi yaratan, her nimeti veren Allahü teâlâdan korkun! Ona itaat edin ki, isteğinizi kabul etsin. Size çocuk versin. Mülkünüze mülk, kuvvetinize kuvvet katsın. Ben sizi, Allahü teâlâya iman ve yalnız Ona ibadet etmeye davet ediyorum. Eğer icabet eder, davetimi kabul ederseniz, nimete kavuşursunuz. Şayet icabet etmezseniz, Allahü teâlâ size azap eder.

Hazreti Hûd böyle söyleyince, Âdlılar onun üzerine hücum edip, dövmeye başladılar. Hatta mübarek başından çıkan kanlar yüzüne aktı. O sırada iman etmiş olanlardan biri gelip, Âdlılara dedi ki:

- Peygamberimize hakaret hususunda çok ileri gidiyorsunuz. Onun haber verdiği azaptan korkunuz.

Âdlılar onun mümin olduğunu bilmiyorlardı. "Sen bizim aleyhimizde bir şey söylemeye cesaret edersin ha" diyerek ona ve tekrar Hazreti Hûd'a dil uzattılar. Sataşıp, terslediler. Hazreti Hûd o kimseye teşekkür etti. Onu övdü ve buyurdu ki:

- Sen kavmine nasihatte bulundun. Allahü teâlâ dilediğini dalalette bırakır.

Âd kavmi, kendilerini perişan eden kuraklığa dört yıl müddetle tahammül ettiler. Nihayet dayanamayacak hâle gelince, melikleri olan Halcan'ın yanına geldiler. İleri gelenleri vasıtasıyla, Halcan'a dediler ki:

- Artık daha fazla dayanamıyoruz. Hûd'un (aleyhisselâm) söylediklerinin, haber verdiklerinin doğru

olmasından korkuyoruz. Yani ona iman etmekten başka çaremiz kalmadığını hissediyoruz.

Âd kavmindekilerin kuraklığa dayanamayıp, iman edeceklerini söylemeleri üzerine, Halcan, o kadar zulüm ve haksızlıklarına, aşağılık ve alçaklıklarına, şirk ve isyanlarına, küfürdeki inat ve ısrarlarına bir yenisini daha ekleyerek, kavminin bu sözlerine şiddetle karşı çıktı ve, "İçinde bulunduğunuz zorluklar sebebiyle Hûd'un dinine girmeyi mi düşünüyorsunuz? Kumları yemek ve idrarlarınızı içmek pahasına da olsa, onun dinine girmeyeceksiniz. O çok yalan söyleyen sihirbazın biridir" gibi hezeyanlarla Hazreti Hûd'a dil uzattı. Bu saçma sözlerini kendi bozuk mantığı ile güya şöyle ispat etmeye çalışıyordu:

- Bu bela bize, ona itaat etmediğimiz için isabet etmiş ise, o hâlde niye davarlarımız, ehlî ve vahşî hayvanlar açlıktan helâk oldular? Onların böyle bir günahları yok ki. Bize isabet eden, aynen onlara da isabet etti. Şüphesiz, bu bela size ve sizin dışınızda olanların hepsine isabet etmiştir. Siz bu hâle bir miktar daha sabredin. Bu böyle devam edecek değil ve siz de hep bu hâlde kalacak değilsiniz.

Halcan'ın bu sözlerinden sonra, Âdlılar, Hazreti Hûd'a tâbi olmaktan yine vazgeçtiler. Halcan'ın sözlerine aldanarak, olanca güçleri ile açlığa tahammül etmeye, bu sıkıntılara göğüs germeye çalıştılar.

Bu esnada Hazreti Hûd, yüksek bir tepeye çıkarak şöyle nida etti:

- Ey Âdlılar! Beni inkâr etmeye devam ediyorsunuz. Ama biliniz ki, şu içinde bulunduğunuz hâl, benim, sizi, kendisiyle korkuttuğum azabın başlangıcıdır. Benim sözlerime iltifat etmez, inan-

mazsanız, o azaba yakalanırsınız. Şayet Allahü teâlâya iman ederseniz, gökten size yağmur yağdırması, yerden ot bitirmesi için, Ona duâ ederim.

Musibetten kurtulmak için, Hûd aleyhisselâma uymanın şart olduğunu bir türlü anlayamayan Âdlılar, bunu dinledikten sonra, birbirlerine dediler ki:

- Bu dört sene içinde yapabildiğimiz kadar güçlüklere göğüs gerdik. Bunu hepiniz biliyorsunuz. Korkarız ki, bu hâl bizim aleyhimize devam edecek. Yağmur duâsı için heyet gönderelim. Çünkü nerede ise helâk olacağız.

Bunun üzerine, bir heyetin yağmur duâsı için Mekke'nin bulunduğu yere gitmesine karar verdiler.

O zamanda, mümin, müşrik hangi din ve milletten olursa olsun; herhangi bir kimsenin bir sıkıntısı olsa, başı darda kalsa, haksızlığa uğrasa veya bir şey isteyecek olsa, Kabe-i muazzamanın bulunduğu yere gelerek duâ ederdi. Burası, yapılan duâların mutlaka kabul olması sebebiyle, Âdem aleyhisselâmdan beri Beytullah olarak tanınmış ve hürmet yönü daima gözetilmiştir. Bu yüzden Mekke hiç boş kalmazdı. Değişik beldelerden gelen çeşitli insanlar toplanırlar ve duâda bulunurlardı. Beytullah'ın yerinde, o zaman kırmızı bir tepeciğin olduğu söylenmektedir.

Azap bulutunun gelmesi

Hûd aleyhisselâm zamanında Mekke'de oturanlar, Nuh aleyhisselâmın oğlu Sam'ın torunu olan Amalik'in neslinden gelenlerdendi. Bu sebeple bunlara Amalika denilmiştir. **Amalika** kabilesi-

nin reisi Âd kavminden idi. Bu sebeple Âd kavminden duâ etmek için gelenleri iyi karşıladı.

Mekkelilerle günlerce yiyip içtikten sonra, duâ için Harem'e gittiler. Duâ ettiler. Ancak bu duâları yağmur bulutu yerine, azap bulutunun davetçisi oldu. Gökyüzünde bir siyah bulut, Mekke'den, Âd kavminin bulunduğu Hadramut bölgesine doğru gitmeye başladı.

Ufuktaki bulutu, ilk önce Âd kavminden Mehder adlı bir kadın gördü. Mehder, buluttaki azabı görür görmez, bir çığlık attı ve bayılıp düştü. Bir zaman sonra kendine geldiğinde, kadına dediler ki:

- Sana ne oldu? Ne gördün de birdenbire bayılıp düştün?

Kadın, bunun üzerine şu cevabı verdi:

- Şu bulutu görüyorsunuz ya! Onu, parıldayarak etrafa kıvılcım saçan korkunç bir ateş şeklinde gördüm. Ve onun içinde, heybetli ve güçlü, kuvvetli birtakım kimselerin, o

ateş bulutunu alarak, bizim bulunduğumuz yere doğru ilerlediklerini görünce, bu dehşetli hâlden bayılıp düştüm.

Buna rağmen, Âd kavminin insanları, bu hâle hiç ehemmiyet vermiyorlar, gelenin yağmur yüklü bir bulut olduğunu zannettiklerinden, çok sevinip, birbirlerine müjde veriyorlardı. Nitekim ayet-i kerimede mealen buyuruldu ki:

(Onlar, kendi vadilerine doğru gelen azabı, bir bulut parçası olarak görünce, memnun olup sevinerek; "İşte, şu görülen şey, bize çok yağmur yağdıracak bir buluttur" **dediler. Hûd** (aleyhisselâm) **da onların bu sözlerine karşı,** "Hayır, o, yağmur yağdırıcı bir bulut değil, bilâkis sizin acele gelmesini istediğiniz azaptır. O bulut zannettiğiniz şey, kendisinde azab-ı elim bulunan bir rüzgârdır. O rüzgâr, Rabbimin emriyle, uğradığı her şeyi helâk eder" **dedi.)** [Ahkaf suresi: 24]

Hûd aleyhisselâm, devamlı olarak, onları, Allahü teâlânın şiddetli azapları ile korkuttukça, Ahkaf suresinin 22. ayetinde bildirildiği gibi; **"Haydi, bizi korkutmakta olduğun azabı getir de görelim"** diyerek taşkınlıkta daha ileri giderlerdi. İşte Âdlıların yağmur yüklü bulut zannettikleri o şiddetli azabın, Magis vadisi tarafından geldiği görülünce, müşriklerin sevinmelerine karşı, Hûd aleyhisselâm, onların, **"Azabı getir de görelim"** şeklindeki sözlerine cevap olmak üzere; **"O, sizin acele gelmesini istediğiniz azaptır"** buyurdu.

Artık bu apaçık sözleri duyduktan sonra, iman etmeye koşmaları, böylece iki cihanda saadete kavuşmaları gerekirken, inat ve inkârlarında ısrar edip, taşkınlıkta bulundular ve bozuk yoldan ayrılmadılar.

Gördükleri bulut, bir taraftan yaklaşırken, Âd kavminin insanları sevinç ve neşe içerisinde, onu karşılamak üzere toplanmışlardı. Bunun yağmur yüklü bir bulut olmadığı, şiddetli bir azap taşıdığı hususunda, Hûd aleyhisselâmın ve bulutu görür görmez bayılıp düşen kadının sözlerine hiç aldırış etmeyen Âd kavminin insanları, onun yağmur yüklü olduğunu zannediyorlardı.

Âd kavminin helâkı

Nihayet, o buluttan şiddetli bir gürültü ve fırtına çıktı. Allahü teâlâ, rüzgâr ile vazifeli meleğe, rüzgârın normalden çok esmesini emretti. Cebrail aleyhisselâm, rüzgâra şöyle emir verdi:

- Ey rüzgâr! Âd kavmine azap olarak, Hûd aleyhisselâm ve ona tâbi olanlara da rahmet olarak es!

Hazreti Hûd, yanında müminler bulunduğu hâlde, yüksek bir dağdan kavmine seslendi:

- Ey Âd kavmi! Sizi gölgeleyen ve bulut şeklinde gelen azabı görmüyorsanız, yazıklar olsun! Başınıza bela gelmeden ve azaptan kurtuluş için kaçacak yer kalmayacağı zamandan önce, Allahü teâlâya iman ediniz!

Buna karşılık, bu insanlar, onun sözlerine hiç önem vermeyip dediler ki:

- Sabredelim. Bu, yağmur öncesinde görülen bir rüzgârdır ve arkasından çok yağmur yağacağına işarettir.

Azap bulutu vadiyi geçip, üzerlerine doğru ilerleyince, kendilerine pek güvenen mağrur Âdlılar, birbirlerine dediler ki:

- Gelin! Hep beraber oraya gidelim. Üzerimize gelen kasırgayı, vadiyi kaplayan uğultuyu berta-

raf edelim. Mehder'in dedikleri ve gördükleri doğru ise, o rüzgâr bulutunda bulunan ve ellerinde ateşlerle gelen kimseleri geri çevirelim.

İçlerinde reisleri Halcan'ın da bulunduğu bu adamlar, hep beraber gelmekte olan buluta doğru gidip, yakınına vardıklarında, buluttan korkunç sesler, çöl fırtınasına benzer, kuvvetli rüzgârlar, çok kuvvetli esen kasırgalar zuhur etti. Âd kavminden oraya gelen insanların hepsini yere seren bu kuvvetli rüzgârın müthiş bir uğultusu ve dayanılmaz bir soğuğu vardı.

Fırtına, hiç mağlubiyete alışmamış, birinin karşısında yenilmek nedir bilmeyen Âdlıların hepsini yere serdi. Kızarak geri geri kaçmaya başladılar. Evlerine çekildiler ve ortalık biraz sakinleşince, bol yağmura kavuşmak ümidiyle tekrar çıktılar.

Hûd aleyhisselâm bunları görüp, "Olanlardan sonra herhâlde us-

landılar. İman etmeye, tâbi olmaya geliyorlar" diye düşündü. Hâlbuki onlar, inatlarında ısrar edip, Hûd aleyhisselâmı yalanlamaya devam ettiler.

Tayin olunan vakit gelince, vazifeli melekler, bulut ile beraber, bu kavmin etrafını kuşattılar. Bu hâlde, bulut ve melekler, Allahü teâlânın emrini beklerken, Hûd aleyhisselâm ve ona tâbi olan müminler de bu şaşkın kavmin imana gelmesini istiyorlardı.

Onların bu hâli Fussilet suresi 15. ayet-i kerimesinde, mealen şöyle anlatılıyor:

(Onlar bilmediler mi ki, onları yoktan yaratan, kendilerine kuvvetli olmak hususiyetini veren, üzerlerine azap gönderip, hepsini helâk etmeye kâdir olan Allahü teâlâ, kuvvet ve kudrette, onların hepsinden daha üstün, daha şiddetlidir. Onlar, Allahü teâlânın her şeye kâdir olduğunu, başkalarının yapmaya kâdir olamadıkları şeylere gücünün yettiğini, pek kuvvetli olduğunu düşünmediler mi? Fakat onlar, bizim ayetlerimizin hak olduğunu bildikleri hâlde, bile bile inkâr ediyorlardı.)

Âd kavmi, boy ve cüsse bakımından, başkalarından daha kuvvetli iseler de, onları yaratan, onlardan elbette daha kuvvetlidir. O hâlde onlara layık olan, kuvvetleriyle zayıfları ezmek değil, kendilerinden çok daha kuvvetli olan Allahü teâlâya itaat etmek idi. Fakat onlar kibir ve inkâr yolunu tutmuşlardı. Kat'iyen o bozuk yoldan dönmediler. Şiddetli azabı hakettiler.

Allahü teâlâ, Kur'an-ı kerimde onların bu hâllerini haber verdi ki, insanlar ibret alsınlar, kavuştukları dünyalık nimetle-

re aldanmasınlar, ahirete yönelsinler, orası için hazırlıkta bulunsunlar.

Nihayet sabah, buluttan rüzgâr esmeye başladı. Rüzgâr estikçe şiddetleniyordu. Esmeye başladığının ikinci gününde, ağaçları köklerinden söküp, havaya fırlatacak kadar oldu. Fırtına gittikçe şiddetlendiği gibi, uğultusu ve soğuğu da devamlı artıyordu. Fırtınadan; yağmur yerine, tarifi mümkün olmayan şiddetli bir ses ve soğuk geliyordu.

Âdlılar, bu rüzgârın çok şiddetli olduğunu, develeri ve iri cüsseli insanları havaya uçurduğunu görünce, koşuşarak pek muhkem ve çok emin bildikleri muazzam köşklerine girip, kapılarını kilitlediler. Fakat rüzgâr çok şiddetli estiğinden, ne ev, ne de ağaç bırakıyordu. O muazzam evleri, muhteşem köşkleri söküp söküp havaya fırlattı ve içindekileri helâk etti.

O uğultulu fırtına, Âd kavminin insanlarını tuttukları büyük ağaç ve kocaman kayalarla birlikte göz açıp kapayıncaya kadar, yerden kaldırıp, göklere çıkarıyor ve çok yükseklerden bırakıveriyordu. Bu dayanılmaz rüzgâr; "Bizden daha kuvvetli kim olabilir ki" diye büyüklük taslayanları, saman çöpleri gibi havada uçuruyor, onları yükseklere kaldırıyor, sonra her birini, o kadar yükseklikten yere, yüzüstü çarpıyordu.

Sonra Allahü teâlâ rüzgâra emretti. Rüzgâr, Âdlıların etraflarında bulunan kum tepelerini, onların üzerlerine yığdı. Yedi gece ve sekiz gün, bu kum yığınlarının altında inlediler. Allahü teâlâ yine rüzgâra emredince, rüzgâr, onların üzerlerinden kumları kaldırdı ve hepsini denize attı. Allahü teâlâ, Âd kavmine gelen şiddetli azabı bildirerek mealen buyuruyor ki:

(Hûd'u (aleyhisselâm) **ve dinde ona tâbi olanları rahmetimizle kurtardık. Bizim ayetlerimizi yalanlayıp, mümin olmayanların ise silsile ve köklerini kestik.)** [A'raf: 72]

(Vakta ki, azap emrimiz geldi. Hûd'u (aleyhisselâm) **ve ona iman edenleri rahmetimizle kurtardık ve ahiret azabından da necat, kurtuluş verdik.)** [Hûd: 58]

(Biz de üzerlerine, dünya hayatında zillet ve rüsva olmak azabını tattırmak için, uğursuz günlerde çok soğuk, kavurucu bir rüzgâr gönderdik. Onların ahiretteki azapları ise dünyadaki azaplarından elbette daha şiddetlidir. Onlar dünyada ve ahirette yardım da görmezler.) [Fussilet: 16]

Âd kavmini helâk eden rüzgâr, uzun boylu ve iri cüsseli insanları kaldırıp kaldırıp çarpıyor, kendilerini korumak için tutundukları büyük kayalar ve içlerine sığındıkları muazzam binaların hiçbiri işe yaramıyordu. Çünkü azap fırtınası, bu kavmin insanlarını tutundukları kayalarla ve içine girdikleri evlerle birlikte, havaya, çok yükseğe kaldırdığı gibi, birden bırakıveriyordu.

Yedi gece ve sekiz gün süren, o soğuk ve uğultulu, şiddetli azap rüzgârı, Âd kavminin insanlarını, çok feci şekilde helâk etmiş; onlardan hiçbiri, değil başkalarını, kendilerini bile koruyarak, azaptan kurtarmaya muvaffak olamamıştır. Nitekim Zâriyât suresinin 41 ve 42. ayet-i kerimelerinde mealen buyuruldu ki:

(Âd kavminin helâk edilmesinde de bir ibret vardır. Hani üzerlerine o helâk edici rüzgârı göndermiştik. Her nereye uğradıysa, mallarından, hayvanlarından ve canlarından hiçbir şeylerini bırakmayıp, hepsini kül gibi savurdu, helâk etti.)

Ayrıca Hakka suresinin 6, 7 ve 8. ayet-i kerimelerinde de mealen buyuruldu ki:

(Âd kavmine gelince, onlar da, kasıp kavuran, uğultulu, azgın ve şiddetli bir kasırga ile helâk edildiler. Allahü teâlâ o rüzgârı, yedi gece ve sekiz gün devamlı olarak, onların üzerlerine musallat etti. Öyle bir hâle geldiler ki, o vakit orada bulunsaydın, bu müddet zarfında onların, köklerinden kopup, yere serilen kof hurma kütükleri gibi, nasıl ölüp, yıkılıp kaldıklarını görürdün. Şimdi onlardan bir kalan görebiliyor musun?)

Ayet-i kerimelerde açıkça bildirildiği gibi, kendilerine peygamber olarak gönderilen Hûd aleyhisselâma inanmayıp, müşriklikte ısrar eden, azgınlık ve taşkınlıkta, kibir ve gururda haddi aşan, hatta Allahü teâlânın emir ve yasaklarını tebliğ eden zata hücum ederek inciten, azgın Âd kavmi, şiddetli rüzgâr ile helâk edilmiştir. Bir hadis-i şerifte buyurulmuştur ki:

(Ben saba rüzgârı ile yardım olundum. Âd kavmi ise rüzgâr ile helâk edildi.)

Tabiînin büyüklerinden Şehr bin Havşeb'in, Abdullah ibni Abbas'tan naklettiği bir hadis-i şerifte, Peygamber efendimiz buyurdu ki:

(Allahü teâlânın gökten indirdiği hiçbir yağmur ve esen rüzgâr yoktur ki, ölçüsüz olsun. Ancak Nuh tufanında ve Âd kavminin helâk edildiğinde böyle olmadı. Nuh tufanı günü su, Allahü teâlânın emri ile haznelerinden taştı ve ona hiçbir yol, ölçü olmadı. Âd kavminin helâk edildiği zaman da rüzgâr, Allahü teâlânın emri ile hiçbir ölçü ve yol olmadan, her yerden korkunç bir şekilde esti.)

Ad kavmini helâk etmek için esen rüzgâr, Allahü teâlâya âsi olan ve Onun emirlerini hiçe sayıp, alay eden o azgın kavmin insanlarını yok etti. Ancak peygamberlerine tâbi olanlar kurtuldular.

Âd kavminden iman etmeyip, cehalet ve şirkte inat edenlerin hepsi helâk olurken, en son, reisleri Halcan kalmıştı. Halcan can korkusuyla, bir taraftan dağa doğru kaçarken, bir yandan da, kavminin başına gelen bu felaketi anlayamamanın ve hakikati kabul edememenin verdiği hayretle, karışık bir korku içinde mırıldanıyordu. O, bu zavallılık hâlinde ve acınacak durumda iken bile, iman etmeyi düşünmüyor ve ahmaklığında ısrar ediyordu.

O sırada, Hazreti Hûd onu gördü ve dedi ki:

- Kendine yazık ediyorsun ey Halcan! Bile bile ebedî felakete gidiyorsun. Gel, iman et! Ancak bu şekilde kurtulursun.

- İman edersem, Rabbinin katında benim için ne var?

- Cennet var...

- Peki, kavmimi helâk eden şu bulutun içinde gördüğüm çok heybetli kimseler kimdir?

- Rabbimin melekleridir.

- Şayet iman edersem, Rabbin beni onlardan korur mu?

- Yazık sana! Sen hiç sultan gördün mü ki, o, bir kimseyi ordusundan, askerinden koruyamıyor olsun?

Hazreti Hûd'un bu sözleri üzerine, Halcan, "Keşke Rabbin, benim razı olduğumu yapıp, kavmimi helâk etmeseydi. Güç ve kuvvetimiz, mal ve servetimiz devamlı olsaydı" dedi ve yine iman etmedi. Nihayet, şiddetli rüzgâr gelip, onu da helâk etti.

Hazreti Aişe validemiz buyurdu ki:

Peygamber efendimiz, semadan yağmur yüklü bir bulut görünce, ona karşı yönelir, geri döner, eve girer, çıkardı. Endişeli olduğundan, mübarek yüzünün rengi değişirdi. Gökten yağmur yağdığında, Ondaki bu hâl kaybolurdu. Ben bu hâlin sebebini, anlamak, öğrenmek istedim. Bana, **(Bilmiyorum ki, belki o bulut, Âd kavminin dediği gibi bir buluttur)** buyurup, sonra; **(Âdlılar kendi vadilerine karşı gelen azabı, bir bulut parçası şeklinde görünce, memnun olup, sevinerek;** "İşte şu görülen şey, bize çok yağmur yağdıracak bir buluttur" **dediler. Hûd** (aleyhisselâm), **onların bu sözlerine karşı;** "Hayır, o bulut, yağmur yağdırıcı bir bulut değildir. Bilâkis o, sizin acele gelmesini istediğiniz azaptır. O bulut zannettiğiniz şey, kendisinde elem verici, şiddetli azap bulunan bir rüzgârdır. O rüzgâr, Rabbinin emriyle uğradığı her şeyi helâk eder" **dedi)** mealindeki Ahkaf suresinin 24 ve 25. ayet-i kerimelerini okudu.

Ahkaf denilen kum tepeleri Âd kavmi bu korkunç azap ile müthiş bir şekilde helâk olurken, Hûd aleyhisselâm ve ona iman edenler, hep birlikte avlu gibi bir yerde bulunuyorlardı. Zaten, Hûd aleyhisselâma azabın geldiği bildirilince, o gün, gün ağarırken, eshabını bir yere toplamıştı. İnsanları havalara uçurup, evleri harap eden, dağları deviren, **"Ahkaf"** denilen kum tepelerini, Âdlıların üzerlerine yığan o şiddetli kasırga, Allahü teâlânın izni ile, Hûd aleyhisselâmın ve ona tâbi olanların yüzlerine gayet hoş gelen, tatlı ve serinletici bir rüzgâr şeklinde esmişti. Hazreti Hûd'a iman eden-

lerin dört bin kadar olduğu rivayet olunmuştur.

Eski zamanlarda, azan ve doğru yoldan ayrılan bir kavmin insanlarına, Allahü teâlâ peygamber gönderir; onlar, gelen peygambere inanmaz, eziyet ve hakarette bulunup, azgınlık ve taşkınlıkları son haddine ulaşınca, bir musibet ile onları helâk ederdi. Bu durumdaki peygamber ve kendisine iman edenler, bulundukları beldeden ayrılıp, Mekke-i mükerremeye gelirler, hac yaparlar, bir müddet veya vefatlarına kadar orada kalıp, ibadetle meşgul olurlardı.

Âd kavmi o korkunç rüzgâr ile helâk edilince, Hûd aleyhisselâm, iman edenlere dedi ki:

- Burada yaşayanlar, Hak teâlâ hazretlerinin kahrına, gadabına uğradıkları için, artık bizim burada durmamız uygun değildir. Bu sebepten, bu yerlerden gitmemiz gerekir.

İman edenlerle birlikte Mekke-i mükerremeye geldiler ve Kâbe-i muazzamanın bulunduğu yerde, ibadet ve taatla meşgul oldular. Hûd aleyhisselâm, orada vefat etti.

Bütün hadiselerde olduğu gibi, Âd kavminin helâk olmasında da, müminlerin ibret almaları ve sakınmaları gereken hususlar vardır. Bunlardan bazıları şöyledir:

Şirk ve küfürden, putlara ve başka mahlûklara ibadet etmekten çok sakınmalıdır. Hakikat apaçık meydanda iken, körü körüne, inat ederek cehenneme gitmemelidir. Bu hususta kendini haklı göstermek için, baba ve dedelerinin yolunda olduğunu söylemek, insanı azaptan kurtarmakta, helâkine mâni olamamaktadır.

İster küfrü icabettirsin, ister büyük günah olsun, dinde hiçbir bid'at ortaya çıkarmamalıdır. Nitekim Âd kavmi, putlara tapmayı çıkardılar. Bu bid'atleri müşriklik, yani küfür idi. Bu hâlleri, kendilerine peygamber gönderilerek ikaz edildi. Fakat onlar, şirk ve isyanda ısrar ettiler. Bu sebepten Allahü teâlâ onların kökünü kesti. Yeryüzü onlardan temizlendi ve haberleri, kendilerinden sonrakilere ibret olarak kaldı.

Doğruluğu ile tanınmış kimseleri yalanlamaktan ve yalan söylemekten çok sakınmalıdır. Bilindiği gibi, bütün peygamberler, peygamberliklerinin bildirilmesinden önce ve sonra, kavimleri arasında sadık ve emin olarak bilinen, meşhur kimselerdir. Peygamber olduğu bildirildikten sonra, bunlar; Allahü teâlâdan, kıyamet ve ahiret hâllerinden anlatmaya, insanları saadete davet etmeye başlayınca; inanmayanlar tarafından yalancılıkla, sihirbazlıkla, ak-

lını kaybetmek gibi sıfatlarla itham edilmişlerdir. İman edenlerin dışında herkes bu hataya düşmüş, bundan dolayı yalan; bütün dinlerde haram kılınmıştır.

Hak ve doğru olan zâhir olup, açıkça meydana çıktıktan sonra, bâtılda ısrar etmekten sakınmalıdır. Çoğu defa; bir kavme peygamber geldiğinde, o zatın peygamber olduğunu kabul etmeyenler; "Peygamberlik iddiasında sadık isen, bize açık deliller getir, bunu biz de anlayalım" diyerek mucize isterlerdi. Peygamber olan zat, Allahü teâlânın izni ile onlara mucize gösterince de, insafı olanlar, bu apaçık delil karşısında iman ile şereflenirlerdi. Kuru kuruya bir inat ve bâtılda ısrar edenler ise, hakikat bu derece ortada iken, yine kabul etmeyip, üstelik o peygamberi bir de yalancılık ve sihirbazlıkla itham ederlerdi.

Âd kavminin helâk olmasından alınacak derslerden bazıları da şunlardır:

Allahü teâlânın rızası için, insanlara vaaz ve nasihat veren, onları Allahü teâlânın azabı ile korkutan bir zatın, bu işi, mutlaka dünyalık menfaat elde etmek için yapıyor olduğunu tahminden ve böyle düşünmekten çok sakınmalıdır. Bu şekilde bir düşünce, o yüce kişiyi dünya menfaatine düşkün olmakla itham etmek olacağından, bunun çirkinliği hemen ortaya çıkar. Hazreti Hûd da kavmine, maksadının onlara nasihat etmek olduğunu, bunun için kendilerinden bir ücret talep etmediğini, vazifesine karşılık mükâfatın, Allahü teâlâ tarafından verileceğini söylerdi.

İstisnasız olarak bütün peygamberler, Allahü teâlânın emir ve yasaklarını, karşılıksız olarak, ücret almadan öğretmişlerdir. Ya-

ni onların hiçbiri, bu hususta ücret ve karşılık almamış ve böyle bir şey beklememişler, her zaman bundan uzak durmuşlardır.

Günah işlemekte ısrar etmekten, tevbe ve istigfârı geciktirmekten veya terketmekten de çok sakınmalıdır. Nitekim Hazreti Hûd'un davetine icabet etmeyen Âd kavmine, Allahü teâlâ uzun müddet yağmur vermedi. Kur'an-ı kerimde Hûd suresi 52. ayetinde mealen, **(Rabbinize istigfâr edin! Sonra Ona tevbe edin)** buyurulduğu gibi, onlara nasihat etti. Bu ayet-i kerime, istigfâr etmenin belayı uzaklaştırdığını ve pek çok faydalar temin ettiğini; günahta ısrarın ise rızka mâni olduğunu göstermektedir.

Âd kavminin, şiddetli rüzgâr ile helâk edilip; köklerinin kazınmasına sebep olan ahlâk ve amellerinden bazıları özetle şöyledir:

Âdlılar, Allahü teâlânın dostlarından, sevdiklerinden yüz çevirip, onlara buğzediyorlar ve sevdiği peygamberine karşı geliyorlar, onlarla birlikte bulunmaktan kaçınıyorlardı. Kötülerle beraber olmayı üstün görüp, onlara uyuyorlar, onların yaptıkları işlere meylediyorlardı.

Allahü teâlânın peygamberi olan Hazreti Hûd'a ve ona tâbi olanlara eziyet ederler, kötülük yaparlardı. Onların kıymetlerini alçaltıcı hareketlerde bulunurlardı. Putlara ibadet ederler, onların fayda ve zarar vereceklerine inanırlardı.

Allahü teâlânın kendilerine ihsan ettiği güç ve kuvvetlerini beğenirler, buna güvenirler ve bu hâlleriyle övünüp, kibirlenirlerdi. Üstünlük hususunda, daha doğrusu; övünmek, kibirlenmek, üstünlük taslamak gibi çok kötü olan şeylerde âdeta yarış ederlerdi.

Nitekim hadis-i şerifte, Resulullah efendimiz buyurdu ki:

(Bu din yayılır. Hatta, denizleri bile aşar. Allah yolunda denizlere atlarla girilir. Sonra Kur'an-ı kerim okuyan bir kavim gelir; "Biz Kur'an-ı kerimi okuduk. Onu bizden daha iyi okuyan, bizden daha âlim kim var?" **derler. Onlarda hiç hayır var mıdır?)**

Bunun üzerine eshab-ı kiram, "Hayır ya Resulallah! Onlarda hiç hayır yoktur" deyince, Resulullah efendimiz buyurdu ki:

(Onlar, bu ümmetin içerisindedirler. Onlar, cehennemin yakacaklarıdır.)

Âd kavmi, insanlara zulüm ve onlara karşı azgınlık ve taşkınlık yaparlar, mallarını zorla alırlar ve haksız yere döverler, hatta öldürürlerdi. İnsanlara karşı büyüklenmekten, zorbalık yapmaktan zevk alırlardı. Güç ve kuvvetlerine güvendikleri için aldanırlar, hiç ihtiyaçları olmadığı hâlde, yüksek yerlere muhteşem binalar yapmakta birbirleriyle yarış ederlerdi.

Âd kavminin insanları gayet dik kafalı, inatçı ve çok kibirli olmalarının yanında, uzun emel sahibi idiler. Allahü teâlâya ibadet ve taatla vakit geçirmeyi bilmediklerinden, bilseler de kabul etmediklerinden, oyun ve eğlenceye dalıp, boş ve uygunsuz işlerle zamanlarını ziyan ederlerdi. Garip ve zavallı kimselerle, yoldan gelip geçenlerle eğlenirler ve Allahü teâlânın lutfettiği nimetlere nankörlük ederlerdi.

Hûd aleyhisselâm, kavmine; hâllerini, gittikleri yolun iyi olmadığını, böyle devam ederse, akıbetlerinin pek fena olacağını haber verirdi. Onlara, Allahü teâlânın ihsan ettiği nimetleri hatırlatır, kendilerini Allahü teâlânın

azabı ile korkuturdu. Allahü teâlâya iman etmelerini, Ondan korkmalarını, Ona itaat ve ibadet etmelerini söylerdi. Allahü teâlânın, çok mal, evlat, bahçeler ve sular vererek ihsanda bulunduğunu, bütün bunlara nankörlük etmeye devam ederlerse, kendilerine, büyük bir azabın gelmesinden korktuğunu bildirdikçe; Âdlılar, gaflet ve cehalet uykusuna tamamen dalmış olduklarından, onun vaaz ve nasihatlerine kulak asmazlar; hatta, “Sen bize nasihat etsen de, etmesen de bizim için farketmez. Bu hâl, bizden öncekilerin, baba ve dedelerimizin ahlâkıdır. Biz bunları terkedip de, senin söylediklerine tâbi olacak değiliz” derlerdi.

Hazreti Hûd, tebliğ vazifesine devam ederek, kavmine, Allahü teâlânın ihsan ettiği nimetleri, bunlara karşı olanların yaptıkları kötülükleri anlatır, maksadının, onları gafletten uyandırmak olduğunu bildirirdi.

Bütün bunlara rağmen, Âdlıların gafleti, kalblerinin kör oluşu, öldükten sonra tekrar dirilmeye inanmamaları, bu dünyada yapmış olduklarının karşılığını ahirette görmeyi inkâr etmeleri ve Hazreti Hûd’u yalanlamaları, onların ebedî felaketlerine sebep oldu.

Nitekim, Şuara suresinin 139. ayet-i kerimesinde mealen buyuruldu ki:

(Böylece Hûd’u [aleyhisselâm] **yalanladılar. Biz de onları helâk ettik. Muhakkak ki, onlara yaptığımız bu işte, sonrakiler için bir ibret vardır.)**

Âd kavminin hususiyetlerinden birisi de, çok şımarık, azgın, kendini beğenmiş, kibirli, Hakkı, doğruyu kabul etmeyen kimseler olmaları idi. Tamamen oyun, eğlence ve kumara dalmışlar, böyle-

ce hak ve hakikatten büsbütün uzaklaşarak, söz dinlemeyen, nasihat kabul etmeyen bir hâle gelmişlerdi. Bu hâl, onların şiddetli rüzgâr azabı ile helâk edilmelerine sebep oldu.

Âd kavmi mensuplarının kötü huylarından biri de, çok iftiracı olmaları idi. Doğru yoldan, o kadar ayrılmış, hak ve hakikatten o kadar uzaklaşmışlardı ki, akıl ve kemâl sahiplerini cahil görürlerdi. İşlerinde doğru olup isabet edenleri, hataya düşmekle ve kusurlu olmakla itham ederlerdi.

Nitekim Hazreti Hûd, Âd kavmini imana davet edip, onları, Allahü teâlânın azabı ile korkuttuğu zaman, kabul etmemişler; üstelik, A'raf suresinin 66. ayet-i kerimesinde mealen bildirildiği gibi;

"...Gerçekten biz seni sefahet, akıl azlığı, çılgınlık içinde görüyoruz ve seni hakikaten yalancılardan zannediyoruz" demişlerdi.

Kendilerini hak mabud olan Allahü teâlâya iman ve yalnız Ona ibadet etmeye davet eden bir peygambere böyle söylemeleri, onların, büyüklere karşı cüretkâr davrandıklarını ve hitap ederken edebi gözetmediklerini göstermektedir.

Üstelik, aklı kemâlde ve irfanı zirvede olan Hazreti Hûd'u sefih olmakla itham etmeleri, onların pek düşük, bayağı ve alçak kimseler olduklarının göstergesidir.

Bir kimsenin, kendisinde bulunan aşağı ve bayağı bir vasfı, kâmil bir zata isnat etmesi, gülünç olmasının yanında, ne kadar garip ve ne derece cüretkâr bir davranıştır.

Hâl böyle iken, Hûd aleyhisselâm, onlara; "Hayır! Bilâkis sefihler sizlersiniz" veya; "Sefihlik ancak

sizde bulunur" diye cevap vermedi. Çünkü böyle cevap vermesi, onları tamamen ürkütür ve uzaklaştırırdı. O yine, A'raf suresinin 67 ve 68. ayet-i kerimelerinde mealen bildirildiği gibi, kavmine şu hikmetli cevabı verdi:

"...Ey kavmim! Bende çılgınlık, akıl azlığı ve cahillik yoktur. Ben ancak, âlemlerin Rabbi tarafından size gönderilmiş bir peygamberim.

Ben, Rabbimin bana vahyettiklerini size tebliğ ediyorum. Size nasihat ediyorum. Ben, sizin için, güvenilir, emin bir nasihatçiyim."

Hûd aleyhisselâm kavminin karşı çıkmalarına, yalanlamalarına karşı, kendi hâline en uygun şekilde böyle cevap verirdi.

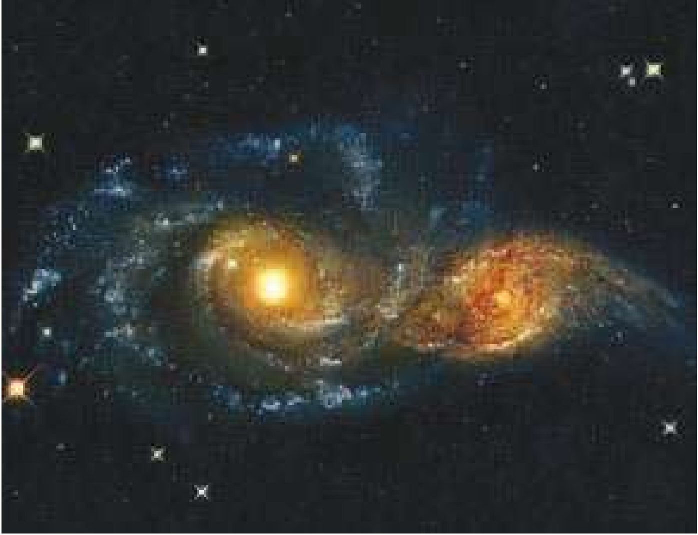
Daha değişik bir tarzda cevap vermiş olsaydı, bu durum onlara ağır gelirdi. Hem böyle bir cevap, nasihat edenin sabırsızlığına delalet eder. Hâlbuki emr-i mâruf ve nehy-i münker yapanın, sabır yolundan ayrılmaması lazımdır.

Sefihin sefihliğine, cahilin cahilliğine, onun sözünün ve işinin benzeri ile karşılık vermek, akıllı kimseye yakışmaz.

İşte, kötü kimselere cevap verirken, öyle bir cevap vermelidir ki, verilen cevapla, hem onlar, hak ve hakikate davet edilmiş; hem de kötülüklerden men edilerek, cehaletleri de en iyi şekilde yok edilmiş olsun.

Âdlılar, nefslerine uyarak, yaptıkları bozuk amellerine itimat edip, nefse güvenirler ve bu kötü işlerine ceza verileceğini düşünmedikleri gibi, üstelik bu çirkin amellerine sevap ve mükâfat beklerlerdi. Nitekim, Ahkaf suresi 24. ayet-i kerimesinde mealen buyuruldu ki:

(Onlar, kendi vadilerine karşı gelen azabı, bir

bulut parçası olarak görünce, memnun olup, sevinerek ve birbirlerine müjde vererek; "İşte şu görünen şey, bize çok yağmur yağdıracak bir buluttur" **dediler.)**

Abdullah ibni Abbas şöyle nakletmektedir:

"Ne zaman bir rüzgâr esse, Resulullah efendimiz mübarek iki dizleri üzerine çöker; **(Ey Allahım! Onu rahmet eyle! Onu azap kılma! Allahım, onu nimet getirici kıl, azap getirici kılma)** buyururdu.

Âd kavminden olanlar, Allahü teâlânın ayetlerini gördükleri, kendilerine gelen azabı ayan beyan bildikleri hâlde, günahları terketmemeye, kat'î karar vermiş gibi bir hâl ile bozuk işlerine devam ederlerdi. Kendilerinde bulunan, büyüklenmek sıfatları son haddine varmıştı. Hazreti Hûd'un gösterdiği

mucizeleri gördükleri, böylece, onun söylediklerinin doğru olduğu iyice anlaşıldığı hâlde, yine inanmayıp, yalanlamışlardı. Kendi sözlerinin bâtıl ve yanlış olduğunu, hasım saydıkları Hazreti Hûd'un ise doğru söylediğini bildikleri hâlde, habis ve alçak tıynetleri icabı, yine de kabule yanaşmazlar, inat ve muhalefete devam ederlerdi. Tefekkür etmeyip, hiçbir şeyden ibret almazlar, sadece kuvvetlerine ve kalabalık olmalarına güvenirler ve bunda aşırı giderlerdi.

Mesela, onları helâk eden rüzgâr, bir bulut şeklinde gelip, esmeye başlayınca, ailelerini ortalarına alıp, kendileri, onların etrafında halka oldular. Elbiselerinin eteklerini birbirlerine bağlayarak, ayaklarını yere kuvvetlice dayayıp, ellerini de birbirlerine kenetleyerek durdular. Güya, rüzgâr ne kadar kuvvetli ve şiddetli eserse essin, onlara bir şey yapamayacak, yerlerinden oynatamayacaktı. Nitekim bu hâlde iken, Hazreti Hûd'a; "Bizim ayaklarımızı buradan kim kaldırabilir" dediler. Biraz sonra rüzgâr bunları yerden alıp, havaya fırlattı ve her biri, içi boş, kof hurma kütükleri gibi yerlere atıldılar.

Akıllı insan, böyle hâller karşısında, her şeyin sahip ve mâlikinin yalnız Allahü teâlâ olduğunu anlar. Ondan korkar. Daima uyanık olup, hep Onun razı olduğu, beğendiği amelleri yapar.

Resulullah efendimiz zamanında, Medine-i münevverede zelzele olmuştu. O zaman Resulullah buyurdu ki: **(Muhakkak Rabbiniz, sizden, rızasını kazanmanızı istiyor. Öyleyse Allahü teâlâdan, razı olduğu şeylere dönmeyi isteyiniz.)**

Yine Resulullah efendimiz, gök gürültüsü ve yıl-

dırımları duyunca; **(Allahım! Bizi gadabınla öldürme! Azabınla helâk etme! Bundan önce bize afiyet ver)** diye duâ ederdi.

Hazreti Hûd'un mucizeleri

Hûd aleyhisselâmın belli başlı mucizeleri dört nevi idi:

Allahü teâlânın izni ile rüzgârları istediği tarafa döndürürdü.

Bu mucizenin meydana gelmesine sebep şudur: İman etmek için, kavmi, kendisinden mucize istediklerinde, Hazreti Hûd kavmine sordu:

- Nasıl mucize istersiniz?

- Rüzgârı istediğimiz tarafa çevir, döndür.

Hazreti Hûd da Allahü teâlâya duâ etti. Vahiy gelip, Allahü teâlâ buyurdu ki:

- Ne tarafa istersen, elinle işaret et!

Bundan sonra Hazreti Hûd, rüzgârı sağ tarafa döndürmek isterse sağ eliyle, sol tarafa döndürmek isterse sol eliyle işaret ederdi. Böyle işaret etmesiyle, rüzgârın o tarafa dönmesi bir olurdu.

Âd kavmi, bir mucize gösterirsen iman ederiz dedikleri ve bu mucizeyi gördükleri hâlde, iman etmedikleri için, yine rüzgâr cinsinden ve ayet-i kerimede rih-ı sarsar diye bildirilen şiddetli rüzgâr ile helâk olundular.

Âd kavminin insanları güçlü, kuvvetli, iri cüsseli kimseler idi. Gelip geçmiş bütün insanlar içinde boy, cüsse ve kuvvet bakımından en ileride olanlar, Âd kavmine mensuptu. Bu kadar iri cüsselerine ve kuvvetlerine rağmen, şiddetli rüzgâr onları helâk etti. Öylesine kaldırıp yere vurdu ki, onlardan hiçbiri, asla karşı koyamadı; zaten buna güçleri de yetmezdi.

HÛD ALEYHİSSELÂM

Ayet-i kerimelerde, onların her birinin, rüzgâr kendilerine çarptıktan sonra, rüzgârlara tahammülü pek az olan hurma ağaçları gibi yere devrildikleri haber verilmiştir.

Âd kavminin bulunduğu havalide, taş ve kayalıklardan ibaret bir dağ vardı. Bu dağda ne bir ot biter, ne de bir su çıkardı. Âd kavmi, Hazreti Hûd'a peygamberlik iddiasında sadık olduğuna delil olarak, koyunlarını ve diğer hayvanlarını otlatmak üzere, bu dağı mera hâline çevirmesini söylediler. O da bunun için Allahü teâlâya duâ etti. Duânın hemen akabinde, o kayaların hepsi, bir anda temiz, verimli toprağa dönüşüverdi. Üstelik bu dağ, yemyeşil olup, her taraf çiçeklerle donanmıştı. Etrafta güzel çeşmeler peyda olmuş, her yer gönül alıcı bir güzellikle, güllük gülistanlık hâline gelmişti.

Bu mucizeyi de gözleriyle gören Âdlıların kalbleri, toprak hâline gelmiş olan kayalardan daha katı olduğundan, yine iman etmediler.

Hazreti Hûd'un mucizelerinden biri de, duâsı bereketiyle yünün, ibrişim (İpekten işlenmiş bir çeşit iplik) şekline gelmesidir.

Âd kavmi, mucize olarak, ondan, koyunlarının yünlerini ibrişim hâline getirmek için cenab-ı Hakka duâ etmesini istemişlerdi. O da duâ edip, bütün yünler, Allahü teâlânın izni ile ibrişim hâline gelmiş idi.

Hazreti Hûd, Hazreti Âdem'e çok benzerdi. Orta boylu, gür saçlı ve nur yüzlü idi. Mübarek yüzü çok güzel idi. Mübarek çehresi ay misali parlardı.

Hazreti Hûd'un sıfatı; zühd, ibadet, seha, cömertlik ve şefkat idi. Fakirlere çok sadaka verirdi. Helal yoldan geçimini temin etmek için, zaman zaman ticaretle meşgul olurdu.

SALİH ALEYHİSSELÂM

SALİH ALEYHİSSELÂM; Hûd aleyhisselâmın peygamber olarak gönderildiği Âd kavmi, âsi olup, şiddetli rüzgârla helâk edilince; iman ettikleri için bu azaptan kurtulan müminler, kendilerine yeni yurtlar bulmak için çeşitli bölgelere dağıldılar. Bu büyük felâketten kurtulanlardan birisi de, Nuh aleyhisselâmın oğlu Sam'ın neslinden gelen Semud idi. Semud ve beraberindekiler, Şam ile Hicaz arasında bulunan Hicr mevkiinde yerleştiler. Semud'un torunları, bu beldeden ayrılıp, Âd kavminin helâk edildiği yerlere göç ettiler.

Semûd kavmi

Âd kavminin helâkinden sonra, Semud kavmi onlara halef oldu. Onların yurtlarına yerleşip, imar ettiler. Burada çoğalan Semud'un torunları, önce bir kabile, sonra da büyük bir kavim, topluluk oldular. Dedeleri Semud'a nisbetle, bunlara Semud kavmi denildi. Kur'an-ı kerimde, **"Eshab-ül-Hicr"** şeklinde zikredilen bu kavim, Âd kavminin devamı olması ve onun yerini alması sebebiyle İkinci Âd diye de anıldı.

Semud kavmi on kabile olup, çoğalarak, nüfusları kendilerinden önce yaşayan Âd kavmi kadar oldu. Bu kavim tıpkı Âd kavmi gibi taşları yontup, dağları oyarak kayalara, tepelere saraylar yapıp, ovalara köşkler kurup, bağlar, bahçeler meydana getirdiler.

Allahü teâlâ Âd kavmi gibi bunlara da bol nimet ve çok uzun ömür verdi. Meskenlerinde her türlü nimetler içinde yüzüp, üçyüz sene ile bin sene arasında ömür sürdüler. Önceleri bu nimetlere şükrederlerken, sonraları unutup terkederek, zevk ve sefaya düştüler. Üstelik

kabile reisleri başta olmak üzere, zulüm ve haksızlığa dayalı çeteler kurup, karışıklıklar çıkardılar. İnsanları ifsat ettiler ve putlara tapmaya başladılar.

Kavmin içinde iman sahibi olup, daha önce gönderilen Hazreti Hûd'a inananlar, Semudlulara, Allahü teâlânın Âd kavmini isyanları sebebiyle nasıl helâk ettiğini anlattılar. Reisleri olan Halcan'ın yaptıklarını ve Hazreti Hûd'un onlara olan nasihatlerini hatırlattılar. Çok kere bunu dinleyen Semudlular dediler ki:

- Âd kavmi kendilerine sağlam binalar yapmadıkları için helâk oldular. Zira onlar, evlerini ve çadırlarını kumlar üzerine kurduklarından, esen rüzgâr, evlerini ve kendilerini aldı götürdü. Biz ise dağlarda kayaları oyup, sağlam, kapıları demirden olan evler yapıyoruz. Rüzgâr onları yıkamaz ve bizlere de zarar veremez. Biz kendi ilâhlarımıza, putlarımıza sımsıkı bağlıyız. Onlara her zaman hizmet eder, kurbanlar keseriz.

Kavmin reisi Cenda idi. Semudlular birgün toplanıp, reisleri Cenda'ya geldiler ve dediler ki:

- Biz kendimiz için ibadet edeceğimiz ilâhlar yapmak istiyoruz. Öyle ki, onun bir benzerini Âd kavmi görmemiştir. Nuh'un (aleyhisselâm) kavmi de görmedi. Bu hususta fikrinizi almaya geldik.

Bunun üzerine, Cenda, onlara izin verip, sanatları olan kaya oymacılığı işinde çalışmalarını söyledi.

Semudlular Kesib adındaki dağa çıkıp, büyük bir kayayı yonttular. Ona; göz, sığır göğsü gibi bir göğüs, at ayağı gibi ayaklar yapıp, altın ve gümüş ile kapladılar. Başına da altından yapılmış bir

taç koydular. Ayrıca çeşitli mücevherlerle donatıp, karşısına geçerek secdeye kapandılar.

Semud kavmi, kendi elleri ile yaptıkları puta kurbanlar adayıp kestiler. Sonra reislerine gidip, onu hazırladıklarını söylediler ve tapınmak için gelmesini rica ettiler. Reisleri Cenda da onların davetini kabul ederek, büyük küçük her kabilenin, reisleriyle beraber, putların yanında toplanmalarını emretti.

Çok süslü bir binekle putun önüne gelen Cenda, atından inip secdeye kapandı. O zaman beraberindekiler de yerlere kapandılar. Daha sonra Cenda, bu put için; büyük bir binanın inşa edilerek altın ve gümüşlerle süslenmesini, yerlerin ipeklerle döşenmesini, bir de putlar koymak ve kandiller yakmak için puthane çevresinde çok sayıda evlerin yapılmasını emretti. O zaman aralarında bulunan Rabab isimli birisi dedi ki:

- Ey reisim! Bu ilâhlara hizmet edecek eşraftan kimseler lazımdır.

Cenda şöyle cevap verdi:

- Semud kavminden nesep, şeref ve her bakımdan üstün kimseleri, puthanemizin hizmetine tayin ettim.

Böylece, oraya hizmetçiler ve çok miktarda altın tahsisi yapıldı ve Semudlular, buradaki putlara tapmaya başladılar. Çeşitli isimlerle andıkları putlarına uzun seneler taptılar. Yıllar uzadıkça uzadı ve sürüp gitti. Öyle ki, küçükler ihtiyarladı. Semud kavmi de küfür ve fesatta alabildiğince ileri gitti. Aynı zamanda mal, mülk ve servetler içinde yüzdüler. Hayvanları vadileri doldurdu. Ağaçlar senede iki defa meyve verdi. Her türlü dünya nimetlerine

gark oldular. Ahlâksızlık ve zina çok yayıldı. Öyle ki, kadın erkeği zinaya davet ederdi. Emaneti korumak kalmadığı gibi, yalan, haksızlık, adam öldürme gibi günah işlemede adeta birbirleriyle yarıştılar. Allahü teâlânın ikram ve ihsan ettiği bu nimetleri ve bolluğu putlarından bilip, günden güne küfürlerinde azdılar.

Semud kavmi, küfür ve fesat üzerinde iken, Salih aleyhisselâm dünyayı teşrif etti. Salih aleyhisselâm, Semud'un orta hâlli bir ailesine mensup idi. Fakat nesep, soy itibariyle kavminin en şereflisi idi. Babası Ubeyd muhterem bir zat idi.

Salih aleyhisselâmın dünyayı teşrifinden önce, babası Ubeyd, birgün puthane önünden geçerken, kendinde tuhaf bir hâl hissetti. Evine gelip uyuduğu zaman, gaipten şu sesleri duydu:

- Hak geldi, bâtıl yıkıldı, Allahü teâlânın kulu ve peygamberi Salih aleyhisselâm dünyaya gelecektir. Allahü teâlâ onunla insanlara kurtuluş yolunu bildirir.

Ubeyd bundan korktu. Başına bazı şeyler geleceğini anladı. Başka birgün puthane önünden geçerken putlardan sesler gelip; "Senin nesebinde, Allahü teâlânın dünyaya getirip, peygamberlik vereceği bir zat var" dendi ve o anda, kuvvetli bir rüzgâr esti. Bütün putlar yüzüstü düşüp, büyük putun başındaki taç yuvarlandı.

Bu hadise üzerine Ubeyd, kavminin kendisine zarar vermesinden korkup, kavminden uzak durdu.

Salih aleyhisselâm dünyayı teşrif edince, kara, deniz ve sahralarda, ilâhi bir ses, onun doğumunu müjdeledi. Doğum gecesinde, rahmet

melekleri yeryüzüne indi. Semud'un putları da yüzüstü devrildiler. Puthaneye bakan Semudlu, derhal gidip hadiseyi haber verdi. Reisleri Cenda ve ileri gelenler hemen puthaneye gittiler. Putlarının ne hâle geldiğini görünce, daha da şaşırdılar. Hep birlikte büyük putu kaldırarak, başına tacını yeniden koydular. Elleri ile kaldırdıkları putlarına tapmaya devam ettiler.

Semudlular büyük bir bayram gecesinde eğlenirken, bütün ağaçlar, Allahü teâlânın izniyle dile gelerek dedi ki:

- Ey Semud kavmi! Niçin ibret alan kimseler değilsiniz? Allahü teâlâ size senede iki defa, ağaçlarınızda meyveler veriyor. Siz ise; hâlâ çeşit çeşit ve bol bol nimetler gönderen Allahü teâlâya değil de, putlarınıza ibadet ediyorsunuz.

Bunu duyan Semud kavmi, bu duruma öfkelenerek, meyve ağaçlarını kestiler. Ancak bu defa ehlî hayvanlar dile gelerek aynı sözleri söylediler. Semudlular hayvanları da kesmeye başladılar. Sonra dağlardaki vahşî hayvanlar, Allahü teâlânın izniyle dile gelip seslendiler:

- Ey Semudlular! Size yazıklar olsun! Niçin ağaçları kesiyor, neden o hayvanları öldürüyorsunuz? Onlar doğru söylediler.

Bunun üzerine Semudlular, silahlarına sarılıp, vahşî hayvanların peşine düştüler. Hayvanlar hem kaçıyor, hem de diyorlardı ki:

- Bizim Rabbimiz, sonsuz kuvvet ve kudret sahibi Allahü teâlâdır. Ya Rabbi! Semud kavmi senin verdiğin bol nimetlere şükretmediler. Nimetleri vereni inkar edip, sana

değil, kendi elleriyle yaptıkları putlara taptılar. Yeryüzüne zulüm ve fesadı yaydılar. Ya Rabbi! Sen mutlak adalet sahibisin. Hâkimsin. Sen yeryüzünü kulun ve peygamberin Salih aleyhisselâm ile ıslah eyle! Ya Rabbi! Onunla fesadı kaldır!

Semud kavminin insanları, bu sözleri işittikleri hâlde, ibret alacakları yerde küfür ve inatlarında daha da şiddetlendiler.

Yüzü beyaz, yanakları kırmızı olan Salih aleyhisselâmın çok güzel bir sureti vardı. Tatlı sözlü olup, çok fasih, düzgün konuşurdu. Büyüdükçe, kavminin sevgisini kazandı. Herkesle iyi geçinmesi, güleryüzlülüğü, fakir ve düşkünlere yardımı, zayıfları koruması, hastaları ziyareti ve başka olgun hâlleri ile bütün insanlar tarafından sevildi ve takdir gördü.

Semudlular, "Bunda büyük bir kabiliyet var, ileride çok istifade ederiz" dediler. Bu yüzden putla-

ra tapmayışına ses çıkarmadılar. Salih aleyhisselâmın her geçen sene olgunluğu artıyor, kavmindeki insanlardan ayrılığı apaçık ortaya çıkıyordu. Yirmi yaşına bastığında, yüzündeki nur ve güzellik çok fazlalaştı. Öyle ki, kimse yüzüne bakmaya tâkat getiremezdi. Otuz yaşına geldiğinde, ilim, hikmet, vakar ve birçok faziletler, üstünlükler ihsan edildi.

Salih aleyhisselâm, huy ve yaratılış bakımından, zamanındaki insanların en üstünü olup; ticaretle meşgul olur, çantacılık yapar ve elinin emeği ile kazandığını yerdi.

Salih aleyhisselamın peygamberliği

Salih aleyhisselâm 40 yaşına girdiğinde; Allahü teâlâ sapık Semud kavmini imana davet için, onu peygamber olarak gönderdi. Cebrail aleyhisselâma emrederek, Salih aleyhisselâma gitmesini ve ona peygamber olduğunu bildirmesini, kavmini imana, itaate, Allahtan başka ilâh olmadığına ve kendi peygamberliğini tasdik etmeye davet etmesini bildirdi.

Cebrail aleyhisselâm, Hazreti Salih'e geldi. Selam verdi. **"Ey Salih! Şimdi kavmini Allahü teâlâya imana çağır ve tevhide davet et! Şirk ve putlara tapmaktan uzak durmalarını söyle! Allahü teâlânın kendilerine ihsan buyurduğu nimetleri hatırlat! Ayrıca Âd kavminin şiddetli rüzgârda niçin ve neden helâk olduklarını sor"** dedi ve peygamberliğini tebliğ etti. Sonra da buyurdu ki:

- Ey Salih! Sen, Nuh ve Hûd zamanlarında olmayan birçok acayip hâlleri göreceksin.

Salih aleyhisselâm bu ilâhi emir üzerine, hemen

kavminin reisi Cenda'nın yanına vardı. Reis Cenda onu görür görmez, tarifi imkânsız bir korkuya kapıldı. Salih aleyhisselâm, ona güler yüz ve tatlı dille hitap ederek dedi ki:

- Ey Cenda, sana nasihat ederim. Allahü teâlâ, beni, size peygamber olarak gönderdi. Seni ve kavmimi, "Lâ ilâhe illallah" demeye ve beni tasdike, yani Allahü teâlânın kulu ve resulü olduğuma inanmaya çağırıyorum.

- Ey Salih! Neler söylüyorsun? Semud kavmi, senin, Allahü teâlânın peygamberi olduğunu kabul etmez. Kavmime bildireyim bakayım, ne derler? Sen yarın gel.

Sonra Cenda, Semud kavminin önde gelenlerini toplayıp, Hazreti Salih'in söylediklerini bildirdi. Kavmin ileri gelenleri dediler ki:

- Ey Cenda! Gelsin, bize de söylesin. Söylediklerini biz de duyalım.

Ertesi gün, Salih aleyhisselâm oraya teşrif etti. Peygamber olarak gönderildiğini söyleyip, onları Allahü teâlâya imana ve itaate çağırdı ve şu nasihatlerde bulundu:

- Ey kavmim! Kendisinden başka ilâh olmayan Allahü teâlâya iman ve ibadet ediniz! Sizi ve her şeyi yaratan Odur. O, babanız Âdem'i (aleyhisselâm) **topraktan yarattı. Siz Hazreti Âdem'in evladısınız. Bu topraklarda size uzun ömür ve çok nimetler verdi. Ona tevbe ve istigfârda bulunun! Bu tebliğim için sizden ücret istemem. Bilin ki, benim ücretim, ancak âlemlerin Rabbi olan Allahü teâlânın üzerinedir. O, tevbeleri kabul edicidir.**

Salih aleyhisselâm bu şekilde davet ettiğinde, kavminden pek az kimse inandı. Çoğunluğu hak di-

ni kabul etmemekte direndiler. Servetlerine güvenip, zevk ve sefa içinde kendilerinden geçip, zulme başvurdular. Salih aleyhisselâma da dediler ki:

- Ey Salih! Sen bundan evvel, yani bizi putlara ibadeti terke çağırmadan önce, bizim aramızda ümit edilen, güvenilen bir kimse idin. Sende rüşd ve efendilik alametlerini görüp, bize baş ve işlerimizde danışılan bir kimse olmanı, dinimizi kabul etmeni beklerdik. Şimdi sen, bizi, babalarımızın ibadet edegeldiği putlara ibadetten vazgeçirmek mi istiyorsun? Hâlbuki biz, davet ettiğin Allaha ibadetten şüphe içindeyiz.

Salih aleyhisselâm, iman etmeyen kavmine dedi ki:

- Ey kavmim! Bana haber verin! Allahü teâlâ bana açık bir mucize ve peygamberlik vermişken, eğer ben Rabbimin emrini tebliğ ve sizi Allahü teâlâya davet etmeyip, Ona asi olursam, beni Onun azabından kim kurtarır? Beni kendinize tâbi kılmakla, bana hüsrandan başka bir şey arttırmazsınız.

Semud kavmi, peygamberleri Salih aleyhisselâmın, onları imana davet edip, nasihatte bulunduğu zaman, hep yalanladılar. Hazreti Hûd ve Hazreti Nuh'un inanmayan kavimleri gibi, bahaneler aramaya başladılar. Dediler ki:

- O da bizden bir kimse değil mi? Üzerimize bir üstünlüğü olmayan kimseye mi tâbi olacağız? Ona uyduğumuz takdirde dalalete düşer, delilik yapmış oluruz. Aramızda vahye daha layık kimseler var iken, ona mı vahiy olundu? Doğrusu o, yalancı ve kibir sahibidir.

Semud kavmi, Salih

aleyhisselâmı büyülenmiş, yalancı ve mütekebbir diye itham etmelerine rağmen, Salih aleyhisselâm onları, tatlı dille imana davete ve nasihatlerine devam etti:

- Ey kavmim! Şu bulunduğunuz hâlde, bahçeler, pınarlar, ekinler ve latif, hoş tomurcuklanmış hurma ağaçları arasında ve dağlardan yonttuğunuz ve yaptığınız köşkler, saraylar içinde, ölüm ve azaptan emin ve ferah olarak başıboş mu bırakılacağınızı zannediyorsunuz? Allahü teâlâdan korkun, tul-i emelde, uzun emelde olmayın! Artık bana itaat edin! Çünkü, benim emrime, dediklerime itaat, Allahü teâlâya itaattir!

Semud kavmi, Hazreti Salih'i iyi bir insan olarak görüyordu. Ancak onun iyiliğini, putlara hizmette görmek istiyorlardı. Salih aleyhisselâm peygamber olduğunu bildirince, bir kısmı dedi ki:

- Salih'in maksadı bizi kandırıp, elimizdeki mallara konmaktır.

Diğer bir kısmı ise diyorlardı ki:

- Hayır, Salih'in bizim malımıza ihtiyacı yoktur. Onun maksadı olsa olsa bize reis olmaktır.

Bir başka grup da dedi ki:

- Onun reislikte de gözü yoktur. Belki akıl hastalığından dolayı böyle birtakım anlaşılmaz şeyler söylemiş olabilir.

Daha sonra mel'un şeytan da insan suretinde, onların aralarına girip dedi ki:

- Ne garip şey! Daha dün bir çoban gibi aramızda bulunan kişi, şimdi birdenbire korkutucu sözler söylüyor. Bütün putları bir kenara itip, görünmeyen bir mabuda tapmamızı söylüyor. Herkesin kendi etrafında toplanmasını, sözünü dinlemelerini, böylece insanla-

ra daha iyi bir hayat vereceğini söylüyor. Ama nasıl ve neyle? Belli değil. Hepimizin sapık, kendisinin tek başına bize yol gösterici olduğunu söylüyor. Aklının, hepimizin aklından çok olduğunu ve âlemlerin Rabbi ile irtibatta bulunduğunu iddia ediyor. Böyle bir şey nasıl mümkün olabilir? Başkalarının yapamadığını o nasıl yapabilir? Yoksa Ay'ı gökyüzünden yere mi indirecek, yoksa yeryüzünü güneşe mi yaklaştıracak? Yoksa ölüyü mü diriltecek?

Semudlular şeytanın vesvesesiyle, kalkıp, Salih aleyhisselâma gittiler ve ona dediler ki:

- Şimdiye kadar kimsenin ceddinden ve soyundan bir kötülük görmedik. Fakat, sen insanların hayatını perişan edecek sözler söylüyorsun. Sen bu putların hiçbirini kabul etmiyorsun ve karışıklık çıkarmaktasın. Bu yeni sözleri nereden getirdin? Ve görülmeyen mabud seni nasıl vazifelendirmiştir? Söz ve iddia ile bir şey sabit kılınamaz. Eğer doğru söylüyor isen, hiç kimsenin yapamadığı bir işi yapman gerekir. Doğru söz delil ister. Bütün insanları, senin mabudunun yarattığını ve herkesten güçlü olduğunu söylüyorsun. Biz de her şeyi bildiğimizi söylemiyoruz. Yaşadığımız bir dünya vardır. Eğer sen de yeni bir iş yapamayacaksan ve insanlarla aranda yeni bir fark bulunmuyorsa, bu davadan vazgeç.

Salih aleyhisselâm, onlara şöyle cevap verdi:

- Söylediğim her şeyi Rabbimin iradesiyle söylüyorum. Rabbim dilerse, düşündüğünüz bütün şeyler, istediğiniz her alamet meydana gelir.

O zaman Semudlular Kur'an-ı kerimde mealen buyurulduğu üzere;

"Sen, çok sihre, büyüye uğramışsın, dediler." [Şuara: 153]

Salih aleyhisselâm her gün kavmi arasında dolaşır, güler yüz, tatlı dil ve yumuşaklıkla, onları imana davet ederdi. Buna karşılık, kavminin alaylı ve hakaret dolu sözlerine sabreder, cevap vermeyip, üzüntülü bir şekilde inananların yanına dönerdi. Ayrıca kâfirler, müminlerle de her yerde alay ederlerdi. Kavminin kendisiyle ve müminlerle alay edişleri Kur'an-ı kerimde şöyle bildirilmektedir:

(İmana gelmeyip, kibir üzere olan o kavmin ileri gelenleri, zayıf ve aciz addettikleri müminlerle alay ederek dediler ki: "Siz, Salih'in gerçekten Rabbi tarafından gönderilmiş bir peygamber olduğunu biliyor musunuz?" **Müminler sağlam bir imanla;** "Evet, Onun bize ve size peygamber olduğunda şek ve şüphemiz yoktur" **dediler. O zaman, o iman etmeyi kibirlerine yediremeyenler;** "Biz, sizin iman ettiğiniz şeye inanmıyor, inkar ediyoruz" **dediler.)** [A'raf: 75-76]

Semudlular kibirde daha da ileri giderek dediler ki:

- Ey Salih! Sen, bizi görmediğimiz bir şeye inanmaya çağırıyor, babalarımızın taptığı putlarımızı bırakmamızı söylüyor ve Âd kavminin başına gelenlerle korkutuyorsun. Hâlbuki onların evleri, çardakları kumlar üzerine kurulmuştu. Rüzgâr elbette onları yıkar. Bizim saraylarımız öyle olmayıp, dağlara, kayalara oyulmuştur. Rüzgârın kayaları yıkması mümkün değildir. Senin Rabbinin de bize gücü yetmez.

O esnada şiddetli bir sesle irkildiler. **"Salih aleyhisselâm, hakikaten Allahü teâlânın peygamberidir. Putlar bâtıldır"**

sesiyle bütün putlar devrildi. Bu hâli açıkça gören Semudlular, iman edecekleri yerde, hayret ve dehşetle, “Bu olsa olsa Salih’in sihridir” dediler.

Küfürleri ve düşmanlıkları gittikçe fazlalaşıp; “Salih aramızda doğru bir kişi idi. Şimdi yalanı, sihri, bühtanı, putlarımıza muhalefeti apaçık meydana çıktı” diyerek, küfür ve isyanlarına devam ettiler.

Salih aleyhisselâm, bir ara kavminin iman etmesinden ümidini kesip, Rabbine dedi ki:

- Ya Rabbi! Bir sefere çıkayım, yolculuğumda salih kimselerle karşılaşıp, onlarla dost olayım.

Hak teâlâ ona izin verdi. Oradan ayrıldı. Birçok yerlerden geçti. Birgün kendini ibadete vermiş bir kişiye rastladı. Ona dedi ki:

- Niçin tenhalarda yalnızlığı seçtin?

- Bu yerde bir köy vardı. Ahalisinin tamamı Allahü teâlâya inanmazdı. Cümlesi helâk olup, yalnız ben kurtuldum. Geri kalan ömrümü, o beladan kurtulduğum için, Allahü teâlânın şükrüne hasrettim. Bu sebeple tenhalarda ibadet ederim.

Salih aleyhisselâm, onun sözlerinden ve hâlinden ibret alıp, daha fazla şükürle meşgul oldu. Sonra yolu bir deniz kenarına uğradı ve bir adaya geldi. Adada, ibadet eden bir şahıs gördü. Ona da tenhalarda ibadet etmesinin sebebini sordu. O da şu cevabı verdi:

- Ey Salih! Bir cemaat ile idim, onlar çok kötü insanlardı. Birgün onlarla birlikte bir gemiye bindim. İçlerinde benden başka Hak teâlâya inanan yoktu. Neticede gemi battı. Benden başka hepsi boğuldular. Kurtuluş nimetinin şükrünün edası için, burasını seçtim.

SALİH ALEYHİSSELÂM

Salih aleyhisselâm, veda edip ayrıldı. Çok yerler geçip, halkının tamamı imansız olan bir şehre geldi. Orada iki mümin kimse buldu. Bunlar gündüzleri helal kazanıp, akşam kendilerine yetecek kadar yiyecek alıkoyup, fazlasını fakirlere sadaka verirlerdi. Bir akşam birlikte otururlarken, heybetli bir ses işittiler. Salih aleyhisselâm onlara, bu sesin sebebini sordu. Onlar da dediler ki:

- Burada yırtıcı bir hayvan vardır. Sesi her gün bu saatte duyulur. Kimi bulursa helâk eder.

- Eğer şehirdekiler bana mallarının bir kısmını verirlerse, onları bu hayvanın şerrinden kurtarırım.

Onlar gidip, Salih aleyhisselâmın sözlerini şehir halkına söylediler. Herkes malının bir kısmını getirip, bir yere yığdı. Sonra da Hazreti Salih'ten dediğini yapmasını istediler. Salih aleyhisselâm Allahü teâlâya duâ etti. Duâsı neticesinde, o vahşî hayvanın iki parça olduğu görüldü. Şehir halkı sözlerinde durup, mallarını Hazreti Salih'e verdiler. Hazreti Salih de, o iki kişiye, bu malları kabul etmelerini söyledi. Fakat onlar istemediler ve dediler ki:

- Bize alınterimizle kazandığımız kifayet eder.

Bunun üzerine, Salih aleyhisselâm, malları sahiplerine geri verdi. Sonra da Allahü teâlâya şöyle duâ etti:

- Ya Rabbi! Sana şükürler olsun ki, kullarından salih kimseleri bana gösterdin.

O zaman Allahü teâlâdan vahiy geldi:

- Ey Salih! Dünyanın nizamı, âlemin intizamı benim sevgili kullarımın mevcut olmaları iledir. Dünyanın nizamını, âlemin intizamını sevgili kul-

larımın varlığına bağladım. Eğer onlar olmasa, bütün isyan edenleri göz açıp kapayıncaya kadar helâk ederim.

Salih aleyhisselâm daha sonra, kendisine iman etmemiş olan kavminin yanına döndü.

Küfür ve isyanda bu kadar ileri giden Semudlular, Hazreti Salih'i susturmak maksadıyla yine toplandılar ve dediler ki:

- Ey Salih! Peygamber olduğun doğru ise, bize vahşî hayvanlardan birkaç tane çağır da, gelip senin peygamber olduğunu söylesinler. O zaman gerçekten sana inanacağız.

Salih aleyhisselâm da onların bu istekleri karşısında, Allahü teâlâya duâ etti ve, **"Ey hayvanlar, geliniz! İstedikleri şehadeti söyleyiniz"** diye seslendi.

Bunun üzerine, büyük bir arslan kükreyerek çıkageldi ve dile gelerek; **"Buyur ey Salih aleyhisselâm"** deyip, Allahın birliğine, Hazreti Salih'in peygamberliğine şehadet etti. Boynunu eğdi.

Kâfirlerden biri; "Şu sihre bakınız" dedi. O anda arslan, o kâfire hücum etti. Kâfirlerden her biri dağılıp, evlerine kapanarak, kapılarını da kilitlediler. Sonra da pişman olup; "Ey Salih, bu belayı def et, seni dinleyeceğiz" diye özür dilediler.

Hazreti Salih'in işareti ile arslan geri dönüp kay-

boldu. O gün bir grup Semudlu, imanla şereflendi. Bunlardan son iman eden, Hazreti Salih'in amcasının oğlu idi. Ancak kavmin çoğu iman etmedi. Bunun neticesinde cenab-ı Hak, isyan ve taşkınlığın (küfrün) zirvesine çıkan bu kavmin de kadınlarını, Hûd aleyhisselâmın kavminde olduğu gibi, kısır bıraktı. Ağaçlar kuruyup meyve vermedi. Sığırlar buzağılamayıp, davarlar kuzulamadı. Semudluların bir kuyusu hariç, hepsi kurudu. Bu durum karşısında, Semud kavminin insanları kin ve öfke ile dediler ki:

- Ey Salih, aramıza fesat karıştırdın. Mallarımıza, çoluk-çocuğumuza, bizlere zarar verdin. Buradan çekil git, yoksa seni öldürürüz!

Salih aleyhisselâm müminlerin yanına döndü.

Salih aleyhisselâm, Allahü teâlânın emriyle, bir müddet kavminin yanından ayrıldı ve uzun müddet dönmedi. Daha sonra emr-i İlâhi ile kavminin yanına gitti. Onlar, bayramları sebebiyle bir yere toplanmışlardı. Reisleri süslü elbiseler giymişti. Putları da sağ ve soluna dizmişler, altın ve gümüşten kürsülere koymuşlardı. Reisleri Cenda, altın ve gümüşle süslü bir tahta kurulmuş oturuyordu. Salih aleyhisselâm oraya gelince; onlara hitaben dedi ki:

- Ey kavmim! "Lâ ilâhe illallah. Salih, Allahü teâlânın kulu ve peygamberidir" deyiniz! Ey kavmim, size bir kere peygamber olarak gönderildim. Şimdi ikinci defa gönderiliyorum.

Kavmi bunu duyunca, hayrette kaldılar. O esnada putlar yüzüstü düştü. Uzun zaman geçtiği için, kendisini tanıyamayan Semud kavminin reisi Cenda sordu:

- Sen kimsin?

Salih aleyhisselâm kendisini tanıtınca, Cenda; "Sen hakikaten Salih misin? Uzun zaman oldu, seni göremedik. Kırk sene kadar aramızda yoktun. Kaybolmuştun. Ey kişi! Sen Salih olamazsın. Sen bir sihirbazsın" deyip, onu ölümle tehdit etti.

Kavminin, Salih aleyhisselâmı tehdit ettiği sırada, orada bulunan Cenda'nın amcasının oğlu, "Ey Salih, biz seni tanıdık. Sen bize nasihat edensin. Lâkin, biz senin nasihatine muhtaç değiliz. Buradan git! Bizi rahat bırak" dedi.

Salih aleyhisselâm ona dönerek buyurdu ki:

- Ey kişi! Sen bugün, çoluk çocuğun da falan saatte ölecek. Yarın da anan ve baban ölecekler. Çabuk iman et! Eğer imanlı vefat edersen, Allahü teâlâ seni yarın diriltir ve bir mucize olarak Semud kavmine gösterir. Ömrünü, sonuna kadar sıddık bir kimse olarak yaşar gidersin.

Bunu duyan Cenda'nın amcasının oğlu, derhal değişti, iman edip, Salih aleyhisselâmın hak peygamber olduğuna şehadet getirdi. Sonra da insanların bakışları arasında oradan ayrıldı.

Hazreti Salih'in dediği vakit gelince, hakikaten Cenda'nın amcasının oğlu vefat etti. Arkasından da hanımı ve çocukları öldüler. Bu hadise Semud kabilesi arasında yayıldı. Ertesi gün, baba ve annesi de öldü. Semudlular daha çok şaşırdılar. Reis Cenda da korku ve telaşla, bu olanları takip ediyordu. Salih aleyhisselâm, kavmine sordu:

- Ey Semudlular! O ilk vefat eden kişi, aranızda nasıl bir kimse idi?

- Sevdiğimiz hayırlı biri idi.

- Eğer Allahü teâlâ onu benim duâmla diriltirse, iman eder misiniz?

- Putlarımıza tapmaktan vazgeçer, sana iman ederiz.

Sonra beraberce ölen kişinin evine gittiler. O kişi, eşi, çocukları, anası, babası herbiri bir köşede yatıyorlardı. Salih aleyhisselâm, Allahü teâlâya duâdan sonra, o ilk vefat edene ismiyle hitap etti. O meyyit; “Buyur ey Allahü teâlânın peygamberi” deyip, şehadet getirdi. Semudlular bu mucizeyi gördüler. Lâkin iman edeceklerine dair verdikleri sözde durmayıp, yine Hazreti Salih’e, “sihirbaz” dediler, iftirada bulundular. Telaşla kalkıp puthanelerine gelerek, Hazreti Salih’in mucizesini putlarına anlattılar. Mel’un şeytan putlara girerek dedi ki:

- Sözünüzü anladım. Eğlencenizin başına dönerek, yiyip içip kendinizden geçiniz. Salih’i görürseniz, ona, senden önce gelen Nuh ve Hûd peygamberlerin getirdiği mucizelerden getir, göster de görelim deyin!

Semudlular sevinç ve neşe ile geriye döndüler. Hazreti Salih’i görüp, şeytanın dediklerini ilettiler. Hazreti Salih onlara dedi ki:

- Ey kavmim! Bu güne kadar peygamberliğime delil olan çok alametler gördünüz. Size; vahşî hayvanlar, kuşlar, ağaçlar, ölüler ses verip şehadette bulundular. Bunlar yetmez mi ki, hâlâ şek ve şüphedesiniz? Madem ki, bunlar yetmedi, öteki isteklerinizi de söyleyin. Nasıl bir mucize istersiniz?

- Ey Salih! Bizimle beraber bayramımıza iştirak edersin. Sen kendi ilâhına, biz de kendi ilâhlarımı-

za duâ ederiz. Eğer senin duân kabul olursa, biz sana tâbi oluruz.

- Bayram gününüzde, yanınıza inşaallah geleceğim.

Salih aleyhisselâmın devesi

Salih aleyhisselâm ile kararlaştırılan gün gelince, bütün Semudlular eğlence yerinde toplandılar. Reisleri Cenda da orada altından bir taht üstünde ve ipek elbiseler içinde idi. Hazreti Salih de abdest alıp, iki rekât namaz kıldıktan sonra, Allahü teâlâya duâ ve niyazda bulunup yola çıktı. Yolda birçok mucizeler zuhur etti. Ağaçlar eğiliyor, kuşlar gölge yapıyor, hayvanlar muvaffakiyeti için duâ ediyorlardı.

Salih aleyhisselâm doğruca reis Cenda'nın karşısına gitti. Orada toplananlara seslendi:

- Ey kavmim! Ben, Allahü teâlânın size gönderdiği peygamberim. Bana itaat edin ki, azaptan kurtulasınız.

Cenda dedi ki:

- Ey Salih! Eğer doğru söylüyorsan ve peygamberlik davasında isen, seni imtihan etmek istiyoruz. Bu imtihanımız şöyle olacak: Biliyorsun ki, bölgemizde El-Katibe isminde büyük bir kaya vardır. Oraya gideceğiz. Senin ilâhın o kayadan kızıl tüylü, doğurmak üzere olan dişi bir deve çıkarsın ve taştan çıkan deve yavrulasın, yavrusunun da rengi anasına benzesin!

Semudluların en kıymetli malları deve olduğu için, Salih aleyhisselâmdan deve istediler. Salih aleyhisselâm, müşriklerin kendini aciz bırakıp, kalabalığın önünde mahcup etmek için teklif ettikleri bu istekler karşısında, hiç telaşlanmayıp namaza durdu. Allahü teâlâya yalvarıp, bu mucize isteğin-

den rızası var mı, yok mu diye vahiy bekledi. Allahü teâlâ o mübarek peygamberinin doğruluğunu meydana çıkarmak için, öyle bir devenin meydana çıkarılacağını, kendisine şu şekilde müjdeledi:

- Ey Salih! Şüphe yok ki, biz onları imtihan için, diledikleri şekilde kayadan bir deve çıkarır ve göndeririz. Artık onların yaptıklarına bak, helâklerini bekle ve ezalarına sabret! Onlara haber ver ki, kendilerine mahsus olan büyük kuyunun suyu, kendileri ile deve arasında taksim olunmuştur. Bir gün devenin, bir gün de onların ve hayvanlarınındır. Her birisi su nöbetinde hazır bulunsun. Devenin nöbetinde onlardan hiçbir kimse gelmesin!

Salih aleyhisselâm, kavminin mucize isteklerini kabul etti. Onlara, bu istedikleri mucize olduğu takdirde ne yapacaklarını sordu. Hep birlikte iman edeceklerini söylediler. Semudlular, aslında böyle bir devenin ortaya çıkabileceğine hiç ihtimal vermiyorlardı. Salih aleyhisselâm duâ etti. O zaman, önüne geldikleri o kaya büyümeye başladı. Gebe bir deve şekline döndü. Birtakım sancılı sesler peyda olup, kaya çatladı. İçinden bir deve çıkarak, dedi ki:

- Lâ ilâhe illallah Salih nebiyyullah! Ben Allahü teâlânın gönderdiği bir deveyim. Rabbimi tesbih ederim. Beni bir mucize kıldı.

Reis Cenda, bu mucizeyi büyük bir dikkatle seyretti ve sonunda koltuğundan kalkıp, Hazreti Salih'in yanına gelerek alnından öptü. Sonra da kavmine dönüp, **"Ey Semud kabileleri! Bu kadar körlük yeter. Ben ona inandım. Eşhedü enlâ ilâhe illallah ve enne Salihan nebiyyullah, dedi ve**

onunla birlikte kavminden yüz kişi de imanla şereflendi.

Semud kabilesi insanlarının yavaş yavaş iman ettiklerini gören puthane muhafızı Darid, yüksek bir sesle bağırdı:

- Ey Semud kabileleri! Sihir olan bir şeye ne kadar çabuk meylediyor ve Salih'i peygamber kabul ediyorsunuz. Gelin putlarımıza gidelim de, bundan daha acayibini onlar bize göstersin!

Bu sözler karşısında birçoğu tereddüt gösterip, iman etmediler. Cenda'nın kardeşi Şihab iman etmek üzereyken, vazgeçip küfrü seçti. Semudlular bu durumu görüp, imansızlıkta ısrar ettiler ve onu, kendilerine kumandan, reis seçtiler. Tacı onun başına koydular.

Cenda şehre döndü. Evindeki putları kırıp koltuğunu parçaladı. Kendine ait malları iman edenlere taksim etti. Sert, keçeleşmiş bir elbise giydi ve Semudlular arasında dolaşmaya başladı. Onlara dedi ki:

- Ey Semudoğulları, devenin söylediğini söyleyiniz, lâ ilâhe illallah Salih nebiyyullah, deyiniz!

Semud kabileleri kötü sözlerle onunla alay etmeye başlayarak, "Yazıklar olsun sana ey Cenda! Salih'in sihrine kandın" dediler. O da şöyle cevap verdi:

- Sizin aranızdaki itibarımı ne çabuk unuttunuz. Ben kendim için bu dini seçtim. Rabbimin azabından korkum çoktur.

Daha sonra Cenda, Hazreti Salih'ten hiç ayrılmaz oldu. Allahü teâlâya ibadete başladı.

Kayadan istedikleri cins deve çıkınca, Salih aleyhisselâm, onlara, Allahü teâlânın; **"İşte istediğiniz dişi deve; su bir gün o devenin, bir gün de si-**

zindir. Su içmekte ona dokunmayın! Sakın dövmek, öldürmek suretiyle, ona bir kötülük yapmayın! Yoksa sizi büyük bir günün azabı yakalar" şeklindeki kesin azap emrini de tebliğ etti.

Deve, yavrusuyla birlikte dağlara çıkar, ağaçlar kendisine dallarını eğerdi. O da en lezzetli yaprakları yer, sonra vadilerde otlardı. Semudun hayvanları onu görünce, korkup kaçarlardı. Deve, akşam olduğunda şehre gelir, Semudlular da gelip, kaplarını sütle doldurur giderlerdi. Sağmak zahmeti olmadan, süt, kaplarına akardı. Deve, daha sonra Hazreti Salih'in ibadet ettiği yerin civarına gelir, orada kalır, sabaha kadar Allahü teâlâyı tesbih eder, sabah olunca da tekrar meralara giderdi. Deve, Allahü teâlânın izni ile dile gelir, Semudluları imana davet ederdi.

Semudluların bir su kuyusu olup, etrafında bir havuzu vardı. Deve su nöbetinde oraya gelir, doyuncaya kadar su içerdi. Semudlular, bir gün su, bir gün de devenin sütünü içiyorlardı. Su nöbetlerinde, kuyunun suyu deveye kalmasın diye, çok su biriktiriyorlardı. İman etmeyenler zaman zaman birbirlerine dediler ki:

- İşte görüyorsunuz, ağaçlar dallarını, yapraklarını yesin diye deveye eğiyor. Her gün meralarda deve için otlar bitiyor. Hayvanlarımız ondan kaçıyor, helak oluyor. Sütünü içtiğimizde bedenlerimizde hastalık oluyor. Bu deve bize hayır getirmiyor. Buna bir çıkar yol bulalım.

Böylece nankörlük edip, deveyi helâk etme yollarını aradılar. Fakat Hazreti Salih'in haber verdiği azap sebebiyle de korkup karar veremediler. Yine de fırsat kollamayı elden bırakmıyorlardı.

Semudlular deveyi boğazladılar

Semud kavmi içinde, sürüleri zarar gördüğü için, devenin öldürülmesini çok isteyen iki kadın vardı. Birisi, yaşlı fakat çok malı, mülkü olan ve güzel kızları bulunan Uneyze idi. Diğeri Saduf idi ki, hem cemâl sahibi, hem de malı, mülkü pek fazla idi. Hazreti Salih'e en çok bu kadın düşmandı. Semud kavminden iman etmeyenleri, deveyi boğazlamaları için devamlı teşvik ediyordu.

Birgün ismi Mısda olan amcasının oğlunu çağırarak, ona dedi ki:

- Ey Mısda! Eğer büyük zararını gördüğümüz Salih'in (aleyhisselâm) devesini öldürürsen, sana varırım. Her şeyimle senin olurum.

Bu teklifinde ısrar ederek, sonunda onu ikna etti. Gidip durumu Uneyze'ye de anlatıp dedi ki:

- İkna ettiğim Mısda'nın yanına yardımcılar lazımdır. Kavmimiz içinde Kıdar isminde, evlenmemiş birisi var. Kızlarını ona teklif et. Kabul ederse, onu da yardımcı vererek deveyi boğazlatmış oluruz.

Uneyze kabul edip, kızlarından en güzelini giydirip süsledi ve Kıdar'a gösterdi. Kıdar, kavmi içinde çok çirkin ve babası belli olmayan biri idi. Teklifi kabul etti. Kıdar ile Mısda görüşüp, deveyi öldürmek için plân yaptılar. Yanlarına Mısda'nın kardeşi, Heril, Düayr, Darid, Reyyan, Lübeyd, Mesred isimli bedbahtları da alarak tam dokuz kişi oldular. Bunlar kabileleri dolaşıp, yapacakları işi anlattılar ve taraftar topladılar.

Semudoğullarının küçüğü-büyüğü, kadını-erkeği, devenin öldürülmesine rıza göstermişti. Devenin öldürüleceği gün, Uneyze, kızını süsleyip Kı-

dar'ın yolu üzerine çıkardı. Kıdar, evlenmek arzusuna kavuşmak için deveyi beklemeye başladı.

Kur'an-ı kerimde Neml suresinin 48. ayet-i kerimesinde, toplanan bu fesat ehli mealen şöyle bildirilmektedir:

(O Semud kavminin bulunduğu şehirde dokuz kimse vardı. Bunlar deveyi öldürmeye teşebbüs ettiler. Bunlar o şehirde ıslah ile değil, ifsat ile meşgul idiler.)

Bu dokuz kişi plânları gereği, devenin geçeceği yolda pusuya yattılar. Deve yaklaşınca, Mısda bir ok atıp, deveyi yaraladı ve yere düşürdü. Kıdar ve yanındakiler de üzerine atılıp boğazladılar. Kur'an-ı kerimde A'raf suresinin 77. ayet-i kerimesinde mealen şöyle haber vermektedir:

(Semud kavmi o deveyi kestiler. Rablerinin emrine uymayıp isyan ettiler.)

Hazreti Salih'in; **"Deveyi kendi hâline bırakın, yesin, içsin"** emrine karşı gelip taşkınlık yaptılar. Devenin yavrusunu da yakalayıp öldürdüler. Semudlular devenin etlerini pay ettiler ve pişirip yediler.

O zaman kuşlar ve yırtıcı hayvanlar dile gelerek, "Şimdi Semud kavmi helâk oldu. Rabbimizin

emrine karşı gelip isyan ettiler" diye çağrıştılar.

Salih aleyhisselâm durumu öğrenip, müminlerle birlikte oraya gitti. Devenin hâlini görünce, çok üzüldü. Hazreti Salih'in gözyaşları mübarek sakallarına aktı ve **"İlâhi! Ahir zamanda gönderilecek, âlemlere rahmet olacak olan Muhammed Mustafa hakkı için kavmime hidayet eyle"** diye duâda bulundu.

Semud kavminin helâkı

Semud kavminin azgın müşrikleri, deveyi kestikten sonra, işi büsbütün azıtarak alaya, hakarete başladılar ve dediler ki:

- Ey Salih! Eğer gönderilen peygamberlerden isen, bize vaadettiğin azabı getir!

Salih aleyhisselâm kavmine buyurdu ki:

- Ey kavmim! Ben size Rabbimin risaletini tebliğ ettim ve size nasihat ettim. Lâkin siz nasihat edenleri sevmezsiniz, ey kavmim! Niçin tevbeden evvel azabın gelmesine acele edersiniz? Niçin Allahü teâlâdan magfiret isteyerek iman etmezsiniz? Keşke Allahü teâlâya istigfâr etseniz de merhamet olunsanız. Zira azap geldiğinde tevbe kabul olmaz.

Müşrikler Hazreti Salih'in şefkat ve merhamet dolu nasihatlerine karşı dediler ki:

- Ey Salih! Biz seninle ve sana tâbi olan müminlerle uğursuzluğa uğradık. Sen bu dini ortaya attığından beri, bizim başımız beladan kurtulmuyor. Sen böyle bir din getirmeden önce, bu belalardan hiçbirisine maruz kalmazdık.

Allahü teâlâ Hazreti Salih'e vahiy gönderip, **"Kavmine azabın geleceğini bildir!"** buyurdu. Bunun üze-

rine Salih aleyhisselâm kavmine şöyle dedi:

- Evlerinizde üç gün yaşayınız. Çarşamba, perşembe ve cuma günü. İlk günde yüzleriniz sararır, ikinci günde kızarır, üçüncü günde kararır, dördüncü gün de helâk olursunuz. Bu kesin bir vaattir.

Bunun üzerine, Semudlular, Hazreti Salih'in azap vaadi karşısında dediler ki:

- Ey Salih! Elinden geleni ardına koyma! Biz deveyi öldürerek etini yedik. Sen uzun zamandır bizi azapla korkutursun. Biz ondan bir eser göremiyoruz.

O gecenin sabahında, birtakım acayip hâllerle karşılaştılar. Devenin bastığı yerlerden kan fışkırdığını, ağaçların yapraklarının kızardığını, kuyu suyunun kan kırmızısı, yüzlerinin de sapsarı olduğunu görüp, birbirlerine haber verdiler. Sonra Hazreti Salih'e gittiler ve "Ey Salih! Sen bizim renklerimizde ve etrafta olan değişikliğe ne dersin" dediler. Hazreti Salih de buyurdu ki:

- Bu, Allahü teâlânın azabının ilk alametidir. Bu ilk gününüzdür.

Semudlulardan deveyi öldüren dokuz kişi; "Salih bizlere ne sihir varsa yapıyor. Üç güne kadar da azap vaadi var. O gelmezden önce Salih'i, ailesini ve ona inananları öldürelim" dediler ve yola çıktılar. Gece olduğunda Hazreti Salih'in ibadet ettiği yere geldiler. Cebrail aleyhisselâm her birini öldürdü.

Ertesi gün Semudlular, bu dokuz kişinin cesetlerini buldular. Kur'an-ı kerimde bu durum mealen şöyle bildirilmektedir:

(Onlar bu şekilde Salih'i öldürmek için hile yaptılar. Biz de onların bu hilelerinin cezasını verdik. Hâlbuki onların bundan haberleri yoktu.

İşte bak, o tuzakların akıbeti nice oldu? Çünkü biz onları da, kavimlerini de helâk ettik.) [Neml 50-51]

Allahü teâlâ, Hazreti Salih'e Cebrail aleyhisselâmı göndererek, müşriklerin tuzaklarından ve başlarına geleceklerden, onu haberdar etti. O da iman edenlerle birlikte o beldeyi terk ettiler. Bunların kurtulmalarına sebep imanları idi. Allahü teâlâ bu durumu şöyle bildirmektedir:

(Vakta ki, azabımız veya azapla emrimiz gelince, Salih'i ve onunla beraber müminleri indimizde rahmetle, o azaptan ve o günün rüsvalığından kurtardık. Muhakkak senin Rabbin, azabında kuvvetli ve düşmanlarına galiptir.) [Hûd 66]

(Salih'e ve onunla olan müminlere necat verdik. Onlar küfür ve günahtan sakınırlardı.) [Neml 53]

İkinci günde Semudluların yüzleri kana boyanmış gibi kıpkırmızı oldu. Azabın geleceğine kanaat getirip feryat ettiler, bağrıştılar, ağlaştılar. "İki gün geçti" dediler. Üçüncü günü yüzleri simsiyah oldu. Sanki yüzlerine zift sürülmüştü. Hepsi ümitsiz olup; "Azap hangi taraftan gelir" diyerek sağa, sola ve semaya doğru bakıştılar. Azap vakti geldiğinde, Allahü teâlâ Cebrail aleyhisselâmı gönderip buyurdu ki:

- Semud kavmi bana iman etmediler. Nimetlere şükretmediler. Benim hâlık (yaratıcı) **ve Rab olduğumu inkâr ederek, kendilerine mucize olarak gönderdiğim deveyi boğazladılar. Resulüm Salih'i de yalanladılar. Şimdi onlara şiddetli sayha** [öldürücü şiddetli bir ses] **ile azabı indir! Saraylarını, diyarlarını harap et!**

Bu İlâhi emir üzerine bir sabah vakti, öldürücü dehşetli bir ses ve zelzele,

Semud kavminin insanlarını yakaladı. Cebrail aleyhisselâm, onları muhkem binalarda helâk etti. Fahreddin-i Râzî'nin beyanına göre, sayhanın şiddet ve heybetinden, hepsinin ödleri patlamak suretiyle öldüler. Allahü teâlâ Kur'an-ı kerimde mealen bu hâli şöyle bildirmektedir:

(Semud kavmini sabah vaktinde, Cebrail aleyhisselâmın şiddetli sayhası yakaladı. Hepsi helâk oldular. Kazanageldikleri, işledikleri o şeyler, muhkem evler, mal ve nüfuslarının çoğalmış olmaları onlardan azabı defedemedi.) [Hicr 83-84]

(Onların üzerine Cebrail'in bir sayhasını gönderdik de, hayvan ağılına konan kuru çalı çırpı ve otlar gibi mahvoluverdiler.) [Kamer 31]

(Onlar; gökten heybetli sesle yerde zelzele olup, kalbleri parçalanarak yüzleri üzerine düşüp, evlerinde helâk oldular.) [A'raf 78]

(Küfürle nefslerine zulmedenleri; Cebrail'in sayhası alıp, kalbleri parçalanıp, evlerinde yıkılıp helâk oldular.) [Hûd 67]

(Biz Semud kavmine hayır ve şer yolunu gösterdik. Onlar körlüğü, yani dalaleti hidayet üzerine tercih ettiler. Onları, dünyada kazandıkları küfür ve isyan sebebiyle azap saikası alıp, zelil ve helâk oldular.) [Fussilet 17]

(Onları azap yakaladı. Muhakkak bunda bir ibret vardır. Onların çoğu iman edici olmadı. Muhakkak ki, senin Rabbin azizdir, rahimdir.) [Şuara158-159]

Bu son ayet-i kerimede, onların çoğu veya yarısı iman edici olsa, yani Hazreti Salih'e iman etse idiler, onlara azabın gelmeyeceğine, gönderilmeyeceğine dair işaret olduğu bildirilmektedir.

Salih aleyhisselâmın mucizeleri

Salih aleyhisselâm, kavminin helâkinden sonra, kendisine iman edenlerle birlikte Mekke'ye gitti. Oraya yerleşti. Başka yere gittiği de bildirilmiştir.

Salih aleyhisselâmın gönderildiği Semud kavminin yaşadığı yerlerde, hamt diye bilinen dikensiz ve meyveleri olmayan ağaçlar vardı. Orada bunlardan başka ağaç bulunmazdı. Birgün Semud kavminin önde gelenleri Salih aleyhisselâma gelip, "Sen, gerçekten peygamber isen, bu ağaçlar meyve versin" diyerek, Salih aleyhisselâmdan mucize göstermesini istediler. Onların bu teklifi üzerine, Salih aleyhisselâm duâ etti. Orada hamt cinsinden ne kadar ağaç var ise, hepsi meyve verdi.

Salih aleyhisselâmın kavminin bulunduğu yerde, tek bir kuyu olup, başka yerde su yoktu. Susuzluktan dolayı bu beldede mahsul elde edilemediğinden, Semudlular gelip; "Gerçekten peygamber isen, şu taştan su çıkar" dediler. Salih aleyhisselâm, onların bu teklifi üzerine Allahü teâlâya duâ etti. Onun bu duâsı üzerine, kendisine vahiy gelip, **"O taşın çevresinde yedi kere dolaş"** buyuruldu.

Salih aleyhisselâm vahiy mucibince, o taşın çevresinde dolaşırken, o büyük taştan göz göz sular akmaya başladı. Semudlular bu sularla boş arazilerini suladılar. Kurak arazileri; bağlar, bahçeler hâline getirdiler.

Salih aleyhisselâmın kavmi olan Semudlular, koyunculuk da yaparlardı. Bunun için senenin bazı aylarını sahralarda, yaylalarda çadır kurarak geçirirlerdi. Yaylada bulundukları bir sırada, iman

etmeyenlerden bir kişi, gizlice Salih aleyhisselâmın çadırını ateşe verdi. Çadır ateş aldı. Oradaki kâfirler alaya başladılar ve dediler ki:

- Sen gerçekten peygamber isen, çadırındaki yangını söndür de görelim.

Bunun üzerine Salih aleyhisselâm duâ etti. Ateş hemen etraftaki çadırlara sıçradı. Kâfirlerin bütün çadırları yanıp kül olduğu hâlde, Salih aleyhisselâmın çadırına bir şey olmadı. Semud kavminin helâk olmasına sebep olan hususiyetlerinden bazıları şunlardır:

Semud kavmi küfür içinde olup, Salih aleyhisselâmı yalanladılar. Âhiret gününde hesap vereceklerini düşünmediler. Allahü teâlânın kendilerine birçok nimet verdiği hâlde, bu nimetleri veren Allahü teâlâya isyana devam ettiler.

Allahü teâlânın gönderdiği Salih aleyhisselâma itaat etmeyip, nefslerinin arzu ve isteklerine uydular. Allahü teâlânın peygamberine düşmanlık ettiler. Kendi görüşlerine uyarak apaçık olan mucizelere inanmadılar. Kendilerine nasihat eden kimselerden rahatsız oldular ve bu kimselere düşmanlık yaptılar. Nitekim Âyet-i kerimede mealen buyuruldu ki: **(Salih kavmine dedi ki: Ey kavmim! Ben size Rabbimin emrini tebliğ ettim ve size nasihat ettim. Lâkin siz nasihat edenleri sevmezsiniz.)** [A'raf 79]

Semud kavmi dünya malına tamah ederek, ömürlerinin uzunluğuna aldandılar. Fuhuş arttı. Nitekim deveyi boğazlamaya sebep, iki kadının yapmış oldukları vaat idi. Allahü teâlâya verdikleri sözde durmadılar, emanete riayet etmediler. Vakıf olan mallara, mesela Allahü teâlânın vakfettiği deveye el uzattılar.

ZÜLKARNEYN ALEYHİSSELÂM

ZÜLKARNEYN ALEYHİSSELÂM; Hazreti Zülkarneyn'in Kur'an-ı kerimde kıssası, doğuya ve batıya seferleri zikredilmiştir. Peygamber veya velî olduğu bildirilmiştir. Hazreti Nuh'un oğlu Yafes'in soyundandır. Asıl ismi İskender'dir. Doğuya ve batıya gittiği için, Zülkarneyn namıyla anılmıştır. Yemen'de yaşamış olan Münzir İskender ile Aristo'nun talebesi olan Makedonyalı İskender'den daha önce yaşadı. İbrahim aleyhisselâm ile birlikte haccetti. Onun elini öpüp duâsını aldı. Teyzesinin oğlu olan Hazreti Hızır'ı ordusuna kumandan tayin etti.

Hazreti Zülkarneyn, doğuya ve batıya hakim olan bir cihangirdi. Nitekim Resulullah efendimiz bir hadis-i şeriflerinde; **(İsmini duyduğunuz kimselerden, yeryüzüne dört kişi malik oldu. İkisi mümin, ikisi de kâfir idi. Mümin olan ikisi, Zülkarneyn ile Süleyman** [aleyhimesselam] **idi. Kâfir olan ikisi de, Nemrud ile Buhtunnasar idi. Beşinci olarak yeryüzüne benim evladımdan biri, yani Mehdî malik olacaktır)** buyurmuşlardır.

Resulullah efendimiz Mekke'de peygamberliğini bildirip, geçmiş ümmetlerin başlarına gelen ibretli hadiselerden bahsedince; Kureyş müşrikleri, Ona karşı çıkmak için, kendilerince daha ilgi çekici olan hikâyeler bulup anlatmaya başladılar. Yahûdilerden ve İranlılardan duydukları masallar ve geçmiş ümmetlere dair hikâyelerle, Resulullah efendimize karşı çıkmaya kalkıştılar.

O sırada, ahir zaman peygamberinin kendi içlerinden çıkacağı ve oraya hicret edeceği inancıyla Medine'ye gelip yerleşmiş olan birçok Yahûdi vardı. Mekkeli müşrikler,

Medine Yahûdilerine adam gönderip, Resulullah efendimizi imtihan için, onlardan bilgi istediler. Medine Yahûdileri, onlara; eshab-ı Kehf'i, yeryüzünün doğusuna ve batısına gidip fetheden Zülkarneyn'i ve ruhun mahiyetini sormalarını tavsiye ettiler. Sonra da dediler ki:

- Eğer bu üç şeyden haber verirse, peygamberdir, Ona uyun. Eğer cevap veremezse, yalancının biridir, istediğinizi yapın.

Yahûdilerden bu bilgileri öğrenen Mekkeli müşrikler, Resulullah efendimize gelip, bu üç soruyu sordular. Resulullah efendimiz, kimseden ilim öğrenmemiş, okuma-yazması bile yoktu. İnsanlara söyledikleri, Allahü teâlânın kendisine vasıtalı ve vasıtasız olarak bildirdiği veya kalbine ilham ettiği şeylerdi. Tabiî ki, O, ne eshab-ı Kehf'i, ne ruhun mahiyetini, ne de Zülkarneyn'i bir yerden öğrenmiş değildi.

Müşrikler gelip sorularını sorunca, Allahü teâlâ, Resulüne Kehf suresini inzal buyurdu. Bu surenin 83-98. ayet-i kerimelerinde, Hazreti Zülkarneyn'in doğuya ve batıya seyahati, bu sırada karşılaştığı kavimler ve kâfirlere olan muamelesi anlatıldı. Bu vesileyle Müslümanlar da, Hazreti Zülkarneyn hakkında en doğru bilgilere sahip oldular.

Bu ayet-i kerimeleri, tefsir eden müfessirler, hadis-i şeriflerde ve çeşitli rivayetlerde bildirilen haberlerle oldukça geniş açıklamışlardır.

Salih bir zat olan Hazreti Zülkarneyn'i, Allahü teâlâ, yeryüzündeki insanlara, emir ve yasaklarını tebliğ ile vazifelendirdi. Hazreti Zülkarneyn, Allahü teâlâya niyazda bulunup dedi ki:

- Ya Rabbi! Bana tevcih ettiğin bu işte, ancak sen yardıma kâdirsin. Beni hangi ümmetlere gönderdiğini, onlara hangi asker ve kuvvetle ve nasıl galip geleceğimi, bunun için hangi çarelere başvuracağımı, onlara karşı çoğunluğu nasıl elde edeceğimi, hangi hilm ve sabırla karşı duracağımı, nasıl hitap edeceğimi ve lisanlarını nasıl anlayacağımı, sözlerini hangi kulak ile duyacağımı, hangi göz ile onlara nüfuz edeceğimi, karşılarına hangi hüccetle çıkacağımı, işlerini hangi hikmetle düzenleyeceğimi, aralarında hangi ilim ve adaletle hükmedeceğimi bilmiyorum. Bu bahsettiğim şeylerden hiçbiri bende yok. Ya Rabbi! Sen Rahimsin. Sen hiç kimseye gücünün yeteceğinden başkasını yüklemezsin. Bilâkis sen, kullarına merhamet edensin.

Bunun üzerine Allahü teâlâ şöyle buyurdu:

- Sana verdiğim vazifeyi yapabilmen için kuvvet ihsan ederim. Göğsünü açarım. Herşeye gücün yetecek hâle gelirsin. Anlayışını açar, konuşmanı genişletirim. Kulağını açarım, tâ uzaktakileri işitirsin. Basiretini genişletirim, çok uzakları görür, her şeye nüfuz edersin. Tedbirli olmak kabiliyetini veririm, her şeyi sağlam yaparsın. İstediğin her şeyi ihsan ederim. Bunları, senin için saklarım. İstediğini her zaman bulursun. Ayağını sağlam bastırırım. Sana heybet veririm, hiçbir kimse sana kötü gözle bakamaz.

Ben sana yardım ederim. Hiçbir şey sana zarar veremez. Seni kuvvetlendiririm, hiçbir şeye yenilmezsin. Kalbine kuvvet veririm, hiçbir şeyden korkmazsın. Nur, aydınlık ve zulmeti, karanlığı emrine verir, onları senin askerin yaparım. Nur, önün-

de yol gösterir; zulmet, arkandan seni muhafaza eder.

Allahü teâlâ Nur ve başka vasıtaları Hazreti Zülkarneyn'in emrine verdi. Ona ilim ve kudret, insanlar üzerinde tasarruf ve hakimiyet verdi. Ayrıca; beyaz ve siyah olmak üzere iki sancak ihsan etti. Zifirî karanlık olan gecede beyaz sancağı açınca, ortalık aydınlığa gark olurdu. Gündüz harp ederken, düşman askerinin karanlıkta kalmasını arzu ederse, siyah sancağını açar, düşman tarafı zifirî karanlık, kendi tarafı aydınlık olur, böylece kısa zamanda düşmana galip gelirdi. Her sefere çıkışında, önü aydınlık, arkası karanlık olurdu.

Çok geçmeden memleketi genişledi, devleti güçlendi. Allahü teâlânın emir ve yasaklarını bütün dünyaya yaymayı azmetti. Teyzesinin oğlu olan Hazreti Hızır'ı kendisine vezir, ordusuna kumandan tayin etti.

Allahü teâlânın emriyle, müminlerden meydana gelen ordusu ile birlikte, ilk önce batıya yürüdü. Vardığı her yerde kâfirleri hak dine davet etti. İnananlara iltifat ve ikramda bulunup, inanmayanlarla harp etti.

Batıda meskun yerlerin sonuna vardı. Artık karalar bitmiş, hep deniz başlamıştı.

Hazreti Zülkarneyn'in seddi

Hazreti Zülkarneyn batıda bir kavim buldu. Bu kavmin fertleri kâfir idi. Vahşî hayvan derilerinden elbise giyerler, denizin dışarı attığı balık cinsinden şeyleri yiyerek geçinirlerdi. Değişik bir dille konuşan, bu güçlü kuvvetli kimselerin acayip tabiatları, yadırganacak âdet ve huyları vardı. Allahü teâlâ, Hazreti Zülkarneyn'i, onlar hakkında serbest bıraktı. Dilerse iman etmeyenlerle mücadele etmesini, isterse onların hak dini kabul etmeleri için güzel muamelede bulunmasını bildirdi.

Hazreti Zülkarneyn, bunlardan ikincisini tercih edip, hüsn-i muamelede bulundu ve onlara dedi ki:

- Her kim nefsine zulmederek davetimi kabul etmez, küfürden ayrılmazsa; elbette onu öldürürüz. Sonra da ahirette Rabbimizin mahkeme-i kübrasına sevk olunur. Allahü teâlâ da onu şiddetli ve ebedî olan cehennem azabıyla cezalandırır. Ama kim davetimi kabullenir, Allahü teâlânın emir ve yasaklarını gözetir ve tasdik eder, yapması emredilen ibadet ve vazifeleri yerine getirirse, onun için çok güzel ve ebedî olan cennet vardır. Böyle iman eden kimse için, kendisine emrettiğimiz şeylerde kolaylık söyler, ona; namaz, zekât, cihâd gibi yapabileceği şeyleri teklif eder, yapamayacağı meşakkatli şeyleri emretmeyiz.

Onları bu şekilde imana davet etti.

Onların bir kısmı imanla şereflendi, bir kısmı da yüz çevirdi. Hazreti Zülkarneyn iman etme-

yenlerin üzerine yürüdü ve onları karanlık içinde bıraktı. Onlar karanlıkta ne yapacaklarını bilemediler. Helâk olacak bir hâle gelince, Hazreti Zülkarneyn'e yalvararak tevbe edip, davetine icabet ettiler. Allahü teâlânın varlığına ve birliğine iman edip, Onun emir ve yasaklarına canla başla tâbi olacaklarına söz verdiler.

Hazreti Zülkarneyn, bu iman edenlerden kalabalık bir ordu kurdu. Bu ordunun arkasını karanlıkla emniyete aldı. Beyaz bayrağın nuru ile önünü aydınlattı. Ordusu ile uğradığı her yerde, ne kadar millete rastlamışsa, hepsini hak dine davet etti. Allahü teâlâya imana ve ibadete çağırdı. İman etmeyenler cezalarını gördüler. Yaya olarak Mekke-i mükerremeye gitti ve haccetti. Hazreti İbrahim'le görüştü. Hayır duâsını aldı. Nasihatlerine mazhar oldu.

Hazreti Zülkarneyn, daha sonra doğuya yöneldi. Güneşin ilk ışıklarının vurduğu en uçtaki kara parçasına vardı. Orada güneşten korunacak kaya ve ağaç cinsinden hiçbir şey yoktu ve buranın insanları, güneş doğunca, mağaralara veya suya girerlerdi. Güneşin şiddetli sıcağı geçince, girdikleri yerlerden çıkıp, ihtiyaçlarını gidermeye çalışırlardı. Hazreti Zülkarneyn, onları da hak dine davet etti.

Hazreti Zülkarneyn, daha sonra, kuzeye bir sefer yaptı. İki dağ arasına vardı. O iki dağın yakınında oturan kalabalık bir kavimle karşılaştı. Bilmediği bir dille konuştuklarından, bir şey anlamıyordu. Bir tercüman vasıtasıyla onların sözlerini anladı. O kavmin padişahı, Hazreti Zülkarneyn'i iyilikle karşıladı. Hediyeler takdim etti. Hazreti Zülkarneyn'in iltifatına mazhar oldu. O

kavim, Hazreti Zülkarneyn'e Yecüc ve Mecüc'den şikâyette bulundu. O kavimle birlikte Yecüc ve Mecüc'ün zararından korunmak için set yaptı.

Hazreti Zülkarneyn yaptığı seferlerin birinde, bir ülkeye uğradı. Oradaki insanların elinde dünya serveti namına bir şey yoktu. Rızıklarını sebzeden temin ederlerdi. Sebzelerini korumakta çok ihtimam gösterirlerdi. Ayrıca bu kavimde herkes kendi mezarını kazar, her gün mezarını temizler ve ibadetlerini burada yapardı.

Hazreti Zülkarneyn, bunların hükümdarlarını çağırttı. Hükümdar dedi ki:

- Ben kimseyi istemiyorum. Beni isteyen de yanıma gelir.

Hazreti Zülkarneyn bu söz üzerine hükümdarın yanına giderek dedi ki:

- Ben seni davet ettim, niye gelmedin?

- Sana bir ihtiyacım yok, olsa gelirdim.

- Bu hâliniz nedir? Sizdeki bu hâli kimsede görmedim.

- Evet biz altın ve gümüşe kıymet vermiyoruz! Çünkü baktık ki; bunlardan bir miktar, bir kimsenin eline geçerse, bu sefer daha fazlasını isteyecek ve huzuru bozulacak. Onun için dünyalık peşinde değiliz.

- Bu mezarlar nedir? Neden bunları kazıyor ve ibadetlerinizi burada yapıyorsunuz?

- Dünyalık peşinde koşmamak için bunu böyle yaptık. Mezarları görüp de oraya gireceğimizi hatırlayınca, her şeyden vazgeçeriz.

- Niçin sebzeden başka yiyeceğiniz yoktur? Hayvan yetiştirseniz de sütünden, etinden istifade etseniz olmaz mı?

- Bitkilerle geçimimizi sağlıyoruz. Zaten boğazdan aşağı geçtikten sonra hiçbirinin tadını alamayız.

Birgün birisi Hazreti Zülkarneyn'e gelip dedi ki:

- Bana, iman ve yakinimi kuvvetlendirecek bir şey öğret.

Buyurdu ki:

- Hiddetlenip kimseye kızma! Zira şeytanın insana en çok hulûl edebileceği zaman, insanın hiddetli zamanıdır. Bunun için, hiddetini sükûnetle yenmeye çalış! Sakın acele etme, zira acele ettiğin zaman, elindekini kaybedersin. Yakın ve uzağına karşı yumuşak ol; inatçı, inkârcı ve zâlim olma!

Hazreti Zülkarneyn, Allahü teâlânın yardımı ile doğu, batı ve kuzeydeki bütün ülkeleri fethedip, her tarafa Allahü teâlânın emir ve yasaklarını yayma vazifesini tamamladıktan sonra, askerlerine izin verdi. Kendisi Medine ile Şam arasındaki Dumet-ül-Cendel denilen yerde insanlardan ayrıldı. Yalnız Allahü teâlâya ibadet ve itaatle meşgul oldu. Az bir zaman sonra da vefat etti. Mekke'ye veya Mekke civarındaki Tehame dağlarında bir yere defnedildiği bildirilmiştir.

Definden sonra, âlim olan büyük bir zat, dedi ki:

- İskender-i Zülkarneyn, ölümü ile demek istedi ki: Arkamdan gelen ordular ile doğu ve batıya hakim oldum. Hizmetçilerim emrimden çıkmadı. Dünyayı baştan başa tuttum. Sayısız hazinelerim vardı. Fakat bütün bu dünya nimetleri, kalıcı değildir. Gördüğünüz gibi, mezara eller boş gidiliyor. Dünya malı, dünyada kalıyor. Bunun için, ahirette de faydalı olacak işleri yapmak lazımdır.

İBRAHİM ALEYHİSSELÂM

İBRAHİM ALEYHİSSELÂM; İbrahim aleyhisselâm, Keldânîlerin memleketi olan Bâbil'in doğu tarafında ve Dicle nehri ile Fırat nehirleri arasındaki bölgede doğdu. Babası, Târûh isminde temiz bir mümin idi. Annesi, İbrahim aleyhisselâma hamile iken, babası Târûh vefat etti. Bundan sonra İbrahim aleyhisselâmın annesi, İbrahim aleyhisselâmın amcası olan, Âzer ile evlendi. Âzer, üvey babası ve amcası olup, putperest idi.

Azgın bir kral Nemrûd

İbrahim aleyhisselâmın peygamber olarak gönderildiği Keldânî kavmi, yıldızlara ve putlara tapıyordu. Bu kavmin o devirdeki kralı Nemrûd idi. İnsanların; putlara ve kendine tapmasını emreden Nemrûd, zâlim ve büyüklük taslayan ve çok zulmeden azgın bir kraldır. Nemrûd'un babası Kenan, Hâm soyundandır. O zaman insanların pek çoğu ona boyun eğmişti. Zira, dünyanın meskun bölgelerine hâkim idi. Nitekim hadis-i şerifte buyuruldu ki:

(İsmini duyduğunuz kimselerden, yeryüzüne dört kişi malik oldu. İkisi mümin, ikisi de kâfir idi. Mümin olan iki kişi, Zülkarneyn ile Süleyman (aleyhimesselam) **idi. Kâfir olan ikisi de Nemrûd ile Buhtunnasar idi. Beşinci olarak, yeryüzüne, benim evladımdan biri, yani Mehdî malik olacaktır.)**

Nemrûd gurur, cehalet ve ahmaklıkla, hâşâ ulûhiyet davasında bulundu. Kur'an-ı kerimde Bekara suresi 258. ayet-i kerimesinde mealen buyuruluyor ki:

(Allah, kendisine saltanat ve mülk verdi diye azarak İbrahim ile Rabbi

hakkında mücadele edeni [Nemrûd'u] **görmedin mi? Haberi sana ulaşmadı mı?)**

Nemrûd, saltanatının ilk yıllarında adalet ve insaf ile idare etti. Sonradan şeytanın vesvesesine aldanarak kibre kapıldı ve ilâhlık davasında bulundu. Bütün insanları kendine taptırmak istedi. İnsanlar, Allahü teâlâya iman ve ibadet etmeyi bırakıp, Nemrûd'a, yıldızlara ve putlara tapmaya başladı.

Nemrûd ve ona tâbi olanlar, azgınlık ve isyan içinde yaşamakta iken, birgün, Nemrûd bir rüya gördü. Rüyasında, gökyüzünde bir nurun parladığını, güneşin, ayın ve yıldızların, bu nurun ışığında kaybolduğunu ve bir kimse gelip, kendisini tahtından kaldırıp yere vurduğunu gördü.

Müneccimlerini toplayıp gördüğü bu korkunç rüyayı tâbir ettirdi. Müneccimler, "Yeni bir peygamber ve din gelecek, senin saltanatını temelinden yıkacak! Ona göre tedbirini almalısın" diye tâbir ettiler. Nemrûd, "Bu işin tedbiri kolaydır" diyerek, buna mâni olacağı zannına kapılıp, gücüne güvenerek önemsemedi ve şu emri verdi:

- Bundan sonra, kimse çocuk sahibi olmayacak. Hanımlardan uzak durulacak. Doğan çocuklar, erkekse öldürülecek, kızsa bırakılacak!

Bu işi gerçekleştirmek için memurlar tayin etti. Her on ailenin başına bir memur vazifelendirip, halkı o sene kontrol altına aldı. Bütün erkekleri şehirden dışarı çıkardı. Şehrin çevresine de nöbetçiler dikti ve erkeklerin şehre girmesini engelletti. Yeni doğan erkek çocukları derhal öldürtüyordu. Bu suretle yüz bin masum bebeğin öldürüldüğü bildirilmiştir.

Hazreti İbrahim'in doğumu

Nemrud, doğacak erkek çocukların öldürülmesi için emir verdiğinde, annesi İbrahim aleyhisselâma hamile idi. Babası Târûh ise, bu sıralarda vefat etmişti. İbrahim aleyhisselâmın annesi, Târûh'un kardeşi Âzer ile evlendi.

Mümine bir hanım olan bu kadın, Âzer'in şerrini bildiği için, doğacak çocuğa bir zarar vermesinden korkuyordu. Onun zararından kurtulmak için, Âzer'e dedi ki:

- Eğer karnımdaki bu çocuk erkek doğarsa, götürüp Nemrûd'a teslim edersin. Böylece Nemrûd seni daha çok sever ve sana kıymet verir.

Bu sözler üzerine, Âzer sevindi. Doğum zamanı yaklaşınca da, onu başından savmak için; "Kadınların doğum yapmasında ölmek tehlikesi de vardır. Çok korkuyorum. Sen puthaneye git, benim için duâ et de kurtulayım" dedi. Böylece hile ile Âzer'i yanından uzaklaştırdı. Âzer puthaneye giderek, içeri kapanıp çıkmadı.

Bu sırada İbrahim aleyhisselâmın annesinin doğum zamanı geldi. Hemen doğum hazırlıklarını tamamlayıp, gizlice bir mağaraya gitti. Orada İbrahim aleyhisselâm doğdu. Böylece, Nemrûd gibi zâlim bir diktatörün bütün

tedbirleri boşa gitmiş ve İbrahim aleyhisselâm dünyaya gelmişti.

Annesi onu iyice emzirip, şehre döndü. Âzer'e haber gönderip, eve gelmesini istedi. Âzer eve gelip, merakla hâlini sorunca, ona dedi ki:

- Bir erkek çocuk doğurdum. Çocuk zayıf doğdu ve hemen öldü.

Buna Âzer inandı. Hazreti İbrahim'in annesi, Âzer evden çıkıp gidince, gizlice çocuğunu bıraktığı mağaraya gider, onu emzirip dönerdi. Çocuğunun yanına gittiğinde, bazan onu, parmaklarını emer bir hâlde görürdü. Dört parmağından ağzına; yağ, bal, süt ve hurma şırası gelirdi. Ne zaman yalnız kalsa, Allahü teâlâ Cebrail aleyhisselâmı gönderir, bu gıdaları parmaklarından akıtırdı.

İbrahim aleyhisselâm büyüyüp, mağaradan çıktıktan sonra, Keldânî kavmine doğru yolu anlatmaya başladı. Bu kavim putlara ve yıldızlara tapıyordu. Azgın kralları Nemrûd da ilâhlık iddiasında bulunuyor, insanları kendine taptırıyordu. İbrahim aleyhisselâm putlara ve yıldızlara tapmanın bâtıl ve yanlışlığını, Nemrûd'un da âciz bir insan olduğunu açık delillerle ve anlayacakları bir usûlle insanlara anlattı.

İbrahim aleyhisselâm mağaradan çıkıp, üvey babası Âzer'in evine gittiği zamanlar, başta kavmin kralı Nemrûd olmak üzere, insanlar korkunç bir sapıklık ve azgınlık içinde idiler. İbrahim aleyhisselâm, Allahü teâlânın verdiği rüşd ve hidayet ile, insanların hidayete kavuşmaları, Allahü teâlâya iman ve ibadet etmeleri için tebliğe başladı. Önce üvey babası olan Âzer'e, putlara tapmaktan vazgeçip, Allahü teâlâya iman etmesini söyledi. İbrahim

aleyhisselâm üvey babası Âzer'e, peygamberlik gereği, gayet yumuşak bir tavırla, putların; işitmeyen, görmeyen, fayda ve zarar vermekten âciz; onlara tapmanın ise sapıklık ve boş bir şey olduğunu söyledi. Üvey babasını imana davet etmesi ve nasihati, Kur'an-ı kerimde Enbiya suresinde bildirilmiştir.

Âzer'i imana davet etti

İbrahim aleyhisselâm, putlara tapmaktan vazgeçmesini üvey babasına söyledikten sonra, sözlerine şöyle devam etti:

- Niçin bir fayda vermekten âciz olan şeylere taparsın? Duâ, niyaz ve ibadet, ancak, her şeye kâdir olan, her şeyi bilen Allahü teâlâya yapılır. Putlar kendilerini bile korumaktan âciz şeylerdir. Hiç onlara tapılır mı?

Ey babacığım! Bana; vahiy yoluyla, senin bilmediğin bir ilim; Allahü teâlâyı tanımak, iman etmek ve Onun hükümleri geldi. Bana tâbi ol, söylediğim şeyleri kabul et! Seni, doğru bir yola, doğru bir imana kavuşturayım. Ta ki, sapıklıktan kurtulup hidayete kavuşasın!

Ey babacığım! Şeytanın seni aldatmasına kapılma, şeytanın seni aldatmak için süslü gösterdiği putlara tapma, küfründen vazgeç! Şüphesiz ki şeytan, Allahü teâlânın emrine uymayıp isyan etmiştir. Böylesine âsi olan şeytana uyma! Eğer putlara tapmakla küfürde, iman etmemekte ısrar edersen, şeytana uyarsan, korkarım ki, bu isyanın sebebiyle azaba düşer, ebediyen felâkete uğrarsın! Şeytanı dost edinmiş olursun ve şeytanla birlikte cehenneme atılırsın. Böyle ebedî bir felâketi düşün de şeytana uyma, putlara tapmaktan

vazgeç! Allahü teâlâya iman et ve ebedî saadete kavuş!

Âzer, İbrahim aleyhisselâmın yumuşaklıkla söylemesine ve Allahü teâlâya imana davet etmesine rağmen, bunu kabul etmedi ve sert bir lisanla cevap verdi:

- Ey İbrahim! Nedir bu öğütler? Yoksa sen bizim putlarımızı, tanrılarımızı mı reddediyorsun? Eğer tanrılarımızı kötülemekten vazgeçmezsen, sana çirkin sözler söylemekten geri durmam veya seni öldürürüm! Evimden, yurdumdan çık, uzaklaş, git!

Puthanenin nazırı, yani bakıcısı olan Âzer, put yapıp satarak geçimini temin ederdi. Yaptığı putları çocuklarına sattırırdı. İbrahim aleyhisselâmın da satmasını ister, ona da verirdi. Âzer'in oğulları, putları halk arasında överek satarlardı. İbrahim aleyhisselâm da, satmak için kendine verilen puta ip bağlayıp; sürükleyerek pazara götürürdü. İnsanların yaptığı bu putların; güçsüz, kudretsiz olduğunu göstermek için, sürükleyerek götürdüğü putun başını suya sokar, alay ederek; "Hadi iç" derdi. Böylece insanlara, bu âciz putlara tapmalarının manasızlığını gösterirdi.

Hadis-i şerifte bildirildi ki: (Âzer, kıyamet günü, yüzü simsiyah ve toz toprağa batmış bir hâlde iken, İbrahim aleyhisselâm ona, "Ben sana dünyada iken benim bildirdiklerime iman et, putlara tapma, demedim mi" deyince, Âzer, "İşte bugün sana âsi olmayacağım" diyecek. Fakat iş işten geçmiş olacak, artık affolunmayacak. Bundan sonra Âzer, kana bulanmış bir sırtlan suretinde İbrahim aleyhisselâma gösterilecek ve ayaklarından tutulup cehenneme atılacaktır.)

O zaman insanların putlara tapması; yıldızları

ilâh kabul etmeleri ve putları da, ilâh kabul ettikleri yıldızlara yaklaşma vasıtası olarak düşünmeleri sebebiyle idi. İbrahim aleyhisselâm, Keldânî kavmini bu hususta da uyararak, yıldızlara tapmanın, onları ilâh kabul etmelerinin bâtıl ve yanlış olduğunu, gayet açık bir şekilde, anlayacakları tarzda bildirdi. Bu husus Kur'an-ı kerimde mealen şöyle bildirildi:

(Vakta ki, İbrahim [üvey] **babası Âzer'e;** "Sen putları kendine tanrılar mı ediniyorsun? Gerçekten ben, seni ve kavmini açık bir sapıklık içinde görüyorum" **demişti.)** [En'âm 74]

İbrahim aleyhisselâm kavmine, onların anlayacağı dilden tebliğde bulunurdu. Bu konuda onların tapmış olduğu göklerden, Ay ve Güneş'ten misaller verirdi. Nitekim Kur'an-ı kerimde mealen buyuruldu ki:

(Biz İbrahim'e tevhidde yakîn üzere sabitlerden olması için, göklerin ve yerin melekûtunu öylece gösterdik.) [En'âm 75]

Tefsir âlimleri buyurdu ki: Ayet-i kerimedeki göklerin melekûtu; Güneş, Ay ve yıldızlar, arzınki ise; dağlar, ağaçlar ve denizlerdir. Bütün bunlar; Allahü teâlânın büyüklüğünü, her şeye kâdir olduğunu ve âlemleri yoktan var ettiğini gösteren birer işaret ve delildir. İbrahim aleyhisselâma, göklerin ve arzın melekûtu gösterildiği beyan edildikten sonra, mealen şöyle buyuruldu:

(Vakta ki, İbrahim'in üzerini gece bürüdü. Yıldız gördü. ["Böyle Rab olmaz" manasında] **"Bu mu benim Rabbim" dedi. Yıldız batınca; "Ben böyle batanları sevmem" dedi. Sonra Ay'ı doğarken gördü. "Rabbim bu mudur" dedi. Fakat o da batıp kaybolunca; "Yemin ederim ki, eğer Rabbim beni**

hidayet üzerinde sabit bırakmasaydı, elbette ben dalalete düşenler topluluğundan olacaktım" demişti. Daha sonra Güneş'i doğarken görünce; "Daha büyük olan, bu Güneş mi benim Rabbim" dedi. Batınca da, "Ey kavmim, bu gördükleriniz hep yok olan varlıklardır. Ben, sizin Allaha şirk koştuğunuz şeylerden kat'î olarak uzağım. Şüphesiz ben bir muvahhid, Allahü teâlâya iman eden olarak, gökleri ve yeri yaratan Allaha yöneldim. Ben Allaha ortak koşanlardan, müşriklerden değilim" dedi.) [En'âm 76-79]

İbrahim aleyhisselâm böyle söylemekle, yıldızlara tapan bir kavmi kınamak, onlara gittiği yolun sapıklık olduğunu göstermek ve bu delillerle hakikatı bildirmek, onları iyice düşünmeye ve anlamaya sevketmek istemiştir. Yıldızları, Ay'ı ve Güneş'i gösterip, her biri için; **"Bu mu benim Rabbim"** diyerek önce dikkatlerini çekmiş, sonra da böyle inanmalarının bâtıl olduğunu söylemiştir. Yani adeta şöyle denmiştir: İyice bir düşünün! İlâh dediğiniz bu yıldızlardan daha parlak olan Ay ve Güneş doğuyor, batıyor. Bunlar nasıl ilâh olabilir? Bunları bir yaratan vardır. O da Allahü teâlâdır. O, noksan sıfatlardan münezzeh ve her şeye kâdirdir.

İbrahim aleyhisselâm, Keldânî kavmini sapıklıktan kurtarmak ve hidayete kavuşturmak için, taptıkları yıldızların ve putların ilâh olmadığını, anlayabilecekleri açık delillerle onlara gösteriyordu.

Onlara şöyle ikazda bulunuyordu:

- Nedir bu taptığınız birtakım putlar, suretler? Bu cansız ve âciz şeylerin ne faydası, ne de zararı vardır. Ey kavmim! Taştan, ağaçtan yaptığınız

putlara tapmayı bırakınız, Allaha şirk koşmayınız! Kesinlikle biliniz ki, ibadet ettiğiniz şeyler, asla size fayda verme gücüne sahip değildirler. Her şeye kâdir olan Allahü teâlâya iman ediniz ve Ona ibadet yapınız. Eğer Allahü teâlâya ibadet ederseniz mükâfatını; şirk koşarsanız, azap ve cezasını göreceksiniz. Döneceğiniz yer ahirettir. Yaptıklarınızın hesabını Allaha vereceksiniz!

Keldânî kavmi, İbrahim aleyhisselâma dediler ki:

- Biz babalarımızı, putlara ibadet ediciler olarak bulduk. Böylece onlara uyarak putlara tapmaktayız.

- Ey putlara tapan kavim! Yemin ederim ki, siz de, babalarınız da apaçık bir sapıklık içinde bulunmaktasınız!

Keldânîler, atalarının dalalet içinde bulunduklarına ihtimal vermedikleri için, hayretle Hazreti İbrahim'e sordular:

- Sen bize bu sözü gerçek olarak mı söylüyorsun? Yoksa latife mi yapıyorsun? Bizimle eğleniyor musun?

- Hayır, sizin Rabbiniz hem göklerin, hem de yerin Rabbidir ki, her şeyi O yaratmıştır ve ben de bu dediğime şahitlik edenlerdenim. Allaha yemin ederim ki, siz arkanızı dönüp, bayram yerinize gittikten sonra, ben putlarınızı elbette kıracağım!

Hazreti İbrahim'in putları kırması

İbrahim aleyhisselâm Keldânî kavmini, daima Allahü teâlâya imana davet eder, onları, içinde bulundukları sapıklıktan kurtarmaya çalışırdı. Bâbil halkı onu bu tutumundan dolayı üvey babası olan Âzer'e şikâyet etmişlerdi. Âzer, İbrahim aleyhisselâ-

mı azarlamak istedi ve bu işten vazgeçmesini söyledi. İbrahim aleyhisselâm, onun sözlerine hiç aldırmayıp dedi ki:

- Benden delil isteyin, göstereyim. Bana hidayet veren, doğru yolu gösteren Allahü teâlâ, beni sizden ayırdı. İçinde bulunduğunuz sapıklığa düşürmedi. Sizi ve putlarınızı sevmiyorum.

İbrahim aleyhisselâm, Allahü teâlânın emri üzerine büyük-küçük kim olursa olsun, insanları imana davet ediyordu. Bu sırada, insanlara topluca açık bir tebliğde bulunmayı, putların manasız ve âcizliğini, onlara tapmanın apaçık bir dalalet, sapıklık olduğunu gayet açık bir şekilde göstermek istiyordu. O zaman Keldânî kavmi, senede birgün toplanıp, kendilerine göre bayram yapardı. O gün gelince, halk bayram yapmak üzere bir yerde toplanırdı. Bayram yaptıktan sonra puthaneye gidip, putlara secde ederek taparlar, sonra evlerine dönerlerdi.

Keldânî kavminin toplanıp, bayram yapacakları yere gittiği zaman, İbrahim aleyhisselâmın üvey babası ve puthanenin bekçisi olan Âzer, ona dedi ki:

- Bugün, bayram yapmaya sen de bizimle gel!

İbrahim aleyhisselâm onlarla birlikte, toplanacakları yere doğru yola çıktı. Biraz gittikten sonra; bir bahaneyle geri döndü. İnsanlar bayram yerinde toplandıkları zaman, şehirde kimse kalmamıştı.

İbrahim aleyhisselâm şehre girip, doğruca puthaneye gitti. Burada yetmiş kadar put vardı. Putların önüne, çeşit çeşit yemekler konmuştu. Putperestler bayram yapmaya giderken, bu yemekleri putların önüne koyup; "Yemeklerimiz bereketle-

nir, dönünce yeriz" demişlerdi.

Bu putlar gümüşten, pirinçten, bakırdan ve ağaçtan yapılmıştı. En iri putu altından yapmışlar ve altından bir taht üzerine yerleştirmişlerdi. Üzerine sırmalı elbiseler giydirip, başına da süslü bir taç koymuşlardı.

Putperest Keldânî kavmi bayram yerinde iken, İbrahim aleyhisselâm, yanında getirdiği bir balta ile bütün putları kırıp, parça parça etti. Sadece en iri putu kırmadı ve baltayı bunun boynuna asarak oradan uzaklaştı.

Putperest Keldânî kavmi bayramdan dönünce, âdetleri üzere puthaneye gittiler. İçeri girdikleri zaman, putların kırılıp parça parça edildiğini görünce şaşırdılar. "Bunu kim yaptı" diye bağrışmaya başladılar. "Putları kıranı cezalandıracağız" dediler. Sonra araştırmaya başladılar ve dediler ki:

- Bu işi, yapsa yapsa İbrahim yapar. Çünkü o bizimle bayram yerine gelmedi.

Zaten İbrahim aleyhisselâmın, kendilerini puta tapmaktan vazgeçirip, Allahü teâlâya iman etmeye çağırdığını, putlardan nefret ettiğini biliyorlardı. İbrahim aleyhisselâmı derhal yakalayıp, cezalan-

dırmaya karar verdiler. Nihayet İbrahim aleyhisselâmı bulup, halkın önünde sorguya çektiler:

- Ey İbrahim! Bizim ilâhlarımız olan putları sen mi kırdın? Bu hakareti sen mi yaptın?

İbrahim aleyhisselâm, bu sapık kişilerin açık delillerle uyanmalarını, sapıklıklarını anlamalarını ve böylece hidayete kavuşmalarını istiyordu. Bu sebeple onlara dedi ki:

- Bu işi, boynunda balta asılı duran şu en iri put yapmış olamaz mı? "Ben varken bu küçük putlara niçin tapıyorlar?" demiş olabilir. Siz ona bir sorunuz.

- Putlar konuşamaz ki, sen bize, "Onlara sor" diyorsun.

Bunun üzerine İbrahim aleyhisselâm şöyle dedi:

- O hâlde daha kendilerini kırılmaktan kurtaramayan, size hiçbir faydası olmayan bu putlara ilâh diyerek niçin tapıyorsunuz? Hâlâ akıllanmayacak mısınız? Size ve taptığınız bu putlara yazıklar olsun!

İbrahim aleyhisselâmın bu sözlerine verecek cevap bulamayan putperestler, onu, ceza vermek üzere hapsettiler. Durumu ilâhlık davasında bulunan kralları Nemrûd'a bildirdiler ve İbrahim aleyhisselâmı Nemrûd'un yanına götürdüler. O zaman insanlar, Nemrûd'un yanına girince, Nemrûd'a secde ederlerdi.

İbrahim aleyhisselâm, Nemrûd'a secde etmedi. Aralarında şu konuşma geçti:.

- Niçin secde etmedin?

- Ben, beni yaratan Rabbimden başkasına secde etmem.

- Seni yaratan Rabbin kimdir?

- Benim Rabbim, dirilten, hayat veren ve öldüren Allahtır.

Bunun üzerine Nemrud, "Ben de diriltir ve öldürürüm" diyerek, zindandan iki kişi getirtti. Birini serbest bıkakıp, birini öldürdü. Güya böylece diriltmiş ve öldürmüş olduğunu gösterdi. Nemrûd, diriltmenin hayatı olmayana hayat vermek, yani yaratmak; öldürmenin de, ruhu almak olduğunu ve bunu ancak her şeye kâdir olan Allahü teâlânın yapacağını bilmiyordu. Nemrûd'un bu hareketi karşısında İbrahim aleyhisselâm dedi ki:

- Benim Rabbim güneşi doğudan getirir, doğdurur. Eğer gücün yetiyorsa sen de batıdan doğdur!

Nemrûd bu söz karşısında şaşırıp, âciz kaldı.

Hazreti İbrahim'in ateşe atılması

Nemrûd'un, ilâhlık iddiası ve İbrahim aleyhisselâm ile mücadelesi, mülküne ve saltanatına bakarak şımarıp, taşkınlık göstermesi sebebiyledir. Veya iyilik yapana kötülük yapmak gibi, Allahü teâlânın, kendisine verdiği mülk ve saltanata şükretmesi gerekirken, aksini yapmasındandır. İbrahim aleyhisselâmın, Nemrûd'a; **"Rabbim dirilten, hayat veren ve öldürendir"** demesi, Allahü teâlânın var olduğunu ve her şeye gücünün yettiğini bildirmek için idi.

İbrahim aleyhisselâm Keldânî kavmini dalaletten kurtarıp, hidayete kavuşturmak için, gayet açık tebliğlerde bulundu. Yıldızlara, putlara ilâhtır diyerek tapmalarının, Nemrûd'a boyun eğmelerinin ve Nemrûd'un ilâhlık davasında bulunmasının tam bir sapıklık olduğunu anlattı. Ayrıca bunu onlara, ibret alabilecekleri hadiseler ile açıkça gösterdi. Akıllarını kullanmaları için yıldızları gösterip; "Bu

mu benim Rabbim? Batıp gidenler Rab olur mu?" ve; putları kırıp, sordukla-rında da; "Belki şu büyü-ğü, diğerlerini kırmıştır, ona sorun!" diyerek, put-ların fayda ve zarardan uzak olduğunu anlatmak istedi.

Yine Nemrûd kendisiyle mücadeleye girişince, onun da âciz, azgın ve taşkın bir kimse olduğunu ispat etti. Bütün bunlara rağmen Keldânîler bir türlü imana gelmediler. Üstelik mahlûk olan, yaratılmış şeylere ilâh diyerek tapmaya devam ettiler. Daha da ileri giderek İbrahim aleyhisselâma nasıl bir ceza verebileceklerini düşünmeye başladılar. Önce bir müddet hapsettiler. Sonra hapisten çıkarıp yakmaya karar verdiler. Nemrûd'a, İbrahim aleyhisselâmı ateşte yakmayı Henûn adında biri hatırlatmıştır. Allahü teâlâ bunu hatırlatan kimseyi yere batırmıştır.

Nemrûd ve Keldânî kavmi, şiddetli kin ve düşmanlık içinde, İbrahim aleyhisselâmı yakmak için hazırlığa başladılar. Bunun için geniş bir yer hazırladılar. Herkesin buraya odun taşımasını, karşı çıkanın ise İbrahim aleyhisselâm ile birlikte ateşe atılacağını ilan ettiler. Putperest kavmin hepsi, bir ay kadar odun taşıdılar. Aralarında hasta bir kadın vardı. O da putun önüne giderek; "Eğer hastalığım geçerse, şu kadar odun satın alıp vereceğim" demişti. Bir başka kadın ise, ip eğirip satar, parasıyla odun alıp, verirdi.

Nihayet her taraftan taşıyıp getirdikleri odunları büyük bir dağ gibi yığıp, yakmaya başladılar. Yedi gün yanan ateşin alevleri gökleri kaplayıp çok uzaklardan görünüyordu. Ateşin değil yakınından, uzağından geçen kuşlar bile sıcaklığın şiddetinden yanıyordu.

Nemrûd, kendine yaptırdığı yüksek bir yerden, bu hâli kibir içinde seyrediyordu. Keldânî kavmi de aynı merakla büyük bir kalabalık hâlinde ateşin çevresinde toplanmışlardı. Nemrûd'un yardımcıları ve hizmetçileri ise, hazır bir vaziyette emrini bekliyorlardı. Nemrûd, şiddetle yanan bu korkunç ateşe atılması için; İbrahim aleyhisselâmın hapsedildiği yerden getirilmesini emretti. Bekçiler ve halk, onu, boynunda zincir, elleri kelepçeli, ayaklarında bukağı [pranga, halka] olduğu hâlde, ortalarına alıp getirdiler.

Keldânî kavmi ateşe atmak için hazırlık yaparken, Allahü teâlânın Halili, dostu İbrahim aleyhisselâm, tevekkül ve yakînin en yüksek mertebesinde olduğu için, kalbine zerre kadar korku gelmedi. Oraya toplanan azgın kavmin bakışları karşısında, gayet vakarlı idi. Nemrûd'un önüne götürüldüğünde, herkes, yanan ve gökleri tutan ateşin içerisine onun nasıl atılacağını düşünmeye başlamıştı.

Bu sırada şeytan insan kılığına girip, yanlarına gelerek; onu ancak mancınıkla atabilecekleri teklifini yaptı. Bu teklif, Nemrûd'un ve putperestlerin hoşuna gitmişti. İbrahim aleyhisselâmı, alevleri

göklere çıkan kocaman ateş yığınının içine fırlatmak üzere kurdukları mancınığa bağladılar. İbrahim aleyhisselâm her zaman olduğu gibi, şimdi de Allahü teâlâya tam bir tevekkül ve muhabbet içinde idi. Bu bakımdan, mancınığa ve yanan korkunç ateşe hiç aldırmıyordu. Yerde ve gökte bütün mahlûkat, feryat edip dediler ki:

- Aman ya Rabbi! Halilin İbrahim aleyhisselâm ateşe atılıyor! O, her an seni zikreder ve seni bir an unutmaz. Ona yardım etmek için bize izin verir misin?

Hatta, İbrahim aleyhisselâma meleklerden gelip, her biri dedi ki:

- Allahü teâlâ rüzgârı emrime verdi. Emredersen, bu ateşi rüzgâr ile darmadağın edeyim!

- Sular benim emrimdedir. İstersen bu ateşi şu anda söndürürüm!

- Yeryüzü emrime verilmiştir. Emir verirsen bu ateşi yere yuttururum!

İbrahim aleyhisselâm bu meleklerin hepsine de şu cevabı verdi:

- Dost ile dostun arasına girmeyin. Rabbim ne dilerse yapsın. Kurtarırsa lütfundandır, şükrederim. Eğer yakarsa benim hizmetimdeki kusurumdandır, sabrederim.

Putperestler; yaptıkları bütün hazırlıklardan sonra, kendilerini dünya ve ahirette saadete kavuşturacak, ebediyen kurtuluşa götürecek yolu gösteren yüce peygamber İbrahim aleyhisselâmı dinlememe ve onu reddetme felâketi içerisinde ateşe atıyorlardı. Nihayet benzeri görülmemiş bir bedbahtlık ve azgınlık içinde, İbrahim aleyhisselâmı mancınıkla korkunç ateşe fırlattılar.

İbrahim aleyhisselâm, mancınığa konulup, ateşe atılmak üzereyken; **"Has-**

biyallah ve ni'melvekîl =Allahü teâlâ bana yetişir. O çok iyi vekildir" dedi. Ateşe düşerken, Cebrail aleyhisselâm, "Bir dileğin var mı" deyince; **"Var, ama sana değil"** diye cevap verdi. Böylece, "Hasbiyallah, yani Allahü teâlâ bana kâfidir" sözünün eri olduğunu gösterdi. Bunun için Necm suresinde; **"Sözünün eri olan İbrahim"** mealindeki 37. ayet-i kerime ile metholundu.

Bundan sonra Cebrail aleyhisselâm ile aralarında şu konuşma geçti:

- Niçin Hak teâlâdan istemiyorsun?

- Hâlimi biliyor, istemeye ne hacet. Hem, Allahü teâlâ yakmak dileyince, Onun takdirine razı olmaktan başka ne istenir?

- Ateşten Hak teâlâya sığın, Ondan yardım iste.

- Ateş kimin emriyle yanıyor? Yakma kimin işidir?

- Allahü teâlânın emriyle yanıyor.

- Halil, Celilin yani yüce Allahın işinden razıdır.

İbrahim aleyhisselâm tam ateşe düşerken, Allahü teâlâ ateşe şöyle emir buyurdu:

- Ey ateş! İbrahim'in üzerine serin ve selamet ol!

Bu ilâhi hitap üzerine ateşin sıcaklığı gidip, soğudu. Cebrail aleyhisselâm kanadıyla ateşi sıvadı. İbrahim aleyhisselâm düşerken, iki melek kollarından tutup yere indirerek, oturttular. İndiği yer güllük, gülistanlık oldu. Bülbüller, kumrular ötmeye başladı. İbrahim aleyhisselâm için, oradan tatlı bir pınar kaynayıp akmaya başladı. Cennetten bir gömlek getirildi. Hazreti İbrahim'e giydirildi.

Bu gömlek Hazreti Yakûb'a kadar gelmiş, O da oğlu Hazreti Yusuf'a giydirmişti. Hazreti Yusuf kuyuya atıldığında, bu gömlek üzerinde idi. Üzerinde

cennetin kokusu bulunan bu gömlek, bir hastaya giydirildiğinde, hasta sıhhate kavuşurdu. Hazreti Yusuf'un, babası Hazreti Yakûb'un gözleri görmez olunca, gözlerine sürmek için gönderdiği gömlek bu gömlek idi.

Allahü teâlâ, ayrıca bir melek gönderdi. Bu melek, ona hizmet ederdi. Mikail aleyhisselâm da cennetten yemek getirdi. Ateş sadece, İbrahim aleyhisselâmı bağladıkları bağları, ipleri yaktı.

İbrahim aleyhisselâm, ateşin ortasında bu saadetli hâlde iken, Nemrûd, onu yüksek bir yerden seyrediyordu. Gürül gürül yanan ateşin ortasında, İbrahim aleyhisselâmın, yemyeşil bir bahçe içerisinde oturduğunu ve yanında da onun suretinde birinin bulunduğunu gördü. Hayretler içerisinde dedi ki:

- Ey İbrahim! Senin bildirdiğin ilâhının kudreti çok büyükmüş, seni böyle korudu. Şu gördüğüm hâli sana verdi. Oradan çıkıp gelebilir misin?

- Evet çıkabilirim!

- Bu ateşin, o zaman sana zarar vermesinden, yakmasından korkmaz mısın?

- Hayır korkmam.

- Öyleyse oradan çık gel.

İbrahim aleyhisselâm kalktı ve etrafında yanan ateşin arasından geçerek dışarı çıktı. Nemrûd'un yanına varınca, Nemrûd sordu:

- Ey İbrahim! Senin yanında, senin suretinde gördüğüm kişi kimdir?

- O bir melektir. Rabbim onu bana orada arkadaşlık etmesi için gönderdi.

Nemrûd bunu da öğrendikten sonra dedi ki:

- Ey İbrahim! İsrarla Ondan başka ilâh olmadığını söylediğin ve Ondan başkasına iman ve ibadet

etmediğin Rabbinin, senin hakkındaki kudretinden ve azametinden dolayı, ben Ona dört bin sığır kurban keseceğim!

Nemrûd'un bu sözü karşısında, İbrahim aleyhisselâm şu cevabı verdi:

- Sen, içinde bulunduğun sapıklıktan dönüp, Allahü teâlâya iman etmedikçe, Allahü teâlâ senin kurbanlarını kabul etmez!

Bunun üzerine Nemrûd dedi ki:

- Mülkümü, saltanatımı terkedemem! Fakat kurbanları keseceğim!

Nemrûd, İbrahim aleyhisselâma söylediği kurbanları kesti ve İbrahim aleyhisselâm ile mücadele etmekten âciz kaldığını anlayıp, bu işten vazgeçti. Fakat iman etmediği için, Allahü teâlâ, onun kurbanlarını kabul etmedi.

İbrahim aleyhisselâmın ateşe atılmasını ibretle takip edenlerin bir kısmı imana geldi. İbrahim aleyhisselâmın kardeşinin oğlu Lût ve İbrahim aleyhisselâmın amcasının kızı Hazreti Sâre de iman edenlerden idi. Nemrûd ise inat ve kibir göstererek iman etmedi ve ebedî saadetten mahrum kalıp, sonsuz bir felâkete düştü.

İbrahim aleyhisselâm, ateşten kurtulduktan sonra, Keldânî kavmini bir müddet daha imana davet etti. Bütün gayretlerine rağmen, putperest kavim iman etmeye bir türlü yanaşmıyor, üstelik ona hakaret ve işkence ediyorlardı. İbrahim aleyhisselâm ise bunlara, sabır ve tevekkül ile tahammül gösteriyordu. Bütün gayretlerine rağmen, az bir cemaat iman etmişti. Nihayet, İbrahim aleyhisselâm putperestlere son davetlerini yaptı ve iman etmedikleri müddetçe, inananlarla aralarında buğz ve düşmanlığın süreceğini; iman ettikleri

takdirde, dost ve kardeş olacaklarını ve ebedî saadete kavuşacaklarını söyledi. İman edenlerle birlikte onlardan alakayı kesti.

İman edenlerle beraber onlara dedi ki:

- Biz sizden ve Allahı bırakıp da tapmakta olduğunuz şeylerden kesinlikle uzağız. Allahın birliğine iman etmedikçe sizi ve putlarınızı tanımıyoruz. Allahın birliğine iman edinceye kadar, bizimle aranızda ebedî düşmanlık ve buğz başlamıştır. Dünya hayatında Allahü teâlâdan yüz çevirip, putlara tapmayı aranızda muhabbet vesilesi edindiniz. Fakat kıyamet gününde ise, bazılarınız birbirlerine küfür ve inkâr isnat edecek, bazılarınız da birbirlerine lânet edecektir. Sizin yeriniz cehenemdir. Orada sizi ateşten kurtaracak hiçbir yardımcı da yoktur.

Putperest müşrikler, İbrahim aleyhisselâma ve iman edenlere karşı şiddetli ve görülmedik bir inatla karşı duruyor ve onları ağır işkencelere maruz bırakıyorlardı. Bu durum had safhaya ulaşmış ve dayanılmaz bir hâl almıştı. Allahü teâlâ İbrahim aleyhisselâma, ibadet ve taatlarını rahat yapmaları için, bulunduğu beldeden hicret etmesini emir buyurdu. İbrahim aleyhisselâm, böylece Şam tarafına hicret etti. Bu hususta Kur'an-ı kerimde mealen şöyle buyuruldu:

(İbrahim [aleyhisselâm] **şöyle dedi: "Ben kavmimin arasından Rabbimin emrettiği yere hicret edeceğim. Şüphe yoktur ki, Allah azizdir; her şeye galiptir, hâkimdir; hükmünde hikmet sahibidir.")** [Ankebût 26]

Allahü teâlâ, servetine ve saltanatına bakıp, şımarıp, kibre ve gurura kapılan ve böylece ilâhlık iddia edip, insanları kendi-

ne taptıran Nemrûd'a ve yıldızlara, putlara tapan azgın Keldânî kavmine de, İbrahim aleyhisselâmı peygamber olarak gönderdi. Fakat Nemrûd ve Keldânî kavmi, İbrahim aleyhisselâmın bildirdiklerine iman etmediler. Şeytana ve nefslerine uydular. İbrahim aleyhisselâma karşı direndiler, saptıkları bozuk yolda sürüklenip gittiler.

Nemrûd'un helâk olması

Nemrûd ve Keldânîlerin, İbrahim aleyhisselâma yapmak istedikleri zarar ve öldürme teşebbüsleri boşa çıktı. Mağlup ve perişan oldular. Bu husus, Kur'an-ı kerimde mealen şöyle bildirilmektedir:

(İbrahim'e bir tuzak kurmak istediler. Fakat biz kendilerini daha ziyade hüsrâna düşenlerden kıldık.) [Enbiya 70]

İbrahim aleyhisselâm, Nemrûd ve Keldânî kavmini son bir defa daha imana davet ettikten sonra, Babil'den hicret etti. Son davetle de imana gelmeyen Nemrûd ve putperest Keldânî kavminin üzerlerine, gökyüzünü tamamen kaplayan sivrisinekler, sürüler hâlinde gelerek, onların kanlarını emip, onları kupkuru bir hâlde bıraktılar.

Nemrûd'a sivrisineklerden bir tanesi musallat olup, peşini bırakmadı. Ne tarafa kaçsa ve nereye saklansa sinek hemen karşısına çıkıyor, üzerine, yüzüne ve başına konuyordu. Nemrûd bu sineği öldürmek istediği hâlde âciz kalmıştı.

Saltanatına ve servetine bakarak kibirlenen ve ilâhlık iddia eden bu azgın hükümdar, küçücük bir sinek karşısında âciz ve çaresiz kalmıştı! Sonunda bu sinek onun helâk olmasına sebep oldu.

Defalarca davet edilmesine rağmen iman etmeyen, başkalarının da iman etmesine mani olan Nemrûd'un hayatı, saltanatı, serveti, mülkü, velhasıl nesi varsa hepsi, bu şekilde heba olup gitti. Böylece hem kendisi, hem de ona tâbi olanlar için dünya hayatı sona ererken, ebedî felâkete ve cehennem azabına düçar oldular.

Allahü teâlânın, insanları ebedî saadete kavuşturmak için gönderdiği peygamberlere, her asırda karşı çıkan ve insanların hidayete kavuşmalarını engellemek isteyen zâlimler olmuştur! Fakat bu zâlimlerden hiçbiri imanı yok edememiştir.

Kendileri kahrolmuş, çok acı ve perişan hâlde saltanatlarından ayrılmışlar, zevklerine doyamadan ölümün pençesine düşmüşler, isimleri lanet ile anılmış veya unutulmuştur.

Allahü teâlâ, bir peygamber veya bir âlim göndererek, iman ışığı ile yeryüzünü yeniden aydınlatmıştır. Beyit:

Ne kendi etti rahat,
ne âlem etti huzur,
Yıkıldı gitti cihandan,
dayansın ehl-i kubur.

İbrahim aleyhisselâm, Allahü teâlânın emri üzerine Babil'den Harran'a

hicret etti. Hicret etmeden önce Nemrûd'a ve Keldânî kavmine son tebliğini yapmıştı. Onları son olarak bir kere daha imana çağırdıysa da kabul etmediler.

Daha sonra kendisine iman eden zevcesi Hazreti Sâre ve Hazreti Lût ile birlikte hicret ettiler.

Bir rivayete göre iman edenlerden az bir topluluk da onlarla beraberdi. Hazreti Lût, İbrahim aleyhisselâmın kardeşi Hârân'ın oğlu, Hazreti Sâre de amcasının kızı idi.

Hazreti İbrahim'in hicreti

İbrahim aleyhisselâm ateşten kurtulduktan sonra, hicret etmek üzere hazırlanıp, kavmine dedi ki:

- Bu küfür diyarından ayrılıp, Allahü teâlânın emir buyurduğu bir yere gitmek üzereyim. Rabbim elbette beni emin bir yere iletir. Orada ibadet ve taatlarımı emniyet içinde yaparım.

Hicret ederken de şöyle niyazda bulundu:

- Ey Rabbimiz, ancak sana tevekkül ettik ve sana yöneldik ve ahirette de dönüşümüz ancak sanadır. Ey Rabbimiz! Her işimizde sana güvenerek, bizi muvaffakiyete kavuşturman niyazında bulunduk. Senin razı olduğun şeyleri yapmaya yöneldik. Kabirlerimizden kalkınca, öldükten sonra dirilince de senin tayin buyuracağın yere gideceğiz. Akıbetimizi hayreyle ya Rabbi!

İbrahim aleyhisselâm Harrân'da, bir müddet de Filistin'de kaldı. Daha sonra ise zevcesi Hazreti Sâre ile birlikte Mısır'a gitti. O zaman Mısır'da firavun ünvanı verilen hükümdarlar hüküm sürüyordu. İbrahim aleyhisselâmın Mısır'a gittiği sırada ise, bu firavunlardan

çok zâlim ve pek kibirli, büyüklük taslayan bir hükümdar bulunuyordu.

İbrahim aleyhisselâm Mısır'a girince, hükümdarın adamları gelişini haber verdiler. Gelişleri Mısır hükümdarına haber verilince, bu zâlim ve zorba melik, Hazreti Sâre'yi almak istedi. İbrahim aleyhisselâma; "Yanındaki bu kadın kimdir" diye haber gönderdi. İbrahim aleyhisselâm, onun musallat olmasını engellemek için, din bakımından kardeşi olduğuna niyet ederek, "Kardeşimdir" diye haber gönderdi. Sonra, Hazreti Sâre'nin yanına gelip dedi ki:

- Sakın beni yalanlama! Çünkü ben onlara senin için, kardeşimdir dedim. Allahü teâlâya yemin ederim ki, bu yerde benden ve senden başka Allahü teâlâya inanan, iman etmiş hiçbir mümin yoktur. Yani sen benim din bakımından kardeşimsin.

Pek zâlim olan bu hükümdar, Hazreti Sâre'yi almak isteyip, sarayına çağırttı. Fakat musallat olmak isteyince, Hazreti Sâre de hemen abdest alıp namaza durdu. Namazdan sonra şöyle duâ etti:

- Ya Rabbi! Ben sana ve senin peygamberine iman ettim. Kadınlığımı zevcimden başkasına karşı ebedî muhafaza eyledim. Benim üzerime şu kâfiri musallat etme!

Hükümdarın derhal nefesi kesildi, yere düştü. Hırıldamaya, hatta ayağıyla yere vurup debelenmeye başladı. Bu durumu gören Hazreti Sâre dedi ki:

- Ya Rabbi! Eğer bu adam ölürse, "Bunu, bu kadın öldürdü" denilir.

Bunun üzerine Melikin nefesi açılıp, rahatladı. Sonra melik, Hazreti Sâre'ye ikinci defa musallat olmaya kalkıştı. Sâre de

tekrar namaza durdu ve sonra yine aynı şekilde duâ etti.

Melikin nefesi yine tıkandı, hırıldamaya, debelenmeye başladı. Hazreti Sâre yine Allahü teâlâya niyazda bulunarak dedi ki:

- Ya Rabbi! Eğer bu adam ölürse, "Bunu, bu kadın öldürdü" denilir.

Bunun üzerine Melikin nefesi yine açılıp rahatladı. Bu durum üç defa tekrarlandı.

Hazreti Sâre'ye üç defa musallat olmak isteyip, üçünde de nefesi tıkanan hükümdar, saraydaki yakınlarına dedi ki:

- Siz bana insan değil, muhakkak bir şeytan göndermişsiniz. Bu kadını, İbrahim'e (aleyhisselâm) geri gönderiniz. Cariyelerden Hacer'i de ona veriniz.

Hazreti Sâre, İbrahim aleyhisselâma döndüğünde, hadiseyi anlatarak dedi ki:

- Allahü teâlâ, kâfiri zillete düşürdü. Bu cariyeyi de bize hizmetçi verdi.

Âlimler buyurmuşlardır ki:

İbrahim aleyhisselâmın, Mısır'a girdiğinde, oraya hâkim olan zâlim hükümdara, zevcesi Hazreti Sâre için, "Kardeşim" demesinin ve Hazreti Sâre'ye de bu sözünü yalanlamamasını tenbih etmesinin sebebi şu idi: O zâlim hükümdar evli kadınlara musallat oluyor ve sahip olmak istediği kadının kocasını da öldürüyordu. İbrahim aleyhisselâm böyle söylemekle, onun zararından kurtulmak istemişti.

Zâlim hükümdarın Hazreti Sâre'ye bir cariye, hizmetçi hediye etmesi, yani Hazreti Hacer'i vermesi de; onu cin zannedip, zararından ancak böyle kurtulabileceği düşüncesi iledir. Hazreti Sâre'nin; "Ya Rabbi! Sana ve senin peygam-

berine iman ettim. Şu kâfirin bana musallat olmasına müsaade etme" diye duâ etmesi de; Allahü teâlânın inayetine tam itimadını ifade içindir. Yani; "Ya Rabbi! Ben sana iman ettim ve sana sığındım, beni koru" manasında söylemiştir.

Bu hadiseden sonra İbrahim aleyhisselâm, Hazreti Sâre ve ona hediye edilen Hazreti Hacer ile birlikte Mısır'dan ayrılıp Filistin'e gittiler. Hazreti Hacer asil bir aileden idi. Onlara katılmakla layık olduğu yere kavuşmuştu.

İbrahim aleyhisselâm Mısır'dan Filistin'e dönüp, o zaman, ıssız, kupkuru bir yer olan Sebu denilen yere yerleşti. Bu yerde hiç su yoktu. İbrahim aleyhisselâm burada bir kuyu kazdı. Buradan gayet hoş ve tatlı bir su çıkıp, çeşme gibi akmaya başladı.

Buraya yerleştikten bir müddet sonra yiyecekleri kalmamıştı. İbrahim aleyhisselâm, yiyecek getirmek niyetiyle eline bir çuval alıp, şehre gitmek üzere oradan ayrıldı. Sahrada bir müddet yol aldı. Şehir uzak olduğu gibi, şehre varsa bile, buğday alacak parası da yoktu. Bu hâlde iken, çaresiz geri dönüp, Hazreti Sâre'nin ve Hazreti Hacer'in yanına geldi. Onları teselli etmek için, elindeki boş çuvala da bir miktar kum ve çakıl doldurdu. Yanlarına gelince, çuvalı bir kenara koyup uyudu. İbrahim aleyhisselâm uykuda iken, Hazreti Sâre, Hacer'e sordu:

- Çuvalı aç bakalım, içinde ne var?

Çuvalı açınca, buğday olduğunu gördüler. Kum ve çakıl buğday olmuştu. Hemen buğdayın bir kısmını un hâline getirip hamur yaptılar ve ekmek pişirdiler. İbrahim aleyhisselâmı da uyandırıp; "Sıcak ekmek pişirdik, buyur

ye" dediler. İbrahim aleyhisselâm sıcak ekmeği görünce, dedi ki:

- Unu nereden buldunuz?

- Senin getirdiğin buğdaydan yaptık!

İbrahim aleyhisselâm, bunun, Allahü teâlânın kudreti ve ihsanı ile olduğunu anladı ve şükretti.

İbrahim aleyhisselâm, Allahü teâlânın ihsanı olan buğdayın bir kısmını ekip biçerek rençberlik yaptı. Zamanla çok mala kavuştu. Başta binlerce sığır olmak üzere, davarları; ovaları, vadileri doldurdu. Çok zengin oldu. Bu sebeple duâlarda; "Allahü teâlâ Halil İbrahim bereketi versin" denilmektedir.

İbrahim aleyhisselâmın yerleştiği Sebu, zamanla meskûn bir yer hâline geldi. Çevreden insanlar gruplar hâlinde gelerek oraya yerleştiler ve nüfusları çok arttı. İbrahim aleyhisselâmın açtığı kuyudan çıkan su, artık sırayla alınıyor ve nöbet çok geç geliyordu. Buraya sonradan gelenler, yüzsüzlükte bulunarak İbrahim aleyhisselâma, kendi kazdığı kuyunun suyunu vermemeye ve davarlarının içmesine mani olmaya başladılar. İbrahim aleyhisselâm onlardan çok incindi. Sebu'dan ayrılıp, oraya yakınlığı ile bilinen "Kıst" adlı yere göçtü.

Onun Sebu'dan gitmesi üzerine, suyunun güzelliği ile tanınan kuyunun suyu çekilmeye başladı. İnsanlar suyun azaldığını görünce, hep birlikte, İbrahim aleyhisselâmın yanına giderek af dilediler. Tekrar Sebu'ya dönmesi için yalvardılarsa da artık oraya gitmedi. Gelen topluluk, İbrahim aleyhisselâmın geri dönmeyeceğini anlayınca; "Madem gelmeye razı değilsiniz, duâ edin de suyumuz eksilmesin" diye ricada bulundular.

İbrahim aleyhisselâm da onlara nasihat edip, dininden bazı hususlar öğretti ve bu bildirdiği şeylere göre hareket etmelerini tembih etti. Buna uydular ve su eskisi gibi aktı. Fakat zamanla tembih ettiği hususlara uymadıkları ve doğru yolu bıraktıkları için, su çekilip, kuyu tamamen kurudu.

İbrahim aleyhisselâmın malı, serveti yemekle bitmezdi. Hatta İbrahim aleyhisselâm dört-beş saatlik mesafedeki uzak yerlere gidip, misafir arar ve adamlar gönderip, insanları yemeğe davet ettirirdi. İbrahim aleyhisselâma bu vasfından dolayı **Ebüddayfân = Misafirlerin babası** denmiştir.

İbrahim aleyhisselâm, bir defasında, büyük bir ziyafet vermişti. Ziyafette ikiyüz Mecusî vardı. Ziyafetten sonra Mecusîler, Hazreti İbrahim'e teşekkür edip, bir miktar karşılıkta bulunmayı arzu ettiler. Bu arzularını kendisine söylediklerinde, onlara dedi ki:

- Sizden bir dileğim var.

- O nedir?

- Benim Rabbime bir kere secde etmenizi istiyorum.

Mecusîler böyle bir şeyi beklemiyorlardı. Çünkü daha önce kendilerini imana davet etmiş, onlar ise kabul etmemişlerdi. Aralarında şöyle konuştular:

- Bu zatın ihsanları, ziyafetleri meşhurdur. Bunu kırmayıp, bir secde eder, sonra gidip yine kendi ilâhlarımıza tapınırız. Böylece hem onu kırmamış, hem de ziyafetlerinden mahrum kalmamış oluruz. İtiraz edersek, bundan sonra bize ziyafet vermeyi kesebilir.

Bunlar secdede iken, İbrahim aleyhisselâm şöyle duâ etti:

- Ya Rabbi! Bunları hidayete, saadete kavuş-

turmak, ancak senin kudretindedir. Bunlara iman nasip eyle!

Duâsı kabul olup, hepsi imanla şereflendi.

Ölülerin nasıl diriltildiğini görmek istemesi

Birgün İbrahim aleyhisselâm, deniz kenarında bir hayvan leşi gördü. Denizin dalgaları yükselince, balıklar ve denizde yaşayan diğer canlılar; dalgalar çekilince de, karadaki canlılardan kuşlar ve yırtıcı hayvanlar bu leşten yiyorlardı. Böylece bu leşin her bir parçası, bir canlının karnına gidiyordu. İbrahim aleyhisselâm bu manzarayı görünce, Allahü teâlânın, canlıların parça parça yiyerek tükettiği bu hayvanın, zerreler hâlinde dağılan cesedini, nasıl bir araya getirip dirilteceğini gözüyle görmek istedi.

İbrahim aleyhisselâm, Allahü teâlânın dirilttiğini ve öldürdüğünü, yani yaratanın da, öldürenin de Allahü teâlâ olduğunu kesin olarak biliyor ve inanıyordu. Nitekim daha önce Nemrûd'a; **"Benim Rabbim diriltir ve öldürür"** demişti. Bu hususta asla şüphesi yoktu. Bu hadiseyi görerek; "Ya Rabbi! Ölüyü nasıl diriltirsin, bana göster" demesi, ilim olarak bildiği şeyi ayn-el-yakîn derecesinde, yani bizzat görerek bilmek istemesi sebebiyledir. Bunun için duâ edince, Allahü teâlâ buyurdu ki:

- Sen benim kudretimle ölüleri dirilteceğime iman ettin, bu sana kifayet etmez mi?

- Ya Rabbi! Ben muhakkak iman ettim ki, sen ölüleri diriltmeye kâdirsin. Bunu kesin olarak biliyorum. Fakat, senin kudretinin tecellisini dünyada iken gözümle de görmüş olayım.

Bunun üzerine Allahü teâlâ, İbrahim aleyhisselâma dört kuş tutup, bu kuşları iyice görüp tanımasını emretti. İbrahim aleyhisselâm bunları iyice tanıyıp, özelliklerini öğrendi. Sonra keserek tüylerini yoldu. Her birini inceden inceye parçalayıp, parçalarını da birbirine iyice karıştırdı. Başlarını yanında bıraktı. Karıştırdığı parçaları ise dörde ayırıp, dört ayrı dağın üzerine koydu. Bundan sonra her birini ismiyle yanına çağırıp, **"Allahü teâlânın izniyle yanıma gelin"** dedi. Parçalar havada birbirinden ayrılıp, her hayvanın kendi parçası toplanıp, bir araya geldi. Sonra İbrahim aleyhisselâmın yanında başlarıyla birleşip dirildiler. Bu husus Kur'an-ı kerimde Bekara suresinde açık olarak bildirilmektedir.

Hazreti İbrahim'in Hacer validemiz ile evlenmesi

İbrahim aleyhisselâmın, zevcesi Hazreti Sâre'den çocukları olmuyordu. Yaşları da gittikçe ilerliyordu. İbrahim aley-

hisselâm, kavuştuğu nimetlere şükredip, bir de evlat ihsan etmesi için Allahü teâlâya niyazda bulundu:

- Ey Rabbim! Bana salihlerden bir oğul bağışla ki, davet ve taatte yardımcım ve gurbette mûnisim, gözümün nuru olsun.

Hazreti Sâre de böyle istiyordu. Fakat çocuğu olmuyordu.

Hazreti Sâre, Mısır'da kendisine hizmetçi olarak verilen Hazreti Hacer'i azat edip, İbrahim aleyhisselâm ile evlenmesini istedi. "Belki ondan senin çocuğun olur" dedi. Bunun üzerine İbrahim aleyhisselâm Hazreti Hacer ile evlendi. Bu evlilikten İsmail aleyhisselâm dünyaya geldi. Muhammed aleyhisselâmın nuru, İsmail aleyhisselâma intikal etti. İbrahim aleyhisselâm onu çok sever ve hiç yanından ayırmazdı.

Hazreti Hacer'i Mekke'ye bırakması

Hazreti Sâre, ahir zaman peygamberinin nurunun kendisine intikal edeceğini umuyordu. Ancak nur önce Hazreti Hacer'e, sonra Hazreti İsmail'e geçince, Hazreti Hacer'e karşı kalbinde gayret hâsıl oldu. İbrahim aleyhisselâm ise, Hazreti Sâre'yi hoş tutuyor, devamlı hatırını soruyor, gönlünü alıp, onu incitmemeye gayret ediyordu. Nihayet Hazreti Sâre'nin gayreti iyice arttı ve İbrahim aleyhisselâmdan, Hazreti Hacer ile oğlu İsmail'i başka bir yere götürüp bırakmasını istedi.

Allahü teâlâ, İbrahim aleyhisselâma Hazreti Sâre'nin bu isteğini yerine getirmesini bildirdi. İbrahim aleyhisselâm, Allahü teâlânın emriyle, Hazreti Hacer ve Hazreti İsmail'i yanına alıp, Şam'dan ayrılarak, onları, o sırada susuz ve ıssız

bir yer olan Mekke'ye götürdü. Hazreti Hacer ile Hazreti İsmail'i Kâbe'nin şimdi bulunduğu yerin yakınında, yüksek bir yerde ve Zemzem kuyusunun üzerinde büyük bir ağacın yanına bıraktı. O zaman Mekke'de, hiçbir kimse olmadığı gibi, içecek su da yoktu.

İbrahim aleyhisselâm Hazreti Hacer ile oğlunu burada bıraktı. Yanlarına içi hurma dolu bir sepet ve içi su dolu bir testi de koydu. Sonra, İbrahim aleyhisselâm Şam'a gitmek üzere oradan ayrıldı. Hazreti Hacer, İbrahim aleyhisselâmın arkasından giderek dedi ki:

- Ey İbrahim! Görüp görüşecek bir fert ve yiyip içecek bir şey bulunmayan bu vadide bizi bırakıp nereye gidiyorsun?

Hazreti Hacer, tekrar tekrar bu sözleri söylemesine rağmen, İbrahim aleyhisselâm ona iltifat etmeyip, yoluna devam etti. Nihayet Hacer ona sordu:

- Bizi burada bırakmayı sana Allahü teâlâ mı emretti?

- Evet, Allahü teâlâ emretti.

Bunun üzerine Hazreti Hacer, "Öyleyse Allahü teâlâ bizi zayi etmez ve korur" diyerek, oğlunun yanına döndü.

İbrahim aleyhisselâm oradan ayrılıp, Seniyye mevkiine varınca, yüzünü Kâbe'nin bulunduğu yere çevirdi. Sonra ellerini kaldırarak şöyle duâ etti:

- Ey Rabbimiz! Ben soyumdan bir kısmını, mukaddes evinin yanına, ekin bitmez bir vâdiye yerleştirdim. Ey Rabbimiz! Orada namazı dosdoğru kılsınlar diye, insanlardan bir kısmının gönüllerini o yerlere yönelt. Orayı ziyarete gelsinler. Onları çevreden

gelecek her türlü meyvelerle rızıklandır ki, sana şükretsinler.

Hazreti Hacer, oğlu İsmail'i emziriyor ve testideki sudan içiyorlardı. Nihayet testideki su tükenince, hem Hazreti Hacer, hem de çocuğu susadı. Hazreti Hacer, çocuğunun susuzluktan toprak üstünde yuvarlandığını görünce, yavrunun bu acıklı hâline bakmaktan üzüldü. Onun yanından kalkıp, o mıntıkada Kâbe'ye en yakın dağ olan Safâ tepesini buldu ve bunun üstüne çıktı. Sonra vadiye karşı durup; "Bir kimse görebilir miyim" diye baktı. Fakat hiçbir kimseyi göremedi.

Bu defa Safâ tepesinden indi. Vadiye varınca, ayağını çelmesin diye entarisinin eteğini topladı. Sonra, çok müşkül bir işle karşılaşan bir insan azmiyle koştu. Nihayet vadiyi geçip, Merve tepesine geldi. Orada da biraz durdu ve; "Bir kimse görebilir miyim" diye baktı, fakat hiçbir kimse göremedi. Hazreti Hacer, bu suretle Safâ ile Merve arasında yedi defa gidip geldi. İşte bunun için hacılar, Safâ ile Merve arasında say ederler.

Zemzem kuyusu

Hazreti Hacer, son defa Merve üzerine çıktığında, bir ses işitti ve kendi kendine hitap ederek; "Sus, iyice dinle" dedi. Sonra dikkatle dinleyince, bu sesi evvelki gibi bir defa daha işitti. Bunun üzerine Hazreti Hacer, sesin geldiği tarafa bakıp dedi ki:

- Ey ses sahibi, sesini duyurdun. Eğer sen bize yardım edebilecek vaziyette isen, imdadımıza yetiş, bize yardım et!

Ve böyle der demez (şimdiki) Zemzem kuyusunun bulunduğu yerde, insan şeklinde Cibril aleyhisselâm göründü. Aralarında şu konuşma geçti:

- Kimsin?

- Hazreti İbrahim'in hanımıyım.

- Sizi kime emanet etti?

- Allahü teâlâya.

- Sizi her şeye kâdir olana emanet etmiş.

Cebrail aleyhisselâm topuğu ile toprağı kazıp, Zemzem suyunu meydana çıkardı. Hazreti İsmail'in çıkardığı da bildirilmiştir.

Hazreti Hacer bu durumu görünce, taşıp zayi olmasın diye, hemen suyun etrafını çevirip havuz hâline getirdi. Bir taraftan da testisini doldurmaya çalışıyordu. Su ise, avuç avuç alındıkça, tekrar fışkırıyordu. Resulullah efendimiz buyurdu ki:

- Allahü teâlâ, İsmail'in annesine rahmet etsin! O, Zemzem'i kendi hâline bırakmış olsaydı, yahut suyu avuçlamasa idi, muhakkak Zemzem, akar bir ırmak olurdu.

Hazreti Hacer, bu sudan içti. Çocuğuna içirdi. Cibril aleyhisselâm Hazreti Hacer'e dedi ki:

- Sakın mahvoluruz diye korkmayınız! İşte şurası Beytullah'ın yeridir. O beyti, şu çocukla babası yapacaktır. Muhakkak ki, Allahü teâlâ, o beytin ehlini zayi etmez.

Kâbe'nin mahalli, tepe gibi yerden yüksekçe idi. Zamanla seller, sağını solunu kazıp aşındırmıştı.

Hazreti Hacer bu şekilde yaşarken, günün birinde Cürhüm kabilesinden bir cemaat gelip, Mekke'nin alt tarafına kondular. Cürhümîler, Zemzem kuyusunun bulunduğu yerde birtakım kuşların dolaştığını görünce dediler ki:

- Kuş kısmı, muhakkak bir suyun başında döner, dolaşır. Halbuki biz bu vadide su bulunmadığını biliyorduk. Gidip bakalım.

Oraya birkaç kişi gönderdiler. Onlar, orada

Zemzem kuyusunu bulunca, dönüp suyun mevcut olduğunu haber verdiler. Bunun üzerine Cürhümîler de kuyunun yanına gelip, yerleştiler.

Cürhümîler geldiğinde, Hazreti Hacer su başında idi. Cürhümîler ona dediler ki:

- Bizim de şuraya gelip, civarınızda barınmamıza müsaade eder misiniz?

- Evet, gelebilirsiniz ve bu sudan istifade edebilirsiniz. Fakat bu suda mülkiyet iddia edemezsiniz.

Onlar da razı oldular. Kadınlarla, muhabbetle sohbet etmeye muhtaç olduğu bir sırada, Cürhümîlerin gelişi, Hazreti Hacer'in arzusuna muvafık oldu. Böylece, Cürhümîler Mekke civarına yerleştiler. Sonra kabilelerinden başka insanlara haber gönderdiler. Onlar da gelip Mekke'de yerleşerek ev bark sahibi oldular.

Hazreti İsmail'i kurban etmesi

İbrahim aleyhisselâm, Babil'den hicret ederken:

"Ya Rabbi! Bana salihlerden bir oğul ihsan buyur ki, davet ve taatte yardımcım ve gurbette mûnisim ve gözümün nuru olsun" diye duâ etti.

Allahü teâlâ onun duâsını kabul ederek, ona Hazreti İsmail'i müjdeledi. Ayet-i kerimede mealen buyuruldu ki:

(Biz de ona halim bir oğul müjdeledik.)

İbrahim aleyhisselâm, İsmail aleyhisselâmın doğumundan sonra, Allahü teâlânın emri ile, İsmail aleyhisselâmı ve annesi Hacer validemizi Mekke'ye bırakıp Şam'a döndü. Zaman zaman gider, onları Mekke'de ziyaret ederdi.

Yüzünde, Muhammed aleyhisselâmın temiz babalardan temiz ve afif analara geçip gelen nuru parlayan Hazreti İsmail çok güzeldi. Bu sebepten İbrahim aleyhisselâmın, oğlu İsmail'e karşı muhabbeti fazla idi.

İsmail aleyhisselâm yedi yaşında iken, birgün İbrahim aleyhisselâm ibadet ettiği mihrabda, bu muhabbet içinde uyudu.

Rüyasında oğlu İsmail ile otururken, bir melek gelip dedi ki:

- Ben, Allahü teâlânın elçisiyim. Allahü teâlâ, bu oğlunu kurban etmeni istiyor.

İbrahim aleyhisselâm korku ile uyandı. "Rüya rahmanî mi, yoksa şeytanî mi" diye tereddüt etti.

O gün hep bu rüyayı düşündü. Onun için bu güne Terviye denildi.

İkinci gece yine rüyasında aynı melek gelerek dedi ki:

- Ben, Allahü teâlânın elçisiyim. Allahü teâlâ, bu oğlunu kurban etmeni istiyor.

Bunun üzerine Hazreti İbrahim uyanınca, gördüğü rüyanın Rahmanî olduğunu anladı.

Bundan dolayı bu güne Arefe denildi.

Üçüncü gece yine aynı rüyayı gördü. Artık Hak teâlânın emri olduğunda hiç şüphesi kalmadı.

"Bu emri muhakkak yerine getirmem gerek" diyerek hanımı Hacer'in yanına geldi ve dedi ki:

- Ey Hacer, benim gözümün nuru oğlum İsmail'i yıka, en iyi elbisesini giydir, saçını tara, onu dostuma götüreceğim.

Sonra; Hazreti İsmail'e dedi ki:

- Yanına ip ile bıçak al!

- Bunları ne yapacağız baba?

- Allah rızası için kurban keseriz.

Yolda giderken, Hazreti İsmail, babasına sordu:

- Nereye gidiyoruz?

- Dostuma.

- Evi neresidir?

- O, evden ve mekandan münezzehtir. Yer ve gök Onun mülküdür.

- Babacığım! O bizimle oturup yemek yer mi?

- O yemekten ve içmekten de münezzehtir.

İbrahim aleyhisselâm, oğlu İsmail'i kurban etmek için götürürken, şeytan; "Eğer bugün İbrahim'in (aleyhisselâm) evinde bir fitne çıkaramazsam, bundan sonra onları hiç fitneye düşüremem" diyerek harekete geçti. Yaşlı bir adam kıyafetinde Hazreti Hacer'in yanına geldi. Ona dedi ki:

- İbrahim, oğlunu nereye götürdü?

- Bir dostunu ziyarete götürdü.

- Hayır, onu kesmeye götürdü.

- Baba, oğlunu boğazlamaz. Şefkat buna mânidir.

- Öyle zannederim ki, Allah emretmiştir.

- Allahü teâlânın emrine uymak elbette lazımdır. Onun emrini, can-ı gönülden kabul ederiz. Onun Allahü teâlânın emrine uyması elbette en güzel iştir.

Şeytan ondan yüz bulamayınca, yine aynı kıyafette Hazreti İsmail'in yanına geldi. Hazreti İsmail edeple babasının arkasından yürüyordu. Şeytan, kandırmak ümidiyle, Hazreti İsmail'e sordu:

- Baban seni nereye götürüyor, biliyor musun?

- Dostunun ziyaretine.

- Vallahi seni öldürmeye götürüyor.

- Hiç babanın oğlunu öldürdüğünü gördün mü?

- Öyle zannederim, Allahü teâlâ emretmiştir.

- O emretti ise, can-ı gönülden razıyım.

Hazreti İsmail, babası İbrahim aleyhisselâmın, kendisini kurban edeceği yere götürürken, ihtiyar kılığındaki şeytanın konuşmalarından sıkılmıştı. Çünkü ihtiyar, İsmail aleyhisselâmı, babasına, dolayısıyla cenab-ı Hakka karşı isyana teşvik ediyordu. Bunun için babasına dedi ki:

- Bu ihtiyar beni rahatsız ediyor, kalbime vesvese vermek istiyor.

İbrahim aleyhisselâm, **"Taş at, yanından uzaklaşsın"** buyurdu.

İsmail aleyhisselâm taş atarak şeytanı yanından uzaklaştırdı. Bu sırada Mina'da olduklarından, hacıların "Şeytan taşlaması" buradan kaldı. Hazreti İsmail'den de yüz bulamayan şeytan, İbrahim aleyhisselâmın yanına sokularak dedi ki:

- Ey İbrahim, sen yanlış hareket ediyorsun. Şeytan sana vesvese ver-

di. Sakın oğlunu boğazlama, sonra pişman olursun, fakat fayda etmez.

İbrahim aleyhisselâm, onun şeytan olduğunu anladı ve buyurdu ki:

- Vallahi bu, Hak teâlânın emridir ve sen şeytansın. İbrahim'e ve akrabasına zarar yapamazsın!

İbrahim aleyhisselâm yoluna devam etti. Cemret-ül-ûlâ denilen yere gelince, şeytan yine karşısına çıktı. İbrahim aleyhisselâm ona yedi tane küçük taş atarak kovdu, o da dönüp gitti. Cemret-ül-vustâ'ya vardıklarında şeytan tekrar geldi. İbrahim aleyhisselâm yedi taş daha atarak şeytanı kovdu. Cemret-ül-kübrâ'ya vardıklarında, şeytan, aldatmak maksadıyla yeniden geldi. İbrahim aleyhisselâm bu defa da yedi taş daha attı ve böylece şeytanı kovdu. Şeytan rezil olup geri döndü.

Nihayet baba-oğul Büseyr dağına vardıklarında, Hazreti İbrahim, oğluna dönüp dedi ki:

- Ey oğlum! Rüyamda seni kurban etmem emredildi. Buna ne dersin?

İsmail aleyhisselâm, babasının bu sözü karşısında hiçbir telâş göstermeden, tam bir teslimiyet içerisinde sordu:

- Allahü teâlâ mı emretti?

Babası; "Evet" deyince; **"Ey babacığım! Sana ne emrolunduysa onu yap. İnşaallah beni sabredenlerden bulacaksın"** diyerek, halim, selim, akıllı, sabırlı ve metanetli olduğunu gösterdi.

Bunun üzerine İbrahim aleyhisselâm, oğluna dedi ki:

- Evlâdım! Seni kurban edeceğimi haber veriyorum, sen ise seviniyorsun!

- Babacığım nasıl sevinmeyeyim? Benim tek

arzum, Allahü teâlâya, Onun rızası üzere kavuşmaktır. Böylece Onun rahmet ve cennetine de nail olurum. Dünyanın ömrü müddetince eziyet çeksem, bu devlete kavuşmam çok zor. Şimdi ise bu devlete kolayca kavuşacağım. Babacığım, nasıl emir almışsan onu yap. Oğul feda eylemek senden, can feda eylemek de bendendir. İşini çabuk bitir. Zira canım dosta kavuşmakta acele ediyor.

Babacığım, Nemrûd seni ateşe atınca, sabrettin ve Hak teâlâ senden razı oldu. Ben de boğazlanmaya sabredeceğim. O zaman belki Hak teâlâ benden de razı olur. Böylece cennet nimetlerine kavuşurum. Babacığım, kesilmek acısı bir anlık olup, ona sabretmek kolaydır. Benim asıl tasam, senden dolayıdır. Çünkü kendi elinle oğlunu boğazlayacaksın. Ömrün boyunca unutamadığın gibi, evlât hasreti de ölünceye kadar senden gitmez. Keşke daha önce haber verseydin de, anneme veda edip, birbirimizin boynuna sarılıp ağlasaydık.

- Haber verince senden veya annenden bir gevşeklik olur da, Rabbim tarafından azarlanırız diye korktum.

- Babacığım, senin rızandan başka muradım yoktur ve senin gibi babanın hakkını ödemek, saadetimin sermayesidir. Kaldı ki, bu işte, Allahü teâlânın rızası ve emri vardır. Eğer izin verirsen, size söyleyecek birkaç vasiyetim var.

- Söyle, ey saadetli oğlum.

- Birincisi; bu ip ile elimi ve ayağımı kuvvetlice bağla ki, can acısı ile bir kusur işlemeyeyim. İkincisi; mübarek eteğini topla ki, kanımdan sıçramasın. Üçüncüsü; bıçağı iyi bile ki, can vermek kolay olsun

ve senin işin iyi görülsün. Dördüncüsü; bıçağı vururken yüzüme bakıp da babalık şefkatiyle emri geciktirme. Beşincisi; gömleğimi çıkarıp boğazla ki, kan bulaşmasın. Sonra o gömleği anneme götür ve benden selâm söyle. Benim kokumu bu gömlekten alsın, ağlamasın, teselli olsun. Benim için çok elem çekmesin. Ona; "Oğlun sana şefaatçi olarak Allahü teâlâya gitti. Kıyamet gününde cenâb-ı Haktan senden başka bir şey istemez" de. Ümit edilir ki, Hak teâlâ benim bu isteğimi reddetmez. Altıncı vasiyetim; her nerede benim yaşımda bir çocuk görürsen beni hatırla.

İbrahim aleyhisselâm, oğlunun yürek parçalayan bu sözlerini dinleyince, mübarek gözlerinden yaşlar boşandı ve çok ağladı.

Hazreti İsmail, vasiyetini yaptıktan sonra, ellerini kaldırıp şöyle niyazda bulundu:

- Ya Rabbi! Bu işte bana sabır ve tahammül ver!

Sonra yüzünü Hazreti İbrahim'e dönüp dedi ki:

- Babacığım! Görüyor musun, gök kapıları açılmış, melekler bize bakıp, hayretlerinden Allahü teâlâya secde ediyorlar. Meleklerden bir kısmı, Allahü teâlâya münacat edip; **"Ya Rabbi! Bir peygamber bir peygamberi kurban etmek üzere! Senin rızanı gözetmek için, onu boğazlamak istiyor! Sen onlara merhamet eyle"** diye yalvarıyorlar.

İbrahim aleyhisselâm bu sözleri oğlundan duyunca, ellerini yüzüne kapayıp daha çok ağladı. Melekler de onunla birlikte ağlaştılar. İsmail aleyhisselâm ise; "Muhabbetin şartı, emri yapmakta gecikmemektir" diyerek tam teslimiyetini gösterdi.

İbrahim aleyhisselâm, oğlu İsmail aleyhisselâmı kurban etmek üzere son hazırlığını yaptı. Oğlunu güzelce bağladı. Yüzükoyun yatırıp, boğazını tuttu ve şöyle duâ etti:

- Ya Rabbi! Bu benim oğlum, gözümün nuru, gönlümün sürurudur. Kurban etmemi emrettin. Şu anda emrini yapmak için hâlis niyetle geldim. Kurban etmeye hazırım. Sana hamd ve sena ederim. Ya Rabbi! Bu kıymetli yavrumu kurban etmekte bana sabır ver!

Sonra bıçağı oğlunun boynuna yaklaştırdı ve son olarak dedi ki:

- Ey yavrum! Kıyamete kadar sana veda olsun! Tekrar görüşmek, kıyamet günü olur.

Bu arada İsmail aleyhisselâm cevap verdi:

- Ey babacığım, acele et! Rabbimizin emrini çabuk yerine getir. Emri yapmakta geciktiğimiz için, Rabbimizin bizi azarlamasından korkuyorum. Babacığım, elimi, ayağımı çöz ki, melekler, kendi isteğimle kurban olduğumu görsünler ve Halil'in oğlunun, Allahü teâlânın işinden razı olduğunu bilsinler.

İbrahim aleyhisselâm, bu söz üzerine ellerini çözüp, bıçağı boğazına dayayınca, İsmail aleyhisselâm güldü.

- Ey oğlum, bu hâlde iken niçin güldün?

- Babacığım, bıçakta **Bismillâhirrahmanirrahîm** yazılı olduğunu görüyorum. Üzerinde dostun ismi yazılı olan bıçak, nasıl keser?

İbrahim aleyhisselâm, Hak teâlânın ismini zikrederek, bütün gücüyle, bıçağı oğlunun boynuna çaldı. O anda Hak teâlâ, Cebrail aleyhisselâma emrederek; **"Yetiş! Bıçağı çevir"** buyurdu.

O da Sidret-ül-müntehа'dan bir anda gelip, bı-

çağı ters çevirdi. Bıçak kesmedi. Bir daha çaldı, yine kesmedi. Ne kadar uğraştı ise kâr etmedi. İsmail aleyhisselâm dedi ki:

- Babacığım! Ne kadar şefkatlisin, bıçağı kuvvetli vuramıyorsun. Yüzüme bakma, böylece hizmette kusur etmezsin.

Hazreti İbrahim, bıçağı tekrar biledi ve oğlunun boğazına daha kuvvetli çaldı. Bıçak yine kesmedi. İsmail aleyhisselâm, "Babacığım, bıçağın ucunu şah damarıma bastır" deyince, öyle yaptı ve diziyle de bastırdı. Bıçak iki kat olmasına rağmen, boynuna izi bile çıkmadı.

İbrahim aleyhisselâm, bıçağın kesmemesine üzülüp bıçağı taşa çalınca, taş ikiye bölündü. Bıçak dile gelip sordu:

- Ey İbrahim! Nemrûd seni ateşe attığı vakit, seni niçin yakmadı?

- Hak teâlâ, yakma diye emreylediği için.

- Ey İbrahim! Hak teâlâ ateşe bir kere "Yakma" diye emreylediyse, bana yetmiş defa kesme diye emreyledi.

O anda Allahü teâlâdan vahiy geldi:

- Ya İbrahim, elbette sen rüyanı tasdik ettin. Sana düşen vazifeni tam olarak yaptın. Şimdi sıra bende. Lütuf ve keremimi görmek için şu dağa bak!

İbrahim aleyhisselâm, dağa bakınca, cennetten gelmiş eşsiz güzellikte bir koç gördü. Allahü teâlâ buyurdu: **"Bu senin oğluna fedadır."**

Cebrail aleyhisselâm koçu getirirken, **"Allahü ekber"**, İbrahim aleyhisselâm da koçu yakalarken, **"Lâ ilâhe illallah. Vallahü ekber"**, İsmail aleyhisselâm da, **"Allahü ekber ve lillahil hamd"** dedi. Böylece, bayram tekbiri meydana geldi:

"Allahü ekber, Allahü ekber. Lâ ilâhe illallah. Vallahü ekber, Allahü ekber ve lillahil hamd."

Sonra, İsmail aleyhisselâm yerine, bu koç kurban edildi. Bu koçun boynuzları, Abdullah bin Zübeyr zamanına kadar Kâbe duvarında asılı idi. Sonra çıkan yangında yandı.

Bu koçun kurban edildiği yer, Mina olduğu için, hacılar kurbanlarını burada kesmektedirler.

Bundan sonra oğlu Hazreti İsmail ile birlikte Mekke'ye Hazreti Hacer'in yanına döndüler. Hazreti Hacer kapıda durup, Hazreti İbrahim'i ve oğlu Hazreti İsmail'i bekliyordu. İsmail aleyhisselâm, annesinin kapıda kendilerini beklemekte olduğunu görünce, ağladı. Annesi; "Ey oğlum! Niçin ağlarsın" deyince, İbrahim aleyhisselâm olanları anlattı. Hazreti Hacer, oğlu Hazreti İsmail'e sarılıp hem ağladı, hem de Allahü teâlâya şükretti. Bundan sonra İbrahim aleyhisselâm Mekke'den Şam'a, yani Hazreti Sâre'nin yanına döndü.

İbrahim aleyhisselâm üç şekilde imtihan edilmiştir. Nemrûd tarafından ateşe atıldığı zaman nefsi ve canı, oğlu Hazreti İsmail'i Allah için kurban etmesi emredilince evlâdı, bir de malı ile imtihan edilmiştir. Malı ile imtihan edildiğinde de, ovaları ve vadileri dolduran sürülerini Allah için bağışlamıştır. Âlimler şöyle bildirmiştir:

Allahü teâlâ İbrahim aleyhisselâmı **Halil,** dost edinince, melekler dediler ki:

- Ey Rabbimiz! İbrahim sana nasıl dost olabilir, nefsi, evlâdı ve malı vardır. Onun kalbinin bunlara bağlılığı da vardır.

Bunun üzerine İbrahim aleyhisselâm nefsi, canı ve evladı ile imtihan edildiği gibi, malı ile de imtihan edildi. İbrahim aleyhisselâmın oniki bin sürüsü vardı. Sürüleri her tarafı kaplıyordu. Bu sürülerin her biri için koruyucu olarak, yüzlerce köpeği bulunmaktaydı. Bu köpeklerin her birinin boynuna altın tasmalar takmıştı. Böylece dünya malının değersiz olduğunu ve buna kıymet vermediğini gösteriyordu.

Hazreti İshak'ın müjdelenmesi

İbrahim aleyhisselâm malıyla da imtihan olmuştur. Kalbinde, ovaları dolduran malının hiç yeri yoktu. Nitekim birgün İbrahim aleyhisselâm sahraya, sürülerinin yanına gitmişti. Bu sırada Cebrail aleyhisselâm, insan kılığında yanına geldi. Selâm verdikten sonra dedi ki:

- Ya İbrahim! Bu sürüler kimindir?

- Allahü teâlânındır. Benim elimde emanet olarak bulunuyor.

- Bana birini satar mısın?

- Allahü teâlânın ismini bir kere söyle, bu sürülerin üçte birini sana vereyim.

İbrahim aleyhisselâmın bu sözü üzerine, Cebrail aleyhisselâm bir kere, "Lâ ilâhe illallah" dedi. İbrahim aleyhisselâm bunu işitince, pek ziyade zevklenip dedi ki:

- Bir kere daha söyle, diğer üçte birini daha vereyim.

Cebrail aleyhisselâm, Allahü teâlânın mübarek ismini bir kere daha söyledi. İbrahim aleyhisselâm daha ziyade zevklenip; tekrar şu teklifte bulundu:

- Bir kere daha söyle, sürülerin hepsini sana vereyim.

Cebrail aleyhisselâm tekrar söyleyince, İbrahim aleyhisselâm bütün sürülerini teslim etmek istedi. Bunun üzerine Cebrail aleyhisselâm durumu açıklayıp, dedi ki:

- Ben, Allahü teâlânın emriyle seni imtihana geldim. Bunların hepsini al, hepsi senindir.

İbrahim aleyhisselâm da o sürüleri satıp, onların parası ile arazi ve mülk satın alıp, insanların faydalanması için vakfetti.

İbrahim aleyhisselâm, Allahü teâlânın emri üzerine, oğlu Hazreti İsmail'i kurban etmeye teşebbüs etti. Fakat Allahü teâlâ Cebrail aleyhisselâma cennetten bir koç götürmesini ve Hazreti İbrahim'in o koçu kurban etmesini emir buyurdu. İbrahim aleyhisselâm bu imtihan karşısında da sadakat gösterdi. Bunun mükâfatı olarak, Allahü teâlâ ona ihtiyar yaşında olmasına rağmen, bir oğul daha ihsan etti. Bu oğlu da İshak aleyhisselâmdır.

Kur'an-ı kerimde, İbrahim aleyhisselâmın, oğlu Hazreti İsmail'i kurban etmesi emredilince, teşeb-

büse geçip, bu hususta hem İbrahim aleyhisselâmın, hem de Hazreti İsmail'in gösterdiği sadakat bildirildikten sonra mealen şöyle buyuruldu:

(Bir de ona salihlerden bir peygamber olmak üzere İshak'ı müjdeledik. Kendisine ve İshak'a bereketler verdik. Her ikisinin soyundan mümin olan da var, nefsine apaçık zulmeden kâfir de var.) [Saffat 112-113]

İbrahim aleyhisselâma, oğlu Hazreti İshak'ın doğacağını melekler müjdelediler. Bir oğullarının olacağı müjdelendiği sırada, İbrahim aleyhisselâm yüzyirmi, Hazreti Sâre ise doksan dokuz yaşında idi. Bu haberden bir sene sonra Hazreti İshak doğdu.

Meleklerin misafirliği

Hazreti İshak'ı müjdelemek için gelen melekler, gayet güzel yüzlü birer genç suretinde olarak, İbrahim aleyhisselâmın karşısına çıktılar. Bunlar; Cebrail, Mikâil ve İsrâfil aleyhimüsselâm idi. Yanlarında başka melekler de vardı. Melekler güzel yüzlü genç suretinde İbrahim aleyhisselâma gözüküp; selâm verdiler. İbrahim aleyhisselâm, selâmlarını aldıktan sonra, onları, evinde en iyi yere oturttu. Onlara ikram etmek üzere hemen kızartılmış bir buzağı (dana) getirdi. Bu nefis yiyeceği misafirlerin önüne koyup; "Buyurunuz, yiyiniz" dedi. Fakat bu misafirler yemeğe hiç el uzatmadılar.

Bu durum karşısında İbrahim aleyhisselâm tedirgin olup, endişelendi. O zamanki âdete göre, bir eve misafir geldiğinde, misafir, ikram edilen şeyleri yerse, o misafirden emin olunur; yemezse, bu misafirin zarar vermek üzere geldiğine hükmedilir, ondan çekinilirdi. Hatta böylelerinin zararından

korkulurdu. İbrahim aleyhisselâmın kalbine bu sebeple bir endişe gelmiştir.

İbrahim aleyhisselâm ile melekler arasında şu konuşma geçti:

- Buyurun, yemez misiniz?

- Biz yemeğin ücretini vermeden yemeyiz.

- Yiyiniz de bedelini veriniz. Bu yemeğin bir ücreti vardır.

- Bu yemeğin ücreti nedir?

- Yemeğin başında Allahü teâlânın ismini söylemek, sonunda da hamdetmektir.

İbrahim aleyhisselâmın bu sözü üzerine, Cebrail aleyhisselâm, Mikâil aleyhisselâma bakarak dedi ki:

- Bu zat, Allahü teâlânın dost (halil) edinmesine lâyık bir kimsedir.

Bundan sonra melekler, "Ey İbrahim! Endişe etme! Biz Lût kavmini helâk etmek için gönderildik" diyerek melek olduklarını açıkladılar. Böylece yemeği yememelerinin sebebi de anlaşıldı. Çünkü melekler yemezler, içmezler.

Daha sonra İbrahim aleyhisselâmın korkusu dağılınca, melekler ona bir oğlunun, yani Hazreti İshak'ın olacağını müjdelediler. Hazreti Sâre, meleklerin bu müjdesini işitince, hayrete kapılarak ellerini yüzüne kapayıp dedi ki:

- Hayret, benim mi çocuğum olacak? Ben artık ihtiyarladım. Çocuk doğuracak hâlde değilim! Siz nasıl olur da böyle söylersiniz? Üstelik benim kocam da ihtiyarlamıştır. Bu görülmemiş bir iştir.

Hazreti Sâre'nin bu sözleri üzerine melekler, şu cevabı verdiler:

- Sen Allahü teâlânın emrine mi, takdirine mi şaşıyorsun? Muhakkak

Allahü teâlâ neyi dilerse, o olur. Allahü teâlânın rahmeti ve bereketi sizin üzerinizedir. Şüphesiz ki, Allahü teâlâ, kendisine şükür ve hamd edilmesini gerektiren işleri yapar, yaratır ve Onun kullarına hayrı ve ihsanı pek çoktur. O kerem sahibidir. Sizi de nice nimetlere kavuşturmaya kâdirdir.

Hazreti Sâre'nin bu habere şaşmasının sebebi, itiraz için değildi. Çünkü o, Allahü teâlâya iman etmişti ve onun şaşırmasının sebebi; hiç görülmediği hâlde, bilinenin ve âdetin dışında olarak, çok yaşlı kimselerin çocuğunun olacağı idi.

Melekler, İbrahim aleyhisselâma kendilerini tanıtıp, bir oğlu, yani Hazreti İshak'ın olacağını müjdeledikten sonra, İbrahim aleyhisselâm, meleklerin böyle topluca gelmelerinin başka bir sebebi olduğunu da anlayıp, niçin geldiklerini sordu. Melekler, Lût kavmini helâk etmek üzere geldiklerini söylediler. İbrahim aleyhisselâm Lût kavminin helâk edileceğini öğrenince, meleklere;

- Lût kavmini hemen mi helâk edeceksiniz? O kavmin helâk edilmesi tehir edilse, küfürden ve isyandan dönmeleri, iman etmeleri düşünülemez mi? diye temennide bulundu.

Melekler, duâ ve benzeri şeyler ile geri çevrilemeyecek bir azabı Allahü teâlânın emrettiğini, iman edenlerin ise azaptan kurtarılacaklarını söylediler. Sonra melekler Lût aleyhisselâma gittiler.

İbrahim aleyhisselâma verilen müjdeden bir sene sonra, Hazreti İshak doğdu. Gerek Yakub aleyhisselâm olsun, gerekse Yusuf aleyhisselâm olsun, Benî İsrail'e gönderilen peygamberler, Hazreti İshak'ın soyundan geldi.

Hazreti İsmail'i ziyaret

İsmail aleyhisselâm büyüyüp, gençlik çağına girmişti. Cürhümîlerden Arapça öğrenmiş ve onlar arasında çok sevilen bir genç olmuştu. Asaleti ve üstün hâlleri ile Cürhümîleri hayran bırakıyordu. Bu sebeple evlenecek çağa girdiğinde, onu, kendi kabilelerinden bir kız ile evlendirdiler. Oraya gelen insanların kalbleri onlara ısınmış, o belde emin ve mamur bir yer olmuştu.

Hayatları böyle hoş bir şekilde sürüp giderken, günün birinde Hazreti Hacer vefat etti. Vefat ettiğinde doksan yaşında idi. Hazreti Hacer'i Kâbe'nin bitişiğinde Hicr denilen yere defnettiler.

İbrahim aleyhisselâm, birgün onları görmek için Mekke'ye doğru yola çıktı. İbrahim aleyhisselâm, oğlu İsmail aleyhisselâmın evine varıp, Hazreti İsmail'in hanımından, onu sordu. Hazreti İsmail'in hanımı cevaben dedi ki:

- Yiyeceğimizi kazanmak için dışarı çıktı.

- Geçiminiz, hâliniz nasıldır?

- Şiddetli bir darlıkta ve sıkıntılı bir hâldeyiz.

- Kocan geldiğinde benden selâm söyle, kapısının eşiğini değiştirsin!

Sonra da ayrılıp gitti.

İsmail aleyhisselâm evine geldiğinde, evinde güzel bir koku duydu. Hanımına sordu:

- Evimize gelen oldu mu?

O da, "Evet yaşlı bir zat geldi" diyerek İbrahim aleyhisselâmı tarif etti. Sonra ilâve etti:

- Bana maişetimizi, geçimimizi sordu. Ben de şiddetli bir darlık içinde bulunduğumuzu söyledim.

- Bana söylemen için bir tavsiye ve tembihte bulundu mu?

- Evet, sana selâm ve kapının eşiğini değiştirmeni söylememi tembih etti.

- O gelen ihtiyar zat benim babamdır. Bana, senden ayrılmamı emretmiştir. Artık sen ailenizin evine gidebilirsin.

İsmail aleyhisselâm ondan ayrılıp, Cürhümîlerden başka bir kadınla evlendi.

İbrahim aleyhisselâm, bir müddet sonra tekrar, oğlu İsmail aleyhisselâmı görmeye geldi. İsmail aleyhisselâm yine evde yoktu. İsmail aleyhisselâmın yeni hanımına, onu sordu. Hanımı de dedi ki:

- Maişetimizi temin etmek için gitti.

- Geçiminiz, hâliniz nasıl, iyi midir?

- Biz; hayır, saadet ve bolluk içindeyiz.

- Ne yiyip ne içiyorsunuz?

- Et yiyip, zemzem içiyoruz.

Bunun üzerine İbrahim aleyhisselâm şöyle duâ etti:

- Ya Rabbi! Bunların etlerini ve sularını mübarek kıl, bereket ihsan eyle!

Resûlullah efendimiz buyurdu ki:

(İbrahim [aleyhisselâm] **zamanında Mekke civarında hububat bilinmiyordu. Av etiyle gıdalanılırdı. Eğer o zaman hububat malûm olsaydı, İbrahim** [aleyhisselâm] **hububat hakkında duâ ederdi.)**

İbrahim aleyhisselâmın bu duâsı bereketiyle, Mekke sıcak olmasına rağmen, et ile su, burada diğer yerlere nazaran insanlara daha faydalıdır.

Hazreti İsmail'in ikinci hanımı, İbrahim aleyhisselâma çok hürmet ve ikramda bulunarak, "Buyurun, evimizi şereflendirin, hazırda ne varsa size ikram edeyim" dedi. İbrahim aleyhisselâmın, içeri

girmeyip döneceğini söylemesi üzerine de, şu teklifte bulundu:

- Başınız toz içinde kalmış. Müsaade ederseniz, tozları silip temizleyeyim.

Bunun üzerine İbrahim aleyhisselâm müsaade etti. O da tozları temizleyip, güzel koku sürdü. Atına binip gideceği sırada da, bir tabak içinde peynir getirip eliyle tuttu. İsmail aleyhisselâmın bu hanımının ismi Hâle idi. İbrahim aleyhisselâm onun hizmetinden memnun oldu. Ona buyurdu ki:

- Kocan geldiğinde, benden selâm söyle, evinin eşiğini iyi muhafaza etsin!

Sonra, İbrahim aleyhisselâm onların berekete kavuşması için duâ etti ve geri Şam'a döndü.

Akşam Hazreti İsmail evine döndüğünde, hanımına sordu:

- Bugün kimse geldi mi?

- İhtiyar bir zat geldi, alnında ve yüzünde büyüklük ve peygamberlik nuru parlıyordu. Sana selâm söyledi, "Evinin eşiğini iyi muhafaza etsin" dedi.

İsmail aleyhisselâm ağlayarak buyurdu ki:

- O gelen benim babamdır. Evin eşiğinden maksadı sensin. Ey Hâle sana müjdeler olsun! Âhir zaman peygamberinin mübarek nuru sana nasip olacak!

İsmail aleyhisselâmın, bu hanımından bir oğlu oldu. Peygamberimiz Muhammed aleyhisselâmın nuru bu oğluna geçip, ondan da evlâtlarına intikal etti. Bu nur, bu evlâtlardan Peygamberimize kadar ulaştı.

Kâbe'nin yapılması

İbrahim aleyhisselâm bir müddet sonra, Şam'dan, İsmail aleyhisselâmın bulunduğu yere,

Mekke'ye tekrar geldi. Bu gelişinde, İsmail aleyhisselâm, Zemzem kuyusunun yakınında, büyük bir ağacın altında okunu yontup düzeltmekte idi. Babası İbrahim aleyhisselâmı görünce, hemen kalkıp, karşıladı. Oturup hasretlerini giderdikten sonra, İbrahim aleyhisselâm dedi ki:

- Allahü teâlâ bana, kendi zatı için bir beyt yapmamı emrediyor...

- Babacığım! Allahü teâlâ ne emrettiyse, o emri yerine getirin!

- Sen de bana yardımcı olacaksın.

- Babacığım, ben sana her türlü yardımı yaparım.

Sonra İbrahim aleyhisselâm, Allahü teâlâya münacatta bulunarak, "Ya Rabbi! Kâbe'yi nerede yapayım" diye arz etti. Bunun üzerine cenâb-ı Hak şöyle vahyetti:

- Biz, sana onun yerini göstereceğiz.

Kâbe-i muazzamanın, yeryüzünde yapılan ilk bina ve ilk mâbet olduğu Kur'an-ı kerimde bildirilmiştir. İlk defa Âdem aleyhisselâm yeryüzünde inşa etmiş, Nuh tufanında yıkılmış, temelleri kalmıştı. Allahü teâlâ, tufandan önce, Hacer-ül-esved'i Ebu Kubeys dağına konmasını emretti. Böylece Kâbe'nin yeri kesin olarak bilinmez hâle geldi. Sadece hangi bölgede olduğu biliniyordu.

Burası kırmızı topraklı ve hafif tümsek bir tepe durumunda idi. Bu yerde yapılan duâlar kabul olup, duâ eden herkes muradına kavuşurdu. Her millet buraya saygı gösterirdi. Bu belirsiz hâl, Nuh aleyhisselâmdan İbrahim aleyhisselâm zamanına kadar devam etti.

Cebrail aleyhisselâm, Kâbe'nin yerini, İbrahim aleyhisselâma gösterdi. Böylece İbrahim aleyhisselâm, oğlu İsmail aleyhisselâm ile birlikte temel kazmaya başladı. Âdem aleyhisselâm zamanında kazılan temeli buldular. Aynı temel üzerine, Kâbe'yi inşa etmeye başladılar.

Cebrail aleyhisselâmın tarifine göre, İbrahim aleyhisselâm, İsmail aleyhisselâmın getirdiği taşlarla binayı yapıyordu. Nihayet Kâbe'nin duvarları yükseldi ve yukarıya taş yetişemez oldu. Bunun üzerine büyükçe bir taş getirdiler. İbrahim aleyhisselâm bu taşa basarak duvar örmeye devam etti. Mübarek ayağının izi çıkan bu taşa da, **Makam-ı İbrahim** dendi. Kâbe'de tavaf namazı bu taşın bulunduğu yer olan Makam-ı İbrahim'de kılınır.

Hacer-ül-esved

Binanın yapımında, melekler, taş getirmede

İsmail aleyhisselâma yardım ettiler. Sıra Hacer-ül-esved'e gelince, İbrahim aleyhisselâm; **"Ey İsmail! İyi bir taş getir ki, hacılara işaret olsun" dedi. İsmail aleyhisselâm bir taş getirdi. İbrahim aleyhisselâm tekrar; "Bundan daha iyi bir taş getir"** deyince, Ebu Kubeys dağından bir ses işitti:

- Cebrail aleyhisselâm tufanda bana bir taş emanet etti. Gel onu al!

Bunun üzerine Hacer-ül-esved taşı, Ebu Kubeys dağından alınıp, Kâbe'deki yerine konuldu.

Baba-oğul, Kâbe'yi yapıp bitirince, **"Ya Rabbi! Bizden bu hayırlı işi kabul et! Muhakkak ki, sen, duâmızı işitici, niyetimizi bilicisin"** diye duâ ettiler.

İbrahim Aleyhisselam zamanında Kâbe'nin inşasında Ebu Kubeys dağından alınıp Kâbe duvarına yerleştirilen Hacer-ül esved taşı

Hazreti İbrahim'in haccı

İbrahim aleyhisselâm, Kâbe-i muazzamayı yapınca, Cebrail aleyhisselâm; **"Ey İbrahim! Beytullah'ı yedi defa tavaf et"** dedi. İbrahim aleyhisselâm, oğlu İsmail aleyhisselâm ile birlikte, Kâbe'yi tavaf etmeye başladı. Her tavafta rükünlerin hepsinde istilâm yaptılar. Yedi tavafı bitirdikten sonra Makam-ı İbrahim'in arkasında ikişer rekât namaz kıldılar. Bundan sonra Cebrail aleyhisselâm, İbrahim aleyhisselâma Hac ile ilgili bütün ibâdet yerlerini; Safâ, Merve, Mina, Müzdelife ve Arafat'ı gösterdi. Cebrail aleyhisselâm Arafat'a kadar olan her yerde yapılacak ibâdetleri yaptırdı ve tek tek öğretti. Arafat meydanına geldikleri zaman, İbrahim aleyhisselâma sordu:

- Ey İbrahim! Hac vazifesini yapacağın yerleri öğrendin mi?

- Evet, öğrendim.

İbrahim aleyhisselâm, İsmail aleyhisselâmla haccın erkânını yerine getirdikten sonra, oğluna Kâbe'nin bakımı ve korunması için tembihatta bulundu ve Şam'a gitmek istedi. Gitmeden önce bir gün Arafat'a çıkmıştı. Mekke-i mükerremeye baktı. Burası bir vadi içinde olup, taşlı ve kumlu idi. Oğlu İsmail aleyhisselâmın evlâdını düşünerek, şefkat edip mübarek ellerini kaldırdı ve; "Ya Rabbi! İsmail'in evlâdına rahmet eyle" diye duâ buyurdu. Gideceği sırada kendisine şöyle vahiy geldi:

- Bütün insanlara haccı ilân et! Gerek yaya olarak, gerek uzak yoldan zayıf develer, binekler üzerinde tavaf için Kâbe'ye gelsinler!

Bunun üzerine İbrahim aleyhisselâm arz etti ki:

- Ya Rabbi! Benim sesim nereye kadar ulaşır ki?

Bunun üzerine cenâb-ı Haktan; **"Seslenmek senden, duyurmak benden. Ta ki, insanlar gelip, bu evi ziyaretle şereflensinler"** emr-i İlâhisi geldi.

İbrahim aleyhisselâm mübarek yüzünü Yemen tarafına çevirip seslendi:

- Ey insanlar! Allahü teâlâ, bir ev bina ettirdi ve bu evi ziyaret etmenizi emreyledi. Geliniz, Kâbe'yi ziyaret ediniz!

Her yöne doğru dönerek birer defa bağırdı. Hak teâlâ İbrahim aleyhisselâmın sesini bütün dünyaya duyurdu. İnsanlar bu sesi duyunca; "Lebbeyk! Allahümme Lebbeyk = Emrine amadeyim Allahım" diye cevap verdiler.

O zaman, ana rahminde ve baba sulbünde ne kadar hacca gidecek kimse varsa, hepsi "Lebbeyk" dediler. Bir defa hac yapacak olanlar bir defa, iki defa hacca gidecekler iki defa, daha fazla yapacaklar da ziyadesiyle cevap verdiler.

Sonra İbrahim aleyhisselâm, oğlu İsmail aleyhisselâm ve Cürhümîlerle beraber hac yaptı ve Şam'a döndü. Ertesi sene hac mevsiminde refikası Sâre validemizi ve oğlu İshak aleyhisselâmı da alarak Mekke'ye geldi. Haccı eda ettikten sonra, tekrar Şam'a döndüler.

Kâbe inşa edildikten sonra, çeşitli zamanlarda tamir ve inşası yapıldı. Bunlar sırasıyla; Âdem aleyhisselâmın inşası, Şit aleyhisselâmın tamiri, İbrahim aleyhisselâmın inşası, Cürhüm kabilesinin tamiri, Kusayy'ın tamiri, Kureyş'in tamiri, Abdullah bin Zübeyr'in tamiri, Haccâc'ın tamiri, Sultan Dördüncü Murad Han'ın tamiri.

İbrahim aleyhisselâmın dini

İbrahim aleyhisselâmın dini Hanîf dinidir. Hanîf kelimesi, yanlış ve sapık olan şeye hiç dalmadan, doğruya yönelen manasına gelmektedir. İslâmiyetten önce putlara tapmayan, putperestlerden bu hususta ayrılan, hac yapan, sünnet olan, kısacası; Allahü teâlâya iman edip şirkten uzak duranlar demektir. Ümeyye bin Ebu Said ile İslâmiyetten önce Arabistan'daki hatiplerin meşhurlarından olan ve herkesi İbrahim aleyhisselâmın dinine çağıran Kus bin Saide bunlardandır.

Kus bin Saide, İslâmiyetin gelmesine yakın bir zamanda, Ukaz panayırında okuduğu bir hutbesinde dedi ki:

- Yemin ederim ki, Allahın indinde bir din vardır. Şimdi bulunduğunuz dinden daha sevimlidir. Ayrıca gelmesi yaklaşan bir peygamberin gölgesi başınız üstüne düştü. Ona iman eden bahtlı kişiye ne mutlu! Vay ona isyan ve muhalefet eden talihsizlere ve yazıklar olsun ömürlerini gaflette geçiren ümmetlere!

Böylece insanlara, gelecek olan âhir zaman peygamberini müjdelemiştir.

İbrahim aleyhisselâm için Kur'an-ı kerimde **"Hanîf"** buyurulması, bâtıla değil, Hakka yönelmesi sebebiyledir. Yani Keldânî kavminin taptığı putlara asla tapmayıp, onları tahkir edip, Allahü teâlâya ibâdet ettiği içindir. Hanîf olmak; dinde istikamet üzere olmak demektir. İstikamet ise, yalnız Allahü teâlâya yönelmek ve sadece Allahü teâlâyı Rab bilip, bütün işlerinde, Onun emrine tâbi olup, bu istikâmette yürümektir.

Hanîf, dinî tabir olarak da; kendisinde eğrilik bulunmayan, dosdoğru olan din manasınadır. Daha çok İbrahim aleyhisselâmın milleti ve müşrikliğin zıddı olarak bildirilmiştir. Hanîfler, tevhid ve ihlas ile, dinde istikamet üzeredir. Nitekim Beyyine suresi 5. âyet-i kerimesinde mealen buyuruldu ki:

(Onlar, kitaplarında, Hanîfler olarak bâtıl itikad ve dinlerden yüz çevirip, yalnız Allahü teâlâya ihlas ile ibâdet etmek, farz namazları vaktinde kılmak, zekâtı mahalline vermekle emrolundular.)

Kısacası Hanîflik, İbrahim aleyhisselâmın dininin esas vasfıdır. Bununla beraber, bu husus, yalnız ona mahsus değildir. Hanîflik, umumiyetle müşrikliğin, Allahü teâlâya, şirk, ortak koşmanın zıddı olarak, bütün peygamberlerin bildirdikleri tek bir imanın, yalnız Allahü teâlâya iman ve ibâdet etmenin adıdır. Hanîfler; şirk olan bütün bâtıl inanışlardan uzak durmayı şiar edinir, sadece Allahü teâlâya iman ve ibâdete çağırır ve hakkın mücadelesini verir, peygamberlerin yolunda giderler.

İbrahim aleyhisselâma Cebrail aleyhisselâm vasıtasıyla on suhuf gönderilmiştir. Bu suhuflarda bildirilen hükümlerden bazıları Necm suresi 38-47. âyetleri arasında bildirilmiştir. Ayrıca Musa aleyhisselâmın Tevrat'ında da aynı hususlar bildirilmiştir. Burada, insana kendi çalıştığının fayda verdiği, dünyada ne yapmış ise âhirette onun karşılığını göreceği, kimsenin başkasının günahını yüklenmeyeceği, ibâdetin ihlasla yapılması gerektiği gibi hususlar bildirilmektedir.

İbrahim aleyhisselâma vahyedilen suhuflarda bildirilen şeylerin ekserisi, ibret verici kıssalar, hadiseler ve nasihatler idi.

Bunlardan bir kısmı şöyledir:

Hak teâlâ hazretleri buyuruyor ki: “Ey Âdemoğlu! Ben sizin her gün yaptığınız ibadetlerden razıyım. Siz de benim her gün verdiğim rızıklara razı olun!

Ey Âdemoğlu! Acele etme, rızık taksim olunmuştur. Hırslı olan mahrum kalır. Cimri olan kötülenir. Haset eden üzülür. Dünya devamlı değildir. Rızık verici, sizi yaratan ve yaşatan Allahü teâlâdır.

Ey Âdemoğlu! Şimdi fırsatın var iken, elinde olanı Allahü teâlâ için ver ki, ilerde sana rehber olsun!

Ey Âdemoğlu! Nimet verene şükreyle!

Ey Âdemoğlu! Bütün ömrünü dünyayı istemekle geçirdin. Ya âhireti ne vakit talep edeceksin?

Ey Âdemoğlu! Size göz verdim. Görmesi câiz olmayan şeylerden gözünüzü çeviresiniz! Ağzınızı yarattım. Söylenmesi câiz olmayan söz söylemeyesiniz!

Ey Âdemoğlu! Uzun emel ile dünyayı ve az amel ile âhireti isteyenlerden olma! Sözü âbidlerin kelâmına, işi münafıkların ameline uygun olanlardan ve ihsan olmadığı zaman kanaat etmeyenlerden; muradı hâsıl olmayınca da sabretmeyenlerden olma! Eğer bunlardan olursan, sana öyle bir belâ veririm ki, herkese ibret olsun!

Ey Âdemoğlu! Her kim seni dost edinirse, kendisi için edinir. İzzet ve celâlime yemin ederim ki, ben seni senin için dost edinirim. Sakın kendini benden uzak eyleme!

Ey Âdemoğlu! Sen daima kendi ayıplarını gözet; başkasının ayıplarını araştırma! Aksine davranırsan insafsız olursun.

Ey Âdemoğlu! “Lâ ilâhe ilallah” diyen kimse-

nin, bunUnla beraber birçok ameller yapması da lâzımdır. Bunlar; tevâzu sahibi olmak, ömrünü benim zikrimle geçirmek, nefsini haramlardan korumak; benim rızam için gariplere yanında yer vermek, fakirlere ihsan eyleyip yetimlere acımaktır.

Ey Âdemoğlu! Ne zaman kalbinde bir kasavet, sıkıntı ve darlık duysan, malında noksanlık bulsan yahut bedeninde hastalık hissetsen veya nafakanda bereketsizlik olsa, bilmiş ol ki, söylediğin mâlâyâni, faydasız, boş bir sözün neticesidir.

Ey Âdemoğlu! Eğer cenneti seviyorsan Hak teâlâ da taatı sever. Sen Hak teâlânın sevdiğini işle ki, O da seni sevdiğine kavuştursun. Eğer cehennemi sevmiyorsan, Hak teâlâ da günahı sevmez. Sen Hak teâlânın sevmediğini terket ki, O da seni sevmediğinden korusun.

Ey Âdemoğlu! Eğer dünyaya çalıştığın kadar âhiret için çalışsaydın, hesapsız cennete girerdin. Eğer kanaat etseydin, herkesten zengin olurdun. Eğer haramdan sakınsaydın, dinini halis ederdin. Eğer yalan söylemeyi terketseydin, sıddîklardan olurdun.

İbrahim aleyhisselâma indirilen suhuflarda bildirilen diğer hususlardan bazıları şöyledir:

Ey Âdemoğlu! Şüpheli şeylerden sakın ki, beni bilesin. Açlığı âdet eyle ki, beni tanıyasın! Bana ibâdet eyle ki, bana kavuşasın.

Ey Âdemoğlu! Gücünün yettiği şeyi muhtaçlardan esirgemezsen, muradını hâsıl ederim. Ben senin misafirine ikram ettiğim gibi, sen de benim misafirime ikram eyle! İbrahim aleyhisselâm; “Ya Rabbi! Senin misafirin kimdir” deyince, Hak teâlâ;

“Kapınıza gelen her fakir ve garip, benim misafirimdir” buyurdu.

Ey Âdemoğlu! Sizler günah işleyici, ben ise affediciyim. Günahınıza pişman olarak bana gelirseniz sizi affederim ve günahınıza bakmam!

Ey Âdemoğlu! Sana gadap geldiği zaman, beni hatırlarsan, gadaplanınca, seni anar ve sana acırım.

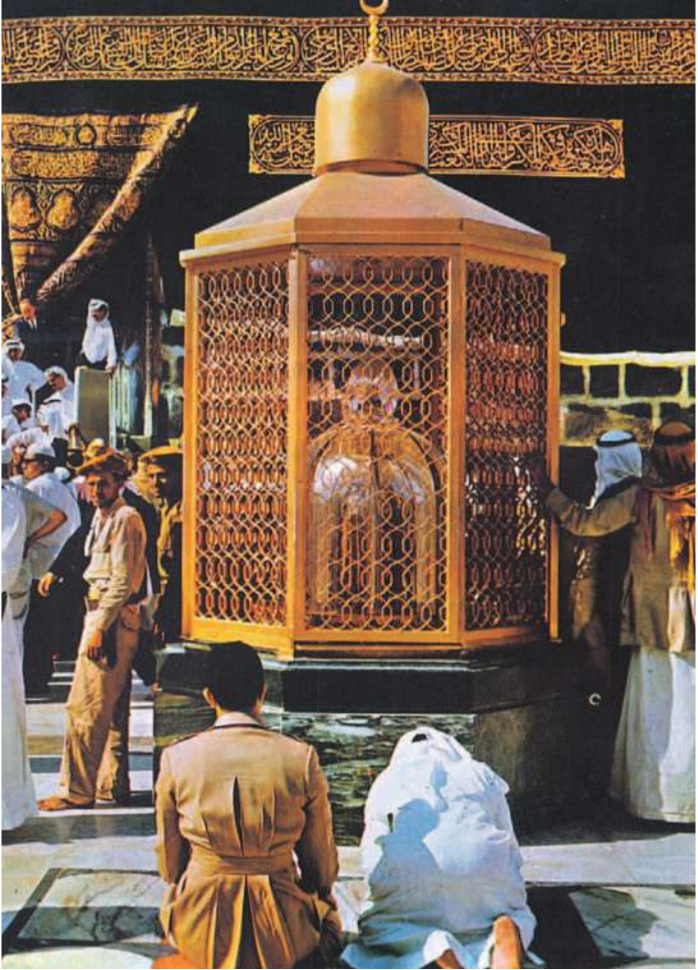
Ey Âdemoğlu! Kim benim verdiğim az rızka razı olursa, ben de onun az amelinden razı olurum.

Ey Âdemoğlu! Üç şey vardır: Biri bana mahsustur, biri sana, diğeri de ikimiz arasındadır. Bana mahsus olan ruhtur. Sana mahsus olan bedendir. İkimiz arasında olan da; senden duâ, benden kabul etmektir. Sakın aramıza haram lokma ile perde çekme!

Ey Âdemoğlu! Ne kadar dünyaya gönül bağlarsan, kalbinden muhabbetimi o kadar çıkarırım. Ne kadar dünyaya sarılırsan, imanının parlaklığını o kadar gideririm. Ey Âdemoğlu! Seni dünyalık toplaman için değil, bana ibâdet edesin diye halkettim. Mazlumların bedduâsıyla huzuruma gelme! Zira ben, mazlumların duâsını elbette kabul ederim.

Ey Âdemoğlu! Sana yeni rızık göndermediğim hiçbir gün yoktur. Verdiğim rızkı yer, bana isyan eder ve günah işlersin. Sonra duâ edersin, kabul eder, istediğini veririm. Seni cennetime davet edince, kabul etmezsin. Senin bu işin insafa sığmaz.

Ey Âdemoğlu! Duâ etmeyi ihmal etme! Duânı kabul ederim. Ne kadar günah işlesen benden ümidini kesme! Benim rahmetim her şeyden

Makâm-ı İbrâhim: İbrâhim aleyhisselâmın Kâbe'deki makâmıdır. Kâbe'yi inşâ ederken üzerine bastığı taş ve bu taşın bulunduğu yerdir. Bu taş üzerinde, İbrâhim aleyhisselâmın mübârek ayaklarının izleri vardır.

çoktur. Ey Âdemoğlu! Sen istemeden iman verdim. Zannediyor musun ki, bu kadar istemene ve yalvarmana rağmen sana cennet vermeyeyim? Elbette veririm.

Ey Âdemoğlu! Sana ihsan etmeyene sen ihsan eyle! Sana söylemeyene sen söyle (dargın durma) ve sana hıyânet edene sen nasihatte bulun ve iyilik eyle! Sana zulmedeni sen affeyle! Kötülük yapana iyilik et! Eğer böyle yaparsan cennete önce girenler arasında bulunur, rahmetime kavuşanlardan olursun. Sana da peygamberlerin sevabını veririm.

Ey Âdemoğlu! Sefer azığı hazırla! Çünkü gidecek yol uzundur ve günah yükünü hafif eyle! Zira azap şiddetlidir. Gemini sağlam yap ki, deniz fırtınalıdır. Amelini halis eyle! Çünkü Rabbin her şeyi gören ve bilendir.

Hazreti İbrahim'in faziletleri

İbrahim aleyhisselâm ülül'azm peygamberlerin ikincisidir. Ülül'azm; Allahü teâlânın emirlerini insanlara tebliğ etmek, bildirmek hususunda gayret ve azm sahibi, bu hususta insanlardan gelen sıkıntılara sebatla, yılmadan katlanan demektir. Hazreti İbrahim, peygamberimiz Muhammed aleyhisselâmdan sonra bütün peygamberlerden ve resûllerden üstündür.

Resûlullah efendimiz ise, her zamanda, her memlekette, yani dünya yaratıldığı günden kıyamet kopuncaya kadar, gelmiş ve geleceklerin her bakımdan en üstünüdür. İbrahim aleyhisselâmdan sonra gelen bütün peygamberler, İbrahim aleyhisselâmın neslindendir. Bu bakımdan Ebül-enbiya, yani peygamberler babası diye isimlendirilmiştir.

İbrahim aleyhisselâm, peygamberlik vazifesini yapması, sıkıntı ve belâlara katlanmasıyla da methedilmiştir. Nitekim Kur'an-ı kerimde Bekara suresi 124. âyet-i kerimesinde mealen şöyle buyuruldu:

(Bir vakit Rabbi, İbrahim'i birtakım emirler ve yasaklar ile imtihan etti. İbrahim [aleyhisselâm] **onları tamamen yerine getirdi. Allahü teâlâ;** "Ben seni insanlara imam, dinde önder, rehber yapacağım" **buyurdu...)**

Hazreti İbrahim'den sonra gelen peygamberler, dinlerinin iman edilecek temel esaslarında ona uymakla, bereketli ve emin olan yolundan gitmekle emrolunmuşlardır.

İbrahim aleyhisselâm, Allahü teâlâya, sonra gelecek ümmetler içinde hayırla yâd edilmesi için duâ etti. Bu duâsı kabul olundu. Allahü teâlâ onu bütün insanlara önder kıldı. Bütün dünya milletleri İbrahim aleyhisselâma karşı muhabbet ve hürmette bulundular.

Muhammed aleyhisselâmın ümmeti her namazda salevat okurken; "Ya Rabbi! İbrahim'e ve İbrahim'in âline rahmet ettiğin gibi Muhammed'e ve âline de rahmet et" demektedir.

İbrahim aleyhisselâm, Kur'an-ı kerimde, birçok sıfatlarla övülmüştür. Bunlardan bazılarında mealen buyuruldu ki:

(Gerçekten İbrahim, hak dine yönelen, Allaha itaat üzere bulunan, bütün iyi hasletleri kendinde toplayan bir rehberdi. O hiçbir zaman müşriklerden olmamıştır. O, Allahın nimetlerine şükredendi. Allahü teâlâ onu beğenip seçmiş, kendisini doğru yola iletmişti. Biz ona dünyada bir ha-

sene vermiştik. Şüphesiz ki, o, ahirette de salihlerdendir.) [Nahl 120-122]

Bu âyet-i kerimenin tefsirini müfessirler şöyle bildirmiştir:

Âyet-i kerimede İbrahim aleyhisselâmın tek başına bir ümmet olduğu bildirilmiştir. Bunun tefsirinde birkaç husus vardır:

1- İbrahim aleyhisselâm hayır yolunu gösterir, bunu öğretirdi. Bir ümmette bulunan güzel hasletler yalnız onda toplanmıştı. Bu sebeple başlı başına bir ümmet olmuştu.

2- O zaman insanlar şirk üzere iken, sadece İbrahim aleyhisselâm mümin idi. Bu sebeple yalnız başına bir ümmet olmuştur.

3- Tevhid ve hak din üzere bir ümmetin meydana gelmesine vesile olduğu için, ona başlı başına bir ümmet buyurulmuştur.

Hazreti İbrahim'in hususiyetleri

İbrahim aleyhisselâmın diğer hususiyetlerinden bazıları da şunlardır:

Allahü teâlâya itaatkâr idi. Emirlerini yerine getirirdi. Namaz kılarken kalbinin sesi duyulurdu.

İlk önce İbrahim aleyhisselâm sünnet olmuş, hac vazifelerini yerine getirmiş ve kurban kesmiştir. Bunlar dininin hususiyetlerindendir.

İbrahim aleyhisselâm küçüklüğünde de, büyüdüğü zaman da tevhid itikadı üzere idi. Kureyş müşrikleri, kendilerinin İbrahim aleyhisselâmın dini üzere olduklarını söylüyorlardı. Onların iddia ettikleri gibi, İbrahim aleyhisselâm müşriklerden değildi. Çünkü o, tevhid ilminin esaslarını ortaya koydu. Zamanın kralına karşı kâinatın yaratıcısının varlığını delillerle ispat etti. **"Benim Rabbim,**

dirilten ve öldürendir" dedi. Sonra; **"Ben batanları sevmem"** buyurarak putlara ve yıldızlara ibâdet edilmesinin bâtıl ve boş bir şey olduğunu ispat etti. Putları da kırdı. Bu yüzden Nemrûd ve kavmi tarafından ateşe atıldı. Allahü teâlâ, kuşları diriltmek suretiyle, ona, ölüleri nasıl dirilttiğini gösterdi.

İbrahim aleyhisselâm az olsun, çok olsun, Allahü teâlânın bütün nimetlerine şükredici idi ve misafirsiz yemek yemezdi.

Allahü teâlâ, ona, dünyada hasene verdi. Bu hasene, Allahü teâlânın ona peygamberlik vermesi, kendisini halil, dost kılması, ihtiyarlığında evlât ihsan etmesi, Muhammed aleyhisselâmın ümmetinin, namazlarında Muhammed aleyhisselâma salât okudukları gibi, İbrahim aleyhisselâma da salât okumasıdır. Yani namazlarda; "Allahümme salli alâ Muhammedin ve alâ âli Muhammedin kemâ salleyte alâ İbrahim..." demeleridir.

Allahü teâlâ, İbrahim aleyhisselâmı bütün mahlûkata sevdirdi. Bütün dinlerin mensupları ondan memnun idiler, onu çok severlerdi.

İbrahim aleyhisselâma, **"Halil"** isminin verilmesinin sebebi ile ilgili çeşitli rivayetler yapılmış olup, en muteberi; Allahü teâlâya karşı pek ziyade muhabbeti olması ve Allahü teâlânın rızasını ve muhabbetini celbeden ibâdet ve taatları yapması sebebiyledir.

İbrahim aleyhisselâm İbranîce konuşurdu. İbranîce Arapçaya benzerdi. İbrahim ismi, İbranîce olup, manası; "Ebu Rahîm" yani merhametli baba demektir. İbrahim aleyhisselâm bütün insanlara karşı merhametli olduğu için bu isimle anıldı.

İbrahim aleyhisselâmın, kumaş tüccarlığı ve ziraatle de meşgul olduğu rivayet edilmiştir. İnsanları doyurmak ve misafirlere ziyafet vermekten büyük haz duyardı. Sürüleri, koyunları ve sığırları sayılamayacak kadar çoktu. Bütün bunları insanların faydasına vakfetmiştir. Köy, kasaba ve şehirler imar etmiştir.

Misafir, yolcu ve garipler için iki kapılı bir misafirhane yapmıştı. İçinde kışın kışlık, yazın yazlık elbiseleri ve daima yiyeceklerle dolu bir sofrayı hazır bulundururdu. Muhtaç kimseler bir kapıdan girer, karnını doyurur, istediği elbiseyi giyer ve diğer kapıdan çıkıp giderdi. Misafirhanede; yiyecek, içecek ve giyecekler eksildikçe tamamlardı.

Hazreti İbrahim'in vefatı

İbrahim aleyhisselâm yüzyetmişbeş yaşında, Hazreti Hacer ve Hazreti Sâre'den sonra Kudüs'te vefat etti. Vefatı şöyle oldu:

İbrahim aleyhisselâmın ibâdet ettiği bir evi var idi. Birgün evden çıkıp kapıyı kilitledi ve bir müddet sonra döndü. Kapıyı açıp girince, içerde birisinin oturduğunu gördü. Ona sordu:

- Bu eve seni kim koydu?

- Ev sahibi koydu.

- Ev sahibi benim. Ben seni içeri koymadım!

- Senden ve benden başka bir sahip vardır. O her şeyin sahibidir.

Bunun üzerine İbrahim aleyhisselâm, oturanın melek olduğunu anladı. "Kimsin" diye sordu ve Melek-ül-mevt, yani ölüm meleği olduğunu öğrendi. Sonra İbrahim aleyhisselâm, ondan, müminlerin ruhunu nasıl aldığını göstermesini istedi. O da yüzünü yana çevirmesini söyledi.

İbrahim aleyhisselâm yüzünü çevrince, gayet güzel bir suret gördü. Hiç öyle güzel yüz görmemişti. Bunun üzerine buyurdu ki:

- Ey Melek-ül-mevt! Eğer ölen bir kimseye bu suret gösterilirse, bu ona kâfidir.

Bundan sonra, kâfirlerin ruhunu nasıl aldığını görmeyi arzu etti. Azrail aleyhisselâm; "Tahammül edemezsin" buyurdu. Görmek isteğinde ısrar edince, yine yüzünü çevirmesini söyledi.

İbrahim aleyhisselâm yan tarafa dönüp bakınca, çok korkunç bir suret gördü. Bu hâli görüp, kendinden geçti. Kendine gelince de buyurdu ki:

- Eğer kâfire bundan başka kötü şey göstermeseler, bu ona yeter.

İbrahim aleyhisselâm, bundan sonra da Azrail aleyhisselâma sordu:

- Ziyarete mi geldin, yoksa ruhumu almaya mı?

- Eğer izin verirsen ruhunu almaya!

- Dost dostun canını alır mı?

- Ya İbrahim, bu hususu Allahü teâlâya arz edeyim, ne buyurursa sana bildireyim.

Azrail aleyhisselâm gidip hemen geldi. Allahü teâlânın, **"Dost dosta kavuşmak istemez mi?"** buyurduğunu iletti. İbrahim aleyhisselâm bunu işitince dedi ki:

- Çabuk gel kardeşim, hemen canımı canana kavuştur, benim için bundan büyük müjde olamaz.

Bunun üzerine Azrail aleyhisselâm, mübarek ruhunu kabzetti.

İbrahim aleyhisselâm, Kudüs civarında Habrun kasabasında bir mağaraya defnedilmiştir. Bu kasaba, İbrahim aleyhisselâmın Halil ismine izafeten Halilurrahman ismiyle meşhurdur. Bu beldede;

Hazreti Lût, Hazreti İshak ve Hazreti Yakub'un ve daha pek çok peygamberin kabrinin bulunduğu rivayet edilmiştir. Müslüman hükümdarlar orada bulunan mescidleri ve türbeleri kendi devirlerinde tamir ettirmişlerdir. Halilurrahman'daki mescid ve türbeleri ise son olarak, Osmanlı Sultanı İkinci Abdülhamid Han tamir ettirmiştir.

Hazreti İbrahim'in mucizeleri

İbrahim aleyhisselâmın birçok mucizesi vardır. Bunlardan bazıları şunlardır:

Ölmüş, parça parça edilmiş ve parçaları ayrı ayrı yerlere konmuş olan kuşlar, İbrahim aleyhisselâmın çağırması üzerine yeniden dirilmişlerdir.

İbrahim aleyhisselâmın mucizesi ile taşlar kömür gibi yanmıştır. İbrahim aleyhisselâm, Şam tarafına hicret ettiğinde çayırlık, çimenlik bir yerde konaklamıştı. Orada yakacak hiçbir şey bulamayan, buldukları az bir şeyle ihtiyaçlarını karşılayamayan ahali, durumlarını İbrahim aleyhisselâma anlattı. İbrahim aleyhisselâm taşları toplattı ve kömür gibi yaktı. Bu mucizeyi gören pek çok kimse de iman etti.

İbrahim aleyhisselâmın mübarek vücuduna ateş tesir etmedi. Nemrûd onu ateşe attığında, Allahü teâlâ; **"Ey ateş! İbrahim'in üzerine serin ve selâmet ol"** buyurunca, ateş onu yakmadı.

Bazan yırtıcı ve yabanî hayvanlar, İbrahim aleyhisselâm ile beraber giderler ve dile gelerek gayet açık olarak onunla konuşurlardı. Bir defasında, hanımı Hazreti Hacer ve oğlu Hazreti İsmail ile görüşmek ve onları ziyaret etmek için Mekke'ye gitmişti. Şam'a geri dönü-

şünde birçok yabanî hayvan, İbrahim aleyhisselâm ile beraber yürüyüp, onunla açıkça konuştular.

İbrahim aleyhisselâm duvarların ve dağların arkasını da görürdü. Bu mucizesi, Mısır'a gittiğinde olmuştur. Zevcesi Hazreti Sâre'ye musallat olmak isteyen zamanın kralı Firavun, Hazreti Sâre'yi sarayına alınca, İbrahim aleyhisselâm dışarıdan içeriyi seyretmiştir. Sarayın du-

varları ona cam gibi olmuş ve gözünden perde kaldırılmıştır. Böylece Hazreti Sâre'ye el uzatmaya kalkışan Firavun'un ellerinin kuruyup, ayaklarının tutmayarak yere yıkıldığına şahit olmuştur.

İbrahim aleyhisselâmın bastığı taşın üzerinde ağaç bitip yeşermiştir. Bu istek, dine davet ettiği bir beldenin ahalisinden geldi. Duâsı neticesinde bu mucizeyi gösterdi.

İbrahim aleyhisselâmın oturduğu yerden güzel kokular yayılırdı. Ayrılsa bile, senelerce güzel kokusu oradan çıkmazdı. Hazreti İsmail de babasının evine gelip gittiğini, onun kokusundan anlamıştı.

Hazreti İbrahim'in çuvala koyduğu çakıl ve kum tanecikleri, Allahü teâlânın izniyle buğday hâline gelmiştir. Bu buğdayın bir kısmından ekmek yapıp, kalanını da ekmiş ve bol miktarda mahsul elde ederek malı mülkü çok artmıştır.

Duâsı bereketiyle Mekke ve civarında bereket olmuştur.

Allahü teâlâ onun hacca çağırmasını en uzak yerlere kadar ulaştırmış ve insanların, "Lebbeyk" diyerek davete icabet etmelerini sağlamıştır.

İbrahim aleyhisselâm, uzak mesafelere çok kısa zamanda giderdi. Bu sebeple Şam'dan Mekke'ye defalarca gelmesi mümkün olmuştur.

İbrahim aleyhisselâmın mucizesi, vefatından sonra da devam etmiştir. Nitekim makamının bulunduğu Halilurrahman'da birisi aç kalmış, yiyecek bulamamıştı. Makamına gelerek; "Ey Allahın Halil'i! Açım, muhtacım, bana da ziyafetinden bir hisse ver" diye hâlini arz edince, Allahü teâlânın kudreti ve dilemesiyle, kabrinden bir ekmek bu fakire gönderildi.

LÛT ALEYHİSSELÂM

ATILACAK

LÛT ALEYHİSSELÂM; Lût Gölü yanındaki Sedum şehri halkına peygamber olarak gönderilen Lût aleyhisselâm, İbrahim aleyhisselâmın kardeşi Hârân'ın oğludur. Hazreti İbrahim'in ateşten kurtulmasından sonra, birlikte Şam tarafına hicret ettiler.

Bir müddet Şam bölgesinde kaldılar. Allahü teâlâ, Hazreti İbrahim'e vahyedip; Hazreti Lût'u, Sedum ahalisine peygamber olarak gönderdiğini bildirdi. İbrahim aleyhisselâm, Allahü teâlânın emrini, yeğeni Hazreti Lût'a tebliğ edip buyurdu ki:

- Sedum şehrine git! O bölge halkını, bir olan Allahü teâlâya ibâdet etmeye, putları terketmeye davet et! Allahü teâlânın emirlerini bildir, yasaklarından sakındır!

Alt üst edilen yer

Hazreti Lût'un peygamber olarak gönderildiği Sedum ahalisi, Kur'an-ı kerimde; **"El-mü'tefikât =** Alt üst edilen yer" olarak bildirilen bölgede yaşarlardı. Bu bölge, bugünkü İsrail ile Ürdün devletleri arasında bulunan Lût Gölü civarındaydı. Burada başta en büyükleri Sedum olmak üzere; Sûd, Sâid, Dumâ ve Âmura adında beş şehir vardı. Bu şehirlerde yaşayan insanlar putlara tapıyor, yol kesip soygunculuk yapıp, o zamana kadar hiçbir kavim ve millet tarafından işlenmemiş, bugün en tehlikeli hastalıklardan AIDS'in baş sebeplerinden olduğu tesbit ve ispat edilmiş olan çirkin ve iğrenç livâta [homoseksüellik] fiilini açıkta, herkesin içinde işliyorlardı.

Adaletsizlik ve zulüm kol geziyor, zayıf insanlar eziliyor, fuhuş ve ahlâksızlık olan söz ve fiiller, herkesin içinde alenî olarak yapılıyordu. Edep ve hayâ tamamen yok olmuştu. Ayıp ve günah olarak

bilinen her şey topluluk içinde yapıldığı gibi, yapanlar daha çok itibar görüyordu. En kötüsü; bu yapılan çirkin ve iğrenç hareketlerden kimse kimseyi sakındırmıyor, bu hareketleri yapmayanlar ise, toplumun dışına itilip ayıplanıyordu.

İşte böylesine azgın bir kavim üzerine peygamber olarak gönderilen Lût aleyhisselâm, Sedum diyarına gitti. Sedum şehri, Nemrûd'un akrabalarından Sedum bin Hârik isimli bir kral tarafından idare ediliyordu.

Lût aleyhisselâm, Sedum şehrine varınca, çarşının ortasında durdu. Onları bir olan Allahü teâlâya imana ve Ona ibâdet etmeye davet etti. Yapmış oldukları sapıklıklardan ve kötü işlerden vazgeçtikleri takdirde, dünyada ve âhirette mesut ve huzurlu olacaklarını; kötülüklerine devamda ısrar ettikleri takdirde, dünyada ve âhirette şiddetli şekilde azap göreceklerini bildirerek dedi ki:

- Ey insanlar! Allahü teâlâdan korkunuz ve Ona itaat ediniz! Putlara ibâdet etmekten vazgeçiniz! Sizden önce hiçbir milletin yapmadığı kötü, çirkin işleri bırakınız! Ben, Allahü teâlânın, size göndermiş olduğu peygamberiyim. Artık Allahtan korkun ve bana itaat edin! Buna karşı sizden bir ücret istemiyorum. Benim ücretim, âlemlerin Rabbine aittir. Rabbinizin sizin için yarattığı zevcelerinizi bırakıp da, insanların içinden erkeklere mi gidiyorsunuz? Siz helâli bırakıp harama yönelen bir kavimsiniz.

Sedum şehrinin halkı, geçmiş ümmetlerin yaptığı gibi, bu davete uymadı. Lût aleyhisselâmı yalanladılar. Onu dinlemediler. "Biz dedelerimizi böyle gördük" dediler.

Hazreti Lût'un hiç kimseden çekinmeden insanları doğru yola daveti kendisine ulaştığı zaman, kral; "Onu bana getirin" dedi. Lût aleyhisselâm, kralın yanına vardı. Kral sordu:

- Sen kimsin? Seni kim gönderdi ve niçin geldin?

Kralın yanında bulunanlar; "Onun ismi Lût'tur. Kavmini kötülüklerden sakındırmak, Allaha ibâdet etmelerini bildirmek üzere peygamber olarak gönderilmiş olduğunu söylüyor" dediler. Kral bu hususları Hazreti Lût'tan da işitince, kalbine şüphe ve korku düştü. Lût aleyhisselâma dedi ki:

- Ben kavmimin içinden bir kişiyim. Rabbinin emir ve yasaklarını onlara anlat. Eğer kabul ederlerse, ben de onlarla beraberim.

Lût aleyhisselâm kralın yanından ayrıldıktan sonra, tekrar kavmini bir olan Allahü teâlâya ibâdet etmeye, isyan ve kötülüklerden sakındırmaya, Allahü teâlânın azabıyla korkutmaya başladı. Doğru yoldan tamamen ayrılmış olan insanlara, yaptıkları işlerin fenalığını ve çirkinliğini anlatıp, kötülüklerini yüzlerine vurdu. Onlara dedi ki:

- Bu âlemde sizden önce hiç kimsenin yapmadığı hayâsızlığı mı yapıyorsunuz? Çirkin olduğunu bile bile o kötülüğü yapacak mısınız? Gerçekten

siz, cehaletle yaptığınız işin kötü akıbetini düşünmezsiniz. Rabbinizin sizin için yarattığı kadınlarınızı terkedip, erkeklere meyletmekle, muhakkak siz azmış bir milletsiniz!

Hazreti Lût'un bütün bu sözlerine, onlara doğru yolu göstermek için gayretlerine karşılık kavminin cevabı; onu ve ona inananları şehirlerinden kovmaya kalkışmak oldu. Hazreti Lût'u ve ona tâbi olanları Sedum şehrinden çıkararak, kötülüklerine tam bir serbestlik içinde devam etmeye karar verdiler. Hazreti Lût'a varıp, onu yurtlarından çıkarmakla tehdit ederek dediler ki:

- Ey Lût! Eğer sen bizi bu amelimizden nehyetmekten vazgeçmezsen; elbette seni şehrimizden çıkarırız!

Lût aleyhisselâm, onları, Allahü teâlânın azabı ile korkuttu. Onlar yine aldırış etmediler. Hatta alay edip; "Eğer doğru sözlü isen, Allahü teâlâdan bizim için vaat olunan azabı getir" dediler.

Yıllarca bıkıp usanmadan kavmini ıslaha çalışan Lût aleyhisselâm, onların ıslah olacaklarından ümit kesip, şerlerinden Allahü teâlâya sığındı:

- Ya Rabbi! Bana ve inananlara, onların kötülüklerinden ve sıkıntılarından kurtuluş ver! Ya Rabbi! Bozguncular kavmi üzerine azap indirerek bana nusret ver!

Lût kavmi her geçen gün işi iyice azıttılar. Kötülüklerine kötülük eklediler. Hazreti Lût'un misafir kabul etmesini, dışarıdan gelen gariplere sahip çıkmasını bile yasakladılar. Sedum kavminin bu isyan ve azgınlıklarından dolayı, yeryüzündeki bütün canlılar dayanamayıp, Allahü teâlâya iltica ederek üzüntüsünü arz ettiler. Allahü teâlâ buyurdu ki:

- Ben halimim, bana isyan edenlere cezasını vermekte acele etmem. Takdir edilen zaman gelince de bir saat ileri ve geri bırakmam.

Allahü teâlâ; inanmayıp isyan eden, çok çirkin fiilleri işleyen bu Sedum kavmine gereken cezayı vermek ve müminleri kurtarmak üzere melekleri vazifelendirdi. Bu melekler arasında; Cebrail, İsrafil ve Azrail aleyhimüsselâm da vardılar. Hepsi birlikte insan suretinde Hazreti İbrahim'e vardılar. Bu sırada Hazreti İbrahim'in yaşı yüz yirmiyi, hanımının ise doksanı geçmişti. Melekler; Hazreti İbrahim'e, Allahü teâlânın emriyle İshak'ı müjdelediler.

Meleklerle İbrahim aleyhisselâm arasında şu konuşmalar geçti:

- Ey Allahın elçileri! Sizin buraya teşrifinizden maksadınız nedir?

- Biz günahkâr Lût kavminin helâk edilmesi için gönderildik. Onların üzerine ateşte pişirilmiş çamurdan taşlar atacağız. Rabbin indinde o haddi aşan mücrimler için her bir taşta, helâki takdir edilmiş olan şahsın ismi nakşolunmuştur. Çünkü bu kavim, çeşitli kötülüklerle küfür ve zulüm edicilerden oldular.

- Orada Lût vardır. O, zâlimlerden değildir.

- Biz oradaki mümin ve kâfirleri biliriz. Biz Lût'a ve ehline kurtuluş veririz. Ancak zevcesi, azaba dahil olanlardandır.

Hazreti Lût'un misafirleri

Melekler, İbrahim aleyhisselâmın yanından ayrılıp, Sedum şehrine doğru yola çıktılar. Sedum şehrine öğle vakti parlak, güzel yüzlü delikanlılar şeklinde gelip, Hazreti Lût'u tarlada çalışırken buldular.

Şehrin dışında, Lût aleyhisselâmın kızlarına rastladılar.

Büyük kızı su dolduruyordu. Gelen topluluğu görünce dedi ki:

- Bu günahkâr ve azgın kavmin arasına ne diye geldiniz? Bu şehirde sizi bir kişiden başka kimse misafir etmez. O da bu kavmin azgınlıklarına üzülüyor.

Kızları, misafirleri olduğunu haber verince, Lût aleyhisselâm onların yanına gitti. Bu güzel yüzlü gençleri görünce, onlara sordu:

- Siz benim bilmediğim kimselersiniz. Buraya niçin geldiniz?

Onlar da kendisinde misafir kalmak için geldiklerini söylediler. Hazreti Lût onları reddetmedi. Ancak azgın ve sapıtmış olan kavminden, genç ve güzel yüzlü olan bu misafirlere bir zarar geleceği endişesiyle içi sıkıldı. Sonra onlara; “Nereden geldiniz” diye sorunca, melekler; “Uzak yoldan geldik” dediler.

Allahü teâlâ meleklere; Lût kavminin kötülükleriyle ilgili, Lût aleyhisselâmın dört defa şahitlik etmesini beklemelerini emretmişti. Lût aleyhisselâm sordu:

- Bu kavmin azgınlık ve sapıklıklarını biliyor musunuz?

Bu söz üzerine Cebrail aleyhisselâm diğer meleklere dönerek dedi ki:

- Bu birinci şehadetidir.

Melekler, Lût aleyhisselâma, kavminden şikâyetini dinlemek için tekrar dediler ki:

- Ya Lût! Biz senin misafiriniz. Kavminin azgınlıkları nedir, anlat!

- Yeryüzünde bu belde ahalisinden daha azgın ve şerli bir kavim yoktur. Onlar livata ederler, Allahü teâlâ onlara lânet etsin!

Bunun üzerine Cebrail aleyhisselâm diğer meleklere dönerek; **“Bu ikinci şehadetidir”** dedi.

Lût aleyhisselâm insan kılığındaki meleklere dedi ki:

- Şurada karanlık bastırıncaya kadar oturunuz. Sonra şehre girersiniz ve sizin geldiğinizi kimse hissetmez. Çünkü, bu kavim çok azgındır. Allahın lâneti onların üzerine olsun!

Cebrail aleyhisselâm tekrar diğer meleklere yönelip; **“Bu üçüncü şehadetidir”** dedi. Bir müddet sonra Lût aleyhisselâm önde, onlar arkada yürüyerek, Hazreti Lût’un evine geldiler. Hazreti Lût onları içeri alıp kapısını kilitledi. Daha sonra hanımını çağırıp, ona tembihte bulundu:

- Bunlar benim misafirlerimdir. Bu hususu gizli tut, kimseye söyleme!

Hanımı bu hususu gizleyip kimseye söylemeyeceğine söz vermesine rağmen, hıyanet ederek, evlerinde misafir olduğunu kavmine haber vererek dedi ki:

- Bizim evimizde şimdiye kadar hiç görmediğim güzel yüzlü genç kimseler vardır.

Böylece Hazreti Lût’un evine misafir geldiğini öğrenen zâlimler, bu haberi bir anda her tarafa yaydılar. Süratle toplanıp Hazreti Lût’un evine geldiler. Evin etrafını çevirdiler.

Hazreti Lût’u dışarıya çağırıp, misafirlerini kendilerine teslim etmesini istediler. Misafirlere de kötü fiillerini yapmak istediklerini açıkça söylediler. Kavminin bu isteği karşısında, Lût aleyhisselâmın içi sıkıldı, çok sıkıntıya düştü. Onlara nasihat etmeye çalışarak dedi ki:

- Ey kavmim! Bunlar benim misafirlerimdir. Onlara karşı beni mahcup etmeyin. Allahtan korkun!

Lût aleyhisselâm kavminden insaf bekliyordu. Fakat gözü dönmüş bu azgın kavmin insafa geleceği yoktu. Diyorlardı ki:

- Ey Lût! Bunlar bizim senden çoktan beri duyduğumuz şeyler. Artık bunları ezberledik. Bunları bırak ve bizim istediklerimizi getir. Bizim onları almadan hiçbir yere gitmeyeceğimizi bilmelisin. Gerekirse evi başına yıkar, yine onları alırız. Sen bu kadar adama güç yetirebileceğini zannediyorsan aldanıyorsun.

Hazreti Lût'un ümitleri yine boşa çıkmıştı...

İş gittikçe zorlaşıyordu. Misafirler içeride rahat rahat oturuyor, yapılan konuşmaları dinlemekten ötede hiçbir şey yapmıyorlardı. Hazreti Lût yine de kavmine; **"İçinizde aklı başında kimse yok mudur"** dedi. Kavmi bunu hiç duymamış gibi şöyle cevap verdiler:

- Biz seni bizim bu gibi işlerimize müdahale etmekten men etmemiş miydik?

Hazreti Lût, misafirlerini korumak ve insanları bu çirkin kötülükten vazgeçirmek için her türlü nasihati yaptı. Fakat kapıda toplanan halk bir türlü dağılmıyordu. Hazreti Lût içi daralmış, çaresiz kalmıştı. **"Keşke size yetecek bir kuvvetim olsa veya sağlam bir kaleye sığınabilseydim"** dedi ve ellerini semaya kaldırıp, onların şerrinden Allahü teâlâya sığındı.

Bu esnada Cebrail aleyhisselâm diğer meleklere dönüp; **"Bu dördüncü şehadetidir"** dedi.

Azap geliyor!

Hazreti Lût'un bu kadar sıkılıp daraldığını gören melekler, ona meseleyi açtılar. Melek olduklarını bildirip, vazifelerini şöyle açıkladılar:

- Ey Lût! Emin ol, biz senin Rabbinin elçileriyiz. Onlar sana kat'iyen dokunamazlar. Biz onların şüphe ettikleri azabı getirdik. Sana Hakkın emri ile geldik. Biz şüphesiz doğru söyleyenleriz. Endişelenme, üzülme! Doğrusu biz seni ve hanımın dışında kalan aileni kurtaracağız. Ancak hanımın azaba uğrayan ve helâk olanlardandır. Bu belde halkının üzerine yapmakta oldukları kötülükler sebebiyle, gökten elbette bir azap indireceğiz.

Bunları söyledikten sonra da dediler ki:

- Ey Lût! Kapıyı aç ve geriye çekil! Gelmelerinden korkma ve çekinme!

Lût aleyhisselâm öyle yaptı. Kapıyı açtı ve geriye çekildi. Azgınlar içeriye girdiler. Misafir olan melekleri elde etmeye çalıştılar. Cebrail aleyhisselâm onlara kanadıyla vurunca, yüzleri siyahlaştı ve gözleri görmez oldu. Şaşkın şaşkın geriye kaçıştılar. Bu durum, Kur'an-ı kerimin Kamer suresi 37. âyetinde mealen şöyle haber verildi:

(Lût'tan, kavmi, misafir melekleri istediler. Akabinde anadan doğma gibi kör oldular. İşte azabımı ve tehditlerimin âkıbetini tadın dedik.)

Kalb gözleri mühürlenmiş azgın ve sapık insanlar, bu azaptan da nasiplerini alamayıp, Lût aleyhisselâmı; "Ya Lût! Yarın sana yapacaklarımıza hazır ol!" diye tehdit ederek, neye uğradıklarını şaşırmış bir hâlde evlerine döndüler. Bütün bunlara rağmen; "Lût, evine sihirbaz ve büyücüler getirmiş" diyerek, imansızlıklarından vazgeçmediler. Bundan sonra melekler, Hazreti Lût'a dediler ki:

- Gecenin sonunda aileni ve sana inananları bu şehirden çıkar. Sen de arkalarından git. Hepiniz azaptan emin olacaksınız. Yalnız hanımın müstesna... Çünkü kavmine gelecek azap, hiç şüphesiz ona da gelecektir. Onlara vaat olunan helâk zamanı sabah vaktidir. Sabah vakti de yakındır.

Lût aleyhisselâm, Allahü teâlânın emrine uyarak kızlarını alıp, inananlarla birlikte şehirden çıktı. Lût aleyhisselâmın hanımı Vâhile, Sedum ahalisinden idi. Lût aleyhisselâm, birinci hanımının vefatından sonra onunla evlenmişti. Lût aleyhisselâma dıştan inanıyor görünüp, kalbden inanmamıştı. Ayrıca melekler eve gelince de kavmine gidip; meleklerin Lût aleyhisselâmın misafiri olduğunu haber vermiş ve hıyanet etmişti.

Lût aleyhisselâm, kendine tâbi olanlarla ve kızlarıyla birlikte yola çıkacakları sırada, karısı da onları görüp sordu:

- Nereye gidiyorsun?

- Bunlar Rabbimin melekleridir. Bu kavmi ve bu şehirleri helâk etmek üzere geldiler.

Hanımı Lût aleyhisselâm yola çıkmadan önce başına çamurdan pişirilmiş taş düşüp helâk oldu.

Nihayet sabah vakti olunca, Cebrail aleyhisselâm; **"Kâfirlerin sabah vakti ne kötüdür"**, İsrafil aleyhisselâm; **"Mücrimlerin sabahı ne kötüdür"**, Azrail aleyhisselâm da; **"Gafillerin sabahı ne kötüdür"** diye nida ettiler.

Lût kavmi için bildirilen azap vakti gelince, Cebrail aleyhisselâm, şehirlerin altını üstüne getirdi. O şehirlerin ahalisi üzerine, kime isabet edeceği belli olan, ateşte pişmiş taşlar yağdırıldı. O şehirler olduğu gibi yere batırıldı. O şehir ahalisin-

den olup, azabın geldiği sırada orada bulunmayanları, diğer memleketlere gidenleri de kendileri için işaretlenmiş taşlar, gidip bularak onları helâk etti.

Allahü teâlâ Kur'an-ı kerimde Lût kavminin şehirlerini **"Mütefikât"** yani altı üstüne gelmiş olarak bildirdi. O bölge harap olup, cenâb-ı Hakkın gadabının nişanesi olarak, oradan pis kokulu ve siyah bir su çıkıp göl oldu. O şehirlerin izleri hâlâ durmaktadır. Bunda insanlar için ibret vardır. Allahü teâlâ Zâriyât suresi 37. âyetinde mealen; **(Can yakıcı azaptan korkanlar için o beldede bir işaret bıraktık)** buyurarak, bu durumu haber verdi.

Bugün Sedum bölgesinin yerindeki göl, Lût Gölü adıyla anılmaktadır. Bu, Filistin'in doğusunda, Şerîa nehrinin döküldüğü göldür. Ölü deniz de denir. Kudüs'ün 24 km. doğusundaki Ürdün vadisinde bulunan gölün, kuzeyden güneye uzunluğu 74 km. ve en fazla genişliği 16 km. dir. Deniz seviyesinden 369 m. daha aşağıda olan gölün, suyu kokuludur. Alanı 930 kilometrekare olup, ortalama derinliği 300 metredir. En derin yeri ise 401 metredir. Bu durumu ile dünyada, sathı deniz seviyesinden en düşük su topluluğu hususiyetine sahiptir.

Lût Gölü dünyanın en tuzlu göllerindendir. Suyunda balık cinsi canlılar mevcut değildir. Çevresindeki taşlar üst üste olup, dibinde ve yüzünde toplanan zift sebebiyle suyu siyahtır. Allahü teâlânın kudretinin büyüklüğünün ve düşmanlarından intikam almasının işareti olarak, her devirde yaşayan insanlara büyük bir ibrettir.

Lût kavminin azgınlıkları

Bu kavmin kötülükleri, fecî bir şekilde helâk edilmelerinin sebepleri, âyet-i kerimelerde, hadis-i şeriflerde ve İslâm âlimlerinin kitaplarında beyan edilmiştir. Bu hususta buyurulanlardan bir kısmı şöyledir:

Lût kavmi, bugünkü asrın korkunç hastalığı denilen AIDS'e de yol açan livâtayı, yani homoseksüelliği yaparlardı. Lût aleyhisselâm, onları ne kadar sakındırdı ise de dinlemediler.

Lût kavmi ayrıca yolda oturup, gelenlerin yollarını kesiyor, onları taşa tutuyorlardı. Bu husus, Tırmizî'nin ve Ahmed bin Hanbel'in naklettikleri hadis-i şerifte bildirilmektedir.

Sedum ahalisi, kendilerini ve bütün kâinatı yaratan, zatında ve sıfatlarında eşsiz ve benzersiz olan Allahü teâlâya iman ve ibâdet etmeyi düşünmeyip, insanlara faydası olmayan taş parçalarına, putlara taparlar, onlara ibâdet ederlerdi. Hatta, Sedum bin Hârik adındaki kralları, putları için büyük ve süslü bir puthane ile, putların konulabileceği yaldızlı kürsüler yaptırmıştı. Lût aleyhisselâmın, bir olan Allahü teâlâya iman ve ibâdet etmeye davetine ve cehennem azabı ile korkutmasına al-

dırış etmediler. Aksine ona karşı çıktılar, hatta onu Sedum'dan çıkarmaya kalkıştılar.

Lût aleyhisselâmın mucizeleri

Lût kavminin kötü fiillerinden biri de livâta ile öldürmekti. Bu da, Lût kavminin helâk olmasına sebep olan fiillerdendir. Çok kötü bir iş ve en azgın bir zulümdür. Lût kavmi bir kimseyi öldürmek istedikleri zaman, ona livâta yapılmasını emrederler; bu şekilde eziyet ettikten sonra öldürürlerdi.

Lût kavmi yaptıkları çirkin fiilleri gizlemez ve alenî olarak yaparlardı. Hatta yollarda birbirleriyle livâta yaparlardı. Yani homoseksüellikte bulunurlardı.

Lût kavmi, kötülüklerden ve fuhuş sözlerden sakınmadıkları gibi, bu işlerden sakınanları ayıplarlardı. Lût aleyhisselâm onları Hakka davet edip çirkin işlerden sakındırdığı zaman, "Ey Lût! Bu davadan vazgeçmezsen, mutlaka memleketimizden koğulacaksın veya öldürüleceksin" diye tehdit ettiler.

Lût kavminin kötü işlerinden birisi de, çamurdan yapılmış ufak taşları, toplulukta bulunanlara veya yoldan geçenlere atmalarıdır. Onlar yol üstünde otururlar, yanlarında çakıl taşı dolu bir çanak bulundururlar, yabancı birisi geçince ona taş atarlardı. Kimin taşı isabet ederse, onunla livâta yapmaya o kimsenin daha lâyık olduğunu kabul ederlerdi.

Lût kavminin helâk olmasına sebep olan kötü işlerden birisi de söz taşımaktır. Nitekim Lût aleyhisselâmın karısı Vâhile, evlerine gelen misafirleri kavmine haber verdiği için helâk olmuştur.

Lût kavmi vacip olan hakları yerine getirmekte

cimri idiler. Yolculara haklarını vermezlerdi. Sadakayı terketmişlerdi.

Lût kavminin azgınlıklarından biri de, kendilerini başkalarından üstün görüp, insanlarla alay etmeleri idi. Hadis-i kudsîde Allahü teâlâ buyurdu ki:

(Kibriya, üstünlük ve azamet bana mahsustur. Bu ikisinde bana ortak olanı cehenneme atarım, hiç acımam.)

Lût aleyhisselâmın birçok mucizesi vardır. Bunlardan bazıları şunlardır:

Lût aleyhisselâm kavmini hak yola ve Allahü teâlâya iman ve ibâdete davet etmek ve kötülüklerden sakındırmak için köylere giderdi. Bir bölgede ondan mucize istediler ve, "Hakikaten peygamber isen bulutsuz havada yağmur yağdır" dediler. Bunun üzerine Lût aleyhisselâm duâ edip, Allahü teâlâdan bulutsuz havada yağmur yağdırmasını istedi. Allahü teâlâ, duâsının kabul olduğunu ve eliyle havaya işaret etmesini vahyetti. Lût aleyhisselâm aldığı emir üzerine, eliyle semaya işaret eder etmez, yağmur yağmaya başladı. Fakat Hazreti Lût'un peygamberliğine yine inanmadılar. Bulutsuz havada yağmur yağması mucizesi, başta sevgili Peygamberimiz olmak üzere başka peygamberlerde de görülmüştür.

Aslında bulutlar insanlar için bir perdedir. Bulutları yaratan Allahü teâlâ, bulutsuz da yağmur yağdırmaya kâdirdir. Ancak bulutları bir sebep olarak yaratmıştır. Hiçbir şeyi sebepsiz olarak yaratmamaktadır. Fakat, peygamberlerin, peygamberliklerini ispatlamaları için ve velî kulları için bazı şeyleri sebepsiz olarak yaratmaktadır.

Hazreti Lût, kavmini yaptıkları kötü işten sakındırmasına karşılık, kavmi, onun bu sakındırmasına engel olmak, ondan inti-

kam almak istiyordu. Bunun için de, Lût aleyhisselâmın koyunlarının otlu yerde yayılmasına engel oluyorlardı. Beldelerinde otsuz bir dağ vardı. Hazreti Lût'un koyunlarını o dağa sürmüşler, oradan çıkmamaları için gözcü koymuşlardı.

Lût aleyhisselâm, otsuz dağda ot bitirmesi için, cenâb-ı Hakka duâ etti. Allahü teâlâ peygamberinin duâsını kabul buyurup, o zamana kadar hiç ot bitmeyen dağda yeşil otlar bitirdi. Lût aleyhisselâm yaşadığı müddetçe, o dağdan otlar eksik olmadı. Başka ilgi çekici bir taraf ise; Lût aleyhisselâmın koyunları, o otlardan yediği hâlde bir şey olmuyor, fakat sapık ve azgın kavminin koyunları yediği zaman onların koyunları ölüyordu.

Lût aleyhisselâmın kavmi onun davetini kabul etmediği gibi, ona taş atarlardı. Bu taşların hiç birisi, Allahü teâlânın korumasıyla Hazreti Lût'a değmezdi.

Lût aleyhisselâm bir taş üzerinde yatsa, sünger gibi yumuşak olurdu. Lût aleyhisselâmın kavmi, birgün onu öldürmeye karar vermişti. Bu hususu Allahü teâlâ ona vahiy ile bildirip, bir dağa gitmesini emir buyurdu. Emr-i İlâhiye uyarak bir dağa gitti. Yolda çok yorulduğundan, bir yere yatıp uyumuştu. Kavminden yedi kişilik bir grup onun izini takip ederek buldular. Bir taş üzerinde uyuduğunu, üzerinde yatmış olduğu taşın sünger gibi yumuşak olduğunu, yattığı yerin çukurlaşmış olduğunu gördüler ve insafa gelip iman ettiler.

Uzak yerlerde olan hâdiseleri görüp haber vermek de, Lût aleyhisselâmın mucizelerinden idi. Birgün Hazreti Lût'a inanmayanlardan birisi geldi ve şöyle dedi:

- Oğlum kayboldu, onun ayrılığına dayanamıyorum. Nerede olduğunu da bilmiyorum. Hakikaten peygamber isen, onun nerede olduğunu ve ne yaptığını bana haber ver.

Bunun üzerine Hazreti Lût, Allahü teâlâya duâ etti. Allahü teâlâ Hazreti Lût'un duâsını kabul buyurdu. Lût aleyhisselâm ile o çocuk arasındaki çok uzak mesafeyi açtı. Hazreti Lût, o çocuğun nerede bulunduğunu, ne yaptığını ve çocuğun şeklini haber verdi. Hazreti Lût'tan bu haberi alan kimse iman etti.

Lût aleyhisselâmın davetine karşılık, kavmi onunla eğlenmekten ve alay etmekten hiç geri durmuyorlardı. Sonunda ufacık taşlar ve kumlar dile gelip, Lût aleyhisselâma şöyle dediler:

- Kavminin iman etmeyeceği sana göre kesin ise, Rabbine duâ et, onları yakmak için bizi ateş kılsın, onları yakalım.

Lût aleyhisselâm da bu şekilde duâ edip, iman etmeyenlerin hepsi ateşte pişirilmiş taşlarla helâk edildiler.

Lût aleyhisselâm orta boylu, siyah gözlü, iri yapılı idi. Bütün güzel huylarla huylanmıştı. Güçlük ve sıkıntılara karşı sabırlı ve cömert idi. Çiftçilik ve ziraatle uğraşırdı. Herkese iyilik yapmayı sever, insanları Hakka ve doğru yola çağırırdı. Amcası İbrahim aleyhisselâmın getirdiği dinin emir ve yasaklarını insanlara anlatmakla meşgul olur, onların kurtuluşa ermeleri için çırpınır ve duâ ederdi.

Lût aleyhisselâma inanan kimseler çok az idi. Bazı kaynaklarda ona inananların on iki kişi ile birlikte iki kızı olduğu veya iki kızıyla birlikte on kişinin azaptan kurtuldukları belirtilmektedir.

İSMAİL ALEYHİSSELÂM

ATILACAK

İSMAİL ALEYHİSSELÂM; İsmail aleyhisselâm Hazreti İbrahim'in büyük oğlu olup, Muhammed aleyhisselâmın dedelerindendir. Annesi Hacer hatun, asil bir soydan gelmekteydi. İbrahim aleyhisselâmın, zevcesi Hazreti Sâre'den çocukları olmuyordu. Yaşları da gittikçe ilerliyordu. İbrahim aleyhisselâm, kavuştuğu nimetlere şükredip, bir de evlât ihsan etmesi için Allahü teâlâya niyazda bulundu:

- Ey Rabbim! Bana salihlerden bir oğul bağışla ki, davet ve taatte yardımcım ve gurbette munisim, gözümün nuru olsun.

Hazreti Sâre de böyle istiyordu. Fakat çocuğu olmuyordu. Hazreti Sâre, Mısır'da kendisine hizmetçi olarak verilen Hazreti Hacer'i azat edip, İbrahim aleyhisselâm ile evlenmesini istedi. "Cenâb-ı Hak, belki sana bundan bir evlât ihsan eder" dedi. Bunun üzerine İbrahim aleyhisselâm Hazreti Hacer ile evlendi. Bu evlilikten İsmail aleyhisselâm dünyaya geldi. Muhammed aleyhisselâmın nuru, İsmail aleyhisselâma intikal etti. İbrahim aleyhisselâm onu çok sever ve hiç yanından ayırmazdı.

Hazreti Sâre, âhir zaman peygamberinin nurunun kendisine intikal edeceğini umuyordu. Ancak nur önce Hazreti Hacer'e, sonra Hazreti İsmail'e geçince, Hazreti Hacer'e karşı kalbinde gayret hâsıl oldu. İbrahim aleyhisselâm ise, Hazreti Sâre'yi hoş tutuyor, devamlı hatırını soruyor, gönlünü alıp onu incitmemeye gayret ediyordu. Nihayet Hazreti Sâre'nin gayreti iyice arttı ve İbrahim aleyhisselâmdan, Hazreti Hacer ile oğlu İsmail'i başka bir yere götürüp bırakmasını istedi.

İSMAİL ALEYHİSSELÂM

Allahü teâlâ, İbrahim aleyhisselâma Hazreti Sâre'nin bu isteğini yerine getirmesini bildirdi. İbrahim aleyhisselâm, Allahü teâlânın emriyle, Hazreti Hacer ve Hazreti İsmail'i yanına alıp, Şam'dan ayrılarak, onları, o sırada susuz ve ıssız bir yer olan Mekke'ye götürdü. Hazreti Hacer ile Hazreti İsmail'i Kâbe'nin şimdi bulunduğu yerin yakınında, yüksek bir yerde ve Zemzem kuyusunun üzerinde büyük bir ağacın yanına bıraktı. O zaman Mekke'de, hiçbir kimse olmadığı gibi, içecek su da yoktu.

İbrahim aleyhisselâm Hazreti Hacer ile oğlunu burada bıraktı. Yanlarına içi hurma dolu bir sepet ve içi su dolu bir testi de koydu. Sonra, İbrahim aleyhisselâm Şam'a gitmek üzere oradan ayrıldı. Hazreti Hacer, İbrahim aleyhisselâmın arkasından giderek dedi ki:

- Ey İbrahim! Görüp görüşecek bir fert ve yiyip içecek bir şey bulunmayan bu vadide bizi bırakıp nereye gidiyorsun?

Hazreti Hacer, tekrar tekrar bu sözleri söylemesine rağmen, İbrahim aleyhisselâm ona iltifat

etmeyip, yoluna devam etti. Nihayet Hacer ona sordu:

- Bizi burada bırakmayı sana Allahü teâlâ mı emretti?

- Evet, Allahü teâlâ emretti.

Bunun üzerine Hazreti Hacer, "Öyleyse Allahü teâlâ bizi zayi etmez ve korur" diyerek, oğlunun yanına döndü.

Safa ve Mervede Sa'y

İbrahim aleyhisselâm Hazreti Hacer ve Hazreti İsmail'i Mekke'ye bırakıp ayrılırken, Seniyye mevkiine varınca, yüzünü Kâbe'nin bulunduğu yere çevirdi. Sonra ellerini kaldırarak şöyle duâ etti:

- Ey Rabbimiz! Ben soyumdan bir kısmını, mukaddes evinin yanına, ekin bitmez bir vadiye yerleştirdim. Ey Rabbimiz! Orada namazı dosdoğru kılsınlar diye, insanlardan bir kısmının gönüllerini o yerlere yönelt. Orayı ziyarete gelsinler. Onları çevreden gelecek her türlü meyvelerle rızıklandır ki, sana şükretsinler.

Hazreti Hacer, oğlu İsmail'i emziriyor ve testideki sudan içiyorlardı. Nihayet testideki su tükenince, hem Hazreti Hacer, hem de çocuğu susadı. Hazreti Hacer, çocuğunun susuzluktan toprak üstünde yuvarlandığını görünce, yavrunun bu acıklı hâline bakmaktan üzüldü. Onun yanından kalkıp, o mıntıkada Kâbe'ye en yakın dağ olan Safa tepesini buldu ve bunun üstüne çıktı. Sonra vadiye karşı durup; "Bir kimse görebilir miyim" diye baktı. Fakat hiçbir kimseyi göremedi.

Bu defa Safa tepesinden indi. Vadiye varınca, ayağını çelmesin diye entarisinin eteğini topladı. Sonra, çok müşkül bir işle karşılaşan bir insan azmiyle koştu. Nihayet vadiyi geçip, Merve tepesi-

ne geldi. Orada da biraz durdu ve; “Bir kimse görebilir miyim” diye baktı, fakat hiçbir kimse göremedi. Hazreti Hacer, bu suretle Safa ile Merve arasında yedi defa gidip geldi. İşte bunun için hacılar, Safa ile Merve arasında sa’y ederler.

Hazreti Hacer, son defa Merve üzerine çıktığında, bir ses işitti ve kendi kendine hitap ederek; “Sus, iyice dinle” dedi. Sonra dikkatle dinleyince, bu sesi evvelki gibi bir defa daha işitti. Bunun üzerine Hazreti Hacer, sesin geldiği tarafa bakıp dedi ki:

- Ey ses sahibi, sesini duyurdun. Eğer sen bize yardım edebilecek vaziyette isen, imdadımıza yetiş, bize yardım et!

Ve böyle der demez (şimdiki) Zemzem kuyusunun bulunduğu yerde, insan şeklinde Cibril aleyhisselâm göründü. Aralarında şu konuşma geçti:

- Kimsin?

- Hazreti İbrahim’in hanımıyım.

- Sizi kime emanet etti?

- Allahü teâlâya.

- Sizi her şeye kâdir olana emanet etmiş.

Cebrail aleyhisselâm topuğu ile toprağı kazıp, Zemzem suyunu meydana çıkardı. Hazreti İsmail’in çıkardığı da bildirilmiştir.

Hazreti Hacer bu durumu görünce, taşıp zayi olmasın diye, hemen suyun etrafını çevirip havuz hâline getirdi. Bir taraftan da testisini doldurmaya çalışıyordu. Su ise, avuç avuç alındıkça, tekrar fışkırıyordu. Resûlullah efendimiz buyurdu ki:

(Allahü teâlâ, İsmail’in annesine rahmet etsin! O, Zemzem’i kendi hâline bırakmış olsaydı, yahut suyu avuçlamasa idi, muhakkak Zemzem, akar bir ırmak olurdu.)

Cürhümîlerin gelmesi

Hazreti Hacer, çıkan Zemzem suyundan içti. Çocuğuna içirdi. Cibril aleyhisselâm Hazreti Hacer'e dedi ki:

- Sakın mahvoluruz diye korkmayınız! İşte şurası Beytullah'ın yeridir. O beyti, şu çocukla babası yapacaktır. Muhakkak ki, Allahü teâlâ o beytin ehlini zayi etmez.

Hazreti Hacer'in bulunduğu Kâbe'nin mahalli, tepe gibi yerden yüksekçe idi. Zamanla seller, sağını solunu kazıp aşındırmıştı.

Hazreti Hacer bu şekilde yaşarken, günün birinde Cürhüm kabilesinden bir cemaat gelip, Mekke'nin alt tarafına kondular. Cürhümîler, Zemzem kuyusunun bulunduğu yerde birtakım kuşların dolaştığını görünce dediler ki:

- Kuş kısmı, muhakkak bir suyun başında döner, dolaşır. Halbuki biz bu vadide su bulunmadığını biliyorduk. Gidip bakalım.

Oraya birkaç kişi gönderdiler. Onlar, orada Zemzem kuyusunu bulunca, dönüp suyun mevcut olduğunu haber verdiler. Bunun üzerine Cürhümîler kuyunun yanına geldiğinde, Hazreti Hacer su başında idi. Cürhümîler ona dediler ki:

- Bizim de şuraya gelip, civarınızda barınmamıza müsaade eder misiniz?

- Evet, gelebilirsiniz ve bu sudan istifade edebilirsiniz. Fakat bu suda mülkiyet iddia edemezsiniz.

Onlar da razı oldular. Cürhümîlerin gelişi, Hazreti Hacer'in kadınlarla muhabbetle sohbet etme arzusuna muvafık oldu. Böylece, Cürhümîler Mekke civarına yerleştiler. Sonra kabilelerinden başka insanlara haber gönderdiler. Onlar da gelip Mekke'de yerleşerek ev bark sahibi oldular.

İbrahim aleyhisselâm, Babil'den hicret ederken, **"Ya Rabbi! Bana salihlerden bir oğul ihsan buyur ki, davet ve taatte yardımcım ve gurbette munisim ve gözümün nuru olsun"** diye duâ etti.

Allahü teâlâ onun duâsını kabul ederek, ona Hazreti İsmail'i müjdeledi. Âyet-i kerimede mealen buyuruldu ki:

(Biz de ona halim bir oğul müjdeledik.)

İbrahim aleyhisselâm, İsmail aleyhisselâmın doğumundan sonra, Allahü teâlânın emri ile, İsmail aleyhisselâmı ve annesi Hacer validemizi Mekke'ye bırakıp Şam'a döndü. Zaman zaman gider, onları Mekke'de ziyaret ederdi.

Yüzünde, Muhammed aleyhisselâmın temiz babalardan temiz ve afif analara geçip gelen nuru parlayan Hazreti İsmail çok güzeldi. Bu sebepten İbrahim aleyhisselâmın, oğlu İsmail'e karşı muhabbeti fazla idi.

İsmail aleyhisselâm yedi yaşında iken, birgün İbrahim aleyhisselâm ibâdet ettiği mihrabda, bu muhabbet içinde uyudu. Rüyasında oğlu İsmail ile otururken, bir melek gelip dedi ki:

- Ben, Allahü teâlânın elçisiyim. Allahü teâlâ, bu oğlunu kurban etmeni istiyor.

İbrahim aleyhisselâm korku ile uyandı. "Rüya rahmanî mi, yoksa şeytanî mi" diye tereddüt etti. O gün hep bu rüyayı düşündü. Onun için bu güne Terviye denildi.

Allah için kurban

İbrahim aleyhisselâma ikinci gece, yine rüyasında aynı melek gelerek dedi ki:

- Ben, Allahü teâlânın elçisiyim. Allahü teâlâ, bu oğlunu kurban etmeni istiyor.

Bunun üzerine Hazreti İbrahim uyanınca, gördüğü rüyanın rahmanî olduğunu anladı. Bundan dolayı bu güne Arefe denildi. Üçüncü gece yine aynı rüyayı gördü. Artık Hak teâlânın emri olduğunda hiç şüphesi kalmadı. “Bu emri muhakkak yerine getirmem gerek” diyerek, hanımı Hacer'in yanına geldi ve dedi ki:

- Ey Hacer, benim gözümün nuru oğlum İsmail'i yıka, en iyi elbisesini giydir, saçını tara, onu dostuma götüreceğim.

Sonra; Hazreti İsmail'e dedi ki:

- Yanına ip ile bıçak al!

- Bunları ne yapacağız baba?

- Allah rızası için kurban keseriz.

Yolda giderken, Hazreti İsmail, babasına sordu:

- Nereye gidiyoruz?

- Dostuma.

- Evi nerededir?

- O, evden ve mekândan münezzehtir. Yer ve gök Onun mülküdür.

- Babacığım! O bizimle oturup yemek yer mi?

- O yemekten ve içmekten de münezzehtir.

İbrahim aleyhisselâm, oğlu İsmail'i kurban etmek için götürürken, şeytan; “Eğer bugün İbrahim'in (aleyhisselâm) evinde bir fitne çıkaramazsam, bundan sonra onları hiç fitneye düşüremem” diyerek harekete geçti. Yaşlı bir adam kıyafetinde Hazreti Hacer'in yanına geldi. Ona dedi ki:

- İbrahim oğlunu nereye götürdü?

- Bir dostunu ziyarete götürdü.

- Hayır, onu kesmeye götürdü.

- Baba, oğlunu boğazlamaz. Şefkat buna mânidir.

- Öyle zannederim ki, Allah emretmiştir.

- Allahü teâlânın emrine uymak elbette lâzımdır. Onun emrini, canı gönülden kabul ederiz. Onun Allahü teâlânın emrine uyması elbette en güzel iştir.

Şeytan ondan yüz bulamayınca, yine aynı kıyafette Hazreti İsmail'in yanına geldi. Hazreti İsmail edeple babasının arkasından yürüyordu. Şeytan, kandırmak ümidiyle, Hazreti İsmail'e sordu:

- Baban seni nereye götürüyor, biliyor musun?

- Dostunun ziyaretine.

- Vallahi seni öldürmeye götürüyor.

- Hiç babanın oğlunu öldürdüğünü gördün mü?

Öyle zannederim, Allahü teâlâ emretmiştir.

- O emretti ise, canı gönülden razıyım.

Şeytan Hazreti İsmail ile Hazreti İbrahim'e görünerek onlara vesvese vermeye çalıştı ise de, şeytanı dinlemediler. Hazreti İsmail, şeytanın arkasından yedi tane taş attı. Hacıların şeytan taşlaması buradan kaldı. Hazreti İbrahim, bugün Mina denilen yere gelince, oğlunu kurban etmek için hazırlandı. Hazreti İsmail tevekkülle babasına teslim oldu. Zira babasının Allahü teâlânın emrini yerine getirmesi gerekiyordu.

Hazreti İbrahim, oğlu Hazreti İsmail'i yere yatırıp bıçağı boynuna çaldı ise de, bıçak Allahü teâlânın emri ile kesmedi. Taşa vurdu, taşı kesti. Nihayet Cebrail aleyhisselâm Allahü teâlânın emriyle cennetten bir koç getirdi. Cebrail aleyhisselâm koçu getirirken makamından, **"Allahü ekber, Allahü ekber"** diyerek geldi. Hazreti İbrahim bu tekbiri işitince; **"Lâ ilâhe illallahü vallahü ekber"** de-

di. Hazreti İsmail de; **"Allahü ekber ve lillâhil hamd"** diyerek tekbiri tamamladı. Hazreti İbrahim koçu kurban etti. Bu tekbirler onlardan itibaren sünnet oldu. Onların bu hâli Kur'an-ı kerimde anlatılmakta ve mealen; **"Muhakkak ki bu açık bir imtihandı"** buyurulmaktadır. Hazreti İbrahim, kurban hâdisesinden sonra Hazreti Sâre'nin yanına döndü. Bunun benzeri bir hâdiseyi de Peygamber efendimizin babası Abdullah da geçirmişti. Abdullah'ın babası Abdülmuttalib o devirde Mekke hakimiydi. Zemzem kuyusunu yeniden ortaya çıkarıp, tamiri esnasında on erkek çocuğa sahip olduğundan, birini kurban etmeyi adamıştı. Arzusu gerçekleştikten sonra, gördüğü bir rüya üzerine adağını hatırladı. Kurban edilecek oğlunu belirlemek maksadıyla oğulları arasında kura çekti. Kura Abdullah'a çıktı. Abdülmuttalib, Medineli bir kâhin tarafından teklif edildiği üzere, o günkü âdete göre diyet olarak kabul edilen on deve getirtti. Abdullah ile develer arasında kura çekildi. Kura Abdullah'a çıkınca, deve sayısını on adet artırdı. Develerin sayısı yüze ulaşınca, kura develere çıktı. Bunun üzerine yüz deveyi kurban ederek çok sevdiği oğlu Abdullah'ı kurtardı. Peygamber efendimiz Hazreti İsmail'i ve babası Abdullah'ı kastederek; **"Ben iki kurbanlığın oğluyum"** buyurmuştur.

Hazreti İsmail büyüyünce Cürhüm kabilesinden bir kızla evlendi. Babası İbrahim aleyhisselâmın tavsiyesi ile bundan ayrılarak Hâle isminde bir hanımla evlendi. Bu hanımdan bir oğlu oldu. Alnındaki son peygamberin nuru bu hanıma ve bu hanımdan da doğan oğluna geçti. Bunun evlâtların-

dan Peygamber efendimize kadar ulaştı. Bu hanımın hizmetinden çok memnun olan Hazreti İbrahim de, bu beldede yaşayanlar için hayır duâda bulundu. Onun duâsı bereketi ile Mekke civarında bereket çok oldu.

Bu sırada annesi Hazreti Hacer de vefat etti ve Kâbe temelinin bitişiğine defnedildi. Hazreti İbrahim yine ara sıra gelip gidiyordu. Allahü teâlâ Kâbe'nin yapılmasını emredince, baba oğul Kâbe'nin eski temelini bulup yeniden inşa ettiler ve şöyle duâ ettiler: **"Ey Rabbimiz bizden bu hayırlı işi kabul et. Hakikaten sen duâmızı işitici, niyetimizi bilicisin."**

Hazreti İsmail'in peygamberliği

Hazreti İbrahim, Kâbe'nin inşaatı bitince, Cebrail aleyhisselâmın ta-

rifi üzere, oğlu ve inananlarla birlikte hac ettikten sonra, Kâbe'nin bakım ve emniyetini oğlu Hazreti İsmail'e havale ederek, tekrar Filistin'e dönüp, bir müddet sonra orada vefat etti ve Kudüs yakınlarında, bugün **Halilürrahmân** ismiyle meşhur olan yerin civarında bir mağaraya defnedildi.

İsmail aleyhisselâm aralarında yaşamakta olduğu, Yemen'den gelip Mekke'ye yerleşen Cürhüm kabilesine peygamber olarak gönderildi ve kendisine başka kitap ve din verilmedi. Babası İbrahim aleyhisselâmın dininin hükümleri ile amel ederek, bunu insanlara tebliğ etmesi emredildi. İnsanları elli yıl imana davet etti, ancak pek az kimse imanla şereflendi.

İsmail aleyhisselâmın dini, İslâmiyete kadar devam etti. Cürhümîlerden iki defa evlendi. Arapça'yı onlardan daha fasih konuştu. Hazreti İsmail'in, Cürhümî kabilesi reisinin kızı olan, ikinci olarak nikâhladığı Hâle adındaki mübarek hatundan, kızları ve oğulları oldu. Muhammed aleyhisselâmın nuru da bu mübarek hatunun oğullarından olan Kaydar'a intikal etti. Böylece onun soyundan gelen iman sahibi kimseler, Resûlullah efendimizin nurunu taşımakla şereflendiler. Nitekim, hadis-i şerifte buyuruldu ki:

(Allahü teâlâ, Âdemoğullarından İsmail'i seçti. İsmail'in evlâdından Benî Kinâne'yi seçti. Benî Kinâne'den Kureyş'i seçti ve ayırdı. Kureyş'ten Benî Hâşim'i seçti. Benî Hâşim'den de beni seçti ve ayırdı.)

İsmail aleyhisselâm, vefatına yakın, kardeşi Hazreti İshak'ı yanına davet edip, kızını Hazreti İshak'ın oğlu İys'e nikâhladı ve bazı vasiyetlerde bulundu. Mekke'de 133 veya 137 yaşlarında iken vefat

edince, Mescid-i Haram'da Kâbe-i muazzamanın kuzey duvarı önünde bulunan ve annesi Hazreti Hacer'in de yattığı Hatim denilen yere defnedildi.

Abdullah bin Abbas hazretlerinin bildirdiğine göre; İsmail aleyhisselâmla Resûlullah efendimizin yirmi birinci babası olan Adnan arasında otuz baba vardır. Adnan'la Hazreti İsmail arasındaki babaların isimleri kesin olarak belli değildir. Adnan'dan başlayarak, Resûlullahın mübarek babaları olan Abdullah'a kadar, yirmi mübarek zatın isimleri ihtilâfsız olarak bildirilmiştir. Bunlar; Adnan oğlu Mead oğlu Nizâr oğlu Mudar oğlu İlyâs oğlu Müdrike (Amir) oğlu Huzeyme oğlu Kinâne oğlu Nadr oğlu Mâlik oğlu Fihr oğlu Gâlib oğlu Lüeyy oğlu Ka'b oğlu Mürre oğlu Kilâb oğlu Kusayy (Zeyd) oğlu Abd-i Menâf (Mugîre) oğlu Hâşim (Amr) oğlu Abdülmuttalib (Şeybe)'dir.

Hazreti İsmail'den Muhammed aleyhisselâma kadar Resûlullahın bütün babaları İbrahim aleyhisselâmın dininde, Müslüman olup, bu dine göre ibâdet ederlerdi. Resûlullahın dedelerinden birinin iki oğlu olsa, yahut bir kabile iki kola ayrılsa, Hâtem-ül-enbiyâ'nın soyu, en şerefli ve en hayırlı olan tarafta bulunur ve her asırda, Onun dedesi olan zat, yüzündeki nurdan belli olurdu. Bu nur, Peygamberimizin Âdem aleyhisselâma emanet edilen mübarek nuru olup, Hazreti İsmail'e de babasından intikal etmişti ve alnında sabah yıldızı gibi parlardı. Neticede bundan da evlâtlarına geçerek, Resûlullaha kadar geldi.

İsmail aleyhisselâmın mucizeleri

Hazreti İsmail'in on iki oğlu olup, bunlar, Kâ-

be'nin hizmetini yapar, emniyet ve muhafazasını sağlarlardı. Onun soyuna ve Kâbe-i muazzamaya hürmet etmeyen kavimler, Kâbe'nin içinde çok çirkin hareketler yapacak kadar ileri gittiklerinde gelen bir sel, şehri alt üst edip, Kâbe-i muazzamayı bile yıktı. Ahali çevreye dağıldı ve birçokları öldü. Hazreti İsmail'in çoğalan çocukları, zamanla Arabistan'ın çeşitli bölgelerine yayıldılar.

Hazreti İsmail'in soyu ilk defa Adnan'da kabilelere ayrıldı ve Arapların birçok kabileleri onların soyundan meydana geldi. Resûlullahın yirmi birinci babası Adnan'ın iki oğlundan Akk, Yemen'e gidince; Meâd da Mekke'de kaldı. Resûlullah efendimizin dünyayı teşriflerinde, Mekke'ye Adnan'ın soyundan gelen Kureyşoğulları hâkim olmuşlardı. Kureyşoğulları, İsmail aleyhisselâmın torunları idiler ve onun konuştuğu Arapça ile konuşuyorlardı. Nitekim Kur'an-ı kerim de, Kureyş lisanında inmiştir.

Hazreti İsmail'in torunları, baba ve dedelerinin dininden bazı güzellikleri örf ve âdet olarak muhafaza etmekle beraber, zamanla çok az sayıdaki müminlerden ve Muhammed aleyhisselâmın nurunu taşıyan aileden başkaları azıtıp, doğru yoldan ayrılarak, putlara tapar oldular. Hatta Kâbe'nin içini bile putlarla doldurdular. Bu hâl Muhammed aleyhisselâmın gelişine kadar devam etti.

İsmail aleyhisselâmın mucizelerinden bazıları şunlardır:

Dikenli bir arazide yaşayan müşriklerin teklifi üzerine duâ edip, dikenli ağaçlarda çeşitli meyveler bitmiştir.

İsmail aleyhisselâm kendisine peygamberlik gelince, Zemzem kuyusunun çevresine yerleşen Cürhümîleri imana davet etti. Onlar da mucize isteyip; "Şu kısır koyundan süt çıkar" dediler. O da mübarek elini koyunun sırtına koyarak; "Beni peygamber olarak gönderen Allahü teâlânın ismi ile..." dediği anda, koyunun memelerinden süt akmaya başladı.

Yine bir defasında kendisine misafir gelen iki yüz Yemenliye ikram edecek bir şey bulamayınca, mahcup oldu. O anda duâ etti ve yanındaki kumlar un oldu. Bunu gören misafirlerin hepsi imanla şereflendiler.

Hazreti İsmail'in mucizelerinin en meşhuru; o zamanda hiç su bulunmayan Mekke-i mükerremede, onun teşrifiyle Zemzem suyunun ortaya çıkmasıdır.

İsmail aleyhisselâm, birisine bir yerde buluşmak için söz vermişti. Söz verdiği yere gidip üç gün beklemesine rağmen o şahıs gelmedi. Bununla birlikte asla yerinden ayrılmadı. Allahü teâlâ, Kur'an-ı kerimde Meryem suresi 54. âyet-i kerimede onu överek mealen; **(O, vaadinde, sözünde sadıktı)** buyurdu.

Hazreti İsmail'in hususiyetlerinden biri de; kavmine namaz ve zekâtı emrederek emr-i mârufta bulunmasıydı. Nitekim o, Meryem suresinin 56. âyet-i kerimesinde mealen; **(Kavmine namaz ve zekâtı emrederdi ve Rabbi katında söz ve hâllerinin doğruluğu ile makbul idi)** buyurularak, bu hususiyeti ile de methedilmiştir.

İsmail aleyhisselâmın hususiyetlerinden biri de **Zebîhullah** olması, yani Allahü teâlâ için kurban edilmesidir.

İSHAK ALEYHİSSELÂM

ATILACAK

İSHAK ALEYHİSSELÂM; İshak aleyhisselâm İbrahim aleyhisselâmın ikinci oğludur. Hazreti İsmail'den sonra doğmuştur. İshak, (gülüyor) demektir. Annesi Hazreti Sâre'nin gençlikte çocuğu olmamıştı. İhtiyarlıkta, çocuğu olacağı Allah tarafından müjdelenince, şaşırıp güldüğü için oğluna bu isim verilmişti.

Bu zamana kadar çocuğu olmayan Hazreti Sâre, yaşının geçtiğini düşünerek, Hazreti İbrahim'e, Hazreti Hacer'i nikâhlamasını söylemiş ve bu evlilikten İsmail aleyhisselâm olmuştu. İbrahim aleyhisselâmın alnındaki nur, Hacer'e ve oradan da Hazreti İsmail'e intikal etti.

Hazreti İbrahim, Muhammed aleyhisselâmın nurunu taşıyan Hazreti İsmail'e fazla alâka gösteriyordu. Bu durum Hazreti Sâre'nin gayretine sebep oldu. Allahü teâlâ, Hazreti İbrahim'e vahyedip, Hazreti İsmail ile annesini şu anda Mekke'nin bulunduğu topraklara götürmesini emreyledi. İbrahim aleyhisselâm da, onları emredilen topraklara götürüp geri döndü.

Aradan yılların geçmesi ile İbrahim aleyhisselâm ile Hazreti Sâre iyice yaşlanmışlardı. Bu zamanda Allahü teâlânın emriyle melekler, bir çocukları olacağını müjdelediler. Bir oğullarının olacağı müjdelendiği sırada, İbrahim aleyhisselâm yüz yirmi, Hazreti Sâre ise doksan yaşını geçmişti. Bu haberden bir sene sonra Hazreti İshak doğdu.

Hazreti İshak'ı müjdelemek için gelen melekler, gayet güzel yüzlü birer genç suretinde olarak, İbrahim aleyhisselâmın karşısına çıktılar. Bunlar; Cebrail, Mikâil ve İsrâfil aleyhimüsselâm idi. Yanlarında başka melekler de vardı. Melekler güzel yüz-

lü genç suretinde İbrahim aleyhisselâma gözüküp; selâm verdiler. İbrahim aleyhisselâm, selâmlarını aldıktan sonra, onları evinde en iyi yere oturttu. Onlara ikram etmek üzere hemen kızartılmış bir buzağı (dana) getirdi. Bu nefis yiyeceği misafirlerin önüne koyup; "Buyurunuz, yiyiniz" dedi. Fakat bu misafirler yemeğe hiç el uzatmadılar.

Bu durum karşısında İbrahim aleyhisselâm tedirgin olup, endişelendi. O zamanki âdete göre, bir eve misafir geldiğinde, misafir, ikram edilen şeyleri yerse, o misafirden emin olunur; yemezse, bu misafirin zarar vermek üzere geldiğine hükmedilir, ondan çekinilirdi. Hatta böylelerinin zararından korkulurdu. İbrahim aleyhisselâmın kalbine bu sebeple bir endişe gelmiştir.

İbrahim aleyhisselâm ile melekler arasında şu konuşma geçti:

- Buyurun, yemez misiniz?

- Biz yemeğin ücretini vermeden yemeyiz.

- Yiyiniz de bedelini veriniz. Bu yemeğin bir ücreti vardır.

- Bu yemeğin ücreti nedir?

- Yemeğin başında Allahü teâlânın ismini söylemek, sonunda da hamdetmektir.

İbrahim aleyhisselâmın bu sözü üzerine, Cebrail aleyhisselâm, Mikâil aleyhisselâma bakarak dedi ki:

- Bu zat, Allahü teâlânın dost (halil) edinmesine lâyık bir kimsedir.

Bundan sonra melekler, "Ey İbrahim! Endişe etme! Biz Lût kavmini helâk etmek için gönderildik" diyerek melek olduklarını açıkladılar. Böylece yemeği yememelerinin sebebi de anlaşıldı. Çünkü melekler yemezler, içmezler.

İshak aleyhisselâmın müjdelenmesi

İbrahim aleyhisselâma gelen melekler melek olduklarını açıklayıp, İbrahim aleyhisselâmın endişesi dağılınca, melekler ona bir oğlunun, yani Hazreti İshak'ın olacağını müjdelediler. Hazreti Sâre, meleklerin bu müjdesini işitince, hayrete kapılarak ellerini yüzüne kapayıp dedi ki:

- Hayret, benim mi çocuğum olacak? Ben artık ihtiyarladım. Çocuk doğuracak hâlde değilim! Üstelik benim kocam da ihtiyarlamıştır. Bu görülmemiş bir iştir.

Hazreti Sâre'nin bu sözleri üzerine melekler, şu cevabı verdiler:

- Sen Allahü teâlânın emrine mi, takdirine mi şaşıyorsun? Muhakkak Allahü teâlâ neyi dilerse, o olur. Allahü teâlânın rahmeti ve bereketi sizin üzerinizedir. Şüphesiz ki, Allahü teâlâ, kendisine şükür ve hamd edilmesini gerektiren işleri yapar, yaratır. Onun kullarına hayrı ve ihsanı pek çoktur. O kerem sahibidir. Sizi de nice nimetlere kavuşturmaya kâdirdir.

Bu hususta Hazreti İbrahim de meleklere demişti ki:

- Benim bu ihtiyarlığımda bana evlât mı müjdelersiniz? Ne acayip müjdedir.

- Biz seni hak ile müjdeledik. Sen Hakkın rahmetinden ümit kesme.

- Allahü teâlânın rahmetinden kim ümit keser ki? Ancak, Allahü teâlânın rahmetinin bolluğunu bilmeyen azgınlar ümit keserler.

Hazreti İbrahim ve Hazreti Sâre'nin bu habere şaşmalarının sebebi, itiraz için değildi. Çünkü onlar, Allahü teâlâya iman etmişlerdi ve şaşırmalarının sebebi; hiç gö-

rülmediği hâlde, bilinenin ve âdetin dışında olarak, çok yaşlı kimselerin çocuğunun olacağı idi.

İbrahim aleyhisselâmın Allahü teâlânın emirlerine gösterdiği sadakat ve ihtimam sebebiyle, böyle yaşlı iken, Allahü teâlâ ona bir çocuk daha ihsan eyledi. Nitekim Kur'an-ı kerimde mealen şöyle buyuruldu:

(Bir de ona salihlerden bir peygamber olmak üzere İshak'ı müjdeledik. Kendisine ve İshak'a bereketler verdik. Her ikisinin soyundan mümin olan da var, nefsine apaçık zulmeden kâfir de var.) [Saffat 112 - 113]

Meleklerin bu müjdesi, Lût kavminin helâk olduğu gece idi. Çok geçmeden Hazreti Sâre hamile kaldı. Doğan çocuğa müjde esnasında, annesi sevinç ve taaccüple güldüğü için Ibranice'de "gülüyor" manasına gelen İshak adını verdiler. Babası, Hazreti İshak'ı yedi günlük iken sünnet etti. İbrahim aleyhisselâm, büyük oğlu Hazreti İsmail'e okuduğu gibi ona da; "E'ûzü bikelimâtillâhittâmmâti min külli şeytanin ve hâmmetin ve min külli aynin lâmmeh" duâsını okurdu.

İshak aleyhisselâm büyüyünce, babası ve annesi ile Mekke'ye gitti. Kâbe-i muazzamayı ziyaret edip, ağabeyi Hazreti İsmail'le görüştü. Üçü birlikte Filistin'e döndüler. Burada anne ve babasına hizmet eder, her sene hac zamanında, Mekke'ye giderdi. Şam ve Filistin ahalisine peygamber olduğu bildirildi. Bu husus En'âm suresi 84. âyet-i kerimesinde meâlen şöyle bildirilmektedir:

(Biz İbrahim'e oğlu İshak'ı ve İshak'a oğlu Yakûb'u hibe ettik ve her birine hidayet ve nübüvvet verdik.)

Hazreti İshak'ın mucizeleri

İshak aleyhisselâm yüz ve şekil itibariyle, ahlâk ve yaşayışta babası Hazreti İbrahim'e çok benzerdi. Hatta sakalı çıktığı zaman, baba ile oğlunu birbirinden ayırmak çok güçleşmişti. İbrahim aleyhisselâmın sakalı ağarınca, aralarında fark meydana geldi ve görenler kolayca birbirlerinden ayırır oldular.

İshak aleyhisselâm Hazreti İbrahim'in vefatından sonra, onun dininin hükümlerini yaymaya devam etti. Kavmine nasihatlerde bulunup, Allahü teâlânın emir ve yasaklarını bildirdi.

Ömrünü, insanlara Allahü teâlânın emir ve yasaklarını bildirmekle geçiren İshak aleyhisselâma, Allahü teâlâ iki oğul ihsan etti. Bunlar, ikiz olan İys ve Yakûb adındaki çocukları idi. İys, amcası Hazreti İsmail'in kızı ile evlendi. Babasının duâsı bereketiyle soyu bereketli olup, kısa zamanda çoğaldı. Hazreti Yakûb'a da peygamberlik verildi. Oğul ve torunlarından da peygamberler geldi. Bir adı da İsrail olan Hazreti Yakûb'un soyundan gelenlere, sonradan İsrailoğulları denildi.

Hazreti İshak'ın gözleri ömrünün sonuna doğru zayıfladı. Yüz yirmi sene veya daha fazla yaşadı. Vefat edince, Filistin'de Halilürrahmân civarında, baba ve annesinin de medfun bulunduğu mağaraya defnedildi.

Her peygamber gibi İshak aleyhisselâmın da çeşitli mucizeleri vardır. Bunların bazıları şöyle:

Hayvanlar, açık bir lisanla İshak aleyhisselâmın peygamberliğine şehadet ederlerdi. Birgün kavmi; Hazreti İshak'a bir

tilki, bir ceylan ve bir keçiyi getirip dediler ki:

- Bunlar senin peygamberliğine şehadet etmedikçe, biz de inanmayız.

İshak aleyhisselâm da hayvanlara dedi ki:

- Ey hayvanlar! Benim kim olduğumu bilir misiniz?

Bunun üzerine tilki; "Allahın peygamberisin" dedi. Ceylan; "Halilullah'ın oğlusun. Kavmini necat ve felaha davet ediyorsun. Ben şehadet ederim ki, ibâdet edilmeye hakkı olan ancak ve yalnız Allahü teâlâdır. Sen de Onun peygamberisin" dedi. Keçi de; "Allahın peygamberisin. Hak üzere olduğunda şüphe yoktur. Sana iman etmeyen, doğruca cehenneme girecektir" dedi.

Bu mucizeyi görenlerden bir kısmı imanla şereflendi. Bir kısmı da küfürde inat edip cehennem azabını haketti.

İshak aleyhisselâmın bir diğer mucizesi de, duâ etmesi üzerine dağın harekete geçmesidir. İshak aleyhisselâm Kudüs'e varıp, oranın halkına Allahü teâlânın emir ve yasaklarını tebliğ edince, insanlar oradaki bir dağı gösterip dediler ki:

- Eğer şu dağı harekete geçirirsen, iman ederiz.

İshak aleyhisselâm da elini açıp, Hak teâlâya duâ etti. Dağ sallanmaya başlayınca, Kudüs halkı hep birlikte iman ederek, küfrün zulmetinden kurtuldu.

Hazreti İshak'ın başka bir mucizesi de; Şam ahalisinin arzusu üzerine yaptığı duâ neticesinde, elini sırtına koyduğu bir koyunun, hemen kuzulamasıdır. Koyun, ardı ardına dokuz veya doksan tane kuzu doğurmuştur.

YAKÛB ALEYHİSSELÂM

ATILACAK

YAKÛB ALEYHİSSELÂM; Yakûb aleyhisselâm İshak aleyhisselâmın oğlu, Yusuf aleyhisselâmın babasıdır. Melekler, İbrahim aleyhisselâma İshak aleyhisselâmla beraber, Yakûb aleyhisselâmın da doğumunu ve peygamberliğini müjdelemiştir.

İbrahim aleyhisselâm vefat ettiği zaman, İshak aleyhisselâm Şam'da bulunuyordu. Rüyasında, belinden, birçok dalları ve budakları bulunan büyük ve yeşil bir ağacın yükseldiğini gördü. Rüyasında ona; **"Bu dallar ve budaklar, senin soyundan gelecek olan peygamberlerin nurudur"** denildi. Sonra sevinerek uyandı.

Seksen yaşına geldiği zaman, zevcesi ona hamile olduğunu müjdeledi. İshak aleyhisselâm hanımına; **"Bu hususa şaşma"** diyerek rüyasını anlattı.

Vakti gelince ikiz oğulları oldu. Birincisine İys, ikincisine Yakûb ismi verildi.

Yakûb, İbranice bir isim olup; Saffetullah, yani Allahü teâlânın saf ve temiz kıldığı kul manasına gelmektedir. İys ismindeki kardeşi ondan önce doğduğu için, Arapça takip etmek manasına Yakûb denildiği de bildirilmiştir.

Yakûb aleyhisselâmın diğer adı **İsrail** olup, Allahın kulu manasına gelmektedir. İys ve Yakûb aleyhisselâm büyüdükleri zaman, ihtiyar hâlde bulunan babalarına hizmet ediyorlardı. Babalarının koyun sürülerini nöbetleşe olarak bir gün biri, bir gün de diğeri otlatıyordu.

Âdem aleyhisselâmdan peygamber efendimize kadar her peygamberin hususî bir duâsı vardı. İshak aleyhisselâm, ölümü yaklaştığı za-

man oğullarını çağırıp, her ikisine de ayrı ayrı duâ etti. Yakûb aleyhisselâm huzuruna gelince; **"Ya Rabbi! Neslimden peygamber geleceğini buyurmuştun. O vaadini bu oğlumdan zuhur ettir"** diye en kıymetli duâyı etti. Onun soyundan nice peygamberler göndermesi için cenâb-ı Hakka niyazda bulundu.

İys'e de; **"Zürriyetin toprak kadar çok olsun"** diyerek soyundan meliklerin ve sultanların gelmesi için duâda bulundu.

İshak aleyhisselâm vefâtından önce mallarını da taksim etti. Ancak İys, kardeşi Hazreti Yakûb'un mallarına el koydu. Bunun üzerine annesi Hazreti Yakûb'a dedi ki:

- Kalk, dayın Lâyân ve kardeşlerinin yanına git! Onların çok geniş arazileri, evleri ve servetleri vardır. Onlar sana yardımcı olurlar. Onlara benden de selâm söyle!

Yakûb aleyhisselâm, annesinin bu sözleri üzerine, Harran'a gitti. Orada yüksek evler ve hoş manzaralarla karşılaştı. Şehre girişte, bir su kuyusuna uğrayıp, orada bulunanlardan su istedi ve onunla abdest aldı. Namaz kılıp

Rabbine duâ ve niyazda bulundu. Kuyunun başında su dolduranlardan dayısının evini sordu. Su için gelenlerden biri, dayısının kızlarındandı. Babasına gidip, birinin aradığını haber verince, babası; "Onu bana getiriniz" dedi. Kız, Hazreti Yakûb'a, babasının kendisini beklediğini haber verdi. Bunun üzerine Hazreti Yakûb dayısının yanına vardı.

Dayısı uzun zamandır görmediği için, Hazreti Yakûb'u tanımamıştı. Bundan dolayı kendisine sordu:

- Ey genç sen kimsin? Nereden geldin?

- Adım Yakûb, İshak aleyhisselâmın oğluyum. Şam'dan geldim.

Bunun üzerine dayısı Hazreti Yakûb'a annesini, babasını ve kardeşi İys'i sordu. O da babasının vefat ettiğini söyledikten sonra, **"Allahü teâlâ beni, annemin isteği üzerine size ve sizin beldenizde kalmak ve işlerinizde yardım etmek üzere gönderdi. Şu anda size geldim"** diyerek durumunu anlattı.

Dayısı Lâyân buna çok sevindi. Onu, işlerinde çalışması için vazifelendirdi. Bir müddet dayısının işlerinde yardımcı oldu. Orada uzun müddet kaldı. Önce Leyâ, yedi yıl sonra da Râhil ile evlendi.

Hazreti Yakûb'un Leyâ'dan Robîl ve Şemûn adlı iki erkek çocuğu oldu. Arkasından Lâvî ve Yehûda adındaki oğulları doğdu. Yine bu hanımından İsâhâr ve Zablûn adlı oğulları ile Dînâr isimli kızı dünyaya geldi. Ayrıca Yakûb aleyhisselâmın Belhe ve Zülfâ isimli iki cariyesi vardı. Belhe'den Dân ve Neftâlî, Zülfâ'dan da Câd ve Âşir adındaki oğulları dünyaya geldi.

Hazreti Yakûb ile evlendikten sonra bir müd-

det çocuğu olmayan Râhil, Allahü teâlâdan bir oğlan diledi. Allahü teâlâ duâsını kabul edip, her hâliyle şerefli ve güzel olan Yusuf aleyhisselâmı verdi.

Hazreti Yakûb'un peygamberliği

Yakûb aleyhisselâm uzun müddet dayısının yanında kaldı ve ona hizmet etti. Hazreti Yusuf'un doğduğu sene Allahü teâlâ tarafından, Kenan diyarı ahalisine peygamber olarak vazifelendirildi.

Bunun üzerine Yakûb aleyhisselâm dayısı Lâyân'a gelerek, gördüğü iyilikleri için teşekkür ederek dedi ki:

- Muhakkak ki Rabbim, beni Kenan diyarı ahalisine peygamber olarak vazifelendirdi. Oraya gitmemi emir buyurdu.

- Ey Yakûb! Bana uzun zaman arkadaşlık ettin. Bu uzun zaman içinde, senden ancak hayır gördüm. Şimdi ise peygamber olarak vazifelendirildiğin yere ailenle git. Senin, yakınlarımın ayrılığı bana zor gelir. Fakat senin razı olman, benim rızamdan öncedir. İstediğin ne var ise al götür.

- Allahü teâlâ benim sebebimle, sana hayır ihsan etsin.

Dayısı ona beş yüz adet koyun, beş yüz adet sığır ve çok miktarda at ve katır hazırladı. Yakûb aleyhisselâm, hanımları ve oğullarıyla birlikte Kenan iline gitmek üzere yola çıktı.

Kenan diyarı, Fenike denilen Sayda, Sûr ve Beyrut ile Filistin ve Suriye'nin bir kısmından ibaret olan eski bir memlekettir. Nuh aleyhisselâmın torunu ve Hâm'ın oğlu Kenan, burada yaşadığı için bu beldeye Kenan diyarı denilmiştir.

Yakûb aleyhisselâm Kenan diyarına yaklaştığı

zaman, onu melekler birbirlerine müjdeleyerek karşıladılar. Kardeşi İys, Yakûb aleyhisselâmın peygamber olarak gönderildiğini ve Kenan diyarına doğru gelmekte olduğunu işitince; "Peygamber olmaya ben ondan daha lâyığım" diyerek kızdı. Adamlarıyla birlikte Hazreti Yakûb'un öldürülmesini istedi.

Hazreti Yakûb, kardeşi İys'e elçi gönderdi. Elçi geriye dönüp, kardeşi İys'in dört yüz kişiyle birlikte, Yakûb aleyhisselâmın üzerine gelmekte olduğunu haber verdi. Yakûb aleyhisselâm, oğlu Robîl'i çağırdı ve dedi ki:

- Şu dağın ardında bulunan amcan İys'e git, selâmımı söyle! Ayrıca; **"Seninle beraber büyüdük, babamız öldü, bütün mallarımı elimden aldın. Benim helâk olmamı istedin. Ben senden uzaklaştım. Şimdi sana Allahü teâlânın emriyle geldim. Allahü teâlâ beni peygamber olarak gönderdi"** dediğimi kendisine bildir!

Robîl, amcasına gidip, babasının söylediklerini bildirince; İys, Yakûb aleyhisselâmın bu davetini de kabul etmedi. Bunun üzerine Yakûb aleyhisselâm, Allahü teâlâya duâ etti. Kendisini ve ehlini, kardeşinden gelecek kötülüklerden korumasını diledi. Kardeşi için hediyeler hazırladı ve yanında bulunanlara buyurdu ki:

- Allahü teâlânın bereketiyle yürüyün. Muhakkak ki Allahü teâlâ, İys'in hile ve tuzağını bizden defeder.

Yakûb aleyhisselâm, oğulları ve aşiretiyle birlikte yürüdüler. İys ve beraberindeki dört yüz kişi ile karşılaştılar. Yakûb aleyhisselâm ehlinin ve oğullarının önüne geçti. İys ile göğüs göğüse karşılaşıp onu yere serdi. Onun göğsüne oturup dedi ki:

- Ey İys! Allahü teâlânın kudretini gördün mü?

Bunun üzerine İys özür dileyip ağladı. Yakûb aleyhisselâm ona merhamet edip, göğsü üzerinden kalktı ve kucaklaştılar. İys, Yakûb aleyhisselâma şöyle dedi:

- Ey kardeşim! Bugüne kadar sana karşı yaptığım hatalarımdan dolayı beni affetmeni ve magfiretim için Allahü teâlâya istigfârda bulunmanı istiyorum. Allahü teâlâ seni peygamber göndermekle, benim üzerime üstün kıldı.

- Ey kardeşim! Müjdeler olsun. Allahü teâlâ beni peygamber olmakla hususî kıldı. Senin zürriyetinden Eyyûb'u peygamber gönderecektir.

Bundan sonra ikisi birlikte Kenan diyarına gelip orada yerleştiler.

Yakûb aleyhisselâm orada kendisi ve oğulları için evler yaptırdı. Bu sırada Râhil adlı hanımından Bünyamin isminde bir oğlu oldu. Bu oğlu doğduğu zaman, annesi Râhil vefat etti. Hazreti Yusuf'la kardeşi Bünyamin öksüz kaldılar.

Yakûb aleyhisselâm, insanları hak dine ve bir olan Allahü teâlâya inanmaya ve Ona ibâdet etmeye davet etti. Kenan diyarı ahalisinden çok kimse ona iman etti. Bu durumu, Kenan ilini idare eden Şüceym bin Dârân isimli kral haber aldı. Yakûb aleyhisselâmın Kenan iline hâkim olup, saltanatını sona erdireceğinden korkuyordu. Melik Şüceym, Yakûb aleyhisselâmı merak edip, vezirleri ile birlikte huzuruna vararak sordu:

- Sen kimsin, benden izinsiz olarak buraya nasıl geldin?

- Ben, Yakûb bin İshak'ım. Bu mekâna, Allahü teâlânın izniyle geldim. Çünkü Allahü teâlâ,

yerlerin ve göklerin malikidir. Seni ve kavmini, bir olan Allaha ve benim Onun kulu ve peygamberi olduğuma imana davet için geldim. Eğer davetimi kabul edersen, inananlardan ve kurtulanlardan olursun. Şayet kabul etmezsen, seninle Allah rızası için harp ederim.

Yakûb aleyhisselâmın daveti üzerine, melik Şüceym dedi ki:

- Ne ile harp edeceksin? Hangi ordunla karşıma çıkacaksın?

Yakûb aleyhisselâm yanında duran oğullarına bakıp; **“Allahü teâlânın meleklerinin yardımıyla, şu oğullarım ve bana inananlarla”** cevabını verdi. Yakûb aleyhisselâmın bu sözüne iyice sinirlenen melik, vezirlerine; “Bu ne diyor” diye sordu. Bir müddet sonra, melikin sıkıntısı ve kızgınlığı gidince, yaşlı olan veziri ayağa kalkarak dedi ki:

- Ey melik! Bu sözler seni kızdırmasın. Çünkü bu sözler, delilerin ve mecnunların sözleridir.

Melik ve adamları geldikleri yere döndükten sonra, Yakûb aleyhisselâm, insanları Allahü teâlâya iman ve ibâdete davet etmeye devam etti. Bu daveti esnasında inananlar olduğu gibi, hiç aldırmayanlar da vardı. Bu uğurda insanlardan gelen birçok sıkıntılara katlanıyordu.

Peygamberliğinin ilk yıllarında zevcesi Râhil ölmüş ve Yusuf ile Bünyamin öksüz kalmışlardı. Yakûb aleyhisselâm bu iki oğlunu çok seviyordu. Çünkü her ikisi de anne şefkatinden mahrum kalmışlardı.

Yakûb aleyhisselâmın, bilhassa Hazreti Yusuf’a karşı aşırı muhabbeti vardı. Bakıp yetiştirmesi için, onu kız kardeşine verdi. Halası Hazreti Yusuf’u öyle sevdi ki, bir an bile

onun ayrılığına dayanamaz oldu. Hazreti Yakûb, kız kardeşine dedi ki:

- Ey kardeşim! Yusuf'u artık bana teslim et. Allaha yemin ederim ki, onun, benden bir saat uzak kalmasına dayanamıyorum.

- Ben de ondan bir saat uzak kalamam. Madem ki almak istersin, bir müddet daha yanımda kalsın da doya doya yüzüne bakayım, sonra gel al.

Bunun üzerine Yakûb aleyhisselâm bir müddet daha Yusuf'u halasına bıraktı ve dönüp gitti.

Hazreti İshak'ın, İbrahim aleyhisselâmdan kalan bir kuşağı var idi. "Ata yadigârıdır" diye saklardı. İshak aleyhisselâm vefat etmeden önce, o kuşağı kızına vermişti. O da uzun müddet sandıkta saklamıştı. O kuşağı sandıktan çıkarıp, uyuduğu bir sırada Yusuf'un gömleği içinden beline bağladı. Hazreti Yakûb, Hazreti Yusuf'u almaya gelince; kız kardeşini çok üzgün ve hüzünlü görüp sordu:

- Ey kardeşim! Niçin üzgünsün?

- Nasıl üzülmeyeyim, dedem Hazreti İbrahim'den ve babam Hazreti İshak'dan bana kalan mübarek kuşağı sandıktan almışlar. Aradım bulamadım. Onun için üzgünüm.

İbrahim aleyhisselâmın dininde, bir kişi bir kimsenin eşyasını çalsa, mal sahibi de onu yakalasa, o hırsız, mal sahibinin kölesi olurdu. Mal sahibi, o kimse hakkında dilediği gibi tasarrufta bulunurdu.

Kız kardeşinin kuşağının çalındığına Hazreti Yakûb da üzüldü. Birlikte evin her tarafını aradılar, bulamadılar. Aranmadık sadece Hazreti Yusuf'un üzeri kaldı. Yakûb aleyhisselâm; **"Yusuf'u da arayın"** dedi. Hazreti Yu-

suf'un da üzerini aradıklarında, kuşağı Hazreti Yusuf'un belinde buldular.

Yakûb aleyhisselâm, İbrahim aleyhisselâmın kuşağının Hazreti Yusuf'ta çıkmasına mahcup olup üzüldü. Kız kardeşi dedi ki:

- Vallahi o benim elimdedir. Onun hakkında dilediğim gibi hareket ederim.

- İşte Yusuf, işte sen, dilediğin gibi hareket edersin. İster azat edersin, ister emrinde tutarsın.

Yakûb aleyhisselâmın kız kardeşi, Hazreti Yusuf'u ölünceye kadar yanında tuttu ve serbest bırakmadı. İki sene sonra vefat edince, Yusuf aleyhisselâm serbest kaldı. Yakûb aleyhisselâm da onu alıp evine götürdü.

Yakûb aleyhisselâm, Hazreti Yusuf'u bütün oğullarından aziz tutar ve yanından ayırmazdı. Hazreti Yusuf'un kardeşleri, babalarının Hazreti Yusuf'a daha fazla muhabbet beslemesini ve ona kendilerinden daha fazla ilgi göstermesini kıskandılar. Hazreti Yusuf'a bir tuzak kurup, onu öldürmeye karar verdiler. Babalarından korktukları için de, ne şekilde kötülük yapacaklarını bilemiyorlardı.

Daha sonra kendi aralarında konuşup, Yusuf aleyhisselâmı yol üzerindeki bir kuyuya atmayı kararlaştırdılar. Yusuf aleyhisselâmı babalarından alıp, beraberlerinde götürebilmek için hileye başvurdular. Yusuf aleyhisselâmı alıp kıra götürdüler ve kervanların geçtiği yolun kenarındaki bir kuyuya attılar. Sırtındaki gömleğini çıkarıp, kestikleri bir hayvanın kanıyla boyadılar. Akşam olunca da kanlı gömleği babalarına getirip, "Biz kırda yarış ederken, Yusuf'u eşyalarımızın yanında bırakmıştık. Onu kurt yemiş" dediler. Yakûb aleyhisselâm kana bulanmış, fakat hiç yırtık ve çizik bile olma-

yan gömleğe bakıp, oğlu Yusuf'u kurt yemediğini ve onun hayatta olduğunu anladı. Diğer oğullarına dedi ki:

- O kurdun Yusuf'uma karşı şefkati sizden fazlaymış. Vallahi bugüne kadar bu kurt gibi yumuşak huylu bir kurt görmedim. Oğlumu yemiş de sırtındaki gömleğini bile yırtmamış. Bu söyledikleriniz yalandır. Yusuf'a ne ettinizse siz ettiniz. Fakat elimden ne gelir? Benim için sabretmekten güzel bir şey yoktur.

Yakûb aleyhisselâm, oğlu Yusuf'un ayrılığından dolayı üzülüyor, üzüntüsünü içine atıyordu. Mahzun ve kederli olduğu hâlde bunu kimseye göstermek istemiyordu. Sabrederek cenâb-ı Hakka ilticada bulunuyordu. Allahın takdîrine razı olup, hâlinden kimseye şikâyette bulunmuyordu. Ona kavuşacağı günü hasretle bekliyordu. Çünkü oğlunu kurdun yemediğini yakinen biliyordu. Bir gece rüyasında Azrail aleyhisselâmı gördü. Ona sordu:

- Yusuf'un ruhunu kabzettin mi?

Azrail aleyhisselâm da; "Kabzetmedim" cevabını verdi. Yıllarca ümit ile yaşayıp, Allahü teâlâdan sabr-ı cemil diledi. Sabr-ı cemil, başa gelen belâ ve musibet karşısında, mahlûklara hiç şikâyette bulunmamak ve sabırlı olmak demektir. Yakûb aleyhisselâm da kimseye şikâyet etmedi ve **"Ben büyük kederimi, mahzunluğumu yalnız Allahü teâlâya arz ediyorum"** dedi.

Hazreti Yakûb'un gözlerine, oğlunun hasret ve üzüntüsü sebebiyle ağlamasından dolayı ak inmiş, göremez olmuştu.

Hazreti Yusuf'un Mısır'a maliye nâzırı olması

Atıldığı kuyudan su almak için gelen bir kervancı tarafından çıkarılan ve Mısır'a götürülerek bir köle diye satılan Yusuf aleyhisselâm, Mısır Maliye Nâzırı tarafından satın alındı. Maliye Nâzırının sarayında özel olarak büyütülen Yusuf aleyhisselâm, nâzırın hanımı Züleyha'nın arzusuna karşı geldiği için, iftirasına uğradı ve zindana atıldı. Zindanda uzun müddet kaldıktan sonra, Mısır Melikinin gördüğü bir rüyayı tabir ederek, yedi yıl bolluktan sonra yedi yıl kıtlık olacağını haber vermesi üzerine, zindandan kurtuldu ve Mâliye Nâzırı oldu.

Yusuf aleyhisselâm bereket yıllarında bol bol erzak depo ettirdi. Yedi yıllık bir bolluktan sonra Mısır ve civarındaki ülkelerde kıtlık ve kuraklık oldu. Hiçbir yerde tedbir alınmadığından, Mısır'dan başka hiçbir ülkede buğday kalmadı. Bunu öğrenen insanlar, akın akın Mısır'a gelmeye başladılar. Ne kadar kıymetli mal ve elbiseleri varsa buğdayla değiştiler.

YAKÛB ALEYHİSSELÂM

Yakûb aleyhisselâm, Bünyamin dışındaki oğullarını buğday ve erzak almak üzere Mısır'a gönderdi. Yusuf aleyhisselâm onları tanıdı ve ikramlarda bulunarak erzak verdirdi. İkinci defa gelişlerinde kardeşleri Bünyamin'i de getirmelerini söyledi.

Yakûb aleyhisselâmın oğulları Mısır'a ikinci gelişlerinde babalarını ikna ederek kardeşleri Bünyamin'i de getirdiler. Yusuf aleyhisselâm kendi ana ve baba bir kardeşi olan Bünyamin'i Allahü teâlânın bildirdiği bir tedbirle yanında alıkoydu. Üçüncü defa Mısır'a gelişlerinde, Yusuf aleyhisselâm kendini kardeşlerine tanıttı. Gömleğini babası Yakûb aleyhisselâma gönderdi. Babasını ve bütün akrabalarını da Mısır'a davet etti. Yakûb aleyhisselâm gömleği yüzüne, gözüne sürünce gözleri açıldı.

Yusuf aleyhisselâm babasına ve akrabalarına kavuşunca, onlara büyük ikramlarda bulundu. Kardeşlerini affettiğini bildirdi.

Yakûb aleyhisselâm Mısır'a vardığında, bir cuma gecesi seher vaktinde kalkıp namaz kıldıktan sonra ellerini semaya kaldırıp cenâb-ı Hakka yalvardı ve oğullarının bağışlanmasını diledi. Çünkü o, Kenan diyarındayken oğullarına; Hazreti Yusuf'un affetmesinden sonra günahlarının bağışlanması için istigfâr edeceğini bildirmişti. Hazreti Yusuf'la görüşüp, onun da kardeşlerini affettiğini görünce şu niyazda bulundu:

- Allahım! Yusuf için feryatlarımı, onun ayrılık ve hasretinden olan sabrımın azlığını ve oğullarımın kardeşlerine yaptıklarını magfiret eyle.

Yakûb aleyhisselâm bu duâyı ettiği sırada, ba-

balarının arkasında ayakta duran Hazreti Yusuf ve kardeşleri de "Âmin" diyerek ağlıyorlardı. Cebrail aleyhisselâm gelip, magfiret olunduklarını bildirdi.

Yakûb aleyhisselâm vefat edinceye kadar her cuma gecesi aynı şekilde istigfâr ve duâ etmeye devam etti.

Hazreti Yakûb'un vasiyeti

Yakûb aleyhisselâm, oğlu Hazreti Yusuf'a kavuştuktan sonra, Mısır'da oğullarıyla birlikte on seneden fazla yaşadı. Vefatı yaklaşınca, oğullarını başına toplayıp şu vasiyette bulundu:

- Ey oğullarım! Muhakkak ki Allahü teâlâ sizin için, Allahü teâlâya iman ve adâleti emreden hak dini seçti. Ölüm gelmeden önce, Allahü teâlâya ibâdet ediniz. İbâdetlerinizde ihlas ve huşû üzere olunuz. Hayatınız boyunca bu dinden uzaklaşmayınız, yoksa helâk olursunuz.

Yakûb aleyhisselâm bu vasiyeti yaptıktan sonra bunu sağlama almak için sordu:

- Ey oğullarım! Benim ölümümden sonra neye ibâdet edeceksiniz?

Oğulları da dediler ki:

- Ey babamız! Senin ve babalarımız İbrahim'in, İsmail'in ve İshak'ın ibâdet ettiği tek olan Allaha, şimdi olduğu gibi gelecekte de ibâdet edeceğiz. Biz Ona teslim olmuşuzdur.

Yakûb aleyhisselâmın ölüm vakti gelince, melekler de gelip hazır oldular. Yakûb aleyhisselâma cennetteki makamlarını ve çeşit çeşit örtüleriyle örtülmüş olan kabrini gösterdiler.

Yakûb aleyhisselâm kabre baktığı zaman, orada minberler üzerinde güzel ve nur yüzlü kimseler gördü. Meleklere sordu:

- Bu minberler üzerinde bulunan nur yüzlü kimseler kimlerdir?

- Onlar Allahü teâlânın halili olan İbrahim aleyhisselâmın torunlarıdır.

Yakûb aleyhisselâm onların arasına girmeyi arzu ettiği zaman melekler dediler ki:

- Onların yanına ancak şu bardaktan içenler girebilir.

Hazreti Yakûb'a bir bardak su verdiler. Hazreti Yakûb, o bardaktan içmeye başlayınca vefat etti. Oğulları, cenaze namazını kıldılar. Vasiyeti üzerine Kudüs yakınlarındaki Halilürrahmân'da bulunan babası İshak aleyhisselâmın yanına defnedildi.

Bildirildiğine göre burada dört kabir mevcuttur. Bunlar; İbrahim aleyhisselâma, Sâre validemize, İshak aleyhisselâma ve Yakûb aleyhisselâma aittir.

Yakûb aleyhisselâm, dedesi İbrahim aleyhisselâma gönderilen sahifelerdeki emir ve yasakları, insanlara tebliğ ediyordu. Hazreti İbrahim'in dininde haram olmamakla birlikte, bazı şeyleri kendi nefsine haram kılmıştı. Bu sebeple İsrailoğulları da Yakûb aleyhisselâma tâbi olarak onları nefslerine haram kılmışlardı. Bunun sebebi şöyle bildirilmiştir:

Yakûb aleyhisselâm, şiddetli bir hastalığa yakalanmıştı. Hastalığın verdiği ağrı ve sızıdan dolayı gece gündüz uyuyamıyor, çok acı çekiyordu. Birgün; "Eğer Allahü teâlâ bana bu hastalığımdan şifa verirse, yemek içmek kabilinden olan en çok sevdiğim şeyleri yiyip içmemeyi nezr ediyorum" demişti. Bu sebeple devenin eti ile sütünü ve içyağını nefsine haram kılmıştı.

Bu husus Kur'an-ı kerimin Âl-i İmrân suresi 93. âyetinde mealen; **(Tevrat**

indirilmeden önce, İsrail'in [Yakûb'un] **kendisine haram kıldığı şeylerden başka, yiyeceğin her türlüsü, İsrailoğulları için helâl idi)** buyurularak haber verildi.

Hazreti Yakûb'un mucizeleri

Allahü teâlâ, insanlara hak yolu bildirmekle vazifelendirdiği peygamberlerine mucizeler ihsan etmiştir. Yakûb aleyhisselâma verilen mucizelerden bazısı şunlardır:

Yakûb aleyhisselâmın gür bir sesi vardı. Seslendiği zaman, üç konaklık yerden duyulurdu. Düşman askerleri, sesini duydukları zaman korkularından kaçarlardı.

Yakûb aleyhisselâmın attığı bir şey çok uzağa giderdi. Bir defasında oğullarını Amâlika kavmi ile muharebe etmeye göndermişti. Muharebe esnasında, Yehûda ismindeki oğlunun mızrağı kırılıp parçalandı. Zor durumda kalan Yehûda; "Babacığım! Silahım kırıldı, bir silah gönder" diye seslendi. Yakûb aleyhisselâm, Allahü teâlânın izniyle oğlunun bu sesini işitip, dağın başına çıktı ve öncekine benzer bir silah attı. Oğluna da seslenip, silah attığını duyurdu. Sesi işitip silahı alan Yehûda, düşmana saldırdı ve üstün geldi.

Yakûb aleyhisselâm, Kenan ahalisini imana davet ettiği sırada, onlar, oturdukları yerde dağlık ve taşlık yerler bulunmamasını, tepelerin ve taşların toprak olmasını istediler. Kavminin bu teklifi üzerine Yakûb aleyhisselâm duâ edince, arzuları yerine geldi. Böylece memleketlerinde ekilebilecek yerler genişledi.

Duâsı bereketiyle bir koyundan dört kuzu doğmuştu. Bir kavim gelip demişti ki:

- Ey Allahın peygamberi, geçen sene koyunlarımız hiç doğurmadı. Cenâb-ı Hakka duâ ediniz, hem bu seneki, hem de geçen seneki kuzuları birden versin.

Yakûb aleyhisselâm duâ edince, her bir koyundan dörder tane doğmak suretiyle koyunları çoğaldı.

Bir kimse, Yakûb aleyhisselâma suâl etti ki:

- Gözün niçin görmüyor, belin niçin büküldü?

- Gözüm, Yusuf'a ağladığım için görmüyor. Bünyamin'e üzüldüğümden dolayı da belim büküldü.

Bu sırada Cebrail aleyhisselâm gelip dedi ki:

- Hâlinden şikâyet mi ediyorsun?

- Ben sadece kederimi Allaha arz ediyorum. Ya Rabbi, gözleri görmez, beli bükülmüş şu çok yaşlı ihtiyara merhamet eyle! İki oğlumu bana geri ver!

Cebrail aleyhisselâm dedi ki:

- Allahü teâlâ selâm ediyor ve buyuruyor ki: **"İki çocuğun ölü bile olsaydı, seni sevindirmek için onları diriltirdim. Gözünün görmemesi ve belinin bükülmesinin sebebi şudur: Bir gün oruçlu, aç, fakir bir yetim sana gelmişti. Bir koyun kesip ailenle yediğin hâlde ona vermedin. Ben yetim ve fakirleri sevdiğim kadar hiçbir şeyi sevmem. Haydi bir yemek hazırla, fakirleri davet et!"**

Yakûb aleyhisselâm da, oruçlu olanları akşam, oruç tutmayanları da sabah yemeğe davet etti.

Bilindiği gibi, nihayet iki çocuğuna kavuştu. Şu hâlde, yetime merhamet etmeli, ona zulmetmemeli, hakkını yememelidir!

Yakûb aleyhisselâmın oğulları

Yakûb aleyhisselâmın, on iki oğlu vardır. Yakûb aleyhisselâmın lâkabı Is-

rail olduğu için, oğullarına ve onların soylarından gelenlere **"Benî İsrail= İsrailoğulları"** denilmiştir.

Yakûb aleyhisselâmın, altısı ilk zevcesi Leyâ'dan; dördü, câriyeleri bulunan Belhe ve Zulfâ'dan; Yusuf ve Bünyamin de ikinci hanımı olan Râhil'den doğmuşlardır.

Bunlar on iki erkek kardeş olup, sıra ile şunlardır:

1- Robîl: En büyük oğludur. Leyâ isimli ilk zevcesinden doğmuştur. Bunun soyundan gelenler, Filistin'in kuzeydoğu kısmında yerleşmişti. Remle yakınlarında kabri veya makamı ziyaretgâhtır.

2- Şem'ûn: Yakûb aleyhisselâmın, yaşça ikinci büyük oğludur. Şem'ûn'un neslinden gelenler de Lût gölünün batı sahilinde yerleşmişlerdir.

3- Lâvî: Annesi Leyâ'dır. Hazreti Musa ve Harun aleyhimesselâm bunun neslinden gelmiştir. Arz-ı mukaddes torunlar arasında taksim edilince, Lâvî soyundan gelenlere ayrıca bir yer verilmeyip, diğer bölgelerin mahsullerinin onda biri veriliyordu.

4- Yehûda: Yakûb aleyhisselâmın sözünü dinlediği, Yusuf aleyhisselâmdan sonra akılca en üstün olan oğludur. Leyâ'dan doğmuştur. Davud aleyhisselâm, Benî İsrail hükümdarları ve Hazreti İsa bunun soyundan idi. Bunun neslinden gelenler Filistin'de, Kudüs'ün güneyinde ve Lût gölünün batısında olan bölgede yerleşmişlerdir.

5- Zablûn (Yâlün): Yakûb aleyhisselâmın ilk hanımındandır. Onun soyundan gelenler Taberiye Gölü ile Akdeniz arasında olan bölgede yerleşmişlerdir.

6- Isâhâr: Bu da ilk zevcesi Leyâ'dan doğmuştur.

Yakûb aleyhisselâmın oğlu Yusuf'a çektiği hasret, İlâhilerde dile getirilmiştir. Bir tanesi kısaca şöyledir:

AĞLAR YAKÛB AĞLAR

Ben bir Yakûb idim kendi hâlimde,
Mevlânın ismi var idi dilimde,
Aldırdım Yusuf'u Kenan ilinde,
Ağlar Yakûb ağlar Yusuf'um deyü.

Attılar kuyuya şehit kastına,
Cebrail yetişti Mevlâ dostuna,
İhlas ile çıktı suyun üstüne,
Ağlar Yakûb ağlar Yusuf'um deyü.

Yusuf'un gömleğin al kan ettiler,
Kurtlar yedi diye bühtan ettiler,
Yusuf'u götürüp bilmem n'ettiler,
Ağlar Yakûb ağlar Yusuf'um deyü.

Akar da Yakûb'un gözünün yaşı,
Âh çekip eritir dağ ile taşı,
Yusuf'u kuyuya attı kardeşi,
Ağlar Yakûb ağlar Yusuf'um deyü.

Bezirgânlar geçip giderken yoldan,
Yusuf'u çıkardı bulup kuyudan,
Yusuf sonra oldu Mısır'a sultan,
Ağlar Yakûb ağlar Yusuf'um deyü.

Bir dertli bulsam da derdime yansam,
Yandım hasretine bağrım dağlasam,
Yusuf'um cemalin bir dahi görsem,
Ağlar Yakûb ağlar Yusuf'um deyü.

7- Dân: Belhe isimli câriyeden doğmuştur. Onun neslinden gelenler, Filistin'in kuzeyindeki bölgelerde yerleşmişlerdir. Filistin'in kuzeyinde bu isimde bir kasaba da vardır.

8- Neftâli: Annesi Belhe'dir. Nesli, Ürdün vadisinin batısında ve diğer kabilelerin yerleştiği bölgenin daha kuzeyinde yerleşmişlerdir.

9- Âşir: Yakûb aleyhisselâmın Zülfâ adlı câriyesinden dünyaya gelmiştir.

10- Câd: Bunun da annesi Zülfâ'dır.

11- Yusuf: Annesinin adı Râhil'dir. Yusuf aleyhisselâm, Yakûb aleyhisselâmın peygamber olarak vazifelendirilen oğludur. İsrailoğullarına gönderilen peygamberlerin birçoğu onun neslindendir.

12- Bünyamin: Yakûb aleyhisselâmın 12. ve en küçük oğludur. Hazreti Yusuf'un anadan da kardeşidir. Annesi Râhil, Bünyamin'in doğumundan kısa bir müddet sonra vefat etmiş idi.

Bünyamin'in çok evlâdı oldu. Kenan iline dönünce, onlara çok az bir toprak verildiği için Kudüs'e gittiler. Bazı harplerde telef olmuşlarsa da sonra tekrar çoğalmışlardır. Kur'an-ı kerimde zikredilen Tâlut, Bünyamin'in neslindendir.

Yakûb aleyhisselâmın oğullarından her birinin sülâlesine torun manasında "Sıbt" ve hepsine birden torunlar manasında "Esbât" denir.

Yakûb aleyhisselâmın hususiyetleri

Yakûb aleyhisselâm; Allahü teâlânın seçtiği, kendi zamanında yaşayan insanların görünüş, huy ve yaşayış yönünden en üstünü idi. Buğday benizli, uzun boylu, nazik yapılı bir bedene sahipti. Babası İshak aleyhisse-

lâm gibi; halim, selim, yumuşak huylu, doğru sözlü olup, kerim ve cömert idi.

Bu güzel huy ve vasıflarından başka; Kur'an-ı kerimde şu hasletleri de bildirilmektedir:

Dinde kuvvetli idi. Yani ibâdet ve taatte devamlı idi. Allahü teâlânın dinini insanlara tebliğ etme hususunda, her türlü fedakârlıktan çekinmemişti. Bu uğurda gelen türlü meşakkat ve sıkıntılara karşı, sabır ve sebat göstermişti. Bu husus, Kur'an-ı kerimin Sâd suresi 45. âyetinde mealen; **(Kullarımız İbrahim, İshak ve Yakûb'u da hatırla ki; onlar taat ve ibâdette, kuvvet, kudret ve dinde basiret sahibidir)** buyurulmak suretiyle haber verilmektedir.

İhlas sahibiydi. Kalbi tertemiz ve bütün kötülüklerden uzak olup, her yaptığını sadece Allahü teâlânın rızasına kavuşmak için yapardı. Allahü teâlâ, Kur'an-ı kerimin Sâd suresi 46. âyetinde mealen; (Biz İbrahim, İshak ve Yakûb'u âhireti düşünme hasletiyle mümtaz ihlas sahipleri kıldık) buyurarak, Yakûb aleyhisselâmın ihlas sahibi olduğunu beyan buyurdu.

Salihlerdendi. Enbiya suresi 72. âyetinde mealen; **(Biz İbrahim'e, isteği üzerine İshak'ı ve isteğinden ziyade olarak torunu Yakûb'u ihsan ettik.**

Biz onların hepsini salihlerden kıldık) buyurularak Yakûb aleyhisselâmın salihlerden olduğu bildirildi.

Bitmeyen, güzel bir sabra sahipti. Oğullarının ayrılığına karşı sabrettiği Kur'an-ı kerimde bildirildi.

Rüya tabirini bilirdi. Oğlu Yusuf aleyhisselâmın rüyasını tabir ettiği Yusuf suresinde bildirilmiştir.

YUSUF ALEYHİSSELÂM

ATILACAK

YUSUF ALEYHİSSELÂM; Yusuf aleyhisselâm Yakûb aleyhisselâmın oğludur. Kur'an-ı kerimde Hazreti Yusuf'un kıssası, başına gelen hâdiseler geniş olarak bildirilmiş; Yusuf suresi ile En'âm ve Mümin surelerinde ondan bahsedilmiştir. Yusuf aleyhisselâmın kıssası, birçok ibretleri, hikmetleri, incelikleri; âlimlerin, devlet adamlarının ve onların emirlerinde olanların hâllerini; düşmanın eziyetine sabretmeyi, gücü yettiği hâlde düşmanından intikam almamayı; iffet, tevhid, rüya tabiri, idarecilik, iktisadî tedbirlerle alâkalı dünya ve ahirete dair pek çok faydaları; hasedin noksanlık ve Allahü teâlânın yardımından mahrum kalmaya; sabrın ise, sıkıntı ve gamlardan kurtulmaya sebep olduğunu; Hazreti Yakûb'un sabrettiği için maksuduna kavuştuğunu; Yusuf aleyhisselâmın da sabredenlerden olduğunu ihtiva etmektedir.

Kıssaların en güzeli

Yusuf aleyhisselâmın kıssasına, tarih kitaplarında ve başka eserlerde de yer verilmiştir. Ancak, Kur'an-ı kerimde, eşsiz bir ifade; benzeri olmayan bir fesahat ve belâgatla anlatılmıştır. Böylece başka kitapların anlatışları, Kur'an-ı kerimin yüksek fesahat ve belâgatı yanında pek sönük kalmıştır. Bu yüzden Yusuf aleyhisselâmın kıssasının anlatıldığı Yusuf suresi için, bizzat Allahü teâlâ mealen buyurmuştur ki:

(Bu sure-i celîleyi sana vahyetmemizle ahsen-ül-kasası [kıssaların en güzelini] **anlatacağız. Hâlbuki, sen daha önce bundan** [Yusuf aleyhisselâmın kıssasından] **asla haberdar değildin.)** [Yusuf 3]

Mekkeli müşrikler, Resûlullah efendimize suâl sorarak sıkıntı vermek, Onu zor durumda bırakmak için, Medine Yahudile-

rine adam gönderip, çeşitli suâller öğrendiler. Bu suâllerden biri de; "Yakûb aleyhisselâmın evlâdı ve ailesi neden Mısır'a göç etmiştir? Hazreti Yusuf'un kıssası nedir?" şeklindeki suâllerdi. Mekkelilerin bu soruları üzerine Allahü teâlâ, Yusuf suresini gönderdi. Böylelikle, Yusuf aleyhisselâm hakkında en doğru ve en güzel bilgileri Müslümanlar öğrenmiş oldular.

Yakûb aleyhisselâmın 12 oğlu olmuştur. Bunlardan Hazreti Yusuf ile kardeşi Bünyamin, Hazreti Yakûb'un en küçük oğulları idi.

Yakûb aleyhisselâm, Hazreti Yusuf doğunca, alnındaki nübüvvet nurunu görmüş, bu yüzden ona diğer oğullarından daha fazla ihtimam gösterir olmuştu.

Bilhassa annesinin, Bünyamin'in doğumundan sonra vefatı ve Yusuf ile kardeşinin öksüz kalması, babalarının onlara karşı olan ilgisini daha da artırdı. Diğer kardeşleri, onları kıskanmaya başladı.

Babası, Hazreti Yusuf'u küçük olduğu için, halasının yanına bıraktı. Hazreti Yusuf halası ölünceye kadar onun yanında kaldı. Yakûb aleyhisselâm, kız kardeşinin vefatından sonra kendi yanına alıp, bir an bile ayrı kalamaz oldu. Bu durum kardeşlerinin kıskançlıklarının iyice artmasına sebep oldu.

Yusuf aleyhisselâm büyüdükçe, Allahü teâlânın lütfuyla gittikçe güzelleşiyor, ahlâk ve yüz güzelliği ile insanların sevgisini cezbediyordu. Çünkü onda Allahü teâlânın verdiği ayrı bir güzellik vardı ve gerçekten çok güzeldi. Nitekim Resûlullah efendimiz, Mirac gecesi semaya götürüldüğünde Hazreti Yusuf'u gördü. Cebrail aleyhisselâma; **"Bu kimdir?"** diye sordu. Cebrail aleyhisselâm da; "Yusuf aley-

hisselâmdır." dedi. Eshab-ı kiram da; "Onu nasıl gördün?" diye suâl ettiler. Resûlullah efendimiz de; **"Ondördüncü gecedeki ay gibi."** buyurdular.

Yusuf aleyhisselâm, bir cuma gecesi, babasının yanında yatıyordu. Ansızın, heyecanla uyandı. Babası Yakûb aleyhisselâm, **"Ne oldu, bir şey mi var?"** diye sorunca, şöyle anlattı:

- Rüyamda, yüksek bir dağın tepesinde imişim. Etrafta ırmaklar, yeşil ağaçlar vardı. Bu sırada gökten, on bir yıldız, Güneş ve Ay gelip bana secde ettiler.

Hazreti Yusuf'un anlattıklarını dinleyen Yakûb aleyhisselâm, on bir yıldızın Hazreti Yusuf'un kardeşleri, Güneş'in kendisi ve Ay'ın da zevcesi olduğu şeklinde tabir etti. Yakûb aleyhisselâm, ilerde diğer oğullarının Hazreti Yusuf'a itaat edeceklerini, hatta Hazreti Yusuf'un, kendisini bile geçeceğini anladı. Rüya tabirinde mahir olan evlâtlarının, Yusuf aleyhisselâmın rüyasını duydukları takdirde onu kıskanacaklarını, hatta şeytanın vesvesesi ile ona bir kötülük bile yapmaya kalkışacaklarını düşündü.

Hazreti Yusuf'a tembih edip dedi ki:

- Ey oğulcuğum! Sakın rüyanı kardeşlerine anlatma! Sonra şeytanın vesvesesi ile helâkın için sana kötülük yapıp, tuzak kurarlar. Muhakkak ki şeytan, insanın apaçık düşmanıdır. Rabbin bu rüya ile dereceni yükselttiği gibi seni seçecek, peygamberlik verip, sana rüya tabiri ilmini öğretecek. Allahü teâlâ seni aziz eyleyip, sana devlet ve ululuk verecek, kardeşlerin sana muhtaç olacaklardır. Daha önce ataların İbrahim ve İshak'a nimetlerini peygamberlik ile tamamladığı gibi sana ve Yakûb'un soyuna da nimetlerini tamamlayacaktır. Şüphesiz ki, Rabbin bu nimetlere müstahak olanları bilir. Lâzım olan işlerde hikmetini icra eder.

Yakûb aleyhisselâm, oğluna ihtiyatlı davranmayı bu şekilde tavsiye etmişti. Çünkü, Yusuf aleyhisselâmın kardeşleri rüya tabirini iyi bilirlerdi. Bu sebeple Yakûb aleyhisselâm, onların Yusuf'a haset etmelerinden korktuğu için, haset ederler, dedi. Bir baba evlâdının hayırlı olmasını ister, fakat kardeş kardeşin kendinden hayırlı ve daha iyi olmasını istemez. Yusuf aleyhisselâm gördüğü rüyayı kardeşlerine anlatsaydı, bu onların hoşuna gitmeyecekti. Çünkü rüyanın insan üzerinde tesiri vardır. Nitekim bir hadis-i şerifte buyuruldu ki:

(Sâlih, iyi rüyadan kalb sevinir. Bu rüya Allahü teâlâdandır. Kötü rüya hulmdür [korkulu rüyadır], **kalb onu istemez. Böyle rüya şeytandandır. Biriniz, hoşuna giden bir rüya görürse, onu sevdiği kimseye anlatsın. Hoşuna gitmeyen bir rüya görürse, onu kimseye anlatmasın.)**

Yakûb aleyhisselâm Yusuf aleyhisselâmın rüyasını üç şeyle tabir etti: 1-

Yusuf aleyhisselâma peygamberlik verileceği, 2- Rüya tabiri ilminin öğretileceği, 3- Allahü teâlânın, onun üzerindeki nimetlerini tamamlayacağı...

Bu rüya hâdisesinden sonra, Hazreti Yakûb'un Hazreti Yusuf'a karşı olan muhabbeti daha da arttı. Elinde olmadan ona ve dolayısıyla Hazreti Yusuf'la anneleri aynı olan kardeşi Bünyamin'e daha çok ilgi göstermeye başladı. Hazreti Yakûb'un diğer oğulları, babalarının Yusuf aleyhisselâm ve kardeşine olan bu sevgisini görüp, kıskanıyorlardı. Diyorlardı ki:

- Onlar daha küçükler, bir faydaları, iş yapabilecek durumları yok. Hâlbuki biz, güçlü kuvvetli kimseleriz. Geçim işlerini biz görüyoruz. Babamıza daha faydalıyız. Buna rağmen babamız, onu bizden fazla seviyor.

Bu sebeple, Yakûb aleyhisselâmın Hazreti Yusuf'a olan sevgisini kendileri açısından hatalı buluyorlardı.

Fakat Yakûb aleyhisselâm, Yusuf aleyhisselâmı, elinde olmayarak ister istemez kalben seviyordu. Ayrıca Yusuf ve kardeşi Bünyamin'in anneleri, daha onlar çocuk iken öldüğü için onlara daha fazla sevgi ve şefkat göstermişti. Bir de Yakûb aleyhisselâm, Hazreti Yusuf'ta, diğer oğullarında görmediği rüşd ve asaleti görmüştü. Sevgisinin bir sebebi de bu idi. Buna ilâveten Yusuf aleyhisselâm da, babasının rızasını celbedici güzel hizmetler yapıyordu.

Yakûb aleyhisselâmın diğer oğulları, şeytanın da vesvesesiyle Hazreti Yusuf'u iyice kıskandılar. Zaten öteden beri babalarının ona gösterdiği sevgi ve verdiği kıymet, onları yakıp bitiriyor, babalarının sevgisini, Yusuf'un üzerinden alıp, kendilerine çekmeye çalışıyorlar-

dı. Bunda başarılı olamıyorlardı. Bir de buna rüya hâdisesinden sonra Yakûb aleyhisselâmın Hazreti Yusuf'a alâkasının biraz daha artması üzerine, haset ve kıskançlıkları had safhaya ulaştı.

Bunun üzerine toplanıp aralarında konuştular. Yusuf'u babalarından uzaklaştırmaya karar verdiler. Bunun için de; "Ya öldürürüz veya onu babamıza ulaşamayacağı çok uzak bir yere bırakırız. Burada onu yırtıcı hayvanlar yer veya ölür." dediler. Hazreti Yusuf'u bu şekilde uzaklaştırmakla, babalarının sevgisini kendilerine çekeceklerini zannediyorlardı.

Ancak yaptıkları işin büyük günah olduğunu bilmiyor da değillerdi. Ancak Yusuf aleyhisselâmı uzaklaştırınca, babalarına güzel hizmetlerde bulunup, babalarının sevgisini kendi üzerlerine çekeceklerini umuyorlardı.

Neticede hepsi, Yusuf aleyhisselâmı kuyuya atmakta ittifak ettiler. Atmaya kararlaştırdıkları kuyu, bilinen bir kuyu idi. Ona gidip-gelen çok olurdu. Kuyuya attıklarında hemen ölmeyeceğini, oradan geçen yolcuların onu çıkarıp götüreceklerini, dolayısıyla oradan kurtulacağını kuvvetle umuyorlardı.

Yakûb aleyhisselâmın oğulları, Hazreti Yusuf'u kuyuya atma kararını verdikten sonra, kardeşlerini babasından istemek işini Yehûda'ya havale ettiler. Çünkü Yakûb aleyhisselâm, diğer oğulları içinde en çok Yehûda'nın sözüne itibar ederdi. Ayrıca Yehûda, Yusuf'un öldürülmesine razı değildi. Kardeşlerinin ona bir kötülük yapmalarından korktu. Onlardan, öldürmeyip kuyuya atacaklarına dair kesin söz aldı. Hep birlikte Yakûb aleyhisselâmın huzuruna vardılar. Yehûda, kardeş-

leri adına babasından, Hazreti Yusuf'la beraber kırlara gitmek için izin istedi.

Diğer kardeşler de babalarına diller döktü. Her zaman yaptıkları gibi, ertesi gün de koyunlarını otlatmak için kıra giderek, çayır ve çimenler üzerinde istirahat edip, koşu ve ok atma yarışı yapacaklarını ve yanlarında Yusuf'u da götürmek istediklerini söylediler ve dediler ki:

- Ey babamız! Kardeşimiz Yusuf'u da yarın bizimle kıra gönder, yesin, içsin, ok atmak ve koşmak suretiyle oynasın. Biz onu elbette muhafaza ederiz.

Yakûb aleyhisselâm, rüyasında on tane kurdun Hazreti Yusuf'a hücum edip, öldürmeye çalıştıklarını görmüştü. O kurtlardan biri onu himaye etmiş, bu sırada yer yarılarak Yusuf aleyhisselâm oraya girmiş, üç gün sonra tekrar ortaya çıkmıştı. Yakûb aleyhisselâm, bu rüyadan sonra kardeşlerinin Yusuf'a bir şey yapmalarından korkar olmuştu. Bunun için Hazreti Yusuf'u kardeşleriyle göndermek istemiyordu. Onlara dedi ki:

- Onu götürmeniz beni mahzun eder. Siz ondan habersiz iken kurt gelip, onu yemesinden korkarım.

- Biz kuvvetli bir cemaat iken onu kurt yerse, âciz ve güçsüz kimseler olmuş oluruz.

Yakûb aleyhisselâm, oğullarının teminat verip ısrar etmeleri ve Hazreti Yusuf'un da onlarla beraber gitmek için meyletmesi üzerine, kazaya razı olup, izin verdi.

Bu arada Yakûb aleyhisselâm; **"Onu kurt yemesinden korkarım"** sözü ile oğullarına ipucu verdi. Hazreti Yusuf'un başına getirecekleri işten sonra, dönüşlerinde, babalarına verecekleri cevabı onun ağzından aldılar. Çünkü

onlar, o zamana kadar, kurdun insanı yiyebileceğini bilmiyorlardı. Âlimlerimiz buradan, kişinin hasmına ipucu telkin etmesinin uygun olmadığını anlamışlardır. Nitekim hadis-i şerifte; **"Belâ, ağızdan çıkan söze bağlıdır."** buyuruldu.

Yakûb aleyhisselâm sabah olunca, Hazreti Yusuf'a; **"Gel şimdi seni bir kere öpeyim ve güzel kokunu koklayayım. Belki bir daha seni göremem. Zira dünya ayrılık evidir."** dedi. Elbisesini giydirdi, güzel kokular sürdü. Bağrına basıp öptükten sonra kardeşlerine ısmarlayıp, "Yusuf'u iyi gözetin!" diye tembih etti. Onlar da gözetip koruyacaklarına dair söz verdiler.

Hazreti Yusuf'un kuyuya atılması

Kardeşleri, Yusuf aleyhisselâmı alıp, gayet izzet ve ikram ile kıra doğru götürdüler. Yolculuk gerçekten güle oynaya başlamıştı. Yusuf aleyhisselâm, "Ne iyi ettim de kardeşlerimle beraber çıktım." diye düşünmeye başlamıştı. Ancak bu neşeli durum uzun sürmedi. Şehirden iyice uzaklaşıp, bağırmakla duyulamayacak kadar bir mesafeye gelince, kardeşleri Yusuf aleyhisselâma eziyet etmeye başladılar.

Ağabeyleri, Hazreti Yusuf'a yaptıkları eziyetleri o kadar artırdılar ki, Yehûda, onu öldüreceklerinden korktu. Onlara dedi ki:

- Bana, onu öldürmeyeceğinize dair söz vermiştiniz!

Bunun üzerine eziyeti bıraktılar. Az sonra atmayı kararlaştırdıkları kuyunun yanına vardılar. Bu kuyunun üst tarafı dar, altı ise genişti. Kardeşleri, Yusuf aleyhisselâmı kuyunun başına getirdiler. Gömleğini çıkarıp aldılar. Yusuf

aleyhisselâm kardeşlerine bakıyordu. Kardeşlerden biri dedi ki:

- Ey Yusuf! Şunu iyi bilesin ki bugünden sonra bizleri de, babanı da bir daha göremeyeceksin. Çünkü...

Bir başka kardeşi de bu sözü tamamladı:

- Çünkü seni şimdi şu kuyuya bırakacağız.

Bu sözler şaka ile söylenmiş sözler değildi. Böylece kararları Hazreti Yusuf'a tebliğ edilmişti. Derhal kollarından tutarak kuyuya sarkıttılar. Yusuf aleyhisselâm kardeşlerine, yaptıkları hareketin, babalarının sevgisini kazandırmayacağını belirtmesine rağmen dinlemediler ve dediler ki:

- Haydi Yusuf yolun açık olsun, güle güle... Bir daha bizimle babamızın arasına gireyim deme sakın! Ayrıca öldürmediğimiz için bize teşekkür borçlu olduğunu da hiç unutma sevgili kardeşimiz...

Bu sözlerle kuyuya bıraktılar. Kuyuda su vardı. Yusuf aleyhisselâm suyun içine düştü. Bu sırada Yusuf aleyhisselâm şu duâyı okudu: **"Ya şâhiden gayre gâibin ve ya karîben gayre baîdin ve ya gâliben gayre mağlûbin. İc'al lî min emrî ferecen ve mahrecâ.** = Ey gâib olmayan Şâhid! Ey uzak olmayan Karîb! Ey mağlûp olmayan Galip! Beni bu musibetten kurtar! Bunun için bana bir çıkış yolu nasip et!"

Bu esnada Allahü teâlâdan Cebrail aleyhisselâma; **"Kuluma yetiş ey Cebrail!"** hitabı geldi.

Cebrail aleyhisselâm derhal yetişerek onu boğulmaktan kurtardı ve onu, suyun içindeki bir kayanın üstüne oturttu. Sonra Yusuf aleyhisselâma Allahü teâlânın selâmını tebliğ etti ve "Sen kardeşlerine birgün bu yaptıklarını haber vereceksin!" dedi. Ayrıca duâ etmesini, Allahü teâlâya yalvarma-

sını, Allahü teâlânın yapılan duâları kabul edeceğini söyledi. Şöyle duâ etmesini bildirdi:

"Allahümme ya kâşife külli kürbetin ve ya mûcibe külli da'vetin ve ya câbire külli kesîrin ve ya müyessire külli asîrin ve ya sâhibe külli garîbin ve ya mûnise külli vahîdin ve ya lâ ilâhe illâ ente es'elüke en'tec'ale lî ferecen, mahrecen ve en takzife hubbeke fî kalbî hatta lâ yekûne lî hemmün ve lâ zikru gayrike ve en tehfezanî ve terhamenî ya Erhamerrâhimîn = Ey her belâyı kaldıran, her duâyı kabul eden, kırık kalbleri saran, iyileştiren, her güçlüğü kolaylaştıran, her garibin sahibi ve yalnızların teselli edicisi, ey kendisinden başka ilâh olmayan! Beni içinde bulunduğum sıkıntıdan kurtarmanı, onun için bana bir çıkış yolu nasip etmeni, muhabbetini kalbime koymanı, böylece benim için senden başka bir düşünce ve zikir olmamasını, her türlü musibetten muhafaza buyurmanı, bana merhametinle muamele etmeni isterim. Ey merhametlilerin en merhametlisi olan Allahım!"

Yusuf aleyhisselâm kuyuda Cebrail aleyhisselâmın öğrettiği duâyı edip, Allahü teâlâyı zikretmeye başladı. Allahü teâlânın isimlerini (Esmâ-i hüsnâyı) söyledi. Melekler Yusuf aleyhisselâmın zikrini duyup, çevresine toplandılar. Yusuf aleyhisselâmla yakınlık peyda ettiler. Bu sebeple Yusuf aleyhisselâm kuyuda yalnızlık çekmedi.

Kardeşleri, Yusuf aleyhisselâmın sırtından çıkardıkları gömleği, kana buladılar ve Yakûb aleyhisselâma götürdüler. "Yusuf'u kurt yedi. İşte onun kanlı gömleği!" diye göstereceklerdi. Babalarının yanına akşam vakti geldiler. Çünkü onlar için bu zaman, mazeret için en müsait vakitti. Eve yaklaşırken, her biri yalancıktan ağlamaya, bağrışıp çığrışmaya başladı.

Yakûb aleyhisselâm onların ağlamalarını işitip dışarı çıktı, hepsini üzüntülü bir hâlde gördü. Onlara; **"Sürülerinize mi bir şey oldu? Ne var?"** dedi. Onlardan; "Hayır!" cevabını alınca, Hazreti Yusuf'un nerede olduğunu sordu. Onlar da getirdikleri kanlı gömleği göstererek dediler ki:

- Ey babamız! Biz yarış yapmak üzere gitmiş, Yusuf'u da eşyalarımızın ve elbiselerimizin yanına bırakmıştık. Geri döndüğümüzde bir de ne görelim, onu kurt yemiş. Biz doğru söyleyenler olsak da sen bize inanmazsın.

- Hayır, nefsleriniz sizi aldatıp böyle büyük bir işe sürüklemiş. Artık bana düşen sabr-ı cemildir. Sizin bu yaptıklarınız üzerine sabrımla Allahü teâlâdan yardım isterim.

Yakûb aleyhisselâm, oğlu Yusuf'un kana bulanmış gömleğini yüzüne gözüne sürdü, gömleğe baktı. Kanlı gömleğin hiç yırtılmamış olduğunu görünce; **"O kurdun Yusuf'uma**

karşı şefkati sizden fazla imiş. Vallahi bugüne kadar bu kurt gibi yumuşak huylusunu görmedim. Oğlumu yemiş de sırtındaki gömleğini bile yırtmamış." dedi ve takdîre razı olup, sabr-ı cemilin kendisi için en güzel yol olduğunu söyledi.

Bu sözü ile aslında onların yaptıkları hilenin farkına vardığını oğullarına hissettirmişti. Ayrıca ufak bir araştırma ile meselenin aslını da öğrenebilirdi. Ancak ilâhi takdîrin böyle olduğunu anladığı için, Allahü teâlâdan sabr-ı cemil diledi. Bu hâdise ayrıca göstermiştir ki; hile yapanlar mutlaka bir yerde açık vermekte ve hileleri ortaya çıkmaktadır.

Yakûb aleyhisselâm, oğullarının verdiği habere karşı tahammül gösterebilmek için, Allahü teâlâdan yardım istedi. Çünkü, sabredebilmek, musibete tahammül göstermek, ancak Allahü teâlânın yardımı ile mümkündür. İnsanda nefsanî ve ruhî sebepler vardır. Nefsanî sebepler, insanı belâ ve musibete karşı feryada yöneltir. Ruhî sebepler ise, sabretmeye ve kadere rıza göstermeye sevkeder. Belâ ve musibete duçar olduğu zaman, insanın içinde, bu iki sınıf arasında mücadele başlar. Allahü teâlânın yardımı olmazsa, nefsanî sebeplere galip gelinemez. Çünkü insanın nefsi devamlı feryat eder, hiçbir zaman sabır ve rıza göstermez.

Aslında Yakûb aleyhisselâm, oğullarının Hazreti Yusuf'a haset ettiklerini ve onun hayatta olduğunu biliyordu. Çünkü daha önce gördüğü rüyayı Yusuf'a; **"Rabbin seni seçecek!"** şeklinde tabir etmişti.

Hazreti Yusuf'un Mısır'da satılması

Yusuf aleyhisselâm kuyuya atıldıktan bir müddet sonra, Medyen'den gelip

Mısır'a gitmekte olan bir kervan, kuyunun yakınında konakladı. Su getirmesi için sakalarını kuyuya gönderdiler. Saka, kuyunun başına varıp, kovasını sarkıttı. Kova, kuyunun dibine inince, Yusuf aleyhisselâm da kovayla beraber dışarıya çıktı. Saka, su beklerken, gözün görmediği derecede güzel bir çocuk çıkmıştı. Heyecanla arkadaşlarına, "Müjde, işte bir civan!" diye seslendi. Yusuf aleyhisselâm sükût etti. Hiç konuşmadı. "Ben Yakûb aleyhisselâmın oğluyum!" demedi. Zira kervancılar kendisini bıraksa bile, kardeşlerinin kendisini rahat bırakmayacaklarını biliyordu. Ayrıca kervancılar da onu köle olarak satıp üç beş kuruş menfaatlenmeyi umuyorlardı. Böyle bir durumda onu serbest bırakmazlardı.

Bu hâdiseden sonra, kardeşleri kuyuya gelip bakmışlar, Yusuf aleyhisselâmı bulamayınca, öldü diye kesin hüküm vermişlerdi.

Hazreti Züleyha

Yusuf aleyhisselâmı kuyudan çıkaran kervancılar, onu Mısır'a götürüp pazara çıkardılar. Birçok kimse ona müşteri oldu. Fiyatı çok yükseldi. Yüzünde parlayan nur, herkesi celbediyor, görenleri hayran bırakıyordu. Herkes onu satın almak istiyordu. Hatta bir kocakarı bile iki yumak iplikle onu satın almak istedi. O sırada Mısır Firavunu, Reyyân bin Velîd Amâlikî idi. Onun, yetkilerini havale ettiği bir maliye vekili vardı. Ona "Azîz" denirdi. Azîz, Hazreti Yusuf'u kervancılardan çok yüksek bir fiyata satın aldı. Ancak satın almak için verdiği para, Yusuf aleyhisselâm için çok az bir para idi.

Allahü teâlâ Azîzin kalbine, Yusuf aleyhisselâmın muhabbetini yerleştirdi. Eve varınca, hanımı Zeliha'ya dedi ki:

- Bu çocuğa iyi bak, ikramda kusur etme! Köle

gibi, hizmetçi gibi küçük düşürücü işlerde kullanma ve azarlama! Ona izzet ve ikramda bulun! Umulur ki, bize faydası olur. Yahut onu evlât ediniriz.

Yusuf aleyhisselâmı satın alan Mısır Azîzinin, hanımı Zeliha (Farsça; Züleyha)'dan çocukları olmamıştı. Azîz, o yüzden Yusuf aleyhisselâmı evlât edinmeyi düşünmüştü.

Yusuf aleyhisselâm, Mısır Azîzinin evinde gayet rahattı. Azîz, hanımına sıkı sıkıya tembih etmiş, ona ihtimam göstermesini söylemişti. Bu arada Hazreti Yusuf, babasından ve kardeşlerinden yıllar geçmesine rağmen hiç haber alamamıştı. Ancak şimdilik yapabileceği bir şey de yoktu.

Züleyha böyle tatlı ve sevimli çocuğu ömründe hiç görmemişti. Ona gerekli ihtimamı gösteriyor, yanından ayırmıyordu. Yusuf aleyhisselâm da bir aile ortamına kavuşmuştu. Aradan zaman geçip Hazreti Yusuf büyüdükçe, Züleyha'da da bir hâller olmaya başlamıştı. Zaten Hazreti Yusuf'un yüzünde parlayan nübüvvet nuru, herkesi hayran bırakırdı. Bu hâl, Züleyha'nın ona âşık olmasına yol açmıştı. Hazreti Yusuf için süsleniyor, onu kendisine celbetmek için hâlden hâle giriyordu. Fakat Yusuf aleyhisselâm hiç itibar etmiyordu.

Azîzin hanımı Züleyha, genç ve güzel bir kadındı. Azîz ise ınnin, yani iktidarsız, güçsüz bir kimse idi. Yusuf aleyhisselâm ise akıllara durgunluk verecek derecede güzeldi.

Birgün Züleyha evde kimse yokken, kapıları kapadı ve ondan murad almak istedi. "Hemen yanıma gel!" dedi. Daveti gayet açıktı. Ancak Yusuf aleyhisselâm bir peygamberdi ve Allahü teâlâdan

korkar, böyle bir ihaneti yapamazdı. Bunun üzerine hemen dedi ki:

- Efendim iyi bakman için, beni sana bıraktı. Bunun karşılığında onun haremine hıyanet etmekten Allaha sığınırım. Zina ile nefsine zulmedenler felah bulmazlar, maksatlarına kavuşamazlar.

Züleyha, arzusuna kavuşmayı kafasına koymuştu. Yusuf aleyhisselâmın reddetmesiyle pes edecek değildi. Yalvarıyor, çeşitli vaatlerde bulunuyordu. Ancak Allahü teâlânın koruması altında olan Yusuf aleyhisselâm hep reddediyordu. Bir ara fırsatını bulan Yusuf aleyhisselâm, kapıya atıldı. Züleyha da peşinden koştu. Ona yetişince, kapıdan çıkmaması için, arkasından gömleğini yakalayıp, kendisine doğru çekti. Çekmesi ile beraber gömleğin arkası yırtıldı. Bu hâlde kapıdan dışarı çıkınca, Züleyha'nın amcasının oğlu ve Azîz ile karşılaştılar. Her ikisi de orada duruyordu.

Züleyha, kocası olan Azîzi görünce, töhmet korkusu ile Yusuf aleyhisselâmdan önce söze başladı:

- Senin hanımına kastedenin cezası nedir?

Sonra da, kocasının, Yusuf aleyhisselâmı öldürmesinden korktu. Daha kocasının konuşmasına fırsat vermeden, sözüne şöyle devam etti:

- Onun bu cezası, ancak hapse atılması, tasarruftan men edilmesi yahut sopa ile dövülmesidir.

Züleyha, sopa ile dövülmesinden önce, hapsedilmesini söyledi. Çünkü Yusuf'u çok seviyordu. Seven, sevdiğinin acı çekmesini istemez. Ayrıca Yusuf aleyhisselâm hakkında hapis ve ona azap etmekten biri ile muamele edilmesi lâzım geleceğini açıkça beyan etmedi ve onu korumak için de umumî bir ifa-

de kullandı. Yapılacak muamelenin de uzun değil, bir veya iki gün gibi kısa bir müddet olmasını istedi.

Yusuf aleyhisselâm onun bu sözlerini işitince, kendisine isnat edilen bu töhmeti defetmek için dedi ki:

- O benim nefsimden murad almak istedi. Ben ise teklifini kabul etmeyip kaçtım.

Aslında, Yusuf aleyhisselâm, Züleyha'nın kendisine yaptıklarını ifşa etmek istemiyordu. Ancak Züleyha, onun hakkında bu sözleri sarfedip şerefine ve nezaketine yakışmayan sözler sarfedince, bu töhmetin altından kalkmak zorunda kaldı. Bu sebeple; "O benim nefsimden murad almak istedi." dedi. Yoksa, Züleyha'nın bu hâlini ifşa etmezdi.

Bu sırada Züleyha'nın akrabalarından biri şöyle hüküm verdi:

- Eğer Yusuf'un gömleği, önünden yırtılmışsa, Züleyha haklı; arkasından yırtılmışsa, Yusuf doğru söyleyicidir.

Hâkim mevkiinde olan kişi, Hazreti Yusuf'un gömleğinin arkadan yırtılmış olduğunu ve Yusuf aleyhisselâmın doğru söylediğini anlayınca, Züleyha'ya döndü ve dedi ki:

- Hiç şüphe yok ki, bu sizin kurduğunuz tuzaklardan biridir. Şüphe yok ki, siz kadınların tuzak ve hileniz büyüktür.

Bütün alâmetler, hâdiseye Züleyha'nın sebep olduğunu gösterince, Azîz utandı. Yusuf'un doğru, karısının ise yalan söylediğini anladı. Ancak bu durumun yayılmaması için, Hazreti Yusuf'a; "Ey Yusuf, bu durumu kimseye söyleme! Bu mesele yayılmasın!" dedikten sonra, karısına dönerek sözlerine şöyle devam etti:

- Ey kadın! Sen de günahın için tevbe et! Çünkü hata edicilerden oldun.

Hazreti Yusuf'un kendisine isnat edilen töhmetten, suçtan uzak ve temiz olduğuna dair başka alâmetler de vardı. Bunlardan birincisi; Hazreti Yusuf aslında hür olmasına rağmen, görünüşte Azîzin kölesiydi. Böyle bir kimsenin, efendisinin hanımına el uzatması mümkün olmazdı. Bu uzak bir ihtimaldir. İkincisi; gerek Azîz, gerekse yanında bulunanlar, Hazreti Yusuf'un kapıdan çıkmak için süratle koştuğunu görmüşlerdi. Eğer niyeti kötü olsaydı, kapıdan çıkıp, hemen oradan uzaklaşmaya çalışmazdı. Üçüncüsü; Züleyha'nın, gayet güzel bir şekilde süslenmesine karşılık, Hazreti Yusuf, kılık ve kıyâfeti bakımından tabiî ve sade idi. Dördüncüsü; Hazreti Yusuf hep emin olmuş, onların yanında uzun müddet kalmış, böyle bir hâl vuku bulmamıştı. Beşinci olarak; Züleyha, açıktan Yusuf aleyhisselâmı itham etmeyip, hakkında umumî ve kapalı sözler söylemiş, Yusuf aleyhisselâm ise, hiç korkmadan işin aslını olduğu gibi anlatmıştı. Suçlu olsa idi, hâdiseyi bu kadar açık anlatamazdı. Azîzin hanımına böyle harekette bulunan kimsenin, korkusundan bu kadar açık ve rahat konuşması mümkün olmazdı.

Görünüşte mesele kapanmış gibiydi. Zira ne Züleyha bu işi sağda solda anlatıp kendini ele vermek ister, ne de Azîz meseleyi anlatıp kendini zor durumda bırakırdı. Ancak Züleyha'nın Hazreti Yusuf'a yaptıkları, bir müddet sonra hizmetçiler vasıtasıyla Mısır ahalisi tarafından duyulmuş, kadınlar arasında yayılmıştı. Aralarında konuşuyorlardı:

- Kadın dediğinin bir şerefi ve haysiyeti olur. İnsan Azîz gibi bir adamın hanımı olur da hizmetçisinden murad almaya kalkarsa, budala deriz biz ona...

- Azîzin çocuğu olmadığını bilmiyor musunuz? Kadıncağız ne yapsın, hiç olmazsa hizmetçisiyle olsun gönlümü edeyim, demiştir...

- Ben olsam ölürüm, yine hizmetçi ile gönül birliği edemem. Herkes haddini bilmeli...

Bu çeşit sözler etrafta söylenir olmuştu. Zaten gizlenmesi de pek mümkün değildi. Böyle yüksek mevkide bulunanların hayatları her zaman dikkatle takip edilir olmuştur.

Kadınlar, bu sözleri rastgele söylemiş değillerdi. İnsan bazen farkında olmadan bir şeyler konuşabilirdi. Fakat Züleyha'yı ayıplayan kadınlar, ne konuştuklarının farkında idiler. Bilerek konuşmuşlardı. Böyle konuşmalarıyla, güya, Züleyha'nın yaptığı işten kendilerinin uzak olduklarını da ifade etmek istiyorlardı.

Aslında Mısırlı kadınların bu sözleri hileden başka bir şey değildi. Çünkü onlar, Yusuf aleyhisselâmın güzelliğini işitmişler ve onu görmek hevesine düşmüşlerdi. Bu gayelerine erişmek istediler. Bunun için aralarında böyle konuşup, onu ayıpladılar. Bundan maksatları, Züleyha'yı ayıplamak değil, Züleyha'nın, bu sözleri duyarak, kendisini mazur gösterebilmek için, Yusuf aleyhisselâmı onlara göstermek mecburiyetinde kalmasını sağlamaktı. Bu hanımlar ancak Hazreti Yusuf'u bu şekilde görebileceklerini sanıyorlardı.

Gerçekten de Yusuf aleyhisselâmın güzelliği fevkalâde idi. Âdem aleyhisselâma çok benzerdi. Kıtlık zamanında açlık sıkıntısından muzdarip olan Mısırlılar, onun yüzünü görmekle sıkıntılarını giderirler ve açlıklarını unuturlardı. Bütün bunlara rağmen Yusuf aleyhisselâma güzellik-

ten bir parça verilmişti. Muhammed aleyhisselâma ise tamamı verilmiş, fakat setredilmişti. Çünkü Muhammed aleyhisselâm, cümle mahlûkatın en güzeli ve Allahü teâlânın sevgilisi idi.

Yusuf aleyhisselâmda cemâl, Resûlullah efendimizde cemâl ve kemâl vardı. Yusuf aleyhisselâmın cemâli görülünce, eller kesildi. Resûlullah efendimizin kemâli ile, zünnarlar kesildi, putlar kırıldı ve küfür bulutları dağıldı.

Eshab-ı kiram, Peygamber efendimize sordular:

- Siz mi güzelsiniz, Yusuf aleyhisselâm mı?

Resûlullah efendimiz buyurdu ki:

- Kardeşim Yusuf benden sabîh [yüzü güzel], **ben ondan melîhim** [sevimliyim.] **Onun görünen güzelliği, benim görünen güzelliğimden çoktur.**

Hazreti Aişe'den, Resûlullah efendimizin güzelliği sorulunca, şu mealde bir şiir söyledi:

- Yusuf aleyhisselâmı satın almak için arttırmaya çıkan Mısır zenginleri, Muhammed aleyhisselâmın yüzünün güzelliğini işitmiş olsalardı; güzelliği dillere destan olan Yusuf aleyhisselâm için hiç para vermezler, bütün varlıklarını Muhammed aleyhisselâmın yüzünü görebilmek için saklarlardı. Hazreti Yusuf'un yüzünü görünce ellerini kesen Mısır kadınları, Muhammed aleyhisselâmın parlak alnını görselerdi, ellerinin yerine kalblerini keserler ve hiç acı duymazlardı.

Züleyha, Mısır kadınlarının, Hazreti Yusuf'a olan muhabbeti sebebiyle kendisini ayıpladıklarını duyunca; "Yusuf aleyhisselâm gibi cemâl sahibi eşsiz birisine yalnız ben değil, herkes metfun ve hayran olur. Siz de görün ba-

kalım, siz ne diyeceksiniz?" diye düşünerek, onu sevmekte mazur olduğunu göstermek için bir ziyafet tertip etti. Kendisini ayıplayan ve arkasından konuşan kırk kadar hanımı davet etti. Onlar için dayanıp rahat edecekleri yastıklar; bıçakla kesilerek yenecek yiyecekler hazırladı.

Züleyha'nın davet ettiği kadın misafirler, gelip oturdular. Züleyha, onların her birine birer bıçak verdi. Misafir kadınlar, yastıklara kibirli bir şekilde yaslandılar ve aralarında konuşup gülerek yiyeceklerini bıçakla kesip yemeye başladılar. Bu kadınlar memleketin ileri gelen hanımları idi. Bu sırada Züleyha, başka bir odada giydirilip kuşatılan Yusuf aleyhisselâma, kadınlara görünmesini ve karşılarına çıkmasını söyledi. Yusuf aleyhisselâm, Züleyha'dan çekindiği için, emrine muhalefet etmedi. Kadınlara göründü.

Kadınlar, rüyada görülmesi bile düşünülemeyen bir erkek güzeli olan Yusuf aleyhisselâmı görünce, kendilerinden geçtiler. Hayran hayran Yusuf aleyhisselâma bakıyor, gözlerini ondan ayıramıyorlardı. Cemâlinin heybetinden, yüzünün güzelliğinden, kendilerini unutmuşlardı. Rüyada mı, yoksa hayal âleminde mi yaşadıklarını bilemez hâlde idiler. Farkında olmadan ellerindeki bıçaklarla meyve yerine, hiç acı duymadan, ellerini kestiler.

Yusuf aleyhisselâmın kendilerine ve yiyeceklerine iltifat ve itibar etmediğini gören kadınlar, onda, meleklerin hususiyetini seyrettiler. Ona hayran kaldıklarından ellerini kestiklerinin farkında değillerdi. Onun güzelliğini ve cemâlinin heybetini hiçbir insanda görmemişlerdi. Hepsi bir ağzından; "Bu insan olamaz, bu kerim bir melektir!" demekten kendilerini alamadılar

Mısır'da, insanlar arasında bir kimsenin güzelliği meleğe benzetilerek ifade edilmekte idi. Çünkü, onların nazarında en çirkin mahlûk şeytan, en güzel varlık da melektir. Bu yüzden meleğe benzetme yaparlardı. Yusuf aleyhisselâmı gören Mısırlı kadınlar da, onun fevkalâde güzelliğini ifade etmek için meleğe benzetmişlerdi.

Bir müddet odada duran Yusuf aleyhisselâm Züleyha'nın emriyle odayı terk etti. Onun odadan çıkışını şaşkın bakışlarla izleyen kadınların gözleri, bir müddet kapıya çakılı kaldı. Nihayet ellerinde hissettikleri acıyla kendilerine geldiler. Parmaklarına baktıklarında, elma yerine ellerini kestiklerini anladılar. Bıçakları bırakarak ellerindeki kanın durdurulması ile uğraşmaya başladılar.

Züleyha, hakkında dedikodu yapan kadınlara karşı bir zafer kazanmıştı. İçinde bulunduğu durumu onlara ancak bu şekilde anlatabilirdi. Onların bu zavallı, ne yapacaklarını bilmez hâlini gülümseyerek seyreden Züleyha dedi ki:

- İşte gördünüz mü? Siz benden daha çok kınanmaya, ayıplanmaya lâyıksınız. Çünkü, onu bir defa görmekle kendinizi kaybedip, ellerinizi kestiğinizin bile farkında olmadınız. Ben ise, uzun zamandan beri onunla birlikteyim. Fakat hiçbir vakit sizin bu hâlinize düşüp, hayranlığımdan dolayı kendimden geçmedim. Eğer şimdi gördüğünüz gibi, onu önceden gözünüzün önüne getirseydiniz beni mazur görür, bu sevgimden dolayı beni kınamazdınız.

Züleyha, Yusuf aleyhisselâmı kadınların karşısına çıkarmakla, kendisinin devamlı olarak içinde bulunduğu zor durumu onlara göstermek istemişti. Zira onlar, bir defa Yusuf aleyhisselâmı görmekle

kendilerinden geçmişler ve ellerini kestiklerinin bile farkında olmamışlardı. Böylece, kendisinin Hazreti Yusuf'a karşı davranışlarında haklı olduğunu; asıl onların gülünç duruma düştüklerini göstermiş oluyordu.

Kadınların hiçbirinin, "Hayır, ben soğukkanlılığımı muhafaza ettim, duygularıma hakim oldum. Aklımdan hiçbir fenalık geçmedi ve kendimi kaybetmedim!" demeye hakları kalmamıştı. Çünkü her biri hâlen kanamakta olan parmaklarını sıkıyor, akan kanı durdurma çabasıyla uğraşıp duruyorlardı. Dillerini tutmamanın cezasını bu şekilde çekiyorlardı.

Züleyha onlara unutamayacakları bir ders verdikten sonra, sözlerine şöyle devam etti:

- Yemin ederim ki, ben ondan murad almak istedim. Bu iş için talepte bulundum. O ise bu hususta masumiyet gösterip teklifimi kabul etmedi. Yemin ederim ki, eğer ona emrettiğim şeyi yapmazsa, muhakkak zindanlarda sürünür!

Kadınların hiçbiri, "Evli bir kadın bunu nasıl düşünür, ayıbın da bir hududu olmalı" diyecek hâlde değildi. Zira ellerinin kesilmesi gözler önünde idi. Değil bunu söylemek, hepsi birden, Hazreti Yusuf'un başına toplanıp dediler ki:

- Azîzin hanımının emrine karşı gelmen sana bir fayda getirmez. Üstelik hapse düşer, hakaret ve zillete uğrarsın.

Yusuf aleyhisselâmın karşısında kendilerini unutan ve ona rağbet gösteren bu kadınlar, bundan sonra onu Züleyha'nın arzusuna uymaya teşvik ettiler.

Züleyha, güzelliğinin yanında mal, servet ve mevki sahibi idi. Eğer ar-

zusuna uymazsa, onu hapse attırabilir, iftira edebilir, hatta öldürtebilirdi.

Artık Züleyha evine sık sık misafir getiriyor, onlardan yardım almak istiyordu. Kadınlar hem Yusuf aleyhisselâmı bir daha görmek, hem de Züleyha'ya yardım etmek için geliyorlardı. Kimisi Züleyha'nın isteğini yapmasını isterken, kimisi de kendi gönlünü yapmasını bile teklif ediyordu.

Ancak bir peygamber olan Yusuf aleyhisselâm hiçbirine iltifat etmiyordu. Onlara Allahtan korkmalarını hatırlatıyordu. Ancak istenilmeyen bütün şeylerle tehdit ediliyor, karşılığında insan nefsinin rağbet ettiği şeyler teklif ediliyordu.

Hazreti Yusuf'un zindana atılması

Yusuf aleyhisselâm, kadınların, fuhşu güzel gösteren hileleri ve kendine lâyık olmayan teklifleri iyice artınca, Allahü teâlâya sığınıp duâ etti. Başına gelen bu musibetten korunmasını istedi ve şöyle niyazda bulundu:

- **Ey Rabbim! Zindan bana, bu Mısırlı kadınların beni davet ettikleri şeyden daha hoş geliyor. Onların isteklerini yapmaktansa, zindanı tercih ederim. Ya Rabbi! Eğer sen onların hilelerini benden çevirmezsen, onlara meyleder, böylece sefihler zümresine dahil olurum.**

Azîz, bu işte Yusuf aleyhisselâmın suçsuz olduğunu anladığı için herhangi bir ceza vermeye lüzum görmemişti. Bu defa Züleyha başka hilelerle Yusuf aleyhisselâmı elde etmeye çalıştı. Yusuf aleyhisselâm ise onun hâllerine iltifat etmedi. Züleyha, Hazreti Yusuf'tan ümidini kesince, kocasına dedi ki:

- Bu Kenanlı genç, beni insanlar arasında rezil etti. Kendi nefsinden murad

almak istediğimi söyledi. Bu hususta mazur olduğumu insanlara anlatamadım. Ya bana izin ver, beni kınamamaları için insanlara mazur olduğumu anlatayım veya onu hapset!

Diğer kadınların kocaları da hanımlarını koruyabilmek için Azîze baskı yapıyorlardı.

Hazreti Yusuf'un kadınların tasallutundan kurtulmak için yaptığı duâyı Allahü teâlâ kabul etti. Başta Azîz olmak üzere, Mısırlı kadınların kocaları da kadınların mekik dokur gibi Hazreti Yusuf'u görmeye gelmelerine mâni olmak için bir çare düşündüler.

Neticede Azîz, dedikoduların son bulması için en uygun yolun Yusuf'un hapsedilmesi olduğuna karar vermişti. Böylece Yusuf aleyhisselâm zindana atıldı. Uzun zaman orada kaldı. Kaç sene zindanda kaldığı bilinmemektedir. Yusuf aleyhisselâm; zindanda, uzun zaman kalmış, kurtulma ümidi tükenmiş insanlar gördü. Zindan halkı da temiz ruhlu, güzel ve güler yüzlü, her yönüyle mükemmel bir insanla ilk defa karşılaşıyorlardı. Hiçbirinin hatırından onun bir suç işleyebileceği geçmiyordu.

Yusuf aleyhisselâmla beraber, Mısır Firavununun iki kölesi de zindana atılmıştı. Bunlardan biri ekmekçisi, diğeri de şerbetçisi idi. Her ikisi de Firavuna karşı suç işlediklerinden buraya gönderilmişlerdi.

Yusuf aleyhisselâm, zindanda hastaları ziyaret eder, onların işlerini görür ve sıkıntısı olanları ferahlandırırdı. Biri bir şeye muhtaç olsa, onun için, zindandakilerden para toplar ve yardımda bulunurdu. Geceleri daima namaz kılar ve Rabbini zikre-

derdi. Belâlara uğrayan, hayattan ümitlerini kesmiş hüzünlü kimseleri teselli eder, onlara derdi ki:

- Sizi müjdelerim! Sabrediniz! Allahü teâlâ size ecrinizi verir.

Zindandakilerin her biri ona muhabbet eder; "Ey Yiğit! Ne güzel yüzlü, tatlı sözlü ve iyi huylusun!" derlerdi. İlk geldiğinde zindan arkadaşları sormuşlardı:

- Ey güzel yüzlü delikanlı! Söyle sen kimsin?

Yusuf aleyhisselâm da şöyle cevap vermişti:

- Ben Halilullah İbrahim'in oğlu İshak'ın oğlu Safiyyullah Yakûb'un oğluyum.

Onun suç işleyebileceğine inanmayan zindan müdürü bile Yusuf aleyhisselâma demişti ki:

- Ey delikanlı! Gücüm yetse seni salıverirdim. Buna imkânım yok. Fakat, zindanda istediğin yerde kalabilirsin!

Şerbetçi ile ekmekçinin rüyası

Hazreti Yusuf zindanda iken peygamber olduğu bildirilmiş ve rüya tabiri de öğretilmişti. Yusuf aleyhisselâm, burada sözleri, ilmi ve hâlleri ile insanlara doğru yolu gösteriyor; dedelerinden İbrahim aleyhisselâmın dininin hükümlerini anlatıyor; Allahü teâlâyı bir bilip, Ondan başka hiçbir şeye ibadet etmemelerini söylüyordu. Firavunun ekmekçisi ve şerbetçisi de Yusuf aleyhisselâmı dinleyenler arasında idi.

Birgün Hazreti Yusuf, ekmekçi ile şerbetçinin yanına uğramıştı. Onları dertli ve düşünceli gören Hazreti Yusuf dedi ki:

- Sizi dertli ve düşünceli görüyorum. Bir şey mi oldu?

- Ey nur yüzlü kişi! İkimiz de birer rüya gördük. Neye delâlet ettiklerini bilmiyoruz. Lütfen bize anlatır mısın?

- Gördüklerinizi anlatın da tabir edeyim.

Birisi anlatmaya başladı:

- Ben kendimi rüyamda üzüm sıkıp şarap yaparken gördüm.

Diğeri de rüyasını şöyle anlattı:

- Ben kendimi başımın üzerinde ekmek taşırken gördüm. Kuşlar o ekmeği yiyordu.

Böylece rüyalarını anlatmalarından sonra dediler ki:

- Ey nur yüzlü genç! Bize bu rüyaların yorumunu yap, biz seni iyilik yapan, iyiliği seven bir insan olarak görüyoruz.

Hazreti Yusuf rüyaların yorumunu yapmadan önce, onlara hak din hakkında bilgi verdi ve dedi ki:

- Size gelecek olan bir yemeğin, daha gelmeden önce onun ne yemeği ve lezzetinin nasıl olduğunu, miktarını size haber veririm. Bu Rabbimin bana

öğrettiklerinden, bildirdiklerindendir.

Ben sizin zannettiğiniz gibi Allahü teâlâyı inkâr eden bir kavmin dininde değilim, hiçbir zaman da olmadım ve bozuk dinlerden de uzağım. Ben dedelerim Hazreti İbrahim, Hazreti İshak ve babam Hazreti Yakûb'un dini olan tevhid dini üzereyim. Herhangi bir mahlûku Allaha ortak koşmak bize yakışmaz.

Hazreti Yusuf böylece hak dini anlattıktan sonra, sözlerine şöyle devam etti:

- Ey zindan arkadaşlarım! Sizin altın, gümüş, demir ve başka şeylerden yapılmış, kimseye zarar ve faydaya gücü yetmeyen irili ufaklı çok sayıdaki putlarınız mı hayırlı; yoksa, bir ve her şeye galip olan Allahü teâlâ mı? Sizin, Onu bırakıp taptıklarınız; atalarınızın ve kendinizin takmış olduğunuz kuru adlardan başka bir şey değildir. Allahü teâlâ o putların ilâh olduklarına dair hiçbir delil indirmedi, bildirmedi. Kulların dünya ve ahiretteki bütün işlerinde hüküm yalnız Allahü teâlâya aittir. O, kendisinden başkasına ibadet etmemenizi emreylemiştir. Çünkü, ibadete müstahak olan yalnız Odur. İşte dosdoğru olan din budur. Fakat insanların çoğu bunu bilmiyorlar.

Yusuf aleyhisselâm rüyayı tabir etmeden önce, Allahü teâlânın peygamberi olduğunu söyleyip, mucize gösterdi. **"Size gelen yemekler daha gelmeden, cinsini ve tadını haber veririm."** dedi. Peygamberler ailesinden geldiğini, baba ve dedelerinin peygamber olduğunu bildirdi. Babasının Yakûb, dedelerinin İbrahim ve İshak aleyhimüsselâm olduğundan bahsetti. Hazreti İbrahim ve İshak aleyhisselâm, Mısır'da da bilinir, peygamber oldukları kabul edilirdi. Bu yüzden Yu-

suf aleyhisselâm, açıkladığı tevhid itikadının onlar tarafından kabul görmesi ve sözüne itibar edilerek kendisine itaat edilmesi için, peygamber ailesinden geldiğini söyledi.

Yusuf aleyhisselâm, zindan arkadaşlarını üç kademede Hak dine davet etmişti. İlk önce tevhid itikadının lüzumunu, Allahü teâlâya inanmanın gerekli olduğunu anlattı. Sonra Allahü teâlâdan başka şeylerin, putların ibadete müstahak olmadıklarına dair deliller getirdi. Son olarak da hak dini, aklın ve naklin kabul edeceği bir şekilde ortaya koydu. Nitekim; **"İşte dosdoğru olan din budur. Fakat insanların çoğu bunu bilmiyorlar."** sözü de bunu göstermektedir.

Yusuf aleyhisselâm, rüyalarının tabirini isteyen zindan arkadaşlarına, tevhid inancını anlatıp peygamber olduğunu açıkladıktan sonra, onların rüyalarını tabir etmeye başladı:

- Ey zindan arkadaşlarım! Sizden biri kurtulacak ve tekrar efendisinin hizmetine girecek, ona şerbetçilik yapacaktır. Diğerinize gelince, o asılacak ve kuşlar tepesine konacak, başının etini yiyecektir. Açıklanmasını istediğiniz rüya hakkında hüküm ve takdir böyle olup, aynen gerçekleşecektir.

Hazreti Yusuf, rüyaları böyle tabir ettikten sonra, kurtulacağını söylediği kimseye dönerek dedi ki:

- Kurtulduğun zaman efendinin yanında benden bahset!

Resûlullah efendimiz Yusuf aleyhisselâmın şerbetçiye söylediği sözle ilgili olarak buyurdu ki:

(Allahü teâlâ, kardeşim Yusuf'a [aleyhisselâm] **rahmet etsin. O, şerbetçiye; "Beni efendinin yanında an!" demeseydi, zindanda beş seneden sonra yedi sene daha kalmayacaktı.)**

Zindandan kurtulan şerbetçiye şeytan vesvese verdiği için, Firavuna, Hazreti Yusuf'tan bahsetmeyi unuttu. Nitekim ayet-i kerimede mealen; **(Fakat şeytan, efendisine anmayı ona unutturdu.)** [Yusuf 42] buyurulmuştur.

Yusuf aleyhisselâmın rüya gören zindan arkadaşları çok geçmeden zindandan çıkarıldılar. Rüyalarının neticesi, Yusuf aleyhisselâmın tabir ettiği gibi çıktı. Şerbetçi, Firavunun yanında eskisinden daha iyi bir makama kavuştu. Ekmekçi ise asıldı ve beynini kuşlar yedi. Şerbetçi zindandan kurtulunca, Firavunun yanında şeytanın vesvesesiyle Yusuf aleyhisselâmı unuttu. Neticede Allahü teâlâ, Yusuf aleyhisselâmın zindanda bir müddet daha kalmasını dilemiş, onun sözünü ve şeytanın unutturmasını buna sebep kılmıştır. Cenab-ı Hak bir şeyi murad edince, sebeplerini de yarattığını herkes bilir. Nitekim şair Nâbi şöyle demiştir:

Yani; Nâbi (sen üzülme) bir emrin yapılması hakkında Allahü teâlâ bir şeyi irade edip dileyince; onun yerine getirilmesi için umulmayan yönlerden, çeşitli sebepler ortaya çıkarır.

Firavunun rüyası

Allahü teâlânın, Yusuf aleyhisselâm hakkında takdîr ettiği zindanda kalma müddetinin sonları yaklaşmıştı. Ancak Allahü teâlânın âdeti sebeplerle yaratmak idi. Bunun için de sebeplerini yarattı. Nitekim zamanın Mısır firavunu olan Reyyan, bir gece bir rüya gördü. Dehşetle uyandı. Bir müddet gördüğü rüyayı düşündü, bir şeye yoramadı. Tekrar uyumak istedi, fakat uyuyamadı. Zira zihni gördüğü rüya ile meşgul idi.

Sabah olunca ilk iş olarak memleketindeki bütün müneccimleri, sihirbazla-

rı, rüya tabircilerini topladı. Onlara izzet ve ikramda bulundu. Sonra rüyasını anlattı:

- Bu gece rüyamda yedi tane iri, semiz inek gördüm. Daha sonra ortaya çıkan yedi tane cılız ve zayıf inek o semiz inekleri yedi. Ayrıca yedi adet yeşil taze başak gördüm. Yedi tane de kuru başak vardı. Bu başaklar da yeşil başakları mahvettiler...

Firavun bunları anlattıktan sonra, divan üyelerine ve âlimlere ve rüya tabircilerine birer birer göz gezdirerek sözlerini şöyle bitirdi:

- Ey ileri gelenler! Eğer gerçekten rüya tabirinde mahirseniz, benim rüyamı tabir ediniz!

Allahü teâlâ bu kimselerin basiretlerini bağlamıştı. Tabir etmeleri mümkün değildi. Zira takdîr Hazreti Yusuf'un zindandan çıkması idi. Kâhinler dediler ki:

- Bu anlattıklarınız karışık bir rüyadır. Biz böyle hesaba kitaba gelmeyen rüyaların tabirini bilmeyiz.

Firavun ve kâhinler arasında cereyan eden bu konuşmaların yapıldığı mecliste, Yusuf aleyhisselâmın zindan arkadaşı olan şerbetçi de bulunuyordu. Kalbi sızladı. Hemen Yusuf aleyhisselâmın; **"Beni efendinin yanında an!"** sözünü hatırladı. Firavuna dedi ki:

- Zindanda ilmi ve ibadeti çok salih bir zat vardır. Rüyanızın tabirini bilecek biri varsa, o da bu faziletli zattır. Onun ilim ve hikmet sahibi bir zat olduğunu herkes tasdik eder. Ben ve arkadaşım Ekmekçi zindanda iken gördüğümüz rüyayı ona tabir ettirmiştik. Rüyalarımız, tabir ettiği gibi çıktı. İzin verirseniz rüyanızı ona tabir ettirip geleyim.

Firavun, sevinç ve memnuniyet göstererek,

şerbetçiyi Yusuf aleyhisselâmın yanına gönderdi. Şerbetçi, Hazreti Yusuf'un yanına varınca dedi ki:

- Ey Yusuf! Ey Sıddîk! Bize, yedi zayıf ineğin, yedi semiz ineği yediği ve yedi kuru başağın da yedi yeşil başağı yok ettiği şeklinde görülen rüyanın tabirini haber ver! Umulur ki, Firavun ve yanındakilere isabetli tabirinizle dönerim de, onlar, bu vesile ile senin gerçek değerini anlarlar.

Şerbetçinin burada **"Umulur ki..."** gibi ihtimale yer vermesinin bazı sebepleri vardır: Şerbetçi, birçok kâhinin, hakkında söz söylemekten âciz kaldığı bir rüyayı, Yusuf aleyhisselâmın da tabir edememesinden çekiniyordu. Ayrıca Firavun ile yakınlarının, Hazreti Yusuf'un cevabını anlayabileceklerinden pek ümitli değildi. Anlasalar bile doğruluğuna itimat edeceklerini kat'î olarak bilmiyordu. Ayrıca, Firavun ve avenesi, Yusuf aleyhisselâmın faziletinden habersiz oldukları gibi, diğer insanlar da fazilet ve üstünlük sahibinin kadrini anlayamayacak kadar gaflet içindeydiler. Bu ve benzeri sebeplerden dolayı, kat'î bir ifade yerine **"Umulur ki..."** dedi.

Yusuf aleyhisselâm rüyanın tabirini şöyle yaptı:

- Yedi semiz inek ve yedi yeşil başak bolluk ve genişlik yıllarıdır. Yedi zayıf inek ve yedi kuru başak kıtlık yıllarıdır. Şimdi yedi yıl ziraatteki âdetiniz üzere mahsul ekin. Yiyeceğiniz az bir miktarı dışında, buğdayı saklayın. Bu bolluk yılları geçtikten sonra yedi sene kıtlık olacak. Bu kıtlık seneleri için evvelce biriktirdiğiniz buğdayın, tohumluk olarak saklayacağınız az bir miktarından başkasını o vakte yetişenler yiyip bitirecekler.

Kıtlık seneleri geçtikten sonra bir bereketli yıl

gelecek. O sene yağmurlar yağıp her çeşit mahsulde bereket olacak. İnsanlar, o zaman üzüm, zeytin, susam gibi şeylerin usaresinden, suyundan ve hayvanların sütünden çok istifade edecekler.

Şerbetçi teşekkür ederek ayrıldı. Hazreti Yusuf'tan duyduğu rüyanın tabirini Firavuna haber verdi. Firavun bu tabiri beğendi ve dedi ki:

- Onu bana getiriniz!

Bu hâdise, ilmin faziletini göstermektedir. Çünkü Allahü teâlâ, Yusuf aleyhisselâmın ilmini onun dünyevî bir sıkıntıdan kurtulmasına vesile kıldı. İlim, kişinin dünyevî sıkıntıdan kurtulmasına vesile olduğu gibi, ahiretteki sıkıntısından kurtulmasına da vesile olacaktır. Şerbetçi, Firavunun emri üzerine, Yusuf aleyhisselâmın yanına giderek, "Ey büyük zat, Firavun seni istiyor!" dedi.

Fakat Yusuf aleyhisselâm bu daveti hemen kabul etmeyerek şöyle cevap verdi:

- Efendine dön de ellerini kesen o kadınların zoru neydi, kendisine sor! Benim Rabbim onların hilelerinin ne olduğunu, ne söylediklerini, ne yaptıklarını elbette bilir.

Firavuna bu durum iletildi. Meseleyi tahkik eden Firavun, o kadınları derhal yanına getirterek sordu:

- Yusuf'un nefsinden murad almak istediğiniz vakit ne hâlde idiniz? Onu, Züleyha'nın emrine itaate teşvik ederken size karşı bir meylini hissettiniz mi? Kendisinde bir kötülük, şüphe götürür bir hareket gördünüz mü?

Kadınlar böyle bir soruyla karşı karşıya kalacaklarını hiç hesap etmemişlerdi. Hazreti Yusuf'un suçsuz yere hapsedilmesi onların da vicdan azabı çekmelerine sebep olmuş,

ancak zamanla unutmuşlardı. Firavunun bu meseleyi açmasıyla, eski vicdan azapları tazelenmişti. Suçu yine Hazreti Yusuf'a yıkmak mümkün idi, fakat tekrar vicdan azabına düşmek vardı. Bunun üzerine ellerini kesen kadınların hepsi, Yusuf aleyhisselâmı tenzih edip, onun temizliğine ve iffetinin yüksekliğine şehadet ederek dediler ki:

- Hâşâ! Biz onun hiçbir kötü hâline, hiçbir günahına muttalî olmadık.

Züleyha da, mecliste idi. Hanımlar onun yüzüne bakıp; "Sen ne dersin?" gibi bir imada bulundular. Azîzin hanımı Züleyha da; "Şimdi hak ortaya çıktı. Ben onun nefsinden murad almak istemiştim. O ise, şeksiz şüphesiz doğru söyleyenlerdendir!" dedi.

Hazreti Yusuf saraya davet edildiği hâlde, hemen bu daveti kabul etmedi. Durumun aydınlığa çıkmasını istiyordu. Zira zindana bir suçlu olarak değil de iftira atılmış bir mazlum olarak atılmış idi. Yusuf aleyhisselâm, yapılan daveti kayıtsız şartsız kabul edip, zindandan çıkmakta acele etse idi, Firavunun kalbinde bu iftiradan bir eser ve şüphe kalabilirdi. Fakat zindandan çıkmadan önce, meselenin araştırılmasını istemesi; kendisine atılan iftiradan uzak ve temiz olduğuna delâlet ettiği gibi, zindandan çıkarıldıktan sonra da kınanmaktan kurtulmuş olacaktı.

Yusuf aleyhisselâmın, kendi durumunu, kendisine iftira eden, o ellerini kesen kadınlara sorarak araştırmasını Firavuna teklif etmesi de; bu meselede temiz, nezih ve suçsuz olduğunun ayrı bir delilidir.

Yusuf aleyhisselâmın, kendisine gelen elçiye böyle demesinin sebebi, Kur'an-ı kerimde mealen şöyle beyan buyuruldu:

(Benim, işin doğrusunun anlaşılmasına vesile olan bu teşebbüsüm, onun [Azîzin] **gıyabında** [hanımına] **hıyanet etmediğimi, Allahü teâlânın hainlerin hilelerini muvaffakiyete erdirmeyeceğini bilmesi içindi.)** [Yusuf 52]

Yusuf aleyhisselâm, zindana girince Cebrail aleyhisselâm gelmiş ve kendisine; "Allahümmec'al lî min indike ferecen ve mahrecen, verzuknî min haysü lâ ahtesib = Allahım! Bana kendi katından, içinde bulunduğum bu sıkıntıdan çıkış ve kurtuluş yolu nasip eyle. Beni ummadığım yerden, rızıklandır!" duâsını öğretmişti. Yusuf aleyhisselâm da böyle duâ ederdi.

Hazreti Yusuf'un maliye nazırı olması

Allahü teâlâ, onun bu duâsını kabul etti. Zindandan çıkması için sebepler yarattı. Yusuf aleyhisselâmın hâlleri Firavunun da hoşuna gitti. Çünkü, rüya tabiri ilmine vâkıftı. Zindandan çıkmaya heveslenmemiş, ellerini kesen kadınların hâlinin araştırılmasını istemiş, bir de kendisine yapılan iftiradan uzak olup temiz ve günahsızlığını göstermişti.

Ayrıca Yusuf aleyhisselâmın çok ibadet ve taat yapması da, Firavunun hoşuna giden bir yönü idi. Bütün bunlar; Yusuf aleyhisselâmın ilminin çokluğu başta olmak üzere, kendisine güvenilmesine ve ziyadesiyle hayranlık duyulmasına sebebiyet verdi. Böylece Firavun, Yusuf aleyhisselâm hakkında hüsnüzan sahibi oldu.

Hükümdarların ortak yönü, en değerli kimseleri ve en kıymetli şeyleri kendilerinde bulundurmak istemeleridir. Zamanın Mısır Firavunu da, böyle üstün hasletlere sahip olan Yusuf aleyhisselâmı, kendisine müsteşar edinmek istedi.

Bu sebeple, "Onu bana getirin, kendisini has müsteşar edinip işlerimi ona bırakayım!" dedi. Firavunun emri üzerine bir elçi, Yusuf aleyhisselâmın yanına geldi. Firavunun kendisini çağırdığını söyledi. Yusuf aleyhisselâm, hakikat ortaya çıktığı için de Firavunun davetini kabul etti.

Zindan arkadaşları, Yusuf aleyhisselâmın aralarından ayrılışına çok üzüldüler. Çünkü ondan hep iyilik ve fayda görmüşlerdi. Kendilerine daima yardımcı oluyordu. Yusuf aleyhisselâm zindandan çıkarken, zindandakilere veda edip şöyle duâ etti:

"Allahım! Hayırlı, salih kimselerin kalblerini onların üzerine çevir! Onlardan haberleri gizli tutma!"

Yusuf aleyhisselâmın bu duâsından sonra, haberler herkesten önce hapishanedekiler tarafından öğrenilmeye başladı. Zin-

danın kapısına; "Burası, belâ, musibet ve hüzün evi, dirilerin kabri, düşmanların sevinç, dostların tecrübe yeridir" diye yazdı. Gusül abdesti alıp elbiselerini değiştirdi. Sonra Firavunun sarayının kapısına kadar geldi. Bu sırada, **"Rabbim, dünyam ve yarattıkları hakkında bana kâfidir. Ondan başka ilâh yoktur!"** diye duâ etti.

Firavunun odasına girince; "Allahım! Bana ondan hayır gelmesini nasip et! Onun ve başkasının şerrinden sana sığınırım!" diye duâ etti.

Firavun kendisini görünce, Yusuf aleyhisselâm Arapça selâm verdi. Firavun, çok lisan bilirdi. Hangi lisan ile konuşursa, Yusuf aleyhisselâm da o dil ile cevap verirdi. Arapça ve İbraniceyi de onun bildiği lisanlardan fazla olarak biliyordu. Firavun, ondaki bu hâllere hayran oldu. Çok iltifatlarda bulunarak dedi ki:

- Sen bugünden itibaren bizim nezdimizde mühim bir mevki sahibisin, her işte eminsin, itimat edilen bir müsteşarsın!

Firavun, Yusuf aleyhisselâmla konuştukça, ona olan hayranlığı gitgide artıyordu. Hâlbuki Yusuf aleyhisselâmı ilk gördüğünde; "Bunca yaşlı başlı sihirbaz ve kâhinin tabir edemediği rüyayı bu genç mi yorumladı?" diye sormaktan kendisini alamamıştı.

Firavun, rüyasının yorumunu, bir de Yusuf aleyhisselâmın ağzından dinlemek istedi. Yusuf aleyhisselâm, Firavunun rüyasını ve tabirini şöyle anlattı:

"Rüyanda, Nil nehri kenarında semiz ve güzel yedi ineğin ortaya çıktığını gördün. Sen onların güzelliklerine hayran hayran bakarken, aniden suyun kabardığını sonra da kuruduğunu gördün. Bu sırada Nil'in kokmuş çamurların-

dan, zayıflıktan karınları yapışmış yedi ineğin çıktığını gördün. Bunlar yedi semiz ineğin arasına girip, onları yırtıcı hayvanların parçaladığı gibi parçaladılar. Etlerini yediler, derilerini parçaladılar ve kemiklerini kırdılar. Sen, zayıf olmalarına, semiz ineklere galip gelip, onları yemelerine rağmen, kendilerinde hiç semizleşme olmadığını görüp hayret ettin.

Bu sırada aniden, tanesi dolgun yedi yeşil ve taze başak gördün. Bunun hemen yanında, kuru ve siyah yedi başak daha vardı. Hepsinin kökleri sulu bir yerde idi. Sen ise kendi kendine hayret içerisinde; "Bitkilerin yeri aynı, hepsi de sulu bir yerde bulunuyor. Fakat bu yedisi yeşil ve meyveli; şu yedisi ise, siyah ve kuru, bu nasıl oluyor?" diyordun.

Bu sırada rüzgâr esti. Kuru ve siyah olan başakların yaprakları, yeşil başakların üzerine dağıldı. Bu sırada yeşil başaklar arasından bir ateş çıktı. Bu ateş onları yakıp kararttı. İşte, senin gördüğün rüya budur!"

Yusuf aleyhisselâmı dikkatle dinleyen Firavun dedi ki:

- Ey Sıddîk! Gördüğüm rüyayı olduğu gibi anlattın. Hiç hata etmedin. Senden dinlediklerim, gördüğüm bu rüyadan daha garip ve hayret vericidir. Şimdi bunun için ne tedbir almamız gerektiğini söyle!

Firavun rüyanın tabirini daha önce dinlediği için sadece rüyayı dinlemekle yetindi. Yusuf aleyhisselâm söze başladı:

- Bolluk senelerinde bol bol ekin ekmenizi tavsiye ederim. Çünkü bu yıllarda taş ve kerpiç üzerine ekin ekseniz yine bitecektir. Daha sonra büyük ambarlar yaptırın ve ekinleri sapları ile beraber ambarlarda saklayın! Bu şekilde

ekinler bozulmadan kalır, hem de saplar, hayvanlarınız için yem olur. Halka da ekinlerinden ihtiyaçları kadarını yemelerini, geriye kalanını saklayıp korumalarını emretmelisin. Sakladığın bu kadar yiyecek, Mısır halkı ve etrafındakiler için kâfi gelir. Böylece daha evvel kimsenin toplamadığı malı toplamış olursunuz.

Kıtlık zamanı her taraftan insanlar, yiyecek almak için size gelirler. Topladığınız yiyecekleri, onlara satarsınız. Bu şekilde hem onlar ihtiyaçlarını giderir ve hem de devlet hazinesi mal ile dolar!

Yusuf aleyhisselâmın bu tavsiyeleri, Firavunun çok hoşuna gitti. Fakat bu işte kendisine yardım edebilecek, kabiliyetli birini tanımıyordu. Yusuf aleyhisselâma dedi ki:

- Bu hususta bana kim yardımcı olur? Bu işi benim için kim yapar?

- Mısır'ın hazinelerinin idare işini bana bırak! Ben onu müstahak olmayanlardan muhafaza etmeye muktedirim, tasarruf yollarını bilirim. Bu büyük ve mühim işi hakkıyla yaparım!

Melik bu teklifi memnuniyetle kabul etti. Böylece Hazreti Yusuf Mısır diyarında Firavundan sonra en çok sözü geçen kimse oldu.

Aslında halkın işlerinde tasarruf ve yetkiyi alması, Yusuf aleyhisselâma vacip idi. Bundan dolayı işi üzerine almak ona câiz oldu. Halkın işlerinde tasarruf ve yetkiyi ele almasının Yusuf aleyhisselâma vacip olmasının birkaç sebebi vardı:

Yusuf aleyhisselâm Allahü teâlâ tarafından insanlara gönderilen bir peygamber idi. Onun için mümkün olduğu kadar, insanlara işlerinde faydalı olması lâzım ve vacip idi.

Yusuf aleyhisselâm,

yakında kıtlık çekileceğini, bu seneler için tedbirli ve ihtiyatlı bulunulmazsa, halkın büyük bir kısmının helâk olacağını vahiy ile öğrenmişti. Allahü teâlânın, Yusuf aleyhisselâma kıtlığın zararının az olması için tedbir almasını emretmiş olması muhtemeldir.

Ayrıca lâyık olanlara faydalı olmak, onlardan zararı defetmek aklen de güzel bir iştir. Yusuf aleyhisselâm halkın faydasına olan işlerde titizlik göstermekle mükellef idi. Hazinenin idaresi onun elinde olmadıkça, üstlendiği vazifeyi yerine getirmesi mümkün değildi. Vacip bir işin yerine getirilmesine sebep olan şey de vacip olur. Bundan dolayı, Mısır hazinelerini ele almak istemesi, Yusuf aleyhisselâma vacip işlerdendi. Yoksa kıtlıkta, insanların ihtiyaçlarını gidermesi mümkün olamazdı.

Züleyha ile evlenmesi

Züleyha aradan yıllar geçmesine rağmen, Hazreti Yusuf'u unutmuş değildi. Ancak eskiden Hazreti Yusuf kendi evinde ve emrinde idi. Şimdi ise böyle bir durum olmadığından, Yusuf aleyhisselâmı eskisi gibi görme imkânı da yoktu. Bu arada Azîz ölmüş, Züleyha da serbest kalmıştı.

Züleyha, kocasının ölümünden sonra her şeyden el etek çekip, saraydan uzaklaşıp, bir viranede yaşar olmuştu. Yusuf aleyhisselâmın Maliye Nazırı olmasından sonra, kocasından kalan ziynet ve malını dağıtmaya başladı. Yusuf aleyhisselâmdan bahseden herkese veriyordu. Elinde, avucunda hiçbir şeyi kalmadı. İyice fakir düştü. Hak dini seçip, kendisini ibadet ve taate verdi.

Züleyha, birgün Yusuf aleyhisselâmın yolu üstüne çıkıp dedi ki:

- Sultanları emrine isyan ile köle eden, köleleri emrine itaatle sultan eden Allahü teâlâyı tesbih ederim. O, her türlü noksanlıktan uzaktır.

Züleyha'nın sesini duyan Yusuf aleyhisselâm, onu tanıyıp iltifatlarda bulundu. Daha sonra, Firavunun da aracılık yapmasıyla, Allahü teâlânın emri üzerine nikâh kıyıp, onunla evlendi. Yusuf aleyhisselâm, Züleyha'nın yanına girince sordu ki:

- Evlilik yoluyla meşru şekilde bir araya gelmemiz, senin bir zamanlar istemiş olduğundan hayırlı değil mi?

Bunun üzerine Züleyha'nın cevabı şöyle oldu:

- Ey Sıddîk, beni ayıplama! Bildiğin gibi ben; mal, mülk, güzellik gibi dünya nimetlerine sahip bir kadındım. Ancak kocam kadınlara yaklaşmaktan mahrumdu. Sen de benim gördüğüm en güzel kimseydin!

Bundan böyle Züleyha gerçek manasıyla mutluluğu tadacaktı. Gören kadınların ellerini kesecekleri derecede güzel bir kocası vardı. Aynı zamanda kocası, zamanında yaşayan insanların gıpta edecekleri derecede üstün bir edep ve terbiye numunesi idi. Züleyha'nın ikinci mutluluğu da, Hazreti Yusuf'un tanıttığı hak dini tanımış, ona inanmış ve ebedî huzura kavuşmuş olmasıydı. Beraber ibadet ediyor ve kocasının emirlerine severek uyuyordu. Zamanındaki müminlerin annesi olma şerefine de kavuşmuştu.

Yusuf aleyhisselâmın Züleyha'dan iki oğlu ile Rahmet adında bir kızı oldu. Yûşâ aleyhisselâm ve Eyyûb aleyhisselâmın hanımı, Yusuf aleyhisselâmın soyundandır.

Yusuf aleyhisselâm, devlet işlerinde bütün yetkileri eline alınca, gelecek kıtlık senelerini düşü-

nerek, çeşitli tedbirler almaya başladı. Ülkenin her tarafına haber gönderip, insanların ziraatle meşgul olmasını istedi. Ekilmedik hiçbir yerin bırakılmamasını ve her tarafın ekinlerle doldurulmasını emretti. Bu hâl tam yedi sene devam etti. Elde edilen mahsulün beşte birini devlet hesabına vergi olarak topladı. Bunun için kaleler ve depolar yaptırdı. Bolluk senelerinde topladığı yiyecekleri, ekinleri, başakları ile buralarda depoladı. İnsanlara çok iyilik ve ihsanlarda bulundu.

Mısır halkı Hazreti Yusuf'tan çok memnundu. Onlara hep adaletle muamele ederdi. Bolluk seneleri böylece geçip gitti. Peşinden bütün şiddetiyle kıtlık başladı. O zamana kadar böyle kıtlık görülmemişti. Bir damla yağmur düşmediği gibi, yerden bitki namına hiçbir şey bitmez oldu.

Herkes bu bolluk yıllarında, kıtlığı hatırlarına bile getirmek istemiyorlardı. Yedinci bolluk senesi bitmeye yakın insanlar, acaba Firavunun rüyası gerçekleşecek mi diye bekliyor, kıtlığın gelmesini hiç arzu etmiyorlardı. Ancak sekizinci sene yağmur mevsimi geldiği hâlde bir damla bile yağmur düşmüyordu. O zaman Firavunun rüyasının gerçekleştiğini herkes anladı. Ancak Firavun bu rüyayı görmeseydi kıtlık olmazdı, diyen nasipsizler de vardı. Nil nehri neredeyse kuruyacak hâle gelmişti.

Kıtlığın ilk senesinde, insanlar biriktirdikleri yiyecekleri bitirdiler. Yusuf aleyhisselâmdan para ile yiyecek satın almaya başladılar. Yusuf aleyhisselâm, kim olursa olsun kimseyi kayırmadan, ilerde sıkıntı olmaması için, yiyecek almaya gelene, bir deve yükünden fazla yiyecek vermezdi. Bu hususta adaletten asla ayrılmazdı.

YUSUF ALEYHİSSELÂM

Yusuf aleyhisselâmın bizzat kendisinin köle olarak satıldığı Mısır'da, herkes onun eline bakar olmuştu. İnsanlar, akın akın gelip, yiyecek bir şeyler almak için çırpınırlardı. Aç insanlar, Yusuf aleyhisselâmın mübarek yüzünü görünce, açlıklarını unuturlardı. Yusuf aleyhisselâm Firavuna da, yiyeceği halka verdiği gibi verir, insan olarak herkesin hakkını gözetir ve başkalarından fazla vermezdi. Bununla beraber Firavuna çok iyi muamele ederdi. Çünkü kendisini hazinelerinin başına geçirerek bunca insanın sıkıntıdan kurtulmasına vesile olan Firavun idi.

Yusuf aleyhisselâm, Firavunun Allahü teâlâya ve kendisinin peygamberliğine inanması için, gayret ederdi. Hazreti Yusuf'un bu güzel muamelesi sayesinde, Firavun ve daha pek çok insan imanla şereflendi.

Mısır'da halk, kıtlık yıllarından önce biriktirdiği mahsulü yerken, civar yerlerde böyle bir tedbir alınmadığı için büyük sıkıntı çekiliyordu. Kıtlık, Kenan iline ve Şam taraflarına da isabet etmişti. Başkaları gibi, Yakûb aleyhisselâmın evindekiler de kıtlığın sıkıntısını çekiyordu. Mısır'da buğdayın bulunduğu, başka yerlerde buğdayın eserinin bile bulunmadığı haberi civar yerlere yayılmıştı. Bunu öğrenen insanlar, akın akın Mısır'a gelmeye başladılar. Ne kadar kıymetli mal ve elbiseleri varsa buğdayla değiştiler.

Yusuf aleyhisselâm insanların hâlini, dertlerini iyi anlamak için karnı doyasıya yemek yemezdi. Kıtlığın hüküm sürdüğü yedi sene boyunca âdeti böyle olmuştu. Ona derlerdi ki:

- Sen acıkmıyor musun ey Yusuf?

- Elbette acıkıyorum.

- O hâlde neden yemiyorsun? Mısır hazineleri senin emrinde değil mi?

- Kendim doyarsam, aç kalanların hâlini unutacağımdan, dertlerini anlayamayacağımdan korkuyorum.

Böylece o Peygamber, her insan için geçerli olan, "Tok açın hâlinden anlamaz" gerçeğine işaret ediyordu.

Kardeşleri Mısır'da

Mısır'da tedbir alındığı için kıtlık fazlasıyla hissedilmiyor, ancak civar memleketlerde ziyadesiyle hissediliyordu. Mısır'da buğday olduğunu işitenler, mal ve para olarak neleri varsa alıp geliyorlar ve bunları verip buğday alıyorlardı. Hazreti Yusuf bu işi bizzat kendisi kontrol ediyordu. Böylece buğday sıkıntısı çekenler, buğdaya kavuşup sevinç içinde dönüyor, Mısır hazinesi de altın vb. şeylerle doluyordu. Firavun da bu durumdan çok memnun idi.

Bu amansız kıtlık Kenan ilinde Yakûb aleyhisselâmın evinde de hissediliyordu. Buğday ve ekmek namına bir şey kalmamıştı. Mısır'da buğday bulunduğu haberi buraya da gelmişti. Yakûb aleyhisselâm oğullarına dedi ki:

- Mısır'a gidip biraz buğday getirin! İşittim ki Mısır sultanının bir hazinedarı varmış ve tahıl ambarlarının hepsi onun elinde olup, dedemiz İbrahim aleyhisselâmın dini üzere imiş. Nasıl bir kimse olduğunu gidip görün ve "Biz İbrahimoğullarındanız!" deyin. Belki İbrahim aleyhisselâmın soyundan olduğunuzu bilir de size kolaylık gösterir.

Bünyamin haricindeki diğer on oğlunu Mısır'a gönderdi. Bünyamin, Hazreti Yusuf ile aynı anneden kardeş olup, Hazreti

YUSUF ALEYHİSSELÂM

Yakûb onu yanından hiç ayırmazdı. Hazreti Yusuf'un ayrılık acısını onunla teskin ediyordu.

Hazreti Yusuf, huzuruna giren on kişilik bir grubu gördüğü vakit gözlerine inanamadı. Evet, bunlar kendi kardeşleriydi. İçlerinde sadece Bünyamin yoktu. Onlara sordu:

- Ne istiyorsunuz?

- Buğday istemeye geldik.

- Hangi beldenin insanlarısınız?

- Kenan ilinden geliyoruz.

- Orası Mısır'a çok uzak değil midir?

- Öyledir efendim. Ancak araya açlık girdiği zaman uzaklar yakın oluyor.

- Yurdunuzu ne hâlde bıraktınız?

- Kıtlıktan başka bir şey yoktur. Sadece kurak hava, sadece aç insanlar vardı. Sizin, gelenleri boş çevirmediğinizi duyduk, ümitle geldik. Lütfen bizi eli boş çevirmeyin.

- Siz buğday alıcılarına değil, casuslara benziyorsunuz.

- Doğru söylüyoruz. İhtiyar bir babanın on evlâdıyız. Babamızın ismi Yakûb'dur. Beldemizde kıtlık var. Mısır'dan başka yerde buğday bulunmadığını ve senin iyi bir kimse olduğunu duyan babamız, bizi gönderdi.

Kardeşleri Hazreti Yusuf'u tanımamışlardı. Zira Yusuf aleyhisselâm makamında heybetli olduğundan, huzuruna gelenler mübarek yüzüne bakamazlardı. Bir de Hazreti Yusuf bir devletin başında bulunmakta idi. Onlar, Yusuf aleyhisselâmdan ayrıldıktan sonra hiç haber alamamışlar, hatta onun, böyle bir devlete kavuşacağını hatırlarından bile geçirmemişlerdi.

Ayrıca, Yusuf aleyhisselâm daha çocuk iken ay-

rılmıştı. Şimdi ise yüzü, boyu ve şekli de değişmişti. Yusuf aleyhisselâm ise onları hemen tanımıştı. Zira onlar hiç değişmemişti.

Hazreti Yusuf kardeşleri için sofra serdirdi. Çeşitli ikramlarda bulundu. Kardeşleri ziyadesi ile memnundu. Daha sonra Hazreti Yusuf'un emriyle develer getirildi. Hizmetçiler çuvalları doldurmaya başladılar. Biraz sonra Hazreti Yusuf kardeşlerine sordu:

- Siz on kişisiniz. Hâlbuki deve sayısı onbir. Hani bu bir devenin sahibi?

- Efendim, şu anda biz onbir kardeşiz. Memlekette kalan bir kardeşimiz daha vardır. Ancak babamız onu yanından pek ayırmak istemiyor?

- Babanız neden onu yanından ayırmak istemiyor?

- Babamızın, o küçük kardeşimizin annesinden bir oğlu daha vardı. Adı Yusuf olan o oğlunu çok severdi. Kırda telef oldu. Onun üzüntüsünden dolayı babamız, ismi Bünyamin olan küçük kardeşimizi yanından hiç ayırmaz. Yusuf'a çok üzüldüğünden dolayı gözleri de görmez oldu. Bir ev yaptırdı. Yusuf'a olan üzüntüsü sebebiyle o eve **Beyt-ül-ahzân** dedi. Her gün o eve girer, Yusuf diye ağlar. Babamız bütün bu üzüntülerini bu kardeşimizle teskin eder.

Yusuf aleyhisselâm, âdeti olduğu üzere şahıs başına bir deve yükünden fazla buğday vermezdi. Onlara da birer deve yükü verip paralarını aldı. Ayrıca Bünyamin için de bir deve yükü verdi. Sonra şöyle buyurdu:

- Sizin sözünüzden, babanızın, yanında bıraktığı kardeşinizi daha çok sevdiği anlaşılıyor. Bu ise, insanı hayrette bırakıyor. Çünkü sizin bu kadar cemâl ve olgunluk sahibi ol-

manıza rağmen, babanızın o kardeşinizi daha çok sevmesi, onun akıl, fazilet ve edep bakımından kâmil birisi olduğunu gösteriyor. Bu yüzden onu görmek istiyorum, onu bana getiriniz! Eğer getirmezseniz bir daha size zahire vermem. Görüyorsunuz ki, size de, babanızın yanında kalan kardeşiniz adına da zahire veriyorum. Ben misafirperverlerin hayırlısıyım. Eğer onu da getirmezseniz, artık benim yanımda size hiçbir zahire yoktur! Yanıma da gelmeyiniz, diyarıma da girmeyiniz!

Hazreti Yusuf bu sözleri âmirane söylemişti. Kardeşleri korka korka cevap verdiler:

- Onu babasından isteyecek ve emrinizi yerine getirmeye çalışacağız.

Daha sonra Hazreti Yusuf hizmetçilerine, "Onlardan alınan parayı gizlice yüklerinin içine koyun! Olur ki, ailelerine döndükleri zaman bunun farkına varırlar da, belki yine kardeşleri Bünyamin ile beraber buraya dönerler." emrini verdi. Böylece onların tekrar gelmelerini teşvik etmek istedi.

Hazreti Yusuf'un kardeşleri gördükleri ikramdan son derece memnun olmuşlardı. Getirdikleri çuvallar tıka basa doldurulmuş ve çok fazla da bir ücret alınmamıştı. Hazreti Yusuf'tan gördükleri ikramı ara sıra dile getirmekten kendilerini alamıyorlardı. Konuşa, gülüşe yollarına devam ediyorlardı. Ancak onları düşündüren bir şey vardı. Maliye Nazırı kesin konuşmuştu. Kardeşlerini bir dahaki gelişlerinde getirmezler ise, o zaman hiç buğday alamayacaklardı. Şimdi nasıl edip de babalarından izin alacaklarını düşünüyorlardı.

Yusuf aleyhisselâmın kardeşleri, Yakûb aleyhisselâmın yanına varınca,

daha yüklerini açmadan, babalarına, Mısır'da gördükleri izzet ve ikramı, kendilerine gösterilen iyi muameleyi etraflıca anlattıktan sonra dediler ki:

- Mısır Maliye Nazırını çok iyi bir insan olarak gördük. Bize ikramda bulundu. Akrabamız olsa, o kadar ikramı bize yapamazdı.

- Eğer bir daha giderseniz, ona benden selâm söyleyin ve "Babamız sana duâ ediyor!" **deyin!**

Bunun üzerine oğulları, Yakûb aleyhisselâma şöyle dediler:

- Baba, bizimle beraber Bünyamin'i de göndermedikçe bize verilecek zahire yasaklanmıştır. Bizimle birlikte kardeşimizi de gönder ki, tekrar buğday ve yiyecek alalım. Hiç şüphen olmasın ki, biz onu mutlaka koruruz.

- Onu koruyacağınıza ve muhafaza edeceğinize dair size nasıl güvenirim? Yusuf'un başına nelerin geldiğini sizler daha iyi bilirsiniz. Ancak Allahü teâlâ en hayırlı koruyucudur ve tevekkül edip, işlerimi Ona bıraktım. O, merhamet edenlerin en merhametlisidir.

Yakûb aleyhisselâmın bu sözünden, onun gitmesinde fayda gördüğü için, oğullarının Bünyamin'i götürmelerine izin verdiği anlaşılmaktadır.

Yakûb aleyhisselâmın oğulları yüklerini açınca, zahire karşılığında verdikleri bedellerin kendilerine iade edildiğini gördüler. Karşılaştıkları bu manzara, babalarına Mısır Azîzi hakkında arz ettiklerini teyit eder mahiyette olduğu için sevindiler. Babalarının huzuruna varıp nazik ve hürmetkâr bir ifade ile durumu bildirdiler:

- Ey babamız! Daha ne istiyoruz, bundan ziyade iyilik olur mu? Işte sermayemiz de bize iade edilmiş.

Biz onunla tekrar ailemize zahire getiririz. Kardeşimizi de koruruz. Kardeşimiz Bünyamin'i götürmekle bir deve yükü zahire de fazla alırız. Bu getirdiğimiz az bir zamanda tükenecektir, bizi idare etmez.

- O akçeyi geri götürün, belki yanılmışlardır veyahut bizi denemişlerdir. "Peygamber oğullarıdır. Görelim, helâli haramı seçerler mi?" **demiş olabilirler.**

Yakûb aleyhisselâm sözlerine şöyle devam etti:

- Bünyamin'i bana sağ salim getireceğinize dair Allahü teâlâ adına yemin edip teminat vermedikçe asla sizinle göndermem. Ancak etrafınızın çevrilip çaresiz kalmış olmanız durumunda izin veririm.

Oğulları yemin ederek teminat verince, Hazreti Yakûb izin verdi ve dedi ki:

- Allahü teâlâ bizim söylediğimiz şu sözlere vekildir.

Burada ibret alınacak bir husus vardır: Hadis-i şerifte; **(Belâ** [bazen] **insanın konuştuğu söze bağlıdır.)** buyurulduğu gibi, Yakûb aleyhisselâm daha önce oğullarına; "Yusuf'u kurt yemesinden korkuyorum." buyurmuş, kendisine musibet bu cihetle gelmiş, oğulları; "Yusuf'u kurt yedi!" demişlerdi. Burada da; "Etrafınızın kuşatılıp çaresiz kalmış olmanız..." buyurdu. Yine bu yönden musibete duçar oldu.

Yakûb aleyhisselâm, oğullarının Yusuf aleyhisselâma yaptıklarını bilmesine rağmen, Bünyamin'i onlarla beraber gönderdi. Çünkü, onlarda Yusuf aleyhisselâma karşı gördüğü hasedi, Bünyamin'e karşı görmemişti. Onların, ona karşı iyi niyet sahibi olduklarını görüyordu. Bir de kıtlık bütün şiddeti ile sürüyordu. Mısır Azîzinden zahire alabilmek için buna mecburdu.

Oğulları ikinci sefere hazırlanırken, Yakûb aleyhisselâm, evlâtlarına yolculuğa çıkmadan önce bazı tavsiyelerde bulundu. Çünkü oğulları, yakışıklı, cemâl ve kemâl sahibi, boylu boslu ve kuvvetli olup, hepsi de bir babanın oğlu idiler. Yusuf aleyhisselâmın onlara ikramda bulunduğu, Mısır halkı tarafından da biliniyordu. Bu sebeple orada şöhretleri vardı. Yakûb aleyhisselâm, Mısır'a hep birlikte girerken, nazar değmesinden endişe ettiği için onlara dedi ki:

- Ey oğullarım! Mısır'a varınca, hepiniz bir kapıdan girmeyin! Her biriniz ayrı ayrı kapılardan girin! Bununla beraber bu sözümle Allahın kazasından hiçbir şeyi sizin üzerinizden gideremem. Hüküm ve kaza ancak Allahü teâlâdandır. Ben ancak Ona güvenip dayandım. Tevekkül edenler de Ona güvenip dayanmalıdır.

Bu sözüyle onlar üzerine nazar isabet edeceğinden korktu. Hâlbuki Mısır'a ilk gidişlerinde böyle bir tavsiyede bulunmamıştı. Çünkü o zaman kimse onları tanımıyordu.

Yakûb aleyhisselâmın oğulları, Mısır'a vardıkları zaman, babalarının emrine uyarak ayrı ayrı kapılardan şehre girdiler. Yusuf aleyhisselâmın yanına giderek, ihsanlarına teşekkür ettiler. Ayrıca babalarının selâm ve duâlarını bildirerek dediler ki:

- İşte o küçük kardeşimiz budur, onu da getirdik.

Yusuf aleyhisselâm onlara gereken ikram ve iltifatta bulundu. Hatta öncekinden daha çok ikramda bulundu. Onları yemeğe davet etti. Her bir sofraya ikişer kişi oturttu. Onbir kişi olduklarından, Bünyamin yalnız kaldı. Bu sırada kardeşi Bünyamin, Yusuf aleyhisselâmı hatırlayıp ağladı ve kendi kendine,

"Kardeşim Yusuf sağ olsa idi, Sultan beni de onunla beraber oturturdu." diye söylendi.

Bu esnada Yusuf aleyhisselâm kardeşlerine dedi ki:

- Bu kardeşiniz yalnız kaldı.

- Onun bir kardeşi vardı, öldü.

Bunun üzerine Yusuf aleyhisselâm, **"Öyleyse onu yanıma oturtayım!"** diyerek, Bünyamin'le aynı sofraya oturdu. Bünyamin, sofrada hem yemek yer, hem de sık sık Yusuf aleyhisselâma bakardı. Yusuf aleyhisselâm sordu:

- Niçin bana böyle dikkatli dikkatli bakıyorsun?

- Vefat eden kardeşim size çok benzerdi de onun için...

Akşam olunca, yatıp istirahat etmek için iki kişiye bir oda gösterildi. Fakat Bünyamin yine tek kaldı. Bunun üzerine ağladı ve dedi ki:

- Kardeşim Yusuf sağ olsa idi, ben de onunla aynı odada kalırdım.

Bu hâli gören Yusuf aleyhisselâm, **"Gel, sen de benim odamda misafir ol!"** dedi. Fakat Bünyamin, Yusuf aleyhisselâmın kardeşi olduğunu hâlâ anlayamamış ve kardeşlerinden ayrı kaldığına bile üzülmüştü. Bunun farkına varan Hazreti Yusuf, bulundukları odada kimseyi bırakmadı ve Bünyamin'e dedi ki:

- Benim sana kardeş olmamı ister misin?

- Senin gibi eşsiz bir insanla kardeş olmayı kim istemez ki? Ama senin baban Yakûb aleyhisselâm ve annen Râhil değil ki...

Bu defa Hazreti Yusuf'un gözleri dolmuştu.

- Neler oluyor sana ey Azîz? Seni üzdüm mü?

- Ben senin kardeşin Yusuf'um. Artık huzurlu günlere kavuştun demektir. O hâlde kardeşlerinin

yaptıklarından dolayı mahzun olma!

Bünyamin bir anda şaşırmış, neye uğradığını bilemez olmuştu. Yıllardır özlenen, ardından gözyaşı dökülen ağabeyi hiç umulmayan bir zamanda karşısına çıkmıştı. Bu ancak rüyalarda görülebilecek bir mutluluktu. Hazreti Yusuf kardeşine sarılmış, hasret gideriyordu.

Yusuf aleyhisselâm Bünyamin'e; **"Sana söylediklerimi kardeşlerine söyleme!"** diye tembih etti. Bünyamin ayrılmak istemediğini söyleyince, Hazreti Yusuf dedi ki:

- Fakat babamızın benim yokluğuma ne kadar üzüldüğünü bilirsin. Sen de, bir sebep olmadan burada kalırsan, üzüntüsü daha da artar. Buna başka bir yol bulalım.

- Karar senindir. İstediğini yap!

İbrahim aleyhisselâmın dininde, bir kimsenin bir şeyi çalınsa, mal sahibi de malını hırsızın elinde yakalasa, malı çalan, mal sahibine kölelik ederdi. Musa aleyhisselâm zamanına kadar, bu hüküm aynen devam etmişti.

Yusuf aleyhisselâm da bunu bildiğinden, altından yapılmış bir su tasını, kimsenin haberi olmadan kardeşi Bünyamin'in yükünün içine koydurttu.

Yusuf aleyhisselâmın kardeşleri, her şey hazır olunca, vedalaşarak yola koyuldular. Keyiflerine diyecek yoktu. Yine oldukça yüklü bir erzak almışlar, ayrıca büyük bir izzet ve ikram görmüşlerdi. Şehirden henüz ayrılmış sayılırlardı ki, arkalarından yükselen bir ses onları durmaya mecbur etti:

- Ey kafile ehli! Durun! Muhakkak siz hırsızlarsınız!

Aynı zamanda kendilerine doğru dolu dizgin gelmekte olan bir grup insan gördüler.

Münadinin; **"Ey kafile ehli, muhakkak siz hırsızlarsınız!"** sözünü söylemelerinin sebebi, altın tası arayıp bulamayınca; "Burada şu kafiledekilerden başkası yok idi. Demek ki tası bunlar aldılar." diye düşündükleri içindi.

Yusuf aleyhisselâmın kardeşleri, şanlarına yakışmayan böyle bir suçun üzerlerine atılmasına çok üzüldüler. Gelenlere dönerek dediler ki:

- Ne kayboldu? Aradığınız nedir?

- Azîzin su kabını aramaktayız. Onu bulup getirene bir deve yükü bahşiş var.

Yusuf aleyhisselâmın kardeşlerinin, münadiye; "Hayır biz çalmadık!" yerine, "Ne kayboldu? Aradığınız nedir?" demeleri; "Bizim hırsız olmamız şöyle dursun, sizden zaten bir şey çalınmamıştır. Bu bir kayıp olabilir" demek istemelerindendir.

Münadi ve yanındakiler, onların sözündeki inceliği anladıklarından, ikinci defa olarak; "Azîzin tasını çaldınız!" yahut "Azîzin su kabı çalındı!" demeyip; "Azîzin su kabını zayi ettik. Onu arıyoruz!" demeye mecbur oldular.

Kardeşlerin yüzlerinde hiçbir korku ve endişe sezilmiyordu. Kendilerinden emin bir tavırları vardı. Bunca iyiliklerini gördükleri bu zata karşı bir de ihanet etmeyi düşünmüş olamazlardı. Kardeşlerin biri söz aldı:

- Vallahi siz de bilirsiniz ki, biz buraya fitne ve fesat çıkarmak için gelmedik. Biz hırsız da değiliz.

- Eğer "Hırsız değiliz!" sözünüzde yalancı çıkarsanız, eşyamızı sizde bulursak, sizin dininizde hırsızlığın cezası nedir?

- Su kabı kimin yükünde bulunursa, cezası onun köle yapılmasıdır. Biz hırsızlık

yaparak zulüm yolunu tutanları böyle cezalandırırız.

- Böyle bir cezaya biz de razıyız. Dönün, arayacağız! Suçsuz olduğunuz anlaşılıncaya kadar sizleri yanımızda tutacağız. Ondan sonra yolunuza devam edersiniz.

Yusuf aleyhisselâmın adamları, onları Yusuf aleyhisselâmın huzuruna getirdiler. Yusuf aleyhisselâm aratmaya kardeşi Bünyamin'in yükünden başlatmadı. Onun yükünü sonraya bıraktı. Böylece, diğer kardeşlerinin kalbinde herhangi bir şüphe doğarak itiraz edilmesini önlemek istedi. Yoksa işin hakikati ortaya çıkacak, maksat hâsıl olmayacaktı. Arama, Bünyamin'in yüküne gelince, Yusuf aleyhisselâm dedi ki:

- Bunun bir şey almış olacağını zannetmem.

Kardeşleri de, "Böyle olursa, hem siz, hem biz vicdanen rahat oluruz." dediler.

Bunun üzerine Bünyamin'in yükü de arandı ve su kabı oradan çıktı.

Bunu gören kardeşleri utançlarından başlarını önlerine eğdiler. Bünyamin'e dönerek onu ayıplamaya ve kınamaya başladılar:

- Bizim başımıza sen neler getirdin? Bizi rezil ettin! Yüzümüzü kara çıkardın!

Yusuf aleyhisselâmın maksadı; kardeşi Bünyamin'i yanında alıkoymaktı. Bu ise, ancak babası Yakûb aleyhisselâmın dinine göre mümkündü. Allahü teâlâ Yusuf aleyhisselâma bu tedbiri vahiy ile öğretti. Firavunun hırsız hakkındaki kanunu, hırsızın dövülüp, çaldığı malın iki katı ile ödetilmesi şeklinde idi. Bu kanuna göre, Yusuf aleyhisselâmın kardeşini yanında alıkoyması mümkün değildi.

Bünyamin'i yanında alıkoyması

Su kabı, umduklarının aksine Bünyamin'in yükünden çıkınca, diğer on kardeş telâşlandılar. Hepsi hiç hoşa gitmeyen bu manzara karşısında ne yapacaklarını şaşırdılar. Bunun üzerine on kardeş; "Su kabının Bünyamin'in yükünden çıkması hayret edilecek bir şey değildir. Nitekim onun kardeşi de daha evvel hırsızlık yapmıştı." diyorlardı. Böylece kardeşler, içlerinde sakladıklarını dışarı vuruyorlardı.

Yusuf aleyhisselâma nisbet ettikleri hırsızlık, Yakûb aleyhisselâmın kız kardeşinin Yusuf aleyhisselâmı yanında alıkoymak için başvurduğu çare idi. İbrahim aleyhisselâmın kemerini Yusuf aleyhisselâmın üzerine bağlayarak onu yanında alıkoymuştu.

Gerek Yusuf aleyhisselâmın ve gerekse Bünyamin'in durumlarında hırsızlık yoktu. Ancak hırsızlığa benzer bir görünüş bulunduğu ve başlarına gelen bu hâdiseden canları sıkıldığı için kardeşleri böyle söylemişlerdir.

İçlerinden biri yine kendini tutamayarak Bünyamin'in üstüne yürüdü:

- Yazıklar olsun sana ey Bünyamin! Bizi zor durumda bıraktın. Demek ki anan Râhil sadece iki hırsız doğurmuş...

- Vallahi ben hırsızlık yapmadım.

- Peki bu tas senin çuvalında ne arıyor?

- Kimin koyduğunu da, nasıl konulduğunu da bilmiyorum.

Artık olan olmuştu. Kabı çuvala kim koyarsa koysun netice aynı kapıya çıkıyordu. Bünyamin'e söylenen sözlerin hepsi, diğer kardeşlerin içini boşaltmalarına yarıyordu. Onların bir korkuları da, artık Mısır topraklarına girmelerinin yasaklanması idi. İçlerini şiddetli bir sıkıntı basmıştı. Ne yapacaklarını, ne söyleyeceklerini bilmiyorlardı. Hırslarını yenemiyorlar, aynı şeyleri tekrar tekrar söylüyorlardı.

Yusuf aleyhisselâm kardeşlerinin durumunu izliyor, bir şey söylemiyordu. Ne sözle ve ne de fiille bu işin hakikatini, onlara açıklamadı. Kendi kendine; "Sizin durumunuz daha kötüdür. Siz benim gibi masum bir kardeşinizi çaldınız, babasından ayırdınız, götürüp kuyuya bıraktınız. İşin hakikatinin sizin söylediğiniz gibi olmadığını Allahü teâlâ çok iyi bilmektedir." diye düşündü.

Yakûb aleyhisselâmın oğulları, yükleri aranmadan önce kendi dinlerinde hırsızlığın hükmü sorulduğunda, sadece çalanın mal sahibine köle olacağı hükmünü beyan etmişlerdi. Tabiî ki onlar, kendilerinden böyle bir şeyin vaki olacağını tahmin etmiyorlardı. Ancak beklediklerinin aksine su kabı Bünyamin'in eşyası arasından çıkınca; bu defa affetmenin de, fidye almanın da caiz olduğunu beyan etti-

ler. Yusuf aleyhisselâmın şefkat ve merhametini celbetmek için de dediler ki:

- Ey Azîz! Çok muhterem bir babamız vardır. Kaybolan kardeşimizin acısını Bünyamin'le unutur ve onu bizden çok sever. Biz onun yerini dolduramayız. Onun yerine birimizi alıp onu azat eyle! Biz muhakkak seni ihsan edenlerden görüyoruz, bu ihsanını tamamla!

Babaları Yakûb aleyhisselâmın peygamber olduğunu, Bünyamin'i geri getirmek üzere babalarına söz verdiklerini söylediler. Ancak Yusuf aleyhisselâm onlara şöyle cevap verdi:

- Eşyamızı bulduğumuz kimseden başkasını alıkoymaktan Allahü teâlâya sığınırız. Çünkü bu takdirde, biz de elbette zalimlerden oluruz. Başkasından meydana gelen bir suçtan dolayı bir kimseye eza edersem, verdiğiniz fetvaya göre zulüm yapmış olurum. Bu sebeple teklifinizi kabul edemem.

Yusuf aleyhisselâmın, babasına bulunduğu yeri haber vermeyip, kendisini gizlemesinde; babasının pek çok üzüleceğini bildiği hâlde, Bünyamin'i yanında alıkoymasında ve kardeşlerine bu şekilde muamele etmesinde çeşitli hikmetler vardır. Bunlardan en mühimi şudur:

Yusuf aleyhisselâm, bütün bunları kendiliğinden değil, Allahü teâlânın emri ile yaptı. Onun, kullarından hiç kimsenin bilmediği sırları vardır. Yarattıkları hakkında dilediği şekilde tasarruf sahibidir. Allahü teâlânın Yakûb aleyhisselâmın mihnet, acı ve sıkıntılarını artırması, sıkıntılara karşılık, derecesini daha da yükseltmek içindi. Böylece, Yusuf aleyhisselâmın durumunu Yakûb aleyhisselâmdan gizledi.

Yakûb aleyhisselâmın oğulları, kardeşleri Bünyamin'i kurtarmaktan ümitlerini kesince bir kenara çekilip, kendi aralarında konuşmaya başladılar. Bir müddet aralarında meseleyi konuştuktan sonra, en doğrusunun, babalarına dönüp, hâdiseyi aynen anlatmak olduğuna karar verdiler. Büyükleri dedi ki:

- Babamızın bizden Allahü teâlânın adıyla teminat almış olduğunu, daha evvel de Yusuf hakkında işlediğimiz kusuru bilmez misiniz? Muhakkak bilirsiniz. Artık ben, babam bana izin verinceye, yanına çağırıncaya, Allahü teâlâ kardeşimi kurtararak iadesine hükmedinceye kadar Mısır'dan ayrılmam. Babamıza hâdiseyi olduğu gibi anlatıp deyin ki: "Ey babamız! Muhakkak ki oğlun Bünyamin bizim gördüğümüze göre hırsızlık yaptı. Biz ancak gördüğümüze şahitlik ederiz. Zira su kabının Bünyamin'in yükünden çıktığını gördük. Biz gaybı yani onun gerçekten çalıp çalmadığını bilmeyiz. Zaten gaybı Allahü teâlâdan başkası bilmez."

Kardeşlerin büyüğü babalarının inanması için, kardeşlerine şöyle söylemelerini de tembih etti:

- Yine babamıza, "Eğer bize inanmazsan, içinde bulunduğumuz Mısır halkına ve aralarında geldiğimiz kervana da, su kabının onun yükünde nasıl bulunduğunu sor. Biz, hakikaten doğru söyleyicileriz." deyin!

Büyüklerini ve Bünyamin'i Mısır'da bırakan dokuz kardeş, babalarının yanına döndü. Mısır'da kalan büyüklerinin talimatı üzerine, başlarından geçenleri ve olup bitenleri babalarına anlattılar. Yakûb aleyhisselâm, bu anlatılanları üzüntü içinde dinledi ve dedi ki:

- Hayır! Doğrusu nefsleriniz size bu işi süsleyerek güzel gösterdi. Yoksa Mısır Azîzi, bizim dinimizde hırsızın esir edileceğini ne bilsin? Artık bana düşen sabr-ı cemildir. Umulur ki, Allahü teâlâ oğullarımın hepsini birden bana getirir. Şüphesiz Allahü teâlâ alimdir, hakimdir.

Yakûb aleyhisselâmın üzüntü ve kederi son aldığı haberle daha da artmıştı. Zaten uzun zamandan beri üzüntü ve elem içerisindeydi. Fakat, Allahü teâlânın kendisini bu sıkıntıdan yakında kurtaracağını da biliyordu. Çünkü belâ ve sıkıntı pek şiddetlenip son hadde geldiği vakit, ondan kurtulmak daha çabuk olur.

Yakûb aleyhisselâm bu üzüntüsünü şöyle dile getirdi:

- Yusuf'un firakıyla beni kaplayan şiddetli hüzün ve hasretim! Gel, işte şu an senin tam gelme zamanındır.

Yakûb aleyhisselâm, Bünyamin'in hayatta ve yerinin belli olmasına karşılık Hazreti Yusuf hakkında bir bilgi alamaması sebebiyle sadece Hazreti Yusuf'a olan hasretini dile getirmişti.

Yakûb aleyhisselâm; başına gelen ağır ve büyük bir musibete rağmen, daima sabırlı oldu. Asla feryat ve figan etmedi. İnsanlara da şikayette bulunmadı. **"Ben kalbimde tutamadığım hüzün ve kederimi, yalnız Allahü teâlâya arz ediyorum."** diyerek hâlini Allahü teâlâya arz etti.

Bir defasında Azrail aleyhisselâm Yakûb aleyhisselâmın yanına gelmişti. Azrail aleyhisselâma sordu:

- Yusuf'umu görmeden benim ruhumu almaya mı geldin?

- Hayır, senin hüzün ve kederine iştirak etmek için geldim.

Bu arada Hazreti Yakûb hastalanmış ve bacağında siyatik hastalığı da meydana gelmişti. Bu ağrıları da çok sıkıntı veriyordu. Bir gece ağrıları dayanılmaz hâle gelince, şayet Allahü teâlâ bu hastalıktan şifa verirse, en sevdiği yemekleri yememeyi nezretti.

Bir zaman sonra şifa buldu. Bunun üzerine en sevdiği deve eti ve deve sütünü yemedi ve içmedi. Bundan sonra Allahü teâlâ, onun kendine haram kıldıklarını İsrailoğullarına haram kıldı. Nitekim Kur'an-ı kerimde mealen buyuruldu ki:

(Tevrat'ın indirilmesinden önce İsrail'in [Hazreti Yakûb'un] **kendine haram ettiğinden başka bütün yiyecekler İsrailoğullarına helâl idi.)** [Al-i Imran 93]

(Yahudilere her tırnaklıyı haram ettik. Koyunun ve sığırın iç yağını da haram ettik. Aşırı gitmelerinden ötürü onları bu şekilde cezalandırdık.) [Enam 146]

Yakûb aleyhisselâm, Hazreti Yusuf'tan ayrıldığı andan itibaren gözünün yaşı hiç dinmedi. Döktüğü gözyaşı hiçbir şeyle kıyaslanamazdı. Neticede gözüne ak düştü. Bütün bunlar onun bir an olsun Allahü teâlâyı anmasına mâni olmadı. Çünkü sıkıntıda olan, üzülen kalbler Allahü teâlâya daha yakındır ve onunla meşguldür. Böyle acı ve sıkıntılar, Allahü teâlâdan başka düşünceleri kalbden çıkarır. Neticede kul, Allahü teâlâya daha çok yönelir, daha çok duâ eder.

Yakûb aleyhisselâmın çok ağladığını gören oğulları, torunları ve hizmetçileri dediler ki:

- Yusuf'u anmaktan geri durmuyor, onun sevgisinde gevşeklik göstermiyorsun. Vallahi sonunda

ya kederinden hastalanıp eriyeceksin, yahut helâk olacaksın.

- Ben kalbimde tutamadığım hüzün ve kederimi, ancak Allahü teâlâya arz ediyorum. Size ve başkasına şikâyetim yoktur. Beni şikâyetim ile başbaşa bırakın. Şikâyetimi Rabbime arz edeyim. Ben, sizin bilemeyeceğiniz nice şeyleri, Allahü teâlâ tarafından vahiyle biliyorum.

Ey oğullarım, Mısır'a gidin! Yusuf ile kardeşlerinden haber sorun! Allahü teâlâdan ümit kesmeyin! Çünkü, kâfirlerden başkası, Allahü teâlâdan ümit kesmez.

Yakûb aleyhisselâm Hazreti Yusuf'un sağ olduğunu vahiy yoluyla biliyordu. Ayrıca Yusuf aleyhisselâmın çocukluğunda gördüğü rüyasının doğru çıkacağına inanıyordu. Çünkü, Yusuf aleyhisselâmda rüşd ve kemâl alâmetlerini görmüştü. Bunun için çocuklarına Hazreti Yusuf'u aramak için gitmelerini söyledi.

Yakûb aleyhisselâmın oğulları, babalarının tavsiyesi üzerine Mısır'a döndüler. Yusuf aleyhisselâmın huzuruna varınca dediler ki:

- Ey Azîz! Bize ve ailemize darlık, kıtlık, fakirlik ve açlık ulaştı. Çok az ve ehemmiyetsiz bir sermaye ile geldik. Bize daha önce tam bedelle verdiğin gibi tam ölçek ver ve hakkımızda lütufkâr davran! Zira Allahü teâlâ, lütufkâr davrananları dünyada ve ahirette en güzel şekilde mükâfatlandırır.

Yusuf aleyhisselâm onlara sordu:

- Siz sonunun neye varacağını bilmeden Yusuf'a ve kardeşine yaptığınız işin kötülüğünü anlayıp, ondan tevbe ettiniz mi?

Yusuf aleyhisselâm, onların yalvarışlarını, çaresiz kaldıklarını ve açlık

içinde bulunduklarını görünce, merhametinden dolayı onlara kendisini tanıtmak istedi. Ancak Allahü teâlânın hakkını kendi hakkına tercih etti. Onlara, gerek kendisine yaptıkları zulmü ve gerekse kardeşi Bünyamin'i kendilerinden ayırmanın, onu aralarında hor ve hakir tutmanın çirkinliğini sordu. Bunu, şefkatinden dolayı, onlara din hususunda nasihat etmek maksadıyla yapmıştı. Böyle yapmakla, onların günahlarını ikrar ederek, tevbe ve istigfârda bulunmalarını sağlamak istiyordu. Yoksa maksadı, onları paylamak ve kınamak değildi.

Yusuf aleyhisselâmın, kendisine yapılan şeyleri sorması üzerine, kardeşleri dikkatle ona baktılar. Sonra şaşkınlık içinde dediler ki:

- Yoksa sen gerçekten Yusuf musun?

- Evet, ben Yusuf'um ve bu kardeşim Bünyamin'dir. Allahü teâlâ bizi

birbirimize kavuşturmakla bize ihsanda bulundu. Muhakkak ki, kim farzları yerine getirmek, günahlardan sakınmak suretiyle Allahü teâlâdan korkar ve belâlara sabrederse, Allahü teâlâdan mükâfatını alır. Çünkü Allahü teâlâ ihsan sahiplerinin mükâfatlarını zayi etmez.

Yusuf aleyhisselâm, böyle söylemekle kardeşlerinin kendisine yaptığı zulmün ve buna karşılık Allahü teâlânın lütfettiği zafer ve nusretin büyüklüğünü açıkladı. Sanki şöyle demek istedi: "Ben, zulümlerin en büyüğü ile zulmettiğiniz, buna karşılık da Rabbimin en yüksek makam ve mertebeyi verdiği kimseyim. Beni öldürmeye teşebbüs ettiğiniz ve kuyuya attığınızda âciz bir kimseydim. Şimdi ise, gördüğünüz gibiyim."

Artık ayaklar suya ermişti. Hazreti Yusuf'u küçük bir çocukken kuyuya atan, vicdan azabı çekmek bir yana, ondan kurtuldukları için huzur duyan kardeşler, o günden bu yana hiç pişman olmamışlardı. En son Bünyamin olayında da yine kardeşlerine suç isnadında bulunmaları, Hazreti Yusuf'a duydukları öfkeyi içlerinden atamadıklarını göstermişti. Ama İlâhî takdîr her defasında onları Hazreti Yusuf'un ayağına getirmiş ve yalvarma durumuna düşürmüştü. Artık Yusuf aleyhisselâmın fazilet ve meziyetini ve günahkâr olduklarını itiraf ederek dediler ki:

- Vallahi Allahü teâlâ zikrettiğin yüksek sıfatlar, güzel ahlâk, ilim, hilm ve saltanatla muhakkak seni bizden üstün kıldı. Muhakkak ki, biz sana yaptığımız muameleden dolayı günahkâr olduk.

Yusuf aleyhisselâm onların itirafları üzerine şöyle cevap verdi:

- Bugünden sonra günahınızı zikretmek suretiyle benim tarafımdan size bir kınama ve ayıplama yoktur. Allahü teâlâ sizi bağışlasın. O merhametlilerin en merhametlisidir.

Bundan sonra Hazreti Yusuf kardeşlerine geçmişi ile ilgili hiçbir kelime söylemeyecek ve onları utandırma yoluna gitmeyecekti. **"Allahü teâlâ sizi bağışlasın!"** sözüyle, tevbe ederlerse, Allahü teâlânın onları bağışlayacağını da onlara müjdeledi. Onlar da yaptıkları işin kötülüğünü ve günahkâr olduklarını da itirafla, tevbe ve istigfârda bulundular.

Yusuf aleyhisselâm kardeşlerine çok izzet ve ikramda bulundu. Onlar da dediler ki:

- Siz bizi sabah akşam yemeğe davet ediyorsunuz. Biz ise yaptıklarımızdan ve kusurumuzdan dolayı utanıyoruz.

- Mısırlılar, şimdiye kadar hakkımda; "Az dirheme satılmış bir köleyi, bu mertebeye kavuşturan Allahü teâlâyı tenzih ederiz!" **diyorlardı. Şimdi ise sizin sayenizde şeref buldum. Herkesin nazarında yükseldim. Çünkü onlar, sizin benim kardeşlerim olduğunuzu, benim de İbrahim aleyhisselâmın torunlarından Yakûb aleyhisselâmın oğullarından olduğumu öğrendiler.**

Yusuf aleyhisselâmın kendisine zulmeden kardeşlerine gösterdiği bu asil davranış; Resûlullah efendimizin Mekke-i mükerremenin fethinde, kendisini ve eshabını yurtlarından çıkaran Mekkelilere gösterdiği âlicenaplığa benzemektedir. Resûlullah efendimiz Mekke'nin fethedildiği gün, Kâbe-i muazzamanın kapısının iki tarafından tutarak, Kureyş müşriklerinin ileri gelenlerine buyurdu ki:

- Benden ne umarsınız, size ne yapacağımı zannedersiniz?

- İstediğini yapabilirsin. Fakat biz senden hayır umarız.

Bunun üzerine âlemlere rahmet olarak gönderilen Resûlullah efendimiz şöyle buyurdu:

- Size kardeşim Yusuf'un söylediğini söylerim. Yani, "Bugünden sonra günahınızı zikretmek suretiyle benim tarafımdan size bir kınama ve ayıplama yoktur!"

Yusuf aleyhisselâm, kardeşlerine kendisini tanıttıktan sonra, babası Yakûb aleyhisselâmın hâlini, kendisinin yokluğundan sonra onun ne durumda olduğunu sordu. Onlar da; "Senin için üzüldü ve çok ağladı. Bu sebeple gözleri görmez oldu." diye cevap verdiler. Bunun üzerine Yusuf aleyhisselâm, hemen gömleğini çıkarıp onlara verdi ve dedi ki:

- Bunu babama götürün, yüzüne sürsün. O, benim kokumu koklasın ve gömleğimi gözlerine sürsün. O artık rahatlıkla görmeye başlar. Sonra babam ve siz, bütün çoluk çocuğunuzla birlikte geri bana gelin!

Bundan sonra Yusuf aleyhisselâm, kardeşlerinin bütün sefer ihtiyaçlarını hazırladı. Ayrıca, babası Yakûb aleyhisselâma verilmek üzere, onun bütün hanedanı ile birlikte Mısır'a teşriflerini isteyen bir mektup da verdi. Kardeşleri gömleği de alarak yola çıktılar.

Diğer taraftan Yakûb aleyhisselâm, gömleğin yola çıkarıldığı saatte, derinden derine çektiği birkaç nefesten sonra yanındakilere dedi ki:

- Eğer bana yaşlılık sebebiyle noksan akıllılık nisbet etmezseniz, ben muhakkak Yusuf'un kokusunu duyuyorum.

- Vallahi sen Yusuf'a olan aşırı muhabbetinde devam ediyorsun. Onu unutamıyor, hâlâ ona kavuşacağını umuyorsun.

Allahü teâlâ Yusuf aleyhisselâmın lâtif ve has kokusunu Hazreti Yakûb'a mucize olarak ulaştırmıştır. Müjdeci gelip de Hazreti Yusuf'un gömleği Hazreti Yakûb'un yüzüne sürülünce, Yakûb aleyhisselâm eskisi gibi görmeye başladı.

Bu hâdise Kur'an-ı kerimde mealen şöyle beyan buyuruldu:

(Vaktaki müjdeci geldi. Yusuf'un gömleğini [Yakûb aleyhisselâmın] **yüzüne sürdü. Gözleri açılıverdi.)** [Yusuf 96]

Müjdeyi getiren Yehûda idi. Daha yola çıkmadan önce demişti ki:

- Babama; "Yusuf'u kurt yedi" diye kanlı gömleğini götürerek, üzülmesine sebep olmuştum. Şimdi de onun gömleğini ben götürüp sevindireyim.

Yakûb aleyhisselâmın gözleri açılınca, oğullarına dedi ki:

- Ben size, "Sizin bilmeyeceğiniz şeyleri, Allahü teâlâ tarafından biliyorum!" demedim mi?

Onların bilmediği şeyden muradı, Yusuf aleyhisselâmın hayatta olduğu ve Allahü teâlânın birbirlerine kavuşturacağıdır. Yakûb aleyhisselâm, müjdeyi getiren Yehûda'ya sordu:

- Yusuf [aleyhisselâm] **ne durumdadır?**

- Mısır Azîzidir.

- Mülk ve saltanatı ben ne yapayım? Ben hangi din üzere olduğunu soruyorum.

- Elhamdülillah İbrahim aleyhisselâmın dini üzeredir.

- İşte şimdi nimet tamam oldu!

Yaptıkları hatadan artık pişman olan oğulları babalarına dediler ki:

- Ey bizim babamız! Allahü teâlâdan bizim için günahlarımızın magfireti-ni iste! Gerçekten biz günahkârlardan olduk.

Yakûb aleyhisselâm da bu şekilde suçlarını itiraf edip af dileyen oğullarına şöyle cevap verdi:

- Sizin için, Rabbime, sonra istigfâr ederim. Hakikat şudur ki, çok günah örtücü, çok merhamet edici ancak Odur!

Yakûb aleyhisselâm, oğulları için istigfârı hemen o sırada yapmadı. Bilâkis, sonra Allahü teâlâdan onlar için af ve magfiret dileyeceğini vadetti. Bunun birçok sebepleri bildirilmiştir:

Yakûb aleyhisselâm, istigfârı seher vaktine tehir etti. Çünkü seher vakti duâların kabul olması için en uygun zamandır.

Yakûb aleyhisselâm, oğulları için magfiret dilemeyi Cuma gecesine bıraktı. Zira Cuma gecesi, duâ ve tevbelerin kabulü için en uygun zamandır.

Yakûb aleyhisselâm; oğullarının hakikaten günahlarına pişman olup, tevbe edip etmediklerini ve tevbelerinin ihlâsla olup olmadığını anlamak için istigfâr etmeyi geciktirmiştir.

Yakûb aleyhisselâm; **"Sizin için sonra istigfâr ederim!"** dedi. Bu, mazlumun affetmesi şartını bildiğinden; "Ancak Hazreti Yusuf'la görüştükten sonra sizi affederse, istigfâr ederim" demektir. İstigfârı, Hazreti Yusuf'la görüştükleri vakte kadar tehir etti.

Yakûb aleyhisselâm, duâ edeceği gece, seher vaktinde kalkıp namaz kıldı. Namazını bitirince; "Allahım Yusuf için üzüldüğüm, onun için tahammülsüzlük gösterdiğim için beni ve Yusuf'a yaptıklarından dolayı da oğullarımı af ve magfiret ey-

le!" diye duâ etti. Allahü teâlâ, Yakûb aleyhisselâma onları af ve magfiret ettiğini vahiyle bildirdi.

Hazreti Yakub'un Mısır'a gitmesi

Yusuf aleyhisselâm, kardeşleri ve babasından başka öteki akrabalarını da Mısır'a getirmek üzere yüz binek ve ayrıca sefer için gerekli şeyleri eksiksiz yollamıştı. Kardeşleri Kenan iline varınca, bir müddet, Mısır yolculuğu için hazırlık yaptılar. Yakûb aleyhisselâm aile fertlerini topladı. Hazırlıklarını bitirip yola çıktılar. 8 veya 10 gün süren bir yolculuktan sonra Mısır'a yaklaştılar.

Yusuf aleyhisselâm Hazreti Yakûb'un Mısır'a yaklaştığı haberini alınca, Mısır sultanı Reyyân'a babasının ve akrabalarının, Mısır'a yakın bir yerde olduklarını söyledi. Yusuf aleyhisselâm ve Reyyân, beraberlerinde askerleri ve Mısır halkından da pek çok kişi olmak üzere Yakûb aleyhisselâm ve yanındakileri karşılamaya çıktılar. Süslü devesine binmiş olan Hazreti Yakûb, evlâtları ve kalabalık maiyeti ile yaklaşıyordu.

Bu sırada Cebrail aleyhisselâm gelerek, Hazreti Yakûb'a dedi ki:

- Semaya bak, nice zaman sizin elem ve üzüntünüz sebebiyle hüzünlü olan melekler, sürur ve sevincinizi görmek üzere seyre çıkmışlar.

Hazreti Yakûb, Hazreti Yusuf'u görünce, devesi üzerinde duramayarak yere indi. Yehûda'nın omuzuna dayanarak yürümeye başladı.

Yakûb aleyhisselâm gelenlere baktı. En önde bulunan, kıyafeti ile dikkatini çeken Yusuf aleyhisselâmı işaret ederek, yanında bulunan Yehûda'ya; "Bu kim-

dir?" diye sordu. Yehûda; "Yusuf aleyhisselâmdır." diye cevap verdi. Birbirlerine iyice yaklaşınca, Yusuf aleyhisselâm önce selâm vermek istedi. Cebrail aleyhisselâm dedi ki:

- Önce Hazreti Yakûb'un selâm vermesi münasiptir.

Hazreti Yakûb; **"Esselâmü aleyküm, ey hüzün ve kederleri gideren Yusuf!"** diye selâm verdi. İkisi de birbirlerine sarıldılar. Yıllarca süren hasretlerini giderdiler. Hazreti Yakûb torunlarını da kucaklayıp kokladı.

Yusuf aleyhisselâmın saltanat tahtı vardı. Babası ile üvey annesini tahtına çıkarıp oturttu. Babası ile üvey annesine yaptığı ikram, kardeşlerine yaptığından daha fazlaydı. Çünkü, tahta sadece o ikisini çıkarmıştı.

Sonra Yusuf aleyhisselâm, babasına, nail olduğu lütuf ve ihsanları anlattı ve bu ihsanlardan birinin de zindandan kurtulması olduğunu belirterek dedi ki:

- Rabbim bana ihsan etti. Çünkü beni zindandan çıkardı.

Yusuf aleyhisselâm, zindana düşmeden önce kuyuya atılmıştı. Bu sırada, Allahü teâlânın kendisini sağ salim olarak kuyudan çıkarmasından bahsetmedi. Çünkü orada kardeşleri de vardı. Onları utandırmak istemedi.

Bundan sonra Yusuf aleyhisselâm babasına şöyle dedi:

- Ey babacığım! İşte bu, evvelce gördüğüm rüyanın açıklamasıdır. Hakikaten Rabbim, o rüyayı tahakkuk ettirdi. Beni zindandan çıkarıp mülk ihsan etti. Şeytan benimle kardeşlerimin arasını haset ile bozduktan sonra, Allahü teâlâ sizi Kenan diyarından Mısır'a getirdi. Muhakkak ki, Rabbim dilediği şeyleri çok güzel ve

çok ince tedbir edendir. Şüphesiz ki kullarının menfaatlerine olan şeyleri hakkıyla bilen, her şeyi hikmetinin icabettirdiği şekilde vaktinde yapan Odur.

Böylece Hazreti Yusuf, çocukken görüp, babasının, “Kardeşlerine anlatma!” dediği rüyasının gerçekleştiğini ifade etti.

Hazreti Yusuf’un mucizeleri

Yusuf aleyhisselâm sohbet esnasında, babasına dedi ki:

- Babacığım, benim ayrılığım sebebiyle, gözlerini kaybedinceye kadar ağladın. Allahü teâlânın bizi, kıyamette buluşturacağını bilmiyor muydun?

- Biliyordum oğlum, fakat senin dinine bir zarar getireceklerinden ve bu suretle senin ile benim aramı açacaklarından korktum. Bütün korkum, dinine zarar gelmesiydi. Bu bakımdan, Allahü teâlâdan bizi devamlı imanımızda sabit kılmasını diliyorum.

Yusuf aleyhisselâm, sonunun iyi ve akıbetinin güzel olması için Allahü teâlâdan hüsn-i hatime isteyerek şöyle duâ ederdi:

- Ya Rabbi! Bana mülkten, Mısır sultanlığından bir nasip verdin, rüya tabirini öğrettin. Ey gökleri ve yeri yaratan Rabbim! Sen, dünyada da ahirette de yardımcım ve işlerimin velisisin. Benim canımı Müslüman olarak al! Beni salihler zümresine kat!

Yakûb aleyhisselâm Yusuf aleyhisselâmın yanında 24 sene yaşadı. Babası İshak aleyhisselâmın yanına defnedilmesini vasiyet etti. Yusuf aleyhisselâm babasının vasiyetini yerine getirdi. Cenazesini tabutla Halilürrahman’a götürdü. Bu sırada Yakûb aleyhisselâmın kardeşi İys de vefat etti. Yusuf aleyhisselâm her ikisini de defnederek Mısır’a döndü.

Yusuf aleyhisselâm, babasının vefatından bir müddet sonra vefat etti. Musa aleyhisselâm, kabrini bulup, mübarek cesedini oradan alarak Yakûb aleyhisselâmın da metfun bulunduğu Halilürrahman'daki yere defnetti.

Yusuf aleyhisselâmın da birçok mucizeleri görüldü. Bunlardan bazıları şunlardır:

Yusuf aleyhisselâmın lisanı çok tatlıydı. Sözünü duyanın kalbi ona meylederdi. Onun tatlı dili sebebiyle birçok kimse imanla şereflendi.

Yusuf aleyhisselâmın mübarek yüzünde, güneş gibi nur parlardı. Huzuruna gelen bir âmânın Yusuf aleyhisselâmın yüzünün nuru ile görmeye başladığı bildirilmiştir.

Hazreti Yusuf'un huzuruna gelen nüfuzlu bir kimse, yaprakların bir araya gelerek kumaş olmasını mucize olarak istedi. Yusuf aleyhisselâm da duâ etti. Allahü teâlânın izniyle, ağaçların yaprakları birleşerek paha biçilmez bir kumaş oldu.

Yusuf aleyhisselâmın da kendisine mahsus bazı hususiyetleri vardı. Bu hususiyetler birçok şekillerde imtihan edilmesinden sonra onda tebarüz etti. İmtihanların hepsinde Allahü teâlânın izniyle muvaffak oldu. Allahü teâlâ, ona kullarının idaresini verdi. İnsanların ihtiyaçlarını güzel bir şekilde karşıladı. Mısır kadınları tarafından çirkin işler yapması teklif edildi. Fakat o, zindanı tercih etti. Kendisine iyilikte bulunan Mısır Azîzinin hakkını gözeterek, küfrân-ı nimetten kaçındı. Züleyha'nın tekliflerini reddedip, iyilik gördüğü kimseye ihanet etmedi. Hiçbir menfaat ve zarar, onun doğruyu söylemesine mâni olamadı. Allahü teâlâ onu, yüce kitabı Kur'an-ı kerimde **Sıddîk=**Çok doğru sözlü" olmakla övdü.

FİHRİST

ATILACAK

TÜRKİYE GAZETESİ
Türkiye
YAYINLARI

PEYGAMBERLER TARİHİ ANSİKLOPEDİSİ 2

EYYÛB, ṢUAYB, MUSA, HARUN, HIZIR, YÛṢA HAZKÎL, KÂLİB, İLYAS, ELYESA, ZÜLKİFL, İṢMOİL YUNUS, DAVUD, SÜLEYMAN, LOKMAN, ṢA'YÂ, ERMİYÂ, DANYÂL, ÜZEYİR, ZEKERİYYA, YAHYA, İSA, ṢEM'ÛN, CİRCÎS, HÂLİD BİN SİNAN ABESİ, (Aleyhimüsselâm) ve ESHAB-I KEHF

TÜRKİYE GAZETESİ YAYINLARI

PEYGAMBERLER TARİHİ ANSİKLOPEDİSİ-2

Tertip Heyeti
Türkiye Gazetesi Yayınları
Ansiklopedi Grubu

Baskı Öncesi Hazırlık
Türkiye Gazetesi Teknik Servis

ISBN- 975-8818-12-0 (Tk. No.)
975- 8818-14-7 (2.Cild)

Baskı
İhlas Gazetecilik A.Ş.
29 Ekim Caddesi No: 23 Yenibosna / İstanbul 34197
Tel: (0212) 454 30 00 Faks: (0212) 454 31 00
www.turkiyegazetesi.com
İstanbul-2004

Takdim

*Anadolumuzun manevi koruyucuları olan Allah dostlarının hayatlarının konu edildiği " **Anadolu Evliyaları**" serisinden sonra şimdi de peygamberlerin ibretli hayatlarını anlatan iki cild halinde "**Peygamberler Tarihi Ansiklopedisi**" ile siz değerli okuyucularımızın karşısına çıkmış bulunuyoruz.*

Bugüne kadar verdiğimiz öz kültürümüze mahsus eserlerin, her biri tek başına bir müessesenin yüzünü ağartacak evsaftadır. Böyle olmakla beraber, daha şimdiden kütüphanenizi doldurmaya başladığımız bu temel eserlerin neşri durmayacak ve mazi ile istikbal arasında altın köprüler kurmaya devam edeceğiz.

Avrupalı münevverlerin, İslamiyet'e koştuğu bir zamanda her yavrumuz, her delikanlımız ve her yetişkinimiz kâinatın baş tacı Peygamber Efendimizi ve diğer peygamberlerin hayatını iyi öğrenmelidir. Böylece bilenlerle bilmeyenler bir olmayacak ve ilim, cehaleti mağlup edecektir.

Elinizdeki bu eser ile ilk insan ve ilk peygamber Âdem Aleyhisselâmdan son Peygamber Muhammed aleyhisselâma kadar, peygamberlerin ibretlerle dolu ve insanların ebedi cehennemde yanmaması için çektikleri çileli hayatlarını öğreneceksiniz.

Daha sonra da, onun hürmetine bütün kâinatın yaratılmış olduğu, sevgili Peygamberimiz Muhammed aleyhisselâmın hayatını iki cild halinde sizlere sunmak istiyoruz.

Bütün peygamberler, insanların azgınlaştığı her türlü vahşetin sergilendiği karanlık devirlerde gelerek, Cenab-ı Hak'tan getirdikleri din ile insanların yolunu aydınlatmışlar dünya ve âhıret saadetine kavuşturmuşlardır.

Bu eserin meydana gelmesinde emeği geçen tüm ilim adamlarımıza ve arkadaşlarımıza teşekkür ediyoruz.

Hayırlı olsun.

Selam ve saygılarımızla

Türkiye Gazetesi Yayınları
Ansiklopedi Grubu

GİRİŞ

Peygamberler, Allahü teâlâ tarafından insanlar arasından seçilmiş ve görevlendirilmiş, her bakımdan güvenilen, kusursuz, günâhsız kimseler olup insanlara, dînin hükümlerini tebliğ eden, duyuran, öğreten elçilerdir, habercilerdir.

Peygamber, Farsça bir kelimedir. Lügatta, gönderilmiş zât ve haberci mânâsına gelir. Nebî ve Resûl ise Arapçadır. Türkçede her üçü de kullanılmaktadır. Resûl kelimesinin çoğulu Rusül, Nebi'nin çoğulu ise Enbiyâ'dır.

Dinde inanılacak altı şeyden dördüncüsü, Allahü teâlânın Peygamberlerine inanmaktır. İnsanları, Allahü teâlânın beğendiği yola kavuşturmak, doğru yolu göstermek için gönderilmişlerdir. İslâmiyette peygamber demek, yaratılışı, huyu, ilmi, aklı zamânında bulunan bütün insanlardan üstün, kıymetli, muhterem bir adam demektir. Hiçbir kötü huyu, beğenilmeyecek hâli yoktur. Peygamber olduğu bildirilmeden önce ve bildirildikten sonra, küçük ve büyük hiçbir günâh işlemezler. Peygamber olduğu bildirildikten sonra, peygamber olduğu yayılıncaya, anlaşılıncaya kadar, körlük, sağırlık ve benzeri ayıp ve kusurları da olmaz. Peygamberler de, diğer insanlar gibi doğarlar, yerler, içerler, hasta olurlar ve vefât ederler. Dünyâya bağlılıkları görünüştedir, muhabbet üzere değildir. İnsanlıkları icâbıdır. Hakîkatte meleklerden de üstündürler.

Din, insanları saâdet-i ebediyyeye götürmek için Allahü teâlâ tarafından peygamberler vasıtası ile gösterilen yol demektir.

*Din ismi altında insanların uydurduğu eğri yollara din denmez, dinsizlik denir. Allahü teâlâ Âdem aleyhisselâmdan beri, her bin senede bir peygamber vâsıtasıyla, insanlara bir din göndermiştir. Her asırda, en temiz bir insanı peygamber yaparak, bunlarla, dinleri kuvvetlendirmiştir. Yeni bir din getiren peygamberlere "**Resûl**" denir. Yeni din getirmeyip, insanları, önceki dîne dâvet eden peygamberlere "**Nebî**" denir. Emirleri tebliğ etmekte ve insanları, Allah'ın dînine çağırmakta, Resûl ile Nebî arasında bir ayrılık yoktur.*

Peygamberlere îmân etmek, aralarında hiçbir fark görmeyerek, hepsinin sâdık, doğru sözlü olduğuna inanmak demektir. Onlardan birine inanmayan kimse, hiçbirine inanmamış olur. Bütün peygamberler, hep aynı îmânı söylemiş, hepsi ümmetlerinden aynı şeylere îmân etmeyi istemişlerdir. Fakat ibâdet ve amelleri, yâni kalple, bedenle yapılması ve sakınılması lâzım olan şeyleri başka başka olduğundan, İslâmlıkları, Müslümanlıkları da ayrıdır.

Peygamberlerin her söylediği doğrudur. Peygamberlik; çalışmakla, açlık, sıkıntı çekmekle ve çok ibâdet yapmakla ele geçmez. Yalnız Allahü teâlânın ihsânı, seçmesiyle olur. İnsanların dünyâdaki ve âhiretteki işlerinin düzgün ve faydalı olması için ve onları yanlış, zararlı işlerden koruyup, selâmete, hidâyete, rahata ve saâdete kavuşturmak için, peygamberlerle, dinler gönderilmiştir. Düşmanları çok olduğu ve alay ettikleri, üzdükleri hâlde, Allahü teâlânın, inanmak için ve yapmak için olan emirlerini insanlara tebliğ etmekte, bildirmekte, düşmanlardan korkmamış, göz kırpmamışlardır. Allahü teâlâ, peygamberlerin sıdk sâhibi olduklarını, doğru söylediklerini göstermek için, onları mûcizelerle kuvvetlendirdi. Hiç kimse bu mûcizelere karşı gelemedi. Peygamberi kabul edip inanan kimseye, o peygamberin ümmeti denir. Kıyâmet gününde, ümmetlerinden, günâhı çok olanlara şefâat etmeleri için izin verilecek ve şefâatları kabul

olacaktır. Ümmetlerinden, âlim, sâlih, velî olanlarına da, şefaat etmeleri için Allahü teâlâ izin verecek ve şefâatlerini kabûl buyuracaktır.

Peygamberler, mezarlarında, bizim bilmediğimiz bir hayat ile diridir. Mübârek vücutlarını toprak çürütmez. Bunun içindir ki, hadîs-i şerîfte; ***"Peygamberler, mezarlarında, namaz kılarlar."*** *buyuruldu.*

Peygamberlik vazifelerini görmekte, peygamberlik üstünlüklerini taşımakta, bütün peygamberler müsâvidir, eşittir. Aşağıda bildirilen yedi sıfat hepsinde vardır. Peygamberler, peygamberlikten atılmaz. Velîler ise, evliyâlık derecesinden düşebilirler. Peygamberler insandan olur, cinden, melekten insanlara peygamber olmaz. Cin ve melek, peygamberlerin derecelerine yükselemez.

Peygamberlerin Sıfatları

*1****. Emânet****: Peygamberler emindirler. Bir kimsenin ırzına, malına veya canına hıyânet etmekten münezzeh, uzak oldukları gibi Allahü teâlânın vahyine karşı da hâinlik etmeleri düşünülemez. Allahü teâlâ onları vahy'e ve peygamberliğe emin etmiştir.*

*2****. Sıdk****: Din ve dünyâ işlerinde sâdık olduklarında icmâ yâni söz birliği vardır. Doğrudurlar, doğru söyleyicidirler. Aslâ onlardan yalan duyulmamıştır.*

3. ***Tebliğ****: Allahü teâlanın vahy ettiği hükümleri tebliğ ederler, bildirirler. Aslâ bir şeyi söylememezlik etmezler, saklamazlar. Doğruyu söylerler. Bir kimsenin hâtırı için müdâhene etmezler. Allahü teâlânın emrini yerine getirirler.*

4. ***Adâlet****: Peygamberler âdildirler. Hak üzere gönderilmişlerdir. Onlarda aslâ zulüm yoktur.*

*5****. İsmet****: Peygamberden küfür, yalan, fısk, zinâ gibi şeyler peygamberlikten önce ve sonra meydana gelmez. Bu icmâ-ı ümmettir. Böyle inanmamak küfürdür. Beğenilmeyen ve çirkin şeylerden ve insanların nefret ettikleri şeylerden münezzehtirler. Adâlete uymayan işlerden mâsumdurlar, hepsi âlim, âmil ve kâmildirler.*

*6. **Emnü'l-Azl**: Peygamberler peygamberlik makamından, dünyâ ve âhirette azl olmazlar. Peygamberlik sıfatı onların zâtlarından dünyâda ve âhirette ayrılmaz. Önce gelen peygamberlerin dinleri nesh olmakla peygamberlikten azl lâzım gelmez. Zîrâ peygamberlik onların sıfatlarıdır. Allahü teâlânın ihsânıdır. Çalışmakla elde edilmez. Evliyâlık ise cenab-ı Hak'kın ihsanı ile çalışmakla kazanılır. Her peygamberde zaten evliyâlık vardır. Peygamberlikleri evliyâlıklarından üstündür. Çünkü peygamberlikle vahye kavuşmuş, melekleri görmüş ve diğer üstünlüklere sâhip olmuşlardır.*

*7. **Fetânet**: Peygamberlerin akılları kâmildir. Akılsızlıktan ve aklı az olmaktan münezzehtirler, uzaktırlar. Köleden ve soyu asil olmayan âileden peygamber gelmemiştir. İnsanlar arasında aşağı olanlardan peygamber gelmemiştir. Kusurlu kimselerden, kör, çolak, topal, sağır, diğer ayıp ve noksanları bulunan insanlardan da peygamber gelmemiştir.*

***Peygamberlerin dereceleri:** Peygamberlerin, birbirleri üzerinde, şerefleri, üstünlükleri vardır. Meselâ, ümmetlerinin çok olması, gönderildikleri memleketlerin büyük olması, ilim ve mârifetlerinin çok yerlere yayılması, mûcizelerinin daha çok ve devamlı olması ve kendileri için ayrı kıymetler ve ihsânlar bulunması gibi üstünlükler bakımından, âhir zaman peygamberi Muhammed aleyhisselâm, bütün peygamberlerden daha üstündür. **"Ülül'azm"** olan peygamberler, böyle olmayanlardan ve resûller, nebîlerden daha üstündürler.*

Peygamberler, üstünlük sırasına göre dört makamda (derecede) bulunurlar:

*1) **Nebîler**. 2) **Resûller**. 3) **Ulül'azm** peygamberler; bunlar altı tâne olup gönderiliş sırasına göre Âdem, Nûh, İbrâhim, Mûsâ, Îsâ ve Muhammed aleyhimüsselâmdır. 4) **Hâtemül-enbiyâ**; Peygamberlerin en üstünü ve en sonuncusu olan Muhammed aleyhisselâmdır.*

*İbrâhim aleyhisselâm, Halîlullahtır. Çünkü, bunun kalbinde, Allah sevgisinden başka, hiçbir mahlûkun sevgisi yoktu. Mûsâ aleyhisselâm, Kelîmullahtır. Çünkü, Allahü teâlâ ile konuştu. Îsâ aleyhisselâm Rûhullah ve Kelime-tullahtır. Çünkü babası yoktur. Yalnız **"Ol!"** kelime-i ilahiyyesiyle anasından dünyâya geldi. Bundan başka, Allahü teâlânın hikmet dolu âyetlerini, vaaz vererek, insanların kulaklarına ulaştırırdı.*

Mahlûkların yaratılmasına sebep olan ve Âdemoğullarının en üstünü, en şereflisi, en kıymetlisi bulunan Muhammed aleyhisselâm, Habîbullahtır. Onun Habîbullah olduğunu ve büyüklüğünü, üstünlüğünü gösteren şeyler pek çoktur. Bunun için, O'na, mağlup olmak, bozguna uğramak gibi sözler söylenemez. Kıyâmette, herkesten önce kabirden kalkacaktır. Mahşer yerine önce gidecektir. Cennete herkesten önce girecektir. Güzel ahlâkı, sayılmakla bitmez ve insan gücü yetişmez. Bu konuda ciltler dolusu kitaplar yazılmıştır.

***Peygamberlerin sayıları**: Peygamberlerin sayısı tam belli değildir. 124.000'den çok oldukları meşhurdur. Bunlardan 313 veya 315 adedi Resûldür.*

Bunlardan, yalnız yirmi sekizinin isimleri Kur'ân-ı kerîmde bildirilmiştir. Bu yirmi sekizden Zülkarneyn, Lokmân ve Uzeyr'in peygamber olup olmadıkları kesin belli değildir.

Allahü teâlâ, yarattığı bu âlemle varlığını belli ettiği gibi, kullarına çok acıyarak, var olduğunu ayrıca da bildirmiştir. Âdem aleyhisselâmdan başlayarak, her asırda, dünyânın her tarafındaki insanlar arasından en iyi, en üstün olarak yarattığı birisine melekle haber göndererek, kendi isimlerini bildirmiş ve insanların dünyâda ve âhirette rahat etmeleri, iyi yaşamaları için, ne yapmaları ve nelerden sakınmaları lâzım olduğunu açıklamıştır. İnsanlar eski şeyleri unuttukları için ve her zaman bulunan kötü kimseler, peygamberlerin kitaplarını ve sözlerini değiştirdiklerinden, eski dinler unutulmuş, bilinenleri de bozulmuştur. Her şeyi yaratan yüce Allah, insanlara acıdığı için, kulları-

na son bir peygamber ve yeni bir din göndermiştir. Bu dîni kıyâmete kadar koruyacağını, kötü insanlar saldıracaklar, değiştirmeye, bozmaya kalkışacaklarsa da kendisi bunu, bozulmamış olarak her yere yayacağını müjdelemiştir.

Allahü teâlâ, insanları olgunlaştırmak ve kalplerindeki hastalıklarını tedâvi etmek için, ezelde merhamet ederek, peygamberler göndermeyi dilemiştir. Peygamberlerin, bu vazifelerini yapabilmeleri için, itâat etmeyenleri korkutmaları, itâat edenleri müjdelemleri lâzımdır. Âhirette, birinciler için azap, ikinciler için sevap bulunduğunu haber vermeleri lâzımdır. İnsan, kendine tatlı gelen şeylere kavuşmak ister. Bunlara kavuşabilmek için doğru yoldan sapar, günah işler. Başkalarına kötülük yapar. İnsanları kötülük yapmaktan korumak, dünyâda ve âhirette rahat ve huzur içinde yaşamalarını sağlamak için peygamberlerin gönderilmesi lâzımdır. Dünyâ hayâtı kısadır. Âhiret hayâtı sonsuzdur. Bunun için, âhiret hayâtındaki saâdeti sağlamak önce gelmektedir.

Peygamberler Allahü teâlâ tarafından seçilmiş, gönderilmiş insanlardır. Ümmetlerini Allahü teâlâya çağırmak, azgın, yanlış yoldan, doğru yola, saâdet yoluna çekmek için gönderilmişlerdir. Dâvetlerini kabûl edenlere, Cenneti müjdelemişler, inanmayanları Cehennem azâbı ile korkutmuşlardır. Onların Allahü teâlâdan getirdikleri her haber doğrudur, yanlışlık yoktur. Peygamberlerin sonuncusu, Muhammed aleyhisselâmdır. O'nun dîni bütün dinleri nesh etmiş, yürürlükten kaldırmıştır. O'nun kitabı, geçmiş kitapların en iyisidir. O'nun getirdiği din kıyâmete kadar bâkîdir. Kimse tarafından değiştirilemeyecektir. Îsâ aleyhisselâm gökten inecek ise de, O'nun dîniyle amel edecek, yâni O'nun ümmeti olacaktır.

*Büyük İslâm âlimleri İmâm-ı Gazâlî ve İmâm-ı Rabbânî'nin de ifâde ettikleri gibi, peygamberlerin gönderilmesi kahırdır, cebirdir. İnsanları cebir zinciriyle Cennete çekmek içindir. Nitekim hadîs-i şerîfte; "**Zincirlerle Cennete çekilen insanlara hayret mi ediyorsun?"** buyuruldu. Din, Cehenneme gitmemeleri için,*

*insanları bağlayan bir kemenddir. Nitekim hadîs-i şerîfte; "**Siz pervâne gibi, kendinizi ateşe atıyorsunuz. Ben kemerinizden tutup geriye çekiyorum"** buyuruldu. Allahü teâlânın insanlara doğru yolu gösterdiği vâsıtalardan biri de peygamberlerin sözleridir. (Her istediğini yapmak) zincirinin halkalarından biri de, peygamberlerin sözleridir. İnsanlar, doğru yolu, eğri yollardan, bu sözlerle ayırabilir. Onların gösterdiği tehlikeden, insanda korku hâsıl olur. Bu ayırış bilgisiyle korku, akıl aynası üzerindeki tozları temizler. Akıl cilâlanıp, âhiret yolunu tutmanın, dünyâ zevklerine kapılmaktan daha iyi olacağını anlar. Bu anlayış, âhiret için çalışmak irâdesini hâsıl eder. İnsanın uzuvları, irâdesine tâbi olduğundan, Uzuvlar âhiret için çalışmaya başlar. Allahü teâlâ, bu zincirle insanı zorla Cehennemden uzaklaştırmış, Cennete sürüklemiş olur. Peygamberler koyun sürüsünün çobanına benzer. Sürünün sağ tarafında çayır olsa, sol tarafında mağara bulunsa, mağarada kurtlar olsa, çoban, mağara tarafında durup, sopa sallayıp, koyunları korkutarak, çayır tarafına kovalar. İşte peygamberlerin gönderilmesi de, buna benzer.*

İnsanların doğruyu, iyiyi, güzel olanı bulabilmeleri tek başına akılla mümkün değildir. Akıl, göz gibidir. Peygamber vâsıtası ile gönderilen din ise ışık gibidir. Yâni, insanın aklı, gözü gibi zayıf yaratılmıştır. Göz, maddeleri, cisimleri karanlıkta göremiyor. Allahü teâlâ, görme âletinden (gözden) faydalanmak için güneşi, ışığı yaratmıştır. Güneşin ve çeşitli ışık kaynaklarının nûru olmasaydı, göz işe yaramazdı. Tehlikeli cisimlerden, yerlerden kaçamaz, faydalı şeyleri bulamazdı.

Akıl da, yalnız başına mâneviyatı, faydalı, zararlı şeyleri anlamıyor. Allahü teâlâ, akıldan faydalanmak için, Peygamberleri, din ışığını yarattı. Peygamberler, dünyâda ve âhirette rahat etmek yolunu bildirmeseydi, akıl bulamaz, işe yaramazdı. Tehlikelerden, zararlardan kurtulamazdı. İslâmiyete uymayan veya aklı az olan kimseler ve milletler, peygamberlerden faydalanamaz. Dünyâda ve âhirette tehlikelerden, zararlardan kurtulamaz.

Peygamberler hakkında Kur'ân-ı kerîm'de meâlen buyuruluyor ki:

***Peygamberlerin üzerinizdeki** (vazifesi) **ancak ilâhî emirleri tebliğdir. Allah, açıkladığınız ve gizlediğiniz sözlerle hareketlerinizin hepsini bilir.** (Mâide sûresi: 99)*

***Kâfirler, Allahü teâlânın emirleriyle Peygamberlerinin emirlerini birbirinden ayırmak istiyorlar. Bir kısmına inanırız; bir kısmına inanmayız diyorlar. Îmân ile küfür arasında bir yol açmak istiyorlar. Onların hepsi kâfirdir. Kâfirlerin hepsine Cehennem azâbını, çok acı azâbları hazırladık** (Nisâ sûresi: 150-151)*

***Peygamberler göndermedikçe azap yapmayız.** (İsrâ sûresi:15)*

***Peygamberleri, müjde vermek ve korkutmak için gönderdim. Böylece, insanların Allahü teâlâya özür, bahâne yapmaları önlendi.** (Nisâ sûresi:165)*

vahiy ve vahiy şekilleri

Vahiy, Allahü teâlânın dilediği şeyleri, emir ve yasaklarını vasıtalı veya vasıtasız olarak peygamberlerine bildirmesine denir.

Allahü teâlâ, insanlar arasından seçtiği peygamber denilen kullarını vahiy ile şereflendirmiştir. Bu sûretle, insanlara, dünyâda ve âhirette rahat ve huzûra kavuşacakları esasları bildirmiştir. Vahiy, ilk peygamber Âdem aleyhisselâmdan son peygamber Muhammed aleyhisselâma kadar devâm etmiş ve onda son bulmuştur.

Peygamberimizin sallallahü aleyhi ve sellem mübârek yüzünde, vahiy esnâsında soğuk kış günlerinde bile yağmur tânecikleri gibi ter belirirdi. O sırada yanında bulunanlar vahiy geldiğini anlarlardı. Hattâ vahyin ağırlığını hissederler, o esnâda ellerini ve kollarını kaldıracak güçleri kalmazdı. Bir defâsında Peygamber efendimiz sallallahü aleyhi ve sellem deve üzerinde iken, vahiy gelmiş, deve vahyin ağırlığına dayanamayarak arka ayakları üzerine çöküvermiştir.

***Vahyin geliş usûlleri**:*

Muteber hadîs ve tefsîr usûlü kitaplarında bildirildiğine göre vahiy şu şekillerde gelirdi.

1. Cebrâil aleyhisselâmın insan şekline girerek getirdiği vahiylerdir. Vahyin en kolay şekli de budur. Cebrâil çoğunlukla Peygamberimize Dıhye isimli sahâbînin şeklinde gelirdi. Cibrîl hadîsinde bildirilenler böyledir.

2. Peygamberimizin uyanıkken Cebrâil aleyhisselâm tarafından vahyin Peygamberimizin kalbine bırakılmasıdır.

3. Doğru rüyâlar. Bu, vahyin ilk şeklidir. Peygamberlerin bilhassa Peygamberimizin gördüğü rüyâlar, daha sonra uyanınca

gerçek hayatta aynen meydana gelirdi. Hazret-i Âişe şöyle buyurur: "Peygamberimizin gördüğü rüyâlar aynen çıkardı. Bu rüyâlar sabah aydınlığı kadar açıktı."

4. Buhârî ve Müslim'de bildirildiğine göre Cebrâilin görülmeden, şiddetli bir sesle vahyi bildirmesidir. İşitilen bu ses, ya vahiy meleğinin kendi sesi veya kanatlarının uğultusu idi. Kendisinde; korkutma ve azap bulunan âyetler bu şekilde gelirdi. Peygamberimiz, vahyin bu çeşidi gelirken, titrer ve terlerdi. Hattâ heyecanlanırdı.

5. Cebrâil'in Peygamberimize uyku hâlindeyken gelmesidir.

6. Cebrâil'in bizzat kendi şekliyle getirdiği vahiydir. Peygamberimize Hira Dağında gelen ilk vahiy bu şekilde olmuştur. Aynı durum Mîrâc hâdisesinde de meydana gelmiştir.

7. Peygamber efendimiz uyanıkken, arada perde olmaksızın doğrudun Allahü teâlâ ile konuşması şeklindeki vahiydir. Mîrâc gecesi meydana gelmiştir.

8. Mîrâc gecesi beş vakit namazın farz olmasına dâir arada perde olmadan vukû bulan vahiy.

EYYÛB ALEYHİSSELÂM

EYYÛB ALEYHİSSELÂM;

Nesebi ve gençliği

Hazreti Eyyûb, Hazreti İshak'ın oğlu lys evlâdındandır. Babası Mus bin Ravil veya Razıh bin lys'dir. Annesi, Hazreti Lût'un neslinden idi. Hanımı Rahîme, Hazreti Yusuf'un oğlu Efrahim'in kızıdır. Eyyûb aleyhisselam uzun boylu, kıvırcık saçlı, güzel gözlü, geniş göğüslü, kısa boyunlu ve adaleli kollu idi. Allahü teâlâ Hazreti Eyyûb'a, dedesi Hazreti İshak'ın duâsı bereketiyle çok mal ve servet verdi. Sürü sürü hayvanlar, bağlar, bahçeler ve çok evlât ihsan etti. Şam civarında Beseniyye mevkiindeki çiftliklerinde binlerce insan çalışırdı. Hizmetçilerinin, tarla ve hayvanlarının çokluğu bakımından asrında bir benzeri yoktu. Servetinin çokluğu, onu, Allah yolundan hiçbir zaman alıkoymadı. Çok ibadet ederdi. Yetimlere dullara bakar, misafirsiz sofraya oturmaz, yoksullara yardımda bulunurdu. Çıplakları giydirir, dulları korurdu.

Eyyûb aleyhisselâma, Şam civarında yaşayan insanlara peygamber olduğu bildirildi. Onları Allahü teâlâya iman ve ibadete çağırdı. Bu uğurda pek çok zahmet çekti.

İlâhî vahye mazhar bir peygamber olduğu, Kur'an-ı kerimde mealen şöyle bildirilmektedir:

(Biz, Nuh'a ve ondan sonraki peygamberlere vahyettiğimiz gibi sana da vahyettik. Nitekim İbrahim'e, İsmail'e, İshak'a, Yakûb'a, torunlarına, İsa'ya, Eyyûb'a, Yunus'a, Harun'a ve Süleyman'a da vahyetmiştik.) [Nisâ 163]

(Biz ona, İshak ile Yakûb'u ihsan ettik ve her birini hidayete, nübüvvete erdirdik. Daha evvel de Nuh'u ve onun neslinden Davud'u, Süleyman'ı, Ey-

yûb'u, Yusuf'u, Musa'yı ve Harun'u hidayete, nübüvvete kavuşturduk. Biz, iyi hareket edenleri işte böyle mükâfatlandırırız.) [En'âm 84]

Hazreti Eyyûb'un imtihanı

Eyyûb aleyhisselâm, Allahü teâlâyı andığı zaman, göklerde bulunan melekler ona salât ve selâm ederlerdi. Cenab-ı Hak, Hazreti Eyyûb'u imtihan etmeyi murad etti.

Eyyûb aleyhisselamın imtihana çekilmesinin sebeplerinden birini ibni Esir ve ibni Asakir şöyle bildirirler:

Şam tarafında kuraklık, kıtlık olur. Mısır Hükümdarı Eyyûb aleyhisselama, bize gel! Bizim yanımızda senin için bolluk, genişlik vardır, diye yazı gönderince Eyyûb aleyhisselam malları ve ailesi ile birlikte Mısır'a gider. Firavn onlara yiyecekler, elbiseler verip kalacak yer temin eder.

Eyyûb aleyhisselam Hükümdarın yanında bulunduğu bir sırada Şuayb aleyhisselam gelip içeri girer ve hükümdara şöyle seslenir:

-Gök, yer, denizler ve dağlar halkı kızınca Allahü tealanın da gazaba geleceğinden korkmaz mısın?

Eyyûb aleyhisselam ise susar ve konuşmaz. Şuayb ve Eyyûb aleyhisselam hükümdarın yanından çıkınca Allahü teala Eyyûb aleyhisselama:

-Ey Eyyûb! Sen, hükümdarın ülkesine gittiğin için sustun, öyleyse imtihana hazırlan, diye vahy eder.

Böylece Allahü teala Hazreti Eyyûb'u imtihana tabi tutar. Önce Hazreti Eyyûb'un mallarını çeşitli vesilelerle elinden aldı. Koyunları sel ile, ekinleri rüzgâr ile telef oldu. Şeytan da çoban suretinde, ağlayarak Eyyûb aleyhisselâmın yanına geldi. Eyyûb aleyhisselâm o esnada insanlara vaaz ve nasihatle meşgul idi. "Ey Eyyûb! Şaşılacak bir afet oldu. Allahü teâlâ malını mülkünü helâk etti!" dedi. Hazreti Eyyûb, bu haber karşısında hiçbir şikâyette bulunmayarak, Allahü teâlâya hamd ve şükürde bulundu. Şeytan onun hamd ve şükretmesi karşısında tekrar dedi ki:

- Hani hudutsuz araziler, hani sayısı bilinmeyen hayvanlar, hani meyve bahçeleri, hani evler, ocaklar? Bunca mal ve mülk elden gitti. Bir daha bunlar ele geçer mi?

Hazreti Eyyûb yine şükredip şöyle cevap verdi:

- O malı mülkü bana Rabbim vermişti. Şimdi de aldı. Çünkü malımın da benim de sahibim Odur. Dilerse verir, dilerse alır, Ona yaptığı işten dolayı suâl sorulmaz!

Hazreti Eyyûb'un bu hâli ve sözleri, şeytana müthiş bir şamar oldu. Bu kadar malı mülkü gitmiş olmasına rağmen, sabır ve şükründe ve tevekkülünde zerre kadar bir değişiklik olmaması, onu çileden çıkarıyordu. Ancak Eyyûb

aleyhisselâm Allahü teâlânın bir peygamberi idi. O bütün bu malların sevgisini kalbine hiç getirmemiş ve bunları Allahü teâlânın rızasını kazanmaya vesile kılmıştı. Kalbinde zerre kadar mal sevgisi bulunmayan kimse, geçici olan mal ve mülke hiç aldanır mıydı?

Allahü teâlâ, Eyyûb aleyhisselâmın bütün malını aldıktan sonra, hocaları ile ders okuyan çocuklarının da zelzele ile canlarını aldı. Bunu gören şeytan, hoca şekline girip, feryat ve figan ile Hazreti Eyyûb'un yanına geldi. Başına topraklar serpip, gözlerinden kanlı yaşlar akıtarak dedi ki:

- Ey Eyyûb! Allahü teâlâ evini zelzele ile yıktı. Çocukların öldü. Her biri parça parça oldular. Bağrışmaları, inlemeleri dayanılacak gibi değildi.

Şeytan öyle anlattı ki, Hazreti Eyyûb'un mübarek gözlerinden yaş geldi.

Şeytan; Hazreti Eyyûb'un feryat ve figan etmesini bekliyordu. Fakat ondaki sabır ve tevekkülü görünce, hiddetlendi ve tam konuşmaya başlayacağı sırada Hazreti Eyyûb dedi ki:

- Ey mel'un! Sen İblissin. Beni Rabbime isyana teşvik etmek istiyorsun. Şunu bil ki, evlâdım bir emanet idi. Rabbime niçin incineyim? Ben her hâlükârda Rabbime hamd ederim.

Hazreti Eyyûb Allahü teâlânın takdîrine razı olmuş idi. Oğullarının vefat etmeleri üzerine, "Eceli gelen bu dünyadan gider. Birgün ben de gideceğim!" diye düşündü.

Bundan sonra Allahü teâlâ, Eyyûb aleyhisselâmı, bedenine hastalık vererek imtihan etmeyi murat etti. Eyyûb aleyhisselâmın vücuduna hastalık verdi. Hazreti Eyyûb'un hastalığı gün geçtikçe

şiddetlendi. Akrabaları, komşuları ve başkaları yanına uğramaz oldu. Yalnız, sadakat ve şefkat timsali hanımı Rahîme Hatun onu terketmedi. Ona hizmetine devam edip, ihtiyaç için neyi varsa sarfetti. El işi yaparak, başka evlere hizmet için giderek maişet teminine çalıştı.

Bu arada şeytan yine vesvese vermek için elinden geleni yapıyordu. Kâh Eyyûb aleyhisselâma mal ve mülkünü hatırlatıyor, bazen çocuklarını, bazen de hastalığını hatırlatıyordu. Ama her seferinde sabır, hamd ve şükürle karşılık buluyordu.

Hazreti Eyyûb'un hasta olması ve hastalık sebebi, Kur'an-ı kerimde Sâd suresi 41. ayet-i kerimesinde mealen şöyle bildirilmektedir:

([Ey Habibim!] **Kulumuz Eyyûb'u hatırla! O, Rabbine; şeytan beni yorgunluğa, meşakkate ve azaba, hastalığa uğrattı, sebep oldu, diye duâ ve nida etti.**)

Burada Hazreti Eyyûb edebi gözeterek, duâsında yorgunluğu ve hastalığı, şeytana nisbet etti. Çünkü şeytan, zenginliğine, evlâdına ve çok ibadet edişine haset edip, musallat olmak istemişti. Gerçekte Eyyûb aleyhisselâm her şeyin Allahü teâlâdan olduğunu bilirdi.

Şeytan bu defa da Hazreti Eyyûb'un bulunduğu şehir halkına vesvese vererek; "Aman Rahîme ile görüşüp, ona yardımcı olmayın! Eyyûb'un hastalığı size de geçer. Onu şehrinizden kovun!" dedi. Şehir halkı, Rahîme'ye haber gönderip; "Eyyûb'u alıp, buradan beraberce gidiniz! Yoksa sizi taşla öldürürüz!" tehdidinde bulundular.

Rahîme Hatun, Hazreti Eyyûb'u alıp oradan ayrıldı. Şehre uzaklığı fazla ol-

mayan bir yere götürdü. Küçük bir kulübe yaparak hizmetine devam etti. O, bütün bu zor şartlara rağmen Hazreti Eyyûb'a hizmet etmekten geri durmadı. Zira ona hizmetin karşılığını ahirette kat kat göreceğini biliyordu.

Hazreti Eyyûb şehir dışındaki kulübesinde, rahatsız olmasına rağmen, gelip geçen insanlara Allahü teâlâyı hatırlatıyor, sabrı ve şükrü tavsiye ediyordu. İş ve üzüntüden bîtap düşmüş olan hanımı Rahîme de, şehirdeki hanımlara iplik eğirmekle meşgul idi. Hazreti Eyyûb yedi yıl dert ve belâ içinde bu şekilde kaldı. Hâlinden hiç şikâyet etmedi.

Bir ara Rahîme Hatun, efendisine dedi ki:

- Cenab-ı Hakka duâ etsen de bu dertleri senden alsa...

- Ey Rahîme! Sıhhat ve mes'ut günlerimiz ne kadar zamandı?

- Seksen yıl idi.

- Şiddet ve belâ zamanı, sıhhat ve safa süresi kadar olmadan, belâ için cenab-ı Mevlâya, şikâyetten hayâ ederim.

Tahammül gücünün üstünde bir sabır gösteren Hazreti Eyyûb, Kur'an-ı kerimin Sâd suresi 44. ayet-i kerimesinde methedildi. Hadis-i şerifte de buyuruldu ki:

(Hazreti Eyyûb, insanların en uysalı, en sabırlısı ve en çok gadabını, öfkesini yenen idi.)

Hakka rızası tam ve kusursuzdu. Şu şiir, onun hâlini çok güzel ifade ediyor:

Hoştur bana senden gelen,
Ya gonca gül yahut diken,
Ya hil'at yahut kefen,
Nârın da hoş, nurun da hoş.

Şeytan, Hazreti Eyyûb'a ve Rahîme'ye musallat olmaya devam ediyordu. Birgün, Rahîme Hatun yiyecek almaya gitmişti. Şeytan, insan suretinde karşısına çıkıp sordu:

- Ey Rahîme! Sen Yusuf'un oğlu Efrahim'in kızı değil misin? Burada ne arıyorsun?

- Evet, Efrahim'in kızıyım! Efendim, Allahü teâlânın peygamberi Eyyûb, belâlara müptelâ oldu. Onun hizmetçisiyim.

- Kendine yazık ediyorsun. Hastalığı sana da geçer.

- Onun üzerimdeki hakkını ödeyemem. Nimet ve rahat vaktinde onunla yaşadım. Bu hastalık hâlinde onu yalnız bırakamam.

Rahîme Hatun böyle söyledikten sonra yoluna devam etti. Dönünce; başından geçenleri Hazreti Eyyûb'a anlattı. O da; "Ey hanım! O gördüğün, İblistir. Seni vesvese ile benden ayırmak ister!" buyurdu ve dikkatli olup sakınmasını tembih etti.

Şeytan, başka birgün de tabip suretinde Rahîme'nin karşısına çıkarak, "Sen, hasta olan Eyyûb'un hanımı mısın?" diye sordu. Rahîme de; **"Evet"** deyince, "Ben onu yakalandığı hastalıktan kurtarmayı düşünürüm. Lâkin şartlarım var!" dedi. Rahîme Hatun, şartlarını sorunca, şeytan şöyle cevap verdi:

- Kolay! Eyyûb şarap içecek ve benim için de, şifayı sen yarattın, diyecek.

Rahîme Hatunun olanları kendisine anlatması üzerine, Eyyûb aleyhisselâm, **"O şeytandır, bizi Rabbimizden ayırmak istiyor. Ondan sakın!"** buyurdu.

Rahîme Hatunda Yusuf aleyhisselâmın güzelliğinden biraz olup, o civarda ondan güzeli yoktu. Birgün yine şeytan, yakışıklı bir kişi suretine girip, Rahîme'nin yolunu keserek dedi ki:

- Sen kimsin? Senin gibi güzel kadın buralarda

görmedim. Ben yakın köydenim. Servetimin hesabı yoktur.

Rahîme Hatun da; **"Hasta olan Eyyûb aleyhisselâmın hanımıyım. Ona hizmet ederim. O, Allahü teâlânın peygamberidir. Ondan başkasına meyletmem!"** dedi ve yürüdü. Şeytan da ümidi kesip oradan uzaklaştı.

Hazreti Eyyûb'un duâsı

Hazreti Eyyûb'un hastalığı çok şiddetlendi. Onun bu hâli, beden, kalb ve lisanıyla yaptığı kulluk ve peygamberlik vazifelerini iyice zorlaştırıyordu. O zaman Allahü teâlâya şöyle duâ ve niyazda bulundu:

- Ya Rabbi! Bana gerçekten hastalık isabet etti. Sen merhamet edenlerin en merhametlisisin.

Hazreti Eyyûb'un bu şekilde duâ etmesinin birkaç sebebi vardı. Bazıları şunlardır:

Şeytan ona gelip; "Bana secde edersen seni bu belâdan kurtarırım" demesi karşısında, şeytanın zararından dolayı mübarek kalbi hüzünlenip coştu ve; "Belâdan sızlanmıyorum. Ama düşmanın haris olmasından rahatsız oluyorum" deyip; "Bana hastalık isabet etti" buyurdu.

Hazreti Eyyûb'a iman eden birkaç kişinin; "Eğer bunda hayır olsaydı, bu belâya müptelâ olmazdı!" demeleri, onun mübarek gönlünü mahzun etti. Onun için böyle duâ etti. Kavminden birkaç kişi zaman zaman gelip, Hazreti Eyyûb'un hâlini görüp, acırlardı. Birgün yine onun yanına gelip, birbirlerine dediler ki:

- Bu kişiye bu dertler geleli beri Rabbinden bir merhamet yetişmedi. Bu belânın sona ermesi lâzımdı. Hâlbuki günden güne çoğalıyor, şiddetleniyor.

Hazreti Eyyûb bu sözlerden incindi ve dedi ki:

- Ya Rabbî! Yıllardır bu mihneti çektim. Senin muhabbetinin arzusu beni öyle kapladı ki, bu belâdan hiç incinmedim. Nice zaman bu derdi çekmeye razı idim. Fakat bu sözler bana güç geldi. Ya Rabbi! Sen merhamet edenlerin en merhametlisisin!

Birgün Hazreti Eyyûb'a Cebrail aleyhisselâm gelip, onu zor konuşur bir hâlde buldu. Ona dedi ki:

- Neden böyle durursun?

- Sabırdan başka çare nedir?

- Hak teâlânın hazinesinde belâ çoktur. Sen ona takat getiremezsin. Allahü teâlâdan afiyet iste!

Bunun üzerine Eyyûb aleyhisselâm yukarıdaki şekilde duâ etti. Eyyûb aleyhisselâm bedenindeki hastalık sebebiyle, insan olması bakımından inlemiş; ruhen de Allahü teâlânın cemaline yönelmiştir. Cismen dili; **"Bana gerçekten hastalık isabet etti"** derken, manen de; **"Sen merhametlilerin en merhametlisisin"** diye zikretmiştir.

Bir kimse, Resûlullah efendimizin mescidine girdi ve Eyyûb aleyhisselâm ile ilgili bazı suâller sordu. Peygamber efendimiz ağladı ve buyurdu ki:

(Allahü teâlâya yemin ederim ki, Eyyûb [aleyhisselâm] **belâdan inlemedi, sızlanmadı. Lâkin yedi sene, yedi ay, yedi gün, yedi saat o belâda kaldı. Ayakta namaz kılmak istedi, duramadı, düştü. Hizmette kusur görünce;** "Bana gerçekten hastalık isabet etti" **dedi.)**

Hazreti Eyyûb'un hastalıktan kurtulması

Birgün hanımı Rahîme Hatun yiyecek aramaya çıkmıştı. İkindi vakti, Allahü teâlâdan Eyyûb aley-

hisselâma lütuf müjdesi ulaştı. Cebrail aleyhisselâm çıkageldi ve Allahü teâlâdan; **"Ey Eyyûb! Belâ verdim sabrettin. Şimdi ben sana sıhhat ve nimet vereceğim. Ey Eyyûb, ayağını yere vur! Çıkan su ile guslet ve soğuğundan iç!"** emrini getirdi.

Bu emr-i İlâhî üzerine Hazreti Eyyûb ayağını yere vurdu. İki su pınarı fışkırdı. Biri sıcak olup, yıkanmak için, diğeri soğuk olup, içmek için idi. Sıcağından guslettiğinde bedenindeki rahatsızlıklardan; soğuğundan içince de içindeki hastalıklardan şifa buldu. Kuvveti geri geldi. Taze bir genç oldu.

Cebrail aleyhisselâm Hazreti Eyyûb'a elbise giydirdi. Lütuf bulutu, üzerine geldi. Üstüne altın parçacıkları saçıldı. Bir müddet sonra Rahîme şehirden döndü. Hazreti Eyyûb'u tanıyamadı. Kaybolduğunu zannetti. Sahraya koştu, feryat edip ağlayarak dedi ki:

- Bu kadar sıkıntı çektim, hazineyi elden kaçırdım, hastayı kaybettim. Ey Eyyûb! Bilmem seni hangi canavar götürdü, hangi hayvan yedi?

Cebrail aleyhisselâm Hazreti Eyyûb'a dedi ki:

- Ey Eyyûb! Rahîme'yi çağır, gönlünü hoş eyle!

Eyyûb aleyhisselâm da hanımına seslendi:

- Ey hanım! Kimi çağırırsın, kimi ararsın?

- Bir hastam vardı, hayat arkadaşım idi, onu kaybettim.

- İsmi ne idi?

- İsmi sabırlı Eyyûb idi.

- Nasıl bir kimse idi?

- Sağlıklı iken sana benzerdi.

- Ey Rahîme! O hasta olan Eyyûb, benim. Allahü teâlâ bana sıhhat verdi.

Hazreti Eyyûb'un kendisini tanıtması üzerine Rahîme Hatun endişelerinden kurtuldu ve her ikisi birlikte Allahü teâlâya şükrettiler.

Bu hâlden sonra hanımıyla beraber oradan ayrılıp şehre doğru yola çıktılar. Şehrin kapısına gelince, bütün şehir halkının, kendilerini karşılamaya çıktıklarını gördüler. Eyyûb aleyhisselâm onlara sordu:

- Bu ne hâldir, nereye gidiyorsunuz?

- Bir ses duyduk. Diyordu ki: **"Ey insanlar! Eyyûb aleyhisselâm size geliyor, onu karşılayınız!"**

Eyyûb aleyhisselâm şehre gelince, eski, köhne evini yenilenmiş gördü. Bundan başka; elinden alınmış malları geri gelmiş ve yüz çeviren dostları, kendisine muhabbetle yönelmişlerdi. Nitekim Allahü teâlâ, Sâd suresi 43. ayet-i kerimesinde mealen buyurdu ki:

(Tarafımızdan bir rahmet, akıl sahipleri için bir ibret olmak üzere, Eyyûb'a bütün ehlini ve onlarla beraber daha bir mislini bağışladık.)

Altınlardan topladı

Abdullah ibni Abbas diyor ki:

"Resûl-i ekreme, **(Eyyûb'a bütün ehlini ve onlarla beraber daha bir mislini bağışladık.)** ayetinin manasını sordum. Buyurdu ki:

- Ey İbni Abbas! Allahü teâlâ, Eyyûb'a hanımını verdi ve onu gençleştirdi. Yirmi altı oğlu dünyaya geldi. Hak teâlâ, Eyyûb'a bir melek gönderdi. Melek ona, belâlara sabrettiği için Allahü teâlânın selâm ettiğini bildirdikten sonra, kendisine, "Harman yerine çıksın!" **buyurduğunu söyledi. Bunun üzerine Eyyûb harman yerine çıktı. Allahü teâlâ, üzerine kızıl renkli bir bulut gönderdi. Eyyûb'un üzerine altın çekirge yağdı. Eyyûb** [aleyhisselâm] **eteğini açıp bu altınlardan topladı."**

Hazreti Eyyûb'un hastalığı afiyet hâline dönüşünce, o gece seher vak-

tinde bir ah eyledi. Sebebini sorduklarında buyurdu ki:

- Her gece seher vaktinde; “Ey bizim hastamız nasılsın?” **diye ses duyardım. Şimdi o vakit geldi ve;** “Ey sıhhatli kulumuz, nasılsın?” **sesini duymadım. Bunun için ağlıyorum.**

Yine Eyyûb aleyhisselâma, “Bu uzun hastalık müddeti içerisinde, sana en zor ne geldi?” diye sorduklarında; buyurdu ki:

- Dost ve düşmanların serzenişi, her şeyden daha zordur.

Her peygamber gibi Hazreti Eyyûb’un da mucizeleri oldu. Bunlardan bazıları şöyledir:

Eyyûb aleyhisselâmın kavmi çok fakirdi. Eyyûb aleyhisselâma gelip koyunlarının çoğalması için duâ etmesini istediler. Hazreti Eyyûb da duâ etti. Koyunları çoğaldı ve kırktıkları yünler ibrişim hâline geldi.

Eyyûb aleyhisselâm kavminin hâkimini imana davet ettiği vakit, o, “Evimin direksiz olarak durmasını sağlarsan iman ederim” dedi. Hazreti Eyyûb da duâ etti. Evin direkleri düşerek, ev direksiz olarak durdu. Hâkim bunu gördüğü hâlde yine de iman etmedi. Onun maksadı iman etmek değildi. Zira o, Eyyûb aleyhisselâmın, bu isteğini yapamayıp, davasından vazgeçeceğini zannediyordu. Fakat Allahü teâlânın her şeye gücünün yeteceğini hesaplamıyordu.

Eyyûb aleyhisselâm ömrünün sonunda, en olgun evlâdı olan Havmel’i vasî tayin etti. Techiz ve tekfin hususlarını ona ısmarladı. Zülkifl lâkabı ile bilinen Bişr adlı oğlunun peygamberliğinde ihtilaf olunmuştur. Hazreti Eyyûb’un kabrinin, Şam’da Beseniyye denilen yerde olduğu bildirilmiştir.

ŞUAYB ALEYHİSSELAM

ŞUAYB ALEYHİSSELÂM;

Nesebi ve gençliği

Şuayb aleyhisselâm, Medyen ve Eyke ahalisine gönderilen peygamberdir. Hazreti İbrahim veya Hazreti Salih'in neslinden olduğu; anne tarafından Hazreti Lût'un kızına ulaştığı ve Hazreti Eyyûb'la da teyzeoğulları oldukları rivayet edilir. İsminin Arapçada Şuayb, Süryanîcede ise Yesrûb olduğu bildirilmiştir. İsmi ve nesebi şöyledir:

Şuayb bin Mikail bin Yeşcur bin Medyen'dir. Şuayb aleyhisselam Arabi konuşurdu.

Arabistan'da, Akabe Körfezi'nden Humus vadisine kadar uzanan Medyen bölgesinde doğup büyüyen Hazreti Şuayb, o kavmin asil bir ailesine mensuptu. Hatta; dedelerinden olan Medyen'in etrafında toplanan insanların kurduğu şehre, Medyen ismi verilmişti. Hazreti Şuayb'ın gençliği, Medyen kavminin arasında geçti. Bu bölge halkı sapıtıp azıtmış olduğundan; onların kötülüklerinden uzak yaşar, babasından kalan koyunları ile meşgul olur ve çok namaz kılardı. İnsanlara güzel huyları ve nasihatleri ile örnek oldu.

Medyen halkı

Medyenliler, atalarının doğru yolundan ayrılmışlar ve kötü yollara sapmışlardı. Bu sebeple, bir olan Allahü teâlâya ibadet etmeyi bırakmışlar; kendi yaptıkları putlara, heykellere tapmaya başlamışlardı.

Medyen'in kervan yolları üzerinde bulunması, bölge halkını ticarete yöneltmişti. Bu insanlar, yaptıkları alış verişte muhakkak hile yaparlardı. Yiyecek maddelerini alırlar, yer altına doldururlar, pahalanınca fahiş fiyatla satarlardı. Ölçü ve tartı için iki değişik ölçek kullanıyorlar, alırken büyük ölçekle alıyorlar, satarken küçük ölçekle veriyorlardı.

O zamanlar, para, ya sayılarak adet olarak veya tartılarak işlem görürdü. Medyenliler, alış veriş yaptıkları şahıslardan parayı tartı ile alıyorlar, kenarından kırptıktan sonra sayı ile başkasına veriyorlardı.

İnsanların yollarını keserler, onların mallarından belli bir kısmına el koyarlardı. Yol üstünde dururlar, bilhassa yabancı ve gariplerin mallarını çeşitli hilelere başvurarak ellerinden alırlardı. Sıhhatlerinin, boş vakitlerinin, yiyecek, içecek ve giyecekteki bolluk, fiyatlardaki ucuzluk ve emniyet içinde yaşamak gibi nimetlerin kıymetini bilip şükretmezler, ayrıca bütün bu nimetlere, nankörlük ederlerdi.

Hazreti Şuayb'ın Peygamberliği

Medyenliler böyle zulüm ve sapıklık içinde hayat sürerken, Allahü teâlâ, onları doğru yola davet etmek için, Hazreti Şuayb'ı peygamber olarak gönderdi. Şuayb aleyhisselâm, onlara, Allahü teâlâya şirk koşmamalarını ve yalnız Ona ibadet etmelerini; alış verişte, ölçü ve tartıda haksızlıkta bulun-

mamalarını, âhiret gününe inanmalarını, yeryüzünde bozgunculuk yapmamalarını söyledi. Eğer sözlerini dinlemez ve Allahü teâlânın emir ve yasaklarına riayet etmezlerse, dünyada ve ahirette acı azaplarla karşılaşacaklarını da haber verdi.

Azgın Medyen ahalisi Hazreti Şuayb'ın sözlerini dinlemeyip, azıttıkça azıttı. Kabilesinin kuvvetli olduğunu ileri sürerek, Hazreti Şuayb'a kötülük yapmak istemediklerini söylediler. Fakat, ona inananları tehditten de hiç geri kalmadılar.

Hazreti Şuayb, kavminin sıkıntı ve eziyetlerine rağmen, kavmini doğru yola davet etti. Hazreti Şuayb son derece düzgün ve etkili konuşurdu. Bu bakımdan **peygamberlerin hatibi** diye meşhur olmuştu. Onun böyle düzgün ve etkili konuşmasının ve son derece sabırlı davranmasının tesiri, az da olsa halk arasında kendini gösteriyordu.

Hazreti İbrahim'e indirilen suhuflarda bildirilen hususları, yani Hanîf dininin hükümlerini tebliğ eden Hazreti Şuayb'ın peygamberliği, Şam'a kadar duyulmuştu. Allah aşkı ile yanan nice gönül sahipleri, akın akın onu görmek ve bildirdiklerine imanla şereflenmek için Medyen'e geliyorlardı.

Allahü teâlânın, felâketlerine sebep olarak verdiği mal ve sıhhatleri sebebiyle kendilerini kuvvetli zanneden müşrikler, Şuayb aleyhisselâma iman etmeye ve ziyaretiyle şereflenmeye gelenlere mâni olmaya çalışıyorlardı. Hatta, içlerinde en doğru kimse olduğunda hiç şüphe etmedikleri Hazreti Şuayb'ı, yalancılıkla suçlayarak, iman etmek için gelenleri ondan uzaklaştırmaya çalışıyorlardı.

Hazreti Şuayb'ı ve ona inananları, yurtlarından çıkarmakla da tehdit ettiler. Buna rağmen Şuayb aley-

hisselâm kavmine karşı bıkmadan tebliğine devam ediyordu. Kavmine dedi ki:

- Ey kavmim! Allahü teâlâya ibadet edin! Ondan başka ilâhınız yoktur. Alış verişinizde, ölçü ve tartıda hile yapmayın! Ben sizin zenginlik ve refah içinde olduğunuzu, bu zenginlik ve bolluğa şükretmediğiniz takdirde, bu nimetlerin elinizden çıkacağını görüyorum. Bu hıyanetiniz sebebiyle, kıyamette cehennem azabının ve dünyada iken şiddetli bir azabın, sizi kuşatarak, hiçbirinizin kurtulamayacağından korkarım!

Şuayb aleyhisselâm; kavmini, **"Ondan başka ilâhınız yoktur!"** buyurarak tevhide davet ettikten sonra, onları, en mühim hususiyetleri olan alış verişteki hileden vazgeçmeye davet etti. Sonra bu davet, ehemmiyet sırasına göre devam etti.

Medyen halkının, ölçü ve tartıyı eksik ve hileli yapmak âdetleri olduğu için, Şuayb aleyhisselâm tevhidden sonra onlara; **"Alış verişinizde ölçeği ve tartıyı noksan etmeyin!"** buyurdu.

Şuayb aleyhisselâm bu kötü huylarını terketmezlerse, Allahü teâlânın, ihsan ettiği rahat ve zenginliği onlardan alacağını anlattı. Allahü teâlânın azabını kendilerine tebliğ etti. **"Bu hıyanetiniz sebebiyle, kıyamette cehennem azabının sizi kuşatarak, hiçbirinizin kurtulamayacağından korkarım!"** dedi. Şuayb aleyhisselâm, sözlerine devam ederek mealen şöyle buyurdu:

- Rabbiniz tarafından size açık mucize geldi. Artık ölçüyü, teraziyi tam tutun! Insanların haklarını yerine getirmekte noksanlık yapmayın! Peygamberler ve onlara tâbi olanların vasıtasıyla ıslah olmuş olan yeryüzünü,

küfür ve hilelerinizle fesada vermeyin! Eğer benim sözümü tasdik ederseniz, bu söylediklerim sizin için hayırlıdır!

Hazreti Şuayb'ın davet esasları

Şuayb aleyhisselâm, kavmine, peygamberliğinin ve bildirdiklerinin doğruluğunu gösteren birçok mucize göstermiştir. Bu mucizeleri gördükleri hâlde iman etmemekte direnen kavmine, yine de imanı anlatmakta devam eden Şuayb aleyhisselâm, **"Artık ölçeği, teraziyi tam tutun!"** diyerek, gördüğü en bariz kötü hâllerini, diğer kötülüklerden daha önce nehye çalıştı. Az bir şey için eksik ve hileli tartarak hıyanet etmek, ahlâken de çok çirkin bir iştir. Bunun için Allahü teâlâ, haram olduğunu bildirdi ve hiçbir özür bırakmadı. Böylece insanlara ölçü ve tartıyı tam yapmalarını emretti.

Şuayb aleyhisselâmın davet ettiği hususlar iki esasta toplanmaktadır: Birincisi, Allahü teâlânın emirlerini büyük bilmek. Bu esasa, tevhid ve peygamberleri tasdik de dahil olmaktadır. İkincisi ise, Allahü teâlânın yarattıklarına acımaktır. Buna, eksik ve hileli tartma ile fesat çıkarmayı terketmek, kisaca insanlara eziyeti bırakmak girmektedir. Herkese faydalı olmak ve yardım etmek zordur. Fakat, herkese kötülük yapmaktan geri durmak mümkün ve lâzımdır.

Şuayb aleyhisselâmın bildirdiği bu hususlar Kur'an-ı kerimde mealen şöyle bildirilmektedir:

(Ey kavmim! Ölçekte ve terazide adaleti yerine getirin! İnsanlara, hakkı olan şeyleri noksan vermeyin! Günah işlemek suretiyle yeryüzünde fesat çıkarıcı olmayın! Eğer mümin kimseler iseniz [yani benim söylediklerimi kabul edip, tasdik ediyorsa-

nız], **Allahü teâlânın helâlinden bıraktığı kâr, sizin için** [Ölçü ve tartıda hile yaparak elde ettiğiniz fazlalıktan] **daha hayırlıdır. Ben sizin üzerinize bir muhafız değilim.)** [Hûd 85-86]

Şuayb aleyhisselâm böyle demekle, "Sizi kötü işlerden alıkoyacak gücüm yok ve yaptığınız kötü işlerden dolayı, ceza veremem. Yaptığınız kötülükler sebebiyle, üzerinizde bulunan nimetlerin elinizden çıkmasına da mani olamam. Ben ancak tebliğ edici, nasihat verici ve başınıza gelecekleri vadedilen azapla korkutucuyum!" demek istemiştir. Şuayb aleyhisselâmın bu daveti karşısında kavmi yine iman etmemekte direndi ve çok namaz kılan Hazreti Şuayb'ı ibadet ederken gördükleri için, hakaret etmek niyetiyle bir saygı ifadesi bile kullanmadan dediler ki:

- Ey Şuayb! Bizim babalarımızın ibadet ettiği putlardan ve kendi mallarımızdan dilediğimizi eksik ölçüp tartmamızdan vazgeçmemizi, sana namazın mı emretti?

Şuayb aleyhisselâm senelerce kavmini bıkmadan, usanmadan Allaha iman etmeye, ölçü ve tartıyı tam yapmaya, insanların hakkını tam vermeye davet etti.

Ayrıca; yollara oturup insanları tehdit etmekten, eziyette bulunmaktan, Allahü teâlâya iman edecek kimselere mâni olmaktan, iman edecek veya iman etmiş olanları şüphe ve tereddüde düşürmekten, eğri yola gitmelerini istemekten men ederek, onlara demiştir ki:

- Sizin sayınız ve malınız az iken, sizi mal ve evlât ile çoğaltan Allahü teâlâyı zikredin! Sizden önceki ümmetlerden bozgunculuk edenlerin akıbetlerinin ne olduğuna bakın ve ibret alın!

Şuayb aleyhisselâm, kavmine, Allahü teâlânın onlar üzerindeki nimetlerini, geçmiş ümmetlerden iman etmeyenlerin başına gelenleri haber vererek, onları imana, taate, günahtan uzaklaşmaya teşvik etmesine karşılık, kavmi, iman etmemekte direndiler ve Şuayb aleyhisselâmla alay etmek için dediler ki:

- Hâlbuki biz seni rüşd ve hilm sahibi bir kişi olarak biliyorduk. Böyle iken sen atalarımızın dininden bizi nasıl uzaklaştırmaya çalışırsın?

Şuayb aleyhisselâm, kavminin cahil, inatçı ve alaylı sözleri karşısında şöyle cevap verdi:

- Ey kavmim! İyice düşünüp bana cevap verin! Eğer ben, Rabbim tarafından ilim, hidayet, din ve nübüvvet ile gelmişsem veya Rabbim beni helâl nimetler ile rızıklandırmış ise, yine hakkımda böyle isnatlarda bulunur musunuz? Ben, Allahü teâlânın pek çok lütfuna kavuşmuş iken, Onun emrine karşı gelemem. Rabbimin emir ve yasaklarını size tebliğ etmekten de asla vazgeçmem. Siz benim bu hâlimi niçin anlamıyorsunuz?

Hâlbuki, sizin yapmanızı bildirdiğim hususları, ben de yerine getiriyorum. Sizin sakınmanızı bildirdiğim kötülüklerden en evvel kendim kaçınıyorum. Ben, yapmanızı ve yapmamanızı istediğim hususları gücüm yettiği kadar tebliğ ederek, sizin ıslah olmanızı isterim. Benim söylediklerim, sizin faydanızadır. Size bildirdiklerimi zorla yaptıracak güçte değilim. Muvaffakiyetim Allahü teâlânın yardımı iledir. Ben, yalnız Ona tevekkül edip, bütün işlerimde Ona güvendim ve Ona sığındım. Çünkü her şeye kadir olan Odur. Ben ancak Ona dönerim. Onun lütuf ve inayetine, yardımına güvenirim.

Ey kavmim! Nuh kavminin suda boğulduğunu, Hûd kavminin şiddetli rüzgârla savrulduğunu, Salih kavminin bir sayha, bir zelzele ile helâk edildiğini bilmiyor musunuz? Bana olan düşmanlık ve muhalefetiniz, böyle bir belâya uğramanıza sebep olmasın!

Ey kavmim! Lût kavminin başlarına gelenleri, zaman ve mekân bakımından yakınlığınız sebebiyle bilirsiniz. Onların başına gelenleri düşünüp, küfür ve isyandan vazgeçmeniz lâzım gelmez mi?

Ey kavmim, artık uyanın! Rabbinizden magfiret dileyin! Ona iman edin! Sonra tövbe ederek günahlarınızın affedilmesi için yalvarın! Başka şeylere tapınmaktan vazgeçip, yalnız Ona ibadet edin! Önceden yaptığınız günahlardan da pişman olup af dileyin! Şüphesiz ki, benim Rabbim çok merhametlidir. Tövbe edenlere merhamet ve inayeti pek çoktur.

Fakat azgın Medyen halkı söz dinlemedi. Şirretliklerini gittikçe artırıp, ona dediler ki:

- Ey Şuayb! Söylediklerinden birçoğunu iyice anlayamıyoruz.

Bunu alay maksadıyla söylüyorlardı. Çünkü Şuayb aleyhisselâm iyi bir hatip idi. Açık ve net konuşurdu. Anlaşılmayacak hiçbir şey bırakmazdı. Kavmine, kendi dillerinde açık bir lisanla nasihat veriyordu.

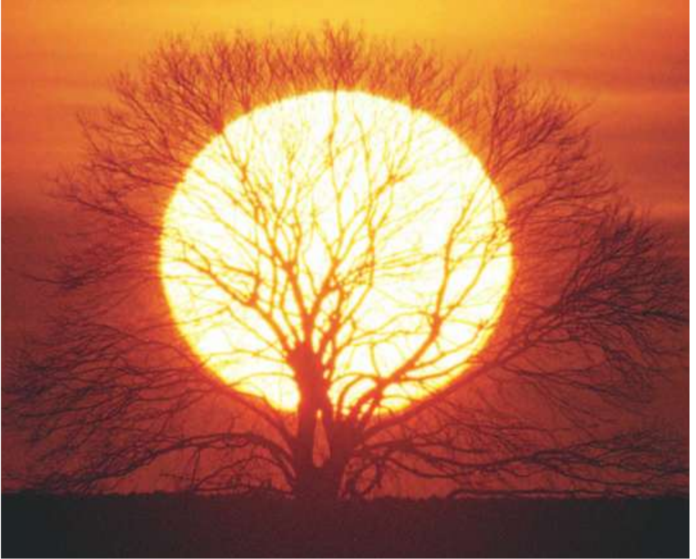
Kavminin insanları, Şuayb aleyhisselâma düşmanlıklarından dolayı, onun açık ve net anlattığı şeyleri bile anlamadıklarını söylüyorlardı. Böylece; "Senin peygamberliğin ve Allahü teâlânın birliği hakkında söylediklerinin doğruluğu bizce meçhuldür" demek istiyorlardı. Hatta diyorlardı ki:

- Şüphe yok ki, biz seni aramızda cidden zayıf gö-

rüyoruz. Eğer senin aşiretin olmasaydı, elbette seni taşlayarak öldürürdük. Sen bize karşı bir izzet ve üstünlük sahibi değilsin. Üstelik sen, bizim sana yapacaklarımıza karşı koyacak güç ve kuvvete de sahip değilsin. Ama biz, akrabalarının hatırı için, sana bir şey yapamıyoruz.

Şuayb aleyhisselâm; onlardan korkmadığını, kavminden gelebilecek bir kötülüğe mukabelede bulunmaktan çekinmeyeceğini, zillete sebep olan azabın kimlere geleceğinin ve kimlerin yalancı olduğunun yakında anlaşılacağını açıkça söyleyerek buyurdu ki:

- Ey kavmim! İlmiyle, kudretiyle bütün yaratılmışları kuşatmış olan Rabbimi ve peygamberi olarak benim de Onun himayesinde bulunduğumu

düşünmüyor da, âciz birer yaratık olan akrabalarımın hatırı için bana saldırmadığınızı söylüyorsunuz. Hâlbuki sizin yaptığınız işleri, ilmiyle çepeçevre kuşatmış olan Allahü teâlâyı hiçe sayıp unuttunuz. Ona ortak koşup, peygamberlerine ihanette bulundunuz. Onu, hâşâ, unutulmuş, arka tarafa atılmış bir şey gibi telakki ettiniz. Böyle kâfirane bir kanaatte bulunmuş olduğunuzun farkında değilsiniz.

Ey kavmim! Bütün kuvvetinizle dilediğinizi yapın! Ben de vazifemi yapıcıyım. Yakında Allahü teâlâdan azap gelince, kim zelil ve rüsva olur, yalancı kimdir, bileceksiniz. Şimdi azaba hazır olun! Ben de sizinle beraber, sizin azabınızı gözeticiyim.

Hazreti Şuayb'ın, onların tehditlerine aldırış etmeyerek, herkese Allahü teâlânın dinini anlatmaya çalışması karşısında, müşrikler; azgınlıklarına ziyadesiyle devam ettiler. Allahü teâlâya iman edenleri korkutarak, inançlarından vazgeçirmeye çalıştılar. İnanmak için gelenlere, Hazreti Şuayb'ı kötülediler. Kavminin ileri gelenlerini, Hazreti Şuayb'a tâbi olmaması için tehdit ederek dediler ki:

- Şuayb'a uyarsanız, o takdirde muhakkak en büyük zarara uğramış kimseler olacaksınız!

Fahreddin-i Râzî hazretleri buyurdu ki:

- Allahü teâlâ, Medyen ahalisinin Şuayb aleyhisselâmı yalanlayarak düştükleri sapıklığın büyüklüğünü bildirdi. Sonra, onların kendileri saptıkları gibi, başkalarını da saptırdıklarını beyan etti. Şuayb aleyhisselâma uyanları kınadıklarını açıkladı. Medyen halkı dünyada ölçü ve tartıda hile yapmak suretiyle sapıklıkta son noktaya geldiler. Bu sebeple azaba, felâkete uğramaya

müstahak oldular. Bu kavmin insanları, puta tapmak esasına dayanan dinlerini ve insanların aldatılmasıyla elde ettikleri kötü kazançlarını terk etmeyi, büyük bir zarar zannediyorlar, başkalarını da böyle bir duruma düşmekten men ediyorlardı.

Şuayb aleyhisselâm kavmini davetten geri durmuyor, onlara nasihati hiç bırakmıyordu. Kavmi, iman etmedikleri gibi, imana gelenlere de mâni oluyordu. Bu duruma çok üzülen Şuayb aleyhisselâm onlara şöyle diyordu:

- İman etmek için gelenlerin yolları üzerine oturup, onları eziyet tehdidi ile korkutarak, Allahü teâlâya iman etmelerine mâni olmayın! Eğri yola gitmelerini talep etmeyin! Sizin sayınız ve malınız az iken, sizi mal ve evlât ile çoğaltan Allahü teâlâyı zikredin! Sizden önceki ümmetlerden bozgunculuk edenlerin akıbetlerinin ne olduğuna, Allahü teâlânın onları nasıl helâk ettiğine bakın ve ibret alın!

Eğer içinizden bir kısmı benimle gönderilen şeye iman eder ve bir kısmınız inkâr ederse, Allahü teâlâ aramızda hakkı ortaya çıkarmak için, bâtıl yolda olanları helâk etmek suretiyle hükmedinceye kadar sabredin! O, hâkimlerin en hayırlısıdır.

Şuayb aleyhisselâm sözleri ile kâfirlere gelecek azabı bildirmiş ve müminlerin de sabretmesini istemiştir. Kâfirler, Hazreti Şuayb'ın bu güzel nasihatlerini yine dinlememişler; kibirlenerek bildirdiklerine inanmayı hakaret saymışlar; kendi dinlerine uymadıkları takdirde, Hazreti Şuayb'ı ve ümmetini memleketlerinden kovacakları tehdidini savurmuşlardı. Hazreti Şuayb'ın kavmi, iman etmeyi kibirlerine yediremeyen reisleri aracılığıyla dediler ki:

- Ey Şuayb! Seni ve sana iman edenleri, seninle beraber beldemizden çıkarırız veyahut kat'î surette bizim milletimize dönersiniz.

Şuayb aleyhisselâm şöyle cevap verdi:

- Kerih gördüğümüz dine nasıl döneriz? Muhakkak ki, Allahü teâlâ bizi hak dinle şereflendirip, bâtıl dininizden kurtardıktan sonra, sizin milletinize dönersek, Allahü teâlâya yalan yere iftira etmiş oluruz. Dininize dönmek bize mümkün olmaz. Rabbimizin ilmi her şeyi ihata etmiş, kuşatmıştır. Bizi imanda sabit kılması, yakine ulaştırması hususunda ancak Allahü teâlâya tam tevekkül ettik. Ya Rabbi, bizimle kavmimiz arasında hak ile hüküm ver! Sen hükmedicilerin hayırlısısın!

Tefsir âlimlerinin bildirdiklerine göre, Hazreti Şuayb'ın bu hususları söylemekten kasdı şuydu:

O sapık dine dönüldüğü takdirde, Allahü teâlânın ortağı ve benzeri olduğunu iddia etmiş olmak lâzım gelir. Allahü teâlânın dininin hak din olmayıp bâtıl olduğuna ve o müşriklerin dinlerinin de, hakka yakın olduğuna inanmış olmak icap eder. Bu ise, en büyük yalan, muazzam bir iftiradır. Hakiki olan İslâm dini terkedilip de bâtıla nasıl itikad edilir?

Şuayb aleyhisselâm, kavminin iman etmesinden ümidini kesince, Allahü teâlâya duâ etti. Hazreti Şuayb'ın duâsı, Kur'an-ı kerimde şöyle bildirilmektedir:

(Ya Rabbi, bizimle kavmimiz arasında hak ile hüküm ver! Sen hükmedicilerin hayırlısısın...) [A'râf 89]

Şuayb aleyhisselâm bu sözlerini, Allahü teâlâya tevekkül ve kavmine azâb-ı ilâhî gelmesi için bedduâ ile bitirdi.

Medyen halkının helâki

Hazreti Şuayb'ın kavmi olan Medyen ahalisi, Hazreti Şuayb'a ve ona inananlara karşı düşmanlıklarını çoğalttılar. Şuayb aleyhisselâmı ve ona tâbi olanları öldürmeyi düşündüler. Onlar, zihinlerindeki kötülükleri fiiliyata dökmek için çalışırlarken, Hazreti Şuayb'ın duâsından sonra Cebrail'in sayhası ve bir zelzele, onları hakir ve zelil kıldı. Hepsi yok oldular. Sanki onlar, o beldede yaşamamışlardı.

Şuayb aleyhisselâm ve ona iman edenler, kötülüklerden korundukları gibi, onların maruz kaldığı azaptan da kurtarılarak saadete erdirildiler. Allahü teâlâ, bu azgın kavmin helâk oluşunu Kur'an-ı kerimde mealen şöyle beyan buyurmaktadır:

[Cebrail aleyhisselâmın] **sayhasıyla, onları zelzele alıp, evlerinde yüzleri üzerine düşerek helâk oldular.)** [A'râf 91]

(Azap emrimiz gelince, Şuayb'a ve onunla olan müminlere rahmetimizle necat verdik ve küfürle nefslerine zulmedenleri Cebrail'in (aleyhisselâm) **sayhası yakalayıp, evlerinde helâk oldular. Sanki onlar, orada ikamet etmemiş, yaşamamışlardı. Semûd kavmi, rahmet-i İlâhiyeden nasıl uzaklaştırıldıysa, Medyen kavmine de öylece bir uzaklık verildi.)** [Hûd 94-95]

Medyen ahalisi, böylece Hazreti Salih'in peygamber olarak gönderildiği Semûd kavmine gelen azabın bir benzeri ile cezalandırılmıştır. Yalnız Semûd kavmini altlarından, Medyen ahalisini ise üstlerinden gelen bir sayha helâk etmiştir.

Kavminin durumunu gören Hazreti Şuayb, onların iman etmeyerek bu

hâle düşmelerine üzüldü. Sonra kendisini teselli etti. Bu husus Kur'an-ı kerimde mealen şöyle bildirildi:

(“Ey kavmim! Ben, Rabbimin gönderdiklerini size tebliğ ettim ve sizin için nasihatte bulundum. Artık ben kâfir olan bir kavme karşı nasıl fazlaca mahzun olurum?” dedi.) [A'râf 93]

Elbette Medyen halkı, kendisinin bildirdikleri Allahü teâlânın emir ve yasaklarına inanmamakla azaba müstahak olmuşlar ve küfürde ısrarlarının karşılığını görmüşlerdir.

Eyke halkı

Şuayb aleyhisselâm, kavminin helâkinden sonra Medyen'e yakın; yeşillik, ağaçlık ve bolluk içinde bir şehir olan Eyke'deki insanlara, doğru yolu göstermekle vazifelendirildi. Eyke halkı, Medyen ahalisinin bütün hususiyetlerini taşıyordu. Her türlü azgınlık ve kötülük onlarda da vardı. Onlar da bolluk içindeydiler. Teraziyi onlar da doğru kullanmazlar, ölçüde hile yaparlardı. Alış verişlerinde karşı taraftakine muhakkak zarar vermeye, onu aldatmaya çalışırlardı. Alırken ucuz ve fazla fazla alırlar, satarken pahalı ve eksik verirlerdi.

Yurtlarının, ticaret yolları üzerinde bulunmasından istifade ederek, yolcuları soyarlardı. Hepsinden kötüsü; puta taparlar, Allahü teâlânın peygamberine iman etmek için gelenleri, niyetlerinden vazgeçirmek için Hazreti Şuayb'a yalancı derlerdi. İstekleri olmazsa, tehditte bulunup eziyet yaparlardı. Başkalarının geçeceği yerlerde dururlar ve insanlara sıkıntı verirlerdi.

Aslında Medyen halkı çoğalıp, şehirlerine sığmaz olunca, bir kısmı oradan ayrılıp Eyke'ye yerleşmişler, orayı imar edip, yurt edinmişlerdi. Medyen ahalisinin küfürde inat

ederek helâke uğramasından sonra, Şuayb aleyhisselâm, Eyke halkını hak yola davet ederek dedi ki:

- Allahü teâlâdan korkmaz mısınız ki, Ona isyan edersiniz? Ben sizin için emin bir peygamberim. Allahü teâlâdan korkun! Yasakları terk edip bana itaat edin! Ben sizden bir ücret de istemiyorum. Benim ücretim âlemlerin Rabbindendir.

Kileyi, ölçeği tam ölçün, eksik tartarak insanların haklarına zarar verenlerden olmayın! Doğru terazi ile tartın! Yeryüzünde adam öldürmek, zina etmek ve yol kesmek suretiyle bozgunculuk yapmayın! Sizi ve sizden öncekileri yaratan Allahü teâlânın azabından korkun!

Eykeliler, bugün bile ticaret hayatında geçerli olan ve herkesin uyması gereken, en azından toplumların sosyal yapılarının temelini oluşturan bu nasihatlere kulak asmadılar, iman etmediler ve karşı çıktılar. Hatta Hazreti Şuayb'a dediler ki:

- Sen defalarca sihre uğramış olanlardansın. Sen ancak bizim gibi bir insansın. Biz senin davanda yalancılardan olduğunu zannediyoruz. Eğer davanda sadık isen, üzerimize gökten bir parça azap düşür.

Şuayb aleyhisselâm, kavminin iman etmesinden ümidini kesince, Allahü teâlâya duâ etti. Bu duâdan sonra, anîden Allahü teâlânın emriyle sıcak rüzgârlar esti. İnsanlar evlerine kaçtılar. Fakat sıcak rüzgârların şiddetini artırması üzerine, kâfirler çaresiz kaldılar. Belki serinleriz ümidiyle insanlar akarsu bulunan yeşillik ve gölgelik yerlere koşuştular.

Fakat günden güne artan hararet, akarsuları kaynatırcasına ısıtmaya; kızgın bir hâle gelmiş olan taş ve toprak, insanların

ayaklarını yakmaya başladı. Yüzleri rüzgârın tesirinden kıpkırmızı oldu. Fakat kâfirler yine de küfürlerinde ısrar ettiler. Böylece ebedî felâkete uğradılar.

İnananlar ayrı yere çekilip, kâfirlerin bu hâlini ibretle seyrettiler. Cebrail aleyhisselâm bir bulut getirip şehrin dışında tuttu. Bulut sanki güneşi kaplamış, serinlik veriyor gibi idi. Kâfirler bunu görünce, ötekilere de haber verip bulutun altına koşuştular. "Bir serinlik bulduk, altında gölgeleniriz!" diyorlardı. Çünkü sıcaktan iyice bunalmışlardı.

Hep birlikte orada toplanınca; **"Ey Eykeliler! Peygamberinizi yalanladığınız gibi, Rabbinizin acı azabını da tadın! Önünde secde ettiğiniz putlarınıza söyleyin, eğer güçleri yeterse sizi kurtarsınlar!"** diye nida gelip, kâfirlerin üstüne ateş ve kıvılcımlar yağmaya başladı. Bütün kâfirler ve onlara ait şeyler, ağaçlar, taşlar bile yandı.

İhtiyarlık ve âcizlik sebebiyle bulutun altına gelemeyen kâfirler, hararetin sıkıntısıyla bir miktar da olsa, serinlemek için evlerine kapandılar. Fakat onlar da Cebrail aleyhisselâmın sayhasıyla helâk oldular. Sanki orada yaşamamışlar gibi onlardan da bir eser kalmadı.

Hazreti Şuayb'ın hususiyetleri

Peygamberlerin hepsi, Allahü teâlânın emirlerini ve yasaklarını bildirirken, aynı usulü kullanmışlardır. Bu usulde peygamberler, insanlara takvayı, Allahü teâlânın emirlerine itaatı, ibadetleri ihlas ile yapmayı emretmişler; davetleri hususunda onlardan bir ücret talep etmemişler, ecirlerinin Allahü teâlânın katında olduğunu bildirmişlerdir.

Medyen halkı ile eshab-ı Eyke'nin peygamberlerini yalanlamaları ve inkârda aşırı gitmeleri üze-

rine, Şuayb aleyhisselâm onların helâk olmaları için duâ etti ve Medyen ve eshab-ı Eyke helâk oldu. Şuayb aleyhisselâmın peygamber olduğu kavimlerden Medyen halkı Cebrail aleyhisselâmın sayhası ve zelzele ile, eshab-ı Eyke de gölge ile helâk oldu.

Şuayb aleyhisselâm, kavminin helâk olmasından sonra, tekrar Medyen'de yerleşti. İnananlardan birinin kızı ile evlendi. İki kızı oldu. Kızlar büyüdü. Kızlarından biri Hazret-i Musa aleyhisselam ile evlendi. Kendisi iyice yaşlandı. Bir müddet sonra Mekke-i mükerremeye gidip, oraya yerleşti. Daha sonra orada vafat edip, Zemzem kuyusu ile Makam-ı İbrahim arasında, Kâbe'nin altınoluk tarafına defnedildi.

Her peygamber gibi Şuayb aleyhisselâmın da kendisine mahsus bazı hususiyetleri vardı. Bunlardan biri, insanları kırmadan, tatlı ve güzel bir lisanla onlara emr-i maruf yapmasıdır. Nitekim Resûlullah efendimiz, güzel konuşmasından dolayı, ondan; **Hatib-ül-Enbiya** diye bahsetmiştir.

Şuayb aleyhisselâmın bir başka özelliği de, çok namaz kılıp, Allah korkusundan pek fazla ağlama-

sıdır. Allah korkusundan ve Onun rızasını kazanabilmek düşüncesinden o hâle geldi ki, ağlamaktan neredeyse gözleri görmez hâle gelecekti.

Şuayb aleyhisselâmın hususiyetlerinden biri de, alış verişte Allahü teâlânın emir ve yasaklarına titizlikle uyması idi. Bu sebeple, başkalarının haklarının kendi üzerinde kalmamasına çok dikkat eder ve azamî gayreti gösterirdi. Hâlbuki onun kavmi terazi ve ölçüde hile yapmadan duramazlardı. Zamanın geçer akçesi olan altın ve gümüş paraların kenarlarından kırparlar, alış veriş yaptıkları kimselere muhakkak zarar verirlerdi.

Hazreti Şuayb'ın mucizeleri

Her peygamber gibi Şuayb aleyhisselâm da peygamberliğini ispatlamak ve sözünün doğru olduğunu göstermek için mucizeler izhar etti. Bunlar karşısında, inananların imanı kuvvetlendiği gibi, bazı inanmayan kimseler de imana geldiler. İnatçı kâfirler ise, onu, sihirbazlıkla itham ettiler. Hazreti Şuayb'ın mucizelerinden bazıları şunlardır:

Birgün kavmi, Hazreti Şuayb'a dediler ki:

- Gerçekten peygamber isen siyah olarak doğmuş olan kuzularımızı beyaz hâle getir!

Şuayb aleyhisselâm duâ edince, duâsı kabul olunup; "Ya Hayy, ya Kayyûm, ya Rahmân, ya Samed, ya Sebbûh" ism-i şerifleri ile duâ etmesi emredildi. Hazreti Şuayb böyle duâ edince, kuzuların hepsi beyaz oldu.

Yine bir defasında kavmi, Hazreti Şuayb'a gelip dediler ki:

- Hak peygamber isen duâ et de, şu dağlar ve taşlar kalkıp, yerleri dümdüz ovalık olsun!

Şuayb aleyhisselâm duâ edince, cenab-ı Hak kabul buyurup, elini dağ ve taşlar üzerine koymasını emreyledi. Elini koyduğu her taş, toprak oldu. Oradaki dağ ve taşlardan eser kalmayıp, kavminin istediği gibi bir ova meydana geldi.

Şuayb aleyhisselâm, peygamber olduğunu Allahü teâlânın emriyle açıklayınca; kavmi, koyun sahibi olmayan Hazreti Şuayb'ın, kendilerinin koyunlarını ellerinden almak için böyle bir yola başvurduğunu iddia ettiler. Şuayb aleyhisselâm bunu duyunca, üzüldü. Kendisine koyun ihsan eylemesi için Allahü teâlâya duâ etti. Orada bulunan taşlara eliyle işaret etmesi emrolundu. Hazreti Şuayb emredildiği şekilde taşlara işaret edince, o anda hepsi koyun oldu. Hazreti Şuayb'ın koyunları, kavminin koyunlarının birkaç misli fazla oldu.

Şuayb aleyhisselâm, bir defasında bir yerde bulunan taşların etrafında döndü. O taşlar bakır oldu. Bakırları işleten insanlar çok zengin oldular.

Hazreti Şuayb'ın kavminin bulunduğu yerde büyük kum tepeleri vardı. İnsanlar onlardan çok sıkıntı çekiyorlardı. Hazreti Şuayb'dan bu kum tepele-

rini kaldırmasını istediler. Şuayb aleyhisselâm da duâ etti. Sonra eliyle işaret edince, Allahü teâlânın izniyle tepeler, uçan kuşlar gibi kalkıp, kimsenin rahatsız olmayacağı bir yere kondular.

Şuayb aleyhisselâm bir dağa çıkacağı zaman, dağ küçülür; âdeta bir deve gibi çökerdi. Şuayb aleyhisselâm istediği yere çıkınca, yine eski hâlini alırdı.

Hazreti Şuayb'ın mucizelerinden biri de doğru yoldan sapmış olan Eykelilerin, "Eğer peygamber isen, bizim üstümüze gökten bir parça düşür!" demeleri ve Hazreti Şuayb'ın bu hâli Allahü teâlâya arz etmesi üzerine, gökten azap inmesidir. Önce sıcaklık artmış, daha sonra da serin bir bulut görünmüştü. İnsanlar, bulutun altına toplanınca, üzerlerine ateş yağarak hepsi helâk oldular. Onların hâlini seyreden müminler ise hiç rahatsız olmadılar. Hâlbuki onlarla aralarındaki mesafe fazla değildi ve onları seyrediyorlardı.

Hazreti Şuayb'ın peygamberliğine inanmayan Eyke halkı, ondan mucize istediler. Şuayb aleyhisselâm da çevredeki putlara hitap edip dedi ki:

- Rabbiniz kimdir? Ben kimim? Söyleyin!

Taş ve ağaçtan yapılmış, cansız birer mahlûk olan putlar, dile gelip dediler ki:

- Rabbimiz ve yaratıcımız Allahü teâlâdır. Ya Şuayb! Sen ise Allahü teâlânın peygamberisin!

Bu sözleri söyleyen putların hepsi, yerlere düşüp paramparça oldular. Bu sırada şiddetli bir rüzgâr esti. Kâfirler kaçıp evlerine saklandı. Birçok kimse, bu mucizeler karşısında imanla şereflenip, Müslüman oldu. İnanmayanlar, azgınlıklarını daha da artırdılar. İnananlara eziyet etmeye kalkıştılar.

MUSA ALEYHİSSELÂM

MUSA ALEYHİSSELÂM; İsmi ve Nesebi

Bütün İsrailoğulları Yakûb aleyhisselâmın 12 oğlundan çoğalmışlardır. Bu oğullarından Lâvî ismindeki oğlu, Nâbite isminde bir hanımla evlendi. Bundan; Garsûn, Merzî, Merdî ve Kâhis adlı çocukları oldu. Kâhis 46 yaşında iken, Kâhî isimli bir hanımı nikâh etti. Kâhis'in bu hanımından Yasher isimli bir oğlu oldu. Yasher de büyüyüp yetişince, Semyet isminde bir hanım ile evlendi. Bu evlilikten İmrân dünyaya geldi. Yasher uzun bir ömür sürdü. Oğlu İmrân, Nüceyb isminde bir hanımla evlendi. (Hazreti Musa'nın annesinin ismi; Yûhâbiz, Eyariha ve daha başka şekillerde de bildirilmiştir.) Bu evlilikten ise, Hazreti Harûn ve Hazreti Musa doğdu. Mûsâ ismi (Sudan kurtarılmış) ma'nâsına gelmekdedir. Hıristiyanlar (Moșe) ve (Möis) diyor.

İsrailoğullarının dramı

Tarihçilerin bildirdiklerine göre, Mısır'da hüküm süren ve kendilerine Firavun ismi verilen hükümdarlar vardı. Bunlardan Reyyân bin Velid, Hazreti Yusuf'u, bütün hazinelerin başına Maliye Nazırı olarak tayin eden ve ona inanan, mümin bir zat idi. Reyyân vefat edince, Kâbûs bin Mus'ab, Firavun (Mısır Sultanı) oldu. Hazreti Yusuf'u vazifeden almadı. Hazreti Yusuf onu imana davet etti, fakat kabul etmedi. Bu ve sonra gelen Firavunlar, İsrailoğullarına kıymet vermediler. Kâbûs, başkalarına zorla iş yaptıran, çok zalim bir hükümdardı. Hazreti Yusuf, bu hükümdar zamanında vefat etti.

Kâbûs'un saltanatı oldukça uzun sürdü. Sonra helâk oldu ve yerine kardeşi Ebü'l Abbas geçti. Ebü'l Abbas'ın da bundan farkı yoktu. Hatta Kâbûs'dan daha zengin, da-

ha kibirli, daha zorba ve daha zalim idi. Bu da uzun bir saltanat sürdü. Kâbûs bin Mus'ab ve kardeşi, Amâlika kabilesinden idi. Bu firavun kavmini toplayarak ben sizin rabbinizim diyerek kendisine tapınmaya çağırmıştı. Kendi kavmi ona itaat etmiş, İsrailoğulları ise İbrahim aleyhisselamın bildirdiği atalarının dininden dönmeyi kabul etmemişti. Bunun üzerine Firavun da İsrailoğulları üzerindeki baskıyı daha da artırdı.

Yusuf aleyhisselâmdan sonra İsrailoğulları Mısır'da kaldılar. Doksan üç kişilik bir kafile hâlinde gelen İsrailoğulları, Mısır'da hızla çoğaldılar. Kendileri; Yusuf, Yakûb, İshak ve İbrahim'in (aleyhimüsselâm) bildirdikleri dine bağlı olup, inanç ve ibadetlerine sıkı sıkıya bağlı idiler. Mısır'ın eski yerlileri olan Kıbt kavmi ise yıldızlara ve putlara taparlardı. Bunlar aynı zamanda İsrailoğullarına hakaret gözüyle bakarlardı. Yusuf aleyhisse-

lâm zamanında İsrailoğullarının gördüğü itibar, gün geçtikçe azalarak kaybolmuştu. Hatta ezilen bir sınıf hâline gelmişlerdi.

Firavunlar da pek zalim, gaddar kimseler oldukları için, tebaaları olan, yani saltanat mülkü içinde bulunan İsrailoğullarını esir gibi çalıştırır, ağır ve meşakkatli işlerde kullanırlardı. Onların günden güne artıp çoğalmalarından ve kendilerine (Kıbt kavmine) galebe çalmalarından endişe ediyorlardı.

İsrailoğulları, Kıbt kavminin muamelelerinden, Firavunların baskı ve zulümlerinden tamamen usanmışlardı. Zira İsrailoğulları en ağır işlerde çalıştırılıyordu. Bu baskılardan kurtulmak için dedelerinin, yani Yakûb aleyhisselâmın yurdu olan Kenan diyarına gitmek istedilerse de, bir türlü yakalarını Firavunun pençesinden kurtarıp Mısır'dan dışarı çıkamadılar. Zira Mısırlılar için onlar, her işe gönderilen, icabında bedava çalıştırılan bir işçi idiler.

On iki kabile olan İsrailoğullarının her bir bölüğü, Hazreti Yakûb'un oğullarından birine mensup idi. Her kabilenin bir önderi vardı. Bunlara, Yakûb aleyhisselâmın torunları manasına, **Esbât-ı Benî İsrail** denilirdi. Bu on iki kabilenin hepsi bir araya gelse ve tek bir öndere uysalar, kuvvetleri birleşir ve istediklerini yapabilirlerdi. Fakat onları toparlayacak, bir emîr altında birleştirecek bir baş, bir önder lâzım idi. Ancak böyle olduğu takdirde kuvvetlerini birleştirip Firavuna karşı koyabilirler ve esaretten kurtulabilirlerdi.

O zamandaki Firavun, pek alçak ve çok zalim idi. Firavunlar içinde, onun kadar katı kalbli, onun kadar uzun saltanat süren, Hak teâlâya karşı onun kadar büyük konuşan, İsrailoğullarına onun kadar

kötü davranan başka birisi görülmemişti. İsrâiloğullarına çok eziyet eder; kimini inşaat, kimini ziraat, kimini de kanalizasyon işlerinde çalıştırır; ağır ve çirkin hizmetleri onlara verirdi.

Firavunun kendilerini çeşitli işlerde kullanmasında, İsrailoğulları kısım kısım idi. Bazıları dağlarda taş kesip sırtlarında getirirler, bazıları Firavun için köşkler ve saraylar bina ederlerdi. Bir kısmı marangozluk ve demircilik gibi sanatlarda çalışırlardı. Bu işlerde, zorla, zorbalıkla çalıştırılırlardı. Zayıf ve çalışamayacak durumda olanlara ise vergi konulmuştu. Vergi ödemek durumunda olanlar, her gün güneş batmadan önce, vergisini getirip teslim etmek mecburiyetinde idi. Şayet bunlardan biri güneş batıncaya kadar vergisini getirmez ise, sağ kolu, çözülemeyecek şekilde boynuna asılarak bağlanırdı. Bir ay müddetle öyle kalır ve o kimse çok zahmet çekerdi.

Firavunun zulmü altında, İsrailoğulları epeyce zaman işkence ve eziyet gördüler. Firavun çok uzun bir saltanat sürdü. Saltanatı müddetince, bütün gücünü, İsrailoğullarına zahmet vermekte, onları en ağır işlerde çalıştırmakta harcamıştır.

Firavunun rüyası

Firavun bir gece rüyasında; Beytülmukaddes'ten çıkan bir ateşin, Mısır'ın evlerini kaplayıp kül ettiğini, Kıbtîleri yakıp, İsrailoğullarına dokunmadığını gördü. Korkuyla uyanan Firavun, telâşla hemen kâhinleri, sihirbazları, rüya tabircilerini ve müneccimleri çağırdı. Rüyasının tabirini istedi. Onlar rüyayı şöyle tabir ettiler:

"Yakında İsrailoğulları içinde bir çocuk dünyaya gelir; mülkü, saltanatı eli-

nizden alır. Sizi ve milletinizi yurdunuzdan çıkarır, dininizi değiştirir. Onun doğacağı zaman çok yakındır."

Bu tabir, Firavun için en acı ve hiç tahammül edilmez bir söz ve mutlaka yok edilmesi icabeden bir tehlike idi. Bunu duyar duymaz, kin ve nefret dolu bir şekilde, kendine yakışan en çirkin kararı verdi. Merhamet hislerinden tamamen mahrum olduğu için, saltanatına son verecek olan çocuğu ortadan kaldırmak istedi. Bu çocuğun hangi aileden doğacağını bilemediğinden, İsrailoğulları içinde doğacak bütün erkek çocukların derhal öldürülmesini emretti. Memleketindeki ebelerin hepsini toplayıp, onlara; "İsrailoğullarından doğum esnasında kız çocukları dışında, elinize düşen her oğlanı öldürün!" dedi ve başlarına amirler tayin edip, emrin yerine gelmesini temin etti.

Hazreti Musa'nın doğumu

İsrailoğulları da büyüklerinden duyarak, içlerinden bir zatın yetişeceğini, kendilerini Firavun ve Kıbtîlerin zulmünden kurtaracağını, yine bu zatın, onları, dedelerinin asıl memleketi olan Kenan diyarına götüreceğini biliyorlardı. Bu zatın meydana çıkmasını ümit ediyorlar; bunun bir an önce gerçekleşmesini bekliyorlar; yapılan bütün zulüm ve eziyetlere, bu ümitle sabrediyorlardı.

Firavun; kamıştan, keskin bıçak gibi ameliyat aletleri yapılmasını emretti. İsrailoğullarının hamile kadınları zorla yatırılır, bu aletlerle karınları yarılır ve çocukları ayakları arasına düşüverirdi. Bu büyük azap, doğum zamanı gelenlere yapılır ve oğlan çocukları o anda öldürülürdü. İsrailoğullarının çocukları bu şekilde katledildiği gibi, yetişkin erkeklerden bu hâle dayanama-

yıp, karşı çıkanlar da öldürülüyordu.

Bunun üzerine, Kıbtîlerin reisi, Firavuna müracaat edip; "Sen, İsrailoğullarının çocuklarını öldürüyorsun. Bu arada yetişkinler de öldürülüyor. Böyle giderse bizim işimiz gayet zor olacak. Zor ve meşakkatli işler bize kalacak!" diyerek endişelerini bildirdi.

Firavun, İsrailoğullarına merhamet ettiği için değil, kendi kavmi olan Kıbtîlerin ısrarlarının fazlalığı sebebiyle, biraz yumuşar gibi göründü. İstemeye istemeye, İsrailoğullarından doğacak olan erkek çocukların bir sene öldürülüp, ikinci sene öldürülmemesini emretti. Böylece birer sene arayla, doğacak bütün erkek çocuklar öldürülecekti.

Firavunun emriyle, doğan bütün erkek çocuklarının öldürüldüğü o sene, Lâvî neslinden, yani Hazreti Yakûb'un üçüncü oğlu olan Lâvî'nin torunlarından Imrân isimli bir zatın sulbünden, annesi, Hazreti Musa'ya hamile oldu.

Firavunun, doğan çocukları hemen öldürmek üzere, İsrailoğullarına musallat ettiği ebelerden birisi, Hazreti Musa'nın annesinin yakından tanıdığı, samimî olduğu bir kadın idi. Doğum vakti yaklaştığında, Hazreti Musa'nın annesi çocuğuna zarar gelmesi endişesiyle yakın dostu olan o ebeyi çağırıp, gizlice; **"İşte benim doğum vaktim geldi. Bugün, dostluğunu, yakınlığını göstereceğin ve bana yardım edeceğin gündür!"** diyerek ondan yardım istedi. O da "Peki" deyip eve geldi.

Nihayet doğum gerçekleşti. Hazreti Musa doğar doğmaz, mübarek alnında bir nur parladı. Ebe, bunu görünce, o nurun tesiriyle bütün vücudunun titrediğini hissetti. Kalbine, Allahü teâlâ tarafın-

dan, Hazreti Musa'ya karşı büyük bir muhabbet verildi. Ebe, bütün kalbinin, bu nurlu çocuğa muhabbetle dolduğunu hissetti. Kalbinde hissettiği bu görülmemiş muhabbet ile âdeta yerinde duramayarak, Hazreti Musa'nın annesine dedi ki:

- İyi ki bu doğuma beni davet ettin. Senin bu oğlunu o kadar sevdim ki, başka hiçbir şeyi onun kadar sevmedim. Ben çocuğuna bir zarar vermem ama, senin hamile olduğun, vazifelilerin kayıtlarında vardır. Ben buradan çıktıktan sonra, buraya hemen vazifeliler gelir. Oğlunu iyi muhafaza eyle!

Ebe evden çıktıktan sonra, bunları gözetleyen bazı vazifeliler hemen kapıya geldiler. İçeri girmek istiyorlardı. Gelenleri, önce, Hazreti Musa'nın kız kardeşi Meryem gördü. Hemen annesine haber verdi:

- Anneciğim! Kapıda vazifeliler, Firavunun adamları var!

Hazreti Musa'nın annesi, neye uğradığını şaşırdı. Sanki aklı başından gitmişti. Ne yaptığını bilmez hâldeydi. Çocuğu bir hırkaya sarıp, dışarıdan görünmeyecek şekilde tandırın bir köşesine koydu. Hâlbuki tandır ateşten çok kızmıştı. Fakat o, bunu telâştan farketmemişti bile.

Firavunun adamları içeri girip, her tarafı aradılar. Tandır kızdığından ve orada çocuk olma ihtimali hiç akla gelmediğinden, tandıra bakmadılar. Allahü teâlânın hikmeti, Hazreti Musa'nın annesinde de, hiç doğum yapmış bir kadının hâli görülmüyordu. Adamlar hayretle Musa aleyhisselâmın annesine sordular:

- Biraz evvel buraya bir ebe kadın gelmemiş miydi?

- O benim tanıdıklarımdan, yakın dostlarımdandır. Beni ziyarete gelmişti.

Bunun üzerine Firavunun adamları çıkıp gittiler.

Hazreti Musa'nın annesi bu hâlin dehşet ve heyecanını üzerinden atamamışken, birden aklı başına geldi. Çocuğu ne yaptığını hatırlayamadı. Orada bulunan kızına sordu:

- Çocuk nerede?

- Bilmiyorum.

Zira annesi çocuğu saklarken, o kapıya bakıyordu. Bu sırada tandırdan çocuğun ağlama sesi duyuldu. Sanki, "Ben buradayım!" diye, hafif bir ağlama ile haber verdi. Annesi can havli ile oraya koştu. Oğlu tandırda idi ve hiçbir zarar görmemişti. Allahü teâlâ ona, kızgın tandırı serin bir yer eylemişti. Aynen, Hazreti İbrahim'e ateşin gülistan olması gibi...

Hazreti Musa'nın annesi ilk tehlikeyi böylece atlatmıştı. Ciğerparesi, Firavunun zararından şimdilik korunmuş, yaralı kalbi biraz olsun rahatlamıştı. Bununla beraber, Firavunun casusları tarafından, doğumun er geç haber alınacağı endişe ve korkusu içindeydi. Bu sırada, Allahü teâlâ, Hazreti Musa'nın annesine; oğlunu emzirip aç bırakmamasını, Firavunun adamlarından bir zarar gelmesi durumunda, onu Nil nehrine bırakmasını, çocuğun kendisine geri verileceğini ve bir de Hazreti Musa'nın peygamber olacağını, bu sebeple korkmamasını ilham etmiştir.

Bu durum Kur'an-ı kerimde mealen şöyle bildirilmiştir:

(Biz, Musa'nın annesine şöyle ilham ettik: Musa'yı emzir! Ona bir zarar gelmesinden korkarsan, onu Nil nehrine bırak, boğulacağından korkma! Ve ayrılığıyla hüzünlenme, kederlenme! Muhakkak ki biz, yakın zamanda onu sana geri döndürürüz ve onu peygamberlerden eyleriz.) [Kasas 7]

O, bu ilham ile oğlunu bir sandık içinde Nil nehrine bırakmak istedi. Hazreti Musa'nın doğumundan birkaç gün sonra, Kıbtîlerden bir marangoza gidip, istediği sandığın vasıflarını bildirdi. Kıbtî marangoz hayretle sordu:

- Böyle bir sandığı ne yapacaksın ki?

O ise yalandan hiç hoşlanmadığı için hakikati olduğu gibi anlattı. Marangoz istediği sandığı yaptı.

Musa aleyhisselâmın annesinin istediği sandığı yapan marangoz, sonra gidip bunu Firavunun memurlarına haber vermek istedi. Vazifelilerin yanlarına varan marangoz, olanları anlatmaya başlayacağı anda dili tutulup, hiçbir şey konuşamaz oldu. Hiçbir söz söyleyemediği gibi, işaretlerle de hiçbir şey anlatamadı. Marangoza kızan vazifelilerin sabırları taştığından, döverek, hakaretle onu dışarı attılar.

Marangoz ne olduğunu anlayamamanın şaşkınlığı içinde dükkânına dönünce, hikmet-i Huda, dili açıldı. Derdini anlatmak için, acele ve heyecanla koşarak, yine vazifelilerin yanına geldi. Güya kendisini müdafaa edecek, haklı bir gaye ile, üstelik onların hoşuna gidecek bir şeyi haber vermek için geldiğini ispat edecekti. Bu sefer dili tutulmakla kalmamış, gözleri de o anda göremez olmuştu.

Yine vazifelilerden çok hakaret görüp, dışarı atıldı. Pek perişan ve acınacak hâle düştü. Biraz evvel sapasağlam bir kimse iken, şimdi konuşamaz ve göremez olmuştu. Bunun ilâhî bir ikaz ve ceza olduğunu anladı. Yaptığına çok pişman oldu. Kendi kendine; "Şayet dilim açılır da bu musibetten kurtulursam, haber vermeye gitmeyeceğim ve bu sırrı hiçbir zaman hiç kimseye söylemeyeceğim!" diye ahdetti.

Bu içten gelen pişmanlık ve ahdin neticesinde dili söyler, gözleri de görür oldu. Marangoz sevincinden, hemen Allahü teâlâya iman edip, şükür secdesine kapandı. Böylece, Hazreti Musa'nın annesi büyük bir tehlikeden daha kurtuldu.

Bu marangozun yaptığı sandık, hasır örülen bir cins kamıştan yapılmıştı. Hazreti Musa'nın annesi sandığı aldı. İçine pamuk koydu ve Hazreti Musa'yı, büyük bir ihtimam ile sandığa yerleştirdi. Sonra sıkıca kapayıp, bağladı ve Nil nehrine bırakıverdi.

Bir anne için, yeni doğmuş bir çocuğu bu şekilde nehre bırakıvermek, elbette çok zor idi. Fakat o, kendisine ilham olunduğu şekilde hareket ediyordu.

Sular, sanki onu taşımanın idrakinde imiş gibi, yavaş yavaş, kaldırıp indirerek uzaklaştırdı. Nil nehri, Firavunun sarayının civarından geçerken, büyük bir kanal ile, içinde sarayın da bulunduğu bahçeye

ayrılırdı. Sandık bu kanaldan sarayın yakınına kadar geldi. Su almak için kanala gelen hizmetçiler, sandığı sarayın bahçesindeki ağaçların arasında buldular. İçinde para vardır zannıyla alıp, açmadan Firavunun hanımına götürdüler.

Bu arada Firavun, Asiye binti Müzâhim ile evlenmişti. Asiye, kavminin seçkin kadınlarından olup, iffet ve cemal sahibi idi. Bu hanım, Yusuf aleyhisselâm zamanında Mısır Sultanı olan ve Hazreti Yusuf'a iman eden Reyyân bin Velid'in neslinden idi.

Firavunun hanımı olan Asiye, sandığı açınca, şaşırdı. Çünkü akıllara durgunluk verecek güzellikte bir erkek çocuk vardı. Allahü teâlâ Asiye'nin kalbine, bu çocuğa karşı muhabbet ve acıma hissi verdi ve Asiye büyük bir sevgi ile ona bağlanıp hep hizmetinde bulundu.

Hazreti Musa Firavunun sarayında

Doğan çocukları öldürmekle vazifeli olanlar, bir çocuk bulunduğunu haber alınca, doğruca Hazreti Asiye'nin yanına gelerek, çocuğu öldürmek istediler. Hazreti Asiye, onlara dedi ki:

- Sabredin! Bu çocuk İsrailoğullarını arttırmaz ya... Ben Firavuna gidip, onu bana bağışlamasını isteyeceğim. Bağışlarsa, iyilik etmiş olursunuz. Şayet öldürülmesini emrederse, o zaman size ne sözüm olur ki?

Sonra bebeği Firavuna götürdü. Firavun, bebeğin öldürülmesini isteyerek dedi ki:

- Bunun İsrailoğullarından olmasından korkarım. Bu, bizim elinde helâk olacağımız ve onun sebebiyle mülkümüzün elimizden gideceği kişi olabilir.

Hazreti Musa'ya candan bağlanan Hazreti Asiye, **"Bu çocuk, benim ve**

senin göz nurumuz olsun. Onu öldürmeyin! Olur ki, bize faydası dokunur, yahut onu evlât ediniriz.” diyerek, Firavun, çocuğu kendisine bağışlayıncaya kadar susmadan hep konuştu. Hatta, bu çocuğun İsrailoğullarından olduğunun kat’î belli olmadığını, başka bir kavimden olma ihtimalinin de bulunduğunu bildirdi. Firavun, bu ısrar karşısında, öldürmek fikrinden vazgeçti. Onu evlât edinmek hususunda ise; “Ben istemem, senin olsun!” dedi.

Tefsir âlimleri; (Şayet, Asiye gibi Firavun da Musa aleyhisselâmı benimsemiş olsa ve; “Evet, beraberce bunu evlât edinelim!” deseydi, Allahü teâlâ, Asiye’ye nasip ettiği gibi, ona da hidayet verirdi.) diye bildirmişlerdir.

İşte o günden sonra, Hazreti Musa, Firavunun sarayında yetişmeye başladı. Ne garip bir tecelli ve ne büyük bir hikmettir ki, Firavun, bir taraftan bu çocuğu aramak, bulmak ve ortadan kaldırmak için hazineler sarfediyor; binlerce masum yavrunun kanını akıtıyor; bağrı yanık anaların, gözü yaşlı babaların yüreklerini dağlıyor; bir taraftan da aradığı çocuğu bizzat kendi eliyle besleyip büyütüyordu. Hem de tam bir hürmet ve büyük bir ihtimam ile yetiştiriliyordu.

Buna benzer misallere tarihte çok rastlanmıştır. Ekseri zalimlerin, kendi ellerinde besledikleri, kendisini pek aşağı gördüğü, hatta hizmetçi eyledikleri kimselerin elinde helâk edilmesinde çeşitli hikmetler vardır. Allahü teâlâ, o zalimlerden intikamını başka suretle de almaya elbette kadir olup, her şeye gücü yeter.

Hazreti Musa’nın süt annesi

Sarayda, Asiye tarafından evlât edinilen Hazreti

Musa için, o gün bir süt anne bulunması kararlaştırıldı. Ne kadar süt anneler bulunduysa da, bebek hiçbirini emmedi. Zira ilâhî takdir onun yabancı kadından emmesine izin vermiyordu. Zira onun, annesine iade edileceğine dair hüküm verilmişti.

Diğer taraftan, Hazreti Musa'nın annesi, çocuğunu Nil nehrine bıraktıktan sonra, dikkat çekmemesi için sandığı kendisi takip etmemişti. Bu görevi Hazreti Musa'nın kız kardeşi Meryem'e vererek dedi ki:

- Kardeşinin ardı sıra git! Onu takip et! Ne olduğunu anlayıp, bana haber getir!

Meryem, kardeşi Musa'nın bulunduğu sandığı takip etmişti. Sandığın Firavunun sarayına götürüldüğünü, çocuğu emzirmek için süt anne arandığını, bunun için pek çok kadının saraya geldiğini gördü. Hatta gelen kadınlarla birlikte saraya girdi. Musa aleyhisselâmın, onlardan hiçbirinin sütünü emmediğini görünce, sevinerek dedi ki:

- Size bu çocuğu emzirecek, onu güzel yetiştirecek bir hanımı haber vereyim ve onun buraya gelmesinde size yardım edeyim mi?

Meryem, her ne kadar durumu sezdirmemeye azamî gayret gösteriyor, heyecanını gizlemeye çalışıyorsa da, diğer insanlardan farklı bir hâlinin olduğu belliydi. Bunu ilk farkeden, Firavunun veziri Haman oldu. Haman, Meryem'e çıkıştı:

- Senin telâşın nedir ki, ona süt annelik yapacak birini bildiğini söylüyorsun? Yoksa bu çocuk senin kardeşin mi ha?!.

Meryem, durumun ne kadar hassas olduğunu bildiğinden, hemen kendini toparlayarak cevap verdi:

- Sarayda bulunanların, süt anne bulmak için olan telâş ve gayretlerini gördüğümden, onlara yardımcı olmak istedim, o kadar...

Meryem böyle söyleyince, hemen onunla ilgilenerek dediler ki:

- Sen tanıyorsan, onu bulmamızda bize yardımcı ol!

- O benim annemdir.

- Annenin oğlu var mıdır?

- Harun isminde bir oğlu vardır. Çocukların öldürülmediği sene doğmuştu.

- Bu söylediklerin gerçekten doğru ise, o kadını getir!

Meryem, sevinç ve heyecanla annesinin yanına döndü ve olanları haber verdi. Sonra da annesini Firavunun sarayına götürdü. Annesi saraya geldiğinde, oğlu, Firavunun ellerinde ağlıyor, Firavun ise onu dindirmeye çalışıyordu. Oraya giren annesi, çocuğu kucağına alır almaz, sesini kesti. Sütünü kabul edip, emmeye başladı. Firavun da günde bir dinar ücretle, Musa'yı ona, süt çocuğu olarak verdi.

Bundan sonra, Hazreti Musa'nın annesi, oğlunu alıp evine götürdü. Böylece Allahü teâlânın, **"... Muhakkak ki, biz yakın zamanda onu sana geri döndürürüz..."** şeklindeki vaadi gerçekleşmiş oldu.

Nitekim Kasas suresinin 13. ayet-i kerimesinde mealen buyuruldu ki: **(İşte böylece biz, Musa'yı annesine iade ettik. Ta ki onunla gözü aydın olsun. Onun ayrılığıyla hüzün çekmesin. Ve Allahü teâlânın vaadinin şüphesiz bir hak olduğunu bilsin. Lâkin insanların çoğu, Allahü teâlânın vaadinin hak olduğunu bilmez.)**

Hazreti Musa'nın annesi, evlâdının Firavunun eli-

ne geçtiğini öğrenince, çok üzülmüştü. Fakat Allahü teâlâ ona sabır ihsan ederek kendine hâkim olmuş; böylece sabrının karşılığını görmüştü.

Hazreti Musa'nın, diğer süt annelerin sütlerini emmediği hâlde, bu hanımın sütünü emdiğini anlayan vezir Haman; Hazreti Musa'nın annesine dedi ki:

- Bu çocuk, senden evvel başka kadınların sütünü hiç kabul etmediği hâlde, senin sütünü kabul ettiğine göre, sen her hâlde bu çocuğun annesisin!

- Ey melik! Ben hoş kokulu, sütü tatlı olan bir kadınım. Her çocuk benim kokumu duyunca, hemen bana sarılır ve sütümü emer.

Bunun üzerine orada bulunanların hepsi birden; "Doğru söylüyorsun!" diye iltifat ettiler ve her biri ona altın ve cevahirden, çeşitli hediyeler verdiler.

Böylece Asiye'nin evlât edindiği Hazreti Musa'ya süt anne bulunmuştu. Asiye; Musa aleyhisselâmın annesine dedi ki:

- Yanımda, sarayda kal! Bu çocuğu burada emzir! Muhakkak ki ben, hiçbir şeyi bu çocuk kadar sevmiyorum.

Hazreti Musa'nın annesi, evindeki çocuğu Harun aleyhisselâmdan bahsederek şöyle cevap verdi:

- Evimi ve evimdeki çocuğumu terk edemem, helâk olurlar. Müsaadeniz olur, gönlünüz rahat ederse, çocuğu bana verin, evime götürüp, ona bakayım. Benimle olduğu müddetçe ona iyilikten başka bir şey yapmam. Aksi hâlde evimi ve evdeki çocuğumu bırakamam.

Onun, oğlu Hazreti Musa'ya olan şefkatinin çokluğu sebebiyle; "Her hâl ve şart altında, onu emzirmeye, ona bakmaya hazırım!" demeyip de; "Evime

götürmeye müsaade ederseniz ona süt annelik yaparım. Aksi hâlde evimi ve çocuğumu terk edemem!" gibi Asiye'yi zorlayıcı bir ifade kullanmasının sebebi vardı. Çünkü Allahü teâlâ, kendisine çocuğunu yakın zamanda iade edeceğini vadetmişti. Kat'î olarak biliyordu ki, Allahü teâlânın vaadi haktır ve mutlaka gerçekleşir.

Nihayet Asiye bu teklifi kabul etti ve annesi, Hazreti Musa'yı alıp evlerine getirdi. Ciğerparesini, nehre emanet ederken gönlü mahzun; Firavunun eline geçtiğini işitince de öldürecekleri endişesiyle perişan vaziyette olan gönlü yaralı anne, ertesi gün her türlü afetten kurtulmuş, her hâliyle rahat ve neşeli idi. Firavunun sarayında herkesten iltifat görüyor, her birinden çok kıymetli hediyeler alıyor ve işin en mühimi de, zayi olmasından korktuğu ciğerparesi kucağında bulunuyordu. Bu anda onun kalbinde bulunan rahatlık ve sürūru dile getirmek elbette mümkün değildir.

Hazreti Musa'nın annesi, çocuğu kucağında olarak evine geldiği zaman, sevinç gözyaşları döküyor, Allahü teâlâya çok şükrediyor, yerinde duramıyor, âdeta kendisini kaplayan sevinç ile uçuyordu. Bütün bu heyecan ve coşku esnasında, kendini tutamayıp; "Bu bir süt çocuğu değil, benim kendi öz evlâdım, ciğerparemdir!" diye haykırıverse, durum tamamen tersine dönebilirdi. O ise, bunu pekâlâ biliyor ve kendini tutmaya bilhassa gayret sarfediyordu. Allahü tealâ onu muhafaza etti ve bu hususta bir tek kelâm söylettirmedi.

Musa aleyhisselâm biraz gelişip, hareket etmeye başlayınca, Asiye, Hazreti Musa'nın annesine; "Çocuğumu bana getirmeni istiyorum!" dedi. Sonra

görüşmenin sarayda yapılması için aralarında bir gün tayin ettiler. Asiye, hususî adamlarına ve memurlarına da dedi ki:

- Biriniz noksan olmamak üzere, hepiniz, oğlumu hediye ile karşılayacaksınız! Hakkınızdaki kanaatim, karşılama esnasında göstereceğiniz dikkate ve ona vereceğiniz hediyelere bağlıdır!

Annesi ile birlikte evlerinden alınan Hazreti Musa, sarayda Asiye'nin odasına götürüldü. Görülmemiş bir karşılama merasimi yapıldı. Evlerinden çıkıp, saraydaki hususî odaya girinceye kadar, her adımda, kıymetli hediyeler takdim edildi. İçeriye girince, Asiye çok sevindi. Muhabbetle sarılıp, onu sevdi. Çok ikramda bulundu. Annesinin, çocuğa çok iyi bakmış olmasına da hayran oldu. Sonra çocuğun, Firavuna götürülmesini, onun da ikramda bulunacağını söyledi.

Hazreti Musa'yı Firavuna götürdüler. Firavun onu alıp, kucağına oturttu. Firavunun sakalı çok uzundu. Musa aleyhisselâm, Firavunun sakalını yakalayıp sertçe çekti. Hatta kıl da kopardı. Yüzüne bir de tokat attı ve elindeki kamçı ile de Firavunun başına vurdu. Firavun çok kızdı ve bunu kötüye yorumlayıp; "Aradığım düşmanım budur!" dedi. Çocuk boğazlayan adamlarına, onu öldürmeleri için haber gönderdi.

Firavunun hanımı Asiye, bu haberi öğrenince, koşarak Firavunun yanına gelerek sordu:

- Bana bağışladığın bu çocuk hakkında ne yapmayı düşündün?

Firavun da Musa aleyhisselâmın yaptıklarını anlattı. Asiye dedi ki:

- O çocuktur, aklı ermez. Bunu çocukluğundan yaptı. Ben şimdi ona bir iş yapayım da, o za-

man benim haklı olduğumu anlayacaksın. Altın, yakut gibi kıymetli şeyler ile birlikte bir de ateşin korunu önüne koyayım. Yakutu alırsa, akıllıdır. O zaman onu öldürt! Ateş parçasını alırsa, anla ki çocuktur.

Hazreti Asiye, Hazreti Musa'nın yanına, içinde altın ve yakut olan bir tabak ile yine içinde ateş koru bulunan başka bir tabak koydu. Musa aleyhisselâm, elini mücevhere uzatırken, Cebrail aleyhisselâm, elini ateş koru bulunan tabak tarafına çevirdi. Musa aleyhisselâm bir ateş parçası alıp, ağzına koyuverdi. Ateş, mübarek diline değdi ve yaktı. Böylece dilinde az bir yara meydana geldi.

(Bu yara, konuşmasına tesir etmişti. Ta ki, ilk olarak Tûr dağına çıktığında, dilindeki bu hâlin gitmesi için Allahü teâlâya duâ etti. Allahü teâlâ da kabul edip, artık o hâlden eser kalmadı ve peygamberliği müddetince de çok fasih, düzgün ve en güzel şekilde konuştu.)

Bunun üzerine Asiye, Firavuna şöyle dedi:

- Yaptığının, düşündüğünün doğru olmadığını gördün mü? O çocuktur, ne yaptığını bilmez!

Bunun üzerine Firavun da öldürmekten vazgeçti. Bu yolla da Allahü teâlâ, Firavunun yapacağı kötülüğü ondan çevirdi.

Hazreti Musa'nın Kıptîyi öldürmesi

Hazreti Musa Firavunun sarayında izzet ve ikram içinde kaldı. Allahü teâlâ, Firavuna ve bütün insanlara onu sevdirdi. Onu gören herkes, kalbinde ona karşı bir muhabbet hâsıl olduğunu hissederdi. Allahü teâlâ, onun gözlerine öyle bir güzellik vermişti ki, kendisini görenin, onu sevmemesi, ona âşık olmaması mümkün değildi. Bu hu-

susta ayet-i kerimede mealen, **([Ya Musa! Sevilmen] ve benim nezaretimde yetiştirilmen için, sana, kendimden sevgi verdim.)** [Tâhâ 39] buyuruldu.

Müfessirler; yukarıdaki ayet-i kerimenin meali; **"Her görene seni sevdirdim. Hatta Firavuna seni sevdirdim de, onun şerrinden, zararından kurtuldun. Asiye binti Müzâhim de seni sevdi ve evlât edindi."** şeklindedir, demişlerdir.

Hazreti Musa bu şekilde Firavunun sarayında yetişti, büyüyüp gelişti. Artık, Firavunun binek hayvanlarına biner, onun giydiği gibi kıymetli elbiseler giyerdi. İnsanların çoğu, Firavunun oğlu zannedip, süt çocuğu olarak geldiğini bilmezlerdi. Çok kimse onun sebebiyle haksızlıktan ve alay edilmekten kurtuldu. Kırk yaşına gelince, akrabalarını öğrenip, onların yanına gitti. Onları ziyaret etti.

Musa aleyhisselâm rüşd ve olgunluğa kavuşup, kendine ilim ve hikmet verilince, Firavunun dininin bâtıl, bozuk olduğunu bildi. Zaten Allahü teâlâ, diğer peygamberler gibi onu da muhafaza etmiş, Allahü teâlâdan başkasına ibadet etmek bir yana, böyle şeylere hiç yaklaşmamıştı. Hikmet ve ilim verilince, Firavunun ve çevresinin dinlerinin bozukluğunu, daha iyi anladı. Bundan sonra, Firavunun ve kavminin içinde bulundukları hâli ayıplamaya, onların zulüm yaptıklarını anlatmaya başladı.

Hazreti Asiye'nin her türlü gayretine, yatıştırmaya çalışmasına rağmen, Firavun ve onun kavmi olan Kıbtîler, Hazreti Musa'yı aralarından ayırmaya, yanlarından uzaklaştırmaya çalıştılar. Korkutmaya kalkıştılar. Hazreti Musa da onların arasından ayrılıp çıktı. Bu

sebeple, Firavunun bulunduğu beldeye, gizlice girerdi. Çünkü Kıbtîler tehdit ediyorlardı. Bir de onlar her kötülüğü yapabilirlerdi.

Hazreti Musa, birgün Münif isimli bir beldede, Mısırlı bir Kıbtî kâfirinin, İsrailoğullarından birine işkence ettiğini gördü. İşkence gören Sâmirî isminde biri, hasmı da Fâtûn isminde Firavunun ekmekçisi idi.

Fâtûn, sarayın mutfağı için odun satın almış ve Sâmirî'ye; "Bu odunları taşı!" demişti. Taşımayınca da ona zulmetmeye başlamıştı. Sâmirî, kendine haksızlık yapan Mısırlıya karşı, Hazreti Musa'dan yardım istedi. Musa aleyhisselâm Sâmirî'yi onun elinden kurtarmaya çalıştı. Eliyle Kıbtînin göğsüne vurunca, adam düşüp ölüverdi. Hazreti Musa yaptığı bu işten mahcup oldu ve Allahü teâlâya şöyle niyazda bulundu:

- Bu maktulün yaptığı iş, aşikâre azdırıcı bir düşman olan şeytanın amellerindendir. Ya Rabbi! Senin emrin olmadan o Kıbtînin ölümüne sebep olmakla ben nefsime yazık ettim. Benim hatamı magfiret eyle!

Sâmirînin nankörlüğü

Kıbtînin ölmesi hâdisesini; kavgada bulunan Sâmirî'den başka hiç kimse bilmiyordu. Kıbtîler, hâdiseyi haber alınca, o sırada şehirde bulunan Firavuna gelerek dediler ki:

- İsrailoğulları yakınlarımızdan olan bir adamı öldürdüler. Onlardan bizim hakkımızı al! Bu yaptıklarını yanlarına koyma!

- Öldüreni ve şahitleri bana getirin!

Bunun üzerine o kadar araştırdılarsa da, bir delil bulamadılar. Firavun, aranılan şahsın bulunması için şehirden ayrılmadı, o gün orada kaldı.

Musa aleyhisselâm, şehirde olanları öğrendi. Hazreti Musa'nın, Kıbtînin elinden kurtardığı kimse, her ne kadar İsrailoğullarından ise de mümin değildi. Nitekim, Musa aleyhisselâm, **"Hata ile Kıbtînin ölümüne sebep olduğum için, Allahü teâlâ beni affetmekle ve Firavuna yakalattırmamakla bana ihsanda bulundu. Öyleyse ben, bu nimetlerin hakkı için bir daha hiçbir kâfire arka çıkmayayım, yardım etmeyeyim."** diye düşündü.

Hazreti Musa, sabah olunca, yeni durumdan haberdar olmak istiyordu. Çarşıya çıktığında bir de ne görsün? Dün Kıbtînin elinden kurtardığı İsrailoğlu, bugün de yine bir Kıbtî ile kavga etmiyor mu? İsrailoğlu yine Hazreti Musa'dan yardım isteyince, Hazreti Musa ona dedi ki:

- Şüphe yok, sen, elbette apaçık bir azgınsın!

Bu sözüyle, "Dün kavga ettin. Kavgaya beni de kattın. Şimdi bir başkasıyla dövüşüyor, yine yardımımı istiyorsun. Nedir senin bu yaptığın? Dünkü hâdiseden ibret almadın mı? Niye gücünün yetmediği kimselerle dövüşüp duruyorsun?" demek istedi.

Bununla beraber, ona yardım etmemesi hâlinde, İsrailoğlunun, dünkü hâdiseyi Firavunun adamlarına bildirmesi ve kendisini ele vermesi ihtimaline karşı, yine de yardım etmek istedi. Bununla beraber maksadı, çabucak onu Kıbtînin elinden kurtarıp, onun muhtemel zararından kurtulmak için çabucak oradan uzaklaşmaktı. Kıbtîyi tutup, İsrailoğlundan ayırmak için, aceleyle üzerine yürüdü. Hazreti Musa'nın biraz evvel söylediklerinden, İsrailoğlu çok korkup, Hazreti Musa'nın Kıbtîyi değil de, kendisini tutmak istediğini

zannetti ve heyecanla bağırdı:

- Ya Musa! Dün ölümüne sebep olduğun adam gibi, bugün de beni katletmeye mi kastediyorsun? Ara buluculardan olmayı arzu etmiyorsun da, bu yerde, yaman bir zorba mı olmak istiyorsun?

Orada İsrailoğlu ile kavga eden Kıbtî, hasmından bu sözleri duyunca, dünkü Kıbtî Fâtûn'un ölümüne sebep olanın, Musa aleyhisselâm olduğunu anladı. Ellerinden sıyrılıp kurtuldu ve koşarak Firavunun yanına gitti. Firavun ile görüşmek istediğini, mühim bir şey bildireceğini söyledi. Firavuna haber verildiğinde, Firavun, görüşme isteğini kabul ederek dedi ki:

- Onu içeri alabilirsiniz. Kendisi yakın tanıdığımız, dostumuzdur!

İçeri alınan Kıbtî, olanı biteni Firavuna anlattı. Bunun üzerine, önceki gün ölen Kıbtînin yakınları, he-

men kısas yapılmasını, yani ölen akrabaları yerine, Hazreti Musa'nın katledilmesini istediler. Firavun ile etrafındakiler ve bir de Kıbtî kavminin ileri gelenleri toplanarak, aralarında istişare edip, kısas yapılmasını kararlaştırdılar. Hatta istişare etmekten, birbirlerinin fikirlerini almaktan ziyade, Musa aleyhisselâmın katledilmesi için birbirlerine emirler veriyorlardı. Nihayet Firavun, derhal Hazreti Musa'nın yakalanması ve katledilmesi için emrini verdi:

- Onu bulun! Şehirden çıkmamıştır. Başka bir yere gidemez. Yol bilip çıkartacak birisi değildir.

Hazreti Musa'nın Medyen'e gitmesi

Firavunun, Hazreti Musa'yı yakalamaları ve katletmeleri şeklinde askerlerine emir verdiğini öğrenen bir kimse, koşarak, en kestirme yollardan geçip, Musa aleyhisselâmın yanına geldi. Durumu haber vererek dedi ki:

- Ya Musa! Şehrin ileri gelenleri senin hakkında müzakere yapıyorlar. Ölen Kıbtîye kısas olarak seni öldürecekler. Hemen bu şehirden çık, git! Muhakkak ki ben, senin iyiliğini isteyenlerdenim.

Bu haberi veren Firavunun amcasının oğlu olup, mümin bir zat idi. İbrahim aleyhisselâmın dini üzere ibadet ederdi ve kavminden imanını gizlerdi. Musa aleyhisselâma peygamberliğinin bildirilmesinden sonra da, ona ilk inanan kişi bu Hazkîl oldu. Hadis-i şerifte buyuruldu ki:

(Ümmetlerin, önde gelenleri üçtür. Bunlar, Allahü teâlâya bir an imansızlık etmediler. Firavunun ailesinden mümin olan Hazkîl, Habîb-i Neccâr ve Muhammed'in [sallallahü aleyhi vesellem] **ehl-i bey-**

tinden Ali bin Ebî Tâlib. En üstünleri de budur.)

Hazkîl'in haber vermesi üzerine, Musa aleyhisselâm, yolda yakalanmak ve herhangi bir taarruza uğramak tehlikesine karşı, etrafını gözetleyerek, hemen şehirden dışarı çıktı ve Allahü teâlâya şöyle münacatta bulundu:

- Ya Rabbi! Bana bu zalim kavimden kurtuluş ihsan eyle veya beni onlarla karşılaşmaktan, onların beni yakalamalarından muhafaza eyle!

Allahü teâlâ da, onun duâ ve münacatını kabul buyurup, onu muhafaza etti. Musa aleyhisselâm böylece tam bir selâmet içinde Medyen şehrine doğru yürümeye başladı ve **"Ümit ederim ki, Rabbim beni doğru yola sevkeder de Medyen'e giderim."** dedi.

Hazreti Musa o şehirden çıktığında, ne tarafa gideceğini bilmiyordu. Zira, daha önce herhangi bir yere seyahat etmemişti. Bu sebeple, şehirden çıktığında, tam bir hayret içinde idi. Yol arkadaşı olmadığı gibi, yiyeceği de yoktu. Herhangi bir gizli yol bilmediğinden, bilinen, görünen ana yolu takip ederek yürüyüp gitti. Firavunun adamları ise, idam edilmek için aranan bir kimsenin, meydanda, ortada, ana yolda bulunmasına ihtimal bile vermediklerinden, ana yola hiç bakmadılar. Hazreti Musa ise, rahatça yoluna devam etti.

Musa aleyhisselâm yola koyulduğunda, Cebrail aleyhisselâm ona gelip, Şuayb aleyhisselâmın bulunduğu beldenin yolunu gösterip; "Medyen'e git!" dedi. Musa aleyhisselâm, Mısır'dan çıkıp, Medyen'e doğru yol aldı. Aradaki yol, sekiz günlük mesafe idi. Yani, Kûfe ile Basra arası kadar mesafe idi. Bu uzun yolculukta, Allahü teâlâ tarafından vazifelendirilen iki melek,

insan şeklinde Hazreti Musa'ya yol arkadaşı oldular.

Nihayet, bir sabah vakti Medyen şehrine yaklaşan Hazreti Musa, uzakta Medyen kalesini gördü. Bir müddet kaleyi seyrettikten sonra, kale kapısının açıldığını, kaleden sürüler hâlinde koyunların ve sığırların çıktığını gördü. Buradan çıkan sürüler, başlarında çobanlarıyla, Hazreti Musa'nın durduğu yerin yakınındaki kuyuya doğru geliyordu. Şehir halkı hayvanlarını hep o kuyudan suluyorlardı.

Çobanlar, kuyunun başına gelerek, sırayla davarlarını sulamaya başladılar. Hayvanlar, bir an evvel su içebilmek için kuyuya üşüştüklerinden, görülmedik bir izdiham ve sıkışıklık meydana geliyordu. Kuyunun başına yaklaştıklarında, iki hanım, davarlarını diğer sürülerden ayırarak, kenarda bir yere toplayıp oturdular. Diğerlerinin, hayvanlarını sulayıp, işlerini bitirmelerini beklemeye başladılar. Hazreti Musa bulunduğu yerden, hayretle olanları seyrediyordu. Onların, diğerleri gibi sıraya girmemeleri, kuyuya yaklaşmamaları, dikkatini çekti. Bulunduğu yerden kalkıp, kuyunun başına geldi. Onlara yaklaşarak dedi ki:

- Sizin hâliniz nedir? Niçin siz de onlarla birlikte davarlarınızı sulamıyorsunuz?

- Çobanlar hayvanlarını sulayıp gitmedikçe, biz davarlarımızı sulayamayız. Erkeklerle birlikte o izdihama, sıkışıklık ve kalabalığa da karışamayız. Biz, ancak onların artan sularıyla hayvanlarımızı sulayabiliriz. Bizim bir yardımcımız yoktur. Babamız da çok yaşlı olup, hayvanlarımızı sulamaya ve bize yardımcı olmaya mecali yoktur.

- Peki buralarda, başka bir kuyu yok mudur?

- Bir kuyu daha vardır. Fakat ağzında büyük bir kaya bulunmaktadır. O kayayı on kişi zor kaldırır.

- O kuyuyu bana gösterir misiniz? Sizin koyunlarınızı sulamak istiyorum. Zira bu hâle çok üzüldüm.

- O kocaman kayayı, kuyunun ağzından nasıl kaldıracaksınız?

- Hak teâlânın yardımı olursa, kaldırabilirim.

Musa aleyhisselâmın konuştuğu bu iki hanım, Şuayb aleyhisselâmın Safura ve Süfeyra adındaki kızları idi. Hemen Hazreti Musa'yı kuyunun başına götürdüler. Hazreti Musa, mübarek elini taşın altına sokup; **"Bismillahil-kaviyyi"** diyerek taşı zorladı. Allahü teâlânın izni ile bir mucize olarak, on kişinin güçlükle yerinden oynatabildiği o kayayı yalnız başına kaldırdı. Kızların verdikleri ip ve kova ile kuyudan su çekip, koyunları suladı.

Kızlar, hayretle birbirlerine bakışıp; "Ne kadar şefkatli, merhametli ve kuvvetli bir yiğit. Şimdiye kadar hiç kimse bu şekilde yardım etmemişti." dediler.

Koyunlar sulandıktan sonra, Şuayb aleyhisselâmın kızları Hazreti Musa'ya teşekkür edip gittiler. Hazreti Musa da bir gölgeye çekilip oturdu. Sekiz gün devamlı yol yürümekle, mübarek ayaklarının derisi soyulmuş, hiçbir şey yemediği için, çok hâlsiz ve zayıf düşmüştü. Açlık ve yorgunluğu son haddinde idi. Şöyle duâ etti:

- Ya Rabbi! Doğrusu ben, bana hayırdan ne indirirsen [yiyecek olarak ne ihsan edersen], ona muhtacım.

Şuayb Aleyhisselâm

Diğer taraftan, kuyunun başında rastladıkları bu iyiliksever insan tara-

fından, koyunları kısa zamanda ve istedikleri gibi sulanan iki kız, sevinçle evlerine döndüler. Babaları Şuayb aleyhisselâm, onların kısa zamanda dönmelerine hayret etti:

- Size ne oldu ki, bugün tez geldiniz? Size kim şefkat ve yardım eyledi de koyunları çabucak sulayıverdiniz. Çünkü bu kavimden hiç kimse böyle bir yardımda bulunmazdı. Siz, şimdi akşama kadar dinlenin!

- Orada salih bir kimse vardı. Biz, su kalmayacak endişesiyle diğer insanların koyunlarının sulanmasını beklerken, o kimse bizim hâlimize acıyıp, koyunlarımızı sulayıverdi. Onun için de biz, çabucak döndük.

Şuayb aleyhisselâm bunları dinleyince, kızlarından Safura'ya; **"Git, onu bana çağır!"** buyurdu.

Safura, edep ve hayâsından, utana sıkıla Hazreti Musa'nın yanına gelerek dedi ki:

- Babam, kuyudan su çekerek koyunlarımızı sulamanızın ücretini vermek üzere sizi çağırıyor.

Bunun üzerine Musa aleyhisselâm kalktı ve Şuayb aleyhisselâmın evine gittiler.

Şuayb aleyhisselâm; Hazreti Musa'ya, kim olduğunu, nereden gelip nereye gittiğini, hâl ve hatırını sordu. O da **"Ben, Benî israilden, yani Yakûb aleyhisselâmın neslinden İmran oğlu Musa'yım."** diyerek başından geçenleri anlattı ve Firavunun şerrinden emin olmak için, buralara kadar geldiğini bildirdi. Hazreti Şuayb da, bulundukları beldenin, Firavunun saltanatına girmediğini bildirerek, bu sebeple artık endişelenmemesini söyledi.

Hazreti Şuayb ona yemek ikram etti. Musa aleyhisselâm, sofraya oturmakta tereddüt edince, Hazreti Şuayb sordu:

- Niçin yemiyorsun?

- Biz öyle bir hane halkındanız ki, bütün dünyayı verseler, bir ahiret ameli ile değişmeyiz. Çocuklarınıza yardım etmem, karşılığında yemek vermeniz için değil, Allah rızâsı içindir.

- Bu ikram ettiğimiz yemek, yardımınızın karşılığı değildir. Evimize gelene yemek yedirmek bizim ve atalarımızın âdetidir. Hem bir kimse bir hayır işlediğinde, ona bir şey ikram edilse veya hediye olunsa, onu alması iyidir.

Bunun üzerine Hazreti Musa yemek yedi ve çok yorgun olduğu için istirahate çekildi.

Hazreti Musa'nın Safura ile evlenmesi

Musa aleyhisselâm istirahat ederken, Şuayb aleyhisselâmın kızı Safura, babasına, bu gelen zatı, koyunları otlatmak üzere, ücretle tutmasını rica etti:

- Babacığım! Koyunlarımızı otlatmak için onu ücretle tut. O, ücretle tuttuğun kimselerin en hayırlısıdır. Kuvvetlidir, emindir.

Hazreti Şuayb, kızının bu teklifi üzerine, ona sordu:

- Kuyunun ağzında bulunan on kişinin kaldıramayacağı taşı kaldırdığını görmekle, güçlü, kuvvetli olduğunu anladın. Bu tamam da, emin, güvenilir olduğunu nereden biliyorsun?

Kızı da; kuyunun yanındaki konuşmalarını, koyunlarını sulaması esnasında kafasını kaldırıp da yüzlerine bakmadığını, ayrıca yolda gelirken, kendisini geriden yürüttüğünü anlattı. Bunları dinleyen Şuayb aleyhisselâmın, Hazreti Musa'ya olan rağbeti, meyli ve yakınlığı daha da arttı.

Hadis-i şerifte buyuruldu ki:

(Firaset bakımından kadınların en ilerisi ikidir.

ikisi de Musa hakkında firasette bulunup isabet etmişlerdir. Biri, Firavunun hanımı Asiye olup, "Bu çocuk, benim, senin göz nurumuz, göz aydınlığımız olsun. Onu öldürmeyin..." **demişti. Diğeri ise Şuayb'ın** [aleyhisselâm] **kızıdır ki, o da;** "Babacığım! Koyunlarımızı otlatmak için onu ücretle tut. O, ücretle tuttuğun kimselerin en hayırlısısıdır. O kuvvetlidir, emindir." **demişti.)**

Kızı Safura'nın anlattıklarını hayretle dinleyen Hazreti Şuayb, Hazreti Musa'yı yanında alıkoymayı arzu etti. Göndermek istemedi ve bir çare aradı. Musa aleyhisselâm istirahat ederken, bu hususta pek çok düşünen Şuayb aleyhisselâm, Musa aleyhisselâm uyanınca, ona kerimesi Safura ile evlenmesini teklif etti. Musa aleyhisselâm dedi ki:

- Ben garibim. Bir mal varlığım yok ki, mehr vereyim ve düğün masrafı yapayım.

- Sekiz sene bana hizmet etmen şartıyla kızım Safura'yı sana nikâh ederim. Eğer bu sekiz senelik müddeti on seneye tamamlarsan; o da senin bir iyiliğin, bir ihsanın olur. Ben, "On senenin tamamını mutlaka istiyorum!" diyerek sana meşakkat vermek istemem. İnşaallah güzel muamelede ve ahde vefada beni salihlerden bulursun.

Hazreti Musa, Şuayb aleyhisselâma şu cevabı verdi:

- Bu söylediğin söz benimle senin arandadır. Aramızda gözetilecek bir husustur. Bu sözleşme aramızda geçerli ve sabittir. Bu iki müddetten hangisini ödersem, artık üzerime, müddetin arttırılması gibi bir ziyadelikte bulunulmasın. Allahü teâlâ da, bizim söylediğimiz şartnamemize ahittir ve bizim

neler konuşup sözleştiğimizi de çok iyi muhafaza eder.

Hazreti Musa, aralarındaki bu sözleşmeden sonra, Şuayb aleyhisselâmın hizmetinde bulunmaya başladı. Hazreti Şuayb'ın kızı Safura ile evlendi. Aralarında kararlaştırdıkları hizmet müddetini de tamamladı.

Musa aleyhisselâmın asası

Hazreti Musa, koyunları otlatmak üzere hizmete başladığında, koyunları tehlikelerden, yırtıcı hayvanlardan koruyabilmesi için Şuayb aleyhisselam kızı Safura'ya bir asa getirmesini söyledi. Safura bir asa getirdi. Şuayb aleyhisselam;

-Bu değil, başka getir, dedi.

Safura gitti. Başka asa getirdi, yine aynı asa idi. Şuayb aleyhisselam tekrar geri gönderdi. Fakat yine aynı asa geri geldi. Zira Safura asayı bırakıp tekrar asa almak istediğinde hep

Musa Aleyhisselâmın Topkapı Sarayı'ndaki asası

bu asa eline geliyordu. Bunun üzerine Şuayb aleyhisselam bu asayı Musa aleyhisselama verdi. Bu asa cennetteki bir ağaçtan yapılmış, Âdem aleyhisselâmdan sonra, babadan oğula geçerek Şuayb aleyhisselâma kadar gelmişti.

Kararlaştırdıkları müddetin dokuzuncu senesinde, Hazreti Şuayb, Musa aleyhisselâma dedi ki:

- Bu sene alaca kuzuların hepsini sana hediye edeceğim.

Böylece, damadı ve kızına bir ihsan ve iyilik yapmak istedi.

Allahü teâlâ, Hazreti Musa'ya, koyunların içeceği suya asa ile vurmasını ilham etti. O da buyurulduğu gibi yapıp, koyunlara da bu sudan içirdi. Her sene, o kadar koyun içinde, ancak birkaç tanesi alaca kuzu doğurduğu hâlde, o sene koyunların tamamı, hep ikiz doğum yaptı ve hepsinin kuzuları da alaca oldu. Şuayb aleyhisselâm anladı ki; bu, Allahü teâlânın Hazreti Musa ve ailesine ihsan ettiği rızıktır.

Mukaddes Tuva Vadisi

Hazreti Musa verdiği sözde durdu. Müddetin tamamını, fazla olarak yerine getirdi. Yani on seneyi doldurdu. Bu müddetin sona ermesi ile Mısır diyarına dönmek için Hazreti Şuayb'dan izin istedi. O da izin verip, vadettiği alaca kuzuların hepsini teslim etti. Musa aleyhisselâm hanımı ve hizmetçileri ile beraber, Hazreti Şuayb'ın hediyesi olan alaca kuzuları da alarak, bir kış mevsiminde yola çıktı. O zaman en büyük arzusu, kardeşi Harun'u bulmak ve bir yolunu bulabilirse, onu Mısır'dan çıkarmak idi.

Musa aleyhisselâm, yolları bilmeden sahrada yol alıyordu. Soğuk bir kış

akşamı karanlık bastırdığında, yolu, bereketli Tûr dağına dayandı. Gök gürlemeye, şimşekler çakmaya ve yağmur yağmaya başladı. Hanımı hamile olup, doğum sancıları içindeydi.

Hazreti Musa, çakmak taşını çıkardı, sürttü, fakat çakmadı. Yani ışık ve kıvılcım vermedi. Şaşakaldı. Çok hayret etmişti. Çakmak taşı o zamana kadar hiç öyle olmamıştı. Şaşkınlık ve sıkıntı ile düşünmeye başladı. Sonra, uzun uzun; bir hareket, bir ses duymak için dikkatle etrafı dinledi. O, bu hâlde iken, birden Tûr dağı tarafından bir ışık gördü. Onu ateş sandı ve oradan ateş alabileceğini ümit ederek, hanımına dedi ki:

- Siz burada bekleyin, ben bir ateş gördüm. Ümit ederim ki, o ateşin bulunduğu yerden, size, yolu bildirecek bir haber veya o ateşten bir parça getiririm. Umulur ki, onunla ısınırsınız.

Musa aleyhisselâm, o ateşe vardığında, oradaki bir ağaçtan semaya doğru uzanan bir nur gördü. Bu hâl karşısında hayretinden vücudu titredi. Çünkü gördüğü büyük bir ateşti. Fakat, alevi ve dumanı yoktu. Sadece yeşil bir ağacın içinden fevkalâde ışık saçan bir nur yükseliyor, parlaklığı arttıkça ağacın yeşilliği de artıyordu. Musa aleyhisselâm, o nura iyice yaklaşınca; nurun geri çekildiğini görerek, hayreti daha da arttı ve geri döndü.

Musa aleyhisselâm eli boş dönmemek için, geri dönüp, tekrar o nura gitti. Nura doğru yaklaşırken, kendi kendine isteğini, ihtiyacını söyledi. Sağ tarafındaki vadiden, bereketli yerdeki ağaç tarafına yaklaşmıştı ki, bir ses duydu:

- Ya Musa!

İrkildi ve olduğu yerde durdu. Zira bu ses, bir insan sesi değildi. Belli bir yönden de gelmiyordu. Hazreti

Musa, bu sesi sadece kulağıyla değil, sanki vücudunun bütün zerreleriyle duymuştu. İlâhî ses devam etti:

- Muhakkak ki ben, âlemlerin Rabbi olan Allahü teâlâyım! Hiç şüphen olmasın ki, ben senin Rabbinim!

Bu ses üzerine Hazreti Musa kendini bambaşka bir âlemde bulmuştu. İlk emir bildirildi:

- Ayakkabılarını çıkar! Şüphesiz ki sen; seçilmiş, temiz, mübarek ve mukaddes olan Tuva Vadi-si'ndesin.

Bu emir üzerine Hazreti Musa, derhal ayakkabılarını çıkardı. Daha sonra cenab-ı Hak sordu:

- Ey Musa! Elindeki nedir?

- O benim asamdır, ona dayanırım, onunla koyunlarıma yaprak silkelerim. Daha başka ihtiyaçlarıma da yarar.

- Ey Musa! Asanı yere bırak!

Bu nida üzerine asasını yere bırakınca, asanın sanki bir yılan gibi titreyip debelendiğini, hareket etmeye başladığını gördü. Musa aleyhisselâm bu hâli görünce, hayretle arkasına döndü ve asayı takip etmedi. Bunun üzerine tekrar nida olundu ki:

- Ya Musa! Yönünü ona çevir! Hiç korkma! Sen korkudan emin olanlardansın.

Hazreti Musa bu emri alınca geri döndü.

- Ey Musa! Onu al ve endişe etme! Biz onu ilk şekline getireceğiz.

Hazreti Musa bu emir üzerine elini uzattı ve bir de ne görsün? Asa, elinde eski hâlinde idi. Bu arada yine ilâhî hitap geldi:

- Ya Musa! Elini koynuna sok! Böylece elin her türlü illet ve hastalıktan salim ve ışık saçan güneş gibi beyaz olarak çıkar. Elinin böyle parlak olmasında, sana ve başkalarına

bir ürkme gelirse, elini tekrar koynuna sok. Böylece yine evvelki normal hâline döner.

Hazreti Musa elini koynuna soktuğunda, gözleri kamaştıracak derecede parlak bir nur olmuş, tekrar soktuğunda da eski hâline gelmişti. Kendisine bu iki mucize verildikten sonra, ilâhî hitap yine devam etti:

- İşte bu ikisi, asa ve yed-i beydâ mucizeleri, Rabbin tarafından Firavunun ve onun kavminin ileri gelenlerine iki hüccet, açık delil ve mucizedir. Çünkü onlar fâsık, kâfir bir kavim oldular.

Böylece Musa aleyhisselâm ilâhî vazifeye iyice hazırlanıyordu. O vazife de Firavun ve kavmini hak dine davet etmek idi.

Allahü teâlâ, Musa aleyhisselâma böyle mucizeler verdikten sonra buyurdu ki:

- Ya Musa! Bu mucizelerle Firavuna git! Onu ba-

na kulluk etmeye davet et ki, o, azgınlık ve taşkınlıkta, inat ve kibirde pek ileri gitmiş, haddi aşmıştır.

Ya Musa! Ben, seni peygamber olarak seçtim. Sana vahyolunan şeyi işit! Muhakkak ki ben, bir olan Allahım. Benden başka hak mabut, gerçek ilâh yoktur. Bana ibadet eyle ve hususan zikrim için namazını eda et! Kıyamet günü, elbette gelecektir. Onun vaktini kullarımdan gizliyorum. Zira onun vakti bilinmeyince, insanlar her zaman ondan sakınırlar. Kıyamet günü geldiğinde, herkes yaptığı amelin karşılığını görür. İyi ise mükâfat görür, kötü ise azap çeker.

Ya Musa! Hevâsına tâbi olup, Allahü teâlânın emrine muhalefet eden, kıyametin vukuuna iman etmeyen kimse, sakın ola ki, seni kıyamete inanmaktan alıkoymasın ve helâkine sebep olmasın!

Böylece peygamberlik ile vazifelendirilmiş olan Musa aleyhisselâm arzetti ki:

- Ya Rabbi! Göğsümü geniş eyle ki, sıkıntı ve meşakkatlere, Firavun ve ona tâbi olanların kötü ahlâklarına sabır ve tahammül edeyim. Senin bana verdiğin peygamberliği, Firavun ve kavmine tebliğde, işimi kolay eyle! Lisanımdaki ukdeyi, düğümü de çöz ki, Firavun ve kavmi sözlerimi anlasınlar. Ve bana ailemden kardeşim Harun'u vezir et ki, bana yardımcı olsun. Onunla arkamı kuvvetlendir. Onu; peygamberliğin hükümlerini tebliğde bana ortak eyle. Ta ki, seni çok tesbih edelim. Her türlü kusur ve noksanlıklardan uzak olduğunu zikredelim. Verdiğin nimetlerden dolayı sana çok hamdüsena edelim. Şüphesiz ki sen, bizim hâlimizi en iyi bilensin ve görensin.

Musa aleyhisselâmın bu niyazından sonra, Allahü teâlâ buyurdu ki:

- Ya Musa! İstediklerinin hepsi sana verildi. Seni kardeşinle takviye edeceğiz ve size, düşmanlarınız üzerine bir galebe ve üstünlük vereceğiz ki, onların zararı size yetişmeyecek ve sizi öldüremeyecekler. Bu mucizelerimizle onlara gidin! Onları Hakka davet edin! Mucizelerinizi göstererek benim hükümlerimi tebliğ edin! Siz ve size tâbi olanlar, Firavun ve kavmine karşı galip geleceksiniz.

Bundan sonra cenab-ı Hak, Hazreti Musa'ya geçmiş yıllarını, çocukluğunu hatırlattı. Annesine yaptığı ilhamı, Firavunun sarayında büyüyüşünü, daha sonra Mısırlı Kıptînin ölümüne sebep olması sebebiyle Medyen'e gidip orada yaşadığını bildirdi ve buyurdu ki:

- Seni kendim için seçtim! Sen kardeşinle birlikte mucizelerimizin desteğinde git! İkiniz de, beni hatırlamak ve zikretmek hususunda gevşeklik göstermeyin!

Böylece Hazreti Musa'ya peygamber olduğu bildirildiği gibi, kardeşi Harun'un da peygamber olduğu bildirilmiş oldu.

O gün Musa aleyhisselâmın üzerinde, yünden bir kaftan vardı. Eskimişti. Cübbesi ve takkesi de yünden idi.

Allahü teâlâ, Musa aleyhisselâmı, Firavun ile kavmini imana davet etmesi için vazifelendirdikten sonra, ona şöyle vahyetti:

- Ya Musa! Benim resûlüm, peygamberim olarak kavmine git! Benimle görür, benimle işitirsin. Kuvvetim ve görmem seninle birliktedir. Seni, yarattıklarımdan zayıf birine, Firavuna gönderiyorum. Zayıf ve âciz olduğu hâlde nimetimi inkâr eden, aza-

bımdan emin görünen, benden başkasına ibadet eden, dünyaya aldanıp her şeyin Rabbi olduğumu inkâr eden, kendisini ve yaptıklarını bilmediğimi sanan o zavallıya seni gönderiyorum.

İzzet ve celâlim hakkı için; merhametim sonsuz olmasaydı, onu, büyük bir şiddetle helâk ederdim. Benim gadabımla; gökler, yeryüzü, denizler, dağlar, ağaçlar ve hayvanlar da gadablanır, coşardı. Eğer göğe izin versem, ona taş yağdırır; yere izin versem, onu yutar; dağa emretsem, onu sarsar; denize söylesem, onu boğardı.

Lâkin benim için bunlar hafiftir. Katımda küçüktür. Benim ona hiç ihtiyacım yok, hiçbir mahlûkuma da yok. Zengin ve fakiri yaradan benim. Her zengini zengin, her fakiri fakir yapan benim. Ona emirlerimi, haberimi ulaştır ve onu bana ibadet etmeye çağır! Birliğime ve bana karşı ihlâslı olmaya davet et! Ona, azap ve cezamın pek şiddetli olduğunu söyle! Ayetlerimi ona hatırlat! Gadabımın yerini tutan bir şey olmadığını anlat!

Bunları yumuşak ifadelerle söyle! Belki kendine gelir, ibret alır ve korkar. Ona güzel hitapta bulun! Ona giydirdiğim dünya elbisesi, seni korkutmasın. Zira onun her şeyi benim elimdedir. Gözünü kapayıp açması, konuşması, nefes alıp vermesi, hep benim ilmimledir. Ona affımın ve magfiretimin, gadab ve azabımdan daha çabuk olduğunu bildir ve de ki:

“Rabbinin emirlerini yap! Çünkü Onun magfireti geniştir. Sana bu uzun hayat boyunca mühlet verdi. Sen ise ilâhlık davasına kalkışıp, Onu unutarak ibadetten yüz çevirdin. Yine de gökten sana yağmur yağdırıyor, yerden senin için bitki bitiriyor ve sana sıhhat veriyor, ta ki

güçsüz, hasta, muhtaç mağlûp olmayasın. Dilerse, anında sana ceza ve belâ verir. Sana verdiği nimetlerin hepsini alır. Lâkin o çok hilm sahibidir."

Daha sonraki zamanlarda Musa aleyhisselâma; "Tuva Vadisinde sana hitap edenin, Allahü teâlâ olduğunu nasıl anladın?" dediklerinde, buyurdu ki:

- Mahlûkun konuşması bir taraftan olur ve kulak denilen his organı ile duyulur. Ben ise, Allahü teâlânın söylemesini, belli bir taraftan değil, vücudumun bütün zerreleriyle işitiyordum. Buradan bunların mahlûk sözü değil, Allahü teâlânın kelâmı olduğunu anladım.

Allahü teâlâ ile olan bu vasıtasız, mekânsız, cihetsiz ve nasıl olduğu bilinmeyen konuşmasından sonra, ailesinin yanına dönen Hazreti Musa, onlarla, Allahü teâlânın ihsan ettiği kolaylıkla yoluna devam etti. Bir rivayette Musa aleyhisselamın ailesinin yanına dönemediğini, ailesini tanıyan Medyenlilerin yardımı ile Şuayb aleyhisselamın yanına döndükleri ve Firavunun boğulmasından sonra Musa aleyhisselamın yanına döndükleri bildirilmektedir

Hazreti Musa'nın Tûr dağına bu birinci gidişinde, kendisine peygamber olduğu ve daha başka bazı şeylerle beraber, ayrıca, Allahü teâlâ tarafından on levha hâlinde bazı hususlar (esaslar) da bildirildi. On levha hâlinde bildirilen bu esaslar şöyledir:

- Rahman ve Rahîm olan Allahın ismiyle. Bu, Melik ve Cebbar, Aziz ve Kahhar olan Allahü teâlâdan, kulu ve resûlü Musa bin İmrân'a yazılmıştır. Beni tesbih ve takdis et! Benden başka mabut yoktur, yalnız bana ibadet et! Bana hiçbir şeyi şerik (ortak) **koşma! Bana ve ana**

babana şükret! Dönüş banadır. Akıbet, dönüp varılacak yer, benim huzurumdur. Sana temiz bir hayat veririm.

Allahın sana haram ettiği hiç kimseyi öldürme! Yoksa göğü ve yeri sana dar ederim. İsmimle yalan yere yemin etme! Çünkü ben, ismimi tazim etmeyeni temiz ve pak etmem! Kulağınla duymadığın, gözünle görmediğin ve kalbinle vâkıf olmadığın şeye şahitlik etme! Çünkü ben, şahitleri, kıyamet günü, şahitlikleri üzere durdururum ve yaptıklarından sorarım. İnsanlara verdiğim rızık ve nimetlere haset etme! Çünkü hasetçi nimetime düşmandır ve taksimime razı değildir.

Zina ve hırsızlık etme! Yoksa vechimi senden perdelerim, ettiğin duâlar makbul olmaz. Benden başkası için kurban kesme! Çünkü yeryüzünde kesilen kurbanlardan benim ismimle kesilmeyenler, benim katıma çıkarılmaz. Bana inanan kullarım, sakın zina etmesinler. Çünkü katımda en kızdığım şey budur. Kendin için sevdiğini insanlar için de sev; sevmediğini, kendin için istemediğini onlar için de isteme!

Bu hususlar, Tevrat-ı şerif nazil olduğunda onda da bildirilmiştir. Âlimler de, değişik zamanlarda çeşitli peygamberler vasıtasıyla gönderilen hak dinlerin esasının da, bu hususlar olduğunu söyleyip, haber vermişlerdir. Kur'an-ı kerimde bu hususların benzerleri İsra suresinde bildirilmiştir.

Hazreti Harun ile buluşma

Hazreti Musa, peygamberlik vazifesi gibi büyük bir mes'uliyetin kendisine verilmesinin heyecanı ile Mısır'a doğru yol alıyordu. Yolu da Allahü teâlânın

yardımı ile çok kolay buluyordu. Bir an önce Hazreti Harun'u bulup, tebliğe başlamaya can atıyordu. Allahü teâlâ vahyedip; **"Korkma ve sabırsızlanma!"** buyurdu.

Diğer taraftan, o sırada Mısır'da bulunan Hazreti Harun'a da vahiy geldi. Allahü teâlâ ona; Hazreti Musa'nın gelmekte olduğunu, ona ve kendisine peygamberlik verdiğini, onu (Harun'u) Hazreti Musa'ya vezir, yardımcı yaptığını haber verdi ve buyurdu ki:

- Zilhicce ayının evvelinde, Cumartesi günü, habersizce, Nil nehri kenarına Musa'yı karşılamaya git!

Harun aleyhisselâm, bildirilen zamanda gitti. Biraz sonra Hazreti Musa ve yanındakiler çıkageldi. İki kardeş güneş doğmadan önce, Nil nehri kenarında karşılaştılar. Uzun müddet ayrılıktan sonra karşılaşan bu iki büyük peygamber ve iki kıymetli kardeş, kucaklaşıp, birbirlerinin boynuna sarıldılar. Uzun süren hasretlikle giderdiler.

Başka bir rivayette ise iki yüce peygamberin buluşması şöyle anlatılmaktadır:

Musa aleyhisselam Tuva Vadisinden ayrıldıktan sonra, Mısır'a doğru yol alıyordu. Av etinden ve yer bakliyatından yararlanıyordu. Gündüzleri oruç tutuyor, geceleri ibadet ediyordu. Nihayet Mısır'a annesinin evine vardı. Ev halkı kendisini tanımadı. Yemek yeneceği sırada Harun aleyhisselam geldi. Annesine bunun kim olduğunu sordu. O da misafir dedi. Bunun üzerine Musa aleyhisselamı sofraya davet etti. Yemekten sonra Musa aleyhisselama kim olduğunu sordu. "Ben Musa'yım deyince hemen kucaklaştılar ve hasret giderdiler. Zaten

Harun aleyhisselama da Musa aleyhisselamın gelmekte olduğu haber verilmişti.

Firavunu hak dine davet

Hazreti Musa, Mısır'da kardeşi Hazreti Harun ile buluştuktan sonra, Allahü teâlânın emri tekrar geldi:

- Firavuna gidin! Çünkü o hakikaten azdı. Gidin, ona yumuşak söyleyin! Olur ki dinler ve düşünür veya Allahtan korkar. Ona; "Biz, âlemlerin Rabbi olan Allahü teâlânın peygamberiyiz." **deyin!**

- Ey Rabbimiz, doğrusu biz, onun bize aşırı gitmesinden veyahut azgınlığının artmasından endişe ediyoruz.

- Endişe etmeyin, çünkü ben sizinle beraberim. Ben herşeyi işitir ve görürüm. Hemen ona gidin ve şöyle deyin: "Biz Rabbimizin peygamberleriyiz. Artık İsrailoğullarını bizimle gönder ve onlara işkence yapma! Biz sana Rabbinden bir mucize getirdik. Selâm, doğruya ve hidayete tâbi olanlaradır. Bize şu hakikat vahyedildi ki, gerçek azap, peygamberleri yalanlayan ve onların getirdikleri dinden yüz çevirenleredir."

Firavunun askerî bakımdan çok kuvvetli olduğu ve büyük ordusunun bulunduğu, Musa aleyhisselâmın hatırına geldi. "Ben ve kardeşim ise, sadece birer kişiyiz" diye düşündü. Bunun üzerine Allahü teâlâ ona buyurdu ki:

- Siz ikiniz benim ordularımdan iki büyük ordumsunuz. Ben sizinle işitir, sizinle görür, sizinle bakarım. Sizinle olurum. Siz; zayıf ve az olmazsınız. Dilersem, ona, karşı koyamayacağı ordular gönderirim. Kendini beğenen, askeriyle gururlanan o şaki ve zayıf kişi (Firavun); **az bir topluluğun benimle olunca, az olmadığını an-**

lasın; benim iznimle büyük orduları yendiklerini bilsin. Onun süsleri sizi şaşırtmasın, sayıları sizi korkutmasın!

İstesem, sizi dünyanın en iyi süs ve ziynetleri ile süslerim de, Firavun bu hususta çok aşağıda kalır. O ve adamları, onları görünce, kendilerinde olanın, size verdiklerimin yanında çok az ve eksik olduğunu anlarlar. Dünyalık ve ziynet bakımından sizden süslü olmalarına hiç üzülmeyin! Zira bu, benim evliyama, sevdiğim kullara âdetimdir.

Size, dünya nimetleri ve lezzetlerini vermemem, merhametli bir çobanın, koyunlarını zehirli otların bulunduğu yerden menetmesi gibidir. Ahiretteki ihsanımızın çok ve bol olması içindir. Bilesin ki, kullarımın en güzel süsü, dünyada zühd üzere olmalarıdır. Iyi kulların süsü budur.

Hazreti Musa ve Hazreti Harun beraberce Firavun ile görüşmek için müracaat ettiler. Firavunun yanına girdiklerinde, Musa aleyhisselâm şöyle duâ etti: **"Lâ ilâhe illallah-ül-halîm-ül-kerîm. Lâ ilâhe illallah-ül-aliyyül-azîm, sübhâne rabbissemâvâti's-seb'ı vel'ardîn-is-seb' ve mâ fîhinne ve mâ beynehünne ve Rabb-il-arş-il' azîm ve selâmün alel-mürselîn velhamdülillahi rabbil-âlemîn!"** Yani, "Ey Allahım! Bizi öldürmesinden, kötülük yapmasından sana sığınırım, ona karşı sen bize yardım et ve dilediğin şeyle beni ondan koru."

Bunun üzerine, Musa aleyhisselâmın kalbine emniyet geldi. Sonra Firavun, Hazreti Musa'ya sordu:

- Sen kimsin?

- Ben âlemlerin Rabbinin peygamberiyim!

Firavun, Musa aleyhis-

selâmın sözüne çok hayret etti. O, kendisinin ilâh olduğunu iddia edecek kadar azmış, isyan ve taşkınlıkta pek ileri gitmişti. Birileri gelecek, ona secde etmediği gibi, yegâne ilâhın Allahü teâlâ olduğunu söyleyecek, üstelik de; "Âlemlerin Rabbi olan Allahü teâlânın peygamberiyim!" diyecek... Bu, Firavun için düşünülebilecek, akla gelebilecek bir hâl değildi.

Firavun, senelerdir, böyle birinin çıkacağı endişesiyle, yeni doğan binlerce masum bebeğin kanına girmekten çekinmemişti. Şimdi biri gelmiş, ona peygamber olduğunu söylüyor; hem de, bunu söyleyen, vaktiyle sarayında ihtimamla büyüttüğü birisiydi. İşte bu durum, Firavuna daha da ağır gelmiş, yerinde duramaz olmuştu. Hazreti Musa'ya şöyle dedi:

- Biz seni, yeni doğmuş bir çocukken, yanımızda büyütmedik mi? Sen, nice seneler bizim aramızda kalmadın mı? Hem o yaptığın işi de sen yaptın! Sen, nankörlerdensin!

Hazreti Musa sükûnet ve vakar içinde onu dinledi. Firavunun, sen çok suçlusun der gibi; "O yaptığın işi de sen yaptın!" diye tekrar tekrar söylediği iş, Hazreti Musa'nın, vaktiyle, Kıbtînin ölümüne sebep olmasıydı. Firavun; "Seni besleyip, büyüttüğüm ve sarayımda senelerce kaldığın hâlde küfran-ı nimette bulundun. Üstelik benim kavmimden, hem de hizmetçim olan Kıbtîyi öldürdün. Şimdi de kalkıp nasıl böyle bir iddiada bulunabiliyorsun?" diyordu. Hazreti Musa, ona şöyle cevap verdi:

- Ben o fiili işlediğimde, herhangi bir kastım yoktu. Bu iş hata ile oldu. İstemeyerek vaki olan bu hâdiseden sonra da, buralardan ayrıldım, Medyen diyarına

gittim. Nihayet Rabbim bana hikmet verdi ve beni peygamberlerden kıldı. Ayrıca beni besleyip, yanında büyütmeni niye başıma kakıyorsun. Bu hakikaten bir nimet değil ki. Sen, İsrailoğullarından olanları köle yapmasaydın, onların doğan çocuklarını öldürmeseydin, ailem beni elbette yetiştirip büyütürdü. Senin eline bu sebepten düştüm. Sen, böyle zulmetmeseydin, annem beni sandığa koyup, nehre bırakmak mecburiyetinde kalmaz, beni çok güzel terbiye edip yetiştirirdi. Sana da muhtaç olmazdım.

Sen, kavmime zulmetmiş, onları köle yapmış, çocuklarını öldürmüş bir zâlim iken, benim yanınızda kaldığımı başıma kakıyorsun. İsrailoğullarına yaptığın zorbalık, bana olan iyiliğini silip götürmüştür.

Firavun, bu haklı cevap karşısında hiçbir şey söyleyemedi. Sadece sordu:

- Ya Musa! Âlemlerin Rabbi dediğin kimdir?

- O; gökler, yer ve bu ikisi arasında olanların, yani kâinatın Rabbidir. Eğer bu görünen mahlûkatı idrak ederseniz, bütün mahlûkatın yaratıcısının Allahü teâlâ olduğunu da yakinen anlamış olursunuz.

Haddizatında Firavun, âlemlerin Rabbinin ne gibi bir şey olduğunu, mahiyetini sormuştu. Allahü teâlânın zatının mahiyetini bilmek, anlamak bir kul için mümkün olmadığından, Hazreti Musa, Onun eserlerinden, fiillerinden haber vermiştir.

Firavun, aldığı cevaplardan dolayı çok hayrete düşmüştü. Bunun üzerine, hem Hazreti Musa ile alay etmek ve hem de onu küçük düşürmek için, orada bulunan kavminin ileri gelenlerine dedi ki:

- İşitiyor musunuz? Ben ona, Rabbinin hakikatin-

den suâl ediyorum. O bana fiillerinden cevap veriyor.

Aslında Firavun böyle söylemekle, orada bulunanların zihinlerini dağıtmak istiyordu. Çünkü Hazreti Musa'nın sözleri çok fasih, beliğ ve pek tesirli olduğundan, oradakilerin ona meyletmelerinden korkmuştu. Musa aleyhisselâm fesahatle sözüne devam ederek şu açıklamada bulundu:

- O; sizin de, evvelki atalarınızın da Rabbidir.

Firavunun, Hazreti Musa'nın önceki cevabını, orada bulunanlara bir hata gibi göstermek istemesi üzerine; Musa aleyhisselâm, daha açık bir şekilde ve hiç kimsenin itiraz edemeyeceği bir surette cevap verdi ki, bu delil, insanın kendi vücududur. Çünkü herkes, kendi vücudunun birtakım et ve kemikten yapıldığını, sonradan meydana geldiğini bildiği için, bunun da hakikî bir yaratıcısının bulunduğunu ikrar ve izhar etmek elbette lâzım gelir. Bunun böyle olduğunu kimse inkâr edemez. Eğer inkâr ederse, bu, apaçık hakikati inkâr etmek olacağı ve kuru bir inattan öte geçmeyeceği için, Hazreti Musa böyle söyledi. Bu sözleriyle, Firavuna; "Âlemlerin Rabbi olan Allahü teâlâ, senin de, evvelki atalarının da Rabbidir. Böyle olunca senin, Rablık davasında bulunman, ilâh olduğunu söylemen, senin ve her şeyin Rabbi olan Allahü teâlâya karşı apaçık bir isyan, düpedüz bir sahtekârlık ve zahir olan bir küstahlıktır" demiş oldu.

Firavun, ilmî ve aklî yollardan cevap veremeyeceğini anladığında, yalan ve iftiraya başladı. Alay edici bir tavırla orada bulunanlara dedi ki:

- İşte bu, size gönderilen peygamberiniz(!) el-

bette, muhakkak bir mecnundur. Delidir. Ben, ona bir şeyden suâl ediyorum; o, başka şeyden cevap veriyor.

Musa aleyhisselâm şöyle cevap verdi:

- Allahü teâlâ, doğu ile batının ve ikisi arasında bulunan her şeyin, bütün kâinatın Rabbidir. Eğer aklınız varsa, bunun üstünde cevap olmadığını iyi bilirsiniz. Doğuyu, batıyı, güneşin seyrini inkâr eder misiniz? Çünkü her gün gözlerinizin önünde cereyan eden bir hâdisedir.

Güneş doğup âleme ışık veriyor. Allahü teâlâ onu hareket ettiriyor. Güneş batıdan batıyor. Karanlık gelip, gece oluyor, istirahat ediyorsunuz. Ziyayı, parlaklığı giderip karanlığı getiren kimdir? Bunu idrak etmeniz lâzımdır. Eğer aklınız varsa, bunları düşünmelisiniz.

Musa aleyhisselâm böyle söylemekle, Firavunu rezil etti. Çünkü Firavun; “Güneşi ben yarattım. Ben sevk ve idare ediyorum!” diyemezdi. Dese bile, kimse inanmaz, bunun apaçık bir yalan oldu-

ğu anlaşılır ve gülünç duruma düşerdi.

Firavun, Musa aleyhisselâma makul cevaplar veremeyeceğini, yalan ve iftira olan sözlerle bir yere varamayacağını ve onu susturamayacağını anlayınca, derhal tehdide başladı. Bunun için Hazreti Musa'ya dedi ki:

- Yemin ederim ki, eğer benden başkasını ilâh, mabut edinirsen, ben elbette, muhakkak seni hapse atarım!

Firavun, Hazreti Musa'ya söz ile galip gelemeyeceğini anlayınca, böyle tehditlere başladı. Hazreti Musa Firavuna sordu:

- Ya sana davamın doğruluğunu ispat eden apaçık bir mucize getirmişsem, yine beni zindana atar mısın?

- Eğer peygamberlik davasında sadık isen, haydi mucizeni getir!

Musa aleyhisselâm asasını yere bıraktığında, bir de ne görsünler? Asa apaçık bir ejderha, büyük bir yılan oluverdi. Bu öyle bir ejderha oldu ki, ejderhalığı apaçık idi. Sağa sola saldırıyordu. Sihirle, görünüşte ejderhaya benzeyen şekil almış bir hâl değildi. Ona hiç benzemiyordu.

Firavun, hiç beklemediği bir anda meydana geliveren bu müthiş olay karşısında, neye uğradığını bilememişti. Üzerine yürüyen ve gerçek bir yılan olan bu canavara karşı durmak imkânsız gibi bir şeydi. Tek çare kaçıp kurtulmak olabilirdi. Nitekim hayvan ağzını açarak üzerine yürüdüğü zaman, tahtını bıraktığı gibi kaçmış, "Aman ey Musa!" diye bağırmaktan kendini alamamıştı.

Bir dakika sonra sarayın toplantı salonu yangın yerine dönmüştü. Köşe bucak kaçan, yılanın önünde köşe kapmaca oynayan adamlar, tanrı, hem de en büyük tanrı olduğu

iddiası ile uzun yıllar milleti ezmiş bulunan Firavunla birlikte yalvarmaya başlamışlardı.

Firavun şöyle diyordu:

- Seni, peygamber olarak gönderen Rabbinin hakkı için, onu tut! Ne olur, bana bir zarar vermesin. Beni ondan kurtarırsan, söz veriyorum, İsrailoğullarını serbest bırakacağım. Seninle beraber gitmelerine müsaade edeceğim!

Hazreti Musa da ejderhayı tutunca, hemen asa oluverdi.

İşte bu hâle düşen Firavunun mülkü, saltanatı, malı, serveti, kısacası; dünya nimeti olarak her şeyi tamam idi. Uzun ömürlü ve kuvvetli idi. Her istediğini kolayca yapar ve yaptırırdı. Kuvveti, şiddeti, ordusu, silâhı, her türlü imkânı pek çoktu. Bedeni düzgün, bünyesi sağlam idi. Öksürmez, karnı ağrımaz, sancısı olmaz, gözü rahatsızlanmazdı. Velhâsıl hasta olmaz ve eksiklik sayılabilecek bir şey ona isabet etmezdi. Dünya nimetlerine garkolmuş iken, şükretmezdi. Şükredeceği, aczini göstereceği yerde, zulüm ve haksızlıkta ileri gitmişti. Sonunda ilâh olduğunu iddiâ etti ve insanları kendisine taptırdı.

Kitaplarda bildirildiğine göre Mısır'da yirmi altı Firavun sülâlesi hükümdarlık etmiştir. Her sülâlede çeşitli Firavunlar, asırlarca saltanat sürmüşlerdir. Çoğu, insanları kendilerine taptırmışlardır.

Firavunun veziri Haman

Hazreti Musa'nın ejderhayı tutmasıyla, elinde asa şekline gelmesini şaşkınlıkla seyreden Firavun ve adamları; bir başka olağanüstü bir hâdiseyle iyice şaşkına döndüler. Hazreti Musa elini koltuk altına, koynuna sokup geri çıkardı. Bir de gördüler ki, eli, gö-

renlerin ve bakanların gözlerini kamaştıracak derecede güneş gibi parlak ve beyaz olmuştu. Musa aleyhisselâmın ikinci olan ve Yed-i beydâ olarak bilinen bu büyük mucizesi de herkesi hayrette bıraktı. Firavun ona bakamadı. Sonra Musa aleyhisselâm tekrar elini koynuna sokup çıkardı ve eli, eski hâline geldi.

Firavun, Musa aleyhisselâmın mucizelerini görünce, onu tasdik edecek oldu. Veziri Haman gelip, "Bizce sen tapınılan ilâhsın. Şimdi bir kula mı tâbi oluyorsun?" diyerek aklını çeldi. Firavun, "Bugün ve yarın bana mühlet ver!" dedi.

Allahü teâlâ, Musa aleyhisselâma vahyedip buyurdu ki:

- Firavuna tarafımdan bildir ki: "Eğer Allahın bir olduğuna iman edersen, seni saltanatında tutarım ve sana gençliğini, tazeliğini veririm!"

Hazreti Musa bunu Firavuna haber vererek dedi ki:

- Şayet iman edip, bana tâbi olursan, Allahü teâlâya duâ ederim, gençleşirsin. Yiyip içmen, kuvvetin eskisi gibi olur ve Allahü teâlâ sana dört yüz yıl daha ömür verir.

Bu sözler Firavuna hoş geldi ve; "Düşüneyim" dedi.

Ertesi günün sabahında Firavun, yanına gelen veziri Haman'a, Hazreti Musa'nın, Allahü teâlâdan verdiği haberi söyleyip, "Bu haber bana hoş geldi." dedi. Haman hemen karşı çıktı:

- Yemin ederim ki, senin bu dediğin haber, bir gün tapınılmaktan azdır. Ben seni gençleştiririm.

Hatta Firavunu tahrik ederek şöyle devam etti:

- Utanmaz mısın ki böyle sözler söylersin. Hem, "Ben tanrıyım!" dersin, şimdi de tutmuş, "Ben kulum!" diyorsun.

Bunun üzerine, Firavun niyetinden vazgeçti.

Veziri Haman'ın hemen karşı çıkmasıyla, Hazreti Musa'yı reddeden Firavun, gördüğü mucizeleri, bilhassa asanın ejderha olmasını, sihir olarak yorumladı. Etrafında bulunan kavminin ileri gelenlerine dedi ki:

- Şüphesiz bu, sihir ilmini çok iyi bilen bir sihirbazdır. Sihir yapmak suretiyle sizi memleketinizden çıkarmak istiyor. Siz bana bunun hakkında ne yapmamı tavsiye edersiniz?

Aslında Firavun pek gururlu ve çok kibirli olduğundan, hatta ilâhlık davasında bulunup, tebaasını kendine tapındırdığından, başkalarına hiç danışmaz; onların fikirlerinin ne olduğunu sormaya bile tenezzül etmezdi. Fakat mucizeleri görünce, içine korku düştü ve orada bulunanların fikrini sordu. Hatta; "Bu peygamber olduğunu söyleyen Musa [aleyhisselâm] hakkında ne yapmamızı tavsiye edersiniz? Buna ne gibi tedbir düşünürsünüz?" diyerek yanındakilere iltifatkâr davrandı.

Hazreti Musa ve sihirbazlar

Bilindiği gibi o zamanda sihir meşhur idi. Firavun, insanların Hazreti Musa'yı tasdik etmelerine mâni olmak için, hemen sihri ileri sürdü. Onu tasdik etmesinler diye, Hazreti Musa'nın gösterdiği mucizeler için; "Bu sihirdir. Bu sihri çok iyi bilir." diyerek, insanları aldatmaya çalıştı. Ayrıca; Hazreti Musa için, "Bu, sihri ile sizi Mısır'dan çıkarmak istiyor!" demekle de, insanları tahrik edip galeyana getirmeye gayret etti.

Bunun üzerine, Firavunun yanında bulunanlar şöyle dediler:

- Musa'yı [aleyhisselâm] ve kardeşi Harun'u hemen öldürme, az bekle. İdarende bulunan bütün şehirlere de toplayıcı adamlar gönder ki, sanatında mahir olan bütün sihirbazları getirsinler.

Firavun bu teklifi yerinde buldu. Hazreti Musa'ya dönerek dedi ki:

- Ey Musa, sen sihrinle bizi yurdumuzdan çıkarmak için mi geldin? Şimdi biz de sana, senin sihrin gibi bir sihirle karşılık vereceğiz. Karşına aynı güçte bir sihirle duracağız. Şimdi sen kendinle bizim aramızda bir buluşma yeri ve vakti tayin et ki, ne senin, ne de bizim caymayacağımız, mutlaka geleceğimiz geniş bir yer olsun.

- Sizinle buluşma vaktimiz ziynet günü kuşluk vaktidir.

Çarşılarda, yollarda tellâllar dolaştırılarak, insanların belirtilen gün ve saatte, bildirilen yerde bulunmaları söylendi. İnsanlar geldiler. Firavunun, herkesin toplanmasını emretmesi, sihirbazlarının Hazreti Musa'ya mutlaka galip geleceklerini zannetmesi sebebiyledir. Çünkü o, sihirbazlarına ziyadesiyle güvendiğinden, onların kesin ve mutlaka galip geleceklerine inanıyordu. Herkese karşı rezil düşeceği, saltanatının sona ereceği ve enkazının kıyamete kadar, âleme ibret olacağı aklının köşesinden hiç geçmiyordu.

Tayin edilen günün belli vaktinde sihirbazlar toplandı. Toplanan Mısır halkına da denildi ki:

- Bu hâli, yani Musa ve Harun (aleyhimesselâm) ile sihirbazların fiillerini, yaptıklarını seyretmek için toplandınız mı?

Bütün sihirbazlar, başta öğretmenleri olmak üzere Firavunun yanına geldiklerinde, Firavun, öğretmenleri olan başsihirbaza sordu:

- Onlara, yani yanında bulunan diğer sihirbazlara ne yaptın, ne öğrettin?

Başsihirbaz da, onlara sihrin bütün inceliklerini öğretmeye çalıştığını, bu hususta çok büyük gayret sarfettiğini bildirdi. Ayrıca şöyle dedi:

- Onlara çok sayıda büyük sihirler öğrettim. İlâhî bir müdahale olmadıkça, yeryüzünün sihirbazları bunlarla boy ölçüşemez. Ama semavî bir emir olursa, elbette ki, kulun gücü haricindedir, ona karşı durulmaz.

Başsihirbaz, sihirbaz da olsa insaf sahibi idi. Bu bakımdan ilâhî bir emirle gelen bir peygambere karşı duramayacaklarını, daha baştan ifade ediyordu.

Sihirbazların toplanması emredildiğinde, başka bir şehirde, sihir yapmakta usta ve pek mahir iki kardeş vardı. Babaları daha ileri olup, onları bu meslekte en iyi şekilde yetiştirmişti. Sihirbaz kardeşler, babalarına durumu bildirip, dediler ki:

- Silâh ve adamları olmayan, izzet ve kuvvet sahibi iki kişi hükümdara gelmişler. Yanlarında bir asa varmış. Onu yere bıraktıklarında ejderha oluyormuş. Böyle olunca karşısında bir şey bırakmıyor, demir, ağaç, taş ne bulursa yutuyormuş. Sultan da onların izzet ve kuvvetlerinden sıkılıp, daralmış. Haber göndererek bizi çağırmış.

Buna karşılık babaları şöyle cevap verir:

- Uyudukları zaman onları gözetin. Asayı alabilirseniz, alın. Çünkü, sihirbaz uyurken sihri iş görmez. Onların sihirbaz, yaptıklarının da sihir olup olmadığını böylece anlamış olursunuz. Eğer uyurlarken asa iş yaparsa, bu, âlemlerin Rabbinin işidir. Siz onlarla baş edemezsiniz. Bütün dünya bir araya gelse,

onların karşısında duramaz.

Sonra bu iki kardeş, Hazreti Musa ve Hazreti Harun'un bulundukları şehre geldiler. Onlar uyurlarken, gizlice asayı almak istediler. Asa onlara saldırınca, alamadılar. Bu arada Hazreti Musa uyandı. Onunla görüştüler. Sonra, kararlaştırılan günde buluşmak için, Musa aleyhisselâmla sözleştiler.

Nihayet tayin edilen gün geldi. Meydan tıklım tıklımdı. Sihirbazlar Firavuna dediler ki:

- Biz galip olursak, bize ücret var mıdır?

- Evet, galip olursanız, sizin için ücret vardır. Her vakit bana sohbet arkadaşı olursunuz. Yanımda bulunursunuz. Görülmemiş ihsanlarıma kavuşursunuz. İtibar ve imtiyazınız artar. Yanıma önce girer, sonra çıkarsınız.

O sırada Hazreti Musa ile Harun [aleyhimesselâm] da geldiler. Hazreti Musa asasına dayanarak yürüyordu. Meydana girdiklerinde, kendilerini bekleyen sihirbazların yerlerini aldıklarını gördüler.

Musa aleyhisselâm, önce sihirbazları hak dine davet etti:

- Firavun gibi bir azgının emrine uyarak; sizin, onun ve her şeyin sahibi, Rabbi olan Allahü teâlâya itiraz etmek, karşı gelmek için mi buraya geldiniz? Bu yaptığınızın, Allahü teâlânın gadabına sebep olacak ne kötü bir iş olduğunu bilmiyor musunuz? Bile bile, yalan olarak Allahü teâlâya iftira etmeniz hâlinde, Onun, büyük bir azap ile sizi helâk edeceğini anlamıyor musunuz?

Hazreti Musa'nın bu sözleri, Allah için söylenmiş olduğundan onlara çok tesirli oldu. Oradaki sihirbazlar, bu sözlerin, yapmacık olarak söylenemeyeceğini, bir sihirbazın

böyle konuşamayacağını iyice anladılar. Heyecanlı bir şekilde aralarında bu mevzuu istişare ettiler. Firavun ve adamlarının zararından da çekindikleri için, gayet gizli ve sessiz konuşuyorlardı. Hepsi, iman etmeye, sihir göstermekten vazgeçmeye meylettiler. Ancak; Firavunun zulüm ve işkence edeceğini bildiklerinden; kararlarını açıklamayı, karşılaşmadan sonraya bıraktılar. Hazreti Musa'nın galip gelmesi hâlinde, hep birden ona tâbi olmayı da kararlaştırdılar.

Firavun ve adamları; sihirbazları teşvik etmek ve cesaretlendirmek için çeşitli sözler söyleyerek dediler ki:

- Musa ve Harun (aleyhimesselâm) iki sihirbazdır ki, sihirleriyle sizi memleketinizden çıkarmak; dininizi, şerefinizi yok etmek ve yerine kendi dinlerini yerleştirmek istiyorlar. O hâlde şimdi siz, hilenizi ve sihir aletlerinizi toplayın. Sonra saf saf meydana çıkın ki, heybetiniz şiddetli olsun. Bugün galip olan, elbette felâh bulur ve umduğuna kavuşur.

Zaten meydanda olan sihirbazlar, daha da ortaya çıktılar. Sihir aleti olarak, her birinin elinde ip ve asa vardı. Sihirbazlar, edebe riayet ederek Hazreti Musa'ya sordular:

- Asanı yere önce sen mi, yoksa biz mi atalım?

- Önce siz başlayın.

Sihirbazlar, ellerindeki ip ve asalarını yere koyduklarında, yaptıkları sihirden ötürü, onların ipleri ve sopaları, Hazreti Musa'ya gerçekten yılan olup koşuyormuş hissini verdi.

Hazreti Musa, onların bu sihirlerini görünce, Allahü teâlâ ona vahyedip buyurdu ki:

- Endişe etme! Sen onlara elbette galip geleceksin. Elindeki asanı yere bı-

Musa Aleyhisselâmın asası

rakıver. Onların asalarının, iplerinin çokluğuna, bunların yılan şeklinde görünmelerine aldırma! Zira senin asan, onların yaptıklarının hepsini yutar. Zira, onların yaptıkları şeyler, sihirbazlık hilesidir. Büyücüler her nerede olsa felâh bulmaz.

Bunun üzerine Hazreti Musa da asasını yere bırakıverdi. O anda asa büyük bir ejderha olup, yılan şeklinde görünen şeylerin hepsini yuttu. Ortada hiçbir şey kalmadı. Hazreti Musa onu tutunca, yine eskisi gibi bir asa oluverdi. Asa, ejderha olup, o kadar şey yuttuğu ve eski şekline geldiği hâlde, hacminde herhangi bir değişiklik ve fazlalık olmamıştı. Bu da bir başka mucize idi.

Bu hâl karşısında, sihirbazlar, Musa aleyhisselâmın bir sihirbaz değil, Allahü teâlâ tarafından gönderilmiş hak peygamber olduğunu tasdik edip, "Biz âlemlerin Rabbine, Hazreti Musa ve Hazreti Harun'un Rabbine iman ettik!" dediler.

Musa aleyhisselâmın galip gelmesine ve sihirbazların hep birden iman etmelerine pek çok kızan Firavun; sinirinden ne yapacağını bilmez hâldeydi. Sihirbazlara hitap ederek dedi ki:

- Benim müsaadem olmadan Musa'ya iman etti-

niz. Meğer ki o, size sihri öğreten bir büyüğünüzmüş. Sizin hâliniz bu olunca, muhakkak ki ben, sizin elinizi, ayağınızı çaprazlama olarak keseceğim ve hepinizi asacağım!

Bu durum Kur'an-ı kerimde mealen şöyle bildirildi:

(Firavun sâhirlere dedi ki: "... Muhakkak ki, sizin ellerinizi ve ayaklarınızı çaprazlama olarak keseceğim ve sizi hurma dallarına asacağım. [Benim mi, yoksa Musa'nın Rabbinin mi] **hangimizin azabının daha şiddetli ve devamlı olduğunu gerçekten bilecek, anlayacaksınız!)** [Tâhâ 71]

İman eden sihirbazlar, Firavunun bu tehditlerine hiç aldırış etmediler ve dediler ki:

- Biz, Hazreti Musa'nın mucizelerine ve bizi yaratan Allahü teâlânın rızasına karşı, seni tercih etmiyoruz, beğenmiyoruz. Şimdi bizim üzerimize ne hükmedersen et. Ama sen, hevân üzere, kendi görüşünle ancak şu dünya hayatında hükmünü geçirebilirsin; ahiret hayatı ise bâkîdir.

Biz, hatalarımızı ve bize zorla yaptırdığın sihrin vebalini magfiret etmesi için Rabbimize iman ettik. Çünkü biz, senin kavminden iman edenlerin evveli olduğumuz için, Rabbimizin, hatalarımızı af ve magfiret etmesini ümit ederiz. Bundan dolayı sen ne kadar tehdit etsen de, biz imanımızdan dönmeyiz. Allahü teâlânın sevabı, mükâfatı seninkinden daha hayırlı, azabı da seninkinden daha şiddetli ve bâkîdir.

Sihirbazlardan bazıları, bu karşılaşma olmadan evvel Firavuna; "Kendisi ile karşılaşacak olduğumuz Musa'yı (aleyhisselâm) bize uyurken gösterebilir misin?" demişlerdi de, o; "Peki" deyip göstermişti. Sihirbazlar, Hazreti

Musa uyurken asasının onu koruduğunu görmüşler ve hayretle Firavuna gelerek demişlerdi ki:

- Onun yaptığı sihir değildir. O, ilâhî bir kudret ile olmaktadır. Sihir olsa, uyurken asasının bir şey yapamaması lâzımdı. Zira, sâhir uyuduğunda, sihri tesirli olmaz.

Firavun ise bunların sözlerine iltifat etmeyip, sihir yapmaları için onları zorlamış; onlar ise mağlûp olacaklarını bildikleri hâlde, istemeye istemeye bu işe girmişlerdi. Bundan dolayı Firavuna verdikleri cevapta şöyle demişlerdir:

- Bize zorla yaptırdığın sihrin vebalini magfiret buyurması için, Rabbimize iman ettik.

Sihirbazların, kendisinden korkmadıklarını bildirmeleri üzerine, Firavun, başkalarının da Hazreti Musa'ya tâbi olmalarını önlemek, insanların gözlerini korkutmak için, akşam olunca, o gün iman eden sihirbazların hepsinin, ellerini ve ayaklarını çaprazlama olarak kestirdi ve hurma dallarına astırdı. Böylece elleri, ayakları kesilip, hurma dallarına asılanların hepsi şehit oldu. Sabahleyin hepsi kâfir ve sihirbaz iken, akşamleyin mümin ve şehit olarak vefat ettiler.

Bütün ahalinin gözleri önünde rezil ve perişan olan Firavun, Hazreti Musa'ya herhangi bir zarar veremedi. Musa ve Harun aleyhimesselâm da oradan ayrıldıktan sonra, kavimleri olan İsrailoğullarının yanına geldiler.

Mâşitâ Hatun

Firavunun kızının dadılığını yapan bir hanım vardı ve Mâşitâ Hatun ismiyle tanınmıştı. Hazreti Musa'nın dinine inanmıştı. Fakat, Firavunun şerrinden korunmak için imanını kimseye bildirmez, ibadetlerini gizli yapardı.

Mâşitâ Hatun birgün hamamda, Firavunun kızının saçını tararken, tarak birden elinden düştü. Uzanıp tarağı alırken gayriihtiyarî olarak; **"Bismillah"** deyiverdi. Kız buna şaşırarak, dadısına sordu:

- Ey dadı! Bu söylediğin kimin adıdır? Faydası nedir?

- Bu ad, padişahlar padişahının adıdır ki, Firavuna padişahlığı veren de Odur. Bütün mevcudatı yaratan da Odur.

Firavunun kızı, Mâşitâ Hatunun iman ettiğini bildiren cevabına sinirlenerek dedi ki:

- Ey dadı! Benim babamdan başka ilâh vardır diyorsun ha! Sen babamın adını değil de, başkasının adını ilâh olarak nasıl ağzına alırsın?

- Evet yavrum. Allahü teâlâ vardır. O, bütün âlemlerin Rabbidir. Yerleri, gökleri ve bunların içinde bulunan her şeyi yoktan var eden; seni, beni, babanı, kısacası; var olan her şeyi yaratan bir Allah vardır. Ben, O bir olan, kendisinden başka hakikî mabut bulunmayan yegâne mabuda inanıyorum. Baban ise, hâşâ bir ilâh değildir. Her şey gibi o da yüce Allahın bir mahlûkudur. Babana bu mülkü, padişahlığı veren, O yüce Allahtır.

Firavunun kızı da babası ile aynı tıynette idi. Mâşitâ Hatunun sözlerine verecek bir cevap bulamayınca, kızarak, olanları Firavuna haber verdi. O da, derhal Mâşitâ'yı yanına çağırtarak dedi ki:

- Sen, benden başka bir tanrıya mı inanıyorsun? Söyle, yeryüzünde benden başka bir tanrı mı vardır?

Mâşitâ, artık hiçbir şeyi gizlemedi. Çünkü her şey anlaşılmıştı. Kıza söylediklerini aynen ona da söyleyip, şöyle devam etti:

- Ey Firavun! Sen de biliyorsun ki, sen bir ilâh değilsin. Herkes gibi sen de, âciz bir kulsun. Seni ve her şeyi yaratan Allahü teâlâdır. Sen fânisin, her fâni gibi senin de sonun gelecek ve öleceksin. Fakat benim Rabbim olan Allahü teâlâ fâni değildir. Bâkî ve ebedîdir. Musa aleyhisselâm Onun peygamberidir.

Firavun, bu sözlere çok kızdı. Onu hemen öldürmektense, her gün bir uzvunu keserek, azap içinde can vermesine karar verdi. Kin ve intikam hırsı her tarafını kapladığından, görülmemiş ve en alçak eziyetleri yapmaktan çekinmedi. Böylece intikamını yavaş yavaş alacak, habis ruhu bundan zevk duyacaktı. Ayrıca bunu yapmakla, başkalarının iman etmesine mâni olmaya, onların gözlerini korkutmaya çalışıyordu. Bunun, diğer insanlara ibret ve ders olmasını istiyordu.

Zalim Firavun, o zavallı hanıma, yavaş yavaş işkence etti. Yapmadığını bırakmadı. Önce tırnaklarını çektirdi. Kamçılarla vücudundan kan çıkıncaya kadar kırbaçla vurdurdu. Bunlara rağmen o, dininden dönmüyor; **"Ben ancak bir olan Allaha inanıyorum!"** diyordu.

Mâşitâ'nın, beş yaşında bir kızı ile üç aylık bir oğlu vardı. Firavun, çocukları getirtip, beş yaşındaki kızını, Mâşitâ'nın karşısına koydu ve dedi ki:

- Ey Mâşitâ! Beni tanrı olarak kabul edersen, seni serbest bırakacağım. Aksi hâlde çocuğundan olacaksın!

Mâşitâ ise, bir çocuğunun, bir de Firavunun hâline baktı. Firavun çok merhametsiz idi. Buna rağmen şöyle demekten kendini alamadı:

- Ben, ancak; bir olan Allaha inanıyor, Onu kendime ilâh olarak kabul

ediyorum. Zaten Ondan başka ilâh da yoktur!

Firavunun hiddeti gittikçe artıyor, ne yapacağını bilemiyordu. Eline geçirdiği bir bıçakla, o masum yavruyu, annesi Mâşitâ Hatunun önünde gırtlağından kesiverdi. Kızcağızın feryadı, yankılanarak etrafa yayılırken, Mâşitâ Hatun da, imanının kuvvetinden gelen bir vakarla, büyük bir sabır örneği sergiliyor; diğer taraftan da annelik şefkatiyle gözlerinden kanlı yaşlar akıtıyordu. Firavun öfkeyle, kızcağızın kanını, annesinin ağzına, yüzüne sürdü. Bir taraftan da hiddetle bağırıyordu:

- Söyle! Benden başka tanrı var mıdır?

Mâşitâ'nın dudaklarından ise, yine aynı sözler dökülüyordu:

- Allah birdir. Ondan başka ilâh yoktur...

Firavun, bu sefer, kundakta bulunan üç aylık yavruyu getirmelerini emretti. Getirdiler. Annesine yaklaştırdıklarında, uzun zamandır süt emmeyen çocuk, meme aramaya başladı. Mâşitâ Hatun, önceki yavrusunun hunharca öldürülmesini düşündü. İkinci ciğerparesinin de aynı şekilde, gözü önünde katledilmesine bir anne olarak dayanamayacaktı. Kararını verdi. Görünüşte, Firavunun emrettiği sözü söyleyecek, fakat kalbinden yine Allahü teâlâya olan imanını gizleyecekti.

Tam o sırada, yavrucağını, kızmış fırının içine atıverdiler. O anda, herkesi titreten, kalbleri ürperten, çoğunun dilinin tutulmasına sebep olan bir haykırış duyuldu. Evet, o üç aylık bebek, Allahü teâlânın kudretiyle dile gelerek; atıldığı o kızgın fırında, ateşler arasından, bağrı yanık anasına şöyle sesleniyordu:

- Hayır anne, hayır! Sakın dininden dönme! Sabreyle! Hiç şüphe yok ki,

ben, Allahü teâlâya vasıl oldum ve Onun rızasına kavuştum. Cennet ile senin aranda bir adımdan fazla mesafenin olmadığını görüyorum. Pek yakında sen de cennet nimetlerine kavuşacaksın. Sakın ha, dininden dönme! Az daha sabreyle! Firavuna inanma! Benim, ablam ve senin için, Rabbimizin cennette hazırlamış olduğu makamı görüyorum. O makamın etrafında, sana hizmet etmek için bekleşen ve pervane gibi dönen hurileri de görüyorum.

Orada bulunanlar, üç aylık yavrunun konuşmasını duydular ve onlardan çoğu Hazreti Musa'ya iman etti. Mâşitâ Hatun, artık ağlamıyor, gülüyordu. Yavrusunun gördüklerini artık o da görüyor ve cennet nimetlerine bir an evvel kavuşmak için can atıyordu. Artık ölümün bir an evvel gelmesini arzu ediyordu. Biraz sonra, o da ruhunu teslim edip şehit oldu. Böylece ruhu, cennetteki makamına, yavrularının yanına uçtu.

Bütün bu olayları gördüğü hâlde Firavunun iman etmek aklından bile geçmiyordu. Bu masum yavruların ve annelerinin sabrı karşısında kılı bile kıpırdamamıştı. Tarihte hep böyle olmuştur. Zalim kimseler yaptıklarının zulüm olduğunu biliyor, ancak itiraf etmekten çekiniyorlardı. Zira şeytan, onları, mevki ve makamları ile gururlandırıyor; peygamberlerin bildirdiklerinin doğru olabileceğini bir an bile akıllarına getirmiyordu. İbrahim aleyhisselâm zamanındaki Nemrûd, İsrailoğullarına zulümde çok ileri gidenlerden Buhtunnasar hep böyleydiler.

Hazreti Asiye'nin şehit edilmesi

Hazreti Asiye, Firavunun hanımı idi. Fakat Firavunun aksine; iyiliksever,

şefkatli, merhametli, zulüm ve haksızlığı asla hoş görmeyen bir hanımdı. Zaten senelerce önce, bir sandık içinde sarayın bahçesine gelen Musa aleyhisselâmı alıp; onu evlât edinmesi ve Firavunun zararından koruması da, bu güzel hasletleri sebebiyle idi.

Hazreti Musa'nın sihirbazlarla karşılaşıp, sâhirlerin mağlûp olmaları ve hepsinin secdeye kapanarak iman etmelerinden sonra, Hazreti Asiye de iman etmişti. Firavun gibi azılı bir Allah düşmanının hanımı olması, onun iman nimetiyle şereflenmesine mâni olamadı.

Hazreti Asiye, bir müddet imanını gizledi. İman ettikten sonra, Allahü teâlânın emirlerine sıkı sıkıya bağlandı. Gizli gizli Allahü teâlâya ibadet ederdi. Mâşitâ Hatunun şehit edilmesine kadar bu hâl böyle devam etti.

Hazreti Asiye, Mâşitâ Hatuna ve çocuklarına yapılanları saray penceresinden takip ediyordu. Nihayet dayanamayıp, Firavuna geldi ve böyle yapmamasını ve bu kadar zalim olmamasını söyledi. Hazreti Asiye, bir faydası olmayacağını anlayınca, tekrar yukarı çıktı. Yine, pencereden, olanları takibe devam etti. Mâşitâ'nın şehit edilmesini, Allahü teâlânın ona yaptığı ihsan ve ikramları, meleklerin, ruhunu alarak yükselttiklerini, Allahü teâlânın izniyle hep gördü. Yakini arttı ve Allahü teâlâya olan imanı çok kuvvetlendi.

O, olanların tesiriyle âdeta kendinden geçmiş bir hâlde iken, Firavun geldi. Mâşitâ'ya yaptıklarını ona anlatmaya başlayınca, Hazreti Asiye dedi ki:

- Ey Firavun! Sana yazıklar olsun! Allahü teâlâya karşı nasıl böyle yaptın?

- Yoksa, sen de onun gibi aklını mı kaçırdın?

Bunun üzerine, Hazreti Asiye artık imanını gizlemedi ve şöyle dedi:

- Hayır! Ben aklımı kaybetmedim. Esas deli sensin. Âciz bir mahlûk iken, tanrı olduğunu zannedersin. Ben; benim, senin ve bütün âlemlerin Rabbi olan Allahü teâlâya iman ettim.

Firavun ne olduğunu anlayamamıştı. Ne yapacağını şaşırdı. Hemen kayın validesini çağırarak; "Kızın da Mâşitâ gibi aklını kaçırdı. Ona bir çare bul!" dedikten sonra, Hazreti Asiye'ye dönerek şöyle tehdit etti:

- Ya Musa'nın ilâhına küfredersin veya ölümü tadarsın!

Firavun oradan ayrıldıktan sonra; annesi, Hazreti Asiye'ye, Firavunun söylediklerini kabul etmesini, aksi hâlde akıbetinin kötü olacağını bildirdi. Yani Firavunun emrettiklerini söylemesini istedi. O ise kabul etmedi ve dedi ki:

- Sen benim Allahü teâlâya küfretmemi, inanmamamı mı istiyorsun? Hayır! Vallahi bunu hiçbir zaman yapamam!

Firavun bunu duyunca, onu getirtti ve dört direk arasına gerip, eziyet ettirdi.

Hazreti Asiye, Firavunun bütün tehdit ve eziyetlerine rağmen, o sağlam imanından dönmedi.

Firavun, hanımı olan Asiye'ye bile en ağır işkenceleri yapmaktan çekinmedi. Hazreti Asiye'yi dört direğe bağlatıp, güneşin sıcağında sırtüstü yere yatırttı. Göğsü üzerine de değirmen taşı koydurdu. Bununla da yetinmeyip, üzerine büyük kaya atılarak işkence yapılmasını emretti. Fakat bu sırada, Hazreti Asiye ruhunu teslim etmiş bulunuyordu.

Bir defasında, Hazreti Asiye'ye yine böyle eziyet edilirken, Musa aleyhisselâm da oradan geçiyordu. Hazreti Asiye parmağıyla işaret ederek, durumunu bildirmek istedi. Hazreti Musa duâ etti. O da, artık yapılan eziyet ve sıkıntılardan hiç acı duymaz oldu.

Bundan evvel, azap içinde iken, **"Ya Rabbi! Benim için nezdinde cennette bir ev yap! Beni cahil Firavundan, onun batıl, kötü amelinden ve zalim olan kavminin şerrinden koru!"** şeklinde duâ edince, Allahü teâlâ tarafından kendisine; **"Başını kaldır!"** diye ilham olundu. Başını kaldırıp baktığında, gözünden perde kaldırılıp, cennette kendisi için beyaz inciden yapılmış olan köşkü gördü. Artık yapılan eziyetlerden acı duymuyor, cennette kendisi için yapılan köşkü seyrediyor ve gülüyordu.

Bu hâl, Firavunu daha çok kızdırıyordu. Hâlbuki o, işkence ettiği kimsenin acılar içinde kıvranmasını, nihayet dayanamayıp, kendisine yalvararak af dilemesini bekliyordu. Fakat bu olmayınca da, "Deliye bakın, azap içinde gülüyor!" demekten kendini alamıyordu.

Firavunun kule bina etmesi

Hazreti Musa'nın peygamber olduğunu bildirmesinden ve insanları Hakka davet etmeye başlamasından sonra uzun seneler geçti. Hazreti Musa, onları Allahü teâlâya imana davet ettikçe, Firavunun azgınlığı artıyor, ne yapacağını şaşırıyordu. İnsanlara, Hazreti Musa'ya inanmamalarını söylüyor; "Benden başka ilâhınız yoktur!" diyerek, onları tehdit ediyordu. Gördükleri mucizeler karşısında da; "Bu mucize diye gösterilen şey, sihirden başka bir şey değildir. Biz, bu

sihri veya peygamberlik iddiasını, evvelki atalarımızdan işitmedik." diyordu. Hazreti Musa, buna karşılık diyordu ki:

- Allahü teâlâ tarafından kimin peygamberlikle geldiğini ve hayırlı akıbetin kime nasip olacağını Rabbim çok iyi bilir. Allahü teâlâya iman edenler hak üzeredirler. Siz ise batıl üzeresiniz. Yalan, sihir, küfür ve başka fesatlar ile kendilerine zulmeden zalimler, asla felâh bulmazlar. Dünyada hidayete, ahirette ise güzel akıbete nail olamazlar. Siz de zalim olduğunuz için kurtuluş bulamazsınız.

Firavun, Hazreti Musa'nın bu sözlerine bir cevap veremedi. Fakat âcizliğini gizleyerek, oradakilere dedi ki:

- Ben sizin için, benden başka bir ilâh bilmiyorum. Ey Haman! Haydi, çamurdan tuğla yap da, benim için yüksek bir köşk kule bina et! Olur ki, ben ona çıkarım da, Musa'nın ilâhına bakarım. Doğrusu ben, onu yalancılardan zannediyorum.

Firavuna, kötü, çirkin amelleri, şeytan tarafından süslü, güzel gösterildi de, o, fâni olan dünya hayatını seçti; bâkî olan ahiret için hazırlanmayı terk etti. Bundan daha büyük ziyan ve hüsran olabilir mi?

Şeytanın verdiği vesvese ile aklı iyice örtülen Firavun, ne söylediğini bilmiyordu. Çünkü kendinden başka mabut bilmediğini, böyle bir mabut bulunmadığını söylediği hâlde, Hazreti Musa'nın mabudunu aramak için birtakım hazırlıklara, külfetlere girişti. Bunun için yüksek bina, kule yapıp oraya çıkmaya gayret etti. Haman'a ihtiyaç arz etti. İlâh olmak için bütün bunlar noksanlıktır. İlâh, bir şey yapmak dileyince, hemen yapar. Bunun için başkalarından yardım istemez.

Üstelik, kendisinden başka bir ilâh varsa, sema cihetinde olabileceğini düşünerek, oralarda aramaya çalıştı. Yani hem kendisinden başka ilâh bulunmadığını söyledi, hem de bulunacağını düşünerek göklerde aramaya uğraştı. Yani, alçaklık ve kibrinin son haddinde olması sebebiyle ilâhlık iddia edecek kadar azgınlaşmış ise de, hakikatte kendisinin bir ilâh olamayacağını ve ne kadar âciz olduğunu biliyordu. Bilmeseydi, göklerde başka ilâh aramaya çalışmaz ve Musa aleyhisselâmdan, inanmak için, düşüneyim diye mühlet istemezdi.

Firavun, Musa aleyhisselâmın davetini, hâlini, mucizelerini görünce, kibrinden ve gururundan ne yapacağını şaşırdı. Kavminin iman edip, ona tâbi olmasından korkmaya başladı. İnsanların, Hazreti Musa'ya tâbi olmalarından ve onu kendi yerine geçireceklerinden endişelendi. Nefsine aldanarak buna çareler aramaya başladı. Saltanatı, onun için her şeyden önemliydi. Bu sebeple, saltanatını kuvvetlendirmek, hâkimiyetini arttırmak için yüksek bir kule yapmaya karar vermiş ve bunu, veziri Haman'a emretmişti.

Haman, usta ve işçileri, kısacası bina işinden anlayan herkesi, hiç kimse kalmamak şartıyla topladı. Ücretle tuttuğu, tuğla ve kireç yapıcı ve pişiricilerden başka, elli bin usta vardı. Ağaç, tahta, çivi, kapı ne varsa hazırlattı. Bina uzun zamanda bitirilmiş; Allahü teâlânın, gökleri ve yeri yarattığından beri o zamana kadar hiç kimsenin yapmadığı yükseklikte bir bina inşa edilmişti. Musa aleyhisselâma bu iş ağır geldi. Allahü teâlâ, Musa aleyhisselâma buyurdu ki:

- Üzülme, ona verdiklerim istidrâcdır. Onu anî-

den hiçe indirir ve yaptıklarının hepsini bir anda yıkarım.

Bina, yukarıya kadar, binek hayvanı ile çıkılacak şekilde yapılmıştı. Firavun hayvana binerek, kulenin en üstüne çıktı. Musa aleyhisselâmın bildirdiği, âlemlerin Rabbi olan İlâhın oralarda, yükseklerde, semaya yakın yerlerde bulunabileceğini zannetmişti. Aşağıyı, yukarıyı, gökleri, yerleri yaratanın Allahü teâlâ olduğunu, Onun, zamandan ve mekândan münezzeh bulunduğunu, yani zamanlı, mekânlı olmadığını bilmiyordu. Yukarıya, çok yüksek binalara çıkmakla bir şey değişmezdi. O da bir farklılık göremedi. Hatta, söylendiğine göre, şaşkın şaşkın ne yapacağını bilemeyip, boşluğa doğru ok attığı oldu.

Cebrail aleyhisselâm, Allahü teâlânın emriyle geldi ve kanadı ile o yüksek binayı sarstı. Bina üç parçaya ayrılıp yıkıldı. Binlerce asker öldü. Hatta bi-

nanın yapılmasında emeği geçenlerin hepsi, afete uğradı. Tuğla ve kiremit pişirenler, sonunda, başkaları tarafından yakıldılar.

İsrailoğullarına yapılan işkenceler

Bilindiği gibi, Musa ile Harun aleyhimesselâm, Allahü teâlânın emri ile Firavuna gelmişler ve âlemlerin Rabbinin peygamberi olduklarını tebliğ edip, İsrailoğullarına serbestlik verilmesini söylemişlerdi. Allahü teâlâdan açık mucizeler ile geldiklerini bildirdiklerinde, Hazreti Musa ile müsabakaya çıkan sihirbazlar; onun peygamber olduğunu anlayıp, hep birden iman ederek secdeye kapanmışlardı. Hak teâlânın düşmanı olan Firavun da, onlara türlü türlü eziyetler yapmış; ellerini, ayaklarını kestikten sonra, hurma dallarına astırarak şehit etmişti. Bununla beraber, mağlûp ve perişan olduğu belli idi. Bundan sonra Firavun kendi kavmine, İsrailoğullarına daha çok baskı yapmalarını, güçlerinin üstünde işler yüklemelerini emretti. Çünkü, zulümde ileri giden Kıbt kavminin gücü, ancak buna yetiyordu.

Kıbtîlerden biri, İsrailoğullarından birine gelerek, "Hadi, beni takip et!" diye götürür; "Etrafı süpür, ot kes, hayvanlarımı otlat ve bana su çek!" derdi. Kıbtî bir kadın da, İsrailoğullarından bir kadına, dayanamayacağı işler verir, buna rağmen yiyecek ekmek bile vermezdi. Öğle vakti olunca da; "Gidin, yiyecek bir şey kazanın!" derdi.

İsrailoğulları bu hâle dayanamayıp, Musa aleyhisselâma şikâyette bulundular. O da sabretmelerini söyledi. Sonunda Allahü teâlânın, onları kurtaracağını müjdeleyerek dedi ki:

- Düşmanlarınıza karşı size yardım etmesi için Al-

lahü teâlâdan yardım dileyin! Allahü teâlânın, sizi onlardan kurtaracağı vakit gelinceye kadar onların ezalarına sabredin! Muhakkak ki, Mısır ve başka her yer Allahü teâlânın mülküdür. Onu, kullarından dilediğine verir. Allahü teâlânın yardımı ve nihaî zafer, Allahü teâlâdan korkanlar içindir.

Firavun ve kavmi, Musa aleyhisselâm peygamber olarak gönderilmeden evvel de, İsrailoğullarını, her gün öğleye kadar ücretsiz olarak çalıştırırlar, sadece yemek verirlerdi. Hazreti Musa'nın peygamber olarak gönderilmesinden sonra, İsrailoğullarına karşı daha şiddetli davranmaya başlamışlardı. Bunun için İsrailoğulları Hazreti Musa'ya dediler ki:

- Sen bize peygamber olarak gelmeden önce de, peygamber olarak geldikten sonra da biz hep eziyet gördük.

Musa aleyhisselâm onlara şu cevabı verdi:

- Ümit olunur ki, yakın zamanda Rabbiniz, düşmanınızı helâk eder ve onların yerinde sizi iskân eder, sizi onların yerine yerleştirir.

Firavun ve kavmi, Hazreti Musa'nın asa ve yed-i beyda mucizelerine inanmayıp; küfür, kötülük ve zulme devam edince, Musa aleyhisselâm Allahü teâlâya şöyle duâ etti:

- Ya Rabbi! Sana malûmdur ki; Firavun yeryüzünde azgınlık ve taşkınlık yaptı. İsyan etti. Kibirlenip, haddi aştı. Kavmi de ona tâbi oldu. Ya Rabbi! Onları cezalandır, perişan et! Kavmimi aziz eyle ki, sonra gelenler için ibret olsun!

Bunun üzerine Allahü teâlâ, mucize olarak ona birbiri ardınca alâmetler verdi. Senelerce, Firavun ve kavmine belâ gönderdi. Mahsullerini azalttı.

Firavunun sarayındaki mü'min

Firavunun sarayında hazinedarlık yapıp, imanını gizleyen, Hazkîl adında bir mümin vardı. Firavun, herkese kendini ilâh tanıtıp secde ettirdiği hâlde, o, bir olan Allahü teâlâya kalbden inanıyor ve ibadetini gizli yapıyordu. Bir ara Firavunun avenesi ve vezirleri, onun, Allahü teâlâya iman ettiğinin ve Hazreti Musa'ya yakınlığının farkına varıp, Firavuna haber verdiler. Firavun da, kendine olan yakınlığı sebebiyle, onun böyle bir şeye cür'et edemeyeceğini söyleyip, onlara inanmadı.

Hazkîl ise, imanını gizlemeye devam etti. Musa aleyhisselâm, mucizeler gösterip, peygamberliğini açıkça ilân edince, çaresizlik içinde kıvranan Firavun, vezirlerini ve diğer devlet erkânını toplayıp istişare etti. Hazreti Musa'ya karşı nasıl bir tedbir alınması gerektiğini görüştüler. Musa aleyhisselâma yakınlığıyla bilinen Hazreti Hazkîl de bu toplantıda bulunanlardandı. Firavunun adamları, Hazreti Musa'nın susturulması için, etraftan sihirbazlar toplanarak ona galip gelinmesinde, dolayısıyla öldürülmesinin tehirinde ittifak ederek dediler ki:

- Ne kadar sanatında mahir olan sihirbaz varsa, hepsini sana getirelim.

Firavunun niyeti ve çekindiği nokta ise başkaydı. Bunun için Firavun, adamlarına dedi ki:

- Bırakın beni, Musa'yı öldüreyim de, o, Rabbine duâ etsin. Bakalım Rabbi, benim onu öldürmeme mâni olabilecek mi? Zira ben, onun, sizin dininizi değiştirmesinden, sizi bana ve putlara ibadetten ayıracağından yahut yeryüzünde fesat çıkaracağından, kendisine tâbi olanları çoğaltarak sizinle harp edeceğinden korkuyorum.

Fakat, Firavunun adamları Hazreti Musa'nın öldürülmesine karşı çıktılar:

- Bundan dolayı senin korkmana bir sebep yok. Zira onun gösterdiği şeyler sihirden ibarettir. Eğer onu öldürürsen; "Ona cevap verecek delil bulamadı da, karşılaşmaktan âciz kaldığı için onu öldürttü." derler.

Firavundan korktukları için de, daha fazla bir şey söylemeye cesaret edemediler. Hâlbuki, Firavunun fikrinde ısrar ettiğini biliyorlardı.

Bu sırada, o zamana kadar imanını gizleyen, fakat Firavunun yakınlarından veya saray vazifelilerinden olan Hazkîl, Firavunu bu düşüncesinden vazgeçirmeye çalışarak şöyle dedi:

- Size; **"Benim Rabbim yalnız bir olan Allahü teâlâdır!"** diyen bir kimseyi, haksız yere hemen öldürüverir misiniz? Hâlbuki o, size Rabbinizden açık mucizeler ve delillerle geldi. Şayet o bir yalancı ise, yalanının vebali kendisinedir. Dolayısıyla ondan size bir zarar gelmez. Eğer sözünde sadık, doğru ise, dünya azabından vadetmiş olduğu şeylerden bazısı size isabet eder. O hâlde, o doğruysa da, yalancıysa da hayatına kasdedilmemelidir. Şüphesiz Allahü teâlâ, işlerinde haddi aşan ve yalanı âdet edinen kimseleri hidayete erdirmez.

Firavun, bu sözleri işitince, çok kızdı ve Hazreti Hazkîl'i zindana attırdı. Sonra vezirlerini ve diğer ileri gelenleri toplayarak, ona nasıl bir ceza verilmesi gerektiğini görüştü.

Firavunun vezirleri, Hazreti Hazkîl'in işkence edildikten sonra öldürülmesini ve bu hâlden, herkesin ibret alıp korkutulması fikrinde idiler. Düşüncelerini bildirince; Fira-

vun, Hazkîl'e olan yakınlığından dolayı, onların fikirlerini kabul etmedi. Hazkîl'in, Musa aleyhisselâmın dininden döndürülmesi için, nasihat edip korkutmalarını emretti. Bunun üzerine vezirler, zindana gönderilen Hazkîl'e nasihat edip, hak dini terketmesini istediler. Fakat imanın zevkine eren Hazkîl, davasında ısrar etti. Onları da, Allahü teâlâya iman ve ibadet etmeye çağırdı. Onlara şöyle dedi:

"Ey kavmim! Peygamberlerini yalanlamaları sebebiyle; Nuh, Âd, Semûd ve onlardan sonra gelen kavimlerin başlarına gelen şiddetli azaplar gibi, Hazreti Musa'yı yalanlamanız ve ona zarar vermek için saldırmanız sebebiyle, şiddetli azabın olduğu öyle bir günün, size de gelmesinden korkuyorum."

"Ey kavmim! Gerçekten ben, sizin için, kıyamet gününden korkuyorum. O günde gerisin geriye kaçarsınız ve o günde, sizi, Allahü teâlânın azabından kurtarıcı hiçbir kimse bulunmaz ve Allahü teâlânın hidayete erdirmediği, şaşırttığı kimseyi, hiçbir kimse hidayete erdiremez."

"Allahü teâlâya yemin ederim ki, Musa'dan evvel Yusuf da birtakım açık mucizelerle size geldi de; o zaman onun getirdiği dinde ve o dinin emirlerinde, şüphe ve tereddütte sabit ve daim oldunuz. Hatta o vefat ettiğinde; 'Artık bundan sonra, Allahü teâlâ peygamber göndermez!' **dediniz. İşte Allahü teâlâ, haddi aşan ve emrinde şüphe edici olan kimseyi böyle şaşırtır."**

Hazreti Hazkîl nasihatlerine devam edip şöyle söyledi:

"Ey kavmim! Gelin, bana itaat edin, tâbi olun ki, sizin doğru yola, hak dine kavuşmanıza delâlet edeyim. Ey kavmim! Dün-

ya lezzetine mağrur olup aldanmayın! Bilin ki bu dünya hayatı çabuk biticidir. Ancak fâni bir eğlencedir. Az bir nasiplenmedir ve geçicidir. Ahiret ise ebedî olarak kalınacak yerdir."

"Bir günah işleyen kimse, ancak o günahın karşılığı kadar ceza görür. Fakat, erkek olsun kadın olsun herhangi bir kimse mümin olur ve salih ameller işlerse, onlar cennete girer ve orada hesapsız rızıklarla mükâfatlandırılırlar."

"Ey kavmim! Nedir bu başıma gelen? Ben sizi, Allahü teâlâya iman etmeye, azab-ı İlâhiden kurtulmaya davet ediyorum. Siz ise beni, cehenneme çağırıyorsunuz. Hâlbuki ben sizi, ilâh olmanın bütün vasıfları kendisinde bulunan, herkese galip, azap etmeye ve kullarının hatalarını magfiret etmeye kâdir olan, Allahü teâlânın dergâhına davet ediyorum. Dalâlet ve azgınlıkta haddi aşanların hepsi cehennemliktir."

"Yakında azap gördüğünüzde, benim size söylediklerimi hatırlarsınız. Ben bütün işlerimi Allahü teâlâya havale ederim. Zira Allahü teâlâ, kullarını görücü, kullarının bütün hâllerini bilici ve herkesin ameline göre karşılığını vericidir."

Vezirler, Hazreti Hazkîl'den ümit keserek, Firavunun yanına döndüler. Onun imandaki sebatını ve kendi nasihatlerinin, onun imanını kuvvetlendirmekten başka bir işe yaramadığını bildirdiler. Bunu işiten Firavun, iyice ümitsizliğe kapıldı. "Hazkîl'e ne yapabiliriz?" diye düşünürken, Firavunun yakınlarından biri dedi ki:

- Hazkîl'in sözlerinin senin aleyhine olduğuna üzülüp, onu cezalandır-

makta acele etme! Zira, sana yakın olan kimseye zulmetmiş olursun. Onun sözleri, sana muhalefetten değildir. Belki de Musa'nın mucizelerini gördükten sonra, onun öldürülmesinin mümkün olmadığını zannetmesinden dolayı, kasıtlı olarak sana muhalif görünmektedir. Böylece Musa'ya itaat eder görünüp, hile ve aldatma yoluyla onun öldürülmesini temin edip, sana hizmet etmek istemektedir. Vezirlerinin, onun bu niyetini bildiklerinde şüphe yok. Ancak, onlar, koğucu ve haset edici olduklarından, onun sana yaptığı muameleyi kötülemektedirler.

Allahü teâlâ, Firavunun kalbine, bu sözleri kabul etmeyi ilham eyledi. Bundan sonra Hazreti Hazkîl'i huzuruna getirtti ve dedi ki:

- Senin maksadının bana hizmet olduğunu tetkik ettim. Şimdi, Musa hakkında ne düşünüyorsan onu yap! Benden sana zarar gelmez, müsterih ol!

Hazkîl'in, işini Allahü teâlâya havale etmesi sebebiyle, Allahü teâlâ onu Firavunun kötülüğünden ve kavminin şerrinden muhafaza buyurdu. Nitekim Allahü teâlâ, bu durumu Mümin suresi 45. ayetinde mealen şöyle bildirmektedir:

(Allahü teâlâ, onu [Hazreti Hazkîl'i] **Firavunun ve adamlarının hilesinden, onun hakkında düşündükleri kötülüklerden korudu. Firavunun kavmini ise, dünyada boğulma ve ahirette cehennem azabı ile kuşatıverdi.)**

Hazreti Hazkîl Hazreti Musa'nın en yakın yardımcılarındandı. Musa aleyhisselâmla birlikte Kızıldeniz'den geçip, İsrailoğullarının Tîh sahrasında kaldığı kırk sene içinde ondan ayrılmamış ve ona inananlardan olmuştu.

Firavun ve kavmine gelen belalar

Firavun ve kavmi, Hazreti Musa'ya inanmadıkları gibi, karşı çıktılar ve mucizelerine sihir diyerek alay ettiler. Sonunda, Hazreti Musa'nın duâsı sebebiyle, Allahü teâlâ, Firavun ve kavmine, kendilerine gelmeleri için, bazı musibetler gönderdi. Bu musibetlerden birincisi tufandır.

Bu, ekinlerinin boyunu aşan bir yağmur olup, bütün ekinleri helâk etmişti. İsrailoğulları ile Kıbtîlerin evleri birbirine bitişik ve karışık idi. Kıbtîlerin evleri su ile doldu. Boyunlarına kadar suya gömüldükleri hâlde, İsrailoğullarının evlerine bir damla su girmedi. Su, onların olduğu yerde, toprağın üzerinden akıp gitti. Kıbtîler bir şey ekemediler, bir iş yapamadılar. Tufan bir hafta devam etti. Çok sıkıntı çektiler. Bunun üzerine Musa aleyhisselâma dediler ki:

- Rabbine duâ et, bu azabı bizden kaldırsın, sana iman edeceğiz ve İsrailoğullarını seninle göndereceğiz!

Kıptîlerin, iman edeceklerine dair söz vermeleri üzerine, Musa aleyhisselâm, Allahü teâlâya duâ etti ve tufan kesildi. O sene, önceki yıllardan daha fazla ot, hububat ve meyve oldu. Fakat yine nankörlük ettiler ve dediler ki:

- Biz bunu hiç beklemiyorduk. Bu su, bizim için bir nimet oldu. O yağmur yağmasaydı, buna kavuşamazdık.

Bol mahsul ve meyveye, Hazreti Musa'nın duâsı bereketiyle kavuştuklarını anlamadılar. Bir müddet rahat ettiler. İman etmedikleri gibi, İsrailoğullarını da göndermediler.

Firavun ve kavmi, tufan ile yola gelmediler. Yine uslanmadılar. Musa aleyhisselâmın sözlerini kabul etmemekte, İsrailoğullarına eziyet ve sıkıntı vermekte, azgınlık ve taşkınlıkta devam ve ısrar ettiler. Bunun üzerine Allahü teâlâ, Kıbtîlerin ekinlerine çekirgeler gönderdi. Çekirgeler bütün ekinleri, meyveleri, ağaçların yaprak ve çiçeklerini yiyip bitirdi. Hatta; kapılarını, elbiselerini, eşyalarını, evlerinin çatılarını, tahtalarını, demir çivilerini bile yediler. Çekirgeler doymak illetine yakalanıp, ne varsa durmadan hep yediler. Fakat, İsrailoğullarının evlerine girmediler. Böylece, bu hâdisede de onlara hiç zarar gelmedi. Kıbtîler şaşırdılar ve zor duruma düştüler. Üzerlerine azap çökünce, yeniden Hazreti Musa'ya yalvararak dediler ki:

- Eğer bu azabı üzerimizden kaldırması için Rabbine duâ eder de, bizi bu belâdan kurtarırsan, mutlak surette sana iman edeceğiz ve İsrailoğullarını serbest bırakacağız. Seninle beraber göndereceğiz.

Musa aleyhisselâm sahraya çıktı ve asa ile doğu tarafına işaret etti. Çekirgelerin hepsi geldikleri gibi gidip, bir tane bile kalmadı. Firavun ve kavmi rahata kavuştular, bir ay huzur içinde yaşadılar.

Çekirgelerin tasallutu bir hafta sürmüştü. Bu da bir mucize idi.

Fakat sözlerinde yine durmayıp, inanmadılar. Sonra Allahü teâlâ, onların üzerine bit, güve musibetini gönderdi. Şöyle ki, Musa aleyhisselâma, ayn-i Şems denilen köydeki kızıl kum tepesine doğru yürümesi emrolundu. O kum tepesine vardı. Tepe; erimiş, serpilmiş büyük kum yığını idi. Asası ile oraya vurdu. Hemen Kıbtîlerin üzerlerine bit dökülmeye başladı. Ağaç, mahsul, ot ve benzerlerinden ne varsa, bitler onlara dadandılar. Hiçbir şey bırakmayıp, ne varsa silip süpürdüler. Elbiselerinin ve derilerinin içine girip ısırdılar. Birisi yemek yese, yemeğine dolarlardı. Hatta birisi, hiçbir böceğin tırmanamayacağı yüksek bir direk yapıp, üstüne yiyecek koysa ve sonra yemek için oraya çıksa, yemeği, bu bit yahut güvelerle dolu bulurdu.

Firavun taifesine, o zamana kadar, bu belâdan daha büyük bir belâ gelmemişti. Saçları, derileri, kirpikleri, kaşları hep bitle doldu. Hatta derileri, çiçek hastalığına tutulmuş gibi bir şekil aldı. Bitler uykularına mâni oldukları gibi, rahat da bırakmadılar. Neticede hiçbir çare bulamayıp, âciz kaldılar.

Allahü teâlâ, bitten başka, Kıptîlerin hayvanlarına kene gönderdi. Bütün hayvanları yiyip, bir şey bırakmadılar. Kendilerine bitlerin musallat olduğu günlerde, Kıbtîlerden bir kimse, un yapmak için değirmene on ölçek hububat koysa, üç ölçek alamazdı. Bitler, hemencecik yiyip bitiriverirlerdi. Artık dayanamadılar. Hazreti Musa'ya gelip, feryat ederek şöyle yalvardılar:

- Ey bizim âlimimiz Musa! Biz tövbe ediyoruz. Hatalarımıza pişman oluyoruz. Rabbine bizim için duâ et! Sana verdiği peygamberlik ahdi hürmetine bizden bu azabı kaldırsın!

Musa aleyhisselâm duâ edince, Allahü teâlâ bu belâyı da kaldırdı ve bitler bir hafta sonra hiç kalmayıp, yok oldular. Kıbtîler de tekrar rahata kavuştular.

Fakat yine verdikleri sözde durmadılar. "Biz, bir gün hariç, Musa'ya, bizim âlimimiz demedik. Firavunun izzetine yemin ederiz ki, onu ebediyen tasdik etmeyeceğiz ve ona tâbi olmayacağız!" dediler.

Bunun üzerine, bitlerin yok olmasından otuz veya kırk gün sonra, Allahü teâlâ, Musa aleyhisselâma vahyedip, Nil'in kenarına gitmesini ve asasını nehre sokup; yakınını, uzağını, yukarı ve aşağı seviyesini işaret etmesini emretti. O da öyle yaptı. Ardından hemen kurbağalar vrak vrak diye bağırarak her taraftan koşuştular. Seslerini, yakında ve uzakta olanlar duydu. Sonra Nil'den çıktılar. Bir karartı, siyah bir bulut gibi, şehre doğru hareket ettiler. Ansızın, Kıbtîlerin her yanını kapladılar.

Çamaşırını, kabını, yiyeceğini ve içeceğini açan, içinde muhakkak kurbağa bulurdu. Oturan, çenesine kadar kurbağaya gömülür, konuşmak isteyenin ağzına kurbağalar sıçrardı. Yatağında yatan, uyanınca, üzerinde birbiri üstünde kaynaşan kurbağalar bulur, bu yığından dolayı sağa ve sola dönemezdi. Yemek için ağzını açanın ağzına, yemekten önce kurbağa girerdi. Yoğurdukları hamura, pişirdikleri yemeğe karışırlardı. Ateşlerine kurbağalar atlar, söndürürler; yemeklerine girip bozarlardı. Ateşte ve sıcak suda, kurbağalara bir şey olmuyordu. Kısacası, Kıbtî halkına çok büyük eziyet verdiler. Şaşkınlık içinde ne yapacaklarını bilemez oldular.

Darda kalıp, Firavuna başvurdular. Çare bulunamadı. Sıkıntıdan ölecek

duruma geldiler. Şehir ve yollar, ayakları ile ezdikleri, ölü kurbağalarla doldu. Her taraf kurbağadan geçilmez oldu. Ağlayıp, Musa aleyhisselâma şikâyette bulundular:

- Bu belâyı bizden kaldır. Bu sefer tövbe ederiz ve bir daha eski hâlimize dönmeyiz!

Musa aleyhisselâm, onlardan, sözlerinde duracaklarına dair ahit aldı. Sonra Hak teâlâya duâ etti ve belâdan kurtuldular. Sağ kalan kurbağalar Nil'e gitti. Bir hafta, üzerlerine belâ olarak kaldıktan sonra, Allahü teâlâ bir rüzgâr gönderip, ölü kurbağaları bertaraf etti. Bir ay, bir rivayette kırk gün rahat içinde yaşadılar.

Kurbağa musibetinin kaldırılmasından sonra, yeminler ederek, yalvararak verdikleri ahde yine sadakat göstermediler. Küfür ve başka bozuk amellerine yine döndüler. Sanki önceki hâller hiç olmamış, kendilerine hiç belâ gelmemiş gibi bozuk işlerine devam ettiler.

Kıptîlerin, verdikleri sözü her seferinde bozmaları üzerine, bu sefer musibet olarak, Allahü teâlâ, onlara kan gönderdi. Şöyle ki, Hazreti Musa'ya nehre gidip, asa ile vurması vahyedildi. Nehre vurunca, Allahü teâlâ Nil nehrini kan olarak akıttı ve Firavun taifesinin bütün suları kan oldu. Kıbtîler; nehirlerden, kuyulardan aldıkları suların kan olduğunu gördüler. Bu durumdan Firavuna şikâyet ederek, dediler ki:

- Biz, bu kan belâsına tutulduk. İçecek başka bir şeyimiz de yok.

- Musa size büyü yaptı.

Kıptîlerden hiçbirinin hatırına gelip de, Firavuna, "Hani sen tanrılık iddia ediyordun! Eğer gerçekten tanrı isen, bu azabı bizden kaldır!" diye söylemiyor-

lardı. Bazen burunlarından da kan boşalıyordu.

Su alınan bir kuyunun başında, İsrailoğullarından ve Kıbtîlerden birer kişi bulunsa, İsrailoğulunun doldurduğu, saf su; Kıbtîninki ise kıpkırmızı kan kesilirdi. Bir İsrailli ile bir Kıbtî aynı kaptan su içseler, yine Kıbtîye kan, İsrailoğluna su olurdu. Firavunun ailesinden susayan bir kadın, İsrailoğullarından bir kadına gelip, "Bana senin kabından su ver!" dedi. O da güğümünden aldığı suyu, Kıbtînin kabına dökünce, hemen kan oldu. Hatta, "Önce kendi ağzına al, sonra benim ağzıma dök!" dedi de; İsrailoğullarından olan kadın, böyle yapıp, Kıbtînin ağzına dökünce, su yine kan oldu. Nil nehri, ekinlere ve ağaçlara su olarak aktığı hâlde, Kıbtîler gidip oradan içseler, kan olurdu.

O günlerde Firavun çok susadı. Yaş ağaçları yiyip, rahatlamak istedi. Ağzına alıp çiğneyince, acı ve tuzlu oldu. Yedi gün böyle devam etti. Yedikleri, içtikleri kan oldu. Kıbtîler, bu durumdan iyice bunalınca, Musa aleyhisselâma gelip, dediler ki:

- Bizim için Rabbine duâ et de, bu kan belâsını bizden kaldırsın. Sana iman edeceğiz ve İsrailoğullarını seninle birlikte göndereceğiz. Bu sefer kat'î söz veriyoruz. Artık bir daha sözümüzden dönmeyiz!

Nihayet, çok yalvarmaları ve söz vermeleri sebebiyle, Musa aleyhisselâm yine duâ etti ve o belâ da üzerlerinden kalktı. Şöyle ki; Hazreti Musa'ya, asası ile nehre bir daha vurması emrolundu. Bildirilen şekilde vurunca, nehir saf su oldu. Diğer sular da böyle temiz oldu.

Fakat onlar yine hainlik ettiler. Yine eski vaziyetlerini değiştirmediler. İman

etmediler ve verdikleri sözde durmadılar.

Musa aleyhisselâm, sihirbazlara galip geldikten ve tufan, çekirge, bit, kurbağa ve kan mucizelerinden sonra, yirmi sene daha onlar arasında kalıp, davetine devam etti. Kırk sene kaldığı da rivayet edilmiştir. Firavun ve onun kavmi olan Kıbtîler, onun davetine devamlı karşı çıkmışlar; gördükleri mucizelerden ve başlarına gelen belâlardan hiç ibret almamışlar, kat'iyen hidayete yanaşmamışlardı. Firavuna göre, Hazreti Musa, kendi sarayında büyüyen bir çocuk idi. Nasıl olur da bir peygamber olabilirdi. Bunu bir türlü kabullenemiyordu. Kıptîler ise iyice anlamışlardı ki; Firavun ve saltanatını yıkacak olan İsrailoğlu Hazreti Musa idi.

Hazreti Musa, Firavun ve kavminin azgınlıklarını, küfürlerini, hakikate uzaklıklarını ve kibirli hâllerinin devamlı olduğunu görünce, Yunus suresinin 88. ayet-i kerimesinde bildirildiği üzere, Allahü teâlâya şöyle duâ etti:

(Ey bizim Rabbimiz! Şüphe yok ki sen, bu Firavuna ve onun kavminin ileri gelenlerine dünya hayatında çeşit çeşit mallar [elbise, binecek ve başka mallar] **ve ziynet** [süs] **verdin ki, onlar, insanları senin dininden ayırmak için çalışırlar. Ey Rabbimiz! Onların mallarını yok et, kalblerine sıkıntı ver ki iman etsinler.)**

Allahü teâlâ, Hazreti Musa'nın yaptığı ve Hazreti Harun'un amin dediği duâyı kabul buyurdu. Nitekim yine Yunus suresinin 89. ayet-i kerimesinde mealen buyuruldu ki: **(Allahü teâlâ onlara buyurdu ki: Her ikinizin duâsı kabul olundu. Şimdi siz doğru yolunuzda devam edin!** [Duânız üzere sabit olun, acele etmeyin! İstediğiniz, vakti gelince hâsıl olacak-

tır. Yoksa acele etmek suretiyle] **Allahü teâlânın vaadini bilmeyenlerin yoluna uymayın!)**

Allahü teâlâ Hazreti Musa'nın duâsını kabul ettikten sonra, Musa aleyhisselâma yine şöyle vahyetti:

- Firavun takımının elinde bulunan para ve ziynet eşyalarını, İsrailoğullarına bırakırım. Mukaddes toprağa kadar onların ihtiyaçlarında ve hizmetlerinde işe yararlar. Bunun için bugün sevin ve bayram et! Sen ve kavmin ibadet edip, bana şükredin, beni zikredin ve bana tazimde bulunun! Zira ben yakında size zaferi gösteririm; sevilenleri kurtarır, düşmanları helâk ederim.

Firavunun kavminde bulunan süs, ziynet ve diğer kıymetli şeyleri kullanmanız için size veririm. Çünkü onlar, o zaman kendilerinin düştüğü belâdan, kalblerine size karşı korku saldığımdan, ellerinde olanları vermemezlik edemezler.

Zaman akıp giderken, Hazreti Musa, tebliğine ve insanları iki cihan saadetine davete devam ediyor, bu hususta hiçbir fedakârlıktan çekinmiyordu. Kendi soyu olan İsrailoğulları, ona iman edip, tâbi olmuşlar; Firavun ve kavmi olan Kıbtîler ise devamlı karşı çıkmışlardı. İnanmamaları sebebiyle Kıbtîlere zaman zaman çeşitli belâ ve musibetler gelmiş, onlar, her musibet gelişinde Hazreti Musa'ya; belânın üzerlerinden gitmesi hâlinde mutlaka iman edeceklerini, İsrailoğullarını onunla beraber göndereceklerini söyleyip, bu hususta yeminler ederek yalvarmışlardı. Hazreti Musa duâ edip, belâ üzerlerinden gidince de, yine eski hâllerine dönmüşler ve bunlardan hiç ibret almamışlardı.

Kıbtîler, İsrailoğullarına yaptıkları zulüm ve haksızlıkta da çok ileri gidiyorlardı. Hele başları olan Firavun, Hazreti Musa'yı katletmeye bile kalkıştı. Bazı tefsir âlimlerinin bildirdiklerine göre, Firavunun vezirleri arasında iman edip, imanını gizleyenler vardı. Bunlar, Firavunun Hazreti Musa'yı öldürme teşebbüsüne karşı çıkarak, "O, senin korktuğun gibi, tehlikeli bir kimse değildir. Sen onu öldürmeye kalkarsan, herkes bunu yanlış anlar. Senin; ilimle, kuvvetli delillerle cevap veremediğini, âciz düştüğünü, bu sebeple onu öldürmeye kalktığını düşünür..." dediler. Zaten hakikatte de vaziyet öyle idi.

Firavun, aczinin anlaşılmaması için, bir şey diyemiyor, fakat iyice sabırsızlanıyordu. Hazreti Musa'ya, mucize ve maneviyat cihetinden karşı çıkamayıp mağlûp olan Firavun, maddiyata teşebbüs etti. "Beni kendi hâlime bırakın! Bana mâni olmayın, Musa'yı öldüreyim. Eğer dediği gibi, Rabbi her şeye kadir ise, çağırsın Rabbini de, benim onu öldürmeme mâni olsun, onu kurtarsın!" diye bağırıyordu.

Firavunun böyle yapması, başkalarına karşı cesaretli görünmeye çalışmaktan, korkaklığını ve âcizliğini izhar etmekten başka bir şey değildi. Zira Hazreti Musa'nın hakikaten bir nebî olduğunu bilir; fakat, cehalet ve inadı sebebiyle bile bile inkâr eder, karşı çıkardı. Hatta onu öldürmeye kalkması lâfta kalır, buna asla cesaret edemezdi. Bununla beraber, hakikî hâlini bildirmemek için de etrafındakilere şöyle çıkışırdı:

- Siz beni kendi hâlime bırakmıyor, yapacağım işe mâni olup, karşı çıkıyorsunuz. Yoksa şimdiye kadar ben onu çoktan halletmiş, sesini kesmiş idim!

Ayrıca; "Musa'nın, sizin dininizi değiştirmesinden ve yeryüzünde fesat çıkararak, memleketinizi elinizden almasından korkuyor, endişe ediyorum. Bundan dolayı, bırakın beni, onu öldüreyim. Böylece siz de fesattan kurtulup, rahat olun!" diyerek, onları, Hazreti Musa'ya karşı tahrik ediyordu.

Zira, insanın mühim iki hususiyetinin olduğunu ve bunlardan asla fedakârlık yapamadığını herkes bilir. Bu hususlarda kat'iyen gevşek davranamaz ve bu iki hususu muhafaza etmek için canını vermek dahil, hiçbir fedakârlıktan çekinmez. Bu iki husustan birincisi din, ikincisi ise namus ve memlekettir. İşte Firavun, kavmini Hazreti Musa'ya karşı tahrik ederken; insanların bu hislerini harekete geçirmeye çalışıyor; onu öldürmeye kalkmasında kendini haklı göstermeye uğraşıyordu.

Musa aleyhisselâm, Firavunun bu teşebbüslerinden, onun tehdidinden Allahü teâlâya sığındı. Bu hususta Mümin suresinin 27. ayet-i kerimesinde mealen buyuruldu ki:

(Musa [aleyhisselâm, Firavunun tehdidini işitince, yanında bulunanlara]; **"Hesap gününün hak olduğunu tasdik etmeyen, ahirete inanmayan her kibirli insanın şerrinden, benim ve sizin Rabbiniz olan Allahü teâlâya sığınırım!" dedi.)**

Allahü teâlâ, Firavunun tehdidini, buna karşı Hazreti Musa'nın Allahü teâlâya sığınıp, başka bir şey yapmadığını zikrettikten sonra, onun tevekkülünün neticesi olarak, Firavunun etrafında bulunan bir mümin vasıtasıyla, Hazreti Musa'ya yardım ettiğini bildirmişti. Bu mümin de Hazreti Hazkîl idi.

Bu arada Musa aleyhisselâm, tebliğ vazifesine

devam ediyor, hiçbir şekilde vazifesinden geri durmuyordu. İsrailoğullarının ona bağlılıkları, Firavun ve kavmini endişelendiriyor, bunlardan çekinmelerine sebep oluyordu. Benî İsrailden Hazreti Musa gibi büyük bir peygamberin çıkması ve İsrailoğullarının, hemen onun etrafında toplanmaları, Kıptîleri elbette rahatsız ediyordu. Bu hâlden en çok müteessir olup kaygılanan da Firavun idi. Onlar kuvvetlenip, Kıptîlere galip gelecek hâle gelince, korkuları daha da arttı.

Firavun, Nil nehrinin kenarında hususî bir çardak hazırlattı. Orada oturuyor, gelip geçen İsrailoğullarını, Musa aleyhisselâma tâbi olmaktan vazgeçmeye çağırıyor; onları kendi dinine davet ediyor; tatlı ve okşayıcı sözlerle onların muhabbetlerini cezbetmeye çalışıyordu. Onlara diyordu ki:

- Ey eşraf! Ben, sizin için, benden başka bir ilâh bilmiyorum. Ey kavmim! Mısır mülkü benim değil midir? Bu nehirler, benim köşklerim ve bahçelerim arasında akmıyor mu? Bunların hepsi, Musa'dan daha üstün olduğumu göstermiyor mu? Yoksa ben, nerede ise meramını anlatamayacak kadar hakir ve zayıf durumda olan bu Musa'dan daha hayırlı değil miyim? Elbette ben ondan üstünüm. Eğer o davasında sadık olsa, hakikaten peygamber olsa, Rabbi katından, ona altından bilezikler verilir yahut onunla beraber, onun peygamberliğini tasdik edici ve peygamberlik davasında ona yardım edici melekler gelirdi.

O zamanlar bir kimseyi reisliğe seçmek isteseler, onun kollarına altından bilezikler ve boynuna da altından gerdanlıklar takılır; bunlar o kimsenin başa getirilmiş olduğuna alâ-

met sayılırdı. Firavun bunu da ileri sürerek, kavmini kandırmak istedi ve "Hani bunun altınları ve bilezikleri?" diye, Hazreti Musa'yı hafife almaya kalktı.

Firavun, iki sene müddetle, Nil nehri kenarında yaptırdığı çardakta oturup, bu ve benzeri sözleri söylemeye devam etti. Maksadı, İsrailoğullarını Hazreti Musa'ya tâbi olmaktan ayırmak; Hazreti Musa yalnız ve kimsesiz kalınca da, onu öldürmekti. Fakat bu müddet zarfında, İsrailoğullarından hiçbiri ona iltifat etmedi.

Kıbtîlerin ileri gelenleri, Hazreti Musa ile başa çıkamadığı için, Firavuna serzenişte bulunmaya başladılar. Bu hususta Firavuna dediler ki:

- Sen Musa'yı ve kavmini, Mısır'da fesat çıkarsınlar ve sana tapmayı terk etsinler diye mi serbest bırakacaksın? İşte bak, sihirbazlara galip geldiklerinde, kavmi, hep birden ona iman etti. Böyle giderse, bütün insanların azar azar ona tâbi olmalarından endişe ediyoruz. Hâl böyle olunca, onlar çoğalır, Musa'ya yardım ederler. Yeryüzünde fesat çıkarırlar. Mısır memleketinde kendi dinlerini hâkim kılıp, seni kendi dininle başbaşa bırakırlar.

Firavun, onlara şöyle cevap verdi:

- Bundan sonra onları, kendi hâllerine bırakmayız. Ne icap ediyorsa onu yaparız. Yapacağımız şey onların nesillerini kesmektir. Fakat, şimdi onların hepsini birden bir defada katledersek, yanlış anlaşılır. Onlara karşı âciz kalıp, zulme yöneldiğimiz zannedilir. O hâlde yapacağımız şey, bunu, zaman içinde yavaş yavaş yapmaktır. Bundan sonra onların yeni doğan çocuklarından erkek olanlarını öldürür, kız çocuklarına dokunmayız. Kızlarını

kendi kavmimizden olanlarla evlendiririz. Oğulları olmayınca, artık nesilleri devam etmez.

Firavun böyle söylemekle hem kavminin ileri gelenlerini yatıştırmış, hem de maksadını açıklamış oldu.

İsrailoğullarının Mısır'dan ayrılması

Firavun, Hazreti Musa'yı dövmeye, hapsetmeye ve öldürmeye cesaret edemezdi. Çünkü ona bir zarar vermekten âciz olduğunu bilirdi. Fakat, etrafına kuvvetli görünmek ve elinden bir şey gelmediğini sezdirmemek için, İsrailoğullarının çocuklarını öldürmek gibi sözler söylüyordu. Kavmi ise onu anlayamıyor, hakikaten güçlü kuvvetli zannediyor, Hazreti Musa'ya niçin bir şey yapamadığına bir mana veremiyordu.

Musa aleyhisselâm ve İsrailoğulları, Kıbtîlerin sıkıntı vermelerinden iyice bîzar oluyorlar, bunlardan kurtulmak hususunda Allahü teâlâdan vahiy gelmesini bekliyorlardı. Nihayet Allahü teâlâ, Hazreti Musa'ya, İsrailoğulları ile birlikte Mısır'dan çıkıp, Kudüs'e, mukaddes topraklara gideceklerini bildirip, hazırlık yapmalarını emretti.

Musa aleyhisselâm, tebliğ vazifesine; Firavun ise insanların iman etmelerine mâni olmaya devam ederken, daha önce zikredildiği gibi zaman zaman onlara çeşitli musibetler geldi. Buna rağmen onlar iman etmeyip, her defasında karşı çıktılar. Nihayet onlarda cilt hastalıkları ve üç gün süren karanlık oldu. Firavun, bütün bu durumları ve mallarının helâk olduğunu görünce, korktu. Hazreti Musa'nın, İsrailoğulları ile birlikte Mısır'dan gitmesine izin verdi. Hazreti Musa da bütün İsrailoğullarına haber

verdi. Mısır'dan çıkacaklarını ve hazırlıklı olmalarını bildirdi.

Allahü teâlâ, Musa aleyhisselâmı ve İsrailoğullarını, Firavunun şerrinden kurtarmak ve onlara galip getirmek dileyince ve bunun vakti gelince, Hazreti Musa'ya vahyedip, İsrailoğullarının fertlerini çeşitli evlerde toplamasını, her toplanan evde birer kuzu kesip, kanının kapılara sürülmesini vahyetti ve buyurdu ki:

- Düşmanlarınıza azap göndereceğim. Bunun için melekler gelecek, kapısında kan olan eve girmeyecekler. Taze ekmek pişirin! Bu sizin için kolaylıktır. Sonra kullarımı gece yola çıkar. Onları denize kadar götür. Orada emrim sana ulaşır.

Musa aleyhisselâm, bunları kavmine söyledi ve bildirildiği gibi yaptılar. Böylece İsrailoğullarına ait olan bütün evlerin kapıları kanla işaretlendi.

Kıbtîler, İsrailoğullarına sordular:

- Niçin kapılarınıza bu kanı sürersiniz?

- Allahü teâlâ size azap gönderecek; biz kurtulacağız, siz helâk olacaksınız.

- Rabbiniz size yalnız bu alâmeti mi bildirdi?

- Peygamberimiz bize böyle emretti.

Musa aleyhisselâmın, yanındakilerle birlikte çıkıp gittikleri gece, Kıbtîlerin her birinin evlerinde çeşitli hâdiseler oldu. Taun hastalığı çıkarak çoğunun kızları öldü. Yani Allahü teâlâ, onların her birine çeşitli musibetler ve sıkıntılar verdi. Herkes başının derdine düşüp, hiç kimse, İsrailoğullarının ayrılıp gitmelerini farkedemedi.

Firavun ailesindeki bütün kızlar da taun hastalığına yakalanıp, bir gecede ölmüşlerdi. Kıbtîler onların defni ve gelen musibetin üzüntüsü ile meşgul oldular. Musa aleyhisselâm ve kavmi, işte o zaman, denize, yani Süveyş'e doğru geceleyin hareket ettiler.

Kıbtîler, o gece vefat eden kızlarını defnetme işlerini bitirdikten sonra, ortalarda İsrailoğullarından hiç kimsenin görünmemesiyle, vaziyeti anladılar. Gittikleri belli olunca, daha evvel izin vermiş olmasına rağmen, Firavun çok pişman oldu. Askerini toplayıp onları takip etmeye, arkalarına düşmeye karar verdi. Kızgınlığı son haddinde idi. Üstelik, kızlarının ölümüne de onların sebep olduklarını iddia ediyordu. "Bunu Musa ve kavmi yaptı. Kızlarımızı öldürdü. Sonra da çıkıp gitti. Hem de sadece kendilerinin gitmesine razı olmayıp; bizim mallarımızı, eşyalarımızı da yanlarında götürdüler!" dedi. Hemen kavminin toplanmasını emretti. İsrailoğullarının gitmelerine müsa-

ade etmeyeceklerini ve onlarla harp edeceklerini söyledi.

Bu sırada İsrailoğulları, önlerinde Hazreti Harun ve arkalarında Hazreti Musa olmak üzere yollarına devam ediyorlardı. Yetmiş yaşından büyükleri ve yirmi yaşından küçükleri hesaba katılmamak üzere, yani hepsi harp edebilecek durumda olanların sayısı oldukça yüksekti. Fakat harp edecek silah ve malzemeleri yoktu.

Firavun, her tarafa adamlar gönderip, memleketin dört bir köşesinde bulunan askerinin toplanmasını emretti. Toplanan askerlere dedi ki:

- Firar eden İsrailoğulları, bize nisbetle az bir topluluktur. Kuvvet ve silah bakımından da bize karşı koyacak hâlde değillerdir. Az bir zaman içinde hemen işlerini bitirir, geri döneriz. Gerçi takip etmesek, nereye giderlerse gitsinler desek de olur. Fakat, onlar bize karşı çıkmakla, görüşümüzü almadan kendi başlarına çekip gitmekle bizi kızdırdılar.

Firavun böyle demekle, kavmine yalan söylemiş oluyordu. Zira Musa aleyhisselâma, kavmini alıp gitmek üzere izin vermişti. Firavun, askerini ve ileri gelen adamlarını cesaretlendirmeye çalışmak için de sözlerine şöyle devam etti:

- Eğer bize muhalefet edenleri; ırklarını, nesillerini kesmek suretiyle cezalandırmazsak, hâkimiyetimize gölge düşer. Hâlbuki biz kuvvetli bir milletiz. Bunlar gibi düşmanlarımıza karşı daima ihtiyatlı bulunuruz ve zararlarından sakınırız. Silahlarımızı iyi kullanırız.

Bundan sonra Firavun, adamları ve askerleriyle birlikte, bahçelerini, bostanlarını, hazinelerini, oturdukları debdebeli köşklerini, hâsılı her şeyle-

rini terkederek yola çıktılar. Firavun ve ordusu güneş doğarken, İsrailoğullarına yaklaştı. İsrailoğulları ile Firavun ve kavmi birbirlerini görecek kadar yakına geldiler.

İsrailoğulları, Kıbtîlerin sayıca ve silah bakımından kendilerinden çok ileride olduklarını, dolayısıyla onlara karşı koyamayacaklarını, bir tarafları da deniz olduğundan, kaçmak ihtimallerinin de bulunmadığını düşünerek endişeye kapıldılar. Firavun ve kavminden çok eziyet, zulüm gördüklerinden, onların tesiri altında kalmışlar, çok korkmuşlardı. Bu defa da yine onlardan birtakım cezalar göreceklerini, onların elinde helâk olacaklarını düşünerek, Musa aleyhisselâma dediler ki:

- Firavun ve askeri bize ulaşmak üzere! Artık bizim için yaşamak ümidi kalmadı.

Denizin ikiye ayrılması

İsrailoğullarının korkuya kapılmaları üzerine, Hazreti Musa onları teselli etti. Firavun ve askerinin kendilerine hiçbir zarar yapamayacağı hakkında teminat verdi. Çünkü, Allahü teâlâ onları kurtaracağını vaat etmişti. Musa aleyhisselâm da, Allahü teâlânın vaadinin hak olduğunu biliyor ve Ona güveniyordu. İsrailoğullarına dedi ki:

- İçinde bulunduğunuz hâlin hakikati, asla sizin zannettiğiniz gibi değildir. O mel'unlar size yetişemeyecekler ve bir zarar yapamayacaklardır. Çünkü, Rabbimin yardım ve koruması benimle beraberdir. Bana kurtuluşumuzu vadetti. Onun vaadinde yanlışlık olamaz. O, vaadinden asla dönmez. O, beni ve sizi düşmanlarımıza karşı elbette himaye buyuracaktır. Korkmaya, endişelenmeye lüzum yok.

Orada bulunanlardan biri şöyle dedi:

- Nereye gideceğiz ki, önümüz deniz, arkamız ise düşmandır.

Bunun üzerine Musa aleyhisselâm duâ etti.

Birgün Resûlullah efendimiz eshab-ı kirama buyurdu ki:

- Musa'nın (aleyhisselâm) **İsrailoğulları ile denizi geçerken söylediği kelimeleri size bildireyim mi?**

Eshab-ı kiram; "Evet, buyurun ya Resûlallah!" deyince, buyurdu ki:

- Allahümme leke'l-Hamdü ve ileykelmüştekâ ve entel-müste'ân ve aleykettüklân, velâ havle velâ kuvvete illâ billâhil-aliyyil azîm.

Musa aleyhisselâmın bu duâsından sonra, Allahü teâlâ, ona vahyetti ki:

- Asanı denize vur! Böyle yapınca, bizim kudretimizle denizde kuru yol açılır. Böylece, Firavunun size yetişmesinden ve denizde boğulmaktan korkunuz kalmaz.

Musa aleyhisselâm asasını vurunca, deniz on iki parçaya ayrılıp, on iki yol meydana geldi. Her yolun iki yanı semaya yükselen büyük bir dağ gibi sularla kaplı, açılan yollar ise kupkuru idi. Yolların etrafındaki yüksek sular, Allahü teâlânın kudretiyle, hareket etmeden o şekilde duruyordu.

Musa aleyhisselâm ve yanında bulunanlar, on iki grup hâlinde, Allahü teâlânın kudretiyle denizde açılan yollara girip ilerlemeye başladılar. Zira İsrailoğulları Hazreti Yakûb'un on iki oğlundan çoğalmışlardı. İsrailoğulları denizde ilerlerken, bir yolda bulunan başka yoldakini bilmez ve görmezdi. Çünkü arada dağ misali su kümeleri, donmuş hâlde duruyordu.

Hazreti Musa'nın yanında olanlar sordular:

- Ya Musa! Biz bu yolda gidiyoruz. Fakat diğer yollara girmiş olan akrabalarımızın hâlinin nice olduğunu bilmiyoruz. Onlar da bizim gibi sağ ve selâmetle yollarına devam ediyorlar mı? Yoksa denizin içinde boğulup helâk mı oldular?

Hazreti Musa hemen duâ etti. Allahü teâlânın kudretiyle, yollar arasında bulunan dağ gibi sular içinde pencere açıldı ve denizden geçmekte olan İsrailoğulları birbirlerini görerek sevindiler. Böylece İsrailoğulları sağ ve selâmetle karşıya geçtiler. Allahü teâlânın onları koruyacağına dair olan vaadi gerçekleşti.

Firavun ve kavminin helâki

İsrailoğulları kolaylıkla denizi geçip karşı kıyıya çıktıkları zaman, geri tarafta Firavun ve ordusunun önü de denize dayanmıştı. Denizde açılmış yolları ve İsrailoğullarının selâmetle karşıya geçtiğini görünce, hayrette kaldılar. Denizde açılmış yollar, önlerinde apaçık duruyordu. Fakat asker, o yollara girmeye cesaret edemedi. Firavun, askerini cesaretlendirmek için, böbürlenerek dedi ki:

- Denize bakın! Düşmanlarıma, benden önde yürümüş, gitmiş olan kölelerime yetişmem için, heybetimden nasıl da yarıldı. Onları yakalayıp hepsini öldüreceğim. Yürüyün, haydi denize!

Firavun askerlerinden hiçbiri, denizde bulunan yollara girmeye cesaret edemedi. Hatta Firavunun veziri olan Haman bile, atını sürüp girmek isteyen Firavuna mâni oldu ve sebebini şöyle izah etti:

- Ben buraya çok geldim; burada böyle bir yol yoktu. Ben korkuyorum. Bu hâlin, Musa'nın bir hilesi olduğunu zannediyo-

rum. Bizim ve adamlarımızın helâk olmasından endişe ediyorum.

Firavun, onun sözlerine kulak asmadı ve denize girmek için acele ile atını ileri sürdü. Bundan sonra bütün ordu denize girip, ilerlemeye başladı. Aslında, Firavunun kendisi de denize girmeye korkuyor, çekiniyor, fakat cesaretli imiş gibi görünmekten de geri kalmıyordu.

Nihayet, Firavunun askerinin ön kısmı karşı sahile yaklaştığında, arkada olanların hepsi denize girmişler; dışarıda, onlardan hiç kimse kalmamıştı. Yani Firavun ile ordusunun ön tarafı, İsrailoğullarının çıktıkları kıyıya; arka kısmı ise, geri taraftaki sahile yakın idi.

Bu hâlde iken, Allahü teâlâ, denize, kapanarak onları batırmasını emretti. Hak teâlânın bu emri ile bütün yollar kapanıverdi. Firavun ve askerlerinin hepsi boğulup gitti. Firavun, boğulurken, Hazreti Musa'ya iman ettiğini, Allahü teâlâdan başka ilâh olmadığını söyledi.

Fakat bu iman geçerli olmadı. Artık, can boğaza geldikten sonra, ruhunun çıkmak üzere olduğu sırada, yani ahiretteki yerini görmeye başlayınca, imana gelmesi fayda vermez; bu anda iman etmesi de makbul ve muteber değildir. Çünkü, imanın gaybî olması, insanın görmeden inanması lâzımdır.

Hazreti Musa ve beraberindekilerin, denizi selâmetle geçtikleri; Firavun ile ordusunun da helâk olduğu o gün, Muharrem ayının onuncu günü, yani Aşure Günü idi. Musa aleyhisselâm ve yanındakiler, bu nimete şükür olarak, o gün oruç tuttular.

İsrailoğulları, karşı tarafta, sahilde, yüksekçe bir yere çıkmışlardı. Denizde açılmış yolların kapanma-

sıyla hâsıl olan hengâmeyi ve dalgaların seslerini duyup, Musa aleyhisselâma sordular:

- Bu sesler nedir?

Musa aleyhisselâm onlara buyurdu ki:

- Allahü teâlâ, Firavunu ve beraberindekilerin hepsini denizde boğup helâk etti.

İsrailoğulları, bulundukları yüksekçe yerden, Firavun ve kavminin helâk oluşlarını seyrederek, hâdiseyi gözleriyle gördüler. İsrailoğullarından bir kısmı gördükleri zulmün etkisi ile Firavn'ın öldüğüne bir türlü inanamıyordu. Bunu Musa aleyhisselama da söylediler. Bunun üzerine Musa aleyhisselam dua etti. Allahü tealanın izni ile deniz üzerinde zırhı ile Firavun'un cesedini kıyıya attı. İsrailoğulları da onu tanıyarak öldüğüne kesin inandılar. Bundan sonra ise cesedi tekrar sulara karıştı.

Ayet-i kerimelerde mealen buyuruldu ki:

(Ey Benî israil! Hatırlayın şu zamanı ki, biz, o zamanda sizin deryaya girmeniz sebebiyle, denizi on iki ayrı yola ayırıp, sizi kurtardık. Firavun ve takımını da denizde gark ettik ve siz de onların nasıl boğulup helâk olduklarını sahilden seyrediyor, onlara bakıyordunuz.) [Bekara 50]

([Ey Firavun!] **Bugün senin cesedini denizden çıkarıp kurtarırız ki, senden sonra gelenlere ibret olsun. Fakat, insanların çoğu, bizim alâmet ve ayetlerimizden gafillerdir. Tefekkür etmezler ve ibret almazlar.)** [Yunus 92]

Keşşaf Tefsiri'nde, yukarıda meali verilen Yunus suresinin 92. ayet-i kerimesinin tefsirinde diyor ki: **Seni deniz kenarında bir köşeye atacağız. Cesedini; tam, noksansız ve bozulmamış bir hâlde, çıplak ve elbisesiz olarak,**

senden asırlar sonra geleceklere bir ibret olmak üzere koruyacağız.

(Firavunun cesedi bir İngiliz araştırma ekibi tarafından, Kızıldeniz kenarında, kumlar arasında bulunarak İngiltere'ye götürülmüştür. Hâdisenin olmasından bugüne kadar üç bin sene gibi çok uzun bir zaman geçmiş olmasına rağmen, Firavunun vücudu bozulmamış, etleri dökülmemiş, tüyleri kaybolmamıştır. Bu hâliyle ve secde eder vaziyette, Londra'daki meşhur British Müzesi'nde teşhir edilmektedir.)

İşte bu hâl; Kur'an-ı kerimin fesahat ve belâgatının, tam bir mucize olduğunu açıkça gösteren delillerden sadece bir tanesidir.

Böylece Allahü teâlâ, İsrailoğullarını, hatta bütün insanlığı, Firavun gibi bir zalimin şerrinden kurtardı. Neticede; Musa aleyhisselâm gibi büyük bir peygambere karşı gelmenin cezasını, kavmi ile birlikte gördü.

Allahü teâlânın, insanları ebedî saadete kavuşturmak için gönderdiği peygamberlere karşı çıkan

Firavun'un Kızıldeniz kenarında kumlar arasında bulunan secde eder vaziyetteki cesedi, Londra'daki British Müzesi'nde teşhir edilmektedir.

ve insanların hidayete kavuşmasını engellemek isteyen zalimler hep olmuştur. Fakat bu zalimlerden hiçbiri, imanı yok edememiş; Allahü teâlânın dininin, dünyanın dört bir tarafına yayılmasına mâni olamamışlardır. Ahirette cehennem azabında sonsuz kalacakları gibi, dünyada da kendileri kahrolmuş, çok acı ve perişan hâlde saltanatlarından ayrılmışlar, zevklerine doyamadan ölümün pençesine düşmüşlerdir. İsimleri lânet ile anılmış veya unutulmuş; namları ve nişanları kalmamıştır.

Kendileri rahat ve huzurun yanında, gönül saadetini de bulamamışlar, mülk ve saltanatları ne kadar muhteşem görünse de, devamlı rahatsız olmuşlardır. Zalimlerin ölüp gitmeleri ile, hem memleketler, hem de insanlar rahata, huzura kavuşur. Şu beyt, Firavunun hâlini çok güzel ifade etmektedir.

Ne kendi etti rahat,
ne âlem etti huzur,

Yıkıldı gitti cihandan,
dayansın ehl-i kubur.

İsrailoğullarının cehaleti

Musa aleyhisselâm, İsrailoğullarını denizden geçirip, Firavun ve kavminin denizde helâkini de görüp seyrettikten sonra, yollarına devam edip giderlerken, yaptıkları öküz şeklindeki putlara tapmakta olan birtakım insanlar gördüler. İçlerinde bulunan İsrailoğullarının iman etmemiş olan cahilleri, Hazreti Musa’ya dediler ki:

- Ya Musa! O kavmin kendilerine mahsus putları olduğu gibi, bizim için de bir mabut yap ki, biz de ona ibadet edelim.

Musa aleyhisselâm, kavminden cahil olanların, böyle bir teklifte bulunmalarına çok üzüldü. Onlara buyurdu ki:

- Allahü teâlâdan gayrı bir mabut mu talep ediyorsunuz? Hâlbuki O, sizi, zamanınız insanları üzerine üstün kıldı. Başkalarına vermediği nimetleri sizlere ihsan etti. Siz o kadar cahilsiniz ki, apaçık mucize ve alâmetleri görmeniz bile size yetmiyor. Putlara tapanlara imreniyorsunuz. Hâlbuki onların hâlleri, imrenilecek bir şey değildir. Çünkü o gördüğünüz kimselerin gittikleri yol, dinleri ve yaptıkları amelleri hep batıldır. Yaptıklarında hayır yoktur. Akıbetleri, şiddetli azaptır.

İsrailoğullarının, Firavunun zulüm ve şerrinden yeni kurtuldukları için; böyle bir söz söylememeleri, hatta bunu hatıra bile getirmemeleri icap ederdi. Hâl böyle iken, cahil olanları bunu söylediler. Bu olacak şey değildir. Nitekim; "İnsanlar hiç düşünmeksizin, bazen öyle sözler söylerler ki; o söze, deliler bile şaşar." denmiştir.

Musa aleyhisselâm, kavmindeki cahillerin uyanmaları ve bu sözlerinde ısrar üzere bulunmamaları için, yine de onlara nasihat etti. Allahü teâlânın, onları diğer insanlardan faziletli kıldığını hatırlatarak buyurdu ki:

- Hak teâlânın, Firavun kavminin şerrinden kurtararak size selâmet verdiğini düşünün! Hani onlar size şiddetli sıkıntılar, meşakkatli işler vererek azap ediyorlardı. Hatta erkek çocuklarınızı öldürüp, kız çocuklarınızı hizmetkâr olarak kullanıyorlardı. Bunlar sizin için büyük bir belâ ve sıkıntı değil miydi? Allahü teâlânın, düşmanlarınızı helâk edip, sizleri kurtarması da, sizin için büyük bir nimet değil midir? O hâlde edebe riayet edin! Onun nimetlerine şükredin, nankörlük etmeyin! Onu bırakıp, başkasına tapmayı istemeniz, pek büyük bir hata ve en büyük kabahattir.

Allahü teâlâ, Firavun ve avenesini boğup, Musa aleyhisselâmı ve yanındakileri kurtarınca, Musa aleyhisselâm, on ikişer bin kişilik iki orduyu Firavunun şehirlerine gönderdi. Şehirler boş gibi idi. Allahü teâlâ, Kıptî kavminin ileri gelenlerini, reislerini, önderlerini, askerlerini, kumandanlarını helâk etmiş; geride kadın, çocuk, hasta ve yaşlılardan başka kimse kalmamıştı. Ordunun birine Yûşa aleyhisselâm, diğerine ise Kâlib bin Yukna kumandanlık ediyordu.

Ordular, Firavunun şehirlerine girdiler. Mal ve hazine olarak ne varsa, hepsini ganimet olarak topladılar. Taşınabilecek olanları alıp götürdüler. Taşınamayacakları ise başkalarına sattılar. Böylece İsrailoğulları, çektikleri sıkıntıların mükâfatını daha dünyada iken gördüler.

İsrailoğulları, her ne kadar Firavunun zulmünden kurtulup, hürriyetlerine kavuşmuşlar ise de, ne gariptir ki; bir şüphe, tereddüt, itaatsizlik ve disip-

linsizlik içinde idiler. Ayrıca içlerinde iman etmeyenler de vardı. Kendisine tâbi oldukları Hazreti Musa'ya itaatte gevşek davranıyorlardı.

İsrailoğulları, aralarında başta Musa aleyhisselâm olmak üzere, Harun ve Yûşa aleyhimüsselâm gibi peygamberler bulunduğu için; çok rahmete, bol nimetlere, rahata, huzur ve saadete kavuşuyorlardı. Fakat bütün bunlara rağmen, nankörlük ve edebe riayetsizlik hâlleri devam ediyordu. İsrailoğullarının bu garip hâli unutulmamış, asırlarca insanlara ders ve ibret olarak söylenip, anlatılmıştır.

İsrailoğulları, Mısır'dan kurtulduktan sonra Tîh sahrasına geldiler. Burada da hoşnutsuzlukları devam etti. Mısır'da gördükleri zulmü unutmuş gibi, Hazreti Musa'ya dediler ki:

- Bizi şehirlerden, mamur yerlerden çıkarıp, gölge bulunmayan bir sahraya getirdin.

Bunun üzerine Allahü teâlâ, onların üzerlerine, yağmur bulutlarına benzemeyen, beyaz, hafif bir bulut gönderdi. Bu bulut, yağmur bulutundan daha açık, hafif, hoş ve serin olup, onlara gölgelik yapar; hareket ettiklerinde başlarının üzerinde, onlarla birlikte giderdi. Konakladıkları zaman başları üzerinde dönüp durur, onları çölün hararetinden korurdu.

Men ve selva

İsrailoğullarına ihsan edilen nimetlerden biri de, gökyüzünde ay görülmediği zaman, geceleri onları aydınlatan bir ışık sütunudur. Buna rağmen İsrailoğulları yine dediler ki:

- Gölge ve ışık tamam, ama yiyecek yok.

Hazreti Musa'nın duâsı bereketiyle, Allahü teâlâ onlara men yani kudret helvası indirdi. Bir müddet sonra

İsrailoğulları yine şöyle sızlanmaya başladılar:

- Ey Musa, tatlı yemekten usandık. Allahü teâlâya duâ et de bize yiyecek et versin.

Musa aleyhisselâm da duâ etti. Allahü teâlâ onlara selva, yani bıldırcın eti indirdi.

Böylece Allahü teâlâ onlara devamlı men ve selva indirdi. Her kişi, bir gece ve gündüzde yiyeceği kadar alırdı.

İsrailoğulları bunun da kıymetini bilmediler ve Musa aleyhisselâma; "Helva ile etten bıktık. Bakla, soğan gibi şeyler isteriz!" diyerek, nimete şükretmediler.

Allahü teâlânın İsrailoğullarına verdiği nimetlerden biri de şudur:

Sahrada susadıkları zaman; "Ey Musa, nereden su içeceğiz?" dediler. Musa aleyhisselâm onlar için su istedi. Allahü teâlâ ona; **"Asan ile taşa vur!"** buyurdu. Musa aleyhisselâm, taşlık bir yerde asa ile bir taşa vurdu. İsrailoğullarının her bir boyu için birer pınar olmak üzere, on iki pınar kaynayıp aktı ve her boy kendi suyundan içti.

Bu su, hurma yetiştirilmesinde çok kullanılmıştır. Musa aleyhisselâmın asasını taşa vurması, birkaç defa vuku bulmuştu.

İsrailoğullarının istekleri bitmek bilmiyordu. Birgün sahrada iken dediler ki:

- Ey Musa! Biz nereden giyecek bulacağız?

Bunun üzerine Allahü teâlâ, elbiselerini devamlı eyledi. Elbiseleri zamanla eskiyecek yerde yenilenir, güzelleşir, eskimezdi. Uzun zaman bu hâl üzere kaldılar.

Hazreti Musa'nın Tur Dağına gitmesi

Musa aleyhisselâm, İsrailoğullarına, Mısır'dan çıktıkları ve düşmanları helâk olduğu zaman kendilerine bir kitap getireceğini

söylemişti. Bu kitapta, daha önce gelmiş olan dinlerdeki bazı hükümler, Firavun ve kavminin bozup değiştirdikleri bazı kaidelerin asılları bulunacaktı.

Allahü teâlâ, Firavun ve kavmini helâk ederek, İsrailoğullarını onların elleriden kurtardı. İsrailoğullarının başvuracakları bir kitap ve dinleri olmadığından, Hazreti Musa'ya müracaat ederek dediler ki:

- Ya Musa! Söz verdiğin kitabı bize getir!

Musa aleyhisselâm da bunu, Allahü teâlâya arz etti. Allahü teâlâ da ona, Tûr dağına varmasını, ağız ve bedeninin tertemiz olması için orada otuz gün oruç tutmasını, daha sonra kendisiyle mükâleme edeceğini; mekânsız, cihetsiz ve dünyada anlaşılmayacak şekilde konuşacağını bildirdi. Tevrat-ı şerif kitabını inzal edeceğini ve ona yeni bir din vereceğini vadetti.

Musa aleyhisselâm, kardeşi Harun aleyhisselâmı, kendi yerine, İsrailoğullarının başına vekil tayin ederek, **"Sen, bunların yanlış işlerini ıslah eyle!"** dedi. İsrailoğullarına da, Allahü teâlânın vahyini bildirip buyurdu ki:

- Ben, Allahü teâlânın emri ile Tûr dağına gidiyorum. Orada otuz gün oruç tutacağım. Allahü teâlâ tarafından nazil olacak bir kitap ve yeni bir din getireceğim.

İsrailoğulları o kadar zulüm ve işkenceden kurtuldukları, selâmete erdikleri hâlde; kendisine inanıp tâbi oldukları peygamberin sözüne itaatte, hemen kabul ve tasdik etmekte gevşek davranıyorlar, onu üzüyorlardı. Bu hâllerinin; Hazreti Musa'yı gücendireceğini, Allahü teâlâyı gadaplandıracağını bir türlü anlayamıyorlardı. Onlarda, kavuşulan nimetlere nankörlük etmek hâli vardı.

Ne kadar garip ve şaşılacak hâldir ki; tarih boyunca insanoğlu içinde, kavuştuğu nimete hakkıyla şükredebilen pek az olmuş, nankörlük eden daha çok çıkmıştır. Fakat, İsrailoğullarının hâlleri daha garip, hareket ve davranışları daha değişik, nimete nankörlükleri pek fazla, peygamberlerine itaatsizlikleri çok hayret edilecek şekildedir. Diğer ümmetler ve peygamberlerin zamanlarında, insanlar, inananlar ve inkâr edenler diye iki gruba ayrılmışlardı. Inananlar, canı gönülden o peygambere tâbi olup, hiçbir emrine karşı gelmemişler; inanmayanlar ise, o peygambere ve ona inananlara karşı çıkıp, düşman olmuşlar, hatta harp etmişlerdir.

Fakat İsrailoğullarının durumları çok daha değişiktir. Bunların ekserisi hem Hazreti Musa'ya inanıp tâbi olmuşlar; hem de itaatte gevşek davranmışlar, bildirdiklerine ve haber verdiklerine şüphe ve tereddüt gözüyle bakmışlardır.

Musa aleyhisselâm, peygamber olarak gelmeden önce, Firavun ve kavmi İsrailoğullarına zulmederlerdi. Onun peygamberliğinden sonra, Firavun ve yakınlarının zulümleri daha da artmıştı. İsrailoğulları, hem Hazreti Musa'ya inanıp kabul etmişler; hem de, "Senin peygamberliğinin ne faydasını gördük ki?" der gibi serzenişte bulunmuşlardı.

Ayrıca; beraberce yola çıkıp, deniz kenarına geldiklerinde, arkalarından Firavun ile ordusunun geldiğini görünce de, Hazreti Musa'nın, Allahü teâlânın kendilerini kurtaracağını vadettiğini bildirmesine, bu hususta endişe etmemeleri icap ettiği hususunda kendilerine teminat vermesine rağmen, "Sen peygamber olarak gelmeden önce de eziyet görürdük. Sonra daha çok gör-

dük. Şimdi ise Firavunun askerleri elinde helâk olacağız!" demişlerdi.

Tîh sahrasında Allahü teâlâ kendilerine gökten rızık indirdi. İsrailoğulları, buna da nankörlük yaptılar.

Musa aleyhisselâm, Cebrail aleyhisselamın kılavuzluğunda Tûr dağına gitti. Tûr dağının eteğine geldiğinde, Hak teâlânın emriyle otuz gün oruç tuttu.

Bundan sonra Hazreti Musa, dağın tepesine doğru çıkarken, kendi ağız kokusunu beğenmedi. Bunu gidermek için, dişlerini misvakladı. Melekler dediler ki:

- Biz senin ağzından misk kokusu duyuyorduk. Şimdi sen o kokuyu değiştirdin.

Bunun üzerine Allahü teâlâ ona, on gün daha oruç tutmasını bildirerek buyurdu ki:

- Sen bilmez misin ki, oruç tutanın ağzının kokusu, benim katımda misk kokusundan daha temizdir.

Musa aleyhisselâm, on gün daha oruç tuttu. Sonra dağın yüksek yerine çıktı. Hak teâlânın emri ile, Musa aleyhisselâmın bulunduğu yerin etrafında geniş bir çevreden, yazıcı melekler dahil, ne kadar canlı mahlûk varsa, Cebrail aleyhisselâm hariç, hepsi uzaklaştırıldı. Orada, Musa aleyhisselâm, zamansız ve cihetsiz olarak Allahü teâlâ ile konuştu. Allahü teâlâ, onun gözünden perdeleri kaldırınca, Musa aleyhisselâm açık ve net bir şekilde Arş-ı âlâyı gördü. Levh-ül-mahfûza yazıları yazan, mahiyetini Allahü teâlânın bildiği kalemin sesini duydu.

Orada Cebrail aleyhisselâm bulunduğu hâlde, ne konuşulduğunu işitmedi. Allahü teâlâ böylece, Hazreti Musa'nın makam ve mertebesini daha da yükseltti.

Hazreti Musa, Allahü teâlâ ile konuşma nimetinin lezzetiyle kendinden geçtiğinden, tam bir arzu ve iştiyak ile münacatta bulunup dedi ki:

- Ya Rabbi! Bana kendini göster. Sana bakayım, cemalini göreyim.

Allahü teâlâ buyurdu ki:

- Beni dünyada göremezsin. Yani insan, dünyada bana bakmaya, beni görmeye takat getiremez. Dünya buna müsait değildir. Dünyada bana bakan, beni gören ölür.

Musa aleyhisselâm, Allahü teâlânın kelâmını mekânsız, cihetsiz, nasıl olduğu bilinmeyen bir şekilde işitince, arzu ve iştiyakı çok arttı, kendinden geçti ve böyle söyledi. Allahü teâlânın kelâmını işitince, kendinin dünyada olduğunu unu-

tup, bir anda ahiret ve cennet hayatına kavuştuğunu zannetti.

Hazreti Musa, Allahü teâlânın cemalini görmek nimetinin çok daha fazla lezzetli olacağını da bildiği için, iştiyaki pek fazla artıp dedi ki:

- Ya Rabbi! Kelâmını işittim. Bunun için seni görmek istedim. Seni görüp ölmek, görmeyip yaşamaktan bana daha sevgilidir.

Bunun üzerine Allahü teâlâ, ona; **“Dağa bak! Eğer o yerinde durursa, sen de beni görürsün!”** buyurdu.

Musa aleyhisselâm dağa baktığında, dağın paramparça olduğunu gördü ve kendisi de düşüp bayıldı. Bir müddet sonra kendine geldiğinde dedi ki:

- Ey Rabbim, seni her türlü kusurdan tenzih ederim. Ben o isteğimden tövbe ettim. Senin af ve magfiretine döndüm.

Ehl-i sünnet âlimleri buyurdu ki: Allahü teâlâyı müminler cennette görecektir. Fakat, nasıl olduğu bilinmeyen bir görmekle göreceklerdir. Allahü teâlânın görüleceğine inanmalı, nasıl görüleceği düşünülmemelidir. Çünkü Allahü teâlânın işleri akıl ile anlaşılmaz. Dünya işlerine benzemez. Fizik ve kimya bilgileri ile ölçülemez. Allahü tealânın ciheti, karşıda bulunması yoktur. Allahü teâlâ, madde, cisim değildir. (Element değildir. Karışım, bileşik değildir.) Sayılı değildir. Ölçülemez. Hesap edilmez. Onda değişiklik olmaz. Mekânlı değildir. Bir yerde değildir. Zamanlı değildir. Öncesi sonrası, önü arkası, altı üstü, sağı solu yoktur. Bunun için, insan düşüncesi, insan bilgisi, insan aklı Onun hiçbir şeyini anlayamaz. Onun nasıl görüleceğini de kavrayamaz.

Tevrat'ın nazil olması

Hazreti Musa'nın, Allahü teâlâ ile olan konuşmasından ve dağın yarılıp parçalanmasından sonra, orada, Tevrat-ı şerif levhalar hâlinde nazil oldu. Tevrat'ın nazil olması, Zilhicce ayının onunda, yani Kurban Bayramı günü olup, o gün cuma idi. Tevrat'ta İsrailoğullarına nasihat ve dinî hükümler vardı. Hepsi açık açık beyan edilmiş idi. İsrailoğulları için, cenab-ı Hakka giden yolu aydınlatan bir nur idi.

Musa aleyhisselâm, insanlara geldiği bildirilen ilk büyük ilâhî kitabı aldıktan sonra, Allahü teâlâ buyurdu ki:

- Onları kuvvetle, sımsıkı tut! Emirlerine ciddî şekilde riayet et! Kavmine de onu en güzel şekliyle tutmalarını, en güzel şekliyle amel etmelerini emret! Size ileride fasıklar yurdunu göstereceğim.

Bu emrin sonunda, **"Size fasıkların yurdunu göstereceğim"** buyururken; "Sakın fasıklar gibi amel etmesinler. Yoksa onların başına gelenler, senin kavminin de başına gelir. Onlara ulaşan ceza size de ulaşır" anlamına gelen bir ikaz da vardı.

Tevrat'ın nazil olmasından başka, Musa aleyhisselâm, Tûr dağında birçok şeyleri, Allahü teâlâya arz etti. Hazreti Musa, Allahü teâlâya suâl etti:

- Ya Rabbi! Hangi kulların sana sevgilidir?

- Beni zikredip, unutmayan kullarım.

- Hangi kulların en iyi hüküm verir?

- Hak ile hükmedip, nefsine uymayanlar.

- Hangi kulların daha büyük âlimlerdir?

- Bildiğini insanlara öğreten, doğruya götüren sözü dinleyen, kötü sözden kaçınan.

- Ya Rabbi! Hangi kulunun ameli daha hayırlıdır?

- Dili yalan konuşmayan, kalbi günah ile meşgul olmayan ve zina yapmayan.

Abdullah bin Mes'ûd hazretleri buyurdu ki:

Musa aleyhisselâm, Tûr-i Sina'da gözünden perdeler kaldırılıp, Arş-ı âlâya kadar her şeyi görünce; Arş'ın gölgesinde bir kulun oturduğunu gördü ve suâl etti:

- Ya Rabbi, bu kimdir?

- İhsanım ile insanlara verdiğime haset etmeyen, ana babasına iyilik eden, koğuculuk yapıp dolaşmayan bir kuldur.

Bunun üzerine Hazreti Musa dedi ki:

- Ya Rabbi! Vaki olan hatamı ve senin bildiğin kusurlarımı magfiret eyle.

- Bu sana yeter.

- Ya Rabbi! Yapacağım amellerden katında en sevgilisi hangisidir?

- Beni hatırlayıp, unutmaman.

- Amel bakımından hangi kulun iyidir?

- Yalan söylemeyen, fâcir olmayan, zina etmeyen, güzel ahlâklı mümin.

- En kötü amel işleyen kulların hangileridir?

- Kötü ahlâklı, aşikâre ve devamlı günah işleyen; gece ölü gibi hareketsiz, gündüz ise tembel olan.

Samirî'nin buzağı ile kavmini aldatması

İsrailoğulları içinde Samirî isminde biri vardı ki, İsrailoğullarının Samirîler adlı kabilesinden olup, Kirman beldesinden sığıra tapan bir kabileden gelip, Mısır'a yerleşti. Münafık olup kalben iman etmemişti.

Musa aleyhisselam, Allahü teâlânın emri üzerine, yerine kardeşi Hazreti Harun'u vekil bırakarak, Allahü teâlâya münâcatta

bulunmak, zamansız, mekansız ve cihetsiz olarak O'nunla konuşmak üzere Tûr dağına gitti. O zamana kadar İsrailoğullarının arasında hatırı sayılır kimselerden kabul edilen, imansızlığını gizleyen, gizli gizli, Musa aleyhisselamda noksanlıklar bulmaya çalışan Samirî, Hazreti Musa'nın bulunmayışını fırsat bilerek, nifak ve fitne tohumlarını ekmeye başladı. Daha önce İsrailoğullarının, Hazreti Musa'ya; "Bize bir mâbud yap!" dediklerini fırsat bildi. Haince ve şeytanca planını hazırlayıp uygulamaya karar verdi.

Daha önce anlatıldığı gibi, Musa aleyhisselamın Tûr-i Sînâ'da kalma müddeti önce otuz gün olup, sonra kırk güne tamamlanmıştı. İşte Samirî'nin fitnesi de, ilave edilen bu on gün içinde oldu. Samirî, iğrenç ve çirkin planını tatbik etmeye yaklaşıyor, fakat bunu, sezdirmeden ve belli etmeden yapmaya çalışıyordu. İmânsızlığı, hak dine düşmanlığı gizli olduğu gibi, bu hususta yaptığı hain faaliyeti de çok gizli idi.

Musa aleyhisselam, onlara bildirdiği otuz günün sonunda yanlarına dönmeyince, Samirî, gizliden gizliye, İsrailoğulları içinde dolaşıp, konuşma imkanı bulduklarından herbirine çeşitli yalanlar anlatıyordu. Mısır'da Kıptilerden elde edilen mücevherlerin kendilerinin hakkı olmadığı yalanını yayıyor ve diyordu ki:

- Musa aleyhisselamın gelmemesinin sebebi; bizim yanımızda bulunan, Mısır'da Kıptîlerden aldığımız zinet eşyalarının haram olmasıdır. Yani belli ki, bu sebeple, Rabbi, Hazreti Musa'yı muâheze etti, cezalandırdı. Bu cezanın bize de gelmemesi için, en iyisi biz bir çukur kazıp, yanımızda bulunan bütün zinet

eşyalarını oraya atalım ve ateş yakıp eritelim, dedi. Bu sinsice plânıyla onları saptırmaya başladı.

Onun bu sözüne kanan, İsrailoğulları yanlarında bulunan mücevheratı getirip, çukura attılar. Mesleğinde mahir olan bir kuyumcu vardı. Samirî ateş yakıp, zinet eşyalarını ona erittirdi. Bir buzağı heykeli yaptı. Bu buzağı heykelininden sesler çıkardı.

Samirî'nin aldatıcı sözleriyle, çoğu cahil kimseler olan İsrailoğulları o heykeli ilâh edindiler. Samirî ve ona tâbi olanlar, İsrailoğullarına:

- İşte bu buzağı sizin ve Musa'nın mâbududur. Fakat Musa, mâbudunun burada olduğunu unuttu da, onu istemek, arayıp bulmak için Tûr'a gitti. Arıyor bulamıyor, diyerek, insanları, o heykele ibâdet etmeye zorladılar, tahrik ettiler. Üstelik, heykel çok ustalıklı şekilde yapılmıştı. Heykelde, boru gibi delikler bırakılmıştı. Bu deliklerden hava girince, ses hasıl oluyordu. Böyle olunca da, heykel ses çıkarıyor diye insanları aldatıyordu.

Samirî'nin yaptığı buzağı heykelinin altına, görünmeyecek şekilde, insanları aldatmak için; hakiki, canlı bir buzağı yerleştirdiği, canlının çıkardığı sesin, heykelden geliyormuş gibi anlaşıldığı da bildirilmiştir.

Harun aleyhisselam, Samirî ve ona aldananlara, bu yaptıklarının, kat'iyyen uygun olmadığını, bu sapıklıktan ve taşkınlıktan hemen vazgeçmelerini söyledi ise de, onu dinlemeyen İsrailoğullarından bir çoğu, buzağı heykeline tapmaya, ona ibadet etmeye başladılar. Bu heykele secde ettiler ve; "Bu bizim mâbudumuzdur" dediler.

Hazreti Harun, onların bu hallerine pekçok üzülüyor, yaptıklarının çok yanlış ve pek bozuk bir iş olduğunu anlatmaya çalışıyordu. Harun aleyhisselamın nasihatlerine uyarak, diğerlerinin azgınlığına kapılmayanların adedi, on iki bin kişi idi. Diğerleri hep buzağı heykeline secde ediyorlardı. Hazreti Harun, onlara çok nasihat edip, yalvardı ise de kabul etmediler. Hazreti Harun'u tartaklayıp:

- Musa bize geri dönünceye kadar buzağı heykeline ibadeti terk etmeyiz. Zira Samirî, o heykel için bize; "Bu, Musa'nın ve sizin ilâhınız" demişti. Bakalım Musa aleyhisselam gelince, hakikaten o da bunu ilâh kabul eder mi? O da bizim gibi buna -hâşâ- tapar, ibâdet eder mi? dediler.

Bu sırada, Allahü teâlâ, Tûr-i Sînâ'da bulunan Musa aleyhisselama; kavminden Samirî isminde birisinin insanları dalalete sevkettiğini, bir buzağı heykeli yaparak, herkesi buna tapmaya teşvik ettiğini bildirip:

- Ya Musa! Sen Tûr-i Sînâ'ya gelmek üzere kavminden ayrıldıktan sonra Samirî, buzağı heykelini ilâh edinmekle ve insanları ona ibadete sevketmekle onları dalalete düşürdü, buyurdu.

Musa aleyhisselam kendisine nâzil olan Tevrat-i şerifi alıp, kavminin yaptıklarından dolayı çok üzülmüş bir şekilde kavmine döndü. Samirî'nin ve ona tâbi olanların yaptıklarına pek çok üzülmüş ve gadablanmış idi.

Musa aleyhisselam, İsrailoğullarının yanlarına geldiğinde; dalalete düşmüş kimseler, ilâh edindikleri buzağı heykelinin etrafında dönüyor, bir takım sesler çıkarıyorlardı.

Hey'ette bulunanlar bu hengameyi görünce, kavga var zannettiler. Hazreti Musa, onlara;

- Hayır, bunlar fitne gürültüsüdür. Kavmim, bizim arkamızdan Allahdan başkasına tapınmakla fitneye düştü, buyurdu.

Hazreti Musa, insanları böyle batıl bir yola sevkettiği için Samirî'yi, ona tabi oldukları için buzağı putuna tapanları şiddetle azarladı ve onlara dedi ki:

- Ben ayrıldıktan sonra, ne çirkin işler yapmışsınız. Rabbinizin emrini terk mi ettiniz? Rabbinizin emriyle, benim size dönmeme kadar sabretmeyip acele mi ettiniz?

Hazreti Musa gadabının şiddetinden dolayı, elinde bulunan Tevrât levhalarını yere bıraktı. Kardeşi Harun, İsrailoğullarının sözünü dinlemediğini bildirdi. Hazreti Musa kendisi ve kavmi için Allahü teâlâdan magfiret diledi.

Musa aleyhisselam, gadablı ve çok üzülmüş bir şekilde kavminin yanına döndü. Onlara dedi ki:

- Ey kavmim! Rabbiniz size güzel bir vaadde bulunmadı mı? Size Tevrat'ı vereceğini, tövbe ettiğiniz takdirde geçmiş günahlarınızı bağışlayacağını ve sizi düşmanlarınız üzerine galip kılacağını bildirmedi mi? Yoksa, benim sizden ayrılığım, size vaad ettiğim müddetten uzun mu oldu? Yahut siz, Rabbinizin gadabını arzu ettiniz de, imanda benimle sabit ve benim emrimde kalacağınıza dair verdiğiniz vaadinizden vaz mı geçtiniz? Allahü teâlânın birliğine inanıp, O'ndan başkasına ibadet etmeyeceğinize dair taahhüdünüzü neden bozdunuz?

Buzağı heykeline tapmak dalaletine düşmüş olanlar, Musa aleyhisselama:

- Biz, sana verdiğimiz sözden kendiliğimizden

caymadık. Mısır'dan çıkarken Kıptîlerden aldığımız altın, gümüş gibi zinet eşyalarını, Samirî'nin emriyle ateşe attık. Samirî de, elinde bulunan zinet eşyalarını bizim gibi ateşe bıraktı. Sonra erimiş zinet eşyalarından buzağı şeklinde bir suret, heykel yaptı. O ve ona tabi olanlar, "İşte bu sizin ve Musa'nın ilâhıdır" dediler, diye mazeret bildirdiler.

Hazreti Musa, ağabeyi Hazreti Harun ile konuştuktan sonra, bu fitne ve fesadın esas mes'ulünün Samirî' olduğunu anladı. O'na sordu:

- Senin zorun ne idi ey Samirî! Seni bu büyük işi yapmaya, insanları dalalete düşürmeye sevkeden nedir? Bu işten maksadın nedir? dedi. Samirî:

- Ya Musa! Ben İsrailoğullarının görmediklerini gördüm. Onların bilmediklerini bildim. Yani senin dininin hak olmadığına kâil oldum. Zaten Senin sünnetinden, dininin emirlerinden bir kısımını almıştım. Onu da terk ettim. Böylece sana anlattığım bu işi, nefsim bana hoş gösterdi. Ben de böyle yaptım, dedi.

Böylece, Samirî küfrünü itiraf etmiş oldu. Musa aleyhisselam, Samirî'nin yaptığı bu hain ve çirkin işten dolayı pek çok üzülmüş ve gadablanmış idi. Ona lânet etti. Buyurdu ki:

- Benim yanımdan, git. Gözüm seni görmesin. Zira senin için, hayatın boyunca; "Aman bana kimse dokunmasın. Kim bana dokunursa, ona humma illeti bulaşır" **demen vardır. İşlediğin cinayet, seni, bir kimsenin yanına varmaktan, bir kimseye dokunmaktan mahrum etmiştir. Hayatı ve hissi olmayan bir heykele; hayatı varmış, canlı imiş gibi gösterip ilâh diye tapındığın ve bununla da kalmayarak birçok insanları da ona taptırmak suretiyle dalalete**

sürüklediğin için, hayatın boyunca idrak ve şuurdan mahrum bir taş gibi, gezeceksin. Bir kimsenin sana dokunmasından çok korkacak ve devamlı karşılaştıklarına; "Aman bana dokunma" **diye bağıracaksın. Herkes de sana yakın olmaktan ve dokunmaktan korkacak.**

Ey Samirî! Dünyadaki cezan bu olduğu, yani hayatın vahşî hayvanlar misali geçeceği gibi, ahırette de Cehennem azabına duçâr olacaksın. Sen o Cehennem azabından kat'iyyen kendini koruyamazsın ve ebedî olarak da, kat'iyyen o Cehennem azâbından ayrılamazsın...

Hem biz, senin kendi elinle yaptığın sonra da ona ilâh diye taptığın o buzağı heykelini de yakacağız. Sen onun, yanmaktan kendini koruyamayan cansız bir şekil olduğunu, ilâh olmakla hiç bir alâkası da bulunmadığını iyice anlıyacaksın.

Böylece Musa aleyhisselam tarafından kovulan Samirî insanlardan ayrı ve uzak, vahşî bir şekilde vakitlerini geçirmeye başlayan Samirî, başkalarına yaklaşamadığı gibi, başkaları da ona yaklaşıp dokunamıyordu. İnsanların arasından ayrı, dağ başlarında ve vahşî hayvanlar arasında geziyor, sesi çıktığı kadar; "Bana kimse dokunmasın" diye bağıra bağıra ömrünü bitiriyordu. Hatta, Samirî bir kimseye veya bir kimse Samirî'ye dokunsa, her ikisi de salgın humma hastalığına tutulduklarından; herkes Samirî'den, Samirî de herkesten kaçıyordu. Bu halde bulunan Samirî, bir sahrada perişan bir halde helâk oldu.

İsrailoğullarının tövbesi

Musa aleyhisselam, Samiri'yi kovup buzağı heykelini eritip yok ettikten sonra kavmine:

- Ey kavmim! Muhakkak ki siz, buzağı heykeline tapınmakla, onu ilâh edinmekle, nefsinize zulmettiniz, dedi. Onlar;

- Bunu affettirmenin çaresi nedir? Siz onu bildirin biz de yapalım, dediler. Hazreti Musa buyurdu ki:

- Rabbinize dönün. Tam bir alçak gönüllülükle, yalvararak ve tam bir nedamet ve pişmanlık ile O'na tövbe edin.

- O'na nasıl tövbe ve rücû ederiz?

- Nefslerinizi öldürün. Böyle yapmanız, Rabbiniz katında sizin için hayırlıdır.

Musa aleyhisselamın sözleri karşısında, gaflete ve münâfıkların hilesine düştüklerini anlayan İsrailoğulları, yaptıklarına çok pişman oldular. Onu ilâh edinmekle dalalete düştüklerini görüp anladılar.

- Eğer Rabbimiz bize rahmet etmezse ve günahımızı magfiret etmezse; muhakkak ki biz hüsrana düşenlerden, en büyük zarara uğrayanlardan olacağız, dediler.

Âlimler bildirdiler ki, Musa aleyhisselamın bildirdiği dinde, mürted olan yani imandan ayrılıp küfre, imansızlığa düşen bir kimse, sonra bu hâline tövbe etmek, tekrar mü'min olmak dilerse, tövbe etmekle beraber öldürülmesi lâzım gelirdi. Yani onun öldürülmesi, tövbesinin tamamlayıcısı idi. Bizim dinimizde ise, mürted olan imandan ayrılmasına sebep olan söz ve fiiline tövbe ederek imanını tazelerse, yine mü'min olur ve öldürülmesi icabetmez.

Musa ve Harun (aleyhimüsselam), peygamberlik şefkatlerinden dolayı ağlayarak Allahü teâlâya duâ ettiler. Duâları kabul olunup kimseyi öldürmemeleri emredildi. Allahü teâlâ, İsrailoğullarının magfiret olunmaları, affedil-

meleri için yaptıkları tövbenin de kabul olunduğunu bildirdi.

Hazreti Musa'nın onlara;

- Tövbeniz kabul oldu. Muhakkak ki, Allahü teâlâ tövbe eden kullarını çok magfiret ve onlara çok rahmet edicidir, dedi.

Nitekim Bekara sûresinin 52. ayet-i kerimesinde de İsrailoğullarına hitaben;

"Buzağı heykeline ibadet etmenizden sonra, tövbe ettiğiniz için günahınızı affettik. Ta ki, af nimetine şükredesiniz" buyuruldu.

Tekrar Tûr Dağına gidiş

Musa aleyhisselam buzağı heykelini yakıp yok etti. Bundan sonra Allahü teâlâ, Musa aleyhisselama, İsrailoğullarının seçkinlerinden yetmişini getirip, kavminin buzağıya tapındıklarından dolayı özür ve af dilemelerini emretti. Musa aleyhisselam da kavminden yetmiş kişi seçti.

Musa aleyhisselam bu yetmiş kişiyi tesbit ederken, İsrailoğullarının her bir kolundan altışar kişi seçti. Toplam yetmiş iki kişi oldular. Hazreti Musa;

- Ben, yetmiş kişi götürmekle emrolundum. İki kişi ayrılıp, yetmiş kişi kalsın, buyurdu. Yetmiş iki kimseden hiç biri geri kalmak istemedi. Musa aleyhisselam,

- Kalan da, bizimle gelen kadar sevaba kavuşacaktır, buyurdu. Bunun üzerine Yûşa bin Nûn ve Kâlib bin Yuknâ gönüllü olarak kaldılar.

Musa aleyhisselam, o yetmiş kişiye oruç tutmalarını, beden ve elbiselerinin çok temiz olmasını emretti. Sonra Tûr dağına çıktı. Tûr-i Sînâ'ya yaklaştıklarında bir sis bulutu, Musa aleyhisselamı kaplayıp, Hazreti Musa sisin içinde kaldı. Bu hâli görünce, onlar secdeye kapandılar. Onlar bu durumdan iken; Allahü teâlânın izni ve kudretiyle, Hak teâlânın Hazreti Musa'ya bildirdiği emir ve nehyettiği hususları işittiler. Sonra sis dağıldı. Hazreti Musa'yı gördüler. Ona;

- Allahü teâlâyı bize aşikâre olarak göstermezsen, seni tasdik etmeyiz, dediler. Bu kavimde olanlar Musa aleyhisselam ile bunca mucize gördükleri hâlde yine nankörlük yapıyor, yine beyinsizlikte bulunuyorlardı. Bu hususta ayet-i kerimede buyruldu ki:

"Hatırlayın şu vakti ki, Musa'ya (aleyhisselam.) **"Yâ Musa! Biz, Allahü teâlâyı hicâbsız, örtüsüz, perdesiz bir şekilde aşikâre olarak görmedikçe, asla sana inanmayız" demiştiniz de, o sebepten o anda, sizi, gökten gelen yakıcı bir ateş yakalayıvermişti. Siz de, bu musibeti bizzat gözlerinizle görmüştünüz."** (Bekara 55)

Musa aleyhisselama böyle diyenlerin her biri, kendilerine gökten gelen yakıcı ateş ile diğerlerinin gözü önünde öldü. Yani her biri ölürken, kalanlar onun nasıl öldüğünü seyrediyor, bizzat görüyordu. Onların başına bu hâl gelince, Hazreti Musa çok üzülüp ağlamaya başladı. Tam bir sığınma ile Allahü teâlâya şöyle yalvarıyordu.

- Ey Rabbim! Dileseydin, daha önce beni ve onları yok ederdin. Aramızdaki beyinsizlerden ötürü bizi yok eder misin? Bu senin imtihanından başka bir şey değildir. Sen, dilediğini saptırır, dilediğini doğru yola sokarsın, sen bizim yardımcımız, koruyup gözetleyicimizsin. Bizi magfiret et ve bize rahmet eyle. Zira sen, magfiret edicilerin en hayırlısısın.

Musa aleyhisselam Allahü teâlâya çok yalvardı. Nihayet Hak teâlâ o kimseleri teker teker diriltti. Bu yetmiş kişi, biraz evvel, biri ölürken, kalanların seyrettiği gibi, şimdi de biri dirilirken, ondan önce dirilen, onun nasıl dirildiğini görürdü. Nitekim Bekara sûresi: 56. ayetinde meâlen buyuruldu ki:

"Sonra sizi tekrar dirilttim ki, bu tekrar dirilme sebebiyle, hayat nimetine şükredesiniz."

Allahü teâlânın Musa aleyhisselamın duâsı üzerine dirilttiği kimseler tövbe etmeye başladılar:

- Ya Rabbi! Bu dünyada bize; yardım eyle, ibadet, tâat, nimet ve âfiyetle güzel yaşamak ihsan eyle, Ahırette ise magfiret ve rahmetini, Cenneti ve cemalini görmemizi nasib eyle. Şüphesiz ki biz sana yöneldik, tövbe edip, sana döndük.

Onların bu tövbesine karşılık Allahü teâlâ buyurdu ki:

- Azabıma, kullarımdan dilediğim kimseyi uğratıyorum. Rahmetim her şeyi kaplamıştır. Bu dünyada,

mü'min, kafir, mükellef ve çocuk herkese şamildir. Lâkin kıyamet gününde rahmetim hasseten Allahü teâlâya karşı gelmekten sakınanlara, zekatlarını verenlere ve ayetlerimize iman edenleredir.

Alimlerimiz buyuruyor-ki, Allahü teâlâ; **"Rahmetim herşeyi kaplamıştır"** buyurunca, İblis mel'unu;

- Ben de bir şeyim. O halde ben de rahmete kavuşurum, dedi. Fakat Allahü teâlâ;

"Hasseten Allaha karşı gelmekten sakınanlara," buyurunca, İblisin ümidi kalmadı.

Kavminden yetmiş kişi ile birlikte Allahü teâlâya münâcâtta bulunmak ve kavminden buzağıya tapma dalaletine düşenler namına istigfarda bulunup, Hak teâlâdan af ve özür dilemek için Tûr-i Sînâ'ya gelen Hazreti Musa, Allahü teâlânın kelâmını duyup, kavminin yanına döndü.

İsrailoğullarının gariplikleri

Bu mühim ve müthiş hadisenin te'siriyle biraz kendine gelen İsrailoğulları, bir müddet itaat içinde yaşadılar. Daha sonra, kendilerinde bulunan nimete nankörlük ve çabuk unutma gibi hasletlerinden dolayı yine söz dinlememeye başladılar. Zaman ilerledikçe nasihatlerin te'siri azalıyordu. Geçmişte yaşadıkları mühim hadiseleri unutarak gaflete dalıp, Tevrât'ın hükümlerine aykırı haraketler etmeye başladılar. Hatta öyle oldu ki, Tevrât'ta bildirilen, emredilen hükümlerin çok zor ve pek ağır olduğunu, bu hükümlerin icablarını yerine getiremiyeceklerini söylediler. Bu hükümleri Hazreti Musa'ya bildirenin Allahü teâlâ olduğunu, dolayısıyla bunlara itaatsizlik ve riayetsizlik etmenin, doğrudan Hak teâlâya isyan olacağını düşünemediler.

Tevrât'ın hükümlerine mutlaka tâbi olacaklarına ve Musa aleyhisselama kati olarak itaat edeceklerine dair verdikleri te'minatı unutmuşlardı. Allahü teâlâ gafletten uyanmaları için Tûr dağını kaldırıp onların üzerine getirdi. Dağ, Allahü teâlânın izni ve kudretiyle gelerek, İsrailoğullarının üstünde, başları hizasının az yükseğinde durdu. Dağın hemen üzerlerine çöküvereceğini zannettiler. Hep birden Hak teâlâya secde için kapanıp, çok korktular. Öyle ki, secdede sol kaşlarını yere koyup, sağ gözleri ile ha çöktü ha çökecek diye dağa bakarlardı.

Bu hadiseden kalma bir âdet olarak, yahudiler, yüzlerinin yarısı üzerine secde ederler ve bunu azabdan kurtulmaya vesile sayarlar. Tûr dağının onlara gölgelik etmesi ile ilgili Kur'ân-ı kerimde buyuruldu ki:

"Hatırlayın şunu ki, sizden, kuvvetli söz almıştık.

Tûr dağını üzerinize kaldırmıştık ve; "Size verdiğimiz Tevrât'ı tam bir ciddiyet ve gayretle alıp sımsıkı sarılın. Ondaki emirleri dinleyin ve icâblarıyla amel edin" demiştik..." (Bekara 93)

İsrailoğulları, başlarındaki dağın, önlerindeki ateşin ve arkalarındaki denizin kaldırılması karşılığında kabul ettikleri şartlara, söz verdikleri esaslara uymadılar. İçlerinden pek azı hariç, hiç biri sözlerinde durmadı.

Musa aleyhisselam bu azgınlara; eskiden Kıptîler elinde çektikleri eziyetleri, Firavunun zulümlerini, Allahü teâlânın, kendilerini onlardan kurtarıp daha nice nimetler ihsan ettiğini, denizde yollar açıp geçirdiğini, selâmet ve rahata kavuştuklarını hatırlatıyor, onlar ise bir türlü isyanlarından vaz geçmiyorlardı.

Musa aleyhisselamın, kavmine şöyle diyordu:

- Ey İsrailoğulları! Allahü teâlânın size olan nimetlerini hatırlayın. O sizi, Firavunun zulmünden kurtardı. Firavun ve kavmi size, azabın şiddetlisini revâ görüyordu. Oğullarınızı boğazlıyordu, kızlarınızı da, hizmetçi olarak kullanmak üzere alıkoyuyordu. O şiddet ve sıkıntıda, Allahü teâlâdan size büyük bir imtihan vardı.

Yine hatırlayınız ki, Allahü teâlâ size şöyle bildiriyor: "Nimetlerimin kıymetini bilir, emrettiğim gibi kullanırsanız, onları arttırırım. Kıymetini bilmez, bunları beğenmezseniz, elinizden alır, şiddetli azab ederim."

Ey kavmim! Eğer siz ve yeryüzünde bulunan insan ve cinnîlerin hepsi, Allahü teâlânın nimetlerine nankörlük etseniz ve nimetlerine şükretmezseniz, hiç şüphe yok ki, Allahü teâlânın sizin şükrünüze ihtiyacı yoktur. Çünkü, O, zatında gereği üzere

hamde lâyıktır. O hâlde, sizin nimetlere nankörlük etmenizin zararı yine kendinizedir. Zira nankörlük etmekle, nimetlerin artmasından kendinizi mahrum etmiş, hem de azabın şiddetlisine uğramış olursunuz.

İsrailoğulları, olmadık suâller sorarak ve olmayacak şeyler isteyerek, her söylenilene çeşitli laflarla itiraz ederek, Musa aleyhisselamı çok üzüyorlardı. O ise sabrediyor, kavminin ıslâhına çalışıyordu. Kendini üzmemeleri ve itaat etmeleri hususunda onlara ikazda bulunuyor, dikkatli davranmalarına çalışıyordu. Kavmine diyordu ki:

- Ey kavmim! Benim, Allahü teâlâ tarafından size gönderilmiş bir peygamber olduğumu bildiğiniz ve bunu bilmeniz, bana hürmetsizlikten, bana sıkıntı vermekten sakınmanızı icab ettirdiği hâlde, bana niye eziyet ediyorsunuz.

İsrailoğulları çölde bulundukları için susuz kalmışlar, Musa aleyhisselama gelerek susuz kaldık çare bul, demişlerdi. Musa aleyhisselam da asasını yere vurduğunda yerden on iki tane pınar fışkırmıştı. Başka bir zaman da sıcaktan yandık diye şikayette bulunmuşlar bu defa bir bulut gelerek üzerlerine gölge yapmıştı. Hatta Tûr Dağı gölge yapmıştı. Bütün bunlara, bu nimetlere karşı yine nankörlük etmeden duramıyorlardı. Halbuki bir imtihan geçirdiklerini anlamıyorlar, Musa aleyhisselamı üzüyorlardı. Belki de çölde senelerce kalmalarına sebep olacaklarının farkında değillerdi.

Sığır kurban edilmesi

İsrailoğullarından Âmil isminde çok zengin birisinin, fakir bir amcaoğlu vardı ve bundan başka da varisi yoktu. Zengin çok

yaşayınca, amcaoğlu, malına konmak için onu öldürdü. Bulunduğu köyden bir başka köye doğru taşıyıp iki köy arasına bıraktı ve bu iki köy halkı birbirlerine düşman oldular.

Ölünün yakın akrabaları, Musa aleyhisselama gelip, birtakım kimseler getirerek bunlardan davacı oldular ve kısas yani ölenin yerine bunların öldürülmelerini istediler. Musa aleyhisselam onları muhakeme etti. Fakat dava edenler delil ve şahit getiremediler. Musa aleyhisselam tereddüdde kaldı.

Öldürülen ile, iki katil zanlılarının taraftarları arasında, çatışma ve kavga baş gösterdi. Bunun üzerine Musa aleyhisselamdan, bu öldürülme işini açıklığa kavuşturması için, Allahü teâlâya duâ etmesini istediler. Musa aleyhisselam da Allahü teâlâdan bunu istedi.

Allahü teâlâ da onlara bir sığır kesmelerini emretti. Hazreti Musa kavmine bunu bildirip;

- Allahü teâlâ bir sığır kesmenizi emrediyor, buyurdu. Onlar, kâtilin bulunmasıyla sığır kesilmesi arasındaki ilgiyi ve bununla emrolunmalarındaki hikmeti anlayamadıkları için;

- Bizimle alay mı ediyorsun? Biz başka şey sorduk. Sen ise bize sığır kesmemizi söylüyorsun, dediler. Hazreti Musa, bunun, Allahü teâlânın emri olduğunu bildirdi ve;

- Cahiller gibi insanlarla eğlenmekten Hak teâlâya sığınırım. Bu Allahü teâlânın bir emridir, buyurdu.

İsrailoğulları, işin mahiyetini kavrayıp, bu emrin Hak teâlâdan geldiğini iyice anladıklarında, emri yerine getirmek istediklerini bildirdiler. İsrailoğullarının gariplikleri, tuhaflık-

ları burada yine kendini gösteriyordu. İtirazvari sözlerine burada da devam ettiler. Hazreti Musa'ya;

- Rabbimizin kesmemizi emrettiği sığır, hangi sığırdır? Ne surettedir? Duâ et de Allahü teâlâ bunu da bize bildirsin, dediler.

Hazreti Musa Allahü teâlâdan gelen vahyi onlara aktardı.

- Rabbim buyuruyorki, o sığır, ne çok genç ne de çok yaşlıdır. İkisi arasında bir yaştadır. Artık emredilen işi yapın.

Bu cevap da İsrailoğullarına kâfi gelmemişti. Bu sefer;

- Rabbine duâ et de, kesmemizi emrettiği orta yaşlı sığırın rengini de bildirsin, dediler. Hazreti Musa, buyurdu ki:

- Rabbim buyuruyor ki: O sapsarı bir sığırdır. Rengi bakanların gözlerini dinlendirir, gönüllerine ferahlık verir.

İsrailoğullarına bu da yetmemişti. Musa aleyhisselamın "artık yeter" demesini bekliyorlardı. Üçüncü defa müracaat ettiler.

- Ya Musa! Bizim için Rabbine duâ et, sığırın nasıl olduğunu bize açık bildirsin. Çünkü sığırlar bize, birbirine benzer görünüyor. İnşallah biz, sığırın sıfatını tayinde doğru yolu buluruz, dediler.

İsrailoğullarının bu kadar inat etmelerine, işi yokuşa sürmelerine rağmen Musa aleyhisselâm hiç kızmadı. Sinirlenmedi ve buyurdu ki:

- Rabbim buyuruyor ki: O sığır çifte koşulup tarla sürmemiş, ekin sulamamış bir inektir. Renginde hiçbir kusuru yoktur. Lekesiz altın sarısı bir sığırdır.

İsrailoğullarının artık mazereti kalmamıştı. İstemeye istemeye dediler ki:

- İşte şimdi hak ve gerçek olanı getirdin.

İsrailoğulları, böyle demişlerdi ama böyle bir sığırı nerede bulacaklardı. Aramaya koyuldular. Nihayet bir yerde, ihtiyar bir kadının bu tariflere tam uyan bir ineği olduğunu öğrendiler. Bu kadının, yetim bir oğlu vardı ve başka kimsesi yoktu. Bunların tek geçim kaynağı o ineğin, sütü idi.

Kadından bu ineği satın almak istediler. Kadın, başka şeyleri olmadığı için vermek istemiyordu. Ayrıca bu ineği almaya mecbur olduklarını anlamıştı. Bu sebeple astronomik bir fiyat istedi. İsrailoğulları Hazreti Musa'yı nasıl terlettiler ise kendileri de öylece terlediler. Durumu Musa aleyhisselâma haber verdiler.

- Ne ücret isterse ödeyip sığırı alın, sahibini kat'iyen incitmeyin, buyurdu.

Tekrar kadına gelip almak istediklerini nazikçe söyleyince, kadın bu sefer; önceki fiyatın iki mislini istedi. İsrailoğulları tekrar Hazreti Musa'nın yanına gelerek, ücretin çok fazla olduğundan ve kadına da bir şey diyemediklerinden şikâyet ettiler. Musa aleyhisselâm tekrar kadını üzmemelerini söyledi.

Uzun pazarlıklardan sonra nihayet kadın, şöyle bir teklifte bulundu:

- Bu sığırı boğazlarsınız. Derisini tulum yapıp çıkarırsınız. Sonra o tulumun dolusu kadar altın vermeyi kabul ederseniz, ben de sığırı size satmayı kabul ederim.

İsrailoğulları yine Hazreti Musa'ya müracaat ettiler. O da;

- Her ne pahasına olursa olsun almak gerek, buyurdu.

Neticede İsrailoğulları, "Daha sonra ücretini vermesek de olur. Şimdi kabul etmiş görünüp, sığırı alalım. Boğazlarız. Emir

yerine gelmiş olur. O zaman da, biz ücretini vermeyiz” diye düşünerek kadından ineği aldılar.

Allahü teâlâ, sığır kesildikten sonra, herhangi bir parçasının, kimin öldürdüğünde ihtilâf bulunan zengin kimseye vurulmasını (dokundurulmasını), böylece ölünün dirileceğini bildirdi.

İsrailoğulları sığırı boğazladıktan sonra, ücretini vermemek niyetlerinde devam ediyorlardı. Hazreti Musa;

- Ücretini tam ödemezseniz, ölü dirilmez, buyurdu.

Çaresiz, ineğin derisini tulum olarak yüzüp çıkardılar. Aralarında altın toplayıp, tulumu doldurdular, kadına teslim ettiler. Böylece İsrailoğulları Allahü teâlânın emrini yapmakta gevşek davranmalarının cezasını, sıradan bir inek kesecek iken, neticede bu kadar pahalıya bir inek alarak ödediler.

İsrailoğullarının parasını ödemesinden sonra,

kesilen ineğin dili alınarak, öldürülen kimsenin bedenine dokunduruldu. Hâdisenin üzerinden günler geçmiş olmasına rağmen, adam, Allahü teâlânın emri ile, öldürüldüğü bıçak yaralarından kanlar akarak kalkıverdi. Hemen adama sordular:

- Seni kim öldürdü?

Adam da, "Beni, kardeşimin oğulları filan ve filan öldürdü" diyerek isimlerini söyledi. Bundan sonra yine düşüp can verdi. O anda yeğenleri de orada idi. Zengine kısas olarak, o iki yeğen de orada öldürüldü.

Bu kıssa hakkında âlimlerin birçoğu buyuruyorlar ki:

Bu hâdisede pek çok ibretler vardır. Öldürülen zengin kimsenin dirilmesi için sebep olarak bir sığır kesilmesi emrolundu ki, evvelden sığıra karşı olan meyilleri ve gönüllerinde ona karşı ilâh imiş gibi his kalmaya...

İsrailoğulları, bu hâdisede de görüldüğü gibi, söz dinlemeyen, her emredileni hemen yapmakta, tereddüt eden, gevşek davranan, itirazcı insanlardı. Böyle olunca, haddini bilmezliklerinin, bildirileni hemen yapmamalarının cezası olarak, bildirilen bir sığırı bulup satın alıncaya kadar çok zahmetler çektiler.

Öldürülen kimse tenhada öldürüldüğünden, hâdisenin şahidi yoktu ve katiller bulunamıyordu. Bulunamayınca da birçok ihtilâflar ve sürtüşmeler ortaya çıkmıştı. Böylece bu da giderilmiş oldu.

Allahü teâlâ bütün İsrailoğullarının gözleri önünde, böyle bir hâdisenin olmasını, yani ölünün dirilmesini diledi. Böyle dilemesinin hikmeti de İsrailoğulları içinde bazıları vardı ki, kıyamet hâllerine, öldükten sonra tekrar dirilmeye inanırlar, fakat kalblerinden de tereddüt ederlerdi. "Acaba bu nasıl olur?" der-

lerdi. Hak teâlâ böyle bir vesile ile onlara, kullarını yeniden diriltmeye kadir olduğunu gösterdi.

Karun ve hazinesi

Hazreti Musa'nın akrabalarından Karun adlı fakir, fakat iyi huylu bir genç vardı. Tevrat'ı pek güzel okurdu. Hazreti Musa, buna dua etti ve kimya ilmini öğretti. Karun'un babası Yasher idi.

Karun, Hazreti Musa'ya iman etmeden önce, İsrailoğullarının başında, Mısır Firavununun temsilcisi idi. İdaresi altında bulananlara zulüm ve eziyet ederdi. Musa aleyhisselâma inandıktan sonra, kendisini ilim ve ibadete verdi. Ondan pek çok şeyler öğrendi. İsrailoğullarının en bilgililerinden idi. Tevrat'ı ezberden ve çok güzel bir şekilde okurdu. Yüzünün güzelliği fevkalâde idi. Bu yüzden ona; "Nur yüzlü" derlerdi.

Karun, senelerce bir dağ başında ibadet etti. Sonra insanların yakınına geldi. Burada ibadet etmeye devam etti. Çevrede oturan kimseler, ona yemek getiriyorlardı. Bu hâl, bir müddet böyle devam etti. Sonra şeytanın teşviki ile, dünya malı toplamaya başladı ve gittikçe hırslandı. Daha çok mal toplamak gayretine düştü.

Musa aleyhisselâmdan kimya ilmini öğrenmiş ve hayır duasına kavuşmuştu. Kavuştuğu bu nimetlerin kıymetini takdir edemeyip, bildiklerini dünya malı toplamakta kullandı. İnsanlara hizmet etmeyi hiç aklına getirmedi. Zenginliği ile dillere destan olup, darbımesellere geçti. "Karun gibi zengin" sözü, onun sahip olduğu mal sebebi ile ortaya çıktı. Mallarını hazinelere doldurdu. Hazinelerinin anahtarlarını, kırk katır taşırdı.

Karun zengin olunca, fakirliğindeki iyi, güzel

hasletleri kaybetti. Azarak taşkınlık yaptı ve haddi ziyadesiyle aştı. Böylece zulüm ve haksızlık yapmaya başladı. Ziynetlerle süslü elbiselerle dışarı çıkar; göğsü ilerde olarak, salınarak kibirli yürür ve elbiseleri yerlerde sürünürdü. Nitekim Kasas suresinin 79. ayet-i kerimesinde mealen; **(Karun, ziynet ve ihtişamı içinde kibirlenerek kavminin karşısına çıktı.)** buyurularak, onun bu hâli haber verildi.

Sonradan gördüğü için, altın eyerli beyaz bir ata biner; iki yanına, süslü elbiseler ve ziynetlerle donatılmış yüzlerce köle ve cariyeler alır, halka gösteriş yapardı. Bunun da ötesinde İsrailoğullarına ve Musa aleyhisselâma karşı kibirlenir; işlerine karışarak muvaffak olmalarına mâni olurdu. Fakirleri aşağı görür; mal ve mülkünün çok fazla olmasına rağmen, birazını bile fakirlere veremezdi.

Nasihat edenleri hiç dinlemezdi. Hatta, duası ve öğrettiği ilim sayesinde, mal ve mülke kavuşmasına vesile olan Hazreti Musa'nın sözünün bile, İsrailoğulları tarafından dinlenmesine tahammül edemez oldu.

Hele Hazreti Musa'nın, kardeşi Hazreti Harun'a kurban kesme vazifesi (hibirlik) vermesi karşısında, artık dayanamadı. "Allahü teâlâ dilediğini peygamber yapar" diyeceği yerde, Hazreti Musa'ya varıp dedi ki:

- Ey Musa! Senin peygamberliğin, Harun'un hibirliği var. Benim ise böyle hiçbir şeyim yok. Hâlbuki ben, Tevrat'ı gayet iyi okumaktayım. Buna nasıl dayanırım?

- Hazreti Harun'a bu vazife ve makamı, ben değil, Allahü teâlâ verdi.

- Vallahi, bana bir beyan, bir alâmet göstermedikçe, seni bu hususta tasdik etmem!

Bunun üzerine Musa aleyhisselâm, İsrailoğullarının reislerini toplayıp buyurdu ki:

- Bastonlarınızı getirin! Sabahleyin kimin bastonu yeşillenmiş olursa, hibirliğe o lâyıktır.

Bastonları toplayıp, getirdiler. Musa aleyhisselâm, herkesin ismini bastonunun üzerine yazdı. Hepsini alıp, Allahü teâlâya ibadet ettikleri mabedin içine bıraktı. Bastonlar, sabaha kadar orada dikili kaldı. Sabah olduğunda, Harun aleyhisselâmın bastonu kımıldadı ve yeşil yapraklar açtı. Bunun üzerine Musa aleyhisselâm buyurdu ki:

- Ey Karun! Bunu ben mi yaptım?

Karun, "Vallahi bu, sihirbazlarınkinden daha acayip bir şey değildir." dedi ve kızarak çıkıp gitti. Bu hâli de onun iman etmediğini göstermekte idi. Musa aleyhisselâm da, inananlar ile birlikte oradan ayrıldı.

Musa aleyhisselâm, aralarındaki yakınlıktan dolayı ona müdâra ederdi. Zira onun gerçekten iman etmediğini biliyor, fakat açık bir delil olmadığı için açıkça söylemiyordu.

Buna karşılık Karun, her zaman Musa aleyhisselâma eziyetten, sıkıntı vermekten geri kalmazdı. Günden güne düşmanlığının şiddetini ve muhalefetini daha da artırdı.

Allahü teâlâ Musa aleyhisselâma, kavmine, elbiselerinin dört bir tarafına gökyüzü mavisi renginde bir şerit takmalarını emretmesini bildirdi. Bunun üzerine Musa aleyhisselâm, İsrailoğullarını çağırdı ve onlara dedi ki:

- Allahü teâlâ, birbirinizi gördüğünüz zaman, kendisini hatırlamanız için, elbiselerinize gökyüzü renginde şeritler takmanızı emrediyor.

İsrailoğullarının çoğu taktığı hâlde, Karun böbürlenip, bu emre itaat etmedi. Üstelik; "Bu işi, başkalarından kendilerini ayırmak için efendiler kölelerine yapar." dedi.

Karun'un yaptıklarına karşı, iman eden İsrailoğullarından bazıları, ona nasihat edip dediler ki:

- Ey Karun! Dünya malı ile şımarma! Çünkü Allahü teâlâ dünya malı ile şımaranları sevmez. Allahü teâlânın sana verdiği zenginlik ve servet ile ahiret yurdunu, cenneti iste! Onu ibadet olan yerlere sarf eyle! Allahü teâlânın sana verdiği servet ile ahireti elde etmeye çalış! Çünkü asıl maksat odur. Bundan sonra da dünyadan nasibini de unutma!

Allahü teâlânın sana ihsan ettiği gibi, sen de Onun kullarına mal ile ihsan et! Yeryüzünde fesat arama, isteme! Çünkü Allahü teâlâ, fesat çıkaranları sevmez.

Karun, müminlerin yaptığı bu nasihatleri kabul etmedi. Şımarıklığının yanında, Allahü teâlânın kendisine verdiği nimetlere nankörlüğünü gitgide artırdı. O dereceye geldi ki, utanmadan nimeti kendinden bildi ve nasihat edenlere dedi ki:

- Bu servet, bana ancak bende olan ilim mukabilinde verilmiştir.

Karun'un bu sözü, ilminin kendisine bir faydası olmadığını göstermektedir. Zira önceki ümmetlerden kendisinden ilimce, sayıca çok üstün kimseler helâk olmuşlardı. Hâlbuki o, kendisi gibi, hatta kendisinden daha zengin, güçlü ve kuvvetli olanların hâllerini Tevrat'ta okumuş, tarihçilerden dinlemişti. O, kendisini helâkten koruyacak faydalı ilmi bilemedi. Bildiğini iddia ettiği ilim, onu helâk olmaktan koruyamadı.

Karun, ziynet ve ihtişamı içinde kavminin karşı-

sına çıktığında, dünya hayatını arzu edenler diyorlardı ki:

- Ne olurdu, Karun'a verilen servet gibi, bizim de olsaydı. O, hakikaten büyük nasip sahibidir.

Buna karşılık, kendilerine ilim verilenler de şöyle diyorlardı:

- Yazıklar olsun size! İman edip, salih amel işleyenlere Allahü teâlânın verdiği sevap, Karun'un malından ve dünyadan daha hayırlıdır. Bu sevaba, ancak günahlardan sakınıp, taate sabredenler kavuşur.

Bu sözü söyleyenler Hazreti Yûşa ve Kalib bin Yukna idi. Bunlar, dünyaya aldananlara, esas nimetin ahirette olduğunu hatırlatıyorlardı.

Karun, Musa aleyhisselâma muhalefette daha da ileri gidip, altından bina yaptı. Orada yemekler hazırlatıp ziyafetler vererek, İsrailoğullarını yanına çekmeye çalıştı. Onlardan bir kısmı, ona iltifat etmeye, ziyafetlerine gitmeye, sözlerine kanmaya başladı. Onun şatafat ve malına imrenip, onun gibi zengin olma hülyalarına düşenler oldu. Hatta bazıları onun emrine girerek, dediğinden çıkmaz oldular.

Musa aleyhisselâm ona nasihat ederek, yaptıklarına son vermesini istedi. Allahü teâlâdan zekât emri gelinceye kadar bu hâl böyle devam etti. Allahü teâlâ, müminlere zekâtı farz kılınca; Musa aleyhisselâm, Karun'a, vereceği zekâtın miktarını söyledi.

Karun eve dönüp, mal ve parasını hesap edince, vereceğini çok buldu. Nefsi, bunu vermeye yanaşmadı. İsrailoğullarından nefsine uyanları toplayıp, onlara dedi ki:

- Musa'nın her dediğine itaat ettiniz. Ama o, şimdi de mal ve paralarınızı almak istiyor.

Bunun üzerine, Karun'un dünyalığına aldananlar şöyle cevap verdiler:

- Sen bizim büyüğümüz ve efendimizsin. Ne yapmamızı istersen, söyle yapalım.

- Öyleyse size emrim, filan fahişeyi buraya getirin! "Musa benimle zina etti" desin, ona bahşiş vereyim. Bunu yapınca, İsrailoğulları Musa aleyhisselâma baş kaldırırlar; böylelikle biz de kurtuluruz.

Fahişeyi getirdiler. Karun, ona yüklü bir miktar para verdikten sonra dedi ki:

- Senin koruyucun benim. Seni, benim hanımlarımla birlikte bulunduracağım. Ama yarın, İsrailoğullarının gözü önünde, "Musa benimle zina etti" **diyeceksin.**

Allahü teâlânın emrettiği zekâtı vermeye gelince, çok bulduğu için vermek istemeyen Karun, maksadına ulaşmak için, bir fahişeye yüklü miktarda altın vermekte hiç tereddüt etmiyordu. Zira nefs Allahü teâlânın emrine karşı gelmeyi ona tatlı gösteriyordu.

Ertesi gün olunca, Karun, İsrailoğullarını topladı. Sonra Musa aleyhisselâma gelerek dedi ki:

- İsrailoğulları toplandı, seni beklerler. Allahü teâlânın emir ve yasaklarını, dinlerinin esaslarını, hükümlerini onlara bildir.

Bunun üzerine Musa aleyhisselâm, onların yanına gitti. Anlatmaya başladı:

- Hırsızlık yapanın elini keseriz; iftira edene, seksen sopa vururuz; zina eden bekâr kimseye, yüz sopa vururuz; evli olan kimse zina ederse, ölünceye kadar onu taşlarız.

Karun hemen sordu:

- Bu hükümler senin için de geçerli midir?

Musa aleyhisselâm buyurdu ki:

- Evet, benim için de geçerlidir!

Aradığı fırsatı ele geçirdiğini zanneden Karun, büyük bir heyecanla Musa aleyhisselâma dedi ki:

- İsrailoğulları, senin filan kadınla düşüp kalktığını söylüyorlar.

- Ben mi yapmışım?

- Evet.

- O kadını çağırın bakalım, ne diyor? Şahitlik ederse, yahut itiraf ederse, dediği gibidir.

İsrailoğulları, hemen adam gönderip kadını çağırdılar. Musa aleyhisselâm gelen kadına sordu:

- Ey kadın! Ben sana, bunların dediği gibi bir şey yaptım mı?

Sonra da peygamberlik nuru ile ona bakıp buyurdu ki:

- Musa'ya ve İsrailoğullarına denizi yarıp yol yapan ve Musa'ya Tevrat'ı indiren Allahü teâlâ hakkı için doğru söyle!

Allah için doğruyu söylemesine yemin verince, Allahü teâlâ, kadına tevfik verdi. Yani, kadının işini, rızasına muvafık kıldı ve onun için kötülük yolunu kapayıp iyilik yolunu açtı. Kadın kendi kendine; "Bugün tövbe ile söze başlamam, Allahın peygamberine eziyet etmemden iyidir" diye düşündükten sonra şöyle cevap verdi:

- Hayır, onlar yalan söylüyorlar. Ama, Karun bana, benimle zina ettiğin iftirasını söylemem için çok para verdi.

Beklediğinin aksine, söylenen bu sözleri işiten Karun şaşırdı, ne yapacağını bilemedi. Orada bulunanları bir müddet sessizlik kapladı. Musa aleyhisselâm hemen secdeye kapandı. Hem ağlıyor, hem de şöyle dua ediyordu:

- Ya Rabbi! Senin düşmanın bana eziyet etti. Beni rezil ve rüsva etmek isteyip, çirkin bir fiille beni suçladı. Ey Allahım, onun cezasını ver!

Allahü teâlâ, Hazreti Musa'ya başını secdeden kaldırmasını emir buyurdu. Yere de, Musa aleyhisselâmın isteğine uymasını emretti. Musa aleyhisselâm, toplanmış insanlara buyurdu ki:

- Ey İsrailoğulları! Allahü teâlâ beni Firavuna gönderdiği gibi, Karun'a da gönderdi. Ona uyan onunla kalsın, benimle olan ondan ayrılsın!

İki kişi hariç hepsi Karun'dan ayrıldı. Sonra Musa aleyhisselâm; **"Ey toprak! Onları yut!"** buyurdu. Dizlerine kadar yuttu. Tekrar **"Ey toprak! Onları yut"** dedi. Bellerine kadar yuttu. Sonra; **"Ey toprak! Onları yut"** buyurdu. Boyunlarına kadar yuttu. Sonra yine; **"Ey toprak! Onları yut"** buyurunca, toprak onları içine alıp, kapandı. Böylece yerin dibi-

ne geçtiler. Karun ve arkadaşlarından hiçbir eser kalmadı.

Karun helâk olunca, Musa aleyhisselâmın nasihat edip, Allahü teâlânın azabıyla korkuttuğu müminler, Allahü teâlâya hamdettiler. Önceden Karun'un malını, saltanatını ve yaşayışını temenni edenler, pişman oldular. Böylece malıyla gururlanan ve kurtulacağını sanan bir kimse de tarihte darbımesel olarak kaldı.

Allahü teâlâ, Karun'u ve iki arkadaşını yere geçirince, İsrailoğulları, kendi aralarında fısıldaşıp dediler ki:

- Musa aleyhisselâm, Karun'un evini, mal ve hazinelerini elde etmek için ona beddua etti.

Musa aleyhisselâm, bunun üzerine Allahü teâlâya dua edip, evini, malını ve hazinelerini de yere geçirmesini istedi. Bunun üzerine, Hak teâlânın emriyle Karun'un sarayı, mal ve hazineleri de yerin dibine geçti. Hiçbir eser kalmadı. Nitekim Allahü teâlâ, Kasas suresi 81. ayetinde mealen buyurdu ki:

(Nihayet biz onu [Karun'u] **ve sarayını yere geçiriverdik. Artık Allahü teâlânın azabından onu kurtarmaya yardım edecek hiçbir cemaatı da yoktu. Kendisi de o azabı men etmeye kadir değildi.)**

Karun helâk olunca, müminler, Allahü teâlâya hamdettiler. Önceden Karun'un malını, saltanatını ve yaşayışını temenni edenler, pişman oldular. Allahü teâlâ bunu bildirerek, aynı surenin 82. ayetinde mealen buyuruyor ki:

(Dün onun mal ve saltanatını temenni edenler; "Vay, demek ki, Allahü teâlâ dilediği kimsenin rızkını genişletiyor ve daraltıyor. Eğer Allahü teâlâ bize lütfetmeseydi, bizi de yere

batırmıştı. Hakikat şu ki, kâfirler asla kurtulmayacak!" **demeye başladılar.)**

Allahü teâlâ, insanlara Karun kıssası ile mal ve mülkün insanı kurtarmayacağını, kibrin insanı felâkete düşüreceğini bildirerek, Kasas suresinin 83. ayet-i kerimesinde de mealen; **(İşte ahiret yurdu! Biz onu, yeryüzünde tekebbür ve fesat istemeyenlere veririz. Akıbet cennet müttekîlerindir.)** buyurdu. Allahü teâlâ, böylece, emirlerini yerine getirip, yasaklarından sakınmak suretiyle, azabından korkan kimseler için güzel akıbet olarak cenneti vadetti.

Allahü teâlâ, peygamberi Musa aleyhisselâmı ve müminleri her belâ ve sıkıntıdan kurtardı. Nitekim Ankebût suresi 39. ayet-i kerimesinde mealen buyurdu ki:

(Karun'u, Firavunu ve Haman'ı da helâk ettik. Gerçekten Musa onlara apaçık delillerle gelmişti de, onlar yeryüzünde kibirlenip baş kaldırmışlardı. Azabımız onlara ulaşıp kurtulamadılar.)

Hızır aleyhisselam ile buluşma

Bir zaman Hazreti Musa, Allahü teâlâya sual etti:

- Ya Rabbi! Kullarından hangisi sana daha sevgilidir?

- Beni zikredip, unutmayandır.

- Ya Rabbi, kazada, hüküm vermede en sevgili kulun kimdir?

- Doğru hüküm verip, nefsinin arzularına uymayandır.

- Ya Rabbi, en âlim kulun hangisidir?

- İlmi, insanlarca çok istenendir. Onun bir sözü benim hidayetime, yasaklaması da benim yasaklamama delâlet eder.

- Ya Rabbi! Yeryüzünde benden daha âlim birisi var mı?

- Evet, vardır.

- Ya Rabbi, o kimdir?

- Hızır'dır.

- Onu nerede bulurum?

- Sahilde, balığın suya daldığı kayanın yanında.

Allahü teâlâ böylece balığı, ona işaret ve delil eyledi ve buyurdu ki:

- Bu balık dirilince, arkadaşını orada bulursun!

Allahü teâlânın, Hızır aleyhisselâmla buluşacağı yeri bildirmesi üzerine, Musa aleyhisselâm, Yûşa aleyhisselâmı da yanına alıp, zembil içine tuzlanmış bir balık koyarak yola çıktı. Hızır aleyhisselâmı buluncaya kadar yol yürümeye karar verip, azmetti. Böylece yolculuğa başladılar ve bir müddet yürüdükten sonra Yûşa aleyhisselâma dedi ki:

- Balığın canlanıp, denize gittiği yerde bana haber ver!

Nihayet iki denizin birleştiği yerde, bir kayanın yanına varınca, dinlenmek üzere konakladılar. Başlarını yere koyup uzandılar. Bu sırada zembil içindeki tuzlanmış ölü balık, canlanıp denize akıverdi. Deniz içinde bir yol tutup gitti. Tuzlu balığın canlanıp, iki denizin birleştiği yerde denize akmasını, Yûşa aleyhisselâm gördü. O anda Musa aleyhisselâm uyuyordu. Fakat Yûşa aleyhisselâm uyanık idi ve abdest alıyordu. Abdest suyundan su damlaları, zembil içindeki tuzlu balığın üzerine damlayınca, balık hemen canlanıp, denize gitmişti.

Yûşa aleyhisselâm bu hâdiseye hayret edip, Musa aleyhisselâma anlatmayı düşündü. Fakat unuttu. Konakladıkları bu yerde bir müddet uyuduktan sonra, gecenin sonuna doğru yola çıkıp, bir gün bir gece ve bir kuşluk vaktine kadar daha yürü-

düler. Kuşluk vakti Musa aleyhisselâm, hizmetinde bulunan Yûşa aleyhisselâma dedi ki:

- Kuşluk yemeğimizi getir! Bu yolculuğumuzdan yorgunluk duymaya başladık.

Musa aleyhisselâm ile Hazreti Yuşa, ilk konakladıkları yer olan iki denizin birleştiği bölgeden epey uzaklaşmışlar ve oraya kadar hiç yorulmamışlardı. Orayı geçip gittikten sonra, yorgunluk duymaya başladılar. Musa aleyhisselâm yiyeceği isteyince, Yûşa aleyhisselâm balığın, daha önce konakladıkları yerde denize gittiğini hatırladı. Bunu daha önce söylemeye karar verdiği hâlde unutmuştu. Bu unutmasına şaşarak; "Biz taşın dibinde dinlendiğimiz zaman, tuzlu balık denize gitti. Bunu size haber vermeyi unuttum." dedi. Sonra da hâdiseyi şöyle anlattı:

- Siz istirahat için uzandığınızda, ben abdest alıyordum. Abdest suyumdan su damlaları, balığın üzerine düşünce, balık canlanıp, zembilden sıçradı ve denize gitti. Denize gittiği yer, kendine göre bir yol oldu. Bu hâdiseyi size haber vermeyi unuttum.

Yûşa aleyhisselâm, bu hâdiseyi anlatınca, Musa aleyhisselâm buyurdu ki:

- Ey Yûşa! İşte senin gördüğün bu garip hâdise, bizim aradığımız şeydir. Yolculuğumuzun sebebi de, bu hâdisenin vuku bulduğu yere ulaşmaktır. Çünkü aradığımız zatı orada bulacağız.

Büyük bir neşe ve sürur içinde geri döndüler. İzlerine baka baka, dinlenmek için ilk oturdukları ve tuzlu balığın canlanıp denize gittiği yere tekrar geldiler. Yanında dinlendikleri kayaya yaklaştıklarında, bir de baktılar ki, orada

hırkasına bürünmüş, mübarek bir zat oturmaktadır. Bu zat, Hızır aleyhisselâm idi. Böylece, Musa aleyhisselâm ona kavuşmuş oldu.

Musa aleyhisselâm, balığın denize yürüdüğü yerde Hazreti Hızır'ı görünce, ona yaklaşıp selâm verdi. Selâmına cevap veren Hızır aleyhisselâm sordu:

- Burada selâm veren bulunur mu? Sen kimsin?

- Ben Musa'yım.

- İsrailoğullarının Musa'sı mı?

- Evet.

Bu tanışmadan sonra, Musa aleyhisselâm, asıl maksadını söyledi:

- Allahü teâlânın sana ihsan edip bildirdiği ilimden, biraz öğretmen üzere sana tâbi olayım mı?

Bunun üzerine Hızır aleyhisselâm şu cevabı verdi:

- Ya Musa! Bende, Allahü teâlânın ihsan edip verdiği öyle bir ilim vardır ki, sen onu bilemezsin. Sende de Allahü teâlânın sana verdiği öyle bir ilim vardır ki, ben de onu bilemem. Sen benimle beraber olamazsın ve bende bulunup, sende olmayan ilmim ile yaptığım işlere sabredemezsin!

- Beni inşaallah sabırlı bulursun. Senin hiçbir işine müdahale etmem.

- Ben sana hikmetini ve sebebini izah edinceye kadar, yaptığım işler hakkında bana sual sormamak şartıyla, benimle beraber olabilirsin.

Musa aleyhisselâm, oraya kadar beraber geldikleri Yûşa aleyhisselâmı İsrailoğullarının yanına gönderdi.

Hızır aleyhisselâm, Musa aleyhisselâm ile sahil boyunca bir müddet yürüdüler. Giderlerken bir geminin geçmekte olduğunu gördüler. Gemicilere, kendilerini gemiye almalarını

söylediler. Gemiciler Hızır aleyhisselâmı tanıyıp, onları ücretsiz olarak gemiye bindirdiler. Bu sırada bir serçe geminin kenarına konup, denizden bir iki yudum su aldı. Hızır aleyhisselâm, bu kuşu göstererek dedi ki:

- Ya Musa, Allahü teâlânın ilmi yanında benim ve senin ilmin; denizin yanında, şu serçenin denizden aldığı bir yudum su kadar bile değildir.

Bindikleri gemi bir müddet yol aldıktan sonra, Hızır aleyhisselâm, bir aletle gemiye hasar vermeye başladı. Geminin suya temas eden tahtalarından birini söktü. Musa aleyhisselâm, bu durumu görünce, müdahale ederek dedi ki:

- Sen ne yapıyorsun? Bizi ücretsiz gemiye bindirdiler; sen ise gemiyi delip, içindekileri batırmak istiyorsun.

Bunun üzerine, Hızır aleyhisselâm, "Ben sana benimle olmaya sabredemezsin demedim mi?" diyerek ayrılmak istedi.

Musa aleyhisselâm, **"Dalgınlığımdan dolayı beni kınayıp da bana güçlük çıkarma!"** deyince; Hızır aleyhisselâm, yapılan bu ilk muhalefetin dalgınlık ile olması sebebiyle, Musa aleyhisselâmdan ayrılmadı ve yolculuğa devam ettiler.

Musa aleyhisselâm ile Hazreti Hızır'ın bindikleri gemi karşı sahile varınca, inip yürüdüler. Yolda oynamakta olan bir grup çocuğa rastladılar. Hızır aleyhisselâm, o çocuklardan birini tutup, öldürüverdi. Musa aleyhisselâm dayanamayıp, Hızır aleyhisselâma dedi ki:

- Tertemiz bir cana kıydın. Hiç günahı yok iken onu öldürdün!

- Ben sana benimle olmaya sabredemezsin demedim mi?

- Eğer bundan sonra sana bir şey sorarsam, benimle arkadaşlık etme! O zaman benim sana bir diyeceğim yoktur.

Bunun üzerine Hızır aleyhisselâm bir müddet daha beraber olmayı kabul etti. Yolculuklarına devam ettiler. Sonra yolları bir beldeye düştü. O memleketin ahalisinden yiyecek bir şeyler istediler. Fakat onlar hiçbir şey vermediler ve misafir etmek de istemediler. Sonra o beldede dolaşmaya başladılar. Bu sırada, yıkılmak üzere olan bir duvar gördüler. Hızır aleyhisselâm, eliyle duvarı doğrultuverdi. Duvarın yıkılmasına mâni olup sağlamlaştırdı. Musa aleyhisselâm, kendilerini misafir etmeyen bu belde halkına böyle bir yardımın yapılmasına sabredemeyip şöyle dedi:

- Eğer isteseydin, bu duvarı doğrultmana karşılık, onlardan bir ücret alırdın. Biz de ihtiyacımızı gidermiş olurduk.

Bunun üzerine Hızır aleyhisselâm, Musa aleyhisselâma ayrılık zamanının geldiğini bildirerek dedi ki:

- İşte bu sualin artık ayrılmamızı gerektiren bir sebeptir. Şimdi sabretmeye dayanamadığın şeylerin hikmetini sana açıklayacağım:

Bindiğimiz gemiyi delip yaralamamın sebebi şudur: O gemi, geçimlerini denizden temin eden on fakir kardeşe aitti. Karşı sahilde ise, sağlam olan gemilere el koyarak, zorla alan zalim bir hükümdar vardı. O zalimin, “Bu gemi sağlam değildir!” diye el koymaması için gemiyi yaraladım. İşte gemiyi kusurlu hâle getirişimin sebebi budur. Böylece, o zalim hükümdarın onu gasp etmesine mâni oldum.

Öldürdüğüm çocuğa gelince; bu çocuk, bulûğ çağına ermiş, yol kesen azgın ve taşkın bir kâfir idi.

Anası ve babası ise halis birer mümindiler. Eğer, o çocuğu öldürmeseydim, ana ve babasının küfre düşmesine sebep olacaktı. O çocuğu öldürmekle, biz istedik ki; mümin olan anne ve babası küfre düşmekten kurtulsun; Allahü teâlâ da onlara bedel olarak, temiz ve salih bir evlât versin.

[Hızır aleyhisselâmın öldürdüğü çocuğun anne ve babasına, Allahü teâlâ hayırlı bir kız çocuğu vermiştir. Bu kız, bir peygamber annesi olmuş ve o peygamber vasıtasıyla bir ümmet hidayete ermiştir.]

Yıkılmak üzere iken doğrulttuğum duvara gelince; o duvar, salih bir babanın iki yetim çocuğuna aitti. Altında bir define vardı. Eğer duvarı düzeltmeseydim, yıkılıp define ortaya çıkacak, çocuklar da henüz küçük oldukları için, mallarına sahip olamayacak ve define başkalarının eline geçecekti. Çocuklar büyüyünce defineye sahip olabilsinler düşüncesiyle duvarı düzelttim. Bütün bunlar, her ikimiz için Rabbimizden bir rahmet idi. İşte senin sabredemediğin hâdiselerin hikmeti bunlardır.

Hızır aleyhisselâm bu sebepleri açıkladıktan sonra, Musa aleyhisselâmdan ayrıldılar. Peygamber efendimiz bir hadis-i şerifinde, bu hâdisenin, Musa aleyhisselâmın üçüncü suali sormasına kadar olan kısmını anlattıktan sonra buyurmuştur ki:

(Allahü teâlâ Musa'ya rahmet etsin. Ne olurdu, sabretseydi de aralarında geçecek hâdiseler Allahü teâlâ tarafından bize bildirilseydi.)

Musa aleyhisselâm ile yolculuk eden Hazreti Hızır'ın peygamber veya velî olduğu bildirilmiştir. Muhammed Masum hazretleri de, Hazreti Hızır'ın vefat

ettiğini ve ruhunun insan şeklinde, insanlara yardım ettiğini bildirmektedir.

Arz-ı Mev'ûd'a yolculuk

Musa aleyhisselâm, İsrailoğulları ile beraber, dedelerinin asıl memleketi olan Kenan diyarına gitmek üzere Mısır'dan çıkmışlardı. Çünkü Allahü teâlâ onlara, **Arz-ı mev'ûd** denilen yerde yerleşmeyi nasip edeceğini vadetmişti.

O zamanlarda, o beldelerde zalim ve zorba bir kavim olan Amâlikalılar vardı. Bunlar, iri cüsseli ve kuvvetli kimselerdi. Allahü teâlâ, zalim ve zorba olan Amâlika kavmini helâk edip, Arz-ı mev'ûd diyarını, İsrailoğullarına vatan kılacağını Musa aleyhisselâma bildirmişti.

Allahü teâlâ, İsrailoğullarına, bu bölgede bulunan Erîha şehrine gidip yerleşmelerini emretti. Musa aleyhisselâma vahyedip buyurdu ki:

- Ya Musa! Ben, Erîha'yı sizin için memleket ve yerleşme yeri olarak yazdım, takdir ettim. Oraya git ve düşmanlardan kim varsa onlarla harp et! Muhakkak ki, onlara karşı sizin yardımcınız benim.

Musa aleyhisselâm, kavmine, Erîha beldesinde bulunanlarla harp etmek suretiyle o beldeyi almaları icap ettiğini, böylece kendilerine vadolunan memleketlere varmış olacaklarını bildirdi.

Toplanıp gidecekleri zaman, İsrailoğulları, her zamanki itaatsizliklerini yine yaparak dediler ki:

- Biz onlarla harp edeceğiz ama, bilmiyoruz ki, askerleri ne kadardır? Ne silahları vardır? Önden adam gönderip, durumlarını anlayalım.

On iki kişilik heyet

Bunun üzerine Hazreti Musa, İsrailoğullarının her bir kolundan birer temsilci

seçti. Seçtiği bu temsilciler, iyi haber toplayan, sözünde sadık ve vefakâr kimseler idi. Yûşa bin Nûn ve Kâlib bin Yuknâ da bu on iki kişi arasında idi.

Bu on iki kişilik temsilci heyeti, Erîha beldesine giderek, malûmat toplamaya başladılar. Tabiî ki, oralarda bulunanlar zalim ve zorba kimseler olup, hepsi de uzun boylu, cüsseli, güçlü kuvvetli idiler. Fakat her ne olursa olsun, onlarla savaşıp, şehri ele geçirmeleri lâzımdı. Bu savaşta, Allahü teâlâ, İsrailoğullarına yardım edeceğini vadettiğine göre, savaşı mutlaka Musa aleyhisselâm kazanacaktı.

Hâl böyle olunca, Amâlikalıların güçlü, kuvvetli ve zorba kimseler olmasına hiç aldırış etmeden saldırıya geçmek gerekiyordu. Bununla beraber, hücumda gevşek davranmak ve çekingenlik, İsrailoğullarının âdetleri olduğundan, yine bir pürüz çıkarmamaları için, Amâlikalıların askerî güçlerinin fazla olduğunu, İsrailoğullarına bildirmemek icap ediyordu.

Erîha beldesine incelemeye giden on iki kişi, İsrailoğullarının gevşeklik göstereceğini düşünerek, aralarında istişare edip dediler ki:

- Şayet biz bu zorbaların hâllerini bütün teferruatıyla, açık açık anlatır, haber verirsek; İsrailoğulları, bunlarla muharebe etmekten çekinirler. En iyisi biz, Amâlikalıların durumlarını gizleyelim.

Temsilciler, aralarında bu şekilde anlaşıp, İsrailoğullarının yanına döndükten sonra, yaptıkları anlaşmayı bozdular. Temsilciler arasında bulunan ve Kur'an-ı kerimde; **"Allahtan korkan iki kimse"** olarak bildirilen Yûşa bin Nûn ve Kâlib bin Yuknâ hariç, kalan on kişi sözlerinde durmayıp, gördüklerini anlattılar.

Bu iki zat ise, Musa ve Harun aleyhimesselâmdan başkasına, Erîha'da gördüklerinden hiç bahsetmediler. Onlara Erîha beldesi hakkında bilgi verirken; **"Orası çok güzel, çok hoş, nimeti bol bir memleket. İnsanları dev cüsseli, iri yarı; fakat kalbleri zayıf kimseler. Onlar size bir şey yapamazlar..."** gibi şeyler söylediler.

Fakat, diğer on kişinin, sözlerinde durmayarak, Amâlikalıların durumunu tam olarak anlatmaları sebebiyle, onların zalim ve zorba kimseler oldukları İsrailoğulları arasında yayıldı. Hâl böyle olunca da, gitmekten çekindiler. Musa aleyhisselâm onlara dedi ki:

- Allahü teâlânın size takdir ettiği, sizi yerleştirmeyi vadettiği yere, hep beraber gidin, korkmayın, çekinmeyin! Ardınıza dönmeyin! Allahü teâlânın yardımı elbette gelecektir. Çünkü vaadi vardır ve Onun vaadi elbette haktır. Dolayısıyla siz hiçbir şeyden çekinmeyin! Bunlara riayet etmez, söz dinlemezseniz, muhakkak zarara, ziyana uğramış olur; perişan bir hâlde kalırsınız.

İsrailoğulları ise, normalde kendilerine yakışan ve nankörlüklerine uyan şu cevabı verdiler:

- Hakikaten orada zorbalar var. Gerçekten, onlar oradan çıkmadıkça, biz oraya giremeyiz.

Yûşa bin Nûn ve Kâlib bin Yuknâ da İsrailoğullarını söz dinlemeye teşvik ederek dediler ki:

- Onlara anîden baskın yapın! Böyle yaparsanız galip olursunuz. Hakiki iman sahibi iseniz, Allahü teâlâya güvenin! Zalim ve zorba diye insanlardan korkmayın!

Bu iki zat, İsrailoğulları içindeki kabilelerden, Erîha beldesindeki kimseler hakkındaki haberleri duyanlara, korkulacak bir şey

olmadığını bildirdiler. Allahü teâlânın yardım ve inayetiyle Erîha'nın fethedileceğini söyleyerek, Hazreti Musa'ya yardımcı olmaya çalıştılar.

İsrailoğulları, gitmeyeceklerini söylemekle de kalmayıp, içlerine düşen korku sebebiyle, ağlayıp sızlamaya, feryat etmeye başladılar ve dediler ki:

- Keşke Mısır'da kalsaydık. Orada ölseydik. Yahut burada, şimdi bulunduğumuz yerde ölsek de, Allahü teâlâ bizi o zalimlerin, Amâlikalıların memleketine sokmasa. Yoksa oraya girersek, kendimiz öldüğümüz gibi, kalan her şeyimiz de onlara ganimet olur, yazık olur.

İsrailoğulları yıllarca kendilerini Mısır'da gördükleri zulümden kurtaracak kurtarıcıyı beklemişlerdi. Şimdi ise en ufak bir zorlukta ona zorluk çıkartıyor, eski gördükleri zulümleri unutmuş görünüyorlardı. Bu durum, tarih boyunca tekerrür etmiştir. İnsan feraha çıkınca, eski sıkıntılı günlerini çabuk unutuyordu.

İsrailoğullarının inat ve tuhaflıkları hatta küstahlıkları artarak devam ediyordu. Hazreti Musa'ya en olmadık sözleri söyleyerek, onu pek çok üzüyorlardı. Diyorlardı ki:

- Siz ne kadar uğraşsanız ve gayret sarfetseniz yine boşuna... O zorbalar orada bulundukça biz oraya gitmeyiz. Şayet çok istiyorsan Rabbinle beraber sen git. İkiniz onlarla savaşın. Bizi sorarsanız, biz burada kalacağız.

Sadece Hazreti Harun, Kâlib bin Yuknâ, Hazreti Yûşa ve pek az kimse, onların bu hareketlerinin yanlış olduğunu söylüyordu.

Hazreti Musa, onların bu sözlerine çok üzüldü ve gadaplandı. Şöyle dua etti:

- Ya Rabbi! Ben kendimden, kardeşim Harun'dan ve bana tâbi olan-

lardan, dinde benimle kardeşlik edenlerden başkasına sahip olamıyorum. Söz geçiremiyorum. Artık sen, bizimle bu fasıklar topluluğunun arasını ayır!

Bunun üzerine Allahü teâlâ ona buyurdu ki:

- Şimdi kavmin içinde bulunan Kâlib ve Yûşa hariç, onlardan hiçbirine, Arz-ı Mukaddes'e girmek ve oralara sahip olmak nasip olmayacaktır. Arz-ı Mukaddes'e girmek onlara haram kılınmıştır. Artık onlar, kırk sene müddetle, bulundukları Tîh sahrasında hayret içinde, şaşkın şaşkın dolaşırlar. O hâlde sen, böyle fasık bir kavmin o hâlleri için hiç mahzun olma, kederlenme!

İsrailoğulları peygamberleri olan ve kendilerini zulümden kurtaran Musa aleyhisselâma böyle derken, Medineli Müslümanlar Bedir'de Peygamber efendimize aynen şöyle söylemişlerdi:

"- Ya Resûlallah, biz sana inandık! Allah katından getirdiğin şeylerin hak olduğuna itimat ve iman eyledik. Sana itaat etmeye ve emirlerine kesinlikle uymaya söz verdik. Biz İsrailoğullarının Hazreti Musa'ya dediği gibi, "Şayet çok istiyorsan Rabbinle beraber sen git. İkiniz onlarla savaşın. Bizi sorarsanız, biz burada kalacağız." demeyiz. Biz, "Seninle beraber ölünceye kadar savaşırız." deriz.

Artık siz ne dilerseniz emrediniz. Seni gönderen Allah hakkı için, eğer denize girersen, seninle beraber gireriz, hiçbirimiz geri kalmayız. Biz düşmana karşı varmaktan çekinmeyiz. Savaş anında geri dönmeyiz. Biz, sabredenlerdeniz ve sadıklardanız. Cenab-ı Haktan, bizden memnun olacağınız işler göstermesini niyaz ederiz. Hemen, Allahü teâlânın bereketi ile bizimle murat ettiğiniz tarafa hareket buyurunuz!"

Tîh çölünde kırk yıl

İsrailoğulları, Hazreti Musa'yı çok üzmeleri sebebiyle kırk sene müddetle Tîh sahrasında âdeta hapsolundular. Ne yapacaklarını bilemez vaziyette şaşkın şaşkın dolaşırlardı. Bulundukları yer daracık, onlar ise pek kalabalıktı.

Sabahleyin büyük şevkle ve gayretle, başka taraflara gitmek üzere oldukları yerden ayrılırlar; akşama kadar meşakkat ve zahmetle uzun yollar giderlerdi. Fakat Allahü teâlâ Tîh çölünden ayrılmamalarını dilediğinden, bir günlük sıkıntılı yolculuktan sonra, vardıkları yerin, sabahki ayrıldıkları yer olduğunu görerek, çok hayıflanırlar; kendi kendilerine yanıp yakılırlardı. Yani ne kadar yol giderlerse gitsinler, neticede çıktıkları yere varırlardı.

İsrailoğullarının tuhaflıkları, nankörlükleri hiç bitmiyordu. Bu kadar azgın, söz dinlemez, kıymet bilmez bir kavim oldukları hâlde, Allahü teâlâ, merhamet ve ihsanının sonsuz olması sebebiyle onlara rızık veriyordu. Gökten, men ve selva denilen tatlı ve et indiriyor, onlar yiyorlardı. Hazreti Musa bir yere asası ile vurmuş ve taştan su çıkmıştı. İsrailoğulları o sudan içiyorlar ve su hiç kesilmiyordu. Allahü teâlâ tarafından bir bulut gönderilmişti. Bu bulut, üzerlerinde bulunup, onları gölgelendirirdi. Onlar ise, bunlara şükretmek yerine nankörlük etmekte ileri gidiyorlardı.

Zaman akıp giderken, İsrailoğullarının Arz-ı Mukaddes'e girmesi haram olan kırk sene dolmuştu. Bu müddet içinde nesil değişmiş; "Biz o beldeye gidip, zorba kimselerle, kat'iyen savaşamayız..." diyenler ölüp gitmişler; yerlerine, onlara göre daha itaatkâr, Tevrat'ın hükümlerine uygun amel et-

meye çalışan ve her biri, harp edecek yaş ve kuvvette bir nesil yetişmişti.

Bu kırk senenin sonlarına doğru, Harun aleyhisselâm da vefat etmişti. Musa aleyhisselâmın etrafında Yûşa bin Nûn ve Kâlib bin Yuknâ'dan başka eski yakınlarından hiç kimse kalmamıştı. Kavminin hepsi Hazreti Musa'ya itaat eder duruma gelmişti.

Musa aleyhisselâm, ümmeti ile birlikte Lût gölünün güney tarafına geldi. Orada bulunan Uc bin Unk adında zalim melik ile harp ederek, Şerîa nehrinin doğu kısmındaki yerleri ele geçirdi. Erîha şehrinin karşısındaki dağa çıktı. Uzaktan Kenan ilini gördü. Uzakta olmasına rağmen, oralar bu dağdan görülürdü.

Musa aleyhisselâm her ne kadar Kenan ilini görmüş ise de, İsrailoğullarını oraya götürmek Yûşa aleyhisselâma nasip oldu.

Hazreti Musa'nın vefatı

Musa aleyhisselâm, birgün bir iş için çıkmıştı. Bir grup melâike gördü. Onları tanıdı. Yanlarına yaklaşarak durdu. Gördü ki, benzeri görülmemiş, çok güzel bir kabir kazıyorlar. Yeşillik, parlaklık ve güzellik bakımından öyle bir yer hiç görmemiş idi. Onlara sordu:

- Bu kabri kimin için kazıyorsunuz?

- Salih ve Rabbi katında kerim olan bir kul için kazıyoruz.

- O kul, Allah katında, herhâlde çok yüce bir yere sahiptir. Zira bugüne kadar böyle güzel bir kabir görmedim.

- Ey Allahın peygamberi! Senin için olmasını ister miydin?

- Evet, isterdim.

- Öyleyse, haberin olsun, bu kabri senin için hazırlıyoruz.

Meleklerin bu sözü üzerine, Musa aleyhisselâm vefatının geldiğini anladı. Bu sırada Cebrail aleyhisselâm gelerek, yanında durdu. Elinde cennet elmalarından bir elma vardı. Hazreti Musa, o elmayı kokladı. Kokusunun lezzeti ile âdeta kendinden geçti. Bu sırada Azrail aleyhisselâm ruhunu kabzeyledi.

Kabrinin yeri kesin belli değildir. Peygamber efendimiz, Miraca gittiğinde, Hazreti Musa'nın kabrinin yanından geçtiğini, kabrinde namaz kılıyor gördüğünü haber vermiştir. Âlimler, bundan, Hazreti Musa'nın kabr-i şerifinin Kudüs civarında bir yerde bulunduğunu söylemişlerdir.

Hazreti Musa'nın görünüşü ve üstünlüğü

Musa aleyhisselâm çok heybetli bir zat idi. Birine heybetle baksa, o şahıs dehşete kapılırdı. Mübarek teninin rengi esmer idi. Yüzü, ay misali parlardı. Uzunca boylu idi. Mübarek saçları ve sakalı siyah idi. Mübarek yüzünde bir ben vardı.

Hazreti Musa **Kelimullah'**tır. Yani vasıtasız olarak Allahü teâlâ ile mükâleme [konuşma] şerefine sahiptir. Bizim peygamberimiz Muhammed aleyhisselâtü vesselâm, **Habibullah** yani Allahü teâlânın sevgilisidir. İbrahim aleyhisselâm da **Halilullah** idi. Yani Allahü teâlânın dostu idi. Hazreti Musa da Kelimullah olmakla, Habibullah Muhammed aleyhisselâm ve Halilullah İbrahim aleyhisselâmdan sonra, varlığın ve insanlığın en üstünü, faziletlisidir.

Bi'set yani peygamber olarak gönderilme sırasına göre, ülül'azm olan peygamberlerin dördüncüsü; fazilet ve üstünlük bakımından da, Muhammed aleyhisselâm ve İbra-

him aleyhisselâmdan sonra dünya yaratıldığı günden kıyamete kadar gelmiş ve gelecek bütün insanların üçüncüsüdür.

Hak teâlâ katında derecesi ve makamı çok yüksektir. Vahyi tebliğ için, Cibril-i emin, kendisine dörtyüz kere gelmiştir.

Birgün, Musa aleyhisselâm yolda giderken, Allahü teâlâ kendisine nasıl olduğu bilinmeyen bir şekilde nida edip buyurdu ki:

- Ey Musa! Ben, kendisinden başka ilâh olmayan Rabbin Allahım.

Musa aleyhisselâm, "Buyur ya Rabbi! Emrine hazırım!" dedi ve secdeye vardı. Allahü teâlânın, **"Başını kaldır ya Musa!"** emri üzerine, Musa aleyhisselâm başını kaldırdı. Sonra Allahü teâlâ buyurdu ki:

- Ya Musa! Arş'ın gölgesinde gölgelenmek istiyorsan, yetimlere merhametli bir baba gibi; dul kadına da, onu muhafaza eden ve gözeten zevci gibi ol! Ya Musa, merhametli ol! Böyle olursan, sana da merhamet edilir. Ceza verirsen, ceza görürsün.

Ya Musa! İsrailoğullarına haber ver ki, kim habibim Muhammed'e yetişir de Ona iman etmezse, onu ateşe atarım. İzzetim ve celalim hakkı için Muhammed ve ümmeti cennete girmeden, kimse cennete giremez.

Musa aleyhisselâm, bunun üzerine Allahü teâlâya suâl etti:

- Ya Rabbi! Onun ümmeti nasıldır?

- Onun ümmeti, her zaman bana hamd ederler. Temizdirler. Gündüzleri oruç tutar, geceleri ibadet ederler. Onların yaptığı az bir şeyi de kabul ederim. Allahtan başka ilâh yoktur, deyip, bunu kalbleriyle tasdik ve kabul ettikten sonra, onları cennete koyarım.

- Ya Rabbi, beni bu ümmetin peygamberi eyle.

- Onların peygamberi, kendilerindendir.

Bu sefer Musa aleyhisselâm, “Ya Rabbi, beni habibin Muhammed’in ümmetinden kıl!” diye yalvarınca, Allahü teâlâ buyurdu ki:

- Ya Musa! Sen önce geldin. Onlar sonra gelecekler. Fakat ahirette seninle Onu bir araya getiririm.

Bir defasında Allahü teâlâ, Musa aleyhisselâma sordu:

- Benim için ne işledin?

- Ya Rabbi! Senin için namaz kıldım, oruç tuttum, zekât verdim, ismini çok zikrettim.

- Ya Musa! Namazların sana burhandır. Oruçların, cehennemden siperdir. Zekât, kıyamet gününün sıcaklığından koruyan gölgedir. İsmimi söylemen de, kabir ve kıyamet

karanlığında seni aydınlatan nurdur. Yani bunların faydaları hep sanadır. Benim için ne yaptın?

Musa aleyhisselâm, bunun üzerine, "Ya Rabbi! Senin için olan ameli bana bildir!" deyince, Allahü teâlâ buyurdu ki:

- Ya Musa! Dostlarımı benim için sevdin mi ve düşmanlarıma benim için düşmanlık ettin mi?

Böylece, Musa aleyhisselâm da, Allah için amelin, **Hubb-i fillâh** ve **Buğd-i fillâh,** yani Allah için sevmek ve Allah için düşmanlık etmek olduğunu anladı.

Allahü teâlâ, Hazreti Musa'ya şöyle vahyetti:

"Lâ ilâhe illallah" diye şehadet edenler olmasaydı; cehennemi dünya ehline musallat ederdim. Ya Musa! Bana ibadet eden olmasaydı; bana isyan edenlere göz açıp kapayıncaya kadar bir mühlet vermezdim. Ya Musa! Şurası muhakkak ki, bana inanan, benim indimde mahlûkatın en kerimidir. Ey Musa! Asi olanın sözünün ağırlığı, dünyadaki bütün kumların ağırlığına denktir.

Bu vahiy üzerine, Musa aleyhisselâm, asinin kim olduğunu bildirmesini arz edince, Allahü teâlâ buyurdu ki:

- O kimse anasına ve babasına; "Ben sizi dinlemiyorum" **diyendir.**

Bir defasında Allahü teâlâ, Musa aleyhisselâma buyurdu ki:

- Ya Musa! Dünyada ibadet edenler içinde en çok sevdiğim kimse, zahid olanlardır. Bana en çok yaklaşan kimse, haram kıldıklarımdan kaçınan kimsedir. Bana en çok sevgili olan âbid; bana ibadet ederken, benim korkumdan ağlayan kimsedir.

- Ya Rabbi! Sen onlar için ne hazırladın? Onlara, karşılık, mükâfat olarak ne vereceksin?

- Zahidlere cenneti mubah kılarım. Orada nereyi isterlerse oraya inerler. Diledikleri yerlere girerler, otururlar. Haramlardan sakınanlara gelince; onları hesaba çekmekten hayâ ederim ve onları hesapsız olarak cennete sokarım. İbadetlerinde benim korkumdan ağlayanlara gelince; onlar için, hiç kimsenin kendileriyle beraber olamayacağı, başkalarına nasip olmayan Refîk-ül-âlâ mertebesi vardır.

Hazreti Musa, Allahü teâlâya münacatında sual etti:

- Ya Rabbi! Beni Kelimullah olmakla şereflendirdin. Benimle konuştun. Daha önce, bu şekilde kimse ile konuşmadığın hâlde, ne için beni seçtin? Acaba yaptığım hangi amel sebebiyle bana bu ihsanı yaptın?

- Ya Musa! Senden razıyım. Razı olmama sebep, hükümlerime razı olman oldu.

Musa aleyhisselâm birgün, Allahü teâlâya şöyle münacatta bulundu:

- Ya Rabbi! Cennette benim komşum kim olacak? Bana bildir de onu bulup görüşeyim.

Allahü teâlâ buyurdu ki:

- Falan beldeye var. Orada, çarşının başında bir kasap dükkânı var. O dükkânın sahibi olan kasabı gör. O, velî kulumdur. Yalnız bilesin ki, onun çok önemli bir işi vardır. Çağırırsan gelmez. İşte senin cennetteki komşun o olacaktır.

Musa aleyhisselâm hemen denilen yere gitti. Kasabı buldu ve ona dedi ki:

- Ben sana misafir geldim.

Kasap, gelen zatın Hazreti Musa olduğunu bilmeden, "Merhaba, hoş geldin!" diyerek onu evine götürdü.

Musa aleyhisselâmı baş köşeye oturtup, çok ikramda bulundu. Hazreti Musa, kasabın, ocakta bir çömlek içinde et pişirdiğini gördü. Kasap, et pişince, çömlekten bir parçasını çıkararak, ufak parçalar hâline getirdi. Bir tabağa koyup hazırladı. Çömlekteki etten bir parça daha çıkarıp, bir tabakta Hazreti Musa'ya ikram etti ve kendisinin mühim bir işi olduğunu, yemeği yemek için kendisini beklememesini söyledi.

Sonra duvarda asılı büyük bir zembili indirdi. İçinde bulunan mecalsiz, yaşlı kadına, parçaladığı küçük et parçalarını yedirdi. Kadının kirlettiği bezleri temizledi. Yeni bezler koyduktan sonra, yerine astı. Ellerini yıkayıp, misafirinin yanına geldi. Musa aleyhisselâm, bu durumu hayretle takip etti. Kasap sofraya gelip, misafirinin yemeğe başlamadığını görünce, yine buyur etti.

Bunun üzerine Musa aleyhisselâm, kasaba dedi ki:

- Sen bana bu zembildeki sırrı söylemedikçe, bir lokma bile yemem.

- Ey misafirim! Bu zembilin içinde bulunan yaşlı kadın annemdir. Çok yaşlı olduğu için takati kalmamıştır. Evde ona bakacak bir mahremim de yok. Evleneceğim hanım, annemi incitir diye evlenemiyorum. Evde yalnız bıraktığımda, herhangi bir hayvanın ona zarar vermesinden korktuğum için, onu zembile koyup yükseğe asıyorum. Ona günde iki öğün yemek yediriyorum. Gördüğün gibi, onun hizmetini gördükten sonra, işime gönül rahatlığı ile gidiyorum.

Bunun üzerine Hazreti Musa tekrar sordu:

- Ancak anlayamadığım bir şey daha var. Sen anana su içirdikten sonra, dudakları kıpırdayıp bir

şeyler mırıldandı. Sen de "Amin" dedin. O ne idi?

- Annem her defasında; "Allah seni cennette Musa aleyhisselâma komşu eylesin!" diye dua eder. Ben de lâyık olmadığımı bildiğim hâlde, bu güzel duaya "Amin" derim. Nerede bende öyle bir amel ki, o büyük peygambere komşu olabileyim?

O zamana kadar kimliğini saklayan Musa aleyhisselâm buyurdu ki:

- Ya velî! İşte ben Musa'yım. Beni sana, Allahü teâlâ gönderdi. Ananın rızasını kazandığın için, cennet-i âlâyı ve orada bana komşu olmayı kazandın!

Kasap hemen kalkarak, Hazreti Musa'nın elini öptü. Sevinç içinde, birlikte yemek yediler. İşte ana hakkı gözeten böyle olur. Annenin duası da insanı böyle yüksek derecelere kavuşturur.

Hazreti Musa'nın faziletleri

Musa aleyhisselâmın bazı faziletleri şunlardır: Musa aleyhisselâma Kelimiyyet [Hak teâlâ ile konuşmak] mertebesi, mucize olarak "Yed-i beydâ" verildi; mübarek eli parlak olarak görünürdü. Yine mucize olarak asa verildi. Bununla Firavunun sihirlerini mahvetti. Ümmetiyle beraber denizi geçtiler, etekleri ıslanmadı. Allahü teâlâ, Musa aleyhisselâma bir taştan on iki çeşme akıttı.

Musa aleyhisselâm Hak teâlâ ile mükâleme ederken, Allahü teâlâya sual etti:

- Ya Rabbi! Birbiri ile dargın olan iki kişiyi barıştıran ve senin rızanı bulmak için zulmetmeyen kimseye ne ecir verirsin?

- Kıyamet gününde onlara selâmet verir, korktuğu şeylerden emin eder, umduğu şeylerle şereflendiririm.

Allahü teâlâ, Musa aleyhisselâma vahyedip buyurdu ki:

- Cennete en son girecek olanlar, gıybetten tövbe edenlerdir. Cehenneme ilk girecekler de gıybete devam edenlerdir.

Hadis-i şerifte buyuruldu ki: **(Musa bin İmrân "Ya Rabbi! Kullarının en kıymetlisi kimdir?" dedikte,** "Gücü yettiği zaman affeden Müslüman kimsedir." **buyuruldu.)**

Musa aleyhisselâma vahiy gelip, buyuruldu ki: **(İsrailoğullarına,** "Aranızdan en iyi kimseyi seçiniz!" **diye söyle!)**

Bu emir üzerine, İsrailoğulları, aralarından bin kişiyi seçtiler. Tekrar vahiy gelip; **"Bu bin kişiden en iyisini seçiniz!"** diye emredildi. Seçe seçe on kişiyi ayırdılar. Yine vahiy gelip; **"Bu on kişiden en iyisini seçiniz!"** buyuruldu. Birini seçtiler. Allahü teâlâ tarafından; **"Bu kimseye söyleyiniz ki, Benî İsrail'in en kötüsünü bulup getirsin!"** diye vahiy geldi.

İsrailoğulları içindeki en iyisi seçilen bu zat, verilen bu vazifeyi kabul etti. Aranılan kimseyi bulup getirebilmek için, dört gün mühlet istedi. Çıkıp dolaşmaya başladı. Dördüncü gün bir köye vardı. Orada, her türlü yakışıksız işleri yapmakla ve fesat işlemekle tanınmış bir kimseyi gördü. "Aranılan kimse her hâlde budur!" diye düşünüp, o kimseyi alarak, Hazreti Musa'ya götürmek istedi. Fakat kendi kendine şöyle düşündü: "Bu kimse her ne kadar kötü olarak tanınıyor ve öyle biliniyorsa da, görünüşe göre hüküm vermek doğru olmaz. Onun; bilinmeyen, görünmeyen, tanınmayan bir üstünlüğü olabilir. İnsanların sözleriyle, onun hakkında karar vermem ve onu en kötü kimse diye götürmem uygun olmaz.

İnsanlar beni en iyi kimse olarak seçtiler. Öyleyse gördüğüme göre hüküm vereyim. Verdiğim karar muhakkak doğru olur diye gurura kapılmam ise çok fenadır. Böyle yapmam, insanların benim hakkımdaki hüsnüzanlarına, güzel düşünmelerine ihanet etmek olur. Yapacağım en akıllıca iş, bu hususta kendi hakkımda karar kılmamdır."

O zat, böyle düşündükten sonra, sarığını çözüp boynuna bağladı. Musa aleyhisselâmın yanına geldi ve dedi ki:

- Ne kadar aradımsa da, kendimden daha kötüsünü bulamadım.

Bunun üzerine, Allahü teâlâ Hazreti Musa'ya vahiy gönderip buyurdu ki: **(Bu kimse, İsrailoğullarının en iyisidir. Fakat bu iyiliği, çok ibadeti sebebiyle değil; kendini en kötü kimse olarak kabul etmesi sebebiyledir.)**

Hazreti Musa'nın mucizeleri

Hazreti Musa'nın çok mucizesi vardı. Bunlardan meşhur olanları şunlardır: Asasını yere attığında ejderha olması. Yed-i beydâ yani elini koynundan çıkardığında, ışık saçar şekilde parlak olarak görünmesi. Mısır'da duası sebebiyle Kıptîlere kıtlık olup İsrailoğullarına bir şey olmaması. Duası sebebiyle Kıptîlerin üzerine tufan olması. Duası sebebiyle gökten çekirge, kuml veya kummel yani bit, kurbağa yağması. Duası ile Kıptîlerin içtikleri her şeyin kan olması. Duası ile Kıptîler arasında taun hastalığının yayılması. Kavmi ile beraber denizi geçmek istediğinde, asasını vurunca denizin yarılıp, on iki ayrı yol açılması. Gökten, men ve selva denilen kudret helvası ve bıldırcın eti inmesi ve İsrailoğullarının bunlarla beslenmesi. Tîh sahrasında mübarek asasını bir

taşa vurmakla, o taştan su fışkırması. Altından (mücevherattan) yapılmış buzağı heykelinin yanması. Yağmurla kan kokularının giderilmesi. Ölen bir kimsenin dirilerek, kendini öldürenleri haber vermesi. Bir kurdun Hazreti Musa'ya gelerek, İsrailoğulları hakkında haber getirmesi. Sarı dikenlerin altına çevrilmesi. Yerin büzülerek küçülmesi ve duası ile Karun ve hazinelerini yerin yutması.

Kur'an-ı kerimde, Hazreti Musa'yı metheden ayet-i kerimeler çok olup, bazıları mealen şöyledir:

([Ya Muhammed aleyhisselâm! Kur'an-ı kerimde, Hazreti] **Musa'nın kıssasını da zikreyle! Şüphesiz o muhlas** [ihlâsa erdirilmiş, ibadetinde şirk ve riyadan, kusur ve noksanlıklardan temizlenmiş] **bir zat idi. Allahü teâlâ tarafından, insanlara, Onun dinini bildirmek için gönderilmiş bir peygamberdir.**

Biz ona Tûr dağının sağ tarafından "Muhakkak ki ben âlemlerin Rabbi olan Allahım!" **diye nida ettik. Ve biz, onu, bize münacat etmeye yaklaştırdık. Rahmetimizden, ona, kardeşi Harun'u bir peygamber olarak ihsan eyledik.)** [Meryem 51-53]

(Gerçekten biz Musa ile Harun'u da nimetlendirdik. O ikisine ve kavimleri olan Benî İsrail'e büyük sıkıntıdan kurtuluş verdik. Onlara yardım ettik de Firavun ve kavmi üzerine galip oldular. Onlara, Tevrat kitabını verdik. Her ikisine de, kendilerini hak ve gerçeğe erdirecek olan hidayet yolunu gösterdik.

Sonra gelecek ümmetler ve kavimler için, Musa ve Harun'un güzel zikirlerini, methlerini bıraktık ki; Musa ve Harun'a, bizden selâm olsun diyerek onlara salât-ü selâm getirsinler. İşte biz, ihsan sahiplerini, böyle mükâfatlandırı-

rız. O ikisi de bizim vahdaniyetimizi tasdik eden kullarımızdan idi.) [Sâffât 114-122]

Tefsir âlimlerinden nakledilerek bildirildiğine göre, Hazreti Musa'nın ve Hazreti Harun'un birçok güzel vasıfları, meziyetleri bulunduğu hâlde, Allahü teâlâ, bu son âyet-i kerimede, onları mümin, yani iman sahibi olmalarıyla meth buyurdu. Âlimler, burada imanın zikredilmesinin hikmetini anlatırken buyuruyorlar ki:

"Bütün meziyetlerin, güzel hasletlerin, faziletlerin en üstünü, en kıymetlisi hiç şüphesiz ki iman nimetidir. Başka her güzel haslet imandan neşet etmekte, ondan hâsıl olmaktadır. İman, güzel akıbete, mükâfata sebeptir. Binaenaleyh, imanın; bütün hayırların ve her çeşit nimetin gelmesine vesile ve bütün saadetlere kefil olduğuna bu ayet-i kerime kat'î bir delildir."

Tevrat

(Gerçekten biz Musa'ya hidayeti verdik ve kendisinden sonra da İsrailoğullarına Tevrat'ı miras bıraktık.) [Mümin 53]

Tevrat, Musa aleyhisselâma gönderilen semavî kitap olup, Musa aleyhisselâmdan sonra tahrif edilmiş, aslı bozulmuştur. Musa aleyhisselâm üç kere Tûr dağına gitti. Birinci gidişinde, kendisine peygamberlik ve on levha hâlinde bazı hususlar bildirildi. İkincisinde, Tevrat-ı şerif nazil oldu. Üçüncüsünde ise, Benî İsrail'in günahlarının affı için yalvarmaya gitti.

Tevrat, Musa aleyhisselâma, İsrailoğullarını Mısır'dan çıkardıktan sonra nazil oldu. Allahü teâlâ, Firavunu ve askerlerini helâk ettikten sonra, Musa aleyhisselâma bir kitap vahyedeceğini vadetmişti. Musa aleyhisselâm da, dünya ve ahirete ait hü-

kümleri bildirecek olan böyle bir kitabın, kendisine vahyedileceğini İsrailoğullarına müjdelemişti. İsrailoğulları, Mısır'daki esaret hayatından kurtulduktan ve Firavun da ordusuyla birlikte helâk edildikten sonra, Musa aleyhisselâmdan, müjdelediği kitabı getirmesini istediler.

Musa aleyhisselâm da Allahü teâlâya dua edip, bu husustaki ilâhî vaade kavuşmak istedi. Bunun üzerine Allahü teâlâ, Musa aleyhisselâma, zilkâde ayında otuz gün oruç tutmasını emir buyurdu. Musa aleyhisselâm otuz gün oruç tuttu. Bu müddete on gün daha ilâve edilip kırk güne tamamlandı. Bundan sonra Tûr dağına çıktı ve orada, Tevrat, levhalar hâlinde inzal edildi.

Kur'an-ı kerim hariç diğer kitaplar, bir defada nazil olmuştur. Kur'an-ı kerim ise 23 senede nazil olmuştur. Tevrat, Musa aleyhisselâma büyük levhalar hâlinde nazil oldu. Yedi veya on levha idi. Bu husus, Kur'an-ı kerimde mealen şöyle bildirildi:

(Nasihat ve her şeyin açıklamasına dair ne varsa, hepsini, Musa için levhalarda yazdık. [Ve dedik ki:] **Bunları kuvvetle tut,**

kavmine de onun en güzelini almalarını emret! Yakında size, yoldan çıkmışların yurdunu göstereceğim.) (A'râf 145)

Bu ayet-i kerimenin tefsirinde müfessirler şöyle demişlerdir: **"Tevrat'ın levhalarında her şeyden yazdık!"** buyurulmasından murat; Tevrat'ta; emir, nehiy, helâl, haram ve dinin hükümleri ile ilgili her şeyin tafsilâtının bulunduğudur.

Tevrat, gayet büyük ve ayetleri çok olduğundan, çok az kimse ezberlemiştir. Hatta onun ezberlenmesi bir meziyet olarak zikredilmiş; "Bu zat Tevrat'ı ezbere biliyor" diye methedilmiştir.

İsrailoğulları, Musa aleyhisselâma indirilen Tevrat'ı zamanla değiştirdiler. Nihayet hahamlar, aslını tamamen tahrif edip, kendi yazdıkları şeylere Tevrat'tır, dediler. Bu hususta, Kur'an-ı kerimde mealen şöyle buyuruldu:

(Onlardan ümmîler [okur yazar olmayanlar] **vardır ki birtakım kuruntular hariç Kitab'ı** [Tevrat'ı] **bilmezler. Onların bildiklerinin hepsi, sadece zan ve tahminden ibarettir** [Bilmezler fakat bilgiçlik taslarlar.] **Vay hâline o kimselerin ki Kitab'ı** [Tevrat'ı] **elleriyle yazarlar, sonra o yazdıkları şeyi az bir para karşılığında satmak için** "Bu Allah katındandır." **derler. Ellerinin yazdıklarından ötürü vay hâline onların! Yine kazandıklarından ötürü vay hâline onların!)** [Bekara 78-79]

Aslında Mûsâ aleyhisselâm zamânında Tevrât'ın çok az yazılı nüshası bulunuyordu. Hazret-i Mûsâ'dan sonra, Yahûdîlerin yaşadıkları yerler düşman işgâline uğradı. İsrâiloğulları darmadığın oldu. Mîlâttan evvel Asurî Devleti iki defâ Kudüs'ü alarak ve mîlâdın 135'inci senesinde Roma imparatoru Adiri-

yan, Kudüs'te Yahûdîlerin çoğunu kılıçtan geçirdiler. Tevrât'ları yaktılar. Mûsâ aleyhisselâmdan birkaç asır sonra, Ezra adında bir râhip, elinde Tevrât'ın asıl nüshasının bulunduğunu iddiâ etti. Bu nüsha esas alınarak Torah adını verdikleri din kitabı yazdılar ve çoğalttılar. Bugün Hıristiyan ve Yahûdîlerin elinde bulunan ve (Ahd-i Atîk= Eski Ahid) adını verdikleri kitap buraya dayanmaktadır. Bu ise, ilâhî bir kitaptan daha çok bir târih kitabını andırmaktadır.

Bugünkü Tevrât, Allahü teâlâ tarafından Mûsâ aleyhisselâma indirilen ve Kur'ân-ı kerîmde özellikleri belirtilen ilâhî kitaptan çok uzaktır. Şimdiki Tevrât'ın üç nüshası vardır: 1) Yahûdîler ve Protestanların kabul ettikleri İbrânice nüsha. 2) Katolik ve Ortodokslar tarafından kabûl edilen Yunanca nüsha. 3) Sâmirîlerce kabul edilen Samirî dilinde yazılmış nüsha.

Yahûdîlerin son Peygambere inandıkları ve O'nun gelmesini beklediklerі muhakkaktır. Hattâ, bâzı tefsirlerde, Yahûdîlerin özellikle savaşlarda müşkül duruma girince; "Yâ Rabbî! Geleceğini bize vaat ettiğin son Peygamber hürmetine, bize yardım et!" diye duâ ettikleri yazılıdır.

Yahûdîlerin Tevrât'tan sonra mukaddes kitâpları **Talmûd**'dur. Mûsâ aleyhisselâm, Tûr-i Sînâda, Allahü teâlâdan işittiklerini Hârûn'a, Yûşa'ya ve Eliâzâra bildirmiş. Bunlar da, sonra gelen Peygamberlere ve nihâyet mukaddes Yehûdâ'ya bildirmişler. Bu da, mîlâdın ikinci asrında, bunları kırk senede, bir kitâb hâline getirmiş. Bu kitâba (Mişnâ) denilmiş. Mîlâdın üçüncü asrında Kudüs'te ve altıncı asrında Bâbil'de, Mişnâya birer şerh yazılmış. Bu şerhlere **Gamâra** denilmiş, iki Gamâradan bi-

rini Mişnâ ile bir kitâp hâline getirip, bu kitâba Talmûd demişlerdir. Kudüs Gamârâ'sından meydâna gelene **Kudüs Talmûd'**u, Bâbil Gamârâ'sından meydâna gelene **Bâbil Talmûd**'u demişlerdir. Hıristiyanlar, bu üç kitâba düşmandırlar.

Evamir-i aşere (on emir)

Hazreti Musa Tûr'a birinci gidişinde, Allahü teâlâ, ona peygamberliğini bildirdiği gibi, ayrıca başka hususlar da bildirdi. On levha hâlinde bildirilen bu hususlar, daha sonra Tevrat nazil olduğunda, burada da zikredilmiştir. Tevrat'ın ve başka zamanlarda gönderilmiş olan ilâhî kitapların, hak dinlerin esaslarının da bu hususlar olduğunu âlimler haber vermişlerdir. Bu hususlar kaynaklarda şöyle zikredilmektedir:

"Rahman ve Rahîm olan Allahın ismiyle. Bu, Melik ve Cebbar, Aziz ve Kahhar olan Allahtan, kulu ve resûlü Musa bin İmran'a yazılmıştır. Beni tesbih ve takdis et! Benden başka mabut yoktur. Yalnız bana ibadet et! Bana hiçbir şeyi şerik, ortak koşma! Bana ve ana babana şükret! Dönüş banadır. Akıbet, dönüp varılacak yer benim huzurumdur. Sana temiz bir hayat veririm. Allahın sana haram ettiği hiç kimseyi öldürme! Yoksa göğü ve yeri sana dar ederim. İsmimle yalan yere yemin etme! Çünkü ben, ismimi tazim etmeyeni temiz ve pak etmem!

Kulağınla duymadığın, gözünle görmediğin ve kalbinin vâkıf olmadığı şeye şahitlik etme! Çünkü ben, şahitleri, kıyamet günü, şahitlikleri üzere durdururum ve yaptıklarından sorarım. İnsanlara verdiğim rızık ve nimetlere haset etme! Çünkü hasetçi, nimetime düşman-

dır ve taksimime razı değildir.

Zina ve hırsızlık etme! Yoksa vechimi senden perdelerim, ettiğin dualar makbul olmaz. Benden başkası için kurban kesme! Çünkü yeryüzünde kesilen kurbanlardan, benim ismime kesilmeyenler, benim katıma çıkarılmaz. Bana inanan kullarım, komşusunun hanımı ile sakın zina etmesinler! Zina etmek, çok çirkin ve pek büyük bir günahtır. Komşusunun hanımı ile zina etmek ise daha çirkin ve daha büyük günahtır. Çünkü, katımda en kızdığım şey budur. Kendin için sevdiğini, insanlar için de sev; sevmediğini, kendin için istemediğini, onlar için de isteme!"

Evamir-i aşere, yani on emir; bugünkü Yahudi kitaplarında şöyle yazılıdır:

1- Puta tapmayacaksın, tek Allahın varlığına inanacaksın,

2- Allah ismini hürmet ve muhabbet ile zikredeceksin,

3- Altı gün çalışıp, yedinci gün dinleneceksin,

4- Kimsenin malını çalmıyacaksın,

5- Adam öldürmeyeceksin,

6- Zina yapmayacaksın,

7- Anne ve babana hürmet, itaat edeceksin,

8- Yalan söylemeyeceksin,

9- Helâl yollardan olmayan, kazanmadığın parayı almayacaksın. (Buraya, rüşvet, faiz ve kumar paraları da dahildir.)

10- Haram olan kurbanı kesmeyeceksin. (Bu kurban, putperestlerin putlara kestiği, bazen insan bile olan kurbandır.)

Allahü teâlâ, bu hususların hepsini İsrâ suresinin 22-38. ayet-i kerimelerinde Peygamber efendimize (sallallahü aleyhi ve sellem) de bildirmiştir.

HARUN ALEYHİSSELÂM

ATILACAK

HARUN ALEYHİSSELÂM; Nesebi ve yetişmesi

Hazreti Harun, İsrailoğullarına gönderilen peygamberlerdendir. Hazreti Musa'nın ana baba bir, büyük kardeşidir. Babasının ismi, İmrân bin Yasher'dir. Soy itibarıyla Yakûb aleyhisselâmın oğullarından Lâvî'ye dayanır. Mısır'da doğdu. Musa aleyhisselâmdan üç sene önce Tûr-i Sina'da vefat etti.

Harun aleyhisselâm, İsrailoğulları üzerine Firavun'un ve Kıptîlerin zulüm ve baskılarının arttığı sırada doğdu. Çocukluğu ve gençliği Mısır'da geçti. Musa aleyhisselâma peygamberlik emri bildirildikten sonra, Harun aleyhisselâma da peygamberlik emri bildirildi. Musa aleyhisselâmla birlikte Firavun'a gitmeleri, onu ve avenesini Allahü teâlâya imana davet etmeleri emredildi.

Harun aleyhisselâm, Musa aleyhisselâmla birlikte Firavun'u ve adamlarını hak dine inanmaya davet ettiler. Kendisinin tanrı olduğunu iddia eden ve insanların kendisine secde etmelerini isteyen Firavun, Musa ve Harun aleyhimesselâmın davetini kabul etmedi. İlk önce alay edip hakaret dolu sözler sarf etti. Musa aleyhisselâma inananlara ve İsrailoğullarına korkunç zulümler yaptırdı. İsrailoğulları, durumlarını Musa ve Harun aleyhimesselâma bildirip, dua istediler.

Allahü teâlâ, Firavun ve kavmine ikaz olarak musibetler gönderdi. Musa ve Harun aleyhimesselâm, Allahü teâlânın emriyle İsrailoğullarını Mısır'dan çıkarıp, Kızıldeniz'den yürüyerek Sina Yarımadası'na geçtiler. Firavun ve ordusu da geçmek için denize yürüyünce, küfür ve azgınlıklarının cezası olarak, boğulup helâk oldular.

Musa aleyhisselâm, kavmiyle beraber Tîh çölünde bulunduğu sırada, Allahü teâlâdan gelen vahiy ile Tevrat-ı şerifi almak üzere, Tûr dağına çağrıldı. Kırk gün süren bu yolculuğa çıkmadan önce, ağabeyi Harun aleyhisselâmı yerine vekil bırakarak dedi ki:

- Ey nübüvvet sahibi kardeşim! Ben Tûr'a gidiyorum. Sen kavmimin içinde benim halifem ol. Onları gözet, onların neleri yapıp, neleri terk ettiklerine dikkat et. İçlerinde düzeltilmesi icap edenleri ıslah eyle. Onların dünya ve ahiret işlerine dair ıslaha muhtaç işlerini hallet. Onlara yumuşak davran ve ihsan edici ol ve müfsitlerin, bozguncuların yoluna tâbi olma.

Musa aleyhisselâmın; "Bozguncuların yoluna tâbi olma!" buyurmasının sebebini, âlimlerimiz şöyle bildiriyor:

İsrailoğulları, daha önce Allahü teâlânın düşmanları olan Firavun ve kavmi üzerine verdiği musibetleri ve Musa aleyhisselâmın mucizelerini açık seçik gördükleri hâlde, Hakka ve hakikate uymayan isteklerde bulunmuşlardı. Firavunun zulmünden kurtulup, denizi geçtikten sonra, putlara tapan bir kavme rastlayınca, Musa aleyhisselâmdan kendileri için put yapmasını istemişlerdi. Musa aleyhisselâm, işte bu sebeple kardeşi Harun aleyhisselâma, İsrailoğullarından gelebilecek bu şekildeki isteklere karşı tedbirli olmasını tavsiye etti.

Musa aleyhisselâmın Allahü teâlâ ile konuşmak ve Tevrat'ı almak üzere gitmesinden sonra, İsrailoğulları arasında itibar sahibi olarak bilinen Samirî adında bir münafık; İsrailoğullarının yanlarında bulunan altın ve gümüşten yapılan süs eşyalarının haram olduğunu

ve bunların atılması gerektiğini söyleyerek fitne çıkardı. İsrailoğullarının çoğu Hazreti Harun'u dinlemeyerek Samirî'nin teşvikiyle bir çukur kazıp, süs eşyalarını oraya attılar. Samirî, atılan altın ve gümüşleri bir kuyumcuya erittirdi. Eritilen altınlardan bir buzağı heykeli yaptı.

Samirî, yaptığı buzağının, İsrailoğullarının ilâhı olduğunu söyleyerek, onları bu buzağıya ibadet etmeye çağırdı. Harun aleyhisselâm, kavminin, Samirî'nin hilesine aldanmak suretiyle altından yapılan buzağı heykeline tapıp, ibadet ettiğini gördü. Onların bu cahilce durumlarına çok üzüldü. Bu inanış ve hareketlerinden onları uzaklaştırmaya çalıştı. Bunun için dedi ki:

- Ey kavmim! Siz bu buzağıyla imtihan olundunuz. Bu buzağının, şekline ve buzağı böğürmesine benzer ses çıkarmasına bakarak aldandınız. Bir olan Allahü teâlâya imanı ve ibadeti terk edip, şirke düştünüz. Samirî sizi aldattı. Ey kavmim! Şüphe yok ki, sizin Rabbiniz Rahman olan Allahü teâlâdır. Artık şirkten vazgeçip bana tâbi olun! Âlemlerin Rabbi olan Allahü teâlâya ibadet edin ve benim emrime itaat ediniz!

Harun aleyhisselâm, böyle söylemekle, onları kötü bir işten sakındırdı. Allahü teâlânın "Rahman" olduğunu bildirerek; onları, Allahü teâlâyı tanımaya ve ibadet etmeye davet etti. Kendisinin, Allahü teâlânın peygamberi olduğunu ve peygambere uymanın da gerekli olduğunu anlattı.

İsrailoğullarının çoğu, Harun aleyhisselâmın bu şekildeki nazik ikazına kulak asmadılar. Davetini de kabul etmediler. Üstelik Harun aleyhisselâma cevaben dediler ki:

- Musa aleyhisselâm bize dönüp gelinceye kadar, bu buzağıya tapmaktan vazgeçmeyeceğiz.

Harun aleyhisselâm, kavminin, dünya ve ahirette saadete kavuşmasını istediği için, onları bu kötü işten sakındırmaya devam etti. Fakat, onun nasihat ve uyarılarının bir kısmını kabul ettilerse de, bir kısmını dinlemeyerek dediler ki:

- Sen kendine bak, yoksa seni öldürürüz! Sen Musa'yı kıskandığın, bizim üzerimize peygamber olmak ve bize emretmek için onu Tûr'a gönderdin.

Harun aleyhisselâm da buzağı heykeline tapmayan ve kendine inanan on iki bin kişiyle birlikte onların içinden ayrılmak veya onlarla sert bir şekilde mücadele etmek istedi. Fakat Musa aleyhisselâmın; "İsrailoğullarını parçaladın ve birbirinden ayırdın" demesini düşünerek, bu işten vazgeçti. Onlarla uğraşmanın faydasız olacağını düşünüp, Musa aleyhisselâmın Tûr dağından dönmesini bekledi.

Musa aleyhisselâm, Tûr dağından dönüşünde, kavminin altın buzağı heykeline taptığını görünce, çok üzüldü. Kardeşi Harun'a neler olup bittiğini sordu.

Harun aleyhisselâm, İsrailoğullarının kendisini dinlemediklerini ve kendisini ölümle tehdit ettiklerini, Samirî adında bir münafığa uyarak bu yola saptıklarını bildirdi. Bu hususta şöyle dedi ki:

- Ey şefkatli kardeşim! Ben onları bu çirkin fiilden men etmekte bir kusur etmedim. Onları bu işten el çektirmek için bütün gücümü sarfettim. Fakat onlar benim sözümü dinlemediler. Hatta beni katletmeye, öldürmeye kastettiler.

Hazreti Harun'un vefatı

Hazreti Musa, Harun aleyhisselâmın anlattıkları-

nı dinledi ve Samirî'nin yaptıklarını öğrendi. Milletinin azgınlık ve sapıklığının bağışlanması için, Allahü teâlâya şöyle dua etti:

- Ya Rabbi! Bizi ve kavmimi af ve mağfiretine nail eyle ve rahmetine garket. Sen merhamet edicilerin en merhametlisisin.

Bundan sonra Musa aleyhisselâm, Samirî'ye beddua etti ve İsrailoğullarına tövbe etmelerini bildirdi. İsrailoğulları, Musa aleyhisselâmın dediklerini kabul ettiler ve tövbe ettiler.

Musa aleyhisselâm, kavmine, Tevrat'ın emirlerini ve yasaklarını tebliğ eyledi. Başlangıçta Tevrat'ı ve Tevrat'ın emirlerini kabul etmeyen İsrailoğulları, Musa aleyhisselâmın gösterdiği mucizeler karşısında Tevrat'ı kabul edip, ona göre ibadet etmeye başladılar.

Mısır'dan çıkışlarının ikinci yılında, Musa aleyhisselâm, İsrailoğullarıyla beraber Tûr-i Sina civarında bulundukları sırada, Allahü teâlânın emriyle, saf altından bir sandık ile yedi renkli atlastan kubbeli bir çadır ve etrafına bir duvar yaptırdı. Sandığın içine gökten inen şerefli levhaları yerleştirdi. Sandığa **Tabut-i Şehâdet,** etrafını saran kubbeli çadıra da **Kubbe-i Zaman** ismini verdi. Kubbenin içinde buhur yakmak ve etrafında kurban kesmek için yerler hazırladı. Vahye uygun olarak tamamlandıktan sonra, gökten nur inip kubbeyi kapladı. Nurun parlaklığından, Musa ve Harun aleyhimesselâmdan başkası kubbeye giremedi. Günlerce kurbanlar kesildi. Musa aleyhisselâm; vekillik, imamlık, kubbede buhur ve kandil yakma, kurbanlarla ilgilenme, mevki ve makam sahiplerine uygun elbise giydirme vazifelerini Harun aleyhisselâm ile onun evlâdına ve zürriyetine verdi.

İsrailoğullarının Hazreti Musa ve Hazreti Harun'u üzmeleri ve söz dinlememeleri sebebiyle, cenab-ı Hak, Hazreti Musa'nın bedduası üzerine, İsrailoğullarına kırk yıl Arz-ı Mev'ûd'a girmeyi haram kılmıştır. İsrailoğulları bu kırk sene içinde yersiz, yurtsuz, vatansız bir şekilde Tîh sahrasında şaşkın şaşkın dolaşıp durdular. Musa aleyhisselâmın bu duası, onları tamamiyle terk etmek olmayıp, sadece Hakka yaklaştırmak ve onların kendilerine gelip pişman olmaları için bir tedbir mahiyetindeydi.

Nâzab, Ubeyhu, Ayzâr ve Eysâmâr adında dört evlâdı olan Harun aleyhisselâm, İsrailoğullarının, Tîh çölünde kalmaya mahkûm edildikleri kırk senenin sonlarına doğru, Hazreti Musa'dan birkaç sene evvel vefat etmiştir. Allahü teâlâ, Hazreti Musa'ya vahyederek buyurdu ki:

- Ben kardeşin Harun'un ruhunu kabzedeceğim. Filân dağa gitmenizi istiyorum.

Bu ilâhî emir üzerine; Hazreti Musa ile Hazreti Harun ve oğulları, bildirilen dağa doğru yürümeye başladılar. Şehirden uzaklaşıp dağa vardıkları zaman, ışık saçan bir mağaraya girdiler. Mağara içinde; süslü, güzel işlemeli bir taht vardı ve etrafında; "Bu eşsiz taht, kimin bedenine uygun gelirse, onundur." diye yazılı idi. Bunun üzerine Harun aleyhisselâm çıkıp yattı ve tam geldi. "Bu bana uygundur." dedi. Oradan inerken, Azrail aleyhisselâm bir genç suretinde gelip dedi ki:

- Hazreti Harun'un ruhunu kabzetmek için geldim.

Harun aleyhisselâm, Hazreti Musa ve kendi oğullarıyla helâllaştı. Sonra da Azrail aleyhisselâm ruhunu kabzetti. Musa aleyhisselâm, Hazreti Harun'un evlâtlarıyla birlikte cenaze namazını kılıp, o mağaraya defnettiler.

HIZIR ALEYHİSSELÂM

atılacak

HIZIR ALEYHİSSELÂM;

İbrâhim aleyhisselâmdan sonra yaşamış bir peygamber veya velî. Avrupa ve Asya kıtalarına hâkim olan Zülkarneyn aleyhisselâmın askerinin kumandanı ve teyzesinin oğludur. İsminin, Belkâ bin Melkan, künyesinin Ebü'l-Abbâs olduğu ve soyunun Nûh aleyhisselâmın Sam isimli oğluna dayandığı bildirilmiştir. Bâzıları da Hızır aleyhisselâmın İsrâiloğullarından olduğunu söylemişlerdir.

Hızır lakabıyla meşhur olmasının sebebi, kuru bir yere oturup kalktığı zaman, oranın yeşerip yemyeşil olmasından dolayıdır. Sahîh-i Buhârî'de bildirilen bir hadîs-i şerîfte Peygamber efendimiz; "**Hızır** (aleyhisselâm), **otsuz kuru bir yerde oturduğunda, o yer birdenbire yemyeşil olur, peşi sıra dalgalanırdı.**" buyurdu. Mûsâ aleyhisselâmla görüşüp yolculuk yaptı. Fakat vefâtından sonra rûhu insan şeklinde gözüküp, garîblere yardım etmektedir.

Hızır aleyhisselâm, Allahü teâlânın sevgili kullarındandı. Doğdu, büyüdü ve vefât etti. Ancak Allahü teâlâ onun rûhuna insan şeklinde görünmek ve kıyâmete kadar yardım isteyen Müslümanların imdâdına yetişmek, yardım etmek, konuşmak, ilim öğrenmek ve öğretmek özelliklerini verdi. Bâzı âlimler "nebî" (peygamber), bâzı âlimler de "velî"dir dediler. Hızır aleyhisselâmda, yaşayan insanlarda görülen hâller bulunduğu için yaşıyor zannedilmektedir.

Hızır aleyhisselâm, güzel ahlâk sâhibi, cömert ve insanlara karşı çok şefkatliydi. Allahü teâlânın izni ile kerâmet ehli olup, kimyâ ilmini bilirdi. Hak teâlânın bildirmesiyle ledünnî ilme sâhipti.

Hızır aleyhisselâmın Mûsâ aleyhisselâm ile buluşması, görüşmesi ve yolculuk yapması Kur'ân-ı kerîm'de Kehf sûresi 60 ve 80. âyetlerinde ve hadîs-i şerîflerde bildirilmiştir.

Peygamber efendimiz Eshâb-ı kirâm ile Tebük Harbindeyken ikindi namazını kıldıktan sonra iki beyit işittiler. Fakat şiiri söyleyeni göremediler. Resûlullah efendimiz; "**Bu iki beytin söyleyicisi kardeşim Hızır'dır. Sizi övüyor.**" buyurdu.

Hızır aleyhisselâm birçok zâtın tasavvufta yetişmesine rehberlik etmiş, feyz vermiştir. Hızır aleyhisselâmın tasavvufta yetiştirdiği en meşhûr âlim ve velîlerden biri Abdülhâlık Gocdüvânî hazretleridir. İslam tarihinde böyle Hızır aleyhisselamın yardım ettiği vakalar çoktur. Bazıları şöyledir:

Abdülvehhâb Müttekî Şöyle anlattı:

Küçüktüm, Mendev'de çıkan bâzı hâdiseler sebebiyle babamla sahraya çıktık. Fakat yolumuzu kaybettik. Yiyecek ve içecek hiçbir şeyimiz yoktu. Çok acıktım. Ağlamaya başladım. Babam beni teskîn ediyor ve; "Sabret ileride yiyecek vardır." diyordu. Ama bu sözler beni rahatlatmıyordu. Bu hâlde iken akşam oldu. Arslan ve kurt korkusundan bir ağaca çıkıp, geceyi orada geçirdik. Sabahleyin gördük ki, o ağaca yakın bir yerde tatlı su pınarı var. Sular şırıl şırıl akıyor. Yanında nûr yüzlü bir ihtiyar oturuyor. Bizi görünce, koltuğunun altından sıcak ekmek çıkarıp babama verdi. Oraya yakın bir köyün yolunu bize gösterdi. Ekmekleri yedik. O sudan kana kana içtik ve köyün yolunu tuttuk. O köye gidip, rahat ettik. Sonra o zâtı ve pına-

rı görmeyi arzuladık. Tekrâr ağacın altına geldik. Orada ne o pınar, ne de o zât vardı. Şaşıp kaldık. Herhâlde o ihtiyar Hızır'dı ve bize yardım için görünmüştü.

Ahmed bin İdrîs, Abdülvehhâb Tâzî hazretlerinin sohbetleri ve tasarrufları ile Magrib'de yetişen âlim ve velîlerin en büyüklerinden oldu. Çok kerâmetleri görüldü. Onun en büyük kerâmeti uyanık hâlde iken de Resûlullah efendimizi görmesi ve O'ndan şifâhen salevât-ı şerîfeleri öğrenmesiydi. Kendisi şöyle anlatır:

Bir defâsında Resûlullah efendimizi gördüm. Yanında Hızır aleyhisselâm da vardı. Peygamber efendimiz Hızır aleyhisselâma, bana Şâziliyye yolunun dersini (edebini) öğretmesini emrettiler. O da bana Resûlullah'ın huzûrunda nasıl olunacağını öğrettiler. Daha sonra Peygamber efendimiz, Hızır aleyhisselâma sevâbı daha çok olan zikir, salevât ve istigfârları öğretmesini buyurdu. O zaman Hızır aleyhisselâm; "Onlar hangileridir yâ Resûlallah?" diye suâl etti. Peygamber efendimiz; **"Lâ ilâhe illallah Muhammedün Resûlullah fî külli lemhatin ve nefesin adede mâ vese'ahü ilmüllah..."** diye üç defâ, sonra da; **"Külillâhümme innî es'elüke bi nûr-i vechillah-il-azîm."** sonra da; "**Estagfirullah el-azîm el-kerîm ellezî lâ ilâhe illâ hüvel hayyül kayyûm Gaffâr-üz-zünûb. Yâ zelcelâli vel-ikrâm.**" diye buyurdular. Sonra da Peygamber efendimiz bana; **"Ey Ahmed! Yer ve göğün hazînelerini sana verdim. O da bu zikir, salevât ve istigfârdır."** buyurdular. Çok iltifât ve teveccühlere mazhar oldum.

Bir gün dilenci kılığında birisi tarafından Ah-

med Kuseyrî'nin evinin kapısı çalınır. Kim olduğu sorulunca, Ahmed Kuseyrî'yi görmek istediğini söyler. Evde olmadığı bildirilince; "Size bir emânetim var." diyerek bir dağarcık, bir torba ve küçük bir çıkını bırakıp almalarını söyleyerek ayrılıp gider. Giderken de; "Sonra uğrarım." der. Ahmed Kuseyrî hazretleri geç vakit eve gelir. Hanımı da kapıya gelen ziyâretçiden ve bıraktıklarından bahsetmeyi unutur. Gece yarısı mutfaktan sesler işiterek gidip bakarlar. Bırakılan küçük kaptan kazanlar dolduracak kadar bal taşıyor. Torbadaki bir avuç darı çuvallar dolduracak kadar artıyor. Çıkından ise çil çil altınlar taşıp yerlere dökülüyor. Ahmed Kuseyrî; "Nedir bu hâller?" diye sorunca hanımı şaşkın ve hayretler içinde; "Bilmiyorum." der; "Bugün bize gelen oldu mu?" diye sorar. Hanımı hatırlayıp; "Evet bir ihtiyar geldi. Sizi sordu. Sonra uğrarım diyerek bunları bıraktı. Bereketlenip taşan bu şeyler ona âittir." dedi. Ahmed Kuseyrî hazretleri bir an düşünüp; "Bu gelen Hızır aleyhisselâm mıydı yoksa?" deyince, bırakılan kaplardaki artmalar ve taşmalar durdu. Böylece Hızır aleyhisselâmın bereketine kavuştular.

Ali bin Cemâl, Hızır aleyhisselâm ile görüşürdü. Buyurdu ki:

"Hızır aleyhisselâm, kendisinde üç haslet bulunan kimse ile görüşür. Eğer bu üç haslet yok ise, meleklerin ibâdetini yapsa bile onunla görüşmez. Üç haslet şunlardır: Birincisi; kişinin her haliyle sünnet-i seniyyeye uyması. İkincisi; kalbinde müslümanlara karşı kin, düşmanlık, hased ve diğer kötülükleri beslememesi. Üçüncüsü; dünyâya düşkün olmamasıdır."

Şemseddîn Attâr anlatır: Mevlânâ Celaleddin Rumi hazretleri bir gün câmide vaaz ederken, mevzû; Hızır ile Mûsâ aleyhimesselâmın kıssasına gelmişti. Bu kıssayı, öyle fesâhat ve belâgat ile anlatıyordu ki, herkes nefesini kesip, can kulağı ile dinliyordu. Benim yanımda bir şahıs başını önüne eğmiş bir şeyler mırıldanıyordu. Kulak verdim, dediklerini anladım. "Sanki yanımızda idin, sanki üçüncümüz sen idin." diyordu. Bunun Hızır olduğunu anladım. Yanına sokuldum. "Anladım. Sen Hızır'sın, ne olur, bana ihsân eyle!" dedim. Cevâben; "Burada hazret-i Mevlânâ varken, benim sana ihsânda bulunmam deniz yanında teyemmüm gibi olur. Senin bütün müşkillerini o halleder." dedi ve gözümden kayboldu. Ben bu hâli Mevlânâ hazretlerine anlatmak için yanına gittiğimde, ben daha söze başlamadan; "Ey Attâr! Hızır aleyhisselâmın sözleri doğrudur." diyerek benim sözümü kesti.

Muhyiddîn-i Arabî hazretleri şöyle anlatır:

"Bir gün Tunus Limanında idim. Vakit geceydi. Kıyıya yanaşmış gemilerden birisinin güvertesine çıktım. Etrâfı seyretmeye başladım. Denizin üzerinde ay doğmuş, fevkalâde güzel bir manzara teşkil ediyordu. Bu manzarayı, cenâb-ı Hakk'ın her şeyi ne kadar güzel ve yerli yerinde yarattığını tefekkür ederken dalmıştım. Birden ürperdim. Uzaktan, uzun boylu, beyaz sakallı bir kimsenin suyun üzerinde yürüyerek geldiğini gördüm. Nihâyet yanıma geldi. Selâm verip bâzı şeyler söyledi. Bu arada ayaklarına dikkatle baktım, ıslak değildi. Konuşmamız bittikten sonra, uzakta bir tepe üzerindeki Menare şehrine doğru yü-

rüdü. Her adımında uzun bir mesâfe katediyordu. Hem yürüyor, hem de Allahü teâlânın ismini zikrediyordu. O kadar güzel, kalbe işleyen bir zikri vardı ki, kendimden geçmiştim. Ertesi gün şehirde bir kimse yanıma yaklaşarak selâm verdi ve; "Gece gemide Hızır aleyhisselâm ile neler konuştunuz? O neler sordu, sen ne cevap verdin?" dedi. Böylece gece gemiye gelenin Hızır aleyhisselâm olduğunu anladım. Daha sonra Hızır aleyhisselâm ile zaman zaman görüşüp sohbet ettik, ondan edeb öğrendim.

"Bir defâsında deniz yolu ile uzak memleketlere seyahate çıkmıştım. Gemimiz bir şehirde mola verdi. Vakit öğle üzeriydi. Namaz kılmak için harâb olmuş bir mescide gittim. Oraya gayr-i müslim bir kimse de gelmiş etrâfı seyrediyordu. Onunla biraz konuştuk. Peygamberlerden meydana gelen mûcizelerle, evliyâdan hâsıl olan kerâmetlere inanmıyordu. Biz konuşurken, mescide birkaç seyyah geldi. Namaza durdular. içlerinden biri, yerdeki seccâdeyi alıp, havaya doğru kaldırıp yere paralel durdurdu. Sonra üzerine çıkıp namazını kıldı. Dikkatlice baktığımda, onun Hızır aleyhisselâm olduğunu anladım. Namazdan sonra bana dönerek; "Bunu, şu münkir kimse için yaptım" dedi. Mûcize ve kerâmete inanmıyan o gayr-i müslim, bu sözleri işitince insâf edip müslüman oldu."

Hızır aleyhisselâm, İlyâs aleyhisselâmla birlikte Peygamber efendimizin (sallallahü aleyhi ve sellem) vefâtında hâne-i saâdetlerine gelip Ehl-i beyt için sabır tavsiyesinde bulundu. Onların geldiklerini ve sabır tavsiye ettiklerini hazret-i Ebû Bekr, Ehl-i beyte bildirdi.

YÛŞA ALEYHİSSELÂM

YÛŞA ALEYHİSSELÂM;

Yûşa aleyhisselâm, İsrailoğullarına gönderilen peygamberlerdendir. Musa aleyhisselâmın yeğeni ve vekiliydi. Hıristiyanlar Yeşû diyorlar. Yusuf aleyhisselâmın neslinden gelen Nûn'un oğludur. Annesi Musa aleyhisselâmın kız kardeşidir. Tam nesebi şöyledir: Yûşa bin Nûn bin Efrahim bin Yusuf bin Ya'kub'dur.

Mısır'da doğan Yûşa aleyhisselâm, Musa aleyhisselâmın en yakın dostlarındandı. Musa aleyhisselâm, Firavun'un zulmü üzerine, Allahü teâlânın emriyle, kendine inanan ve tâbi olanlarla birlikte Mısır'dan Tîh sahrasına hicret ederken, Yûşa aleyhisselâm da onunla beraber bulundu. Musa aleyhisselâmın Hızır aleyhisselâmla görüşmek üzere çıktığı yolculukta onunla

İstanbul Beykoz tepelerinde ziyaret edilen Yûşâ aleyhisselâmın makamı.

beraberdi. Musa aleyhisselâm Hızır aleyhisselâmla karşılaşınca, Yûşa aleyhisselâm geriye döndü.

Allahü teâlâ, Musa aleyhisselâmın kavmine Arz-ı Mev'ûd'u (Filistin ve Şam bölgesini) ihsan edeceğini bildirdi. Fakat İsrailoğulları o beldelerde zalim ve zorba bir kavim olan Amâlikalıların bulunduğunu ileri sürerek gitmek istemediler. Allahü teâlâ, Musa aleyhisselâma vahyedip buyurdu ki:

- Ey Musa! Ben burayı sizin için memleket ve yerleşme yeri olarak yazdım; takdir ettim. Oraya git ve düşmanlardan kim varsa onlarla harp et! Zira onlara karşı sizin yardımcınız benim! Kavminden her koldan bir temsilci seç! Onlar vefakâr ve itaatkâr olsunlar!

Bunun üzerine Musa aleyhisselâm, her bir koldan iyi haber toplayan, sözünde sadık ve vefakâr birer temsilci seçti. Bunları Erîha şehri ve ahalisi hakkında bilgi toplamak için gönderdi. Aralarında Yûşa bin Nûn da bulunuyordu. Haber toplamakla vazifeli kimseler Erîha'ya gittiler. O belde ahalisinin iri cüsseli, çok kuvvetli ve kalabalık olduğunu görünce, Hazreti Yuşa ve Kâlib bin Yuknâ hariç diğerleri korktular. Geriye dönüp, kavimlerine gördüklerini anlatarak, onların harbe gitmelerine mâni oldular.

Musa aleyhisselâmın kavmi, diğer temsilcilerin anlattıklarını dinleyip, harp etmekten vazgeçtiler. İçlerine korku düşüp, feryada başladılar. "Keşke Mısır'da ölseydik. Yahut burada ölsek de, Allah bizi o zalimlerin memleketine sokmasa. Yoksa hanımlarımız, çocuklarımız ve mallarımız ganimet olarak kalacak." dediler.

Yûşa bin Nûn ile Kâlib bin Yuknâ ise kavimlerine

gelip, Erîha beldesi ahalisinin kötü hâllerinden bahsetmediler. Diğer kabilelerden, o belde ahalisi hakkındaki haberleri duyanlara ise, korkulacak birşey olmadığını, Allahü teâlânın yardım ve inayetiyle Erîha'nın fethedileceğini bildirip, Musa aleyhisselâma yardımcı olmaya çalıştılar. Onlara dediler ki:

- Ey İsrailoğulları! Amâlikalıların şehrinin kapısından hemen girin! Onların vücutlarının büyüklüğünden korkmayın! Biz onları gidip gördük ve öğrendik. Onların bedenleri büyük ve kuvvetli, fakat kalbleri zayıftır. Sizinle harp etmeye ruhî metanetleri yoktur. Bir defa kapıdan girdiniz mi, Allahü teâlânın vaat ettiği yardımın size gelmesiyle, elbette siz galiplerden olursunuz. Siz, gerçekten inanan, Allahü teâlânın vadini tasdik eden kimseler iseniz ve Musa aleyhisselâmın peygamber olduğuna inanıyorsanız, düşmanların boy ve cüsselerine bakarak aldanmayınız! Onlardan korkmayınız! Size ilâhî yardımın geleceği hususunda ve her hâlinizde Allahü teâlâya tevekkül ediniz!

İsrailoğulları, Yûşa aleyhisselâm ile Kâlib bin Yuknâ'nın söylediklerine inanmadılar ve Musa aleyhisselâmın nasihatlerine uymadılar. Yûşa bin Nûn ve Kâlib bin Yuknâ aleyhimesselâmı taş ve sopalarla öldürmek istediler.

İsrailoğulları Yûşa bin Nûn ve Kâlib bin Yuknâ'yı taşlayıp, Musa aleyhisselâma karşı gelerek Allahü teâlâya isyan edince, Musa aleyhisselâm üzüldü. Allahü teâlâ, İsrailoğullarını kırk sene müddetle Arz-ı Mev'ûd denilen bölgeye girmelerini haram kıldığını ve onların Tîh sahrasından çıkamayacaklarını bildirdi. "Biz harbe gitmeyiz!" diyerek isyan eden

kimseler, kırk sene müddetle Tîh sahrasında şaşkın bir hâlde dolaştılar. Kırk senenin sonuna doğru, Harun aleyhisselâm ve ondan üç sene sonra da kardeşi Musa aleyhisselâm vefat etti.

Hazreti Musa'nın halifesi

Musa aleyhisselâm vefat ederken, yerine Yûşa aleyhisselâmı halife bıraktı. Allahü teâlâ, Yûşa aleyhisselâmı da İsrailoğullarına peygamber olarak vazifelendirdi. Bu sırada Musa aleyhisselâma karşı çıkıp; "Biz harbe gitmeyiz!" diyen kimseler ölmüş, onların yerlerinde oğulları ve torunları çoğalmıştı. Allahü teâlâ, Yûşa aleyhisselâma, İsrailoğullarını toplayıp Tîh sahrasından çıkarmasını ve Arz-ı Mev'ûd denilen bölgeye gidip, cebbarlarla (zalimlerle) harp etmesini emretti.

Yûşa aleyhisselâm, İsrailoğullarını toplayarak Erîha şehrini kuşattı. Kuşatma altı ay sürdü. Nihayet bir cuma günü akşam üzeri, mucizeler göstererek şehri fethetti. Yûşa aleyhisselâm ve ona inananlar Erîha'yı fethettikten sonra, Ilya şehrini de aldılar. Bu şehrin Yûşa aleyhisselâm tarafından fethedildiğini duyan çevre şehirlerin hükümdarlarından beşi, bir araya gelip, İsrailoğullarıyla topluca savaşa girdiler. Sonunda hepsi de yenilerek hezimete uğradılar.

Bel'am bin Baura

Yûşa aleyhisselâm, Erîha, İlya şehirlerini ve civarını fethettikten sonra, Belka şehri üzerine yürüdü. Belka şehrinin Belak ismindeki zalim hükümdarı, Yûşa aleyhisselâma karşı âciz kalıp, İsm-i azam duasını bilen, her duası kabul olan, ilim ve ibadette yüksek, sözlerini yazıp isti-

fade etmek için elinde hokka ve kalem ile yanında 2000 kişi bulunan ve ibrahim aleyhisselâmın dinine inanan Bel'am bin Baura isimli kimseden yardım istedi. Yûşa aleyhisselâma ve ordusuna karşı beddua etmesini talep ettiler. Belka şehri ahalisi de gelip, beddua etmesi için Bel'am bin Baura'ya yalvardılar.

Bel'am, Allahü teâlânın peygamberine karşı beddua edemeyeceğini bildirdiyse de, azgın ve imansız Belka şehri ahalisi, bedduada bulunması için daha çok ısrar ettiler. Bel'am bin Baura'ya hediyeler getirip, birçok dünyalık vaat ettiler. Zalim hükümdar da, beddua etmediği takdirde, onu idam edeceğini söyleyerek idam sehpası kurdurdu.

Bütün bunlar karşısında, Bel'am bin Baura'nın gönlünde dünya malına ve servetine karşı meyil belirdi. Dua etmeye razı olarak, şehrin dışındaki Husban dağına gitti. Ellerini dua için kaldırdığı zaman, dilinden, Belka şehri ahalisi aleyhine, Yûşa aleyhisselâm ve İsrailoğulları lehine kelimeler dökülmeye başladı. Bu sözleri işiten Belka şehri ahalisi dediler ki:

- Ey Bel'am! Ne yapıyorsun? Onlara dua, bize beddua ediyorsun!

Bel'am onlara şöyle cevap verdi:

- Bu sözleri isteyerek söylemiyorum. Allah tarafından böyle konuşturuluyorum!

Dua etmeye çalıştığı sırada, Allahü teâlânın hikmetiyle, Bel'am'ın dili ağzından çıkıp göğsü üzerine sarktı. Allahü teâlânın kendisine ihsan ettiği nimetlerin kıymetini bilmeyen, irade-i cüz'iyesini şeytanın ve kötü insanların istekleri doğrultusunda kullanan Bel'am bin Baura, nefsin ve şeytanın

saptırmasıyla, dünya malına ve kadına meylederek yeni hileler peşine düştü ve imansız öldü. Kur'an-ı kerimde A'raf suresinin 175. ve 176. ayet-i kerimelerinde soluyan köpeğe benzetildi. "Onun gibiler köpek gibidir." sözü, dillerde darbımesel olarak kaldı.

Uzun bir kuşatmadan sonra Belka şehrini fetheden İsrailoğulları, Belak'ı ve Bel'am bin Baura'yı öldürdüler. Böylece Belka şehri, İsrailoğullarına geçmiş oldu.

İsrailoğullarının serkeşliği

Yûşa aleyhisselâmın kumandası altında, Erîha, İlya ve Belka şehirlerinin fethedilmesinden sonra, Arz-ı Mev'ûd diye bilinen Filistin ve Şam diyarı, peyderpey İsrailoğullarının eline geçti.

Yaptıkları azgınlık ve isyanların cezası olarak, kırk sene müddetle Tîh sahrasında kıtlık ve yokluk içinde kalan İsrailoğulları, Arz-ı Mev'ûd'a gelip, türlü türlü nimetlerden istifade etmeye başladılar.

Beyt-i Mukaddes'in bulunduğu Kudüs'e girdikleri sırada, Tîh sahrasından kurtuldukları ve Arz-ı Mev'ûd'daki türlü nimetlere kavuştukları için, cenab-ı Hakka şükür secdesi yapmaları ve geçmiş günahlarına tövbe ve istiğfar etmeleri emredildi. "Hıtta", yani "Ya Rabbi! Bizim dileğimiz günahlarımızın affolmasıdır. Ya Rabbi! Bizim günahlarımızı affedip, amel defterimizden silmeni niyaz ederiz!" demeleri bildirildi.

Fakat İsrailoğulları, Allahü teâlânın bu emrini hafife alıp; "Hıtta" kelimesi yerine, buğday manasına gelen "Hınta" dediler. Allahü teâlâ, emrini hafife alıp alay ettikleri için, onlara azabını gön-

derdi. Asi olanların hepsi, bir saat içinde, ölüp helâk oldular.

Nitekim hadis-i şerifte buyuruldu ki:

(İsrailoğullarına, "Beyt-i Makdis'e, kapısından, secde eder olduğunuz hâlde, mütevazı bir şekilde giriniz ve ya Rabbi, hıtta [Yaptığımız hata ve günahlarımızı bağışlamanı senden niyaz ederiz.] deyiniz!" **diye emrolundu. Onlardan zalim olanlar, hafife alıp alay etmek için bu emirleri değiştirdiler ve ellerini kalçalarına dayayıp, ayaklarını sürüyerek kibir ve gurur ile girdiler.)**

Yûşa aleyhisselâm, Erîha ve Kudüs şehirlerini fethedince, o beldelerin ahalisinden birçoğu, eman dileyip, imana geldi. Bu bölgedeki diğer şehirleri de fetheden Yûşa aleyhisselâm, batıda beş şehire gidip orayı da düşmanlardan aldı. Daha sonra Şam diyarına giderek, orada yerleşmiş otuz bir hükümdarlığın beldelerini zapt etti. Putperest ve Allahü teâlâya isyan eden hükümdarları öldürtüp, memleketlerini İsrailoğulları arasında taksim eyledi.

Arz-ı Mev'ûd denilen beldeleri yedi yılda fethedip, İsrailoğullarını oraya yerleştiren Yûşa aleyhisselâm, yirmi yıl daha İsrailoğullarına, Musa aleyhisselâma nazil olan Tevrat'ı okudu ve hükümlerini açıkladı. Onların Allahü teâlâya iman ve ibadet üzere kalmalarına çalıştı.

Hazreti Yûşa'nın vefatı

Yûşa aleyhisselâm, ömrünün sonuna doğru hastalandı. Bunu duyan Selem hükümdarı Bârık, bütün halkıyla mürted olup, dinden çıktı. Yûşa aleyhisselâm, hastalığı sebebiyle ona karşı harbe gidemedi. Yerine Kâlib bin Yuknâ'yı halife tayin etti.

Mürtedlere de bedduada bulundu. Musa aleyhisselâmın vefatından sonra, yirmi yedi yıl, insanlara, Allahü teâlânın emirlerini bildirdi ve 127 yaşında vefat etti. Kabrinin, Nablûs veya Halep yakınındaki Mearre şehrinde olduğu rivayet edilir.

Yûşa aleyhisselâm; İstanbul'a hiç gelmedi. Beykoz tepelerinde ziyaret edilmekte olan kabrin, Yûşa peygambere ait olup olmadığını kesin olarak söylemek uygun değildir. Bir velî veya havarîlerden birinin kabri olabilir. Böyle ise, yine kıymetlidir.

Yûşa aleyhisselâmın vefatından sonra, Kâlib bin Yuknâ, Allahü teâlâya iman edenlerle birlikte, daha önce mürted olup dinden çıkan Bârık üzerine yürüdü. Selem diyarını fethedip, bunlardan on bin kadarını öldürdü. Bârık ve ileri gelenlerini yakalayıp esir etti. Ölümden kurtulup dağlara kaçanlar da, Yûşa aleyhisselâm daha önce beddua ettiği için, zillet ve sıkıntı içinde yaşayıp telef oldular.

Hazreti Yûşa'nın fazileti

Yûşa aleyhisselâm kara yağız, orta boylu, güzel yüzlü, iri gözlü, yassı göğüslü bir görünüşe sahip idi. Yüzünün güzelliği Yusuf aleyhisselâma çok benzerdi. Görenler hayran kalırdı. Güzelliğini görmek için gelirler; "Ey salih kul, sana selâm vermeye geldik!" derlerdi. O ise cevap vermeye hayâ ederdi. Cesur, kahraman, yiğit, harp taktik ve tekniğinde mahaharet sahibi idi. Zamanında yaşayan insanların; gerek dış görünüş, gerekse ahlâk ve huy yönünden en üstünlerindendi. Musa aleyhisselâma gönderilen Tevrat'ın hükümleri üzerine amel edip, insanlara tebliğ etmekle vazifelendirilmişti.

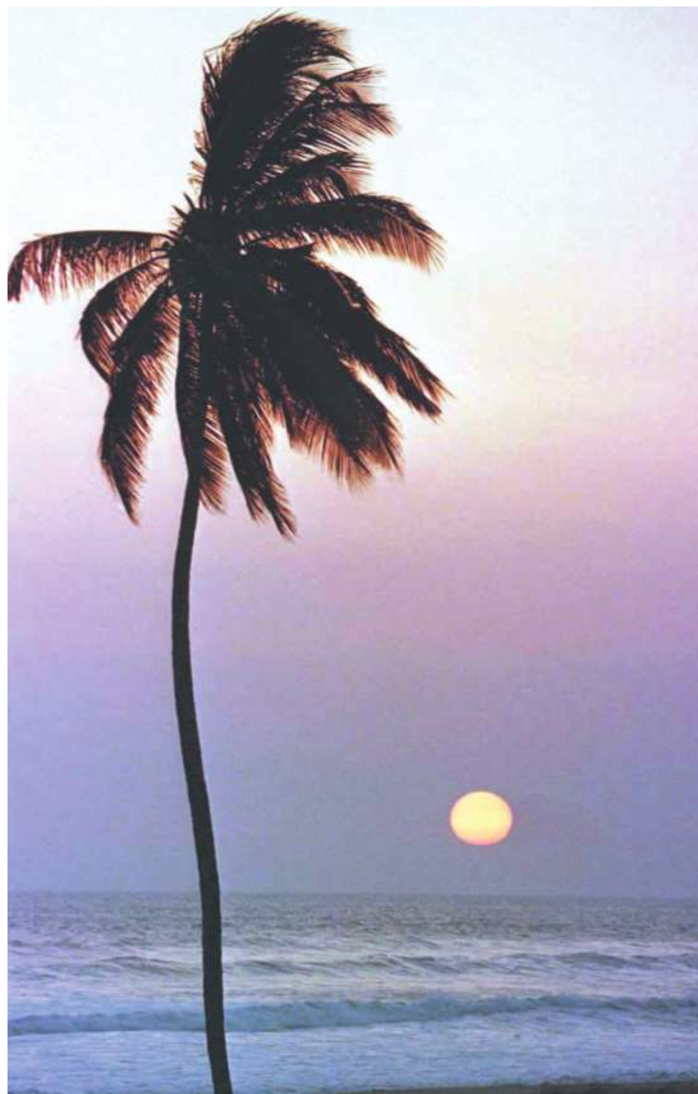
Hazreti Yûşa'nın mucizeleri

Yûşa aleyhisselâm, yapmış olduğu birçok muharebe ve fetihler esnasında, insanlara Hakkı tebliğ ederken, bazı mucizeler de göstermiştir. Mucizelerinden bir kısmı şöyledir:

1- Yûşa aleyhisselâm, Erîha'yı fethetmek üzere İsrailoğullarını topladı ve giderken Şeria (Ürdün) nehrinin suları çok olduğu için geçemediler. Nehrin üstünde köprü de yoktu. Yûşa aleyhisselâm dua edince, Şeria nehrinden bir yol açıldı. İsrailoğulları o yoldan geçtikten sonra, sular tekrar eskisi gibi akmaya devam etti.

2- Kale surlarının yıkılması: Bir şehrin fethi esnasında, muhasara (kuşatma) uzun sürmüştü. Surlarda gedik açılamamıştı. Yûşa aleyhisselâm dua etti. Allahü teâlânın kudretiyle yer sarsılıp kalenin surları yıkıldı. Yûşa aleyhisselâm ve ona inananlar oradan girip, şehri fethettiler.

3- Güneşin batmasının geciktirilmesi: Yûşa aleyhisselâm, Kudüs şehrini cuma günü fethetmişti. Ancak, cuma günü muhasara devam ederken, güneş batmak üzereydi. Cumartesi gününe kalırsa, Musa aleyhisselâmın dininde o gün mukaddes sayıldığı için harp edemeyecekti. Yûşa aleyhisselâm, güneşin bir müddet daha batmaması için Allahü teâlâya yalvarıp; "Ey Allahım! Güneşi geri al!" diye dua etti. Veya güneşe; "Sen Allahın emrindesin, ben de Onun emrindeyim. Bu sebeple, yerinde durmanı, Allahü teâlânın düşmanlarından, akşamdan önce intikam almayı istiyorum" dedi. Allahü teâlânın emri ve takdîriyle, batmak üzere olan güneş yükseldi. Bir müddet daha gündüz devam edip, Kudüs fethedildikten sonra battı.

HAZKÎL ALEYHİSSELÂM

HAZKÎL ALEYHİSSELÂM;

İsrâiloğullarına gönderilen peygamberlerden veya Allahü teâlânın velî kullarından. Yâkûb aleyhisselâmın oğullarından Lâvi'nin neslindendir. Babası Bura veya Buri veya Nuri'dir. Mûsâ aleyhisselâmın vefâtından sonra gönderilen üçüncü peygamberdir. Birçok müfessirler (tefsîr âlimleri) Mü'min (Gâfir) sûresi 28-45. âyetlerinde bildirilen Firavun'un sarayındaki vazîfelilerden olup, Mûsâ aleyhisselâmı ve ona inananları müdâfaa eden ve Firavun'un kızının saç tarayıcısı Mâşitâ Hâtun'un kocası olan kimsenin Hazkîl aleyhisselâm olduğunu bildirmişlerdir. Allahü teâlâ onun duâsı bereketiyle ölen binlerce kişiyi diriltti.

Çocukluğu ve gençliği Mısır'da geçen Hazkîl aleyhisselâm, Firavun'un sarayında hazînedârlık (mâliye bakanlığı) yaptı. Mûsâ aleyhisselâma inanmış olup, îmânını gizlemişti. Sarayda olduğu ve Firavun'un herkese kendini ilâh tanıtıp secde ettirdiği hâlde o, bir olan Allahü teâlâya kalpten inanıyor, ibâdetlerini gizli gizli yapıyordu. Firavun ve adamlarının Mûsâ aleyhisselâm ve ona inananların hepsini yok etmeye karar verdikleri sırada, çeşitli iknâ edici sözler söyleyerek Firavun'u bu fikrinden vazgeçirmeye çalıştı. Fakat daha sonra zindana atıldı. Firavun'un kızının isteği üzerine zindandan çıkarılan Hazkîl aleyhisselâm, Mûsâ aleyhisselâma inandığını açıkça îlân edip, ona yardımcı oldu. Bundan sonra devamlı olarak Mûsâ aleyhisselâmın yanında kaldı. Mûsâ aleyhisselâmla birlikte Kızıldeniz'den geçip, İsrâiloğullarının Tîh sahrasında kaldığı kırk sene boyunca onun hizmetinde bulundu. Mûsâ aleyhisselâmın vefâtından sonra,

HAZKÎL ALEYHİSSELÂM

Yûşâ bin Nûn ve Kâlib aleyhimesselâm adlı peygamberlerden sonra İlyâ (Kudüs) bölgesine peygamber olarak gönderildi.

Mûsâ aleyhisselâma gönderilen Tevrât'ın emir ve yasaklarını İsrâiloğullarına bildirdi. Daha sonra Irak taraflarına gidip insanları hak dîne dâvet etti. Dâverdan bölgesindeki müminlere zulmeden hükümdârlara karşı harbe gitmek üzere o bölge ahâlisini çağırdı. Fakat onlar ölümden korktukları için harbe gitmediler. Allahü teâlâ onlara isyânlarının cezâsı olarak tâûn (salgın vebâ) hastalığı gönderdi. Vebâdan kaçmak üzere bulundukları şehirden çıkan bu insanların hepsi, işittikleri bir korkunç sesle öldüler. Hazkîl aleyhisselâm kavminin başına gelenleri görünce, acıyıp, onları tekrar diriltmesi için Allahü teâlâya duâ etti. Allahü teâlâ Hazkîl aleyhisselâmın duâsı sebebiyle onları diriltti. O insanlar kendi şehirlerine dönüp, Mûsâ aleyhisselâmın dîni üzere yaşadılar ve ecelleri gelince vefât ettiler. Hazkîl aleyhisselâm onların evlâdlarına Allahü teâlânın emir ve yasaklarını anlattı. Daha sonra Bâbil diyârına gitti ve orada vefât etti.

KÂLİB ALEYHİSSELÂM

KÂLİB ALEYHİSSELÂM;

İsrâiloğullarına gönderilen peygamberlerden. Yâkûb aleyhisselâmın on iki oğlundan Şem'ûn'un neslindendir. Babasının ismi Yuknâ'dır. Tam ismi, Kâlib bin Yükna bin Bariz bin Yehuda bin Yakub'dur. Kendisine Yûşâ aleyhisselâmdan sonra peygamberlik verildi. Mûsâ aleyhisselâma bildirilen dînin emir ve yasaklarını insanlara tebliğ etti (bildirdi.)

Musa aleyhisselama gençliğinden itibaren yardım etti. Mûsâ aleyhisselâm Allahü teâlânın emriyle İsrâiloğullarını Arz-ı mev'ûd (Filistin ve Suriye) denilen yere götürmek üzere yola çıkınca, İsrâiloğullarının her kolundan birer temsilci seçerek, Filistin bölgesinde yaşayan cebbârların (zâlim hükümdârların) ve ahâlisinin durumu hakkında haber getirmeye gönderdi. Bu temsilciler arasında Kâlib aleyhisselâm da vardı. Gidenler, cebbârların ve ahâlinin iri cüsseli ve kuvvetli olduklarını görerek korktular. Gördüklerini isrâiloğullarına anlatıp, onları harbe gitmekten vazgeçirdiler. Temsilciler arasında bulunan Yûşâ bin Nûn ve Kâlib bin Yuknâ aleyhimesselâm gidip gördükleri kimselerin, görüldüğü gibi kuvvetli olmadıklarını, zâhirde öyle olsa bile korkak ve kalplerinin zayıf olduğunu söylediler. İsrâiloğullarının, Allahü teâlânın yardımıyla o beldeleri fethedebileceklerini anlattılar. İsrailoğoğulları Yûşâ ve Kâlib aleyhimesselâma karşı çıkarak taşa tuttular. Fakat Mûsâ aleyhisselâmın diğer yardımcıları gibi Kâlib aleyhisselâm da azan ve yoldan çıkan İsrâiloğulları karşısında onu yalnız bırakmayıp, yardım ettiler.

Allahü teâlâ Kur'ân-ı kerîmin Mâide sûresi 23. âyetinde meâlen buyurdu ki:

KÂLİB ALEYHİSSELÂM

Allahü teâlâya îmân edip, O'ndan korkanlardan (Yûşâ bin Nûn ve Kâlib bin Yuknâ adındaki) iki kimse, İsrâiloğullarına dediler ki: "**Ey İsrâiloğulları! Cebbârların** (zâlimlerin) **şehrinin kapısından hemen girin** (onların iri cüsseli olmalarından korkmayın). **Bir defa kapıdan girdiniz mi** (Allahü teâlânın yardımıyla) **elbette siz gâliplerden olursunuz. Siz gerçekten mümin kimseler iseniz, Allahü teâlâya tevekkül ediniz."**

İsrâiloğullarının Tih Çölünde kaldığı kırk sene içinde, Mûsâ aleyhisselâmın yanından ayrılmayan Kâlib aleyhisselâm, onun vefâtından sonra, Yûşâ aleyhisselâma yardım etti. Yûşâ aleyhisselâm vefât etmeden önce Kâlib aleyhisselâmı yerine halîfe bıraktı. Yûşâ aleyhisselâmın vefâtından sonra İsrailoğoğullarından ordu hazırlayıp, zâlim hükümdârlarla savaştı ve onları mağlûb etti. Sonra Mısır'a gitti. Hazkîl aleyhisselâmla birlikte İsrailoğullarının Allahü teâlâya îmân ve ibâdet edip, Mûsâ aleyhisselâmın dîni üzere kalmaları için çalıştı ve Mısır'da vefât etti.

İLYAS ALEYHİSSELÂM

İLYAS ALEYHİSSELÂM;

İlyas aleyhisselâm, İsrailoğullarına gönderilen peygamberlerdendir. Babası Yasin olup, Harun aleyhisselâmın neslindendir. Nesebi İlyas bin Yasin bin Finhas bin Ayzar bin Harun'dur.

Musa aleyhisselâmın vefatından sonra, onun dinini devam ettirmek üzere Yûşa aleyhisselâm, İsrailoğullarına peygamber olarak gönderildi. Yûşa aleyhisselâm, Erîha şehrini ve diğer Filistin topraklarını fethedip, buraları, İsrailoğulları kabileleri arasında paylaştırdı. Bundan sonra, İsrailoğullarından her kabile, kendi başına hareket etmeye başladı. Bu arada ismi Kur'an-ı kerimde bildirilmeyen birçok peygamber, İsrailoğullarına gönderildi. Bu peygamberler, Tevrat'ın hükümlerini unutan ve bunlara uymayan İsrailoğullarını uyarmak ve onları Tevrat'ın hükümlerine tâbi kılmak için tebliğde bulundu.

Bunlardan biri de İlyas aleyhisselâmdır. İsrailoğulları, Filistin topraklarını elde edince, kabilelerden biri de Balbek'te yerleşti. İlyas aleyhisselâm Balbek'te yerleşen Benî İsrail kabilesine peygamber olarak gönderildi. O zamanda Balbek'te hüküm süren zalim bir hükümdar vardı. Bal adını verdiği altından bir put yapmıştı. Halkı bu puta tapmaya zorlardı. Bulundukları beldenin ismi "Bek" iken, bu putun ismi ile birleştirilerek Balbek demişlerdir.

Balbek'te yaşayanlar, altından yaptıkları büyük bir puta tapıyorlardı. İlyas aleyhisselâm, bunlara, **"Allahü teâlânın azabından korkmaz mısınız? O en güzel yaratanı bırakıp da Bal putuna mı tapıyorsunuz? Allah sizin ve atalarınızın Rabbidir."** diyerek nasihat etti. Fakat insanlar, onun nasihatlerine

uymadılar. Onları Allahü teâlânın azabı ile korkuttu ise de, dinlemeyip, İlyas aleyhisselâmı beldelerinden çıkardılar. İsyanları sebebiyle Allahü teâlâ, memleketlerinden bereketi kaldırdı. Yağmurlar yağmaz oldu ve kıtlık başladı. Hayvanları susuzluktan kırıldı. Başlarına çeşitli musibet ve belâlar geldi.

İlyas aleyhisselâm ise, onlar böyle sıkıntı içinde iken, gittiği her yerde imanı yayıyor, halka anlatıyordu. Bütün evlerde kıtlık varken, iman edenlerin evlerine İlyas aleyhisselâmın mucizesi ile bereket gelmişti. Herkes kokmuş leş yemek mecburiyetinde kalırken, iman edenlerin evi yiyeceklerle dolup taşıyordu. Hükümdarların hazineleri para ile dolu olmasına rağmen, satın alacak yiyecek bulamıyorlardı.

Nihayet bu belâ ve musibetlere; İlyas aleyhisselâmı dinlemedikleri, iman etmedikleri için düştüklerini anladılar. İlyas aleyhisselâmı Balbek'ten çıkardıklarına pişman oldular. Onu; köylerde, kasabalarda, dağlarda, ovalarda ve her yerde aramaya başladılar. Bulunca, kendisinden af dilediler. Yaptıklarına pişman olduklarını söyleyip, ısrarla Balbek'e dönmesini istediler. İlyas aleyhisselâm da Balbek'e döndü. Balbek ahalisini toplayıp, onlara dedi ki:

- Size yazıklar olsun! İsyanınız sebebiyle yağmur yağmadı; kıtlıktan perişan oldunuz. Bu yüzden hayvanlarınız susuzluktan kırıldı, ağaçlar ve bitkiler kurudu. Batıl, boş bir gurur ve kibir içindesiniz. Taptığınız putlar, size hiçbir fayda veremez. Haydi putlarınızı çıkarın, size yardımcı olsunlar! Onlar size yardımcı olamaz. Biliniz ki, siz batıl bir yoldasınız. Putlara tapmaktan vazgeçip, vakit kaybetmeden, derhal iman ediniz!

İsrailoğulları, putu terketmek hususunda tered-

düt gösteriyorlardı. İlyas aleyhisselâm, onların tereddütlerinin boş ve manasız olduğunu bildirerek dedi ki:

- Söyleyin Bal putunuza, size yağmur yağdırsın!

İsrailoğulları, kendi elleriyle yaptıkları putun, bunu yapamayacağını pekâlâ biliyorlardı. İlyas aleyhisselâmın bu ikazı üzerine, iman ettiler ve ona tâbi olacaklarına dair söz verdiler. Bunun üzerine, İlyas aleyhisselâm dua etti. Belâ ve musibetlerin kalkıp, ferahlığın gelmesi için yalvardı. Allahü teâlâ duasını kabul buyurup, bolluk ve bereket ihsan eyledi. Bol yağmur yağdı. Her taraf yemyeşil oldu. Balbek halkı, ekip biçmeye başladı ve ferahlığa kavuştu.

İsrailoğulları, bu hâlde, bir müddet İlyas aleyhisselâma tâbi oldular. Fakat imandaki sebatları fazla sürmedi. Yine isyan ederek, eski sapıklıklarına döndüler.

İlyas aleyhisselâm, tekrar nasihat edip ikaz etti ise de dinlemediler. Bunun üzerine, onların dinlerinden döndüklerine ve doğru yola gelmeyeceklerine iyice kanaat getirdi. Bu hâle pek ziyade üzüldü ve kendisini, bu azgın insanlardan ayırması için, Allahü teâlâya dua etti. Allahü teâlâ, İlyas aleyhisselâmın duasını kabul buyurup, onların arasından ayrılarak başka bir yere gitmesine müsaade etti. Böylece İlyas aleyhisselâm bulunduğu yeri terk etti. İsrailoğulları, İlyas aleyhisselâmın gitmesinden sonra, isyanları sebebiyle perişan bir hâle düştüler. İman ve itaat etmemenin dünyadaki cezasını çektiler.

İlyas aleyhisselâm Balbek'ten ayrıldıktan sonra, Allahü teâlânın emirlerini insanlara bildirmek ve imanı yaymak için dolaşırken, yolu bir köye düşmüştü. Bu köydeki insanlara nasihatte bulunup,

iman etmeye davet etti. Bunun üzerine halk, onu sevip köylerinde bir müddet kalmasını istediler. Kabul etti ve İsrailoğullarından ihtiyar bir kadının evine misafir oldu. Bu kadının hasta bir oğlu vardı. Kadın, oğlunun hastalıktan kurtulması için İlyas aleyhisselâmdan, Allahü teâlâya dua etmesini istedi. İlyas aleyhisselâm abdest aldı ve iki rekât namaz kıldıktan sonra, çocuğun şifa bulması için dua etti. Allahü teâlâ duasını kabul buyurup, hastaya şifa ihsan eyledi. Bu çocuğun ismi Elyesa idi. İyileştikten sonra, İlyas aleyhisselâmın yanından hiç ayrılmadı. Ondan Tevrat'ı öğrendi. Elyesa, İlyas aleyhisselâmdan sonra İsrailoğullarına peygamber olarak gönderildi.

İlyas aleyhisselâmın peygamberliği, Kur'an-ı kerimde bildirilmiş olup, bu husustaki ayet-i kerime mealen şöyledir: **(İlyas da, şüphe yok ki, gönderilmiş peygamberlerden idi.)** [Saffat 123]

İlyas aleyhisselâmın Hızır aleyhisselâm ile buluştukları rivayet edilmiştir. Bu sebeple, bilhassa Anadolu'da halk, **Hıdrellez** denilen bir günde kırlara çıkarak, gezip eğlenmeyi âdet hâline getirmiştir. (Bu günün dinî bir hüviyeti ve kudsiyeti yoktur.)

Soğuk ve bahar mevsiminde insanların açık havaya ve yeşilliğe çıkma arzuları, Hızır ile İlyas'a (aleyhimesselâm) duyulan sevgi ve saygı ile birleştirilerek böyle bir âdet ortaya çıkmıştır. İslâmiyet, Hızır ve İlyas'ın Allahü teâlânın sevdiği kullarından olduğunu haber veriyor. Fakat onlar adına mukaddes bir gün tayin edildiğini bildirmiyor. Âdet olarak yapılan şeyler dine ters düşmezse, yani dinin emirlerinin yapılmasına engel değilse ve dinin yasak ettiği şeylerin yapılmasına sebep olmazsa, bir zararı yoktur.

ELYESA ALEYHİSSELÂM

ELYESA ALEYHİSSELÂM;

Elyesa aleyhisselâm, İsrailoğullarına gönderilen peygamberlerdendir. Nesebi Elyesa bin Ahtub bin Adiy bin Şütlem bin Efrahim bin Yusuf'dur. İlyas aleyhisselâmdan sonra gönderilmiştir. Her ikisi de Musa aleyhisselâmın dinini yaymakla vazifelendirilmiş nebî idiler.

İlyas aleyhisselâm, peygamber olarak gönderildiği Bal halkının, küfürde ısrar edip, bir türlü iman etmeye yanaşmamaları üzerine, Allahü teâlânın izni ile Balbek'te yaşayan bu kabile arasından ayrılıp gitti. Başka beldelerde yaşayanları, Allahü teâlâya iman ve ibadet etmeye davet etti. Bu davetleri sırasında, uğradığı bir belde halkı tarafından çok sevilip, orada kalması istendi. Bunun üzerine bir müddet orada kaldı. Bu sırada ihtiyar bir kadının evinde misafir olmuştu. Bu kadın Elyesa aleyhisselâmın annesi idi.

İlyas aleyhisselâmın duası ile iyileşen Elyesa aleyhisselâm, Tevrat-ı şerifi öğrendi. İlyas aleyhisselâmdan sonra Elyesa aleyhisselâm, Allahü teâlâ tarafından peygamber olarak görevlendirildi.

Elyesa aleyhisselâm, İsrailoğullarının ıslahı için uğraştı, tebliğ vazifesi yaptı. Azgınlık ve taşkınlıklarını günden güne artıran bu kavim, Allahü teâlânın kendilerine gönderdiği kitabın gösterdiği yoldan ayrıldılar. Kabileler, devletin başına geçmek yarışına girdiler. Aralarındaki ayrılık ve başka memleket meseleleri yüzünden birbirlerine düştüler. İsrailoğulları arasındaki fitnenin, kavga ve çekişmelerin sonu gelmez oldu.

Nihayet Allahü teâlâ, onların üzerlerine Asur Devletini musallat kıldı. Onlara esir olup, zelil ve perişan bir hayat sürmeye başladılar. Bu hâdiselerin olduğu sıralarda, Yunus aleyhisselâm, Asurluların başşehri olan Ninova'da dünyaya gelmişti.

Elyesa aleyhisselâmdan Kur'an-ı kerimde bahsedilmiş olup, mealen şöyledir:

(İsmail, Elyesa, Yunus ve Lût'u da hidayete erdirdik. Hepsini âlemlere üstün kıldık.) [En'âm 86]

Elyesa aleyhisselâmın mucizelerinden bazıları şunlardır:

Erîha şehri ahalisinin içme suları acılaşmıştı. Halk, bu durumu Elyesa aleyhisselâma bildirip, bu hususta kendilerine yardımcı olmasını istemişlerdi. Bunun üzerine, Elyesa aleyhisselâm, acılaşan suyun içine bir parça tuz atıp; **"Tatlı ol!"** deyince, Allahü teâlânın izni ile su tatlı ve lezzetli olmuştur.

Borçlu ve dul bir kadın, Elyesa aleyhisselâma gelip, fakirliğinden şikâyetçi olmuştu. Elyesa aleyhisselâm, kadına buyurdu ki:

- Evinde neyin var?

- Bir avuç kadar yağım var.

- Git, o yağı bir kap içine koy!

Kadın da gidip, yağı bir kabın içine koydu. Elyesa aleyhisselâmın mucizesi ile o yağ o kadar arttı ki, pek çok kap yağ ile doldu. Fakir kadın, bu sebeple borçlarını ödediği gibi, zengin de oldu.

İsrailoğulları, Elyesa aleyhisselâma bazen uyup, bildirdiği hususları yerine getirdiler. Bazen de muhalefet ettiler. Elyesa aleyhisselâm, vefatına yakın Zülkifl aleyhisselâmı yerine halife tayin etti.

ZÜLKİFL ALEYHİSSELÂM

ZÜLKiFL ALEYHiSSELÂM;

İsrâiloğullarına gönderilen peygamberlerden. Peygamberliği kesin olarak belli olmayıp, âlimlerin ekserisi peygamber olduğunu söylemişlerdir. Asıl ismi Bişr olup, lakâbı Zülkifl'dir. Elyesâ aleyhisselâmdan sonra, kızmadan sabır göstererek dînin emirlerini ve yasaklarını İsrâiloğullarına bildirmeyi üzerine aldığı, kefil olduğu için kefâlet sâhibi mânâsında Zülkifl denilmiştir. Elyesâ aleyhisselâmın amcasının oğludur. Eyyüb aleyhisselamın soyundan olduğu da rivayet edilmiştir. İsrâiloğullarına Mûsâ aleyhisselâmın dîninin emir ve yasaklarını tebliğ etmiştir.

Allahü teâlânın İsrâiloğullarına gönderdiği peygamberlerden Elyesâ aleyhisselâmın eceli gelip vefâtı yaklaşınca Allahü teâlâ rûhunu kabz edeceğini vahiyle bildirdi ve **"Mülkünü, İsrâiloğullarından gece sabaha kadar ibâdet eden, namaz kılan, gündüzleri oruç tutan ve insanlar arasında kızmadan hükm edecek birine ver."** buyurdu. Bu peygamber kendisine verilen emri İsrâiloğullarına bildirdi. Aralarından bir genç kalkıp: "Bu işe ben kefil olurum, üzerime alırım." dedi. Peygamber o gence; "Bu kavmin içinde senden daha büyükleri var, sen otur." dedi. Sonra ikinci defâ aynı teklifi yaptı o genç yine "Kefil olurum." dedi. Üçüncü defâ aynı teklif tekrarlanınca cevap veren yine o genç oldu. Bunun üzerine Elyesâ aleyhisselâm, onu yerine halîfe bıraktı. Bu genç Bişr idi. Bu sebeple o gence Zülkifl lakabı verildi.

Bu genç aldığı vazîfeyi eksiksiz olarak yerine getirmek için çalışırken İblis (Şeytan) onu kıskandı ve bu vazîfeyi yaptırmamak için çeşitli hîlelere başvurdu. Fakat bu genç İblisin

hîlelerine aldanmadan aldığı vazîfeyi eksiksiz yerine getirdi. Bu hâlinden dolayı Allahü teâlâya şükr etti.

Allahü teâlâ Zülkifl aleyhisselâma peygamberlik vazîfesi verdi. Zülkifl aleyhisselâm Mûsâ aleyhisselâmın dîninin emir ve yasaklarını insanlara bildirdi. Tevrât'ı okuyup hükümlerini yerine getirdi. Tebliğ vazîfesini hakkıyla yerine getirdikten sonra Şam beldelerinden birinde vefât etti.

Allahü teâlâ Kur'ân-ı kerîmde meâlen buyurdu ki:

(Yâ Muhammed!) **İsmâil'i, İdrîs ve Zülkifl'i de yâd et** (onların yüksek ve pek mükemmel hâllerini hâtırla). **Hepsi de sabr edenlerden idiler. Ve onları da rahmetimiz içine** (peygamberlik vermek, yâhut âhiret nîmetlerine kavuşturmak sûretiyle) **aldık. Şüphe yok ki, onlar sâlihlerden idiler.** (Enbiyâ sûresi: 85, 86)

(Yâ Muhammed sallallahü aleyhi ve sellem!) **İsmâil'i, Elyesâ'yı ve Zülkifl'i yâd et.** (Onların pek mükemmel hâllerini kavmine anlat.) **Ve** (onların) **hepsi de hayırlılardandı.** (Sâd sûresi: 48)

İSMOİL ALEYHİSSELÂM

İŞMOiL ALEYHiSSELÂM;

İsrâiloğullarına gönderilen peygamberlerden. Hârûn aleyhisselâmın neslinden olup babası Bali bin Alkame'dir. Annesinin adı Hanne'dir. Yakub aleyhisselamın oğullarından Lavi'nin soyundandır. Mûsâ aleyhisselâmın dînini tebliğ etmiştir.

İşmoil aleyhisselâm peygamber olarak gönderilmeden önce, Mısır ve Kudüs arasındaki Bahr-i Rûm (Rum denizi) sâhillerinde yaşayan Amâlikalılar, İsrâiloğullarına musallat olmuşlardı. Amâlikalılar, İsrâiloğullarına saldırıp pekçok kimseyi öldürdüler, on binlercesini de esir ettiler. Mûsâ aleyhisselâmdan beri içerisinde Tevrat'ın bulunduğu ve İsrâiloğulları için birlik ve berâberliğin sembolü olan Tâbût'u da aldılar. Bilhassa Tâbût'un gitmesine çok üzülen İsrâiloğulları dağılıp, perişan bir hâle düştüler. Kendilerini bu durumdan kurtaracak bir peygamber göndermesi için duâ ettiler. Allahü teâlâ İşmoil aleyhisselâmı peygamber gönderdi.

İşmoil aleyhisselam kırk yaşında iken bir gün namaz kılıyordu. Bu sırada Cebrail aleyhisselam gelerek hocasının sesine benzer bir sesle nida etti. İşmoil aleyhisselam hemen hocasının yanına gitti. "Buyurun, ne emrettini efendim" dedi. Hocası düşünüp onun üzülmemesi için ben çağırmadım demedi. "Şimdi git uyu" dedi. Dönüp gidince Cebrail aleyhisselam gelip önceki gibi yine nida etti. İşmoil aleyhisselam yine hocasının yanına gitti. Bunun üzerine durumun farkına varan hocası, "Evladım, dön git ve ben seni çağırınca bana gelme" dedi. Bu hal üç defa tekrarlandıktan sonra Cebrail aleyhisselam İşmoil aleyhisselama gözüküp, kendisine Peygamberliğini

bildirdi ve İsrailoğullarına bildirmesini söyledi. Bunun üzerine İşmoil aleyhisselam, İsrailoğullarına Tevrat'ın emir ve yasaklarını tebliğ etti. İsrâiloğulları önce İşmoil aleyhisselâmı yalanladılar, sonra itâat ettiler.

İsmoil aleyhisselâm, İsrâiloğullarına Allahü teâlâ tarafından Tâlût'un hükümdâr tâyin edildiğini bildirdi. İsrâiloğulları Tâlût'un hükümdarlığını kabul etmedi. Nihâyet çeşitli itirâzlardan sonra Tâlût'un hükümdârlığını kabul ettiler. İçerisinde Tevrat'ın bulunduğu Tâbût'u Amâlikalılardan alıp, İsrâiloğullarına getiren Tâlût, İsrâiloğullarından büyük bir ordu kurdu. Amâlikalılara karşı harbe hazırladı. İşmoil aleyhisselâm Amâlikalılara karşı harbe giderken bir nehirden su içip içmemekle imtihân edileceklerini bildirdi. Bahsedilen nehre gelince, Tâlût'un emrini dinlemeyip nehirden su içen İsrâiloğullarından bazıları imtihanı kaybedip perişan ve sefîl hâlde geri döndü. Aralarında Dâvûd adlı bir gencin de bulunduğu Tâlût'a itâat eden az sayıda kimse nehri geçip Amâlika kavmine gâlip geldi. Amâlika kavmi hükümdârı Câlût'u, Dâvûd adlı genç öldürdü. Nihâyet İsrâiloğulları düşmanlarına gâlib gelip kuvvetlendiler.

İşmoil aleyhisselâm İsrâiloğullarına on bir sene peygamberlik yaptı. Peygamberliğinin 11. senesinden sonra Tâlût'u İsrâiloğullarına hükümdâr tâyin edip elli iki yaşında vefât etti.

YUNUS ALEYHİSSELÂM

YUNUS ALEYHİSSELÂM;

Yunus aleyhisselâm, Musul yakınlarındaki Ninova ahalisine gönderilen peygamberdir. Babası Metâ adında bir zat olup, salih kimselerdendi. Yunus aleyhisselâm, kendisini balık yuttuğu için Zinnûn ve Sahib-i Hût adlarıyla da anılmıştır.

Yunus aleyhisselâm, Asur Devletinin başşehri ve önemli bir ticaret merkezi olan Ninova şehrinde doğdu. Babası Metâ ve annesi, Allahü teâlâya duâ edip, kendilerine bir erkek evlât ihsan etmesini dilediler. Cenab-ı Hak, onlara Yunus'u ihsan etti. Ancak Yunus aleyhisselâm, ana rahmindeyken babası vefat etti. Annesi, onun doğum ve çocukluğu sırasında birçok harikulâde hâller gördü.

Yunus aleyhisselâm Ninova'da büyüdü. Kavmi içinde emin, yalan söylemeyen, yardımsever bir kişi olarak meşhur oldu. Otuz yaşına gelince, Ninova ahalisine peygamber olarak gönderildi. Putlara tapan Ninova halkını, senelerce Allahü teâlâya iman ve ibadet etmeye davet etti. Kavmi, ona iman etmedikleri gibi, birçok eza ve cefada bulundular. Onunla alay ettiler. Fakat Yunus aleyhisselâm, yılmadan ve ümitsizliğe kapılmadan, onları hak dine davet etti. Allahü teâlânın azabı ile onları korkuttu. Fakat Ninova halkı, alay ederek, Yunus aleyhisselâma dediler ki:

- Tek bir kişinin hatırı için azap inip, herkesi yok edecekse, müsaade et de bu azap gelsin!

Yunus aleyhisselâm, kavminin küfürde ısrar etmesine üzülüp, onların arasından ayrıldı. Allahü teâlâ ona vahyedip buyurdu ki:

- Kullarımın arasından ayrılmakta acele etme! Geri dön, kırk gün daha onları imana çağır!

Yunus aleyhisselâm bu ilâhî emir üzerine, kavmine döndü ve onları hak dine davete devam etti. Otuz yedi gün aralarında kaldı. Kavmi yine inanmadı. Bunun üzerine Yunus aleyhisselâm buyurdu ki:

- O hâlde üç güne kadar başınıza gelecek azabı bekleyin! Bunun alâmeti önce benizleriniz sararacaktır!

Sonra, ilâhî bir emir gelmeden, üzüntüyle aralarından ayrıldı.

Yunus aleyhisselâmın haber verdiği gün gelince, Ninovalıların benizleri sarardı. Gökyüzü karardı. Şehri simsiyah bir duman kapladı. Herkesi korku ve telâş sardı. Feryat ve figana başladılar. "Yunus aleyhisselâm aramızda ise korkmayın, eğer gitmişse azap bizi helâk edecektir!" diye söyleştiler.

O zaman Allahü teâlâ kalblerine pişmanlık hissini verdi. Onlar tövbe etmek arzusu ile yaşlı salih bir zata geldiler ve ne yapmaları gerektiğini sordular. O zat da, henüz azabın gelmesine iki gün olduğunu, tövbe etmelerini ve azabı kaldırması için dua etmelerini tavsiye etti.

Bunun üzerine Ninova halkı, Allahü teâlâya ve Onun peygamberi Yunus aleyhisselâma iman ettiler. Allahü teâlâya dua edip azabı kaldırmasını niyaz ettiler. O zamana kadar yaptıkları her türlü kötülük ve haksızlığa da tövbe ettiler. Hatta öyle oldu ki, evlerindeki başkasına ait olan taşları söküp sahiplerine iade ettiler. Bunun üzerine Allahü teâlâ, tövbelerini kabul edip, azabı üzerlerinden kaldırdı. Duanın yapıldığı gün Cuma olup, Aşure Günü idi.

Azabın kalkması ile sevinç içinde şehre dönen Ninova halkı, şehirde Yunus aleyhisselâmı aramaya başladılar.

Yunus aleyhisselâm, kavminden ayrıldıktan

sonra, Dicle nehri kenarındayken, yolcularla dolu olan bir gemiye bindi. Gemi hareket edip kıyıdan uzaklaştı. Gemi bir müddet gittikten sonra durdu ve kımıldamaz oldu. Gemidekiler şaşırıp kaldılar. Ne kadar çalıştılarsa da gemiyi bir türlü yürütemediler. Sonra da; "Aramızda bulunan bir kimse yüzünden gemi yürümüyor." diye aralarında söylendiler. Geminin batacağından endişe edip, paniğe kapıldılar. Durumu uğursuzluk kabul edip, aralarında şöyle bir karara vardılar:

- Burada efendisinden kaçan bir kul vardır. Kur'a atalım, o meydana çıkar!

O zamana kadar âdetleri, kur'a kime isabet ederse, ceza olarak o kimseyi denize atmaktı. Âdetleri gereği kur'a çektiler. Kur'a Yunus aleyhisselâma çıktı. O zaman Yunus aleyhisselâm, bunun, kendisi hakkında ilâhî bir imtihan olduğunu kabul edip, tevekkülle dedi ki:

- O kimse benim!

Gemidekiler, Yunus aleyhisselâma bakıp, salih bir kimse olduğunu anlayıp dediler ki:

- Bu zat köleye benzemiyor!

Yeniden kur'a çektiler. Kur'a yine Yunus aleyhisselâma isabet etti. Bir kere daha tekrar ettiler. Nihayet üçüncü defa çekilen kur'a da Yunus aleyhisselâma isabet etti. Bunun üzerine bazıları dediler ki:

- Şüphesiz bu kişinin bir hatası olmalı!

Yunus aleyhisselâm, yolcuları Allahü teâlâya iman etmeye davet etti. Fakat gemidekiler, Yunus aleyhisselâmı denize attılar. O an gece vaktiydi. Yunus aleyhisselâmı bir balık yuttu. O zaman cenab-ı Hak balığa emredip, onu yaralamamasını, kemiklerini kırmamasını bildirdi. Balık, bu hâl üzere Yunus aleyhisselâmı alıp, denizin derinliklerinde kayboldu.

Yunus aleyhisselâm, balığın karnında sağ, aklı başında ve şuuru yerindeydi. Balığın karanlık vücudunda çok üzgün bir hâlde şöyle niyazda bulundu:

- Ya Rabbi! Ninova'ya dönmeye ve kavmimi imanlı bir şekilde görmeye ümidim sonsuzdur. Bütün bunlara rağmen, senin takdirin ne ise ona razıyım.

O sırada bazı sesler işitti. "Bu nedir acaba?" diye söylendi. Allahü teâlâ, ona, balık karnında olduğunu vahyederek buyurdu ki:

- Ey Yunus! Bu sesler, beni denizde zikreden canlıların sesleridir!

Yunus aleyhisselâm, balığın karnında dahi her zaman zikre devam ediyordu. Melekler onun sesini işitip, Allahü teâlâya arz ettiler. Allahü teâlâ buyurdu ki:

- Bu kulum Yunus'un sesidir. Bir hâli sebebiyle o denizde bir balığın karnındadır.

Yunus aleyhisselâm **"Lâ ilâhe illâ ente sübhâneke innî küntü minezzâlimîn."** duasına devam etti. Bu duası ve tesbihi, onun kurtuluşuna sebep oldu. Balığın karnında üç, yedi veya kırk gün kaldıktan sonra kurtuluşa erdi. Yunus aleyhisselâm, balığın karnından Muharrem ayının onuncu (Aşure) günü çıktı.

Balık onu çıkarıp, sahile bıraktığında; Yunus aleyhisselâm zayıflamış, bitkin, hasta bir durumdaydı ve himayeye muhtaçtı. Cenab-ı Hak ihsan ederek, Hazreti Yunus'u, güneşin yakıcı sıcağından gölgelendirmek için, orada, geniş yapraklı, çabuk büyüyüp yükselen bir ağaç veya bitki bitirdi. Bu ağaç, sinek ve haşaratın zararını da önlemekteydi. Cenab-ı Hak, bir dağ keçisini de emrine verdi. İyice kuvvetleninceye kadar, o dağ keçisi sabah akşam gelip, Hazreti Yunus'u emzirdi. Yunus aleyhisselâm

kendine gelince, Allahü teâlâya şükredip ibadete başladı. Birgün kendisine gölge veren ağacın kuruduğunu görüp üzüldü. Allahü teâlâ ona vahyedip, kavmine dönmesini emir buyurdu ve kavmine, tövbelerini kabul ettiğini bildirmesini emretti.

Yunus aleyhisselâm kavmine gitmek üzere yola çıkıp, Ninova şehri yakınlarına gelince, gördüğü bir çobana, kavminin durumunu sordu. Çoban da dedi ki:

- Peygamberleri olan Yunus aleyhisselâm onlara darılıp gittiğinden, kendi başlarına kaldılar. Cenab-ı Hak onlara azap gönderdi. Azap bulutları başları üzerinde üç gün üç gece durdu. Fakat onlar bin bir pişmanlıkla ağlaştılar. Yunus aleyhisselâmı aramalarına rağmen bir yerde bulamadılar. Neticede Allahü teâlâ onları bağışladı. Üzerlerinden azabı kaldırdı. Şimdi yolları gözetip, kendilerine emir ve yasakları öğretecek Yunus aleyhisselâmın gelmesini bekliyorlar.

Yunus aleyhisselâm, kendisinin, bekledikleri kimse olduğunu ve gidip onlara haber vermesini istedi. Çoban, Ninova'ya gidip Yunus aleyhisselâmın geldiğini haber verdi.

İlk anda Yunus aleyhisselâmın geldiğine inanmayan Ninova halkı, ağacın ve koyunun dile gelip konuşması neticesinde inandılar. Yunus aleyhisselâmın bulunduğu tarafa gittiler. Yunus aleyhisselâmı namaz kılarken buldular. Namazdan sonra onu hasretle kucaklayıp, özür dilediler. Beraberce şehre döndüler. Bundan sonra Yunus aleyhisselâm, onlara, Allahü teâlânın emir ve yasaklarını anlattı. Kavmi mes'ut ve iyilik üzere oldular. Yunus aleyhisselâm seksen üç yaşında, ibadet hâlindeyken Ninova'da vefat etti.

Hazreti Yunus'un mucizeleri

Her peygamber gibi Yunus aleyhisselâmın da mucizeleri olmuştur. Bunlardan bazıları şunlardır:

Balığın karnında yaşamak. Yunus aleyhisselâm, Kur'an-ı kerimde bildirildiği üzere, balığın karnında üç, yedi veya kırk gün yaşamıştır.

Bulutlardan ateş çıkması. Yunus aleyhisselamın duası bereketiyle bulutlardan ateş çıkardı. Birgün Ninovalılar kendisinden buluttan ateş çıkarmasını istediler. Yunus aleyhisselam da dua etti ve bulutlardan ateş çıkarak yere düştü ve birtakım ağaçları yaktı.

Dağdaki kayadan su çıkması.

Kelerin şehadeti. Ninovalılar kendisinden mucize isteyince, eliyle dağa işaret etmesi vahyolundu. Dağa işaret edince dağdan bir keler çıkarak dile geldi ve "Ey insanlar, biliniz ki Yunus aleyhisselam hak peygamberdir. Sizi cennete, Rabbinizin magfiretine davet ediyor" dedi.

Kapı halkasının altın olması. Ninova hükümdarını imana davet edince şu kapımdaki halka altın olursa iman ederim dedi. Yunus aleyhisselam da eliyle tutunca halka altın oluverdi.

Su üzerinde odunsuz ateş yakmak.

Vahşi hayvanların onun güzel sesini dinlemek için etrafında toplanması.

Hazreti Yunus'un duası

Âlimlerimiz buyurdu ki:

Balığın karnındayken Hazreti Yunus'un yaptığı dua; **"Lâ ilâhe illâ ente sübhâneke innî küntü minez-zâlimîn"** idi. Müslüman bir kişi bu duayı her ne şey için okursa, Allahü teâlâ elbette onu kabul eder.

DAVUD ALEYHİSSELÂM

DAVUD ALEYHİSSELÂM

Nesebi ve yetişmesi

İsrailoğullarına gönderilen peygamberlerdendir. Hem peygamber hem de sultan idi. Nesebi, Davud bin Eyşa bin Uveyd bin Selmun bin Bâ'ir bin Yahşun idi. Yakub aleyhisselamın oğullarından Yehuda'nın soyundan idi. Kısa boylu, ak tenli, mavi gözlü, düz saçlı idi. On iki kardeşi daha vardı. Önceleri koyun güderdi. Çobanlık yaptığı zamanlarda vahşi hayvanlar bile onun isteklerini yerine getirirdi. Bir defasında bir aslanın üzerine bindiği rivayet olunur. Çobanlık yaparken ibadetini de aksatmazdı. Bir defasında babasına demiştir ki "Ben dağlar arasında yol alırken tesbih okuyordum. Dağlar ve taşlar da benimle birlikte tesbih ediyordu." Bunu işiten babası; "Müjdeler olsun sana. Bu Allahü tealanın sana verdiği bir hayır işaretidir." Dedi.

İsrailoğullarının durumu

Allahü teâlâ, Musa aleyhisselâmdan sonra İsrailoğullarına birçok nebîler gönderdi. Onların vazifeleri; insanları Tevrat'ın hükümleriyle amel etmeye davet etmekti. Zaman uzadıkça, İsrailoğulları; Tevrat'ın hükümlerini değiştirmeye ve kendi nefslerine uymaya başladılar. Aralarında isyan, fısk ve fücur çoğaldı. Azgın kimseler, nebîlerin sözlerini dinlemez oldular. Ahlâkları tamamen bozuldu. O zaman, Mısır'la Şam arasındaki Amâlika kavminin hükümdarı Câlût'u, Allahü teâlâ, İsrailoğulları üzerine musallat kıldı.

Câlût, İsrailoğullarına hücum edip, onları bozguna uğrattı ve vatanlarından sürüp, çocuklarını esir aldı. Cemaatlerini dağıttı. İsrailoğulları perişan oldular. Musa aleyhisselâm zamanından beri, İsrailoğullarında, elden ele geçen ve içinde mukaddes ema-

netlerin bulunduğu sandık da Câlût'un eline geçti. Câlût, bu sandığı alarak, hakaret olsun diye pis bir yere bıraktı. Kur'an-ı kerimde, bu sandığa Tâbût ismi verilmektedir.

Ev, mal ve yurtlarından ayrı düşen İsrailoğulları, bütün rahatlarının kaçmasını ve huzursuzluklarını, Tâbût'un ellerinden çıkmasında bildiler. Başlıca emelleri, Tâbût'u ele geçirmek oldu. Böylece çare aramaya başladılar. Kavmin ileri gelenleri, kendilerine; kuvvetli, kudretli ve dirayetli bir kumandan bulmak için, Hazreti İşmoil'e gittiler. Ondan, İsrailoğullarını düşmandan kurtaracak bir hükümdar tayin etmesini istediler. İşmoil aleyhisselâm da, **"Korkarım ki, üzerinize cihad farz kılınırsa, muharebe etmezsiniz!"** dedi. İsrailoğulları dediler ki:

- Niçin Allah yolunda savaşmayalım ki? Biz yurtlarımızdan çıkarıldık, hem de evlâtlarımızdan mahrum edildik.

Ne zaman ki onlara cihad farz kılındı; içlerinden çok azı hariç, cihaddan yüz çevirdiler. Hazreti İşmoil onlara dedi ki:

- Allahü teâlâ sizin için Tâlût'u hükümdar olarak gönderdi.

İsrailoğulları Tâlût'u hükümdarlığa münasip görmediler. Kendilerinin daha ehil olduklarını iddia ederek dediler ki:

- Biz, hükümdarlığa ondan daha lâyık iken ve ona mal bakımından da bir bolluk verilmemişken, nasıl olur da bizim başımızda hükümdarlık onun olabilir?

Onların bu itirazı karşısında İşmoil aleyhisselâm şöyle cevap verdi:

- Şüphesiz Allah, üzerinize onu beğenip seçmiştir. Ona, ilim ve vücut bakımından, sizden ziyade bir üstünlük vermiştir. Allahü teâlâ mülkünü dilediği kimseye verir.

İsrailoğulları her zamanki itirazcılıklarını yine gösterdiler. Peygamberlerinden, Tâlût'un hükümdar olduğuna dair alâmet istediler. Bunun üzerine, Hazreti İşmoil buyurdu ki:

- Tâlût'un hükümdar olmasına alâmet, kaybetmiş olduğunuz Tâbût'un getirilmiş olmasıdır.

Cenab-ı Hak; İsrailoğullarının, Tâlût'un hükümdarlığına kanaatleri olsun diye, Tâbût'u melekler vasıtasıyla Tâlût'un evine koydurdu. İsrailoğulları, Tâbût'u, Tâlût'un evinde bulunca, onun, kendilerine Allahü teâlâ tarafından hükümdar yapıldığına inandılar. Tâbût'un gelmesinden dolayı gönüllerine sükûnet ve rahatlık geldi. Böylece Tâlût, İsrailoğullarına hükümdar oldu.

Câlût'u öldürmesi

Tâlût hükümdar olunca, memleket işlerini ve orduyu düzene koydu. Allah yolunda cihad için, Kudüs'ten hareket ederek, askeriyle kral Câlût'un üzerine yürüdü. Mevsimin çok sıcak olması yüzünden, askerin suya ihtiyacı pek fazla idi. Tâlût, itaat eden asker ile etmeyenleri birbirlerinden ayırmak için dedi ki:

- Allahü teâlâ, sizi, bir nehirle imtihan edecektir. Kim o nehirden doyuncaya kadar su içerse, askerimden değildir ve eğer bir kimse o nehirden içmez yahut bir avuç su içerse, zararı yoktur ve askerimdendir.

Tâlût, bu talimatı, kendisinin hükümdar olacağını haber veren İşmoil aleyhisselâma gelen vahy-i ilâhiden almıştı.

Tâlût ve askeri nehre geldiler. Ordu, seksen bin kişi idi. Askerin çoğu, Tâlût'un talimatı haricine çıkarak, istedikleri kadar sudan içtiler. Az bir kısmı söz dinledi. Bunların da çoğu

firar edince, geride çok az asker kaldı. Tâlût'un ordusunda itaat edenlerin sayısı, Eshab-ı Bedir sayısına denk idi. Resûlullah efendimiz Bedir günü eshabına buyurdu ki:

- Bugün siz, Tâlût'un söz dinleyen eshabı adedincesiniz. Onlar mümin idiler.

Tâlût'un emrini dinlemeyip nehirden içenlerin; içtikçe dudakları karardı, susuzlukları arttı, kendilerini korku kapladı, hareket etmeye kuvvetleri kalmayıp, nehir kenarında hâlsiz kaldılar. Emri dinleyenlerin imanları kuvvetlendi. Bu hâlden dolayı Allahü teâlâ onlara güç verdi.

Nihayet iki ordu karşı karşıya geldi. Tâlût'un ordusunda, er olarak savaşa katılan on sekiz yaşında genç bir yiğit vardı. İsmi Dâvud idi. Dâvud aleyhisselâm, pederi Eyşâ ve on iki biraderi ile Tâlût'un askeri arasında bulunuyordu. Bunların en küçüğü Hazreti Dâvud idi. Rivayete göre Davud aleyhisselam vücud bakımından zayıf olduğu için babası onu yine sürülerin başında bırakmıştı. Davarlarını yayarken kendisine bir ses geldi: "Ey Davud! Sen Calut'u öldüreceksin. Burada durup ne yapacaksın. Haydi sürülerini Allaha emanet et ve kardeşlerine katıl. Talut, Calut'u öldürecek olana malının yarısını ve kızını onunla evlendirmeyi vaat etti" diyordu. Hemen davarlarını Allaha tevekkülle orada bırakıp babasının yanına geldi. Babası;

-Davarları ne yaptın? Deyince:

-Onlara en koruyucu birini vekil ettim, dedi. Babası onun bu sözünden çoban arkadaşlarından birini vekil ettiğini zannetmişti. Hemen oğulları için azık hazırlayarak Davud aleyhisselama verdi ve:

-Oğlum, hemen kardeşlerinin yanına git! Düşmanalara karşı güç kazanmaları için bunları onlara ver. Durumlarını gör, benim yanıma ve ve işinin yanına hemen dön, dedi.

Böylece Davud aleyhisselam Talut'un ordusuna katıldı.

Hazreti Dâvud'un sesi çok güzeldi. Bugün dahi, "Dâvudî ses" tabiri kullanılmaktadır. Sesi çok güzel olduğu için, devlet reisi Tâlût'un huzuruna çıkarıldı. Tâlût onu, kendisine nedim yaptı. Dâvud aleyhisselâm, gün geçtikçe şöhret kazandı. Sonra da, Tâlût'un Amâlika kavmine karşı hazırladığı orduya katıldı.

Harp başlamadan önce, Tâlût ferman edip; Câlût'u öldürene kızını vereceğini ve memleketin her tarafında onun mührünü geçerli kılacağını ilân etti. Sonra yardım için Allahü teâlâya dua ve niyazda bulundular.

Kızını Dâvud'a verdi

Yapılan savaşta Hazreti Dâvud, Allahü teâlânın ihsanı ile Câlût'u öldürdü. Bunun üzerine Tâlût'un

ordusu, coşarak, düşmana yaptığı hücumla onları bozup, mağlûp ettiler. Câlût'un askeri dağıldı. Böylece Allahü teâlâ, Tâlût ve ordusunun duasını kabul etti. Onlara sabır ve tahammül verdi. Kâfirlere karşı onlara yardım etti.

Tâlût zafere kavuşunca, ganimet olarak ele geçen şeylerin hepsini yaktırdı. Çünkü Musa aleyhisselâmın dininde, ganimetler yakılırdı. Sonra ordusu ile Kudüs'e döndü. İşmoil aleyhisselâma varıp, durumu olduğu gibi anlattı. İşmoil aleyhisselâm, Tâlût'a; **"Sen de verdiğin sözü yerine getir!"** buyurdu. Tâlût da kızını Dâvud aleyhisselâma verdi. Hâkimiyeti altındaki topraklarda, Dâvud aleyhisselâmın mührünü de geçerli kıldı. insanlar, Dâvud aleyhisselâmın güzel ahlâk ve adaletine yönelip onu sevdiler. Tâlût'un hükümdarlık müddeti, vefatına kadar kırk yıl sürdü.

Hazreti Dâvud'un hükümdarlığı

Tâlût'un ölümünden sonra, Dâvud aleyhisselâm, İsrailoğullarının hükümdarı oldu. İsrailoğullarının tamamı Dâvud aleyhisselâmın hükümdarlığını kabul ettiler. Bir müddet sonra, cenab-ı Hak kendisine peygamberlik vazifesini de bildirdi. Böylece saltanat ile birlikte nübüvvet yükünü de taşıyan ilk peygamber oldu.

Dâvud aleyhisselâm, peygamber ve hükümdar olarak, İsrailoğullarını, Allahü teâlâyı tanımaya ve Ona kulluk yapmaya çağırdı. Ömrü boyunca insanlar arasında adaletle hükmetti. Zaman zaman kılık değiştirip halkın arasında dolaşırdı. Halkın kendisi hakkındaki düşüncelerini böylece öğrenirdi.

Dâvud aleyhisselâm, kendisine gelen vahiy icabı, halk arasındaki hükmünde şahit ve yemin ile

hükmeyledi. Hâkimiyeti, halkı öyle kapladı ki, yalnız kalınca bile, dine ve akla uymayan herhangi bir şeyi konuşmaktan korkarlardı. Allahü teâlâ, Dâvud aleyhisselâmın hâkimiyetini kuvvetlendirince, bütün halk onun emrine itaat etti. Âlimlerin bildirdiğine göre, hâkimiyetinin kuvvetlenmesi şöyle oldu:

Birgün, kendisine bir kişi geldi. Başka bir şahsın, öküzünü zorla elinden alıp gasbettiğini söyledi. Onu dava etti. Dâvud aleyhisselâm, davalıyı huzuruna çağırttı. Davalı dedi ki:

- Böyle bir işin aslı yoktur. Ben kimsenin öküzünü gasbetmedim.

Davacı olan kişinin de hiçbir şahidi yoktu. Dâvud aleyhisselâm olayı araştırdı. Hiçbir delil bulamadı. Gece olunca bir rüya gördü. Rüyasında, Allahü teâlâ tarafından davalının öldürülmesi emredildi. Bu emir üç defa tekrarlandı.

Hazreti Dâvud, ertesi sabah davalıyı huzuruna çağırttı. Allahü teâlânın emrini ona bildirdi. Adam şaşırdı ve karara itiraz etti. Delilsiz ve şahitsiz bir insanın öldürülemeyeceğini söyledi. Dâvud aleyhisselâm ise, kararın kesin olduğunu, çünkü Allahü teâlâdan vahiy aldığını açıkladı. Zira peygamberlerin rüyası vahiy idi. Kendisi için bir kurtuluş ümidi kalmadığını anlayan davalı, başka bir suçunu itiraf ederek dedi ki:

- Ey Allahın peygamberi! Daha önce şu iddia sahibinin babasını öldürmüştüm. Ortada hiçbir şahit de yoktu. Benim öldürülmemi Allahü teâlâ bunun için emretmiştir.

Bu itiraf üzerine, o kişiye kısas tatbik edildi. Bu hâdise, bütün İsrailoğulları üzerinde büyük bir tesir meydana getirdi. Bundan sonra hiç kimse Allahü teâlânın emirlerinin dışına çıkmaya cesaret edemedi.

Çünkü onlar, ıssız yerlerde bile suç işleseler, Allahü teâlânın bildirmesi ile Dâvud aleyhisselâmın kendilerini yakalayacağı inancında idiler. Böylece, Dâvud aleyhisselâmın hükûmeti kuvvetlendi. Zamanın en kuvvetli devleti, Dâvud aleyhisselâmın devleti oldu.

Hazreti Dâvud'un imtihanı

Dâvud aleyhisselâm, bir gün ibadet eder, bir gün kavminin hukukî meselelerini karara bağlar, bir gün halka nasihatte bulunur, bir gün de kendi şahsî işlerini yapardı. Böylece vaktini dörde ayırmıştı.

İbadet gününde, kimsenin, yanına bırakılmamasını emrederdi. Fakat, Dâvud aleyhisselâm ibadetle meşgul olduğu günlerden birgün, iki adam gelerek ansızın Dâvud aleyhisselâmın önünde peyda oluverdiler. Dâvud aleyhisselâm onlara dedi ki:

- Benden ne istiyorsunuz? Yoksa sizler bugün benim ibadet günüm olduğunu, icra ve karar günüm olmadığını bilmiyor musunuz?

- Tabiî biliyoruz. Ancak adâletin tatili olmaz. Bizim aramızda bir sürtüşmemiz var. Senin, ikimizin arasını bulacak bir hüküm vermen için buralara geldik!

Davalıların ısrarları üzerine, Dâvud aleyhisselâm; **"Pekâlâ, buyurun bakalım!"** dedi. Onlardan birisi söze başladı:

- Meselemiz şundan ibarettir. Kardeşimin doksan dokuz koyunu var. Benim ise bir tane. Böyle olduğu hâlde, kardeşim, benden bu bir koyunu da almak istiyor.

İşi çabuk bitirmek isteyen Dâvud aleyhisselâm dedi ki:

- Kardeşin senden o bir koyunu da almak istediği

için sana haksızlık yapmaktadır. Allahü teâlâya imanı olmayan insanlardan bazıları zulüm yapmaktadırlar. İyi insan da pek az bulunmaktadır.

Dâvud aleyhisselâmın bu kararı üzerine, onlar güldüler ve hemen oradan ayrıldılar. Bir müddet sonra, Dâvud aleyhisselâm, çok kısa bir sürede karar vermiş olduğunu fark etti. Hâlbuki öbür kişiye de bunun sebebini sorması gerekirdi. Çünkü, ikinci kişi de haklı olabilirdi. Bu tavrın, kadılık (hâkimlik) kanunlarına uygun olmadığını ve Rabbinin, adaleti icra ederken, kendisini imtihan etmiş olabileceğini düşündü.

Bunun üzerine, Dâvud aleyhisselâm, Allahü teâlâdan af dileyerek, kendi kendine; bundan sonra hüküm verirken acele etmeyeceğine, karar verirken, delilleri ortaya koyacağına dair söz verdi. Bu hâdiseden sonra kırk gün kırk gece ağladı. Başını secdeden kaldırmadı. Gözlerinin yaşı secde yerini ıslattı. Sonra Allahü teâlâdan hitap gelip; **"Affeyledim!"** buyuruldu.

Eshab-ı sept

Mısır ile Medine-i münevvere arasında, Kızıldeniz kenarında, İyle yahut Medyen yahut Teberiyye şehrinin halkı, yetmiş bin kişi olup, İsrailoğullarından idiler. Onlar, balık avlamak ve satmakla geçinirlerdi. Cumartesi günü, Musa aleyhisselâmın dininde, ibadetten başka her iş haram olduğundan, balık avlamaya kimse cesaret edemezdi. Cenab-ı Hak, cumartesi günü balık avından onları men etti. Onlar da cumartesi günü avlanmamak üzere, nebîleri Dâvud aleyhisselâma söz verdiler.

İsrailoğulları, verdikleri söze riayet edip, o gün ba-

lık avlamıyorlardı. Fakat şeytan, onlara; "Siz, balığın avından nehyolunmadınız, yemesinden nehyolundunuz!" diyerek kalblerine vesvese verdi. Böylece, bir kısmı cumartesi gününe gösterdikleri tazimi ihlâl ederek, balık avlamakla ilgili ilâhî yasağa muhalefet ettiler. Cumartesi günü, Allahü teâlânın hikmeti ile su yüzü balıkla dolar; diğer günler ise görünmezlerdi. Bu durum onlar için bir imtihan idi. Binaenaleyh, ilâhî emre uyarak imtihanı kazanmak mümkün iken, aksini yapmakla azaba koştular.

Eshab-ı septin bir kısmı bu yasağı ihlâl ederken, bir kısmı da onlara nasihat ediyordu. Böyle yapmalarının neticesinde, kendilerine ilâhî azabın geleceğini hatırlatıyorlardı. Bu yasağın, kendilerine, ilâhî bir imtihan olduğunu belirtiyorlardı.

Diğer bir kısmı da, yasağa uydukları hâlde, yasağı ihlâl edenlere bir şey söylemiyor, nasihat edenlere diyorlardı ki:

- Helâk olacak veyahut azap görecek bir kavme nasihat ederek kendinizi niçin yorarsınız? Emeğinize yazıktır.

Nasihat etmekten geri durmayanlar da, onlara şöyle cevap veriyorlardı:

- Cenab-ı Hakkın huzurunda mazur olmak için, iyiliği emreder, haram ve günahlardan nehyederiz.

Nasihat edip, emr-i bil maruf ve nehy-i anil münkerde bulunanlar; isyan içinde olanların herhangi bir azaba uğrayacaklarını düşünerek, asi ve bozguncularla kendileri arasına bir duvar çektiler. Yerlerini ayırıp, başka bir kapıdan işlediler ve onlara karışmadılar. Birgün, asilerin dışarı çıkmadıklarını görünce, merak ederek gidip baktılar. Bir gecede, cenab-ı Hakkın gadabı ile hepsinin maymun; yahut gençleri-

nin maymun, yaşlılarının hınzır suretinde olduğunu gördüler. Bunlar, kâfir olup maymun suretine çevrilen akrabalarını tanıyamadılar. Lâkin maymunlar, akrabalarını tanıyıp, yanlarına gelerek, elbiselerini kokladılar ve ağlaştılar.

Müminlerin; **"Biz size,** 'Allahü teâlânın emrini gözetin, haram ve günah işlerden vazgeçin!' **demedik mi?"** sözlerine de, yalnız başlarıyla cevap verip, tasdik ettiler ve üç gün sonra öldüler. Müminler ise, helâk olmaktan kurtuldular. Hak teâlâ rüzgârla yağmur gönderip, leşlerini deryaya bıraktı.

Mescid-i Aksa ve Hazreti Davud'un vefatı

Dâvud aleyhisselâmın hükümdarlığı zamanında, ortalığı kasıp kavuran bir taun [veba hastalığı] salgını görüldü. O da halkını alıp, Beyt-ül Makdis'in bulunduğu yere geldi. Melekler, buradan göğe yükselirlerdi. Dâvud aleyhisselâm, bu hâli gördüğü için, oraya dua etmek üzere gelmişti. Kayanın bulunduğu yere gelince, hastalığın kaldırılması için Allahü teâlâya yalvardı. Daha sonra burada, **Mescid-i Aksa** adı ile Kur'an-ı kerimde bildirilen büyük bir mescidin inşasını başlattı. İsrailoğullarına dedi ki:

-Allahın size merhamet ettiği şu kayanın üzerini Mescid edinmenizi emrediyorum. Çünkü orası mescid edinmeye layık bir yerdir. Onun içinde siz ve sizden sonrakiler Allahü tealayı zikirden uzak kalmayacaklardır.

Bunun üzerine İsrailoğulları mescid yapmak istedikleri zaman fakir biri gelip:

-Burası benim yerim. Buraya ihtiyacım var. Benim hakkımı gasp etmeniz size helal olmaz, dedi. İsrailoğulları ise:

-Burada senin hakkın gibi hakkı olmayan kimse yoktur. Sen insanların en cimrisi olma ve bizi sıkıntıya sokma, dediler. Fakir:

-Ben hakkımı biliyorum siz ise hakkınızı bilmiyorsunuz, dedi. Bunun üzerine İsrailoğulları:

-Rızan ile, gönlünden koparak vermezsen, biz onu senden zorla alırız, dediler. Adam,

-Siz, buna Allahın hükmünde, Davud aleyhisselamın hükmünde bir dayanak buldunuz mu? dedi. Bunun üzerine durum Davud aleyhisselama bildirildi. Davud aleyhisselam:

-Onu razı ediniz, dedi. İsrailoğulları;

-Ey Allahü tealanın peygamberi! Orayı ondan kaça satın alalım? diye sordular. Davud aleyhisselam:

-Yüz koyuna alın, buyurdu.

Fakir adam Davud aleyhisselama gelerek:

-Biraz artır, dedi.

-Yüz sığır

-Biraz daha artır

-Yüz deve

-Biraz daha artır. Sen bunu Allah için satın alıyorsun. Allahü teala ise kerimdir.

Adamın bu sözü üzerine Davud aleyhisselam:

-Öyleyse sen de bir fiyat söyle, dedi. Bunun üzerine adam:

-Hakkımı bir zeytin, bir hurma ve bir üzüm bahçesi karşılığında satarım, dedi. Davud aleyhisselam,

-Olur, deyince adam, tekrar:

-Sen onu Allah için alıyorsun. Biraz daha artır.

-Sen dilediğini iste.

-Sen Allah katında benden şereflisin. Arsanın karşısında oğluma bir yüksek duvar yaptır ve onu altın ve gümüşle doldur.

Davud aleyhisselâmın inşasına başladığı Mescid-i Aksa'nın 1890 yılında çekilmiş fotoğrafı

Davud aleyhisselam adamın bu teklifini de kabul buyurdu. Bunun üzerine adam:

- Ey Allahın peygamberi! Allahü tealanın benim bir tek günahımı bağışlaması bana bağışlanacak her şeyden daha sevgilidir, dedi. Böylece Mescidin arsası alındı.

Mescidin inşasına, hükümdarlığının on birinci yılında başlamıştı. Bizzat Dâvud aleyhisselâm ve bütün âlim ve önde gelenler, şevk ve iftiharla sırtlarında taş getirip, elleriyle bina etmeye gayret ve itina ederlerdi. Bina bir adam boyu olunca; **"Bu işin tamamlanması, oğlun Süleyman'a müyesser olur!"** diye ilâhî vahiy geldi. Bunun üzerine, bina için hazırladığı altın ve gümüşleri Hazreti Süleyman'a verdi. Mescidin yapılıp bitirilmesi işini de vasiyet etti.

Dâvud aleyhisselâm, gayretli idi. Her gece, kapılar kapandıktan sonra ibadet etmeye koyulurdu. Bir yere gidince, evinin kapısını mutlaka kilitlerdi. Birgün, âdeti üzere evine gelince, kapıyı açıp içeri girdi. İçeride bir yabancı görünce, ona sordu:

- Sen kimsin?

- Yeryüzü sultanlarından korkmayan ve girmek istediği yerden, onu hiçbir şeyin men edemediği kimseyim.

- Vallahi sen, ancak, ölüm meleğisin.

- Evet.

Bunun üzerine Dâvud aleyhisselâm, ona yine sordu:

- Bana, ölüme hazırlanmam için, niçin haberci göndermedin?

- Sana pek çok haberci geldi. Baban, kardeşin, komşun ve tanıdıkların nerededir?

- Vefat ettiler.

- Bütün bunlar, benim sana gönderdiğim habercilerdi. Çünkü sen de onlar gibi öleceksin.

Daha sonra ölüm meleği, Dâvud aleyhisselâmın da müsaadesini alarak ruhunu kabzetti. Dâvud aleyhisselâm vefat edince, Allahü teâlâ, onun mülkünü, ilmini ve peygamberliğini oğlu Süleyman'a miras bıraktı. Dâvud aleyhisselâm, vefat ettiğinde yüz yaşında idi. Hayatında kırk sene saltanat sürmüştür.

Kur'an-ı kerimde, Hazreti Dâvud'un daima Allahtan çok korktuğu, kendisine ilim ve hakkı batıldan ayıran kuvvet verildiği bildirilmiştir. (Bugün elde bulunan muharref Kitab-ı Mukaddes'te, Hazreti Dâvud'un, maiyetinde bulunan Urya adlı bir subayın Batşeba [Teşâmu] adlı karısı ile macerası diyerek yazılı olan çirkin hikâye doğru değildir. Hazret-i Ali, bu yanlış ve çirkin hi-

kâyeyi anlatanlara yüz altmış değnek vuracağını bildirmiştir.)

Hazreti Dâvud'un mucizeleri

Cenab-ı Hak, Dâvud aleyhisselâma büyük teveccüh gösterip, pek çok mucize ve hususiyetler vermiştir. Bunlardan bazıları şunlardır:

1- Allahü teâlâ, Dâvud aleyhisselâm hakkında; **"Kulumuz Dâvud"** buyurdu. Bu ilâhî hitap, onun şerefinin, derecesinin üstünlüğünü göstermektedir.

2- Dâvud aleyhisselâm, bütün işlerinde, sadece Allahü teâlânın rızasını gözetir, Ona yönelirdi.

3- Cenab-ı Hak; dağları, taşları, kuşları onun emrine verdi. Zebur'u okumaya başladığı zaman; kuşlar, havadan ağaçlara inerler; hep birlikte, okunan Zebur'u tekrar ederlerdi.

4- Kuşların dilini bilirdi.

5- Allahü teâlâ, Dâvud aleyhisselâma demiri hamur yapacak bir kudret verdi. Ateşe sokmadan ve dövmeden demire, mum gibi, istediği biçimi verirdi. Bu hâl ona verilen bir mucize idi. Kur'an-ı kerimde bu husus şöyle bildirilmektedir:

(... Biz ona demiri [bal mumu gibi] **yumuşattık.)** [Sebe 10]

6- Demirden zırh yapıp satar, elinin emeğiyle geçinir, devlet hazinesinden bir şey almazdı. Cenab-ı Hak, Dâvud aleyhisselâma zırh yapma sanatını öğrettiğini, Kur'an-ı kerimde haber vermektedir:

Dâvud aleyhisselâm, çoğu zaman kıyafet değiştirip şehirde dolaşır; halkın, idareden memnun olup olmadığını araştırırdı.

Birgün kıyafet değiştirerek çıkmış; kendisi hakkında halkın kanaatini soracak birisini aramıştı.

Cebrail aleyhisselâm, insan şeklinde karşısına çıktı. Dâvud aleyhisselâm onu tanıyamadı. Ona sordu:

- Dâvud'un memleketindeki durumunu nasıl buluyorsun?

- O, ne iyi kişidir. Yalnız kendisinde bir haslet daha olsa.

- O haslet nedir?

- İşittim ki, o, hazineden geçiniyormuş. Hâlbuki, kişinin kendi kazancını yemesinden daha üstün bir şey yoktur.

Bunun üzerine Dâvud aleyhisselâm geri döndü. Cenab-ı Haktan, kendi elinin emeğiyle bir geçim ihsan etmesini niyaz etti. Allahü teâlâ da ona demircilik sanatını öğretti. Artık o, zırh yapıp satıyor ve bununla geçiniyordu. Zırh yapma sayesinde maişeti bollaştı.

Hazreti Dâvud fakir ve düşkünlere sadaka verir, malının üçte birini müminlerin işleri için sarf ederdi. Resûlullah efendimiz buyuruyor ki:

(İnsanın yediklerinin en hayırlısı, iyisi, bileği ile kazanıp yediğidir. Allahü teâlânın peygamberi Dâvud [aleyhisselâm] **elinin emeği ile kazanıp yerdi.)**

Dâvud aleyhisselâmın diğer mucizeleri şunlardır:

7- Saltanatı heybetli olup, devleti, zamanının en kuvvetli devleti idi.

8- Dâvud aleyhisselâma, o vakte kadar diğer peygamberlere verilenlerden ayrı ve fazla olarak "fadl" verilmiştir.

9- Allahü teâlâ, Dâvud aleyhisselâma Zebur'u verdi. Cenab-ı Hak, faziletin; din ve ilimle olup, malla olmadığına işaret ederek, mealen; **(Biz Dâvud'a** [aleyhisselâm] **Zebur'u verdik.)** [İsrâ 55] buyurdu ve onun faziletini bildirdi.

Hazreti Davud'a verilen Zebur; manzum olup, İbranî dili üzere idi. Meşhur dört kitaptan biridir.

Vaaz ve nasihat şeklinde olup, Tevrat'ı kuvvetlendirir, açıklar. İçinde, helâl ve harama dâir hükümler yoktur. Tevrat'la amel etmeye çağırdığından, Tevrat'ı nesh etmedi, yani hükümlerini yürürlükten kaldırmadı. İçinde helâl ve harama dair hükümler yoktur. Zaten Dâvud aleyhisselâm da ayrı bir resûl olmayıp, İsrailoğullarının peygamberlerinden biri idi. Zebur, Dâvud aleyhisselâma Ramazan ayında nazil oldu.

Dâvûd aleyhisselâmın çok güzel, pek yanık ve tatlı sesle okuduğu Zebûr'u, dinleyenler hayran kalıp, kendinden geçerdi. Zebûr okunacağı zaman, insanlar, cinler, ehil ve yırtıcı hayvanlar durur, kuşlar üzerlerine kanat gerer, rüzgâr dinerdi.

Hadîs-i şerîfte bildirildiği üzere Peygamber efendimiz bir gün Ebû Mûsel Eş'arî'yi (radıyallahü anh) Kur'ân-ı kerîm okurken dinledi ve; "**Gerçekten sana Dâvûd'un** (aleyhisselâm) **mizmarlarından** (güzel ses ve âhenginden) **biri verilmiştir.**" buyurdu. Resûlullah efendimiz onun sesini Dâvûd aleyhisselâmın sesine benzetmiştir.

Kur'ân-ı kerîmden önce inzâl edilen (indirilen) bu Zebûr ve diğer ilâhî kitapların elde asılları olmayıp, hepsi zamanla tahrif veya yok edilmişlerdir.

10- Yırtıcı hayvanlar, Dâvud aleyhisselâmın huzuruna gelip, tam bir bağlılıkla ona hizmet ederlerdi.

11- Dâvud aleyhisselâmın hususiyetlerinden biri de, kendisine ihsan edilen nimetlere şükredip, ihsan sahibinin hakkına riayet edici olmasıdır.

Dâvud aleyhisselâm bir gün oruç tutar, bir gün tutmazdı. Onun bu davranışı Muhammed aleyhisselâmın ümmeti için de

bir ölçü olmuştur. Nitekim hadis-i şerifte buyuruldu ki:

(Allahü teâlâya en sevimli oruç, Dâvud'un orucudur. O bir gün oruç tutar, bir gün tutmazdı. Allahü teâlâya en sevimli namaz da Dâvud'un namazı idi. O, gecenin yarısında uyur, üçte birinde namaz kılar, altıda birinde yine uyurdu.)

Dâvud aleyhisselâm, Allahü teâlânın azabını hatırladığı zaman mafsalları gevşer, tamamen kendisini salıverir; Allahü teâlânın rahmetini hatırlayınca da eski hâline dönerdi.

Dâvud aleyhisselâm, gece ve gündüz bütün günü ailesi arasında bölüştürmüştü. Hiçbir saat yoktu ki, çoluk çocuğundan, o sırada ibadet eden birisi bulunmasın. Böylece onun ailesi, günün yirmi dört saatini ibadetle geçirirdi. Nitekim ayet-i kerimede, **(Ey Dâvud ailesi! Şükredin! Kullarım içinde gereği gibi Allaha şükreden azdır.)** [Sebe 13] buyurulmaktadır.

Dâvud aleyhisselâm, bir münacatında dedi ki:

"İlâhi! Seni hatırlayıp zikredenlerin meclisinden geçip, gafillerin meclisine gitmek istediğim vakit, oraya gitmeden ayaklarımı kır; zira senin böyle yapman, benim için büyük bir lütuftur."

Resulullah (aleyhissalâtu vesselâm) buyurdular ki:

-**Hazreti Dâvud (aleyhisselâm)'un duaları arasında şu da vardır: "Allahım! Senden sevgini ve seni sevenlerin sevgisini ve senin sevgine beni ulaştıracak ameli taleb ediyorum. Allah'ım! Senin sevgini nefsimden, âilemden, malımdan, soğuk sudan daha sevgili kıl."**

Dâvûd aleyhisselâm; "Ya Rabbî! Seni nerede arayayım!" deyince, ce-

vap olarak; "**Ben, benim için kalpleri kırılmış, benim için kalpleri harâb olmuşların (evliyânın) yanındayım.**" buyruldu.

Dâvûd aleyhisselâm Allahü teâlânın azâbını hatırladığı zaman, mafsalları gevşer, tamamen kendisini salıverir, Allahü teâlânın rahmetini hatırlayınca, eski hâline dönerdi.

Allahü teâlâ Dâvûd aleyhisselâma şöyle vahyetti:

-**Ey Dâvûd! Biliyor musun, kullarımdan kimin günâhını bağışlamayı severim?** Dâvûd aleyhisselâm;

-Onlar kimdir, yâ Rabbî? dedi. Allahü teâlâ;

-**Günahlarını hatırladığı zaman, içi titreyenlerdir,** buyurdu.

Allahü teâlâ, Dâvud aleyhisselâma, **(Bir kimse, herşeyden ümit kesip, yalnız bana güvenirse, yerde ve göklerde bulunanların hepsi, ona zarar yapmaya, aldatmaya uğraşsalar, onu elbette kurtarırım**) diye vahy gönderdi.

Allahü teala, Davud aleyhisselama vahy gönderdi ve "Ey Davud! Zikrim zikr edenlerin, Cennet'im ibadet edenlerin, kafi olmaklığım tevekkül edenlerin, nimetimin çoğalması şükredenlerin, rahmetim iyi işler yapanların, ünsiyetim beni ziyadesiyle arzu edenlerindir ve ben, muhiblerime mahsusum" buyurdu.

Davud aleyhisselam; "Ya Rabbi! Sana ibadet etmek isterim. Bunun için hangi vakit daha makbuldür" diye arz etti. Allahü teala: "Ey Davud! Gecenin ilk vaktinde kalkan sonunda kalkamaz, sonunda kalkan ilk vakitte kalkamaz. Bunun için gece yarısında kalk, bana ibadette bulun! Ben de bütün dileklerini kabul edeyim buyurdu. Bir defasında, Resul-i ekreme; "Gecenin hangi vakti daha makbuldür?"

diye sorduklarında Resul-i Ekrem efendimiz; "**Yarı geceden sonraki vakittir**" buyurdular.

Davud aleyhisselam, münacatında dedi ki; "İlahî! Seni hatırlayıp zikredenlerin meclisinden geçip, gafillerin meclisine gitmek istediğim vakit, oraya gitmeden ayaklarımı kır, zira senin böyle yapman, benim için büyük bir lütuftur."

Allahü tealanın Davud aleyhisselamın kavminden, dualarını kabul ettiği abid, salih kimseler vardı. Yahya Gassani anlatır: "Davud aleyhisselam zamanında kuraklık oldu. Halk, dua etmek için aralarından üç âlim seçti. Onlar dua için sahraya çıktıklarında, içlerinden biri; "Ya Rabbi! Kitabında, bize, zulm edenleri affetmemizi bildirdin. İşte nefislerine zulm eden bizler, huzuruna geldik. Senden af dileriz. Bizi affeyle" dedi. Diğeri; "Ya Rabbi! Kitabında, köleleri azad etmemizi bizlere tavsiye ettin, işte kul olarak huzuruna geldik, bizleri azad eyle", Üçüncüsü de; "Ya Rabbi! Sen, kitabında; "Kapıya gelen saili (bir şey istiyeni, fakiri) reddetmeyin, ondan yüz çevirmeyin" buyuruyorsun. İşte biz sail (isteyici) olarak huzuruna geldik. Senden rahmet diliyoruz, boş çevirme" diye dua edince, Allahu teala hepsinin dualarını kabul ederek rahmetini gönderdi.

Allahü teala, Hazreti Davud'a vahyetti ki: "Ey Davud! Kullarımdan herhangi biri, yaratmış olduklarımı bir yana atıp bana sığınırsa, bu halinden dolayı, yedi kat sema ve içindekiler, yedi kat yer ile içindekiler o kimseye düşman olsalar, yine onun için bir kurtuluş yolu açarım. İzzetime ve celalime yemin ederim ki, bu böyledir. Yine izzetime, celalime ve azametime yemin ederim ki, bir kimse beni

bırakıp da, mahlukatımdan herhangi birine gönül bağlarsa, bütün sebep yollarını keserim. Kalbini, hırs ve içinden çıkılmaz meşguliyetlerle doldururum. Ömrü, dünyanın ömrü kadar da olsa, bitirip tüketemeyeceği ümitlerle doldururum.

Ey Davud! Kim bana dua eder de duasını kabul etmem? Kapımın, çalana açılmadığını kim gördü? Mahlukatımın arzu ettiklerini ben veririm. Onların her istediği, bende mevcuttur. Bütün ümitlerin yeri benim. Bana aşık olanların kalblerini, yeryüzünde nazargahım kıldım. O kalbleri, bana daha da yanaşsın ve fazla iştiyak (arzu) duysunlar diye, her an nimetlerimi saçıyorum. Bana şükrettikleri ve beni unutup başkalarına meyletmedikleri için böyle yapıyorum. Bir an bile beni unutmasınlar diye onlara hadsiz, hudutsuz bana kavuşma arzusu veriyorum. Onlara ünsiyet (yakınlık) kapılarımı açtım. Bana dua etmeden isteklerini yerine getirdim. İzzetime, celalime yemin ederim ki, onları Firdevs Cenneti'ne koyup cemalimi göstereceğim. Ben onlardan, onlar da benden razı oluncaya kadar iyiliklerimi yağdı-

racağım. Yeryüzünde olanlara haber gönder. Beni sevenlerin sevgilisiyim. Benimle olmak isteyenlerle beraberim. Bana yakın olmak isteyenlerin can yoldaşıyım. Emirlerime itaat edenlere, muti sıfatımla tecelli ederim. Ben, başkalarına tercih edenleri seçerim.

Ya Davud! Sevdiğinden bir şey saklayan sevgili hiç görülmüş müdür? İyi kimselerin, bana muhabbeti artar. Benim de onlara her an artmaktadır. Beni arayan bulur. Başkasını arayan, beni kaybeder. Kulumun en büyük işi, benim muhabbetim olursa, onu kendi zikrimle rahatlatırım. Onu sever, aramızdaki mesafeyi kaldırır ve perdeyi aralarım. Herkes gaflet içinde beni unutmuş iken, o ayık olur. İşte bunlar, hakikat ehlidirler. Sevgimi, kalbi ve dili ile beni zikredene verdim. Kalbine muhabbetimi yerleştirdim. Benden razı olursan ben de senden razı olurum. Verdiklerime şükredersen, iki cihanda aziz ederim. Gönderdiğim belalara sabretmeyenler, bizden bir talepte bulunmasınlar. Ben bir kulumu sevince, onun kalbini korkumla doldururum. Bana kavuşmak için onu pervane gibi yaparım. Bundan sonra o kul, taatıma can-u gönülden koşar. Dostlarımı, kubbelerimin altında gizlerim. Onları, ancak sevdiklerime tanıtırım. Onlara müjdeler, saadetler olsun. Beni unutanı bile unutmam, daima beni zikredeni hiç unutur muyum? Ben, cimrilere bile ihsanlarımı bolca yağdırırken, nasıl olur da cömertlere cimrilik ederim. Dileği olan kullarıma müjdele! Ben merhametliyim, kullarıma acırım. Bana severek kulluk yapanı, Cennet'ime koyarım. Bana kulluk etmeyeni de hiç acımadan Cehennem'e atarım. İzzetime, celalime ye-

min ederim ki, ancak beni arzu edenler bana yakın olurlar. Beni seveni (imtihan için veya derecelerini yükseltmek için) belalara salarım. Benden kaçmak isteyeni de yakarım. Günahkar olanlara benim gafur (magfiret edici, bağışlayıcı) olduğumu bildir. Korkarak bana gelenlere azab etmem. Beni severek geleni, ayrılık ateşine atmam. Utanarak bana yöneleni, kıyamet günü utandırmam. Cennet'im, rahmetimden ümidini kesmeyenleredir. Yaptığı hatayı, benim affımdan daha büyük bilenlere gazap ederim. Bir kimsenin cezasını hemen vermek istesem, önce rahmetimden ümidini kesenleri cezalandırırım. Fakat, acele etmek benim şânımdan değildir. Geceleri sevdiklerimin kalbine tecelli ederim. Onlar, benimle huzur içinde kelam ederler. Benim sevdiğim, hayra ehli olan kullara saadetler olsun. Onların yeri ne kadar güzeldir."

Allahü teala Davud aleyhisselama; "Benim ahlakımla ahlâklan, ahlâkımdan birisi de mutlak suretle sabırlı olmamdır" diye bildirdi. Davud aleyhisselam; "Ya Rabbi! Senin rızan uğrunda musibetlere sabreden kederli bir kimsenin mükâfatı nedir?" diye sorunca, Allahü teala; " Ondan hiç çıkarmayacağım iman kisvesini ona giydirmemdir" buyurdu.

Allahü teala, Davud aleyhisselama; "Sabredenlerin yeri Darüsselam Cenneti'dir. Oraya girdikleri vakit, onlara şükretmeleri ilham edilir. Şükür, sözlerin en güzelidir. Onlar şükrettikçe, nimetlerimi artırır ve daha ziyadesini gösteririm" Buyurdu.

Allahu teala, Davud aleyhisselama; "Ey Davud! Beni sev, beni seveni sev ve beni kullarıma sevdir. Kullarım beni sevsin-

ler" buyurdu. Davud Aleyhisselam; "Bunu nasıl yapayım?" deyince, Allahü teala; "Sen, beni güzel bir şekilde an. Benim nimet ve ihsanlarımı onlara hatırlat, onlar benden ancak iyilik bilsinler" buyurdu.

"Ey Davud! Yırtıcı hayvanlardan korktuğun gibi, benden de kork."

"Kim diğer yaratıklara bakmaz ve bana dayanırsa; yer, gök ona hileye kalksa da, ben ona çıkacak yol bulurum."

"Ey Davud! Beni sevdiğini iddia eden kimse, bütün gece yatar uyursa, yalan söylemiş olur. Herkes sevgilisini tenhada arayıp bulmak istemez mi? İşte ben, gece vakti beni arayanlar için hazırım."

"İştiyakın bana olsun. Benimle ünsiyet et ve başkalarından uzaklaş."

"Benim dostlarıma ne oluyor ki, onlar dünyalığı düşünüyorlar? Halbuki, dünya düşüncesi, benim münacatımın zevkini giderir. Ey Davud! Dostlarımdan istediğim, âhireti isteyip dünyalık için gazap etmemeleridir."

"Ey Davud! Bir hususta, sen bir şeyi murad edersin, ben de o hususta irade ederim. Netice, ancak benim dediğim olur."

"Ey Davud! Eğer benden yüz çevirenler, benim onları nasıl beklediğimi, onlara nasıl acıdığımı ve onların günahı terk etmelerini nasıl istediğimi bilseler, bana olan heveslerinden hemen ölür ve benim sevgimden birbirlerinden ayrılırlardı. Ey Davud! İşte benden yüz çevirenlere karşı iradem budur. Bundan, bana yönelenlere karşı iradein ne olacağını sen düşün. Ey Davud! Kulumun bana en çok muhtaç olduğu zaman, benden müstağni olduğu andır. Benim de kuluma en çok merhamet edeceğim zaman, kulumun bana arka çevirdiği

andır. Benim katımda en yüksek mevki de, bana yöneldiği andır."

"Ey Davud! Uyanık ol, kendine dost ara. Beni sevmekte, sana uymayanlarla da arkadaşlık yapma. Çünkü bu gibiler senin düşmanındır, kalbini karartır ve seni benden uzaklaştırırlar."

"Ey Davud! Beni taleb eden birini gördüğün zaman, ona hizmetçi ol!"

Davud aleyhisselam; "İlahi! Senin güneşinin hararetine dayanamazken yarın Cehennem ateşinin hararetine nasıl dayanacağım? Ya Rabbi! Senin rahmet için olan davetine dayanamazken, azab için olana nasıl tahammül edeceğim" der, gözyaşı dökerdi.

"Ey Davud! Arzularını sevgim üzerine tercih eden alime vereceğim cezanın en küçüğü, bana yalvarmasının tadını ona haram etmektir. Ey Davud! Dünya sevgisi kendisini kaplayan alimi benden sorma, bu gibiler, bana muhabbetten insanlara mani olurlar; kullarımın bana gelen yollarını keserler. Ey Davud! Bir kaçağı bana iade eden zatı, basiretli ve anlayışlı yazarım. Kimi anlayışlı yazarsam, ona asla azab etmem."

Davud aleyhisselamın yanına iki kişi gelip, birbirinden şikayet etti. Dinleyip karar verip giderken, Azrail aleyhisselam gelip; "Bu iki kişiden birincisinin eceline bir hafta kaldı. ikincisinin ömrü de, bir hafta önce bitmişti. Fakat ölmedi" dedi. Davud aleyhisselam şaşıp, sebebini sorunca; "ikincisinin bir akrabası vardı. Buna dargın idi. Bu gidip, onun gönlünü aldı. Bundan dolayı, Allahu teala, buna yirmi yıl ömür takdir buyurdu" dedi. Nitekim hadisi-i şerifte, **"Sıla-i rahm yani akrabayı ziyaret ömrü uzatır"** buyuruldu.

DAVUD ALEYHİSSELÂM

Allahu teala Davud aleyhisselama; "Yeryüzündeki bütün halka ilan et ve de ki: "Ben, beni sevenin sevgilisi, benimle oturanın arkadaşıyım. Beni zikr ile ünsiyet edenin dostu, bana arkadaşlık edenin refikiyim. Beni tercih edeni tercih ederim. Beni gerçek olarak seveni, kendim için kabul eder ve onu herkesten üstün tutarım. Gerçek olarak beni arayan bulur, fakat başkasını arayan beni bulamaz. Ey yeryüzünün halkı! İçine düştüğünüz şaşkınlık ve aldanmadan vazgeçin. Benim keremime, arkadaşlığıma ve benimle ünsiyete yönelin ki, ben de sizinle ünsiyet edeyim ve süratle sizi seveyim. Zira ben dostlarımın tıynetini, Halilim İbrahim, sırdaşım Musa ve halis dostum Muhammed'in (aleyhimüsselam) tıynetinde yarattım. Bana iştiyak duyanların kalbini, benim nurumdan yarattım" buyurmuştur.

Davud aleyhisselam; "Ya Rabbi! Seni sevenleri bana göster" dedi. Allahü teala; "Lübnan dağına çık, orada genç, orta yaşlı ve ihtiyar olarak on dört kişi vardır. Yanlarına gittiğin vakit selamımı söyle ve de ki: "Rabbiniz size selam eder ve buyurur ki: "Bir istediğiniz var mı? Zira siz benim dostlarım, sevgililerim ve velilerimsiniz. Sizin sevinmenizle ben ferahlanır ve sizin ferahlanmanıza yardım ederim" buyurdu. Davud aleyhisselam, Lübnan dağına çıkarak, onları bir pınar başında buldu. Orada, Allahü tealanın kudreti üzerinde düşünüyorlardı. Davud aleyhisselamı görünce, uzaklaşmak istediler, fakat Davud aleyhisselam; "Durun! Ben Allah'ın elçisiyim, size Rabbinizin haberini getirdim" deyince, hemen Davud aleyhisselama yöneldiler ve önlerine bakarak kulaklarını ona verdiler. Davud aley-

hisselam; “Ben, Allahü tealanın size bir elçisiyim. Allahü tealanın size selamı var. Allahü teala; “Niçin benden bir şey istemiyorsunuz? Niçin bana seslenmiyorsunuz ki, ben sesinizi ve sözünüzü duymuş olayım. Siz benim sevgililerim ve velilerimsiniz. Sizin sevinmenizle ben de sevinirim ve sizin sevginize süratle gelirim. Her an şefkatli bir anne gibi, size bakarım” buyurdu” dedi.

Onlar bunu dinleyince gözlerinden yaşlar döküldü ve en yaşlıları; “Ya Rabbi! Seni tesbih eder ve noksan sıfatlardan tenzih ederiz. Allah’ım! Biz, senin kulların ve kullarının çocuklarıyız. Ömrümüzde bir an seni hatırımızdan çıkarmışsak, bu husustaki kusurumuzu bağışla” dedi. Diğeri; “Allah’ım! Seni tesbih ve takdis ederiz. Biz senin kulların ve kullarının çocuklarıyız. Bize hüsn-i nazar etmekle ikramda bulun” dedi. Bir başkası da; “Allah’ım! Biz senin kulların ve kullarının çocuklarıyız. Hangi cür’etle sana dua edelim? Halbuki, bizim rahmetinden başka hiçbir şeye ihtiyacımız olmadığını sen bilirsin. Sana gelen yolda bizi devam ettir ve bu suretle nimetini bize tamamla” dedi. Diğeri de; “Biz senin rızanı ara-

makta kusurluyuz, bu hususta kendi lütfunla bize yardımcı ol Ya Rabbi!" dedi. Bir başkası da; "Ya Rabbi! Bizi nutfeden yarattın, bize kendi lütfunla, azametini, düşünme imkanlarını bahşettin. Senin azametinle meşgul olup, celal ve kibriyalığını düşünen ve nuruna yaklaşmak isteyen kimse hiç söz söylemeğe cür'et edebilir mi?" dedi. Diğeri; "Ya Rabbi! Senin şanının azametinden, evliyalarına yakınlığından ve sevgililerine fazla minnetinden, dilimiz tutuldu ve sana dua edemedik" dedi. Bir diğeri de; "Ya Rabbi! Seni zikretmeğe bizi hidayet eden, seninle meşgul olmakla bizi başkalarından alıkoyan sensin. Sana karşı şükrümüzdeki kusurumuzu bize bağışla" dedi. Diğer biri de; "Ya Rabbi! Bizim ihtiyacımızın, yalnız senin cemaline bakmak olduğunu bilirsin" dedi. Ötekisi de; "Ya Rabbi! Sen kendi cömertliğinden bize dua ile emretmesen, bir kul efendisine karşı nasıl cür'et edebilirdi? Karanlıkta, hidayete ulaşacağımız nuru bize ver" dedi. Onlardan birisi de; "Ya Rabbi! Bizim senden istediğimiz, devamlı olarak bize yönelmendir" dedi. Bir diğeri de; "Ya Rabbi! Fazlu kereminle bize bahşettiğin nimetinin tamamlanmasını isteriz" dedi. Diğeri de şöyle dedi: "Ya Rabbi! Yarattıklarının hiç birine ihtiyacımız yok, yalnız cemalini isteriz, bize lütfet cemalini göster." Diğeri de; "Allah'ım! Şanının âli ve kadrinin yüce olduğunu bilirim. Sen dostlarını seversin. Lütfet de kalbimi senden başka herhangi bir şey ile meşgul olmaktan alıkoy" diye dua etti.

Allahü teala Davud aleyhisselama şöyle vahyetti: "Onlara de ki. "Sevdiklerime celbettim. Dualarını kabul ettim."

SÜLEYMAN ALEYHİSSELÂM

SÜLEYMAN ALEYHİSSELÂM;

Süleyman aleyhisselâm, İsrailoğullarına gönderilen peygamberlerdendir. Dâvud aleyhisselâmın oğludur. Yâkub aleyhisselâmın neslindendir. Kudüs yakınlarındaki Gazze şehrinde doğdu. Çocukluğundan beri bilgili, iyilik ve adaleti seven biri olarak tanınmıştı. On iki yaşındayken babasının yerine geçip, sultan oldu. Daha sonra kendisine, Allahü teâlâ tarafından peygamberliği bildirildi. Dünyaya hâkim olan dört kişiden biridir. Uzun boylu, beyaz tenli, iri vücudlu, nurlu güzel yüzlü, gür saçlı idi.

Süleyman aleyhisselâm, daha çocuk iken son derece akıllı, içi dışı güzel ve olgundu.

Bu yüzden, babası, büyük işleri onunla müşavere ederdi. Zekâ, anlayış ve firasette, ictihadda, isabette en ileride idi. Çocukluk zamanında, bir çocuk için mümkün olmayan, şaşılacak, hayret edilecek hâlleri ve hareketleri görülmüştü.

Buharî'nin, Ebu Hüreyre'den bildirdiği hadis-i şerifte şöyle buyurulmaktadır:

(Vaktiyle iki kadın ve beraberlerinde birer oğlan çocukları vardı. Yolda giderlerken, kurt gelip, bu kadınlardan büyük olanının çocuğunu alıp götürdü. Bunun üzerine büyük kadın, arkadaşı küçük kadına; "Kurt, senin çocuğunu götürdü." **dedi. Öbür kadın;** "Hayır, senin çocuğunu götürdü." **dedi.**

Nihayet, bu iki kadın, aralarında hükmetmesi için Dâvud'a [aleyhisselâm] **müracaat ettiler. Dâvud** [aleyhisselâm], **çocuğun büyük kadına ait olduğuna hükmetti. Onlar muhakemeden çıkıp, Süleyman'a** [aleyhisselâm] **gittiler. Dâvud'un** [aleyhisselâm] **hükmünü ona söylediler. Süleyman** [aleyhisselâm] **da dedi ki:**

- Bana bir bıçak getirin. Çocuğu, bu iki kadın arasında paylaştırayım.

Hemen küçük kadın; "Aman öyle yapma! Allah sana rahmet eylesin. Çocuk bu kadınındır!" **dedi.**

Bunun üzerine, Süleyman [aleyhisselâm] **çocuğun küçük kadına ait olduğuna hükmetti.)**

Dâvud aleyhisselâm, bu hükmü işitip, oğlunun firaset ve zekâsına hayran kaldı.

Dâvud aleyhisselâm, geride kalan çocuğu büyük kadının elinde bulması ve küçük kadının, onun kendi çocuğu olduğuna dair delil getirmekten âciz kalması sebebiyle, çocuğun, büyük kadına ait olduğuna hükmetmiştir. Bu sebep, dini kaidelere uygun olması bakımından güzel bir izahtır.

Süleyman aleyhisselâm, babası Dâvud aleyhisselâmın hükmünü bozmayı kastetmiş değildir. Ancak o, verdiği hüküm ile, bu iki kadın arasındaki meseleyi halletmiş, hakikati meydana çıkarmış, ince ve hoş bir çare ile meseleyi halletmiştir. Süleyman aleyhisselâmın, çocuğu aralarında paylaştırmak için bıçak getirmelerini istemesinden maksadı, bu işin hakikatini ortaya çıkarmaktı. Yoksa, çocuğu keserek paylaştırmak değildi. Nitekim bu yolla, maksadı da hâsıl oldu. Çünkü; bıçak isteyince, küçük kadın feryat etmiş, çocuğunun hayatta kalmasını tercih ederek; onun, büyük kadının olduğunu söylemek zorunda kalmıştı.

Ancak, Süleyman aleyhisselâm, küçük kadının bu sözüne itibar etmedi. Çünkü, küçük kadının, analık şefkati ile feryat edip, çocuğunu kesilmekten kurtarmak için, onun, büyük kadına ait olduğunu söylemesi, çocuğun kendisine ait olduğunu gösteriyordu. Ayrıca, ço-

cuğun kesileceğini duyunca, küçük kadının gösterdiği bu telâşa karşılık, büyük kadında böyle bir telâşın görülmemesi, ve çocuğun küçük kadına ait olduğu hükmolunduğunda, itirazının olmaması, çocuğun küçük kadına ait olduğuna dair bir delil idi.

Hazreti Dâvud'a vâris oldu

Dâvud aleyhisselâm zamanında, bir gece, bir koyun sürüsü, bir tarlanın ekinlerini telef etti. Tarla sahibi, Dâvud aleyhisselâma gelip, koyunların sahibinden davacı oldu. Koyunların kıymeti, telef edilen ekine eşitti. Dâvud aleyhisselâm, koyunların, tarla sahibine verilmesine hükmetti. Süleyman aleyhisselâm daha on bir yaşındaydı. Babasının bu hükmünü işitince dedi ki:

- Bu davada, iki taraf için de faydalı olan bir hüküm daha vardır.

Babası ne olduğunu sorunca, utandı. Israr edilince, şöyle cevap verdi:

- Koyunları ekin sahibine verin, süt ve yünlerinden faydalansın. Tarlayı da koyun sahibine verin, ekin ekip önceki hâle getirsin. Sonra da her biri, kendinde olanı önceki sahibine teslim etsin.

Dâvud aleyhisselâm, oğlunun bu hikmetli sözlerini beğenip, ona göre hüküm verdi.

Dâvud aleyhisselâmın on dokuz oğlu vardı. Bunlardan en küçükleri olan Süleyman aleyhisselâmın annesi ayrı idi. Diğerleri ise, Tâlût'un kızından dünyaya gelmişlerdi. Ömrünün sonlarına doğru, Dâvud aleyhisselâma, akıl ve firasette, hüküm ve adalette birçok üstünlüklerine şahit olduğu oğlu Süleyman aleyhisselâmı, yerine halife bırakması emredildi. Dâvud aleyhisselâm İsrailoğullarına; **"İşte bu,**

benden sonra sizin üzerinize halifemdir!" diye vasiyette bulundu. Hepsi Süleyman aleyhisselâmın hilâfetini kabul ettiler. Allahü teala Davud aleyhisselama Süleyman aleyhisselamı halife kıldığını bildirince Davud aleyhisselam:

-Ya Rabbi! Bana lütufkar olduğun gibi Süleyman'a da lütufkar ol" diye niyazda bulundu. Allahü teala:

-Süleyman'a de ki: O bana senin kul olduğun gibi kul olsun da ben de ona sana lütufkar davrandığım gibi lütufkar olayım, diye vahyetti.

Dâvud aleyhisselâm, Hazreti Süleyman'ın kendi yerine halifesi olduğunu ilân edince, ona bazı nasihatlerde bulundu:

"- Ey oğlum! Çok şaka yapmaktan sakın! Çünkü onun faydası azdır. Lüzumsuz şaka, dostlar arasında düşmanlık meydana getirir. Kızmaktan sakın! Çünkü kızmak, kızanı hafifletip, basitleştirir. Takvaya sarıl! Yani Allahü teâlâdan kork! Emirlerini yapıp, yasak ettiklerinden sakın! Ona taatten ayrılma! Çünkü takva ve taat, Allahü teâlânın izni ile insanın her şeye galip gelmesine vesile olur.

İnsanlara karşı kıskançlıkta bulunma! Bu davranışın, insanlara suizan beslemene sebep olur. İnsanlardan bir şey bekleme! Işte bu, hakiki zenginliğin ta kendisidir. Allahü teâlânın kullarına verdiği çeşitli nimetlere göz dikmek, insan için bir fakirliktir. Özür dilemeyi icap ettirecek iş ve sözlerden sakın! Nefsini ve dilini doğruluğa alıştır! İyilik yapmaktan ayrılma! İmkânın varsa, bu günün dününden daha hayırlı olmasına çalış! Namazını, en son namazını kılan kimse gibi kıl!

Aşağı ve bayağı kimselerle oturup kalkma; böyle kimselerle beraber olma! Kızdığın zaman, nefsini toprağa yapıştır! Allahü teâlâ-

nın rahmetinden ümitli ol! Çünkü, Allahü teâlânın rahmeti, her şeyi kaplamıştır.”

Dâvud aleyhisselâm, çok geçmeden vefat etti. Süleyman aleyhisselâm da babasının yerine geçti. Mülküne, hikmet ve ilmine vâris oldu. Allahü teâlâ, Kur’an-ı kerimde, Süleyman aleyhisselâmı mealen şöyle övdü:

(Biz Dâvud’a Süleyman’ı [aleyhimesselâm] **verdik. O, ne güzel kuldur. Hakikaten o, bütün vakitlerinde zikr, tesbih ve tövbe ile Allahü teâlâya dönen bir kuldur.)** [Sâd 30]

Mescid-i Aksa’nın inşası

Dâvud aleyhisselâmın vefatından sonra, oğlu Süleyman aleyhisselâm, peygamberlik, saltanat ve ilimde ona vâris oldu. Babasının yerine geçince; memleketin ileri gelenleri ile âlimlerini davet etti. Onlara dedi ki:

- Ey insanlar, bize kuşların dili öğretildi. Bize peygamberlik ve saltanatla ilgili her şey verildi. Bunlar Allahü teâlânın açık seçik bir ihsanıdır.

Hadis-i şerifte, Süleyman aleyhisselâmın mülkü ile ilgili olarak şöyle buyuruldu:

(Süleyman bin Dâvud’a [aleyhimesselâm] **verilen mülkü görmediniz mi? Bu, onun huşuunu, Allahü teâlâdan korkusunu artırdı.)**

Süleyman aleyhisselâm, dünyaya hâkim olan dört kişiden birisidir. Nitekim, Resûlullah efendimiz bu hususta buyurmuştur ki:

(İsmini duyduğunuz kimselerden, yeryüzüne dört kişi malik oldu. İkisi mümin, ikisi de kâfir idi. Mümin olan iki kişi, Zülkarneyn ile Süleyman [aleyhimesselâm] **idi. Kâfir olan ikisi de, Nemrud ile Buhtunnasar idi. Beşinci olarak, yeryüzüne, be-**

Davud aleyhisselâmın inşasına başladığı Mescid-i Aksa'yı bitirmek, oğlu Süleyman aleyhisselâma nasip oldu

nim evlâdımdan biri, yani Mehdî de malik olacaktır.)

Ayet-i kerimede bildirildiği üzere, bütün cinnîler Süleyman aleyhisselâmın emrindeydi. Ne zaman istese, kendisine, büyük büyük köşkler, suretler, çanaklar, sabit çömlekler, tencereler yaparlardı.

Cinnîlerin, Süleyman aleyhisselâm için yaptıkları şeylerden biri de Beyt-ül-Makdis yani Mescid-i Aksa'dır. Beyt-ül-Makdis'in inşasına önce Dâvud aleyhisselâm başladı. Duvarlarını bir adam boyu yükseltti. Allahü teâlâ, Dâvud aleyhisselâma; **"Bunu sen tamamlayamayacaksın. Sana Süleyman isminde bir oğul vereceğim; o tamamlayacak!"** diye vahyetti. Dâvud aleyhisselâm, oğlu Süleyman aleyhisselâmı kendi yerine halef seçtikten sonra vefat etti.

Bir müddet sonra, Süleyman aleyhisselâm, Beyt-ül-Makdis'i tamamlamak istedi. Cinleri topladı. Onlar arasında iş taksimi

yaptı. Onlardan her bir cemaatı bir işle vazifelendirdi. Sonra, on iki mahallesi olan bir şehir yaptırdı ve her mahalleye bir kabile yerleştirdi. Şehrin kurulması bitince, mescidin tamamlanmasını emretti. Cinleri bölüklere ayırdı. Bir kısmı, altın, gümüş ve yakut; bir kısmı, denizden saf inci; bir kısmı, mücevherat ve kıymetli taşlar; bir kısmı da misk, amber ve diğer güzel kokuları getirdiler.

Bütün bunlardan yeteri kadar gelince, işlemek için ustalar getirtti. Ustalar, getirilen taşları yonttular. Mücevher, inci ve yakutları işlediler. Kaplanan malzemeleri kullanarak mescidin inşasını tamamladılar. O asırda, ondan güzel olmayan ve bir eşi bulunmayan bu mescide **"Beyt-ül-Makdis"** dediler. Daha sonra **"Mescid-i Aksa"** adıyla anıldı.

Beyt-ül-Makdis'in inşası bitince, Süleyman aleyhisselâm, İsrailoğullarının âlimlerini topladı. Onlara, bu mescidi, Allahü teâlânın rızasını kazanmak için yaptırdığını, onda bulunan her şeyin Allah için yapıldığını anlatarak buyurdu ki:

- Bu mescit Allahındır! Çünkü, Onun emri ile yapılmıştır. Onda bulunan her şey Allahındır. Kim ondan bir şey noksanlaştırırsa, Allahü teâlâya hainlik etmiştir.

Sonra, İsrailoğullarına ziyafet verdi. Allahü teâlâ için kurbanlar kesti. Sonra şöyle dua etti:

-Ya Rabbi! Bana bu mülkü, saltanatı sen ihsan ettin. Üzerimdeki nimetler sendendir. Beni yeryüzünde halife yaptın. Hamd sana mahsustur. Ya Rabbi, Bu Mescid'e giren kimse hakkında benim Senden dileğim şudur: Buraya girip içinde ihlasla iki rekat namaz kılan kimse, anasından doğduğu gündeki gibi günahlarından arınsın. Buraya giren günahkar güna-

hına tövbe etsin. Korkuya kapılanı emniyete kavuştur. Hasta olana şifa ver. Kıtlığa uğrayana bolluk ve zenginlik ihsan et.

Bundan sonra Süleyman aleyhisselam, Mescid-i Aksa'nın inşasının bittiği günü bayram yaptı.

Süleyman aleyhisselâm, Beyt-ül-Makdis'in inşasını bitirince, Allahü teâlâdan, takdîrine uygun hüküm ile hükmetmeyi nasip etmesini istedi. Bu ona verildi. Kendisinden başka bir kimseye verilmeyen bir mülk ve saltanatın, kendisine verilmesini de istedi. Bu da ona verildi.

Resûlullah efendimizin ümmetine de, bu mescitte namaz kılmak çok sevap olmuştur. Nitekim hadis-i şerifte; **(Mescid-i Haram'da kılınan namaz, yüz bin namaza; benim mescidimde kılınan namaz, bin namaza; Mescid-i Aksa'da kılınan namaz beş yüz namaza denktir.)** buyurulmuştur.

Süleyman aleyhisselâm, Mescid-i Aksa'ya, Musa aleyhisselâmdan beri nesilden nesile geçerek gelen Ahit sandığını koydu. Bu durum, Beyt-ül-Makdis'in Buhtunnasar tarafından yıkılmasına kadar devam etti. Buhtunnasar, Kudüs'ü alınca, şehri yakıp yıktı. Mescid-i Aksa'da bulunan altın, gümüş ve diğer mücevherleri alıp, Babil'e götürdü.

Hazreti Süleyman ve karınca

Süleyman aleyhisselâmın, cinler tarafından dokunmuş olan bir yaygısı vardı. Kendisi ve ordusu bu yaygının üzerine çıkar, rüzgâr onu emredilen yere götürürdü. Sabahtan öğleye kadar bir aylık, öğleden akşama kadar da bir aylık yol katederdi. Ayrıca rüzgâr, duymak istediği sesleri de Süleyman aleyhisselâma getirirdi.

Süleyman aleyhisselâmın ordusundaki vazifeliler, yemek kaplarını ve malzemelerini de yanlarına alır, ihtiyaç oldukça yemek yapar, ekmek çıkarırlardı. Bu şekilde havada seyahat ederlerdi. Yine birgün emir verilip, Süleyman aleyhisselâm ve ordusu, İran'daki İstahar şehrinden Yemen tarafına hareket etti.

Süleyman aleyhisselâmın ordusu daha sonra Taif'te Sedîr vadisine, sonra da karıncaların çok olduğu Neml vadisine ulaştı. Süleyman aleyhisselâmın ordusunun, kendilerine doğru geldiğini gören karıncaların reisi durumundaki dişi bir karınca, arkadaşlarını ikaz edip dedi ki:

- Ey karıncalar! Süleyman aleyhisselâm ve ordusu bize doğru geliyor. Çabuk yuvalarınıza girin! Bilmeden üstünüze basıp sizi öldürebilirler.

Bunun üzerine, karıncalar, reislerinin sözüne uyarak yuvalarına girdiler.

Karınca, Süleyman aleyhisselâma itaat etmekle memurdu. Elbette itaat ettiği zatı, onun fazilet ve adaletini bilirdi. Karıncalarda, Allahü teâlânın ihsan ettiği bir anlayış vardır. Çünkü onlar, faydalarına olan şeyleri bilirler. Meselâ, yuvalarına götürdükleri buğday tanesini, çimlenmemesi için ikiye bölerler. Fakat, kişniş otunu dört parça yaparlar. Çünkü kişniş otu, iki parça olursa tekrar bitip büyür.

Süleyman aleyhisselâm, dişi karıncanın, ayet-i kerimede beyan buyurulan sözünü, uzaktan duydu, tebessüm etti. Bunun üzerine, karıncalar yuvalarına girinceye kadar, ordusunu vadiye bırakmadı. Hayvan bile reisi bulunduğu topluluğu korumaya çalışıyordu. İnsan için, karıncanın bu davranışında ibretler vardı. Zira insan

da emri altındakileri korumalıydı. Çoban, güttüğü sürüyü her türlü tehlikeye karşı nasıl koruyorsa, cemiyetteki idareci olanlar da, idare ettikleri kimseleri korumalıydılar.

Rivayete göre Süleyman aleyhisselam karıncayı yanına getirtti ve ona:

-Karıncaları niçin sakındırdın? Beni zalim diye mi işittiniz? Yoksa benim adaletli bir Peygamber olduğumu bilimediniz mi? Ne için "Bilmeden üstünüze basıp sizi öldürebilirler" dedin, diye sordu. Karınca:

-Ey Allahın Peygamberi! Benim sözümdeki "Bilmeden" kaydını işitmediniz mi? Bununla beraber benim, maksadım ancak kalblerin kırılması idi. Sana bakmakla meşgul olup, Allahü tealayı tesbihten geri kalmaktan korktum, dedi. Süleyman aleyhisselam:

-Bana öğüt ver, dedi. Karınca:

-Babana Davud isminin niçin konulduğunu biliyor musun?

-Hayır bilmiyorum.

-O kalb yarasını tedavi etsin diye verildi. Sana Süleyman isminin niçin konulduğunu biliyor musun? Göğsüne selamet verilinceye kadar dayansın ve Baban Davud'a erişmeye müstehak olasın diye verilmiştir.

Karınca bunları söyledikten sonra tekrar:

-Allahü teala sana rüzgarı ne için uysal kıldığını biliyor musun? Diye sordu. Süleyman aleyhisselam;

-Hayır, bilmiyorum, dedi. Karınca:

-Dünyanın tümünün esen, gelip geçen bir yel'den ibaret bulunduğunu sana haber vermek için, dedi.

Süleyman aleyhisselam karıncanın bu sözlerine gülümsedi.

Sebe halkı

Süleyman aleyhisselâm zamanında, Yemen taraflarında Sebe kavmi vardı. Bu kavim, Yemen'de, San'a şehrine üç günlük mesafede, Mağrip bölgesinde kurulmuş bir şehirde yaşarlardı. Bu bölge çok mamur idi. Baştan başa, birbirine bitişik köyler ve bahçelerle kaplıydı. Mağrip seddi yapılarak, bölgenin hem su ihtiyacı karşılanmış, hem de bu bölge selden korunmuştu.

Her kavme olduğu gibi, Allahü teâlâ, onlara da birçok peygamber gönderdi. Sebe halkını Allahü teâlânın dinine davet ettiler. Onlara, Allahü teâlânın nimetlerini hatırlattılar. Allahü teâlânın emirlerine uymazlarsa, azaba uğrayacaklarını anlatıp, korkuttular. Fakat, Sebe halkı, onları yalanladılar. Üstelik; nankörlükte ileri giderek dediler ki:

- Allahü teâlânın bize nimet verdiğini falan bilmeyiz. Rabbinize söyleyin, eğer gücü yeterse, bu nimetleri bize vermesin!

Allahü teâlâ, üzerlerine Arim selini gönderip, mallarını ve evlerini su içinde bırakmakla, onları cezalandırdı.

Sebe halkının şehir, kasaba ve köyleri su altında kalınca, kendileri muhtelif memleketlere dağıldılar. Gassan kabilesi Şam'a, Ezd kabilesi Amman'a, Huzaa kabilesi Tıhame'ye, Evs ve Hazrec kabileleri Medine-i münevvereye geldi. Huzeyme kabilesi ise, Irak'a gitti. Sebe halkının bu şekilde dağılmaları, daha sonra gelen kimseler arasında darbımesel olarak söylenmiş, onların başına gelenler, insanlara ibret olmuştur.

İşte Süleyman aleyhisselâm devrinde, Sebe ülkesinin başında Belkıs isimli kadın bir sultan vardı. Belkıs, Himyerî meliklerinin neslinden geliyordu. Annesi cinnîlerdendi. Sü-

leyman aleyhisselâmın Belkıs'tan, onun da Süleyman aleyhisselâmdan haberi yoktu.

Saba Melikesi Belkıs

Süleyman aleyhisselâm, Mescid-i Aksa'nın inşasını bitirince, Mekke-i mükerremeye gitmeye karar verdi. Hazırlığını yaptı. Rüzgâr, cinler, insanlar, kuşlar ve diğer vahşî hayvanlardan meydana gelen ordusu ile birlikte yola çıktı. Mekke-i mükerremeye varıp, bir müddet orada ikamet etti. Orada, kavminin ileri gelenlerine dedi ki:

- Buradan bir peygamber çıkacaktır. Hak hususunda, Onun yanında herkes birdir. Allahü teâlânın emrini yerine getirmek hususunda, kınayanın kınamasına asla kıymet vermez.

Yanında bulunanlar sordular:

- O hangi din üzeredir?

- O Hanîf dini yani İslâm dini üzeredir. Ona yetişip de iman edenlere ne mutlu! Burada olanlar, olmayanlara; Onun, peygamberlerin (aleyhimüsselâm) **efendisi ve son peygamber olduğunu ulaştırsınlar!**

Süleyman aleyhisselâm, kurbanlar kesip ibadetler yaptıktan sonra, bir sabah vakti, Mekke-i mükerremeden ayrılarak Yemen tarafına gitti. Gördüğü güzel bir araziye inerek, namaz kılmak ve bir şeyler yemek istedi.

Süleyman aleyhisselâm, konaklama ile meşgul iken; Hüdhüd [çavuşkuşu], daha yükseklere çıkıp, etrafı seyretmek istedi. Süleyman aleyhisselâmın meşguliyetinin bitmesine yakın, onun yanında olmaya karar vererek yükseldi. Hüdhüd etrafa bakınırken, Saba Melikesi Belkıs'ın güzel bahçelerinden birini gördü. Hoşuna gidip, oraya indi. Burada, başka bir hüdhüd ile karşılaştı. Karşılaştığı hüdhüd ona sordu:

- Nereden gelip, nereye gidiyorsun?

- Padişahımız Süleyman bin Dâvud'la Şam tarafından geldik. O; insanların, cinlerin, kuşların ve diğer vahşî hayvanların sultanıdır.

- Senin padişahına büyük bir mülk verilmiş. Fakat bu Yemen diyarının melikesi Belkıs da, ondan aşağı değildir. Çünkü onun emrinde, pek çok kumandan, her kumandana bağlı pek çok asker vardır. İstersen sana onun mülk ve saltanatını göstereyim.

Hüdhüd, nerede su olduğunu bilir ve Süleyman aleyhisselâma su bulurdu. Suyun yakınlığını ve uzaklığını bilirdi. Suyun bulunduğu yeri gagalar; cinler gelir ve orayı kazıp, su çıkarırlardı.

Hüdhüd kuşu, böyle bir haslete sahip olduğu hâlde, bir çocuk tuzak kurup, üzerini azıcık bir toprakla örtünce, toprağın altındaki tuzağı göremez. Gelir üstüne basar. Tuzağa yakalanır. Hâlbuki o, toprağın altındaki suyu görmektedir. Bunun için; **"Kaza ve kaderin vakti gelince, göz görmez olur, akıl baştan gider."** denilmiştir.

Süleyman aleyhisselâmın Hüdhüd'ü, Yemenli hüdhüde dedi ki:

- Namaz vaktinde Süleyman aleyhisselâmın suya ihtiyacı olup, beni aramasından korkuyorum. Bunun için hemen dönmeliyim.

- Fakat, Belkıs'ın memleketini Süleyman aleyhisselâma haber verirsen, o bundan memnun kalır.

Bunun üzerine Süleyman aleyhisselâmın Hüdhüd'ü, onunla beraber Belkıs'ın mülkünü görmek için gitti.

Süleyman aleyhisselâmın, ordusu ile beraber indiği yer, susuz bir yerdi. Su ihtiyacı üzerine, Süleyman aleyhisselâm, insan

ve cinlerden orada su bulunup bulunmadığını sordu. Onlar da bilemediklerini söylediler. Bunun üzerine Süleyman aleyhisselâm, Hüdhüd'ü araştırdı. Ona, oralarda su bulunup bulunmadığını soracaktı. Fakat onu ortalıkta göremeyince, diğer kuşları çağırdı. Onlara dedi ki:

- Bana ne oluyor ki, Hüdhüd'ü görmüyorum. Acaba ne oldu? Yoksa kayıplardan mı oldu?

Süleyman aleyhisselâm Hüdhüd hakkında bu sözlerinden sonra, kuşların efendisi olan Ukâb isimli kuşu çağırdı. Hüdhüd'ü derhal bulup getirmesini emretti. O kuş, hemen havalandı. Her tarafı gayet iyi görüyordu. Etrafa bakınırken, Hüdhüd'ün Yemen tarafından gelmekte olduğunu gördü.

Hüdhüd'ün ortadan kaybolması, her ne kadar şiddetli azaba uğramasına

sebep ise de, ortadan kaybolmasını telâfiye çalışması ve gittiği yerden sür'atle dönmesi de onun hakkında hayır ve saadet alâmetlerindendi.

Süleyman aleyhisselâmın Hüdhüd'ü aramakla görevlendirdiği kuş, ona doğru öterek seslendi. Hüdhüd, kötü bir haber olduğunu anladı. Ukâb, Hüdhüd'ü Süleyman aleyhisselâma götürdü. Süleyman aleyhisselâm, kürsüsünde oturuyordu. Hüdhüd, Süleyman aleyhisselâma yaklaşıp, tevazu ve hürmetini arz etti. Süleyman aleyhisselâm buyurdu ki:

- Nerede idin?

Hüdhüd şöyle cevap verdi:

- Ey Allahın nebîsi! Ben, senin bilmediğin bir şeye vâkıf oldum. Sebe şehrinden sana çok doğru ve mühim bir haber getirdim. Orada, insanlara hükümdarlık yapan bir kadın gördüm. Ona her şey verilmiştir. Onun bir de çok büyük tahtı var. Ben, onu ve kavmini, Allahü teâlâyı bırakıp, güneşe secde eder buldum. Şeytan, onların güneşe tapmalarını ve diğer çirkin işlerini süslemiş; onları, hak yoldan alıkoymuş. Bu sebeple onlar hidayet ve tevhid yolunu bulamıyorlar.

Hüdhüd'ün anlattıklarını dikkatle dinleyen Süleyman aleyhisselâm, Belkıs'ın ülkesini kendi mülküne katmayı hiç düşünmedi ve onun memleketinin büyüklüğüne hiç ehemmiyet vermedi.

Hüdhüd anlatmasını şöyle bitirdi:

- Şeytan, göklerde ve yerdeki her gizliyi açığa çıkaran, kalblerinde ne gizliyorlarsa hepsini bilen Allahü teâlâya secde etmesinler diye, onları doğru yoldan alıkoyuyor. Allahü teâlâdan başka ilâh yoktur. O büyük Arş'ın sahibidir.

Hüdhüd, Belkıs ve kavminin, Allahü teâlâyı bırakıp güneşe taptıklarını anlatınca, Süleyman aleyhisselâm, gadaplandı ve bunu araştırmak isteyerek dedi ki:

- Bakalım doğru mu söyledin, yoksa yalancılardan mı oldun?

Hüdhüd'ün getirdiği haberin doğruluğunu araştırmak isteyen Süleyman aleyhisselâm, o anda Belkıs'a bir mektup yazdı. Mektubu, Allahü teâlânın adı yazılı mührüyle mühürleyip, Hüdhüd'e verdi.

Süleyman aleyhisselâmın bir mührü vardı. Mührünün üzerinde, Allahü teâlânın ismiyle birlikte ahir zaman peygamberi Muhammed aleyhisselâmın ismi de vardı. Süleyman aleyhisselâm, mektubu Hüdhüd'e verdikten sonra dedi ki:

- Bu mektubu Belkıs ve kavmine götür! Onu, görebilecekleri bir yere bırak! Sonra, onlara yakın bir yere gizlenip, ne şekilde hareket edeceklerine bak!

Belkıs, kavminin durumunu ve ihtiyaçlarını dinlemek için, her cuma günü dışarı çıkardı. Tahtı; altından yapılmış dört direk üzerine konurdu. Tahta oturunca, Belkıs, halkı görür; halk kendisine bakamazdı. Kavminden birisinin bir işi, arzı veya ricası olsa, soru sorabilmek için izin ister, huzuruna gider, başını önüne eğerdi. Belkıs'ın yüzüne asla bakmazdı. Sonra tazim olarak ona secde ederdi.

Belkıs izin vermeyince de, başını secdeden kaldırmazdı. Belkıs, kavminin ihtiyaçlarının giderilmesi için, gereğinin yapılmasını emrettikten sonra, köşküne girer; bir sonraki cuma gününe kadar, dışarı çıkmazdı. Sarayı büyük idi.

Hazreti Süleyman'ın mektubu

Hüdhüd, Süleyman aleyhisselâmın mektubu

ile gittiği zaman, kapılar kapanmış, etrafta muhafız ve devriyeler dolaşıyordu. Hüdhüd, hiçbir yerden giremeyince, köşkün penceresinden girdi. Odadan odaya geçerek, yirmi metre yüksekliğindeki Belkıs'ın tahtını gördü. Belkıs, tahtında uzanmış yatıyordu. Onu bu hâlde gören Hüdhüd, mektubu tahtına bıraktı. Sonra da, Belkıs'ın uyanıp mektubu okumasını beklemek için, olanları görebileceği bir pencere kenarına saklandı.

Aradan bir hayli zaman geçtiği hâlde, Belkıs uyanmamıştı. Hüdhüd, saklandığı yerden indi, gagasıyla ona dokunup uyandırdı. Belkıs, tahtının üzerindeki mektubu görünce, aldı. Eliyle gözlerini ovuşturarak, mektuba baktı. Her yer kapalı olduğu hâlde, yanına kadar bu mektubun, kimin tarafından ve nasıl getirildiğini düşündü. Merakla odasından çıkıp, sarayın etrafına baktı. Muhafız ve nöbetçilerin hepsinin yerlerinde olduklarını görerek, onlara sordu:

- Kapıyı açıp, benim odama giren kimse gördünüz mü?

- Kapılar hiçbir şekilde açılmamıştır. Eskisi gibidir. Biz de devamlı beklemekteyiz.

Belkıs, hemen mektubu açtı ve okudu. Mektupta; **"Bismillâhirrahmânirrahîm"** yazılı olduğunu görünce, kavminin ileri gelenlerine haber gönderdi. Toplandılar. Onlara hitap edip dedi ki:

- Ey ileri gelenler! Bana çok şerefli bir mektup bırakıldı. O mektup, Süleyman'dandır. O mektupta, **"Rahmân ve Rahîm olan Allahü teâlânın adıyla. Bana karşı büyüklenmeyiniz! Bana, emrime itaat ediciler olarak geliniz!"** yazılıdır.

Belkıs, mektupta olanları açıkladıktan sonra, kavminin ileri gelenlerinin görüşlerini almak ve bu

hususta kendisine yardımcı olmalarını istemek gayesiyle, sözlerine şöyle devam etti:

- Ey eşraf! Bu işimde hayırlı, faydalı ve doğru gördüğünüz ne ise bana söyleyiniz! Sizi toplayıp, sizinle müzakere etmeden hiçbir işte kat'î bir hüküm vermedim. Böyle mühim bir hususta, siz olmadan nasıl hüküm verebilirim?

Belkıs'ın adamları, ordu kumandanları, kendi aralarında düşünüp konuştuktan sonra dediler ki:

- Biz, güç ve kuvvet sahibi çetin savaş erbabıyız. Bununla beraber emir sana aittir. Biz sana itaat edicileriz. Muharebe ve sulhtan hangisini istersen, biz sana tâbiyiz.

Belkıs, ilim ve hikmet gereği kesin kararını verip, onlara, görüşlerinin hatalı olduğunu bildirmek için dedi ki:

- Şüphesiz hükümdarlar, bir memlekete zorla girdikleri zaman, orasını tahrip ederler. Halkından şerefli olanları zelil ve esir ederler.

Belkıs, böyle söylemekle, onları; Süleyman aleyhisselâmın, ordusu ile üzerlerine gelerek, zorla memleketlerine girmek tehlikesi ile korkuttu.

Onlar da dediler ki:

- Süleyman aleyhisselâm ve orduları da böyle yapacaktır.

Âlimlerimiz; akıllı kimsenin, sulh yoluyla düşmanlarını defedebileceği durumlarda, muharebeyi tercih ederek kendisini ve memleketini tehlikeye atmaması, mecbur kalmadıkça harbe girme teşebbüsünde bulunmaması icap ettiğini bildirmişlerdir.

Belkıs'ın elçileri

İleri gelenlerinin dikkate değer bir fikir ileri sürememeleri üzerine, Belkıs, sözüne devam ederek şöyle dedi:

- Ben, onlara bir hediye göndereyim. Elçiler ne ile dönecek bakayım?

Bu, Belkıs'ın güzel bir tedbiri idi. "Eğer Süleyman [aleyhisselâm] dünya padişahlarından ise, hediyelerimi alır, hediyeler onu razı eder, bizden vazgeçer. Eğer peygamber ise, dinine tâbi olmaktan başka hiçbir şeyle razı olmaz. Mutlaka onun dinine tâbi olmamız icap eder" diye düşündü ve Süleyman aleyhisselâm için pek kıymetli hediyeler hazırlatıp gönderdi. Elçiler, hediyelerle birlikte Süleyman aleyhisselâmın huzuruna çıktılar.

Süleyman aleyhisselâm, Belkıs'ın hediyelerini kabul etmedi. Gelen elçilere dedi ki:

- Siz bana mal ile yardım mı ediyorsunuz? Benim, sizin hediye ile yardımınıza ihtiyacım yoktur. Allahü teâlânın bana verdiği nimetler; din, peygamberlik, hikmet ve mülk sizin getirdiğinizden daha hayırlıdır. Belki siz, dünya hayatının görünüşüne baktığınız için ve mallarınız artacağından dolayı size verilen hediyeye sevinirsiniz. Ben ise dünyalıkla sevinmem. Dünyaya benim ihtiyacım yok. Çünkü Allahü teâlâ bana hiç kimseye vermediği dünyalığı verdi. Ayrıca beni peygamberlik ile de şereflendirdi.

Belkıs'ın elçileri, Süleyman aleyhisselâmın sahip olduğu nimetleri görmüşler, kendi getirdiklerinin pek ehemmiyetsiz olduğunu farketmişlerdi. Ayrıca Süleyman aleyhisselâm, Belkıs'a mektubu gönderdiği Hüdhüd vasıtasıyla, onların ne getirip ne soracaklarını, neyi elde etmek istediklerini, onların iç durumlarını öğrenmişti. Onlar; askerlerinin çokluğuna, kuvvetli olmalarına güveniyorlardı. Bunun için Süleyman aley-

hisselâm da, elçilerin görecekleri yerde, asker ve kumandanlarını hazır etti. Kalabalık ve güçlü bir ordu ile muharebeye hazır olduğunu ima etti. Onlara, güç ve kuvvetini gösterdi. Kendisi için hiçbir değeri olmayan, onlara göre pek kıymetli olan hediyelere hiç ehemmiyet vermedi.

Bütün bunlardan sonra, Süleyman aleyhisselâm, elçilerin reisine dedi ki:

- Ey elçi! Şimdi getirdiğin hediyelerle Belkıs ve kavmine dön! Eğer iman etmiş oldukları hâlde bana gelmezlerse, muhakkak önüne geçemeyecekleri ordularla onlara varır; onları oradan hor ve hakîr olarak çıkarırım!

Bunun üzerine elçiler oradan ayrılıp, Belkıs'ın yanına döndüler. Süleyman aleyhisselâm ile alâkalı haberleri olduğu gibi anlattılar. Belkıs, bu anlatılanlardan, Süleyman aleyhisselâmın peygamber olduğunu anladı. Derhal yolculuğa hazırlandı. Tahtını muhafazalı bir yere koydurdu. Ayrıca kilitleyip, oraya bekçiler tayin etti. Kendisi, kalabalık ordusu ile beraber, Süleyman aleyhisselâma gitmek üzere yola çıktı. Cinler, bu durumu Süleyman aleyhisselâma haber verdiler.

Süleyman aleyhisselâm, Belkıs'ın akıllı olup olmadığını, tahtını tanıyıp tanımayacağını denemek istedi. Bu yüzden, Belkıs'ın, Yemen'de muhafaza altında bıraktığı tahtının getirilmesini istedi.

Süleyman aleyhisselâmın, bunu, Allahü teâlânın kudretine, kendisinin peygamberliğine delâlet eden bir mucize olması için veya daha başka sebepler için istediği de bildirilmiştir.

Belkıs'ın tahtı

Süleyman aleyhisselâm, Belkıs'ın tahtının getirilmesine karar verince, buyurdu ki:

- Ey ileri gelenler! Belkıs ve kavmi iman etmiş olarak bana gelmeden önce, Belkıs'ın tahtını hanginiz bana getirir?

O sırada Süleyman aleyhisselâm Kudüs'te bulunuyordu. Belkıs'ın tahtı ise Yemen'de Sebe şehrinde idi. İki şehir arası iki aylık yoldu.

Süleyman aleyhisselâm, Belkıs'ın tahtını, bizzat kendisi getirmekten âciz olduğu için başkasına emretmedi. Onun muradı, ümmetinden keramet ehli olan kimseyi meydana çıkarmaktı. Ümmeti arasında bulunan evliyanın kerameti, o peygamberin mucizesidir.

Süleyman aleyhisselâm; "Belkıs'ın tahtını bana hanginiz getirir?" buyurunca, cinden bir ifrît dedi ki:

- Sen makamından kalkmadan, ben onu sana getiririm. Ben Belkıs'ın tahtını getirmeye muktedirim.

İfrîtin kuvvet ve kudreti fazlaydı. Ayağını, gözün gördüğü yere basardı. Fakat Süleyman aleyhisselâm buyurdu ki:

- Bundan daha çabuk getirilmesini istiyorum.

Bunun üzerine, huzurundaki ilim ehli olan bir zat söz alarak dedi ki:

- Ben gözünü yumup açmadan önce onu sana getiririm.

Bu sözü söyleyen, Süleyman aleyhisselâmın başveziri ve teyzesinin oğlu olan Âsaf bin Berhıyâ idi. Âsaf bin Berhıyâ, Süleyman aleyhisselâmdan önce nazil olan semavî kitaplara vâkıftı. İsm-i a'zamı da bilirdi. İsm-i a'zamla dua ettiği için de, duası kabul olurdu. Süleyman aleyhisselâm, Âsaf'ın bu sözü üzerine buyurdu ki:

- Eğer bunu yapabiliyorsan, hemen getir!

Âsaf kalkıp abdest aldı. İsm-i a'zamla Allahü teâlâya dua edip secde etti.

Belkıs'ın tahtı bulunduğu yerden, bir anda Süleyman aleyhisselâmın kürsüsünün yanına geldi.

Süleyman aleyhisselâm, Belkıs'ın Yemen'deki tahtını Kudüs'te yanında görünce, Allahü teâlânın halis kullarının âdeti üzere nimete şükür için dedi ki:

- Bu Belkıs'ın tahtını o kadar uzak mesafeden, bu kadar kısa bir zaman içinde getirebilmek, bana Rabbimin lütfundan biridir. Rabbimin bu lütfu, Allahü teâlâya şükür mü edeceğimi, yoksa kendimi bu nimete lâyık görüp, nimetin hakkını eda etmekte kusurlu olmak suretiyle nankörlük mü edeceğimi imtihan içindir.

Belkıs kafile ile Süleyman aleyhisselâmın yanına geldi. Süleyman aleyhisselâm, Belkıs'ın aklını tecrübe etmek istedi. Bunun için bir köşk yaptırdı. Köşkün billûrdan olan avlusunun altına su akıttı. İçine balık ve kurbağa gibi suda yaşayan canlıları attı. Avluya giren, suya girdiği-

Kırgızistan'daki Hazret-i Süleyman tepesi

ni zannederdi. Belkıs'ın tahtının değiştirilmesini de emrederek buyurdu ki:

- Tahtın altını üste, üstünü arkaya, arkasını öne getirerek şeklini değiştirin; kendi tahtı olduğunu anlayacak mı bakalım?

Belkıs, maiyeti ile beraber Süleyman aleyhisselâmın huzuruna gelince, kendisine soruldu:

- Bu taht senin midir?

Belkıs baktığında, kendi tahtına benzetti. Hatta kalbinden; "Birbiri içinde ve yedi kat daire şeklinde muhkem ve etrafında nöbetçi ve muhafızlar bulunan tahtım, buraya nasıl gelir?" diye düşünerek, gördüğüne inanamadı. Tahtta değişmeler de olduğundan, bilmek ve bilmemek arasında cevap verdi:

- Sanki odur.

Daha sonra, Belkıs ilâve etti:

- Bundan önce de bize Hüdhüd'ün mektup bırakması, hediye ve elçiler meselesi ile Allahü teâlânın kudretine, Süleyman'ın [aleyhisselâm] peygamberliğine dair ilim verilmişti. Biz, ona teslim olanlardan idik.

Belkıs, küfr içinde yüzen bir cemiyet içerisinde yetişmişti. Onlardan güneşe tapmayı öğrenmişti. Bu yüzden Süleyman aleyhisselâmın himayesine kavuşuncaya kadar Müslüman olmak şerefine erememişti. Süleyman aleyhisselâmın daveti ile iman etti ve dedi ki:

- Ey Rabbim! Güneşe ibadet etmekle nefsime zulmetmişim. Şimdi Süleyman'ın maiyetinde âlemlerin Rabbi olan Allaha teslim oldum.

Süleyman aleyhisselâm Belkıs'la evlendi. Belkıs'tan Dâvud isminde bir oğlu olup, babası hayatta iken vefat etti. Süleyman aleyhisselâm, Belkıs'ı, ordusunun başında geri Yemen'e gönderdi. Ayda bir

kere rüzgâra biner, Belkıs'ın yanına giderdi. Süleyman aleyhisselâmın vefatından kısa bir müddet sonra Belkıs da vefat etti.

Hazreti Süleyman'ın vefatı

Süleyman aleyhisselâm, Akabe Körfezi'nden Fırat kenarına kadar yerde, kırk sene adaletle hüküm sürdü. Diğer hükümdarlar da kendisine bağlılıklarını bildirdiler. Ticaret gemileri yapıp, Kızıldeniz ve Umman Denizi'nde ticaret yaptırdı. Rüzgâr onun emrine verilmişti. Rüzgâra binip dilediği yere tahtıyla birlikte kısa zamanda giderdi. Makamına oturduğunda ve meclis kurduğunda, kuşlar üzerine gelip, kanatlarını yanyana gererek bir bulut gibi gölge yaparlar, güneş ve yağmurdan korurlardı.

Süleyman aleyhisselâm, beyaz tenli, güzel, nur yüzlü, saçı sakalı gür olup, beyaz elbise giyerdi. Çok edepli, hep Allahtan korkar, alçak gönüllü, yüksek şanlıydı. Miskin ve fakirlerle oturur; "Miskinin miskinlerle oturması uygundur." buyururdu. Ömrünün son anına kadar Allahü teâlânın takdîr ettiği izzetle, insanları doğru yola sevk etti. Herkes tarafından sevilmiş olup, hiç kimse onun söylediklerine itiraz etmiyor ve onun emri dışına çıkmıyordu.

Süleyman aleyhisselâm, birgün, yapılmakta olan büyük bir sarayın inşasını kontrol etmeye gitmişti. Bu bina, bir su kıyısında çok heybetli bir saraydı. Ustalar, işçiler, cinler sarayın tamamlanmasıyla meşguldüler. Sarayın balkonuna çıkıp, kendisini yalnız bırakmalarını, hiç kimsenin yanına yaklaşmamasını emretti. Sonra da balkonun kenarında, asasına (bastonuna) dayanıp durdu ve etrafı seyrederek tefekküre başladı.

Süleyman aleyhisselâm sarayın balkonunda tefekkürle meşgul iken ömrü bitip, eceli gelmişti. Azrail aleyhisselâm gelip dedi ki:

- Şu an dünyadaki hayatının son anıdır.

Süleyman aleyhisselâm buyurdu ki:

- Allahü teâlânın takdîri her ne ise o haktır. Rabbime hamdolsun ki, asla kimseye zulmetmedim. Rabbimin emrine itaat etmekte gecikmedim. Herkesin dönüşü Allahü teâlâyadır. Görevlendirildiğin emri yerine getir.

Süleyman aleyhisselâm her yere hükmettiğinden, zamanında herkes iman etmiş, yeryüzünde pek az imansız kimse kalmıştı.

Süleymân aleyhisselâmın vefâtından sonra, İsrailoğulları, 12 kabîleye ayrılmış, birbirlerine düşmüşlerdir. Bu ayrılış, dahâ Süleymân aleyhisselâm hayâtta iken başlamış, Fakat Süleymân aleyhisse-

lâm, Allahü teâlânın ihsânı ile, kabîleleri bir arada tutabilmişti. Süleymân aleyhisselâmın yerine oğlu Rehoboam geçdi. 12 kabîleden yalnız ikisi ona sâdık kaldı. İsrâîl devleti ikiye ayrıldı. Bu devletlerden biri, (isrâîl) olup 10 kabîleyi topladı. Geri kalan iki kabîleye (Yahûdâ) devleti denilir. Kudüs'de kaldı. Azdılar. Allahü teâlânın gazabına uğradılar. Bir müddet Âsûrî devletine bağlı olarak kaldılar. Âsûrî hükümdârı Buhtunnasar (Nebukadnezar), Kudüs'ü yakıp yıkdı. İsrâîloğullarını zorla Kudüs'den çıkararak Bâbil'e sürdü. Ancak Îrân Şâhı Keyhusrev [Kirüs], Âsûrîleri mağlûb edince, Yahûdîlerin tekrâr Kudüs'e dönmelerine izin verdi. Yahûdîler Kudüs'e dönerek, yanmış olan bu şehri biraz tamîr ettiler. Evvelâ Îrânlıların, sonra, Makedonyalıların idâresi altında yaşadılar. Mîlâddan önce 64 senesinde Romalılar Kudüse girdiler. Şehri yeni baştan yakıp yıktılar. Romalılar bir kere dahâ, mîlâddan 70 sene sonra, Kudüsü yerle bir ettiler. Roma imparatoru Titüs, Kudüs'ü tamamen yaktı.

Süleyman aleyhisselamın hususiyetleri ve mucizeleri

Süleyman aleyhisselâm, Musa aleyhisselâmdan beri nesilden nesile geçerek gelen, Tevrat'ın içinde bulunduğu Ahit sandığını (Tâbût-i Sekîne) Mescid-i Aksa'ya koydu. Babası Dâvud aleyhisselâm gibi, Musa aleyhisselâmın dinine göre ibadet etti.

Davud aleyhisselam vefat ettiğinde, Allahü teala, Süleyman aleyhisselama:

-Hacetini benden dile, diye vahyetti. Süleyman aleyhisselam:

-Benim kalbimi de babamın kalbi gibi Sana kar-

şı haşyet ve muhabbet taşır kılmanı dilerim, diye arz etti. Bunun üzerine Allahü teala O'nun kalbini dilediği gibi kıldı.

Süleyman aleyhisselam sultan oluşundan vefatına kadar Allaha karşı huşuundan dolayı alçak gönüllü olmuş, başını yukarı kaldırmamıştır. Miskinlerin yanlarına varır, hallerini sorardı. Hurma yaprağından zenbil örüp satardı. Böylece nafakasını temin ederdi. Her ayın başında altı gün, ortasında üç gün, sonunda da üç gün oruç tutardı. Buyurdu ki:

Biz hayatın yumuşak olanını da sert olanını da denedik. Onlardan aşağı olanını yeterli bulduk.

İnsanlara verilmeyen şeyler bize verildi. İnsanlara verilmeyen ilimler bize verildi. Fakat şu üç kelimeden:

Öfke ve sükunet halinde hilimden, kıtlıkta ve bollukta tutumluluktan, gizlide ve açıkta Allah korkusundan daha üstün bir şey bulamadık.

Süleyman aleyhisselam oğluna da:

-Yavrucuğum, miskinlikle birlikte günah işlemek ne kadar kötüdür. Hidayetten sonra dalalete düşmek ne kadar kötüdür. Kişinin Rabbi'ne ibadet edip dururken ibadeti bırakması ise bundan daha kötüdür, dediği rivayet edilir.

Süleyman aleyhisselâmın dokuz çeşit mucizesi vardı. Bunlar:

1- Sebe Suresi on ikinci ayetinde bildirildiği üzere, rüzgârlar emri altındaydı. Bir defasında Azrâîl aleyhisselâm Süleymân aleyhisselâmın yanına gelince, oturanlardan birine dikkat ile baktı. Bu kimse, meleğin böyle sert bakışından korktu. Azrâîl aleyhisselâm gidince, Süleymân aleyhisselâma yalvarıp, rüzgâra emretmesini,

rüzgârın kendisini uzak memleketlerinden birine götürüp, Azrâîl aleyhisselâmdan kurtulmasını istedi. Azrâîl aleyhisselâm tekrâr gelince, Süleymân aleyhisselâm, o adamın yüzüne niçin sert baktığını sordu. Azrâîl aleyhisselâm, (Bir sâat sonra, uzaktaki şehirlerden birinde, o kimsenin canını almak için emrolunmuştum. Onu senin yanında görünce, hayretimden dikkat ile baktım. Emre uyup oraya gidince, onu orada görüp canını aldım) dedi.

2- Süleyman aleyhisselâm denizi geçmek istediği zaman, suyu çekilerek yol açılır, geçtikten sonra yine kapanırdı.

3- Âyet-i kerimede bildirildiği üzere, bütün cinnîler emrindeydi. Ne zaman istese, kendisine, büyük büyük köşkler, suretler, çanaklar, sabit çömlekler, tencereler yaparlardı.

4- Süleyman aleyhisselâmın bir mührü vardı. Üzerinde İsm-i a'zam duası yazılıydı. O dua ile her isteği kolay olurdu.

5- Karıncalara varıncaya kadar her hayvanın sesini işitir, dillerini anlardı.

6- Nereye gitmek istese, rüzgâr emrinde olduğundan, kürsüsünü kaldırır, kürsüsünü beraberinde götürürdü.

7- Cinnîler vasıtasıyla denizlerdeki incileri, cevherleri ve yerde bulunan defîneleri bilirdi. Kendine Allahü teâlâ tarafından bildirilmeyen bir şey yoktu.

8- Neml vadisinde, maiyetiyle beraber bir dağ üzerine konmuştu. Orada kaldığı esnada, o dağın yeşillik, çimenlik olması için, mübarek ellerine bir miktar su alıp, avucuyla o dağa serpti. Derhal dağın üzeri çayırlık çimenlik oluverdi.

9- Süleyman aleyhisselâm bir yere gittiği vakit, beraberinde duvarlar da giderdi.

LOKMAN HAKÎM ALEYHİSSELÂM

LOKMAN HAKÎM;

Dâvud aleyhisselâm zamânında, Arabistan'ın Umman tarafında yaşadı. Dâvud aleyhisselâmla görüşüp ondan ilim öğrendi. Dâvud aleyhisselâma peygamberlik bildirilmeden önce, müftî olan Lokman Hakîm, Dâvud aleyhisselâma peygamberlik bildirildikten sonra fetvâ vermeyi bıraktı. Dâvud aleyhisselâma ümmet oldu. Kendisine hikmet verildi. Eyyûb aleyhisselâmın teyzesinin oğlu olduğu da rivâyet edilmektedir. Peygamber veya velidir denildi. Fransız bilginlerinin, Calinos'un (Galen'in) bir adı da Lokman Hakîm idi demeleri yanlıştır. Çünkü Lokman Hakîm, Dâvud aleyhisselâm zamânında; Calinos (Galen) ise, ondan bin yıl kadar sonra yaşamıştır. Lokman ismi Kur'ân-ı kerîm'de geçmekte olup, bir sûreye (otuz birinci sûre) Lokman ismi verilmiştir. Bu sûrenin on ikinci âyetinde meâlen; "**Biz Lokman'a hikmet verdik.**" buyrulmaktadır. Buradaki hikmet tâbirinin; akıl, anlayış, ilim, ilimle amel etmek ve doğru karar vermek demek olduğu tefsîr kitaplarında yazılıdır.

Lokman Hakîm tabiplerin pîridir. Hikmetli sözleri ve oğluna verdiği nasîhatlar meşhurdur. Kur'ân-ı kerîm'de Lokman sûresi 3. âyet-i kerîmede meâlen; "**Bir vakit Lokman oğluna öğüt vererek şöyle demişti: Yavrum! Allah'a ortak koşma, çünkü şirk çok büyük zulümdür.**" buyrulmaktadır.

Lokman Hakîm'e sen bu hâle nasıl geldin dediklerinde; "Doğru sözlü olmak, emâneti yerine getirmek, lüzumsuz söz ve işi terk etmekle." cevâbını verdi. İnsanlar ondan nasîhat istediler, o da şöyle nasîhat etti: Öncekilerin ve sonrakilerin ilimleriyle amel edilebilmesi için sekiz şeye dikkat etmek her-

kese lâzımdır. Dört zamanda dört şeyi korumak gerekir; Namazda gönlü, halk arasında dili, yiyip içmede boğazı, bir kimsenin evine girince de gözü korumaktır. İki şeyi hâtırdan hiçbir zaman çıkarmamalıdır. Bunlar; Allahü teâlânın büyüklüğü ve ölümdür. İki şeyi de tamâmen unutmaya çalışmalıdır. Bunlar da; bir kimseye yapılan iyilik ile dost ve yakınlardan görülen kötülüktür.

Lokman Hakîm'in oğluna nasihatlarının bir kısmı şöyledir: "Ey oğlum! Dünyâ derin deniz gibidir. Çok insanlar onda boğulmuştur. Gemin takvâ, yükün îmân, hâlin tevekkül olsun, umulur ki kurtulursun."

"Ey oğlum! Âlimlere karşı öğünmek, akılsızlarla inatlaşmak ve meclislerde, toplantılarda gösteriş yapmak için ilim öğrenme! İhtiyâcım yok diyerek de ilmi terk etme."

"Ey oğlum! Yakîn ve sabrı sanat edin. Allahü teâlânın haram kıldığı şeylerden uzak olursan, dünyâda zâhid ve mücâhid olursun."

"Ey oğlum! Allahü teâlâyı anan (hâtırlayan) insanlar görürsen onlarla otur. Âlim olsan da, ilminin faydasını görürsün ve ilmin artar, sen ehil isen sana öğretirler. Allahü teâlâ onlara olan rahmetinden seni de faydalandırır. Allahü teâlâyı zikretmeyenleri görürsen onlardan uzak dur."

"Ey oğlum! Horoz senden daha akıllı olmasın!O, her sabah zikir ve tesbih ediyor, sen ise uyuyorsun."

"Ey oğlum! Seçilmiş kullara teslim ol, kötülerle dost olma."

"Ey oğlum! insanlara iyilikleri emir ve nasîhat edip kendini unutma! Yoksa mum gibi olursun. Mum insanları aydınlatır, fakat kendini yakıp eritir."

"Ey oğlum! Yalandan çok sakın! Çünkü dînini bozar ve insanlar yanında mürüvvetini azaltır. Bununla hayânı, değerini ve makâmını kaybedersin."

"Ey oğlum! Kötü huydan, gönül dağınıklığından sakın. Sabırsız olma, yoksa arkadaş bulamazsın. İşini severek yap, sıkıntılara katlan. Bütün insanlara karşı iyi huylu ol."

"Ey oğlum! Hep üzüntülü olma, kalbini dertli kılma. İnsanların elinde olana tamâ etmekten sakın. Kazâya râzı ol ve Allahü teâlânın sana verdiği rızka kanâat et."

"Ey oğlum! Dünyâ geçici ve kısadır. Senin dünyâ hayâtın ise azın azıdır. Bunun da azının azı kalmış, çoğu geçmiştir."

"Ey oğlum! Tövbeyi yarına bırakma, çünkü ölüm ansızın gelip yakalar."

"Ey oğlum! Sükût etmekle pişmân olmazsın. Söz gümüş ise sükût altındır."

"Ey oğlum! Helâl lokma ye ve işlerinde âlimlere danış, işlerini nasıl yapacağını onlara sor."

"Ey oğlum! Âlimler meclisine devâm et. Bahar yağmuru ile yeryüzünü yeşillendiren Allahü teâlâ, âlimlerin meclisindeki hikmet nûru ile de müminlerin kalbini aydınlatır."

"Ey oğlum! Amel ancak yakîn (Allahü teâlâya olan ilim ve mârifet) ile yapılır. Herkes yakîni nisbetinde amel eder. Amel noksanlığı, yakîn noksanlığından gelir."

"Ey oğlum! Bir hatâ işlediğinde hemen tövbe et ve sadaka ver."

"Ey oğlum! Ölümden şüphe ediyorsan uyku uyuma. Uyuduğun ve uyumak mecbûriyetinde kaldığın gibi, ölüme de mahkûmsun. Dirilmekten de şüphe ediyorsan, uyku-

dan uyanma. Uykudan uyandığın gibi öldükten sonra da dirileceksin."

"Ey oğlum! Helâl kazanç ile yoksulluktan korun. Yoksul kimse şu üç musîbetle karşılaşır: Din zayıflığı, akıl zayıflığı ve mürüvvetin kaybolması."

"Ey oğlum! Merhamet eden merhamet bulur. Sükût eden selâmete erer, hayır söyleyen kâr eder, kötü konuşan günahkâr olur, diline hâkim olmayan pişmân olur."

"Ey oğlum! Dünyâ malından yetecek kadarını al, fazlasını âhiret için hayra sarfet, Sıkıntıya düşecek ve başkasının sırtına yük olacak şekilde de tembellik etme."

Ey oğul! Ateş gelirken ondan nasıl emin olunur? Dünyadan ayrılmak muhakkak iken, ona nasıl meyledilir? Ölüm nasıl akıldan çıkar? Onun geleceğinden aslâ şüphe edilmez. Uyuduğun gibi öleceksin. Ey oğlum! İnsanın üç şeyi vardır: Rûhunu Azrâil aleyhisselâm alır. Hayır veya şer ne ise; ameli kendisine kalır. Bedenini de kurtlar yer ve toprak çürütür."

"Ey oğlum! Sakın kimseyi küçük görüp hakâret etme. Çünkü onun da senin de rabbimiz birdir."

"Ey oğlum! Dünyânın sevinç ve neşelerini tecrübe ettim. İlimden lezzetli bir şey bulamadım. Dervişler, fakir ve yoksullar ilim sâyesinde sultanlar sofrasında otururlar."

Lokman Hakîm'in oğlu: "Babacığım, insanda hangi haslet daha iyidir?" diye sorunca; "Temiz, hâlis din." buyurdu. Eğer iki haslet olursa? "Din ve mal", üç haslet olursa? "Din, mal ve hayâ." buyurdu. Dört haslet olursa? dedi. "Din, mal, hayâ ve güzel ahlâk." buyurdu. Beş haslet saymak icâbederse diye sorunca; "Din, mal, haya, güzel huy ve cömert-

lik." buyurdu. Altı haslet sayarsak deyince; "Ey oğlum! Allahü teâlâ her kime bu beş iyi hasleti verdiyse, o kimse mümin ve müttekîdir. Allahü teâlâ katında velî ve sevgilidir. Şeytanın şerrinden uzaktır." buyurdu. Oğlu: "Babacığım, insanda en kötü haslet hangisidir?" dedi. "Allahü teâlâyı inkârdır." buyurdu. İki olursa dedi. "İnkâr ve kibirdir." buyurdu. Üç olursa dedi. "İnkâr, kibir ve şükür azlığı." buyurdu. Dört olursa dedi. "İnkâr, kibir, şükür azlığı ve cimrilik." buyurdu. Beş olursa diye sorunca; "İnkâr, kibir, şükür azlığı, cimrilik ve kötü ahlâk." buyurdu. Altı olursa deyince; "Ey Oğlum! Bu beş kötü hasletin bulunduğu kimse münâfıktır, şakîdir ve Allahü teâlâdan uzaktır." buyurdu.

Lokman Hakîm'e"Hikmete nasıl kavuştun?" diye sorulduğunda; "Benden gizlenen şeyi araştırmadım. Vazîfem olmayan şeyin üzerinde durmadım." buyurdu.

Birisi Lokman Hakime:

-Bu hallere nasıl kavuştun? Dedi. Lokman Hakim:

-Doğru sözlü olmak, emanete riayet etmek ve malayaniyi terk etmekle, dedi ve ilave etti:

-Benim işlerimde seni şaşırtan nedir?

Adam:

Halk senin döşeğinde oturuyor. Senin kapının önünü bürüyor. Senin sözlerini dinleyip kabul ediyor, dedi. Lokman Hakim:

-Ey kardeşimin oğlu. Sana söyleyeceğim şeyleri yaparsan sen de böyle olursun, dedi.

-Nedir onlar?

-Ben gözümü haramdan sakınırım. Dilimi tutarım, ihtirasımı önlerim, edeb yerimi haramdan korurum, ibadetimi çok yaparım, verdiğim sözü yerine getiririm, misafirimi

ağırlarım, komşumu korurum, malayaniyi terk ederim. İşte bunlar beni gördüğün gibi yaptı.

Lokman Hakim'den bir koyun boğazlaması istendi. Boğazladı. En iyi iki yerini getirmesini söylediler. O da dili ile yüreğini götürdü. Yine bir koyun daha kesmesini istediler. Kesti. En kötü iki yerini getirmesini istediler. Yine dil ile yüreği götürdü. Niçin böyle yaptığı sorulduğunda buyurdu ki:

-Bu iki organ iyi oldukları zaman bu ikisinden daha iyi bir şey yoktur. Kötü oldukları zaman da bunlardan kötüsü yoktur.

Hafs bin Ömer'den rivâyet edildi ki: Lokman Hakîm, yanına bir hardal torbası koydu ve oğluna nasîhat etmeye başladı. Her bir nasîhatte bir hardal tânesini çıkardı. Nihâyet hardalları tükendi. Sonra da; "Ey oğlum! Sana o kadar nasîhat ettim ki, şâyet bu nasîhatler bir dağa verilseydi, dağ yarılır, parça parça olurdu." buyurdu. Oğlu da bu nasîhatleri tuttu.

ŞA'YÂ ALEYHİSSELÂM

ŞA'YÂ ALEYHiSSELÂM;

İsrâiloğullarına gönderilen peygamberlerden olup Mûsâ aleyhisselâmın dînini yaymak ve Tevrât'ın hükümlerini bildirmek üzere vazîfelendirilmiştir. Babası Emus veya Emsiya'dır.

Mûsâ aleyhisselâm zamânından beri çok mâcerâlı ve karışık bir hayat yaşayan ve dinlerinde sebât göstermeyen İsrâiloğulları, Mûsâ aleyhisselâmın getirdiği hak dinden tamâmen ayrıldılar. Kendilerine göre sapık bir yol tuttular. Allahü teâlâ, Şa'yâ aleyhisselâmı peygamber olarak vazîfelendirdi. İsrâiloğullarını hak yola dâvet etti. Îsâ aleyhisselâmla son peygamber olan Muhammed aleyhisselâmın geleceklerini müjdeledi. Peygamber Efendimizle ilgili Şa'ya aleyhisselam kavmine şöyle dedi:

Allahü teala bana şöyle vahyetti: Ben ümmi bir peygamber göndereceğim. O, kaba ve sert değildir. Kötü ve sert söz söylemez. Ben O'na istikamet vereceğim. Her üstün ahlakı bahşedeceğim. Vekarı ona libas (örtü) yapacağım. Kalbini takva ile dolduracağım. Düşüncesini hikmet, vefa ve doğruluğu O'na tabiat, huy yapacağım. Hidayeti O'na rehber kılacağım. Milletini islam ismini Ahmed yapacağım. Düşkünlükten sonra O'nunla yükselteceğim. Darlıktan sonra O'nunla zenginleştireceğim. Tefrikadan sonra O'nunla birleştireceğim. Benim vahdaniyetimi bildirmek ve bana iman etmek için emr-i maruf ve nehy-i münker yani iyiliği emredip kötülükten sakındırma yapacaklar. Benim için namaz kılacaklar, benim yolumda saf tutup cihad edecekler. Benim rızama kavuşmak için mallarını ve diyarlarını terk edecekler. Bu benim bir ihsanımdır. Dilediğime veririm.

İsrâiloğullarının başında Sudika isimli bir hükümdâr

bulunuyordu. Bu hükümdârın zamânında İsrâiloğulları, Bâbil Meliki Senharib'in zulmüne mâruz kaldı. Sâlih bir kimse olan Sudika, Allahü teâlâya yalvarıp İsrâiloğullarının zulümden kurtulması için duâ etti. Allahü teâlâ Şa'yâ aleyhisselâma vahyedip melikin duâsını kabul ettiğini, düşmandan koruyacağını bildirdi. Şa'yâ aleyhisselâm, bu durumu Sudika'ya haber verince, Sudika çok sevinip şükür secdesine kapandı. Allahü teâlâ, Bâbil Meliki Senharib'in ordusunu helâk etti. Melik Sudika sağ kalan Senharib'i ve yakın adamlarını yakalattı. Senharib'in yanındakilerden birisi de oğlu Buhtunnasar idi. Sudika bunları bir müddet hapsettikten sonra, Şa'yâ aleyhisselâmın tebliğine uyarak hepsini serbest bırakıp, memleketlerine gönderdi.

Bâbil hükümdârı Senharib ölünce yerine oğlu Buhtunnasar geçti. İsrâiloğulları hükümdârı Sudika vefât edince, İsrâiloğulları arasında saltanat kavgaları ve karışıklıklar ortaya çıktı. Onlar böyle azmaktayken, Şa'yâ aleyhisselâm dâimâ nasîhat etti. Fakat onu dinleyen olmadı.

İsrâiloğulları Şa'yâ aleyhisselâmın nasîhatlerini dinlemedikleri gibi, ona iyice düşman oldular. Öldürmek için onun üzerine hücûm ettiler. Şa'yâ aleyhisselâm onların arasından ayrılıp uzaklaştı. Yolda bir ağaç yarılıp açıldı. Bu ağacın kovuğuna girip gizlendi. Ağaç kapandı. Fakat eteğinden bir parça dışarıda kaldı. Onu tâkip eden İsrâiloğulları, bunun farkına vardılar. Şa'yâ aleyhisselâmı şehit ettiler. Böylece, büyük bir felâkete düştüler. Daha sonraki yıllarda Bâbil hükümdârı Buhtunnasar tarafından yurtları istilâ edildi. Bir kısmı kılıçtan geçirildi, bir kısmı da esir edildi.

ERMİYÂ ALEYHİSSELÂM

ERMİYÂ ALEYHİSSELÂM;

İsrâiloğullarına gönderilen peygamberlerden. Hârûn aleyhisselâm neslindendir. Mûsâ aleyhisselâmın dîninin hükümlerini bildirmekle vazîfelendirilmişti. Babası Hılkiya'dır.

Bir peygamber olan Şa'yâ aleyhisselâmın şehîd edilmesinden sonra, isyanları ve azgınlıkları iyice fazlalaşan İsrâiloğullarına peygamber olarak Ermiyâ aleyhisselâm gönderildi. Allahü teala Ermiya aleyhisselama şöyle buyurdu:

"İsrailoğulları, peygamberleri Şa'ya aleyhisselamı şehid ettikleri için onları cezalandıracağım. Onlara ateşe tapanları, azabımdan korkmayanları, sevabımı ummayanları musallat edeceğim. Kavmin olan İsrailoğullarına git. Onlar hakkında sana emrettiğim şeyleri kendilerine anlat. Haklarındaki nimetlerimi hatırlat. Bid'at ve yaramazlıklarını anlat. Onları bana itaate ve ibadete davet et.

Ermiya aleyhisselam, Nâşiye bin Emvas adlı hükümdâra ve İsrâiloğullarına Allahü teâlânın emir ve yasaklarını bildirdi. Îmân ve itâate gelmezlerse, musîbetlere uğrayacaklarını haber verdi. Bu sözleri duyan ve azgınlıklarına devâm eden İsrâiloğulları, Ermiyâ aleyhisselâmı hapsettiler. Bu sırada Asûrî hükümdârı Buhtunnasar, büyük bir orduyla Kudüs üzerine yürüdü. Şehre girerek İsrâiloğullarının askerlerini tamâmen öldürdü. Mescîd-i Aksâ'yı yıkıp, içindeki kıymetli eşyâyı, altınları, gümüşleri ve mücevherleri aldı. Bütün şehri ateşe vererek Tevrat nüshalarını yaktırdı. Yetmiş bin çocuğu da esir alarak götürdü. Buhtunnasar, Ermiyâ aleyhisselâmı hapisten çıkararak, kendisiyle birlikte gitmesini istediyse de Ermiyâ aleyhis-

selâm gitmeyerek Kudüs'te kaldı. Buhtunnasar tarafından harâbe hâle getirilen Kudüs'te kaçıp saklanan İsrâiloğulları Ermiyâ aleyhisselâmın yanına gelip toplandılar. Barınacak yerleri kalmadığından Mısır'a gittiler. Ermiyâ aleyhisselâm onların hâdiselerden ibret almalarını ve Allahü teâlâya itâat etmelerini söyledi. İsrailoğulları bu dâveti yine dinlemediler. Ermiyâ aleyhisselâm isyânlarından vazgeçmeyeceklerini görerek Nil Nehri kenarına gitti. Bir müddet sonra Mısır'ı da istilâ eden Buhtunnasar, Mısır Firavununu mağlub ettiği gibi, İsrâiloğullarını da esir aldı. Ermiyâ aleyhisselâmı Mısır'da da gördü. Fakat ona emân (güven) verdi. Arzu ettiği yere gitmesi için serbest bıraktı. Vefatı hakkında kaynaklarda net bir bilgi yoktur.

DANYÂL ALEYHİSSELÂM

atın

DANYÂL ALEYHİSSELÂM;

İsrâiloğullarına gönderilen peygamberlerden. Mûsâ aleyhisselâmın dîninin hükümlerini insanlara tebliğ etmiş, duyurmuştur. Süleyman aleyhisselamın soyundandır.

İsrâiloğulları Mûsâ aleyhisselâmdan sonra kendilerine gönderilen peygamberleri dinlemeyip isyân edince, Allahü teâlâ onlara zâlimleri musallat etti. Çeşitli belâlar gönderdi. Düşmanları tarafından yurtları işgâl edildi. Asurlu hükümdârı Buhtunnasar (Nabukadnazar)ın orduları Kudüs'e girip ele geçirdiler. Şehri yakıp yıktılar, İsrâiloğullarından pekçok kimseyi öldürdüler, esir aldıkları yetmiş bin çocuğu yanlarında götürdüler. Bu çocuklar arasında Danyâl aleyhisselâmı Buhtunnasar sarayına aldı. Danyâl aleyhisselâm onun sarayında büyüdü. Mecûsî olan, yâni ateşe tapan Buhtunnasar, Danyâl aleyhisselâmın kendi dîninden olmadığını anlayınca, onu yanından uzaklaştırdı ve hapse attırdı. Gördüğü bir rüyayı başkası tabir edemeyip Danyal aleyhisselamın tabir etmesi üzerine, O'nu hapisten çıkarıp memleketin işlerini havâle etti. Çıkardığı fermanla ona saygı gösterilmesini emretti. Buhtunnasar'ın adamları onu kıskandılar. Onun işten uzaklaştırılmasını istediler. İleri gelen adamlarının sözlerine aldanan Buhtunnasar, Danyâl aleyhisselâmı kendi dîninden olmadığı için ateşe attırdı. Fakat Danyâl aleyhisselâm Allahü teâlânın yardımıyla yanmadı. Daha sonra Buhtunnasar'a yâhut Buhtunnasar'ın resmine secde etmediği için, içinde arslanların bulunduğu bir kuyuya atıldı. Fakat Allahü teâlânın yardımıyla arslanlar ona hiç dokun-

madılar. Danyâl aleyhisselâm atıldığı kuyudan sağ sâlim kurtuldu.

Buhtunnasar'ın ölümünden sonra, Üzeyr aleyhisselâmla birlikte Kudüs'e geldi. Kendisine peygamberlik verildi. İnsanlara Mûsâ aleyhisselâmın dîninin emir ve yasaklarını anlattı. Bir müddet sonra Ehvaz yakınlarında Sûs şehrinde vefât etti.

ÜZEYR ALEYHİSSELÂM

ÜZEYR ALEYHiSSELAM;

Üzeyr aleyhisselâm, İsrailoğullarına gönderilen peygamberlerdendir. Babasının ismi Şureyha olup, Harun aleyhisselâmın neslindendir. Küçük yaşından itibaren Tevrat'ı öğrenmişti. Zaten Tevrat'ı ezbere bilen sayılı kimselerden idi.

Allahü teâlâ, ilâhî emirlerden yüz çevirip, peygamberlerin nasihat ve ikazlarına kulak tıkayan ve çeşitli azgınlık ve taşkınlıkta bulunan İsrailoğullarına, Babil hükümdarı Buhtunnasar'ı ceza olarak musallat etti. Kalabalık bir orduyla Şam ve Ürdün bölgelerini istilâ edip, savunmasız insanları zalimce öldürten Buhtunnasar, Kudüs'ü de istilâ etti. Mescid-i Aksa'yı yıkıp, Kudüs şehrinin bağ ve bahçelerini harap etti. İsrailoğullarından çoğunu öldürüp, pek çok çocuk ve genci de esir alarak Babil'e götürdü. Babil'e götürülen genç esirler arasında Üzeyr aleyhisselâm da vardı.

Üzeyr aleyhisselâm, Babil'de bir müddet esaret hayatı yaşadıktan sonra, elli yaşında olduğu sıralarda, bir fırsatını bulup, memleketi olan Kudüs'e gitmek üzere yola çıktı. Kudüs yakınına gelince, bir bahçede konaklayıp, merkebinden yükünü indirdi ve bir ağaca bağladı. Uzaktan Kudüs şehrini seyredip; şehrin harap, yollarının ve bahçelerinin viran olduğunu görerek üzüldü. Bu sırada karnı acıktığı için bir miktar incir ve üzüm koparıp, incirin bir kısmını yedi; üzümün de suyunu sıkıp içti. Bir ağaç altına oturup, yıkılmış evlere, bozulmuş yollara, çürümüş tenlere, yığılmış kemiklere bakıp; âlemin sonunu, yeniden dirilişi ve Allahü teâlânın kudretini düşündü. Kendi kendine, "Acaba, bu hâlden sonra Hak teâlâ bu

şehri nasıl tamir ve ihya eder?" diyerek, tefekküre dalıp uyudu.

Hazreti Üzeyr uykuda iken vefat etti. Bu hâlde yüz sene kaldı. Allahü teâlâ; onun bedenini, yiyecek ve içeceğini, insanların ve hayvanların gözünden gizledi. Üzeyr aleyhisselâmı ölü bırakmasından yetmiş sene kadar sonra, Fâris hükümdarlarından Nüşek adında bir hükümdar eliyle, Beyt-i Mukaddes'i (Mescid-i Aksa) ve Kudüs şehrini imar etti. Bu sırada Babil hükümdarı Buhtunnasar öldüğünden, İsrailoğulları esaretten kurtulup, memleketlerine döndüler. Otuz sene daha geçtikten sonra, Allahü teâlâ, Üzeyr aleyhisselâmı yeniden diriltti.

Üzeyr aleyhisselâm, kendisinin, bir gün veya bir günden de az olarak uyumuş olduğu uykudan uyandığını zannetti. Çünkü incir ve üzümün sanki dalından yeni koparılmış ve şıranın, sıkıldığı saatlerdeki gibi bozulmamış olduğunu gördü. Allahü teâlâ, Üzeyr aleyhisselâma vahyedip, yüz sene kaldığını bildirdi. Üzeyr aleyhisselâm merkebine baktığı zaman, onun parça parça olan kemiklerinin, vücudundan ayrılmış olduğunu gördü. Allahü teâlâ ona buyurdu ki:

- Seni, insanlara bir delil kılmak için böyle öldürüp dirilttik. Bunu, öldükten sonra dirilmenin var olduğuna delil kıldık. Merkebin kemiklerine bak! Onları nasıl birbirine birleştiriyoruz? Sonra da onlara et giydiriyoruz?

Allahü teâlâ; ölmüş, etleri çürümüş, kemikleri parça parça olup kaybolmuş olan merkebi tekrar diriltti. Bu durumu gören Üzeyr aleyhisselâm, **"Ben bilirim ki, şüphesiz Allahü teâlâ herşeye kadirdir!"** buyurarak, Allahü teâlânın kudretini müşahede etti.

Üzeyr aleyhisselâm, yeniden dirilen merkebine bi-

nip Kudüs şehrine girdi. Bulduğu insanları, gördüğü ev ve mahalleleri tanıyamadı. Kendi mahallesi olarak tahmin ettiği yerde, bir evin önünde durdu. Kapıda, gözleri görmeyen, elleri ve ayakları tutmayan bir kadına rastladı. Kadına sordu:

- Üzeyr'in evi neresidir?

Âmâ ve kötürüm olan kadın da cevap verdi:

- Üzeyr'in evi burasıdır. Ben Üzeyr'in hizmetçisiyim. Fakat Üzeyr kaybolalı yüz yıldan fazla oldu. Ondan ümidimizi kestik.

Kadın böyle söyledikten sonra ağlamaya başladı.

Bunun üzerine Üzeyr aleyhisselâm; **"Ben Üzeyr'im"** deyip başından geçenleri anlattı. Üzeyr aleyhisselâmın duası bereketiyle, kadın, hastalıklarından şifa buldu. Kadın, ailenin diğer fertlerine ve İsrailoğullarına, Üzeyr aleyhisselâmın geldiğini haber verdi. Aile halkı Üzeyr aleyhisselâmı tanıyıp ikna oldular. Sevinç ve heyecanla gelen şehir halkı da, Üzeyr aleyhisselâmı ziyaret edip, uzun zaman geçtiği hâlde değişmemiş olduğunu gördüler. Yaşlılar ona çeşitli sorular sorarak imtihan etmeye başladılar.

Bu sırada Üzeyr aleyhisselâma peygamberlik emri bildirildi. İsrailoğullarına, Tevrat'ın hükümlerini tebliğ etmeye, onları azgınlık ve sapıklıklardan sakındırmaya çalıştı. Daha önce, kendilerini dünya ve ahiret saadetine davet eden peygamberlerin apaçık mucizelerini gördükleri hâlde, onları yalanlayan, birçok peygamberi de şehit eden İsrailoğulları, Üzeyr aleyhisselâmın davetini de kabul etmediler. Okuduğu Tevrat'ın uydurma olduğunu iddia edenler çıktı. İçlerinden biri dedi ki:

- Benim dedem, Buhtunnasar'ın zulmü zamanında, yakılmak suretiyle

bütün Tevrat nüshalarının yok edildiğini bildirdi. Yalnız bir nüsha Tevrat'ı filân dağın tepesine gömdüğünü söyledi. O nüshayı getirip, Üzeyr'in okuduklarıyla karşılaştıralım.

Gömülü olan yerden Tevrat nüshalarını getirip, Üzeyr aleyhisselâmın okuduklarıyla karşılaştırdılar. Yazılı nüshada olanlarla Üzeyr aleyhisselâmın okuduklarının aynı olduğunu gördüler. Bu kadar uzun zamandan sonra, Hazreti Üzeyr'in, Tevrat'ı ezbere okumasının mümkün olamayacağını düşünerek, "Üzeyr, Allahın oğludur." diye iftirada bulundular.

Üzeyr aleyhisselâm ise, onların bu inanışlarının küfür ve sapıklık olduğunu, vazgeçmedikleri takdirde şiddetli azaba uğrayacaklarını bildirdi. Vefat edinceye kadar, İsrailoğullarının arasında bulundu. Onları hak yola davet etmeye devam etti. Üzeyr aleyhisselâmın vefatından sonra İsrailoğullarının isyanları ve sapıklıkları iyice arttı.

Hazreti Üzeyr'in de birçok mucizesi vardır. Bazıları şunlardır:

Yüz sene müddetle ölü olduğu hâlde, bedenine hiçbir şey olmamıştı. Üzeyr aleyhisselâm, elli yaş civarında vefat etmişti. Aradan yüz sene geçtikten sonra, tekrar dirildiğinde, elli yaşındaki genç simasıyla duruyordu.

Üzeyr aleyhisselâm, dirildiği zaman, eşeğinin ölmüş, etlerinin çürümüş ve kemiklerinin dağılmış olduğunu gördü. Allahü teâlâ, o hayvanın kemiklerini birleştirip et giydirmek suretiyle diriltti ve insanlara yeniden dirilişi için delil kıldı.

Üzeyr aleyhisselâm, Kudüs'teki evine döndüğü zaman, kör ve kötürüm hâlde gördüğü hizmetçiye dua etmişti. Duasının bereketiyle, kadının gözleri görür hâle gelmiş ve sıhhatine kavuşmuştu.

ZEKERİYYA ALEYHİSSELÂM

ZEKERİYYA ALEYHİSSELÂM;

Hazreti Zekeriyya, İsrailoğullarına gönderilen peygamberlerdendir. İsmi Zekeriyya bin Âzan olup, soyu Süleyman aleyhisselâma ulaşır. Musa aleyhisselâmın getirdiği dinin emir ve yasaklarını insanlara tebliğ etti. Marangozluk yapar, elinin emeğiyle geçinirdi.

Zekeriyya aleyhisselâm zamanında Şam vilâyeti Batlamyüsilerin elindeydi. Onlar Kudüs'te bulunan Beyt-ül-Makdis'e hürmet ederlerdi. Beyt-ül-Makdis mamur olup, gece ve gündüz orada ibadet edilirdi. Mescitte, Harun aleyhisselâm neslinden din büyükleri vardı. O zamanlarda İsrailoğulları arasında peygamber yoktu. Bunlar, bir peygamber göndermesi için gece gündüz Allahü teâlâya dua ettiler. Allahü teâlâ, Beyt-i Makdis'te Tevrat yazmayı ve kurban kesmeyi idare eden Zekeriyya aleyhisselâmı peygamber olarak vazifelendirdi.

Zekeriyya aleyhisselâm, nasihat ederek insanları doğru yola çağırdı. İsrailoğullarından, onun bildirdiklerine inananlar olduğu gibi, inanmayıp karşı çıkanlar daha çok oldu. Zekeriyya aleyhisselâm, İmran bin Masan isminde bir dostunun kızı olan Elisa ile evlendi. Elisa, Hazreti Meryem'in teyzesi idi. Zekeriyya aleyhisselâm, Beyt-i Makdis'te ibadet etmekte olan Hazreti Meryem'i himayesi altına aldı. Hazreti Meryem için Beyt-i Makdis'te yüksek bir oda yaptırdı. Hazreti Meryem bu odada hem Allahü teâlâya ibadet etti, hem de Zekeriyya aleyhisselâmdan Tevrat okudu.

Hazreti Zekeriyya'nın duası

Zekeriyya aleyhisselâm 99 veya 120 yaşına geldiği hâlde, neslini devam ettirecek bir evlâdı

yoktu. Hanımı da zaten çocuk doğurmuyordu ve 98 yaşındaydı. Gerek Zekeriyya aleyhisselâmın, gerekse hanımının çocuk sahibi olma yaşları geçmişti. Fakat içine bir evlât sevgisi düşüp, kendisine salih bir evlât ihsan etmesi için Allahü teâlâya dua etti. Allahü teâlâ, ona Yahya isminde bir oğlan çocuğu ihsan edeceğini Cebrail aleyhisselâm vasıtasıyla bildirdi.

Birgün Zekeriyya aleyhisselâm, odasında namaz kılarken, beyaz elbiseler içerisinde Cebrail aleyhisselâm gelerek, Allahü teâlânın, kendisine Yahya isminde bir oğul ihsan edeceğini müjdeledi. Ayrıca, onun, Hazreti isa'yı tasdik edeceğini, zamanın büyüklerinden ve bütün kötülüklerden uzak, peygamberlikle muttasıf, salihler zümresinden bir zat olacağını haber verdi.

Zekeriyya aleyhisselâm bu müjdeye sevinip, arzusunun çabukluğunu arz ederek, şöyle münacatta bulundu:

- Ya Rabbi! Bana vadettiğin çocuğun olacağına delil ve alâmet olmak üzere, bu gönlüme yerleşmesi ve kalbimin, bana vadettiğin şeyde mutmain olması için bir nişan ver. O alâmetle bu nimeti şükürle karşılayayım.

Allahü teâlâ Zekeriyya aleyhisselâmın duasını kabul ederek buyurdu ki:

- Senin için alâmet, birbiri ardınca üç gece ve gündüz insanlarla konuşamamandır.

Yahya aleyhisselâm ana rahmine düşünce, Zekeriyya aleyhisselâm konuşamaz oldu. Meramını ancak işaretle anlatabiliyordu. O, bu üç gün içinde devamlı ibadet ve zikirle meşgul oldu. Cenab-ı Hakka karşı hamd ve şükür vazifesini yerine getirdi. Müddet tamam olunca, Yahya aleyhisselâm dünyaya geldi. Yahya aleyhisselâmın doğumu ile, Ze-

keriyya aleyhisselâm ve ailesi sevince gark oldular.

Hazreti Zekeriyya'nın şehadeti

Yahya aleyhisselâmdan altı ay sonra, İsa aleyhisselâm dünyaya geldi. İsrailoğulları, isa aleyhisselâm beşikteyken, Allahü teâlânın kudretiyle konuşmasına rağmen, onun babasız dünyaya gelmesiyle ilgili olarak, Zekeriyya aleyhisselâma iftira ettiler. Zekeriyya aleyhisselâmı öldürmek üzere aramaya başladılar. Yahudilerin iftiralarını ve kendisini öldürmek istediklerini haber alan Zekeriyya aleyhisselâm, Yahudilerin bulundukları yerden uzaklaştı.

Yahudiler, onu yakalamak için peşine düştüler. Zekeriyya aleyhisselâm Beyt-ül-Makdis yakınlarında ağaçlı bir bahçeye girdi. Bir ağacın yanından geçerken, ağaçtan ses geldi:

- Ey Allahın peygamberi! Bana gel!

Ağaç yarıldı ve Zekeriyya aleyhisselâm içine girdikten sonra tekrar kapanarak, onu gizledi. İsrailoğulları, Zekeriyya aleyhisselâmın izini takip ettikleri hâlde, onun nereye gittiğini anlayamadılar.

O sırada şeytan gelerek, onlara dedi ki:

- Bu ağacı bıçkı (testere) ile kesin, burada ise meydana çıkar. Yoksa ne kaybedersiniz ki?

Kâfirler o ağacı biçerek Zekeriyya aleyhisselâmı şehit ettiler. Zekeriyya aleyhisselâmın türbesi Halep'tedir.

Her peygamber gibi Zekeriyya aleyhisselâmın da mucizeleri vardır. Bunlardan bazıları şunlardır:

Kalemleri, kendi kendine Tevrat'ı yazardı. Zekeriyya aleyhisselâm Beyt-i Makdis'te maiyetinde yetmiş kişi olduğu hâlde Tevrat yazarlardı. Yahudilerin biri gelip dedi ki:

- Hak peygamber olsaydın, elinle Tevrat yazmaya muhtaç olmazdın. Sen de elinle yazıyorsun. Emrindekilerle senin aranda hiçbir fark görmüyorum.

Hazreti Zekeriyya bu söze çok üzüldü ve meraklandı. Cebrail aleyhisselâm gelip dedi ki:

- Ey Zekeriyya, buradan kalkınız! Kaleminize emrediniz, kendi kendine yazsın!

Zekeriyya aleyhisselâm, kalkıp, emredince, kalem istenen şeyi yazmaya başladı. O saatte kalem on iki sure yazdı. Bu mucize ile birçok kimse iman etti.

Zekeriyya aleyhisselâm, Hazreti Meryem'i terbiyesi altına aldığı vakit, yazılması lâzım gelen kefaletnameyi, kalemsiz, hokkasız yazmıştır.

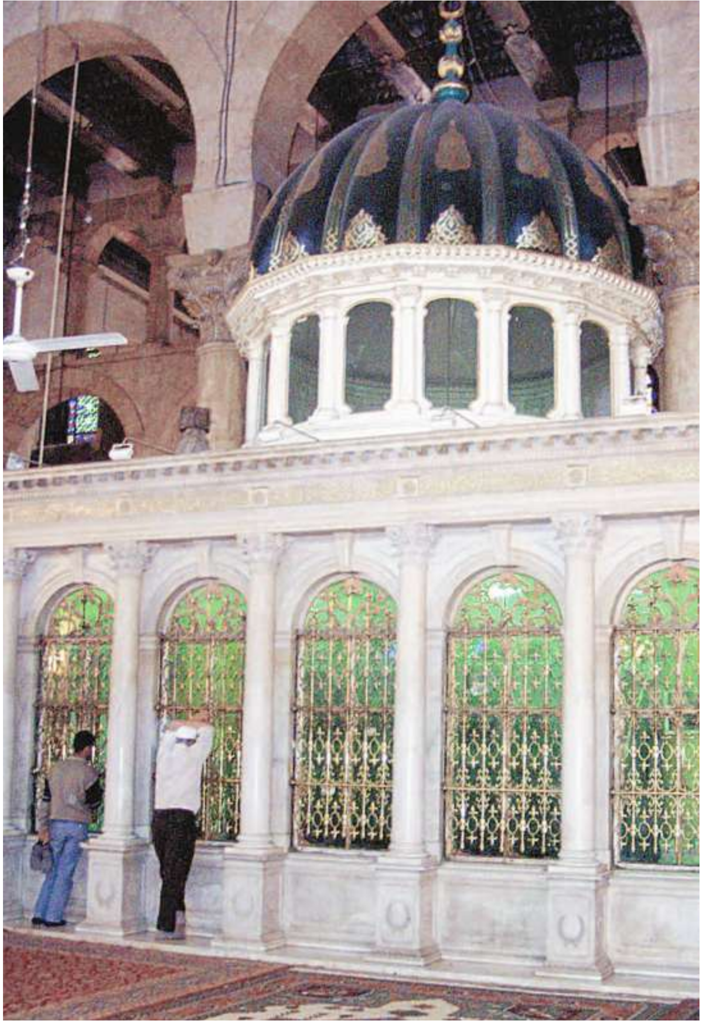
Zekeriyya aleyhisselâm ile Beyt-i Mukaddes hademe ve kayyimlerinden yirmi dokuz kişi arasında, Hazreti Meryem'in kefaleti hakkında meydana çıkan ihtilâf üzerine, herkes kendi kalemini Ürdün suyuna atmışlarken, yalnız Zekeriyya aleyhisselâmın kalemi suyun üzerinde dikili kalmıştır.

Ağaçlar, Zekeriyya aleyhisselâmla konuşurlardı. Yahudilerden bir taife kendisini şehit etmek üzere araştırırlarken ve kendileri de onlardan kaçtığı vakit, bir ağaç; **"Ey Allahın peygamberi, gel bende gizlen, seni ben muhafaza ederim!"** diye dile gelmişti.

Zekeriyya aleyhisselâm su üzerinde yürür ve mübarek ayakları ıslanmazdı. Kendisi için, suda yürümekle, karada yürümek arasında fark yoktu.

Zekeriyya aleyhisselâmdan mucize istendiği vakit, yakınlarındaki ağaçlara mübarek eliyle işaret etmiş, ağaçlar, hemen köklerinden kopup, önlerine gelip durmuşlardır.

YAHYA ALEYHİSSELÂM

Yahya Aleyhisselâm'ın mübarek başının bulunduğu Şam'daki Ümeyye Camii

YAHYA ALEYHİSSELÂM;

Hazreti Yahya İsrailoğullarına gönderilen peygamberlerdendir. Zekeriyya aleyhisselâmın oğludur. Annesinin ismi Elisa olup, İmran'ın kızıydı. Hıristiyanlar Elizabeth diyorlar. Dâvud aleyhisselâmın neslinden olup, Hazreti Meryem'in teyzesinin oğluydu.

Allahü teâlâ, onu, babası Zekeriyya aleyhisselâmın duası üzerine, yaşlı oldukları hâlde ihsan etti. Yahya aleyhisselâmın doğumu ile İsa aleyhisselâmın doğumu aynı seneye rastlamaktadır. Doğumundan itibaren fevkalâdelikler içinde olan Yahya aleyhisselâm, babası Zekeriyya aleyhisselâmın nezaretinde yetişti. Küçük yaşta Tevrat'ı okumaya ve hükümlerini anlamaya başladı. Zaten Allahü teâlâ tarafından, ona, küçük yaşından itibaren hikmet ihsan edildiği, Tevrat'ı okuyup hükümlerini anlama kabiliyeti verildiği bildirilmiştir. Tevrat'ı ve hükümlerini küçük yaşta öğrenmiş olan Yahya aleyhisselâm, bazen Beyt-ül-Makdis'te, bazen de tenha ve ıssız yerlerde Allahü teâlâya ibadet ve taatla meşgul olurdu.

Dünyaya gönül vermezdi

Öğrendiklerini İsrailoğullarına anlatır, onları Allahü teâlânın emirlerini yapmaya, yasaklarından kaçınmaya davet ederdi. Gayet mütevazı ve sade bir hayat yaşar, kıldan elbise giyer, arpa ekmeği yerdi. Dünyaya gönül vermezdi.

Yahya aleyhisselâm rüşt, olgunluk çağına ulaştığı zaman, kendisine, Allahü teâlâ tarafından peygamberlik emri bildirildi. İlk önce Musa aleyhisselâmın bildirdiği dinin esaslarına uyması ve Tevrat'ın hükümlerini insanlara teb-

liğ etmesi emredildi. İsa aleyhisselâma İncil nazil olup, Tevrat'ın hükmü kaldırılınca, İsrailoğullarını İncil'in emir ve yasaklarına uymaya çağırdı. Daha sonra Şam'a giderek insanları hak dine davet etti.

Hazreti Yahya'nın şehadeti

Yahya aleyhisselâmın davetini kabul edenler olduğu gibi, türlü bahanelerle ona karşı çıkanlar da oldu. Peygamberlerin mucizelerini gördükleri hâlde, onlara inanmayıp, karşı çıkan ve birçok peygamberi şehit eden İsrailoğulları, İsa aleyhisselâma karşı çıkıp, onu şehit etmek istediler. Allahü teâlâ İsa aleyhisselâmı göğe kaldırdıktan sonra, Yahya aleyhisselâm, İncil'in hükümlerini insanlara anlatmaya devam etti. Yahudi hükümdarı Birinci Herod, Hazreti Yahya'ya iyi muamelede bulunurdu. Kendi kardeşinin kızı veya hanımının önceki kocasından bir kızı vardı. Yahudi hükümdarı Birinci Herod bu kızla evlenmeyi ve nikâhlarını Yahya aleyhisselâmın yapmasını istedi.

Yahya aleyhisselâm böyle bir evliliğin Hazreti İsa'nın tebliğ ettiği İncil kitabında yasaklandığını ve böyle bir nikâhın imkânsız olduğunu bildirdi. Bu duruma içerleyen kızın annesi, Yahya aleyhisselâmın öldürülmesini istedi.

Herod'un adamları, Yahya aleyhisselâmı yakalayıp, başını kesmek suretiyle şehit ettiler. Kesilmiş olmasına rağmen, Yahya aleyhisselâmın başı, mucize olarak; **"Bu kızı almak sana helâl değildir!"** diye defalarca söyledi. Yahya aleyhisselâmın mübarek bedeninin parçaları, başka başka şehirlerdedir. Başı ise Şam'daki Ümeyye Camii'ndeki türbededir.

İSA ALEYHİSSELÂM

İSA ALEYHİSSELÂM

Hazreti isa, İsrailoğullarına gönderilen ve Kur'an-ı kerimde ismi bildirilen peygamberlerdendir. Peygamberler arasında en yüksekleri olan ve kendilerine Ülül'azm denilen altı peygamberin beşincisidir. Annesi Hazreti Meryem'dir. Hazreti Meryem'in babası, Dâvud aleyhisselâmın soyundan ve Benî İsrail'in büyüklerinden İmran adında bir zattır.

Hazreti Meryem

Bu zatın hanımı Hunne, çocuğu olmadığı için; "Allahü teâlâ bana bir çocuk ihsan ederse, onu Beyt-ül-Mukaddes'e hizmetçi yapacağım." diye adakta bulunmuştu. O zaman erkek çocukları, Beyt-ül-Mukaddes'e (Mescid-i Aksa) hizmetçi olarak adamak âdetti. Hunne hamileyken kocası İmran vefat etti. Bir müddet sonra bir kız çocuğu doğurdu ve adını, Allahın kulu manasına gelen "Meryem" koydu. "Ya Rabbi! Ne yapayım kız oldu, sen onu kabul buyur!" diyerek, Allahü teâlâya yalvardı ve çocuğunu alıp, Beyt-ül-Mukaddes'e götürdü. "Alınız, bu çocuk buraya adaktır!" diyerek Meryem'i oradaki hizmetçilere bıraktı.

Hazreti Meryem, büyük bir zat olan İmran'ın kızı olduğundan, birçok kimse, onu büyütüp yetiştirmek istemişti. Fakat teyzesi Elisa'nın kocası ve peygamber olan Zekeriyya aleyhisselâm, Meryem'i alıp evine götürdü. Hazreti Meryem, teyzesinin yanında büyüdü. Daha sonra Zekeriyya aleyhisselâm ona, Beyt-ül Mukaddesde husûsî bir oda yaptırdı. Hazreti Meryem odasına çekildi ve ibâdetle meşgul oldu. Yanına Zekeriyya aleyhisselâmdan başka kimse giremezdi.

Zekeriyya aleyhisselam Hazreti Meryem'in ya-

nına her gidişinde orada yiyecek birşey olduğunu görürdü. Bu hususta Kur'ân-ı kerîmde meâlen şöyle buyrulmaktadır:

"Rabbi Meryem'i güzel bir kabul ile kabul buyurdu, onu iyi bir şekilde yetiştirdi ve Zekeriyya peygamberi de ona kefil, himâyesine memur kıldı. Zekeriyya ne zaman Meryem'in bulunduğu mihraba girdiyse, onun yanında bir yiyecek buldu: "Ey Meryem! Bu sana nereden geliyor?" **dedi. O da**: "Bu, Allah tarafından; şüphe yok ki, Allah dilediğini hesabsız olarak rızıklandırır." dedi. (Âl-i imrân 37)

Hazreti Meryem, Beytül Makdis'de gece-gündüz hep ibâdetle meşgûl olurdu. O kadar çok ibâdet ederdi ki, ibâdeti İsrâiloğulları arasında darb-ı mesel hâline gelmişti.

Hazreti Meryem'in faziletleri

Meryem (r.anhâ) gece-gündüz hep ibâdetle meşgul olurdu. O kadar çok ibâdet ederdi ki, ibâdeti Benî İsrail arasında darb-ı mesel hâline geldi. Hâli ve hareketi, yaşayışı pek güzel idi. Allahü teâlâ ona bir çok kerametler, güzel haller ihsan etmiş idi. Kerîm

hâllerden, şerefli muamelelerden yâni keramet cinsinden onda görünen şeyler, harikulade hâller meşhur olup yayıldı.

Ayet-i kerîmelerde meâlen buyruldu ki: "Habîbim! Meryem'i de) **yâd eyle ki, o, ırzını** (bir kal'a gibi) **haramdan korumuştu..."** (Enbiyâ sûresi: 91)

"(Allahü teâlâ, îmân edenlere Fir'avn'ın hanımı Asiye binti Müzâhim'i bir misâl yaptığı gibi) **İmrân'ın kızı Meryem'i de bir misâl yaptı ki, o ırzını, bir kal'a gibi korumuş, pek sağlam bir şekilde muhafaza etmişti."** (Tahrîm sûresi: 12)

"Yâd eyle şu vakti ki; melekler (yâni Cebrail aleyhisselâm, Hazreti Meryem'e şifahen) **şöyle demişti: "Ey Meryem! Muhakkak ki Allahü teâlâ** (çok ibâdet etmenle ve tertemiz olmanla) **seni seçti ve seni** (kötü hasletlerden ve kabîh, çirkin âdetlerden) **pak etti. Ve seni âlemdeki** (zamanındaki) **bütün kadınlara mümtaz kıldı,** (Hazreti Meryem, Allahü teâlânın pek çok lütuf ve ihsanına kavuştu. Allahü teâlâ bunu beyân buyurduktan sonra, bu nimetlere şükür olarak ibâdet ve tâatını arttırmasını ona vâcib kıldı ve buyurdu ki:)

Ey Meryem! (Şükür için) **Rabbin teâlâ hazretlerine tâate devam eyle!** (Veya O'na şükür için namazında kıyamını uzun eyle!) **Rabbine secde eyle! Rükû edenlerle beraber rükû eyle** (namaz kılanlarla namaz kıl)." (Al-i imrân sûresi: 42-43)

Bu emirden sonra Hazreti Meryem'in ibâdet ve tâate devamı daha çok arttı. İmâm-ı Evzâ'î (r.aleyh) buyurdu ki: "Vaktâ ki Meryem (r.anhâ) bununla emrolundu, namazda çok durmaktan, çok namaz kılmaktan ayakları şişti..."

Hazreti Meryem, o zamanda bulunan bütün ka-

dınların en faziletlisi idi. Nitekim Buhâride Hazreti Ali'nin rivayet ettiği bir hadîs-i şerîfde, Peygamber efendimiz sallallahü aleyhi ve sellem ; **"Îmrân kızı Meryem, zamanında dünyâda bulunan bütün kadınların hayırlısıdır. Bu Ümmetin kadınlarının en hayırlısı da Hadîce'dir** (r.anhümâ)" buyurmuşlardır.

Hazreti Meryem'in Hazreti İsa'ya müjdelenmesi

Hazreti Meryem, on beş yaşındayken Yûsuf-i Neccâr adında biriyle nişanlanmıştı, fakat onunla evlenmedi. Allahü teâlâ kendisine babasız olarak bir çocuk vereceğini müjdeledi. Bu hususta Kur'ân-ı kerîmde meâlen şöyle buyrulmaktadır:

"Melekler: "Ey Meryem! Allah kendinden bir kelimeyle (bir emirle yaratılacak çocuğu) sana müjdeliyor, ismi Meryem'in oğlu Mesih-İsâ'dır. Dünyâda da, âhirette de şânı yücedir, hem de Allaha yakın olanlardan..." **demişlerdi. Meryem:** "Ey Rabbim! Bana bir insan dokunmamışken nasıl benim bir çocuğum olabilir?" **dedi. Allahü teâlâ şöyle buyurdu:** "Doğrudur, sana bir kimse dokunmamıştır, fakat Allahü teâlâ dilediğini yaratır ve O, bir şeyi murâd edince ona sâdece "ol" der, o hemen oluverir." (Âl-i İmrân: 45-47)

Hazreti Meryem, Allahü teâlânın dilemesiyle hâmile kaldı. Bundan bir müddet sonra normal hâmilelik hâlleri görülmeye başladı. Yahûdî kavmi hâmile olduğunu anlayınca, ona iftirâ etmeye başladılar.

Yûsuf-i Neccâr onun hâmile olduğunu görünce, adetâ ne olduğunu şaşırdı. Bunu nasıl yorumlayacağını bilemedi. Onun iffet, haya ve edebinin ne derece kemâlde olduğunu biliyor, yanlış bir iş yap-

masına asla ihtimâl vermiyordu. Fakat Hazreti Meryem hâmile idi ve bunun, zahirde bir tek îzâhı vardı, o da, bir erkeğe yakın olması... Bu durum karşısında ne yapacağını, nasıl tavır alacağını bilemiyor, fakat mes'eleyi çözemediği için de adetâ aklını kaçıracak gibi oluyordu. Nihayet bir yolunu bulup, Hz. Meryem'e dedi ki:

-Ben sende çok garib bir hâl görüyorum. Bu mes'eleyi saklayıp, kendimle mezara götürmeyi yâni ölünceye kadar hiç kimseye bahsetmemeyi istediysem de muvaffak olamadım.

Hazreti Meryem ona;

-Söylemek istediğini söyle, dedi.

-Bana söyler misin? Hiç tohum ekmeden ekin biter mi?

-Evet biter.

-Peki yağmur yağmadan ağaç yetiştiği olur mu?

-Evet olur.

-Erkek olmadan çocuk meydana gelir mi? Babasız olarak çocuk doğar mı?

Bunun üzerine Hazreti Meryem, şöyle dedi:

-Evet doğar. Allahü teâlâ tohumu ilk yarattığında, tohumdan mı yarattı? Elbette tohumsuz yarattı. Bunu biliyor musun? Allahü teâlâ, ağacı ilk yarattığında yağmur ile mi yarattı? Elbette yağmursuz yarattı. O, yağmuru da, suyu da, ağacı da, tohumu da kendi ilâhî kudretiyle ve sâdece "Ol" emri ile yarattı. (Yine ezelî takdîri ile bu âlemde her şeyin sebepler ile meydana gelmesini dilediğinden, meselâ yağmuru, ağacın yetişmesi için bir sebep kıldı. Böyle sebepler olmadan da elbette yaratır. Fakat yine O, hâdiselerin sebepler ile vuku bulmasını dilediği için, hâdiseler, sebepler ile cereyan etmektedir. Meselâ; ateşi yakmaya, bıça-

ğı kesmeye sebep kılmıştır. Fakat dilerse bunlarda te'sir halketmez. Meselâ; ateşin, İbrahim aleyhisselâmı yakmaması, bıçağın, Hazreti İsmail'i kesmemesi böyledir.) Yoksa sen, tohum ile yağmur sebepleri olmazsa, Allahü teâlâ ekin ile ağaç yetiştiremeyeceğini mi zannediyorsun?

Hazreti Meryem'in bu sözlerine karşı Yûsuf-i Neccâr;

-Hayır öyle bir şey demiyorum. Bilakis Allahü teâlâ dilediği her şeyi yapmaya kadirdir. Mutlak kudret sahibi yalnız O'dur. Bir şeyin olmasını dileyince yalnız "Ol" emrini verir. O şey de hemen oluverir diyorum, dedi. Hazreti Meryem;

-Peki sen Allahü teâlanın Hazreti Âdem'i ve Hazreti Havva'yı da anasız ve babasız olarak yarattığını bilmiyor musun? deyince, o;

- Evet biliyorum, dedi.

Bu konuşmalardan, Hazreti Meryem'in-hâşâ-yanlış bir iş işlemediğini, bu hamileliğin, Hak teâlanın takdîri ve kudretiyle, bir erkekle temas olmadan meydana geldiğini iyice anlayan Yûsuf-i Neccâr, artık bu hususta daha fazla soru sormanın, fikir yürütmenin ve çeşitli zanlarda bulunmanın yersiz olduğunu düşündü ve yanlış karar vermekten kaçındı.

İsrailoğulları arasında yapılan dedikodulardan çok üzülen Hazreti Meryem, doğumu yaklaşınca, insanlardan uzak olan, Kudüs'ün 10 km güneyindeki Beyt-i Lahm adı verilen kasabaya çekildi.

Hazreti İsa'nın beşikte konuşması

Hazreti Meryem, doğumun ilk alâmetleri belirdiği sırada bulunduğu yerin bahçesinde yürürken, kurumuş bir hurma ağacının altına geldi. Doğum sancı-

ları şiddetlendiğinden bu ağaca yaslandı. Yaslandığı kuru hurma ağacı yeşillendi. Mevsim kış olduğu hâlde meyve verdi. Ayağının altında küçük bir su kanalı akmaya başladı. Bu hâl, Hazreti Meryem'i tesellî etti. Nihâyet, yaslandığı kuru hurma ağacının altında Hazreti Îsâ dünyâya geldi. Îsâ aleyhisselâm doğduğu zaman, doğudaki ve batıdaki bütün putlar yıkılıp, yere döküldü. Şeytanlar bu duruma şaştılar. Nihâyet büyükleri olan İblîs, onlara Îsâ aleyhisselâmın dünyâya geldiğini haber verdi. O doğunca gökte büyük bir yıldız göründü.

Hazreti Meryem, insanların kendisine ağır ithamlarda bulunarak iftirâ yapacaklarından iyice endişelenmeye başlamıştı. Bu sırada kendisine ilhâm edildiği Kur'ân-ı kerîmde meâlen şu şekilde bildirilmektedir:

"(Cebrâil, yüksek bir yerde bulunan) **Meryem'e aşağı tarafından şöyle çağırdı:** "Sakın üzülme, Rabbin senin alt yanında bir su arkı yarattı. Hurmanın da dalını kendine doğru silkele, üzerine devşirilmiş tâze hurmalar dökülsün. Artık ye, iç, gözün aydın olsun. Eğer insanlardan birini görürsen Ben Rahmana, Allaha bir oruç (susmak) adadım. Onun için bugün hiç kimseye aslâ söz söylemeyeceğim." **de**. (Meryem: 24-26).

Hazreti Meryem'in Beyt-i Lahm'de olduğunu ve çocuk doğurduğunu öğrenen Yahûdîler, toplanıp Beyt-i Lahm'e gittiler. Hazreti Meryem, onların geldiğini öğrenince, kucağında çocuğuyla berâber onların yanına gitti. Onu kucağında bir çocukla gören İsrâiloğulları, hakâret etmeye başladılar.

- Ey Meryem! Sen çok çirkin bir iş yaptın. Hâlbuki sen çok temiz bir âileye mensupsun, dediklerinde; Hazreti Meryem onların kaba sözlerine karşı hiç

ses çıkarmadan parmağıyla "Buna sorun" manasında yeni doğan çocuğa işaret etti. Onun bu hareketini görenler çıkışarak;

- Biz beşikteki çocukla nasıl konuşuruz. O çocuk bize cevap veremez, dediler.

Bu sırada kundaktaki çocuk (Îsâ aleyhisselâm) annesinin işâretiyle dile geldi ve hârikulâde olarak konuşmaya başladı.

- Ey câhiller! Benim yüksek şânıma taarruz etmeyiniz ve annemi ayıplamayınız. Muhakkak ki ben, Allahü teâlânın kuluyum. O, bana kitap verip, beni peygamber kılacaktır. Her nerede olsam beni mübârek kıldı ve hayatta olduğum müddetçe namaz kılmamı ve zekât vermemi emretti. Beni anneme hürmetkâr kıldı. Doğduğum günde, öleceğim günde ve diri olarak kabrimden kaldırılacağım günde selâm benim üzerimedir, dedi

İsrâiloğulları beşikteki çocuğun şehâdeti üzerine şaşırıp kaldılar, fakat dedikodu yapmaktan ve iftirâlardan da vazgeçmediler.

Hazreti Îsâ'nın doğduğu sırada Filistin'deki Yahûdî Kralı, çocukları öldürtüyordu. Hazreti Meryem, oğlu Îsâ aleyhisselâmı alıp, Mısır'a gitti. Hazreti Îsâ, on iki yaşına ulaşıncaya kadar orada ikâmet ettiler. Bu küçük yaşta, kendisinden fevkalâde hâller zahir oldu. Bunlardan biri şu idi:

Evinde kaldıkları ağanın bir şeyi kaybolmuştu. Bu evde, fakirler, zayıflar, düşkünler muhtaçlar kalırdı. Ağa, kaybolan bu malı, parayı kimin aldığını anlayamadı. Hazreti Meryem'e bu hâdise çok ağır geldi. Orada kalan diğer insanlar da çok üzüldü. Ev sahibinin canı çok sıkılmıştı. Bu işi siz yaptınız diyerek oradakileri azarladı. Îsâ aleyhisselâm bu hâli görünce, duruma müdâhale etti. O sırada orada biri kör, biri

kötürüm iki kişi vardı. Hazreti Îsâ, kör adama seslenip;

- Hadi, şu kötürümü al ve ayağa kalk, dedi.

-Ben bunu yapamam, diye cevap verince;

-Hadi, hadi. Evin şurasındaki delikten, ikiniz parayı alırken yaptığın gibi yap, buyurdu. O böyle deyince, körle kötürüm onu tasdik ettiler ve aldıkları parayı getirdiler.

Îsâ aleyhisselâm, insanların gözünde büyüdü. Hâlbuki yaşı daha pek küçük idi.

Hazreti Meryem, oğlu Hazreti İsa ile birlikte Kudüs'e gelip, Nâsıra kasabasına yerleştiler.

Hazreti İsa'nın peygamberliği

İsa aleyhisselam ve annesi, Nasıra köyüne yerleştikten sonra uzun müddet burada kaldılar. Hazreti İsa otuz yaşına girince, burada, Hak teâlâ tarafından peygamber olduğu bildirildi. Bulunduğu Nasıra şehrine nisbetle, Hazreti İsa'ya tabi olanlara Nasrani denilmiştir.

Peygamber olduğu kendisine bildirilince hemen tebliğe başladı. İnsanların imana gelmelerini, Allahü teâlânın emir ve yasaklarını öğreterek, ona göre amel etmelerini ve isyanda bulunmamalarını istedi. İsa aleyhisselam tebliğ vazifesine devam ederken bir çok kimse küfürde direterek söylenilenleri kabul etmiyordu.

İsa aleyhisselamın daveti üç safhada olmuştur. O ilk önce kendisinin Allahü teâlâ tarafından İsrailoğullarına peygamber gönderildiğini ve Rabbinden bir hikmet ile geldiğini bildirdi. Kendisine iman etmelerini söyledi. İnsanlara Allahü teâlâdan korkmalarını, peygamber olduğu için kendine tabi olmalarını ve itaat etmelerini emretti.

Bütün peygamberlere yaptıkları gibi insanlar ondan da, peygamberliğine delil olarak mûcizeler istediler. Umûmiyetle, kabul etmeye yanaşmayan insanlar, inadlarına bir sebep bulmak isterlerdi. Bu yüzden mûcize göster derlerdi. Güya peygamber olduğunu söyleyen zat, mûcize olacak fevkalade bir şey gösteremeyecek, onlar da inanmamalarının bahanesini bulmuş olacaklardı. Bazıları da, hakikaten samimi kalb ile, o zatın peygamber olduğunu anlamak için mûcize ister ve mûcizeyi görünce de derhal kabul ve tasdik ederdi.

İşte, bütün peygamberler gibi, İsa aleyhisselam da bütün bu istekler karşısında pek çok mûcizeler gösterdi. Böylece şüphe ve tereddüde mahal bırakmadı.

Hazret-i İsa, davetinin ikinci safhasında, kendinden önce, Benî israil peygamberlerinin ilki olan Musa aleyhisselama gönderilen Tevrât'ın ve hükümlerinin bozulmamış aslı şeklini tasdik edici olduğunu bildirdi. Bununla beraber, Hak teâlânın, kendisine yeni bir din verdiğini ve İncil kitabını indirdiğini söyledi. Böylece Tevrât'ta bulunan bazı hükümlerin değiştirildiğini açıkladı.

Bilindiği gibi, Tevrât'ı tasdik demek, onun ilahi kitaplardan olduğunu kabul etmek demektir. İsa aleyhisselama hatta bizim peygamberimiz Muhammed aleyhisselama bildirilen dinlerde, ibadetlere ve muamelata aid bazı hükümlerde değişiklikler bulunması onun ilahi bir kitab olduğunu tasdike mani değildir. Nitekim şimdi bütün mü'minler, Tevrât ve diğer ilahi kitapların hak olduklarına inanmakta, fakat bugün Kur'an-ı kerim hariç diğerlerinin tahrif edilip, değiştirilmiş olduğunu bilmektedirler. Yine bütün ilahi kitaplarda, Allahü teâlâ tarafından

peygamberler vasıtası ile bildirilen iman, itikad hususları hep aynı olup, hiç değişmemiştir. Bütün peygamberler ümmetlerine aynı imanı bildirmişler, hep aynı şeylere inanmayı emretmişlerdir. Çeşitli zamanlarda gönderilen ilahi dinlerde olan değişiklikler, hep ibadetlerde, kalb ve beden ile yapılması ve sakınılması icabeden hususlarda olmuştur. İmana aid hususlar değişmemiştir.

İsa aleyhisselam da kavmine, kendinden önce gönderilmiş olan Tevrât'ı tasdik ettiğini bildiriyor ve şöyle diyordu:

- Size hem benden önce nazil olan Tevrât'ı tasdik edici olarak, hem de üzerinize haram kılınmış olan şeylerin bazısını Hak teâlânın sizlere mübah ettiğini bildirmek için geldim ve sizlere Rabbinizden, peygamberliğimi tasdik edici İncil'i getirdim. O halde artık Allahü teâlâdan korkun ve sizi O'na davet ettiğim şeyde bana itaat edin.

İsa aleyhisselam aynı zamanda kavmine âhir zaman peygamberi olan Muhammed aleyhisselamı da haber veriyor ve şöyle diyordu:

- Ey İsrailoğulları! Ben size Allahü teâlânın peygamberiyim. Benden evvel Musa'ya nazil olan Tevrât'ı tasdik edici ve benden sonra gelecek Ahmed (Muhammed aleyhisselam) **ismindeki peygamberin müjdecisiyim.**

İsa aleyhisselam davetinin üçüncü safhasında, kendilerine peygamber olarak geldiği İsrailoğullarını tevhîde, ancak ve sadece Allahü teâlâya inanmaya, sırf O'na iman etmeye davet etti ve İsrailoğullarına şöyle dedi:

- Şüphe yok ki, Allahü teâlâ benim de Rabbimdir, sizin de Rabbinizdir. Öyle ise O'na ibadet edin. İşte dosdoğru yol budur. Ey İs-

raioğulları! Benim de Rabbim, sizin de Rabbiniz olan Allahü teâlâya ibadet ediniz. Benim ilah olduğum şekilde bir itikadda bulunmayın. Zira ilah olmakla benim münasebetim yoktur. Çünkü ben de sizin gibi bir beşerim. Her kim Allahü teâlâya şirk, ortak koşarsa, muhakkak ki, Allahü teâlâ ona Cenneti haram etmiştir. Onun meskeni, varıp kalacağı yer Cehennem'dir. Şirkle kendi nefislerine zulmedenlere, kendilerini Cehennem'den kurtarma hususunda yardım edecek hiç kimse yoktur.

İsa aleyhisselam böyle söylemekle onlara, hem hak olan doğru itikadı bildirip tarif etti, hem de şirk ve başka sebeplerle kendilerine zulmedenlere asla yardımcı bulunmayacağını bildirdi.

İsa aleyhisselam, İsrailoğullarının imana gelmeleri ve hidayete kavuşmaları için ne kadar davet ve tebliğde bulundu ise de, pek az kişi inandı. Üstelik onun, davette ısrarı çoğalıp devam ettikçe, İsrailoğullarının bunu kabul etmemek hususundaki inad ve ısrarları da artıyordu. Gün geçtikce biraz daha hırçınlaşıyorlar, bu daveti kabul etmemelerinin yanında, onun, tebliğe devam etmesine de dayanamıyorlardı. Bir de, onu, bu vazifeden alıkoymaya çalışmak için fevkalade gayret sarfediyorlardı.

Nihayet Benî İsrail işi daha da ileri götürüp Hazreti İsa'yı öldürmeye teşebbüs ettiler. Bunun üzerine Hazreti İsa, kendisine imân edenler arasından seçtiği on iki mü'mine, (havârîlere);

- Allahü teâlânın dinine hizmette ve onu muhafaza edip korumada kim bana yardımcı olacak? buyurdu. Havârîlerin hepsi birden dediler ki:

- Bizler, Allahü teâlânın dinine yardımcılarız. Biz-

ler, Hak teâlâ hazretlerine inanıp, imân ettik. Bütün varlığımızla, her şeyimizle Allahü teâlânın dinine yardım edeceğiz, bu yola destek olacağız. Allahü teâlânın dininin yardımcıları olmamız elbette lazımdır. Çünkü biz, Allahü teâlâya imân ettik. O'na imân ise; O'nun dinine yardımcı olmayı, O'nun sevdiklerini himaye ve müdâfaa etmeyi, Allahü teâlânın dininin düşmanları ile de muharebe etmeyi icabettirir.

Sen şâhid ol ki bizler sana tam bağlı gerçek îman edenlerdeniz. Yani biz, sana yardım hususunda bizden istediğine boyun eğici, seni himâye ve müdâfaa edicileriz. Bu hususta Allahü teâlânın emrine teslim olucularız. Peygamberlerin kavimlerinin lehinde ve aleyhinde şahidlik edecekleri o kıyamet gününde, bizim mümin olduğumuza şahidlik eyle.

Havarilerin bu sözleri, dinlerinin hak olduğunu ve her peygamberin bildirdiği aynı iman esasları olduğunu ikrar ettiklerini ifade etmektedir. Bundan sonra da Havârîler, Hak teâlâya yönelerek;

- Ey Rabbimiz! Tarafından, katından bize ne inzal etmiş, göndermiş isen, biz onların hepsine imân ettik. Artık bizi, birliğini ve peygamberlerinin hak olduğunu tasdik eden, emrine uyup, nehyettiklerinden sakınanlarla ismimizi onların isimleri ile beraber yaz. İkram ettiğin şeylerde bizi de onların arasına kat, diye yalvarıp ilticada bulundular.

Böyle söyleyen bu müminlere "Allahü teâlânın dininin yardımcıları" mânâsına "Ensârullah" demiştir. Bu halis mü'minler "Havârîler" adı ile de anılmışlar ve daha çok bu isimle tanınmışlar, âyet-i kerimelerde de bu isimle zikrolunmuşlardır.

Havariler

Havârîler: İsa aleyhisselamın kendisinden sonra **İseviliği** dünyaya yaymak için, eshabı arasından seçtiği on iki mü'min zattır. Bunların isimleri şöyledir.

1- Petrus veya Pierre: Asıl isminin, Şem'ûn, Simon veya Sim'ân olduğu da bildirilmiştir.

2- Anderas: Petrus'un kardeşidir. Buna Andre de denir.

3- Yuhannâ: Yahyâ demektir. Buna, Johannes, Jean ve Jani de denir. Ortodokslar Juvan, İngilizler John, Ermeniler de Ohannes demektedirler.

4- Büyük Ya'kûb: İngilizler buna James, Fransızlar ise Jacque derler. Yuhannâ'nın kardeşidir.

5- Filip.

6- Toma yahut Thomas.

7- Bartelemi veya Bartolome.

8- Matthias veya Mathias: Bilindiği gibi, Yudas İshar Yot (Yehûdâ) mü'min iken mürted olmuş yani imândan ayrılmış ve İsa aleyhisselamın bulunduğu yeri Yahudilere haber vermişti. Neticede Yahudilerin gözüne, İsa aleyhisselam şeklinde gösterilmiş, dolayısıyla onlar, Hazreti İsa zannıyla bunu çarmıha germişlerdi. Hazreti İsa da semaya kaldırılmıştı. İşte, dinden çıkarak, mürted olup çarmıha gerilen Yudas'ın yerine, havârîler, Mathias'ı havârî seçtiler.

İsa aleyhisselamdan sekiz sene sonra ondan işittiklerini yazan Mettâ (Matthaus, Mattieu) başka olup havârîlerden değildir.

9- Küçük Ya'kûb veya Jacque.

10- Simon veya Şem'ûn.

11- Yehûdâ veya Yudas: Küçük Ya'kûb'un kardeşidir.

12- Taddeus (Thadda-

us): Luka'nın İncil'inde, havârî olarak bunun yerine Judas Yakobi'nin ismi yazılıdır. Mettâ'nın İncil'inde ise Lebbaus denildiği bildirilmiştir.

İsa aleyhisselamdan gördüklerini ve işittiklerini doğru olarak yazmış olan Barnabas, kendisinin on iki havârîden biri olduğunu bildiriyor. Hıristiyan kitablarında bunun yerinde Thomas yazılıdır.

Havarilerin nasıl iman ettikleri şöyle anlatılmaktadır:

Hazreti İsa bir yolculukta bunlara uğradığında balık avlarlarken gördü ve;

- Siz şimdi balıkçılarsınız. Bana tabi olursanız, halkı ebedî hayatta ve sonsuz saâdette tutarsınız, dedi. "Sen kimsin?" diye sorduklarında;

- Ben Allahın kulu ve resûlü olan Meryem oğlu İsa'yım, buyurdu.

Mûcize istediler. Reisleri olan Şem'ûn balık ağını gece suya atmış ve boş çıkmıştı. İsa aleyhisselam **"Tekrar sal"** buyurdu. Ağı tekrar saldığında o kadar balık avlandı ki, iki sandalın adamları toplanıp balıkları güçlükle çıkardılar. Sandalları balıkla doldurdular. Sonra hepsi iman ettiler.

Gökten sofra inmesi

Havârîler, gökten bir sofra inmesi için, Hazreti İsa'dan duâ etmesini istediler. İsa aleyhisselam onlara; hakîkî imân sahibi iseler, Allahü tealâdan korkmalarını ve böyle şeyler istememelerini bildirdi.

- Siz Allahü teâlânın kudretinden şüphe mi ediyorsunuz? O'nun gökten bir sofra indirmeye kâdir olduğu hususunda tereddüdünüz olduğundan mı böyle bir şey istemeye cesaret ediyorsunuz? diyerek, bu isteklerinin münasib olmadığını anlattı. Daha evvel kendi-

lerine mucize gösterdiğini, artık Allahdan korkmalarını, fazla ileri gidip haddi aşmamalarını emretti. Havârîler;

- Biz o sofradan yemeyi, kalbimizin mutmain olmasını, senin bize söylediklerinin doğru olduğunu yakinen bilmek istiyoruz. Maksadımız, Allahü teâlânın lütfuna nail olmak, buna kavuşmakla imânımızın kuvvet bulmasını te'min etmektir. Yoksa bozuk bir maksadımız yoktur, dediler.

Böylece havârîler, bunu istemekteki maksadlarının, Hak teâlânın kudretinde tereddüd ve daha önce gördükleri mucizelere kanâatsizlik olmadığını bildirdiler. Gerçekten maksadları; açlıklarını gidermek, sofranın indiğini bizzat görerek kalben mutmain olup imânlarını kuvvetlendirmek; bir de bizzat gözleriyle gördüklerini orada bulunmayanlara anlatmaktır.

Böylece istek ve niyetlerinde samimi oldukları anlaşılınca, İsa aleyhisselam gusl edip iki rekat namaz kıldı. Üzerinde eski bir elbise vardı.

Ayakta durdu ve ellerini bağlayarak, başını önüne eğdi. Çok ağlıyordu. Allahü teâlânın lütfuna güvenerek duâ edip yalvardı. Hak teâlâdan, kendilerine bir sofra indirmesini, sofranın kendisinin peygamberliğine bir âyet, mucize olmasını, o günün, kendileri ve daha sonra gelenler için bayram, neş'e ve sevinç günü olmasını niyaz etti. Niyazında Hak teâlânın, rızık verenlerin en hayırlısı olduğunu beyan etti.

Hazreti İsa'nın bu münâcâtı üzerine Allahü teâlâ buyurdu ki:

- Yâ İsa! Ben istenilen sofrayı istenilen şekilde gökten indirmeye mutlak kâdirim, elbette indiririm. Lakin sofra geldikten sonra

nimete nankörlük ve küfreden olursa, böylelerine âlemde hiç bir kimsenin görmediği azabı ederim.

Bundan sonra, insanların gözleri önünde, duman gibi hafif iki bulut arasından kırmızı bir sofra indi. İsa aleyhisselam ağlıyor, bir taraftan da; "Ey Allahım! Beni şükredenlerden eyle. Yâ Rabbî! Onu rahmet kıl! Cezâ ve azâb kılma" diye yalvarıyordu.

Sofra indiğinde orada bulunan herkes sanki hayretten donakalmıştı. Bereketli sofranın güzel kokusu hazır olanların üzerine misk ve amber gibi yayılıverdi. Sonra İsa aleyhisselam abdestini tazeleyip namaz kıldı. Ümmeti hakkında, bu nimetlere şükretmemeleri halinde çok büyük cezaya uğrayacaklarını düşünerek endişeleniyor ve bu sebeple ağlayıp sızlıyordu. Daha sonra; "Bismillâhi hayr-ur-râzıkîn" yani rızık verenlerin en hayırlısı olan Allahü teâlânın ismi ile diyerek sofranın üstünde bulunan örtüyü kaldırdı.

Örtü kaldırılınca, sofranın üzerinde, kendi yağıyla kızarmış ve kebap olmuş bir balık gördüler. Balığın üstünde pul, içinde kılçık yoktu. Baş tarafında tuz ve kuyruk kısmında ise bir kâse içinde sirke ve etrafında çeşit çeşit sebze bulunuyordu. Ayrıca sofrada ayrı ayrı konmuş beş adet ekmek vardı. Ekmeklerden birinin üzerinde zeytin, ikincisinde bal, üçüncüsünde yağ, dördüncüsünde peynir ve beşincisinin üzerinde de kurumuş et vardı.

Havârîlerin reisi Şem'un, Hazreti İsa'ya:

- Bu yemek dünya mı yoksa âhiret yiyeceklerinden midir? diye suâ etti. Bunun üzerine İsa aleyhisselam;

- Hiç birinden değil. Allahü teâlânın, kudretiyle şimdi yarattığı yemektir.

Yiyin ve Allahü teâlânın nimetlerine şükredin, buyurdu. Havârîler;

- Ey Allahın peygamberi! Bu mûcize içinde bir mûcize daha gösterir misiniz? deyince; Hazreti İsa;

- Ey balık! Kâinâtın Rabbinin izni ile diril! buyurdu.

Sofradaki balık o anda canlandı. Üzerinde pullar oluştu ve hareket etti. Havârîler endişeye kapıldılar. İsa aleyhisselam onların, mûcize üzerine mûcize istemelerini hoş karşılamadı. Sonra;

- Korkarım ki, azâb olunursunuz, dedi. Ardında da;

- Ey balık! Hak teâlânın izni ile eski haline dön, buyurdu. Balık hemen eski kızarmış halini aldı.

Orada bulunanlar, Hazreti İsa'ya; "Önce siz yeyin" dediler. O ise; **"Hayır kim istediyse onlar yesin"** buyurdu. Havârilerde bir korku meydana geldi. İsa aleyhisselam fakir, hasta, cüzzamlı, abraş ve sakatları çağırıp;

- Allahü teâlânın ihsan ettiği bu rızıktan yiyin! Sizin için âfiyet, başkaları için belâdır, buyurdu.

Bunlardan erkek ve kadın bin üç yüz kişi yedi. Hepsi doydu. Bereketinden, herkes yiyip doyduğu halde balık olduğu gibi kalmış, sofrada bir eksilme olmamıştı. İnsanların gözleri önünde bu bereket sofrası tekrar göğe çekildi. Sofranın bereketiyle hastalar şifâ bulup, fakirler

zengin oldu. Üstelik bunlar ömürleri boyunca hastalık ve yoksulluk da görmediler. Sofradan yemeyenler bu hali görünce üzülüp, pişman oldular.

İsa aleyhisselâmın elçileri

İsa aleyhisselam Nusaybin'de bulunan kibri ve zulmü ile meşhur bir hükümdarı imâna davete me'mur edilince, harekete geçti. Havârîlere;

- Hanginiz bu şehre varıp; "Allahü teâlânın kulu ve resûlü ve kelimesi olan İsa aleyhisselam, size doğru geliyor" diye seslenir, buyurdu. İçlerinden Ya'kûb;

- Ben gideyim, dedi. İsa aleyhisselam ona;

- Peki git, ama oradan en önce uzaklaşan sen olacaksın, buyurdu.

Havari Ya'kub'dan sonra içlerinden Tevmân, izin alıp beraber gittiler. Hazreti İsa, Tevmân'a;

- Ey Tevmân! Takdir böyledir ki, yakın zamanda senin başına bela gelecek, buyurdu. Şem'ûn da;

- Yâ Rûhallah! İzin verirseniz ben de gideyim, ama bir şartım vardır. Eğer dara düşersem ve sizi çağırırsam, nazarınızı, himmet ve yardımınızı eksik etmeyesiniz, deyip, izin aldı.

Üçü beraber o şehre doğru gittiler. Şem'ûn, şehrin dışında durup, yoldaşlarına,

- Siz girin seslenin, zarara uğrarsanız, ben sizi kurtarmaya çalışırım, dedi. Ya'kûb'la Tevmân şehri girdi. Ya'kûb bildirilen şekilde seslendi. Sesi duyunca insanlar onların başlarına toplandı. Allahın birliğine davet ettiler, ancak onlar inanmadılar.

Oranın halkı, daha önce İsa aleyhisselam ile Meryem'i gerçek dışı şekilde işitip, sû-i zan ettiklerinden, -hâşâ- dil uzatıp, lanet ettiler. Elçileri şehrin hakimine

götürdüler. Şâh, Tevman'a işkence ettirip, zindana attırdı. Şem'ûn bu hali haber alıp şehre girdi. Halini gizledi. Güzel tedbir ve bazı çarelerle hakime yaklaştı. Hususi adamlarından ve nedimlerinden, sohbet arkadaşlarından oldu. Bir gün şehrin hakimine;

- Müsâmahanıza sığınarak Tevmân'dan birkaç şey sormama izin vermenizi isterim, dedi. Şah; "Peki" dedi. Şem'ûn; Tevmân'ı yanına getirtti. Birbirlerini hiç tanımıyor gibi davrandılar. Şem'ûn;

- Ey kişi, senin sözün nedir? dedi. Tevmân;

- İsa aleyhisselam Allahın kulu ve resûlüdür derim, dedi.

- Sözünün doğruluğuna delilin nedir, deyince;

- Her hastalığa ilac olmaktır, dedi.

- Tabibler de bunu yapabilir, başka delil var mı?

- Evlerinde ne yeyip ne sakladıklarını bildirmektir.

- Kâhinler de bunu yapabilir, başka alamet var mı?

- Çamurdan kuş sûreti yapıp üfleyince, kuşun canlanıp uçması..

- Sihirbazlar da bunu yapabilir, başka alamet var mı?

- Hak teâlânın izni ile ölüleri diriltir.

Tevman'ın bu sözü üzerine Şem'ûn Hakime bakıp;

- Bu büyük iddiadadır. Ölüleri diriltmek, Allahü teâlâya ve mûcize olarak peygamberlere mahsusdur, sihirbaz ve yalancıların işi değildir. Eğer doğru ise, İsa'yı çağırtıp soralım. O bunu inkar ederse, bu adama her çeşit azâbı yapalım; yok ölüyü diriltirse ki bu çok zor bir ihtimaldir, o zaman ona imân getirelim, dedi.

Hakim, Şem'ûn'un bu sözlerini hoş karşıladı. Haber gönderdiler. Hazreti İsa geldi. Şem'ûn yine ta-

nımıyor gibi davranıyordu. Uzun uzun suâller sorup, İsa aleyhisselam ikrar ve kabul edince, Şem'ûn;

- Eğer doğru isen, hastaya şifâyı bu sakat adamında deneyelim, dedi. İsa aleyhisselam, çeşitli mucizeler gösterdi. Ölüleri diriltti ve hastaları iyileştirdi. Neticede Hakim ve askerleri, kumandanları bu mûcizeleri görüp, Hazreti İsa'nın Allah tarafından peygamber olarak gönderildiğine gönülden inanıp imân getirdiler.

Habib-ün Neccar

İsa aleyhisselam havârîlerinden iki kişiyi, Allahü teâlânın emri ile Antakya'ya göndererek, orada yaşayan ve putlara tapan insanları, imâna davet etmeleri için vazife vermişti. Bu emir üzerine Antakya'ya giden elçiler, halkı Allahü teâlâya imâna, tevhide, davet ettiler. Onların bu davetleri, Antakya'yı idaresi altında bulunduran kral tarafından da duyuldu. Elçileri yanına çağırtıp görmek istedi. Elçiler kralın yanına geldiklerinde onlara;

- Siz kimsiniz? dedi. Elçiler;

- Biz İsa aleyhisselamın elçileriyiz, dediler.

- Bu şehre niçin geldiniz, maksadınız nedir?

- Sizi, işitmeyen, görmeyen ve hiç bir şeye kadir olmayan âciz putlara tapmaktan vazgeçip, herşeye kâdir olan ve her şeyi yaratan Allahü teâlâya imân ve ibadet etmeye davet için geldik.

- Putlarımızdan başka bir ilâh mı vardır?

- Evet vardır. Seni ve ilâh diye taptığın putları ve her şeyi yaratan Allahü teâlâdır.

Elçilerin bu sözüyle kendilerini imana davet eden elçileri hapsettirdi. Bu hapsedilme hadisesinden sonra, İsa aleyhisse-

lam, havârîlerinin reisi olan Şem'ûn'u da, Antakya'ya gönderdi. Şem'ûn oraya varıp, kendini tanıtmadan ve dikkat çekmeden, kralın yakınlarıyla yavaş yavaş temas kurdu. Onlarla samimi bir hava içinde görüşüp konuşmaya başladı. Onlar da Şem'ûn'un kral ile temas kurmasını sağladılar. Nihayet Şem'ûn, kralın muhabbetini kazandı. Bundan sonra hapsedilmiş olan elçileri kurtarmak, kralı ve halkı, Allahü teâlâya imâna davet etmek için faaliyete geçti.

Şem'ûn, krala çok tesir ettiğine iyice kanâat getirdikten sonra, maksadını krala açıkladı. Bunun üzerine kral ve krala bağlı olanlardan bir cemâat imân ettiler. Halka da tebliğde bulundular.

- Gerçekten biz, size imânâ davet etmek için gönderilmiş elçileriz. Allahü teâlâya imân ediniz, dediler. Fakat halk onları yalanlayıp, imân etmediler. Onlarla mücâdele ettiler.

- Siz de bizim gibi insansınız, bizden üstün bir meziyetiniz yoktur. Hem Allahü teâlâ aleme ne vahiy, ne risalet, kısaca hiç bir şey göndermemiştir. Siz yalan söyleyenlerdensiniz, dediler. Elçiler dediler ki:

- Rabbimiz biliyor ki biz, Rabbimizin emriyle, İsa aleyhisselamın sizi imâna davet etmek için gönderdiği elçileriz. Bizim üzerimize düşen vazife apaçık bir tebliğdir.

İsa aleyhisselamın gönderdiği elçiler: **"Bizim üzerimize düşen, apaçık bir tebliğdir"** demekte, hem kendilerini teselli ediyorlardı. Yani; "Biz size tebliğde bulunmak sûretiyle vazifemizi yaptık. Artık biz bunun mes'uliyetinden, boynumuzdaki bu borçtan kurtulduk" dediler. Hem de Antakya halkını, davetleri üzerinde düşünmeye teşvik ettiler.

Çünkü; **"Bizim üzerimize düşen, apaçık bir tebliğdir"** demek, onların bu tebliğ hakkında ve kendi durumları hakkında düşünmelerini icabettiriyordu. Çünkü bu elçiler, tebliğlerine karşılık olarak onlardan ne bir ücret, ne de bir başkanlık, makam, mevki istiyorlardı. Onların işleri sadece insanları imâna davet ve bunu insanlara anlatmak idi. Bütün bunlar ise akıl sahiplerini, tefekküre, iyi düşünmeye sevkeden sebeplerden idi.

İsa aleyhisselamın elçilerinin davetten vazgeçmemeleri üzerine Antakya ahalisi:

- Doğrusu biz, sizin yüzünüzden uğursuzluğa düştük, yağmursuz kaldık. Eğer bu sözünüzden vazgeçmezseniz muhakkak sizi taşla öldürürüz. Bizden size acıklı bir işkence de dokunur, dediler.

Câhillerin âdeti şöyledir ki, hep nefislerinin arzu ettiği şeyleri ararlar. Hevâ ve heveslerine uygun görmedikleri şeyi red ve inkar ederler. Hattâ bütün hayırları ve saâdetleri içinde toplayan bir şeyi nefslerinin hevâsına ve bozuk isteklerine uymadığı için kabul etmezler.

İşte bu sebeple, Antakya ahalisi, elçilere; "Biz sizi sevmiyoruz. Zira siz, bizim arzumuzun tersine bir takım şeyler teklif ediyorsunuz. Bize böyle "imân ediniz" demekten vaz geçin. Eğer bu teklifiniz vazgeçmezseniz, sizi taşa tutarak öldürürüz" dediler. Nefslerinin hevâsına ve taşkın isteklerine uyan azgın insanların âdeti şöyledir ki; maksadlarına kavuşmak için önce çeşitli hile ve desîselere başvururlar. Böylece, içlerinde bulundurdukları azgınlığı ve kötülükleri gizlemek isterler.

Eğer böylece maksadlarına ulaşamazlarsa, zora ve tehdide başvururlar. Nitekim putperest Antak-

yalılar, İsa aleyhisselamın gönderdiği elçilere karşı bu yola başvurmuşlardır. “Size bizden acıklı bir işkence dokunur” diyerek, öldürünceye kadar taşlayacaklarını söylemeleri bu sebepledir. Onların bu tehdidine karşı elçiler bir adım bile gerilemediler ve:

- Uğursuzluğunuz beraberinizdedir yani batıl inancınızda ve bozuk amelinizdedir. Size nasihat edilirse bunu uğursuzluk sayacak ve küfrünüzde devam mı edeceksiniz? Doğrusu siz haddi aşmış bir kavimsiniz, dediler.

Antakya ahalisi, kendilerini saâdete kavuşturmak isteyen elçiler ile inatçı bir mücâdeleye girdiler ve aslâ dinlemediler. Neticede onları taşlayarak öldürmeye karar verdiler. Bu kararlarını, daha önce elçilerle görüşüp imân eden, Habîb’ün-Neccâr işitmişti. Şehrin en uzak bir yerinde olan evinden çıkıp, sür’atle koşarak, imân etmeyenlerin, elçiler ile mücâdele etmekte oldukları yere geldi. Halka, böyle bir işten vazgeçip, onlara inanmalarını söyledi.

- Ey kavmim! Uyun bu gönderilen elçilere... Uyun sizden hiç bir ücret istemeyen o kimselere... Onlar hidayet üzeredilerler. Onlara uyunuz ki, tebliğ etmeleri ve sakındırmalarından dolayı, sizden bir ücret istemiyorlar. Onlar sizi dünya ve âhıret hayrına davet etmektedirler. Layık olan şey, onlara ittiba etmeniz, tâbi olmanızdır, dedi. Habîb’ün-Neccâr böyle deyince, putperest halk;

- Yoksa sen, bizim dinimize muhalefet edip, bu elçilerin dinine mi tâbi olursun? Bizim ilâhlarımıza tapmayıp, onların ilâhına mı ibadet ediyorsun? dediler. Habib-ün Neccar:

- Bana ne oldu ki, beni yaratan Allahü teâlâya ibadet etmeyeyim? Siz öldükten sonra O’na döndü-

rüleceksiniz. Allahü teâlânın huzurunda küfrünüzün, batıl amellerinizin cezasını göreceksiniz. Ben, Allahdan başkasını, putları ilah edinir miyim? Eğer Allahü teâlâ bana bir zarar yapmak dilerse, putların şefaati bana hiç bir fayda vermez ve onlar beni kurtaramazlar. Eğer ben, Allahü teâlâdan başkasına ibadet edersem, apaçık bir hüsrân, sapıklık içinde olurum, diye cevap verdi.

Habib-ün Neccar'ın şehid edilmesi

Habîb-ün Neccâr, kavminin inkâr içinde olduğunu görünce, onlara karşı ifade tarzı çok üstün olan bir hitapla konuştu. Böylece, insanı yoktan yaratanın Allahü teâlâ olduğunu ve insanın öldükten sonra yeniden dirileceğini, dünyada yaptıklarının hesabını vereceğini anlatmak istedi. İnsanın yaratılmasının bir nimet olduğuna, bu nimete şükür gerektiğine işaret etti. Bu şükrün de, insanın, Allahü teâlâya imân ve ibadet etmesi ile olacağını belirtti.

Habîb-ün Neccâr, kavmini ikaz edip, gelen elçileri dinlemelerini ve Allahü teâlâya imân etmelerini söyledikten sonra, kendisinin Allahü teâlâya imân ettiğini şöyle bildirmiştir:

- Şüphe yok ki ben, sizi de yaratan Allahü teâlâya imân ettim. İşte bunu benden duyun. Gelin nasihatlerimi dinleyin.

Habîb-ün Neccâr bu sözleri söyleyince, bunu işiten putperest halk, hep birden hücûm edip, taşa tutarak onu şehid ettiler. Habîb-ün Neccâr, şehid edilmek üzere iken de; "Yâ Rabbî! Kavmime hidayet ver" diyerek duâ ediyordu. O şehid edilince, Allahü teâlâ tarafından rûhuna hitaben; "Haydi gir Cennete" buyruldu. Bu

hususta Yâsîn sûresinin 26 ve 27. âyet-i kerimelerinde meâlen buyruldu ki:

"(Bütün nasihatlerine rağmen kavmi Habib-ün-Neccar'ı şehid ettiler. Şehid edilince, Hak teâlâ tarafından onun rûhuna hitabedilerek;) **Haydi gir Cennet'e denildi.** (Onun rûhu) **dedi ki: Ne olurdu, kavmim, Rabbimin beni bağışladığını, Cennet'le ikram edilenlerden kıldığını bilselerdi.** (Böylece küfürden vazgeçip, imân etselerdi ve böyle nimeti kazanmaya rağbet etselerdi.)**"**

Meşhur ve mûteber tefsirlerde şöyle bildirildi: Habîb-ün Neccâr şehid edilince, rûhuna hitaben; **"Haydi gir Cennet'e"** denildikten sonra o, kavminin kendi halini bilmelerini temenni etti. Böyle bir temennide bulunması, kavminin küfür ve inkârdan dönüp tövbe etmelerini, şiddetli kızgınlık zamanında salih kimselerin yaptıkları gibi yapmalarını, yani düşmanlarına bile acıyıp, merhamet göstermelerini ve bu hususta kendisine benzemelerini teşvik içindir. Nitekim o, kavmi kendisini öldürdükleri esnada bile, onlara acıyıp; "Yâ Rabbî! Kavmime hidâyet ver" diye duâ etmiştir.

Allahü teâlâ, imân etmeyen ve Habîb-ün Neccâr'ı şehid eden putperest kavme gadab edip, cezalarını hemen verdi. Cebrâil aleyhisselamın sayhası ile hepsi helak oldu. Kur'ân-ı kerimde meâlen şöyle buyruldu:

"Ondan (Habîb-ün Neccâr'ın kavmi tarafından şehid edilmesinden) **sonra, kavminin üzerine gökten bir ordu indirmedik, indirecek de değildik.** (Helak edilişlerine sebep) **yalnız bir sayha** (Hazreti Cebrâil'ın sayhası) **oldu, hemen sönüverdiler,** ölüp gittiler.**"**

Bu sayha ile helak edilenler, parlak bir ateşe, helak edilmeleri de ateşin sönüşüne benzetilmiştir. Canlı kimse parlak bir ateş gibidir. Canlı kimsede tabii bir hararet vardır. Bu hararet arttığı, çoğaldığı zaman, insandaki gadab ve şehvet halleri de artar. İşte Habîb-ün Neccâr'ın kavminde de gadab ve şehvet halleri pek fazla idi.

İşte Antakya ahalisi de, gadablarının şiddeti sebebi ile Habîb-ün Neccâr'ı şehid ettiler. Şehvetlerine, nefslerinin hevasına pek ziyade dalmış olduklarından, heva ve heveslerine tabi olarak hak ve doğru sözü dinlemediler. Kendilerine gelen elçiler ve bu elçileri dinleyip, söyledikleri kabul etmelerini söyleyen Habîb-ün Neccâr, onların dünya ve âhıret saâdetine kavuşmalarını istemişti. Fakat ne var ki, nefslerinin isteklerine uymaları ve isyanları sebebiyle helak edildiler ve bir anda sönüp gittiler.

Hazreti İsa'nın göğe çıkarılması

İsa aleyhisselam, İsrailoğullarına gönderilen bir peygamberdir. İsrailoğulları daha önce kendilerine Musa aleyhisselamın getirdiği hak dine uymakta gevşeklik gösterdiler. Pek çok itirazda bulundular,

hatta doğru yoldan tamamen ayrıldılar. Musa aleyhisselamdan sonra da nebiler gönderildi. Bu nebiler, İsrailoğullarını Musa aleyhisselamın bildirdiği dine uymaları için uyarıp, tebliğde bulundular. İsrailoğulları bunları dinlemediği gibi, pek çoğunu da şehid ettiler. İsrailoğullarının bütün bu isyanları ve azgınlıkları; bazan zulüm ile öldürülmelerine, bazan da esir edilip zillet içinde yaşamalarına sebep oldu.

İsa aleyhisselama peygamberliği bildirildiği sırada da İsrailoğulları dağınık bir şekilde ve zillet içinde yaşıyorlardı. Hatta kendilerini kurtaracak bir peygamber bekliyorlardı. Bekledikleri bu peygamberin, mücadeleci, tuttuğunu koparan, çok şiddetli, kavgacı, Yahudileri diğer milletlerin esaretinden kurtaracak olan bir şahsiyet olmasını umuyorlardı. İsa aleyhisselam, onları hidayete kavuşturmak için gönderilip, vazifelendirilince, İsrailoğulları ona inanmadılar. Onu çok yumuşak buldular.

Kurtarıcı olarak gelen İsa aleyhisselam, dünyada sulh ve selamet hisleri yerleştirmeye, insanları birbirleriyle barıştırmaya çalıştı. Yahudilere, sapık yolda olduklarını ve bundan dönmelerini söyledi. İbadet olarak yaptıkları şeylerin gerçek ibadet olmadığını ve ahlaklarının bozukluğunu bildirdi. Kendisine tabi olmalarını ve sadece gösterdiği yolun doğru olduğunu söyledi.

Yahudilerden bir cemaât, İsa aleyhisselam ve annesi Hazreti Meryem'e dil uzattılar. İsa aleyhisselam bunu duyunca onlar hakkında;

- Allahım! Sen benim Rabbimsin. Sen beni "Ol" emrin ile yarattın. Bana ve anneme dil uzatanlara lanet eyle, diye bedduâda bulundu.

Allahü teâlâ, onun bu duâsını kabul eyledi. Hazreti İsa'ya ve annesine dil uzatanları maymun ve domuza çevirdi. Bu durumu gören Yahudiler, hadiseyi aralarında görüştüler. Hazreti İsa'yı aramaya başladılar. İsa aleyhisselamın havârîlerinden biri olan Yehûdâ (Judas), birkaç kuruş karşılığı İsa aleyhisselamın yerini onlara haber verdi. İsa aleyhisselamı yakalamak için Yahudilerle beraber eve girince, Allahü teâlâ, Yehûdâ'yı İsa aleyhisselama benzetti. Yahudiler de, onu İsa aleyhisselam diye yakaladılar. Öldürüp astılar. İsa aleyhisselam da göğe kaldırıldı. Bu sırada 33 yaşında idi.

Hıristiyanlar, İsa aleyhisselamın haça gerilip, orada öldüğüne, fakat sonra dirilip göğe çıktığına, Müslümanlar ise, İsa aleyhisselamın haça gerilmediğine, doğrudan doğruya göğe kaldırıldığına inanırlar.

Yahudiler, İsa aleyhisselama benzetilen şahsı yakalayıp, İsa aleyhisselam diye öldürdükten sonra;

- Eğer bu İsa aleyhisselam ise, bizim arkadaşımız nerede? Şayet, bu bizim arkadaşımız ise, İsa aleyhisselam nerede? dediler. İşte bu, Yahudilerin İsa aleyhisselam hakkında ihtilaflarıdır. Bu hususta şüpheye düştüler. "Yüzü ona benziyor, bedeni o değil" dediler.

Bu hususta, Kur'an-ı kerimde Tevrât'ı değiştiren İsrailoğullarının inkârları ve isyanları sebebiyle lanete uğradıkları meâlen şöyle bildirildi:

"Bu, (onları lanetlememiz) **bir de inkârlarından, Meryem'e büyük iftirada bulunmalarında, Allahın resûlü Meryem oğlu İsa'yı; "öldürdük" demelerinden ötürüdür. Yoksa, onu öldürmediler ve haça germediler. Fakat onlara öyle göründü.** (Onlardan

biri İsa (a.s.) şeklinde kendilerine gösterildi ve bu adam öldürüldü.) **Bu hususta ihtilaf edenlerin bilgileri ancak zan etmekten ibarettir." Onu asmadılar, onu öldürmediler. Bilakis, Allahü teâlâ, onu kendi katına yükseltti. Allahü teâlâ her şeye kadirdir, hakimdir."** (Nîsâ: 157,158)

İsa aleyhisselamın diri olarak göğe çıkarılması hususunda, Âl-i İmrân sûresinde de şöyle buyrulmaktadır:

"Yahudiler (İsa aleyhisselamı öldürmek için) **hileye saptılar. Allah da** (İsa aleyhisselamı göğe kaldırmak ve hilekârlardan birini İsa aleyhisselam gibi gösterip, yine kendilerine öldürtmek sûretiyle onlara) **mukabele etti, ceza verdi. Allahü teâlâ hile yapanlara, umulmayan yerden ceza vermeye onlardan daha kadirdir. O zaman Allahü teâlâ buyurdu ki: "Yâ İsa! Muhakkak ben, seni yerden** (en mükemmel şekilde) **alıp meleklerin makamına yükselteceğim. Seni** (ecelin bitince) **öldürecek olan benim. Seni** (sana kastededen) **kafirlerin arasından çıkaracağım, onların şerlerinden kurtaracağım. Senin dinine tabi olanların, kıyamet gününe kadar küfredenlerin** (âhırette) **dönüşü de yalnız banadır. O vakit aranızda, ihtilaf ettiğiniz şeyde hükmü ben vereceğim.**

O kâfirlere gelince, ben onları dünyada da âhırette de en şiddetli bir azâbla cezalandıracağım. Ve onları azâbdan kurtarmak için hiçbir yardımcıları yoktur. Fakat imân edip, salih amel işleyenlere gelince, Allah onların hayır amellerinin sevabını noksansız olarak verecektir. Allah zâlimleri sevmez" (Âl-i İmrân: 54-57)

"Onu kesinlikle öldürmediler; tersine Allah onu kendisine yükseltti." ayeti Hazreti. İsa'nın yukarı kal-

dırılması anlamına gelmektedir. Zira bu ayette yükseltmek ve yukarı kaldırmak kelimesi (**Rafea**) kullanılmaktadır. Yükseltmek ve yukarı kaldırmak kelimesi bir şeyi aşağıdan yukarıya nakletmek anlamına gelir. Bazıları buradaki yüksetmeyi mecazi anlamına alarak; manevi makam ve derecesi yükseltildi, olarak tefsir etmektedirler… Halbuki bir kelimenin mecaza hamledilmesi için gerçek manasının imkan dahilinde olmaması gerekir. Kelimede gerçek mananın kastedilmesine engel teşkil eden bir karine olduğu zaman bu takdirde mecaz anlamı alınır. Halbuki burada manevi makamın kastedildiğine işaret eden bir karine ve alamet yoktur. Bu durumda kelimenin gerçek manası olan yukarı kaldırmak, yükseltmek anlamı kesinlik kazanır…

Ayette belirtilen "**yukarı kaldırmak ve yükseltmek**" anlamını mecaz olarak düşünüp, manevi derecesinin ve makamının yükseltildiği tarzında tefsir etmek ayetlerin akışıyla uyumlu değildir. Yani bunun zikredileceği yer bu ayet olamaz… Zira ayetlerin ele aldığı konu bu mesele değildir. Diğer yandan büyük peygamberlerin (ülü'l-azm) hepsi de üstün makama ermiş resullerdir.

(**Allah onu yükseltti**…) cümlesine (**kendisine**) kelimesini ilave etmek suretiyle, Hazreti. İsa'nın yükseltilmesi için bir varış yeri (münteha) zikredilmesi, mecaz ihtimalini ortadan kaldırmaktadır. Çünkü yükseltme için bir varış yerinin tayin edilmesi, manevi mevkinin kastedilmesini anlamaya uygun değildir. Zira anlam bu olsaydı, o takdirde "Allah onu yükseltti…" denirdi. Fakat ayet: **"Allah onu kendisine yükseltti…"** demektedir. Kendisine yükseltmesi tabii ki semaya, meleklerin mekanına kaldırması anlamındadır.

Manevi derecesinin yükseltilmesi sadece Hazreti İsa Mesih'e has bir durum değildir. Ki Allahü teala onu burada Hazreti İsa'ya bir ihsan ve iyilik olarak zikretsin. Tersine bütün peygamberler buna dahildir. Hatta salih ve iyi kimseler bile bu duruma girerler…

Burada ayete "**Allah onun ruhunu yükseltti…"** anlamı vermekte doğru olarak gözükmemektedir. Zira bu durumda sadece Hazreti İsa Mesihe mahsus bir durum değildir. Bütün peygamberler ve salihlerin ruhu Allaha yükselir… O halde burada yükselen hem ruhu ve hem de bedeniyle beraber onun şahsıdır. Zaten hiçbir müfessir ayetteki yükseltmeyi manevi makamın yükseltilmesi veya sadece ruhunun yükselmesi olarak tefsir etmemiştir. Zira bu ayette mecaz olmayıp ilk akla gelen anlamla bir şahsın ruhuyla ve bedeniyle semaya kaldırılması pek açıktır…

Hazreti İsa'nın nüzulunu inkar edenler, **Teveffi** kelimesinin vefat ve öldürmek manasına geldiğini, dolayısıyla onun ölmüş olduğunu ileri sürmekteler… Al-i İmrân sûresinin 55. âyet-i kerîmesinde geçen **"müteveffîke"** lâfzı sıfat olup, seni öldüreceğim mânâsına değildir. Teveffi kelimesi başka manalara da gelmektedir. Bunlardan biri de "kabzetmek ve almaktır". Mecaz olarak canını almak, öldürmek anlamına da gelir. Zemahşeri'nin "**Esasu'l-Belağa**" adı sözlüğünden anlaşılan budur. O halde ayetin anlamı: **Seni yerden alacağım ve kendime, semama kaldıracağım,** şeklindedir.

Teveffi Kelimesinin "Almak, Kabzetmek" anlamına Gelişine Kur'an-ı kerimde bir çok misal vardır. Bazıları şunlardır:

Allah, ölümleri anında canları alır (teveffi ettirir); **ölmeyenleri ise uykularında alır (**teveffi ettirir…**)** Zümer :42 :

“Geceleyin sizleri teveffi ettiren ve gündüzün neler yaptığınız bilen O’dur.” (Enam: 60)

Yukardaki her iki ayette de geceleyin uykuda ruhların bir çeşit alınmasına (uyku haline) **teveffi** denilmiştir. Açıktır ki bu ayetlerde teveffi, ölüm anlamına gelmemektedir. İşte bunlar gibi Hazreti İsa hakkındaki ayette geçen teveffi de ölüm anlamında değildir…

Bir Hıristiyan papazın hazırlamış olduğu ve Beyrut’ta katolik matbaasında basılan Arapça “El-Müncid” lügat kitabında “teveffâ” kelimesine; “Hakkını tam olarak almak” mânâsı verilmiştir. Şânına lâyık olanı vermek demektir. Öldürmek mânâsına mecazen kullanılmaktadır. Yâni bu âyet-i kerîmenin meali; **“Ben, senin şânına lâyık olanı yaparım, meleklerin makamına yükseltirim”** demektir. Allahü teâlâ dilerse yükseltir. Allahü teâlâ, Îsâ aleyhisselâmı yükseltmeyi dilemiş ve yükseltmiştir. Yahudiler tarafından öldürülmesini dilememiş ve çarmıha başkasını gerdirmiş, Hazreti. Îsâ’yı öldürtmemiştir. Bunun için bâzı tefsîr âlimleri “teveffî” kelimesine “almak” mânâsını verip; **“Yahudilerin katlinden hıfz etmek için, yerden seni kamilen alır kabzederim”** meali ile te’vîl etmişlerdir.

“Kurtubî tefsîri”nde bu âyet-i kerîme tefsîr edilirken şöyle buyrulmuştur: “Dahhâk ve Ferrâ; **“Ben seni yerden** (en mükemmel şekilde) **alıp...”** mealindeki âyet-i kerîmede **“teveffî”** kelimesi ile **“râfi’ “** yâni yükseltmek kelimesi arasında takdim te’hir vardır. Çünkü bu iki kelime arasındaki “vav”, tertîbi gerektirmez. Takdim te’hire göre mânâ şöyledir: **“Seni, imân etmeyip küfredenlerin arasından, tertemiz olarak kurtarıp meleklerin makamına yükselteceğim. Yeryüzüne in-**

dirilmenden sonra da (ecelin gelince) **vefat ettireceğim."**

Bu hususda Hasen-i Basrî hazretleri ve İbn-i Cüreyc şöyle buyurmuşlardır; "Teveffînin mânâsı, **"Seni ölmeden yeryüzünden alıp semâya yükseltirim"**demektir. Nitekim Arapça'da; "Falan kimseden malımı teveffî ettim" demek, malımı aldım demektir. Bu bakımdan "teveffî" kelimesi öldürmek mânâsına değil, almak manasınadır..." İbn-i Zeyd de; "Teveffî, kabz yâni almak manasınadır. Teveffî ve yükseltme birlikte olmuştur. Îsâ aleyhisselâm ölmemiştir, diridir" buyurdu.

Rebî' bin Enes de; "Teveffî, uyku ölümüdür yâni uyumak, uyutmak manasınadır" buyurmuştur. Bu hususda sahih olan kavi, Hasen-i Basrî'nin ve İbn-i Zeyd'in buyurdukları gibi olup, şöyledir: "Allahü teâlâ Îsâ aleyhisselâmı diri olarak göğe kaldırmıştır. Göğe çıkarılırken vefat ettirilmemiş ve uyutulmamıştır. Bu kavil, Taberî'nin tercihidir."

Yehûda haça gerildi

İsa aleyhisselamın göğe çıkarılması şöyle olmuştur:

Yahudilerin Hazreti İsa'yı öldürmeye teşebbüsleri üzerine, Cebrâil aleyhisselam İsa aleyhisselama çatı penceresi olan bir eve girmesini söyledi. İsa aleyhisselam böyle bir eve girince, Cebrâil aleyhisselam onu bu evden göğe çıkardı. Yehûda, İsa aleyhisselamın şeklinde gösterildi. İsa aleyhisselam diye o yakalandı ve haça gerildi.

Orada hazır bulunanlar üç fırkaya (gruba) ayrıldılar. Onlardan bir fırka; "İsa aramızda Allah idi. Şimdi gitti..." Diğer fırka; "İsa aleyhisselam, Allahü teâlânın oğlu idi..", Öbür fırka ise; "İsa aleyhisselam,

Allahü teâlânın kulu ve resulüdür. Hak teâlâ semaya (göğe) kaldırmak sûretiyle ona ikram ve ihsanda bulundu" dediler. Bu fırkalardan her birinin müstakil cemâati vardır. Ancak itikadlarının bozukluğu sebebiyle ilk iki fırka kâfir olup, itikadlarının düzgünlüğü sebebiyle üçüncü fırka mü'min kalmıştır.

Hülâsa, Allahü teâlânın onların hilesine mukabelesi; İsa aleyhisselamı göğe kaldırması ve onlara İsa aleyhisselama zarar vermeye imkân vermemesi ile olmuştur.

Yahudilerin, İsa aleyhisselamı öldürüyoruz zannederek, ona benzetilen birini öldürmeleri ve onu çarmıha germe hadisesi, o zaman Rum İmparatoru tarafından duyuldu. Yahudiler, o Rum imparatoruna bağlı idiler. Rum imparatoruna şöyle denildi:

- İsrailoğullarından birisi çıktı. Kendisinin Allahü teâlânın resûlü olduğunu haber verir, ölüleri diriltir, anadan doğma körü iyileştirirdi. Fakat şimdi o öldürüldü.

Bunun üzerine Rum İmparatoru; "Haberim olsa idi, onun öldürülmesine mani olurdum" dedi. Ve havârîleri Yahudilerin arasından çekip aldı. Havârîlere İsa aleyhisselam hakkında sordu. Onlar da, İsa aleyhisselamın ahvâlini olduğu gibi anlattılar. İmparator, İsa aleyhisselamın dinine tabi oldu. Yahudilerin haça gerdikleri şahsı indirip, gözler önünden kaldırdı. Onun asıldığı haça, hürmette bulundu. Onu muhafaza etti. Sonra İsrailoğulları ile muharebe etti. Onlardan pek çok kimse öldürdü. İşte Rumlar arasında Nasranilik böyle zuhûr etti.

İsa aleyhisselama inanan Rum imparatorunun ismi Tabâris idi. O, böylece Nasrânî oldu. Ancak

Nasrânîliğini belli etmedi. İsa aleyhisselamın bildirdiği dine bozulmadan önce inananlara Nasrani denirdi. Şimdi bozuk şekliyle inananlar da kendilerine Nasrani diyorlar.

Tabâris'ten sonra gelen Maltîs ismindeki imparator, İsa aleyhisselamın göğe yükseltilmesinden 40 sene sonra Beytül-Makdis'e hücûm etti. Pek çok kimseyi öldürdü ve esir etti. Şehirde taş üstünde taş bırakmadı. Bu hadiseden sonra, **Kureyza** ve **Nadr** isimlerindeki Yahudi kabileleri buradan çıkıp, Hicaz'a gittiler. İşte bütün bunlar, Allahü teâlânın İsa aleyhisselamı yalanmaları ve öldürmeye kasdetmelerine karşılık Yahudilere verdiği cezalardır.

Hazreti İsa'nın nüzulü

İsa aleyhisselam kıyamet yaklaşınca, Şam'daki Ümeyye Câmii minaresine inecek ve kırk sene yaşayacaktır. Bu zaman zarfında, İslâmiyet'i yayacak ve Hazreti Mehdî ile buluşacak evlenip çocukları olacaktır. Sonra Medine'de vefat edip, Peygamber efendimizin medfûn bulunduğu Hücre-i seâdete defn olunacaktır.

İsa aleyhisselam, gökten indirildiği zaman, İslâmiyet'e uyup, kendi ictihadı ile hüküm çıkaracaktır. İctihad ile çıkaracağı bütün ahkâm, Hanefî mezhebindeki ahkâma benzeyecek, yani İmâm-ı a'zam'ın ictihadına uygun olacağını büyük âlim Muhammed Pârisâ hazretleri bildirmektedir. Hazreti İsa'nın nüzûlü ile ilgili Kur'ân-ı kerimde Zühruf suresi 61. âyet-i kerimesinde meâlen şöyle buyruldu:

"Gerçekten o (İsa'nın nüzûlü) **kıyamet için yaklaştığını bildiren bir beyandır, alamettir. Onun için, o kıyametin geleceğinden sakın şüphe etmeyin de, benim şerîatime tabi olun. İşte bu biricik doğru yoldur."**

Zuhruf Suresinin bu ayetini tefsir eden çeşitli tefsirler ayette geçen "**O**" zamirini ayetlerin akışına uygun olarak Hazreti İsa'ya göndermektedirler. Zira önceki ayetler bizzat ondan bahsetmektedir.. Hazreti İsa'nın kıyamet için bir bilgi (işaret) olmasını nasıl anlamak gerekir? İşte müfessirler bunu ise onun kıyametten önceki son zamanlarda dünyaya tekrar gelmesi olarak tefsir etmektedirler… İbni Abbas, Mücahid, İkrime, Katade, Süddi, Dahhak, Ebu Aliye, ve Ebu Malik bununla Hazreti. İsa'nın ikinci gelişi kastedilmektedir, demektedirler… Hazreti İsa'nın yeryüzüne tekrar dönmesiyle kıyametin artık yakın olduğu anlaşılacaktır…

Elmalılı, Zuhruf Suresi/61 ayetini : **"Gerçekten o** (İsa'nın nüzûlü) **kıyamet için yaklaştığını bildiren bir beyandır"** ayetini tefsir ederken, ayetteki "O" zamirini Hazreti. İsa olarak belirledikten sonra şu satırları kaydetmektedir :

"Muhakkak ki o saat için bir ilimdir de, saatin geleceğini ölülerin dirilip kıyam edeceğini bildiren bir delil ve alamettir. Çünkü İsa gerek zuhuru ve gerek emvatı ihya mucizesi ve gerek emvatın kıyamını haber vermesi itibariyle Kıyametin vaki olacağına bir delil olduğu gibi hadiste varid olduğuna göre nuzulü de eşratı saattendendir..."

Hadis-i şeriflerde buyuruldu ki:

"Peygamberlerin babaları bir, dinlerinin esası bir, anneleri ayrıdır. Ben, Meryem oğlu İsa'ya herkesten yakınım. Çünkü benimle onun aramızda peygamber yoktur. Kıyamete yakın o inecektir. Onu görünce şu halleri ile tanıyın: Orta boylu, kırmızı beyaz tenli, düz saçlıdır. Yaş olmasa da saçı ıslak gibidir. İki âsâsı olur. Haçı kırar, domuzu öldürür. Cizyeyi kaldırır. Zamanında Müslüman olmayan bütün milletler pasif ve helak olur. Allahü teâlâ onun zamanında Deccâl'ı helak eder. Yeryüzünde emniyet ve adâlet te'sis olur. Hatta deveyle aslan, inekle kaplan, koyunla kurt birlikte otlar. Allahü teâlânın dilediği kadar yeryüzünde kalır. Sonra vefat eder. Cenaze namazını Müslümanlar kılıp, sonra onu defnederler."

İmam-ı Ahmed'in bir başka yolla Ebû Hüreyre hazretlerinden olan rivayetinde; **"Yeryüzünde kırk sene kalır. Sonra vefat eder ve müslümanlar namazını kılarlar"** diye bildirilmiştir.

İmâm-ı Süyûtî hazretleri, Îsâ aleyhisselâmın kıyamete yakın geleceğine dâir yazdığı, "Nüzulü Îsâ fî

âhır-iz-zemân" isimli eserinde buyuruyor ki:

"Allahü teâlâya hamd ve seçtiği kullarına selâm olsun. Bana bir suâl geldi. Suâlde; "Îsâ aleyhisselamın âhır zamanda gökten indiği zaman, bu ümmet arasında ne ile hükmedecek? Resûlullah'ın getirdiği din (İslâmiyet) ile mi, yoksa kendi tebliğ ettiği İsevîlik dîni ile mi hükmedecek? v.s." deniliyordu. Ben de ona kısa olarak şu cevapları verdim.

Îsâ aleyhisselâm gökten inince, bu ümmet arasında Resulullah efendimizin getirdiği din ile hükmedecektir. Alimler bunu açık olarak beyân etmişlerdir. Bu hususta hadîs-i şerifler ve icmâ' vardır.

Bir hadîs-İ şerîfde buyruldu ki: **"Îsâ bin Meryem, Muhammed'i, dîni üzere tasdik ettiği hâlde iner. Deccâl'i öldürür, sonra kıyamet kopar."**

Hattâbî "Meâlim-üs-sünen" kitabında buyurdu ki: "Hadîs-i şerîfde; **"Îsâ** (aleyhisselam) **domuzu öldürür"** buyruldu. Bu hadîs-i şerif; domuzun öldürülmesinin vâcib ve bu hayvanın necis yâni pis olduğuna delildir, Îsâ aleyhisselâmın domuzu öldürmesi, Muhammed aleyhisselâmın dîninin hükmüne göredir. Îsâ aleyhisselâm âhır zamanda inecektir. İslâmiyet ise, kıyamete kadar bakîdir."

İmâm-ı Nevevî, "Müslim'in şerhinde buyuruyor ki: "Îsâ aleyhisselâmın gökten inmesinden murâd, Muhammed aleyhisselâmın dînini nesh eden, onun hükmünü ortadan kaldıran bir din ile inmesi değildir. Hadîs-i şeriflerde bu mânâda hiç bir şey bulunmamaktadır. Bilakis, hadîs-i şerifler, Îsâ aleyhisselâmın, Muhammed aleyhisselâmın dînine dokunmayacağını, Muhammed aleyhisselamın dîninden insanların terkettiklerini ihya edeceğini göstermektedir.

Bütün bu delillerden açık bir şekilde anlaşılan şudur: Hazret-i İsa, ruh ve beden beraber olarak gelecektir.

Bugüne kadar, Ehli sünnet alimleri, bu açık ifadelere hiçbir yorum getirmemişler, olduğu gibi inanmışlardır. Bundan sonra da, ehli sünnet yolunda olanların böyle inanmaları, Ehli sünnet dışı yorumlara itibar etmemeleri gerekir.

İncil

Hazret-i Îsâ'ya indirilen kitabın adı İncil idi. İncîl kelimesi Süryânîcedir. Lügatte "göz nûru" demektir. Hazret-i Îsâ'ya inzâl edilen (indirilen) hakîki İncil, hiç şüphesiz Allah kitâbıdır. Fakat bugün, bu hakîkî İncil mevcut değildir. Bugün Hıristiyanların elinde bulunan ve "Evangelium" veya "Bible" adını verdikleri Mukaddes kitapta, eski hakîkî İncil'den kalmış pek az parça vardır. Esas İncil, İbrânî dili ile idi. Bu kitap, sonraları Yunancaya, Lâtinceye, yanlış olarak çevrilmiş, zamanla içerisinde birçok parçalar eklenmiş, sık sık değiştirilmiş ve nihâyet bugünkü bozulmuş ve karışık şeklini almıştır.

Kur'ân-ı kerîm; İncil'in, ilâhî bir kitap olduğunu ve diğer ilâhî kitaplarla berâber onun da aslına, îmân etmenin lâzım olduğunu haber vermektedir. Âl-i imrân sûresi 84. âyetinde meâlen; **"De ki: Allah'a îmân ettik. Bize indirilene** (Kur'ân-ı kerîme), **İbrâhim'e, İsmâil'e, İshâk'a, Yâkûb'a ve oğullarına indirilenlere, Mûsâ'ya, Îsâ'ya ve peygamberlere, Rablerinden verilenlere de inandık."** buyrulmaktadır. Mâide sûresi 68. ve Tövbe sûresinin 3. âyetleri de, ilâhî kelâm olmaları ve aynı esasları telkin etmeleri yönünden İncil'i, Kur'ân-ı kerîm ve Tevrat'la aynı derecede zikretmiştir. Ayrıca Allahü teâlâ Kur'ân-ı kerîm'inde, hazret-i Îsâ'ya gönderdiği İncil'ini

bir hidâyet (kurtuluş), bir nûr, bir rahmet ve fenâlıktan sakınanlar için bir nasîhat (öğüt) olarak vasıflandırmaktadır. Mâide sûresi 46. âyetinde meâlen; "Arkalarından da (bu peygamberlerin) izlerince Meryem oğlu Îsâ'yı, Tevrat'ın bir tasdikçisi olarak gönderdik. O'na da içinde bir hidâyet, bir nûr bulunan İncil'i ondan evvelki Tevrat'ın bir tasdikçisi ve sakınanlara bir öğüt olmak üzere verdik."

Yine Kur'ân-ı kerîm'de Allahü teâlâ, İncil'i hazret-i Îsâ'ya vahyettiğini ve onu peygamber olarak gönderdiğini çeşitli âyetlerde meâlen şöyle açıklamaktadır:

Arkalarından da Meryem oğlu Îsâ'yı gönderdik. Ona İncil'i verdik. (Âl-i imrân: 3)

(Îsâ beşikteyken dile gelip) **dedi ki: "Ben, hakîkaten Allah'ın kuluyum! O, bana kitap** (İncil) **verecek. Beni peygamber kılacak.** (Meryem sûresi: 30).

Müslümanlar, diğer ilâhî kitaplarla berâber hakîki İncil'in de Allahü teâlâ tarafından Hazret-i Îsâ'ya gönderilmiş hak bir kitap olduğuna inanırlar.

Bugünkü İnciller: Hazret-i Îsâ'ya gönderilen İncil, tek kitaptı. İbrânice ile yazılmış olan bu hakîkî İncil, bugün mevcut değildir. Bolüs (Pavlos) adındaki bir Yahûdî, Îsâ'ya inandığını söyleyerek ve Hıristiyanlığı yaymaya çalışıyor görünerek, gökten inen İncil'i yok etti. Dört kişi ortaya çıkıp, on iki Havârî'den işittiklerini yazarak, İncil adında dört kitap meydana geldi ise de, Bolüs'ün yalanları, bunlara da karıştı. Böylece Îsâ aleyhisselâmın hak olan dîni, az zaman sonra Yahûdîler tarafından sinsice değiştirilmiş oldu. Barnabas adındaki bir Havârî, Îsâ aleyhisselâmdan işittiklerini ve gördüklerini doğru olarak yazdı.

Barnabas'ın İncil'i; bugüne kadar gelen İnciller-

den hakîkî İncil'e en çok yakın olandır ve en önemlisidir. Kıbrıs'ta doğan Barnabas'ın asıl ismi Joses idi. Kendisi Hazret-i Îsâ'ya inananların en başında gelmekte ve Havârîlerin arasında mühim bir mevkii bulunmaktadır. Kendisine verilen "Barnabas" lakabı, nasihat verici, iyiliğe teşvik edici anlamına gelmektedir.

Barnabas İncili'nde, son Peygamberin 600 veya 1000 sene kadar sonra geleceği bildirilmektedir. Bu İncil'de, tek Allah inancından bahsetmekte ve teslis yalanlanmaktadır.

Avrupa ansiklopedilerinde Barnabas İncili hakkında şu bilgi vardır: "Barnabas İncili diye tanımlanan bir el yazısı, 15. yüzyılda islâmiyeti kabul etmiş bir İtalyan tarafından yazılmış uydurma bir kitaptır." Bu açıklamanın tamâmiyle yanlış olduğu şundan bellidir: Barnabas İncil'i daha 3. yüzyılda, yâni hazret-i Muhammed'in gelmesinden en az 300 veya 700 sene evvel aforoz edilerek ortadan kaldırılmıştır. Demek ki, daha o zaman da içinde fanatik Hıristiyanların işine gelmeyen, teslisin aleyhinde olan, başka bir Peygamberin geleceğini haber veren bahisler vardı.

Barnabas'ın bu İncil'i, târih boyunca çeşitli defâlar ortadan kaldırılmak ve bütün nüshaları kaybedilmek istenmiş olmasına rağmen, Papa Damorus tesâdüfen eline geçen bir nüshasını Papalık Kütüphânesinde saklamıştır. Kitap 1590'da el yazısı ile İbrâniceden İtalyancaya çevrilmiştir. Bu nüsha elden ele dolaşarak 1713 yılında Prens Ojene'ye ve ölümünden sonra Viyana Kraliyet kütüphânesine nakledilmiştir. 1907'de Bay ve Bayan Ragg tarafından İngilizceye tercüme edilerek Oxford'da basılmış, fakat esrârengiz bir

tarzda ortadan kaybolmuştur. Ancak bir nüsha British Müseum, bir nüsha da Amerikan Kongresi Kütüphânesinde bulunmaktadır. Bu Barnabas İncili, Pakistan Kur'ân Konseyi eliyle 1973'te tekrar basılmıştır.

Barnabas İncil'i dışındaki diğer uydurma İnciller zamanla çoğalarak her yerde başka bir İncil okunur oldu. Nihâyet mîlâdın 313'üncü senesinde, önce putperest iken Hıristiyanlığı kabul eden Büyük Kostantin, topladığı Konsillerde bugünkü dört bozuk İncili kabul ettirip diğerlerini yokettirdi. Bu İncillere de putpereslikten çok şeyler karıştırdı.

Şimdi Hıristiyanların mukaddes kitabı olan İncil, iki kısımdan meydana gelmiştir: Eski Ahit (Old Testament), o zamâna kadar gelen peygamberlerin ve bilhassa hazret-i Mûsâ'nın tebligâtını ihtivâ eder. Yeni Ahit (New Testament) denilen kısmı ise, Mattâ (Matthew), Markos (Mark), Luka (Luke), Yuhanna(Jahn)nın yazdıkları kitaplar olup, hazret-i Îsâ'nın hayâtı, yaptığı işler ve verdiği nasihatlar hakkında bilgileri ihtivâ eder. Bütün bu bilgiler, tam ve dürüst bir şekilde zaptolunmamıştır. İncil'in hazırlanmasında, Kur'ân-ı kerîm'in zaptolunmasında gösterilen büyük hassâsiyet gösterilmemiştir. Hakîkî bilgilere birçok yanlış düşünceler, efsâneler ve hurâfeler eklenmiştir. Aslından uzak bulunan bu dört İncil şunlardır:

1. Meta (veya Matta)
2. Luka
3. Markos
4. Yuhanna

Bu dört İncil, aynı hususları başka başka anlatan ve insan eliyle yazılmış hikâyelerden ibâret olup, Allah kelâmı değildir ve devamlı olarak değiştirilmektedirler.

İsa aleyhisselamın mûcizeleri

İsa aleyhisselam daha doğmadan evvel onun, fevkalade halleri görülmüştü. Diğer peygamberler gibi o da, kavminin en asîl, şerefli ve itibar sahibi sülalesinden geldi. Annesi Hazreti Meryem, Kur'an-ı kerimde Hak teâlâ tarafından, ırzını çok güzel koruduğu bildirilerek **Sıddîka** diye medholunmuştur. Böylece o, her kadına nasib olmayan çok yüksek bir şerefe kavuşmuş, oğlu İsa aleyhisselam da Allahü teâlânın takdiri ve emri ile babasız olarak doğmuştur.

Hazreti İsa'nın doğumundan hemen sonra, annesinin ayağının altından pek güzel bir su kaynamış, Hazreti Meryem'in mevsimi olmadığı halde ağacı sallamakla taze hurmalar dökülmüştür. Bütün bunların yanında, İsa aleyhisselam beşikte iken konuşmuş, çocukluğunda kendisinden çeşit çeşit gizli halleri, haber vermiştir. Bunların hepsi ondan meydana gelen belli başlı fevkalade hallerdir. İslâm âlimleri, herhangi bir peygamberden, peygamber olduğunun bildirilmesinden evvel görülen böyle alışılmışın yani âdetin üstünde olan hallere **irhâs** demişlerdir.

İsa aleyhisselamın mûcizelerinden bazıları şöyledir:

İsa aleyhisselam, Allahü tealânın izni ile mûcize olarak ölüleri diriltirdi. Bu hal pek çok defa vaki olmuştur.

İsa aleyhisselam, bir gün bir yerden geçiyordu. Bir kabrin başında oturmuş ağlayan bir kadın gördü. Kadının haline acıyıp;

- Ey Allahın kulu, sana ne oldu da ağlıyorsun? buyurdu. Kadın:

- Bir tek kızım vardı, o da öldü. Ya burada öleceğim, yahut onu benim için diriltinceye kadar buradan

ayrılmayacağım, diye Rabbime söz verdim. Bakalım ne olacak, dedi. İsa aleyhisselam;

- Onu görsen, buradan ayrılır mısın? buyurdu. Kadın;

- Evet, dedi.

Bunun üzerine İsa aleyhisselam iki rekat namaz kıldı. Sonra gelip, kabrin yanına oturdu ve;

- Ey kızcağız! Rahmân olan Allahü teâlânın izni ile kalk ve kabrinden çık! dedi. Kabir sallandı. İkinci defa seslendi. Kabir, Allah'ın izni ile yarıldı. Bir daha seslendi. Kızcağız, başındaki toprakları saçarak çıktı. İsa aleyhisselam ona:

- Niçin geciktin? buyurunca;

- İlk sesi duyduğum zaman, Allahü teâlâ bana bir melek gönderdi. Beni öldüğüm zamanki şeklime getirdi. İkinci sesi duyunca, Allahü teâlâ rûhumu bedenime iade eyledi. Üçüncü ses gelince, kıyametin sayhasıdır diye korktum. Başımdaki saçlar, kaşlarım ve kirpiklerim, kıyametin dehşetinden bir anda beyazlaştı, dedi. Sonra annesine dönüp:

- Ey anneciğim! Ne olursun, ölümün şiddetini bana iki defa yükleme. Anneciğim, sabret ve sevabını Allahtan bekle! Benim dünyaya hiç ihtiyacım yok, dedi. Bundan sonra Hazreti İsa'ya dönerek;

- Ey Rûhullah! Hak teâlâya duâ et de, beni âhırete döndürsün ve ölüm şiddetini bana hafif eylesin, dedi. Bunun üzerine İsa aleyhisselam duâ eyledi ve kızın rûhu kabz olundu. Tekrar üzerine toprak örtüp düzelttiler. Kadının acısı hafifledi. Verdiği söze sadakat gösterip, oradan ayrıldı.

Bu büyük mûcize, yahudilere ulaşınca İsa aleyhisselama düşmanlıkları ve kızgınlıkları daha da arttı.

Çünkü onlar inanmıyorlar, muhalefet ediyorlardı.

Yine İsa aleyhisselam zamanında bir kimsenin kızı vefat etmişti. Bir gece sonra İsa aleyhisselam duâ etti. Kız dirildi. Çok yaşadı. Evlendi ve çocuğu da oldu.

İsrailoğullarının meliklerinden biri ölmüş, tabut üzerinde götürülüyordu. İsa aleyhisselam gelip, duâ eyleyince, Allahü teâlâ onu diriltti. İnsanlar bu müthiş manzara karşısında hayran ve şaşkın kaldılar. Ancak yine de iman etmediler.

İsa aleyhisselamın mucizelerinden biri de, hastaları iyi etmesi, körlerin gözünü açması idi. İsa aleyissselam, Allahü teâlânın izni ile, mübarek elini dokundurmakla, anadan doğma körlerin gözleri hemen açılıverirdi. Yine aynı şekilde, elinin temasıyla, vücuduna baras yani alacalık

bulunan hastalar o anda iyileşirler ve hastalıklarından hiç bir eser kalmazdı. Bütün bu mûcizeler sadece elini sürmesi ile olduğundan, elini dokunan manasına **Mesîh** dendiği ve Mesih isminin buradan geldiği bildirilmiştir.

İsa aleyhisselam yine mûcize olarak, kavminin ne yediklerini ve evlerinde ne sakladıklarını bilip, haber verirdi.

İsa aleyhisselam, çamurdan bir kuş şekli yapıp, ona üfleyince, Hak teâlânın izni ile, mûcize olarak o kuş canlanır, uçup giderdi. Bir defasında İsrailoğulları, bir parça çamuru kuş şeklinde yapıp İsa aleyhisselama getirdiler ve;

- Gerçekten hak peygamber isen, bu çamuru canlı kuş haline getir, dediler. Hazreti İsa duâ etti. Kuş o anda canlandı ve uçup gitti.

Diğer bir mucizesi de gökten sofra inmesi idi. Havârîler, gökten bir sofra indirilmesi için duâ etmesini rica ettiler. Hazreti İsa, ağlayarak, Hak teâlâya yalvardı. Allahü teâlâ duâsını kabul edip, bir sofra indirdi. Bu da Hazreti İsa'nın bir mûcizesi idi. İndirilen bu sofrada çeşit çeşit nimetler vardı ve bir çok insan yeyip karnını doyurdu. Hastalar şifâ buldu. Fakirler zengin oldu.

İsa aleyhisselam ne zaman acıksa veya yemek ihtiyacı duysa, ellerini kaldırıp duâ ederdi ve mûcize olarak gökten yemek ve meyve gelirdi. Bu, yukarıda zikrolunan mâide (sofra) mûcizesinden ayrı, başka bir mûcizesi idi.

İsa aleyhisselam, uzakta bulunan insanların neler konuştuklarını, aralarında gizli gizli neler fısıldaştıklarını, mesafenin uzak olmasına rağmen, mûcize olarak duyar ve bilirdi.

Hazreti İsa'nın faziletleri pek çoktur. Daha doğumundan önce onun üstünlükleri, fevkalade hallerine işaret olan hadiseler görülmeye başlamıştır.

Hazreti Meryem, Hazreti İsa'ya hamile iken, Zekeriyya aleyhisselamın hanımı Elîsâ da Yahyâ aleyhisselama hamile idi. Bu hamilelik günlerinden birinde Elîsâ, Hazreti Meryem'e;

- Ben hamileyim biliyor musun? dedi. O da;

- Ben de hamileyim, dedi. Bunun üzerine Elîsâ;

- Benim karnımdakinin (Yahyâ aleyhisselamın) senin karnındakine (İsa aleyhisselama) hürmet ve tazimde bulunduğunu hissediyorum, dedi.

Alimlerimiz: "Elîsâ; karnındaki oğlunun başını Meryem'in karnı tarafına döndürdüğünü hissederdi" buyurmuşlardır

Diğer peygamberler gibi Hazreti İsa da ahir zaman peygamberi olan Muhammed aleyhisselamı haber vermiştir. Nitekim âyet-i kerimede meâlen buyurulmuştur ki:

"Bir vakit Meryem oğlu İsa (aleyhisselam) **şöyle demişti: "Ey İsrailoğulları! Ben size, Allahü teâlânın peygamberiyim. Benden evvel Musa'ya** (aleyhisselam) **nâzil olan Tevrât'ı tasdik edici ve benden sonra gelecek Ahmed** (Muhammed aleyhisselam) **ismindeki peygamberin müjdecisiyim. (**Saf **6)**

Peygamber efendimiz buyurmustur ki: **İsa aleyhisselamı gördügünüz zaman su alametlerle taniyiniz: Uzuna yakın orta boylu, Rengi kırmızı ile beyaza yakın. Üzerinde herd boyası ile boyanmış iki elbise vardir. O derece temiz ki kendisine ıslak dokunmadığı halde başı su damlatır gibidir.**

ŞEM'ÛN ALEYHİSSELÂM

ŞEM'ÛN ALEYHiSSELÂM;

İsrâiloğullarına gönderilen peygamberlerden olduğu rivâyet edilen mübârek zât. Şemsûn diye de zikr edilir.

Peygamber efendimiz sallallahü aleyhi ve sellem; **"Geçmiş zamanda Şem'ûn** (Şemsûn aleyhisselâm) **adlı bir peygamber vardı. Allahü teâlânın rızâsı için bin ay devamlı cihâd edip, silâhını omuzundan çıkarmadı."** buyurdu. Eshâb-ı kirâm; "Keşke bizim ömrümüz de uzun olsaydı da, biz de din uğrunda Allah için cihâd etseydik." dediler. Bunun üzerine Kadr sûresi nâzil olup; "**Size verilen Kadir gecesi, bin aydan daha hayırlıdır (**Bu gecenin sevâbı, bin ay cihâd etmenin sevâbından çoktur.)" buyruldu.

Îsâ aleyhisselâmla Muhammed aleyhisselâm arasında yaşamış olan Şem'ûn aleyhisselâm, İncil ehlindendi. Îsâ aleyhisselâma indirilen, henüz bozulmamış İncîl'i şerîfe göre amel ederdi. Kavmiyse putlara tapardı. Şem'ûn aleyhisselâm, Allahü teâlâyı inkâr eden ve putlara tapan sapık kavimle cihâd (savaş) edip, onları îmâna çağırdı. Çok güçlü ve cesûr bir zât olan Şem'ûn aleyhisselâmı düşmanları türlü hîlelerle şehit etmek istediler. Hangi bağla bağladılarsa, o bağı kırıp kurtuldu.

Yaşadığı şehrin hükümdârı onu yakalatıp, köşkünün önünde asılmasını emretti. Bunun üzerine Şem'ûn aleyhisselâm, Allahü teâlâya yalvarıp; "Yâ Rabbî! Dünyâda yaşamayı, kâfirlerle senin yolunda cihâd etmek için isterim. Eğer bu isteğim kalpten ve samîmîyse beni kurtar." diyerek duâ etti. O anda bir melek gelip bağı çözdü. Şem'un aleyhisselâm kurtulunca, kendisi-

ne eziyet eden hükümdârı, adamlarını ve kendi hanımını cezâlandırdı. İnsanları hak yola dâvete devâm etti. Ona inanmayanlarla tek başına cihâd (harp) etti. Çok ganîmet elde etti. Cihâd ederken susadığı zaman Allahü teâlâ onun için taştan gâyet lezzetli bir su akıtırdı. Bu su o içip kanıncaya kadar akardı. Kendisine büyük bir güç ve kuvvet verilmişti.

CİRCÎS ALEYHİSSELÂM

CiRCÎS ALEYHiSSELÂM;

Îsâ aleyhisselâmdan sonra yaşayıp, peygamber olduğu rivâyet edilen büyük bir zât. Vehb bin Münebbih'ten rivâyet edildiğine göre Îsâ aleyhiselâmın havârîlerinin talebesidir. Îsâ aleyhiselâmın dînînin hükümlerini bildirmiş ve pekçok kimse ona tâbi olmuştur. Ticâretle uğraşan, kazancını fakir müminlere sadaka olarak veren Circîs aleyhisselâmın yaşadığı Musul bölgesinde putperest ve zâlim bir kral vardı. Bu kral taptığı Eflûn adındaki puta secde etmeyenleri ateşe attırıyordu. Circîs aleyhisselâm, onları görüp mücâdele etmeye karar verdi ve kralı Allahü teâlâya îmân etmeye dâvet etti. Kral, Circîs aleyhisselâmın dâvetini kabul etmediği gibi, onun da puta tapmasını, aksi takdirde ağır cezâlara çarptıracağını söyledi. Circîs aleyhisselâm kralın istediğini reddettiği için, bir ağaç direk diktirip, Circîs aleyhisselâmı direğe bağlattı ve soyup vücûdunu demir taraklarla taratttı. Demir taraklar ile tarandıkça etleri lime lime parçalandı. Circîs aleyhisselâm Allahü teâlânın korumasıyla hiç acı duymadı. Etleri iplik iplik olduğu hâlde ölmedi. Kral keskin sirke ve tuz getirtip, Circîs aleyhisselâmın yaralarına bastırdı. Allahü teâlânın yardımıyla hiç acı duymadı ve ölmedi. Bu işkenceden netîce alamayan kral, büyük bir demiri ateşte kızarttırıp Circîs aleyhisselâmın başı üzerine koydurdu. Kızarmış demir başını yakıp, beynini kaynattı ve beyni yüzüne aktı. Fakat Allahü teâlâ Circîs aleyhisselâma yine acı hissettirmedi ve tekrar eski hâle çevirip korudu. Âciz kalan kral başka işkence yollarına saptı. Ateşte ısıtılmış ve içinde eritilmiş sıcak bakır

bulunan kazana attırıp ağzını kapattırdı. Kazanın ağzını açınca Circîs aleyhisselâmın ölmediğini görüp, onu zindana hapsettirdi. Zindanda el ve ayaklarını çiviletip, yirmi kişinin zor kaldırdığı mermer taş sütunu onun üzerine yasladılar. Allahü teâlâ bir melek gönderip onu bu hâlden de kurtardı.

Zindandan kurtulan Circîs aleyhiselâm, tekrar krala giderek onu Allahü teâlâya inanmaya dâvet etti. Onun zindandan kurtulduğunu görüp şaşıran ve hiddetlenen kral, bir ağacı ikiye ayırtıp arasına Circîs aleyhisselâmı kıstırttı. İyice bağladıktan sonra, vücudunu küçük parçalar hâlinde kesip insan eti yiyen arslanların arasına attılar. Arslanlar onun etini yemediler. Allahü teâlânın gönderdiği bir melek Circîs aleyhisselâmın vücudunun parçalarını bir araya topladı. Allahü teâlâ Circîs aleyhisselâmı yeniden diriltti. Bu durumu görüp iyice şaşıran kral, sihir yaptırmak sûretiyle Circîs aleyhisselâmı şehid ettirmek istediyse de, ülkesinin en büyük sihirbazı, Circîs aleyhisselâm karşısında âciz kalıp, îmân etti. Kral sihirbazın dilini kestirdi. Halktan dört bin kişi de îmân etti. Kral bütün müminleri toplatıp, şehid ettirdi. Bundan sonra zâlim kral ve avânesi Circîs aleyhisselâmı da şehid ettiler.

HÂLİD BİN SİNAN ABESİ ALEYHİSSELÂM

HÂLiD BiN SiNAN ABESÎ ALEYHiSSELÂM;

İsâ aleyhisselâmla, Muhammed aleyhisselâm arasındaki zamanda gönderilen bir peygamber. Aden beldesinde yaşayan bir kavme gönderilmiştir. Bu kavmin Abes kavmi olduğu rivâyet edilmektedir.

Hayâtı, yaşayışı, ümmeti ile olan münâsebetleri hakkında fazla bilgi bulunmayan Sinan bin Abesî aleyhisselâm, vefâtından kırk gün sonra kabrinin açılmasını vasiyet etti ve âhiretle ilgili hususları anlatacağını bildirdi. Ancak oğulları; "Bize öldükten sonra kabirden çıkan kimsenin çocukları derler!" bahânesiyle kabrinin açılmasına mânî oldular. Böylece câhillikleri büyük bir hıyânete sebeb oldu. Dolayısıyla babaları olan bir peygamberi ve onun vasiyetini de zâyi ettiler.

Peygamberimiz Muhammed aleyhisselâma peygamberlik emri bildirildikten sonra, Hâlid bin Sinan Abesî aleyhisselâmın kızı hayattaydı. Peygamberimizin huzûruna kavuşmakla şereflendi. Peygamber efendimiz (sallallahü aleyhi ve sellem) ridâsını sererek üzerine oturttu ve iltifat ederek; **"Merhaba, ey kavmi vücûdunun zâyi olmasına sebeb olduğu peygamberin kızı."** buyurdu.

ESHÂB-I KEHF

Din düşmanları her tarafı kapladığı bir zamanda, dinlerini korumak için her şeylerini terk edip, hicret eden ve Efsûs (Tarsus)taki mağarada medfun bulunan yedi kişi ile Kıtmîr adındaki köpekleri. Kur'ân-ı kerîmde Kehf sûresinde kıssaları uzun bildirilmektedir.

Eshâb-ı Kehf denilen îmânlı gençler, Efsûs yâni Tarsus şehri ahâlisinden idiler. Bunlardan altısı sarayda vazîfeli, hükümdâra yakın kimselerdi. Hazret-i

Ali'nin rivâyetine göre Eshâb-ı Kehf'in adedi yedi olup, bunların altısı hükümdârın müşâvere heyetinde idi. Onun sağında ve solunda bulunurlardı. Sağındakiler **Yemlîha, Mekselînâ** ve **Mislînâ** idi. Bunlara "Eshâb-ı yemîn" denmiştir. Hükümdârın solunda bulunanlar ise, **Mernûş, Debernûş** ve **Şâzenûş**'tur. Bunlara da "Eshâb-ı yesâr" denmiştir.

Hükümdâr o târihte Roma imparatorlarından Dimityanus veya Dokyanus olup, rezil, zâlim bir kimseydi. Putlara tapardı. Sonra tanrılığını îlân etti. Putperestliği kabul etmeyen az sayıdaki müminleri yakalatıp parçalattıktan sonra şehrin kapılarına astırdı. Hükümdâr bir ihbâr üzerine saraydaki bu îmânlı gençlerin durumlarını öğrendi. Büyük bir öfke ile onları çağırıp tehdid etti. Fakat onlar, îmân yolunda sebât gösterip, şirki ve putperestliği kabul etmediler. Üstelik Dokyanus'u îmâna dâvet ettiler. Eshâb-ı Kehf bu hak sözleri Dokyanus'a sarayda, hazır olan bir topluluk içinde söylediler. Saray erkânı içinde büyük bir cesâretle: "Rabbimiz göklerin ve yerin Rabbi'dir. Fânî (yok olucu) şeyler nasıl yaratıcı olabilir." dediler. Hükümdâr onların eski günlerine dönmeleri için zaman tanıdı. Bu da îmânlı gençlere Allahü teâlânın bir lütfu oldu. Çünkü bu bekleme esnâsında birbirleriyle istişâre ederek, hicret imkânını elde ettiler. Dinlerini korumak için şehre yakın bir dağ cihetine gittiler. Yolda giderken **Kefeştetayyuş** ismindeki bir çoban onların hâlini anlayıp îmân etti ve yedincileri oldu. Çobanın köpeği **Kıtmîr** de onlara katılıp, arkalarından tâkib etti. Dağa yaklaştıklarında çobanın gösterdiği bir mağaraya girdiler. Onlar mağarada Allahü teâlânın rahmet ve lütfunu dileyerek duâda bulundular. Allahü teâlâ bu husûsu Kur'ân-ı

kerîmde Kehf sûresinin 13. âyet-i kerîmesinde meâlen şöyle bildirmektedir:

O zaman o genç yiğitler mağaraya sığınmışlardı da: "Ey Rabbimiz! Bize tarafından bir rahmet (dinde hidâyet, günâhlarımızı da mağfiret et ve helâl rızık) **düşmanlarından emniyet ver ve işimizden** (dînimizi korumak için kâfirlerden ayrılıp, mağaraya ilticâ ettiğimizden dolayı) **bizim için muvaffakiyet hazırla** (o sâyede rüşd ve hidâyete ermiş, böylece çok sevâba kavuşmuş olalım).

Diğer taraftan zâlim hükümdâr Dokyanus, Efsûs'a gelip, onları sordu. Kaçtıklarını haber verdiklerinde, babalarını, onların getirilmesine zorladı. Babaları; "Bizim malımızı alıp, dağa doğru gittiler." dediler Dokyanus adamları ile gidip, o mağarayı bulunca; "Burada ölsünler!" diye mağaranın ağzını kuvvetlice kapattırdı. Dokyanus'un yakınlarından iki mümin, gençlerin isimlerini ve hâllerini bir taşa nakşedip, mağaranın duvarına koydular. Bu mağara Betâhlus Dağının güney tarafında idi. Güneş doğarken ve batarken oraya vurup, rütûbet olmazdı. Allahü teâlâ, meleklerle onları sağ ve sol taraflarına döndürürdü. Köpekleri dirseklerini kapının eşiğine uzatmıştı. Ölü değillerdi. Uyurken de gözleri açıktı. Nefes alırlar; saçları, tırnakları uzardı.

Allahü teâlâ, kemâl-i kudretiyle ceset ve elbiselerini değiştirmedi. Uzun müddet uyuduktan sonra onları uyandırdı.

Eshâb-ı Kehf'in mağaradaki uyku müddeti Kur'ân-ı kerîmde meâlen şöyle bildirilmektedir:

Bunun üzerine biz, nice yıllar mağarada onların kulaklarına (hâricî şeyleri işitmelerine mâni perde) **vurduk.** (Nice yıllar tam bir sükûn içinde uyuttuk). (Kehf sûresi: 11)

Onlar mağalarında üç yüz sene eğleştiler. (Buna) **dokuz** (yıl) **daha kattılar.** (Kehf sûresi: 25)

Cenâb-ı Hak bu uzun uykudan sonra Eshâb-ı Kehf'i uyandırınca, onlar henüz yattıkları günde bulunduklarını sandılar. Eshâb-ı Kehf'in uykudan kalkmaları, birbirleriyle konuşmaları ve içlerinden birini şehre göndermeleri Kur'ân-ı kerîmde meâlen şöyle bildirilmektedir:

Biz, onları (uyuttuğumuz gibi, kudretimizle ceset ve elbiseleri bu uzun zamanda değişmeksizin) **uyandırdık ki, hâllerini bilsinler.** (Birbiriyle soruşup hâllerini ve Allahü teâlânın kendilerine ne yaptığını öğrensinler de cenâb-ı Hakk'ın kudretine olan yakînleri, îmânları artsın. Öldükten sonra dirilmenin ne olduğunu ve bunun bir örneğini görsünler. Allahü teâlânın kendilerine olan nîmetlerine şükretsinler.) **Onlardan birisi** (Mekselîna) **dedi ki: "Ne kadar zaman** (yatıp) **eğleştiniz!"** (Zîrâ onların mağaraya girmeleri güneş doğarken idi. Uyanmaları guruba yakın olmakla cevapta bâzıları) **"Bir gün, yâhut günden bir mikdâr uykuda kaldık." dediler.** (Tekrar uzamış kıllarına, tırnaklarına bakıp) **birbirlerine; "Ne kadar eğlendiğimizi Rabbimiz daha iyi bilendir. Şimdi siz birinizi bu gümüş para ile şehre** (Tarsus'a) **gönderin de baksın, onun hangi yiyeceği temizse** (daha helâl, daha güzel, daha bol, daha ucuz ise) **ondan bir rızık getirsin. Çok nâzik hareket etsin. Sizi hiçbir kimseye sakın hissettirmesin." dediler.** (Kehf sûresi: 19)

Bunlar şehre gidip yiyecek getirecek kimsenin (Yemlîhâ'nın) elbise değiştirerek hâlini kimseye bildirmeden gidip gelmesini uygun gördüler.

Yemlîhâ, bu vasiyetleri kabûl edip şehre geldiğinde çok değişmiş bir başka âlem buldu. Nihâyet ekmekçi dükkanına girdi. O parayı

yâni Dokyânus zamânında, onun adına olan sikkeyi ekmekçiye verince, ekmekçi bu adamın hazîne bulduğunu sandı ve hemen elden ele göstererek polise vardı. Yemlîhâ'yı tutup, "Bulduğun hazîneyi ver." diye tehdid ettiler. Yemlîhâ dedi ki: "Ben hazîne bulmadım. Dün bu altını evden aldım. Bugün çarşıya getirdim."

Babasının ismini sordular. Söyledi. "Burada o isimde kimse yoktur." deyip, yalan söylüyorsun dediler. Çok sıkıldı. "Beni Dokyânus'a götürün, o benim işimi bilir." Bu sözünü de alaya alıp; "Dokyânus öleli üç yüz seneye yakın oldu. Sen bize hikâye mi anlatıyorsun?" dediler.

Velhâsıl pâdişâhları olan Sâlih Melik Tendrus'a götürdüler. Bu pâdişah mümin idi. Vaktindeki insanların çoğu, cesetlerin haşrını inkâr ederdi. Pâdişâh onlara bu hususta ne kadar nasîhat ettiyse, fayda vermezdi.

Yemlîhâ, başından geçenleri o pâdişâha anlatınca, pâdişah; oğlu, eşrâfı ve yakın adamlarıyla birlikte, mağaraya geldiler. Yemlîhâ varıp arkadaşlarına haber verdi. Pâdişâh dahi yetişip, önceki hâlleri üzerine yazılan taşı getirip okudular. İsimleri ve hâlleri anlaşıldı. Onlara selâm verip cevap aldı. Hepsinin boynuna sarılıp, vedâ ederken, tekrar eskisi gibi uykuya vardılar.

Resûlullah efendimiz zamânında, hazret-i Ebû Bekr ve hazret-i Ali, Eshâb-ı Kehf'e gittiler. O zaman Eshâb-ı Kehf uykudan uyanıp onları gördüler. Resûlullah'a îmân ettiklerini bildirdiler ve selâm gönderip duâ istediler.

Eshâb-ı Kehf, hazret-i Mehdî zamânında yine uykudan kalkıp, onun yanına gidip askeri olacaklar ve yardım edeceklerdir. Köpekleri Kıtmîr dahi Cennet'e girecektir.

FİHRİST